75

246

4/2

21/-

E. ew

50

Coll. pll. P.

P. 101 fig. embl.

Tomus unicus

170 lei

ORPHEVS EVCHARISTICVS.

SIVE

DEVS ABSCONDITVS

humanitatis illecebris illuſtriores Mundi partes ad ſe pertrahens, vltroneas arcanæ maieſtatis adoratrices.

OPVS NOVVM

In varias hiſtoricorum Emblematum æneis tabulis inciſorum centurias diſtinctum, quæ ſtrictâ, ſolutâque oratione explanantur, adiectis Authorum fontibus ex quibus eruuntur.

TOMVS PRIMVS.

Primam centuriam complectens.

Ego ſi exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipſum. Ioannis cap. *12. 32.*

Authore P. AVGVSTINO CHESNEAV Victreenſi Communitatis Bituricenſis Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini ſacræ Theologiæ Lectore.

PARISIIS,

Apud FLORENTINVM LAMBERT, viâ Iacobæâ ſub ſigno ſancti Pauli, e regione ſancti Yuonis.

M. DC. LVII.

Cum Approbatione & Priuilegio Regis.

ORPHEVS EVCHARISTICVS
Siue

Authore P. Augustino Chesneau
Augustiniano S. Th. Professore.

Deus absconditus
Humanitatis illecebris illustriores mundi partes ad se
pertrahens vltroneas arcanæ maiestatis adoratrices.
opus nouum
In plures emblematum historicorum centurias distinctum.
cum priuil. Regis Christ.

EMBLEMA PROOEMIALE.

IVSTINIANVS IMPER. CONTRACTAM IN MENSA TOTIVS NATVRÆ MAIESTATEM, IN SANCTÆ SOPHIÆ TEMPLO, CHRISTO CONSECRANS.

SVpplex ad aram magnifici reus
Voti Imperator, conspicuam dicat

Gemmis, metallis, atque lignis,
Summâ animi pietate, mensam.
Compendium orbis pro merito exigit
A præpotenti numine suscipi:
Contracta Naturæ venustas
Luce micat speciosiori.
Hic margaritas æquoris Indici,
Metalla, gemmas, lectaque aromata,
Et quicquid in terra, mariue
Rarius est, meliusue, cernas.
Iustiniani se pietas nequit
Præstantiori prodere munere:
Nam mensa collectum coërcet
Sole quod est sub vtroque sparsum.

APODOSIS.

Coacta in arctum gloria totius
Mundi, Sophiæ siderei Patris
Offertur angusto libello,
Dignum vtinam tibi, Christe, munus.
Flatu superni Pneumatis hoc opus
Dudum inchoatum perficies, meum
Si struthionis more, blando
Intuitu foueas laborem.
Tuum est quod aris offero, de tuâ
Manu recepi, quicquid inest boni:
Opella felix! si resultet
Inde decus tibi, laus, honorque.
Huc vnde manant reflua flumina
Gemmas & aurum fluctibus inuehunt;

Suumque honorant profluente
Principium pretiosiori.
Quidni refundam quos mihi cælitus
Infundis imbres? ſuſcipe quod mea
Suſpendit aris gratitudo,
Iure ſacrum, tibi quod ſacratum.

FONS. EMBL.

IVſtinianus Imperator ſacram menſam fecit, opus imitatione nullâ æquandum: conſtabat verò auro, argento, omniſque generis lapidibus, lignis, metallis, omnibuſque rebus quas terra fert, mare, & totus mundus: Ex omni materiâ pretioſiora plura, viliora pauciora collegerat; liquatiſque his quæ fluunt, ſicca illis immiſerat, atque in formam menſæ abſoluerat. Itaque varium illud opus contuentibus ſtuporem conijciebat. In orbem hanc habuit inſcriptionem: *Tua de tuis tibi offerimus ſerui tui, Chriſte, Iuſtinianus & Theodora. Ea tu propitius accipe, Fili Dei Verbum qui noſtri causâ carnem aſſumpſiſti, & cruci affixus fuiſti; ac nos in tuâ rectâ fide conſerua, & quam nobis commiſiſti Rempub. eam ad tuam gloriam auge, & tuere, intercedente S. Deiparâ Virgine Maria.* Ita Baronius ex Cedreno ad annum Chriſti 557.

DEO ABSCONDITO,
Suis latebris illuſtriori,
GLORIÆ SOLIVM.
VERBO ABBREVIATO,
Suis anguſtiis auguſtiori,
GRATIÆ SANCTVARIVM,
IMMENSITATIS BREVIARIO,
Suâ contractione ampliori,
NATVRÆ COMPENDIVM,
CAPACI VNIVERSITATIS PVNCTO,
Suâ magis indiuiſione diuiſibili,
PHILOSOPHIÆ CIRCVLVM,
IMMORTALI CHARITATIS VICTIMÆ,
Suis altaribus altiori,
ELOQVENTIÆ SERTVM,
AMORI SVO TRIVMPHANTI,
Suis triumphis humiliori,
POMPÆ FERCVLVM, ET
PANEGYRICVM.
D. C. D.

1 COacta in arctum naturæ maieſtas, nullâ ſui parte mirabilior eſt, tantòque videtur auguſtior, quantò anguſtior. Nec

indignum planè Deo illius conditore munus, nisi fortassis suum opus eximio displiceat artifici. Pij proinde Imperatoris Iustiniani vestigiis insistens, totius aspectabilis naturæ maiestatem pluribus huiusce operis voluminibus circumscriptam, tuis, Christe, prouolutus aris, totis præcordijs offero, & diuinorum operum admirabili compendio, Mundi compendium consecro. Enimuero cuinam potius erumpentes studiorum gemmas sacrarem, quàm gemmæ Sacramentorum? cui primos exilis ingenij fœtus dicarem, quàm ingenti ingeniorum genio: Cuinam aptius reciprocæ dilectionis hostiam, quàm adorabili charitatis victimæ, tum incruentè in epulo, tum cruentè in patibulo immolatæ, & amabili doloris & amoris aræ sisterem? Cui selectos ex amœnioribus aspectabilis naturæ floretis offerrem flosculos, quàm Iesu Nazareno, immarcescibili gratiæ flori, lilio conuallium, corollæ virginum? Cui demum æquius istud opusculum, pro culpæ remissione votum, pro gratiæ largitione Eucharisticum, pro gloriæ promissione sacrum appenderem, quàm augustissimo Sacramento, tum culpæ tumulo, tum gratiæ cumulo, tum gloriæ thalamo?

2. Quum hoc qualecunque obseruantiæ

meæ pignus, tui (Deus abſcondite) ſacrarii tholo, polo ſacratiori ſuſpendo, tuorum munerum numerum rependo ; tuis dudum conſecratus aris, tibi tua conſecro, tuus ad aras. Inflexos reflecto ad ſolem radios, contorta retorqueo amoris ſpicula, infuſos refundo ad fontem latices, influentiam cælo, rorem auroræ, imbrem nebulæ, guttam fluuio, fluuium oceano, atomum radio, reddo ſcintillam incendio. Tuus in homines amor, verè tuus, ideſt infinitus, quo tuos in finem dilexiſti, dum ſeſe ſacramentalium anguſtiis ſpecierum inexplicabiliter implicat, vires ſuas amplius explicat, ſuoque magis detegitur integumento, cælare ſe in hoc myſterio poteſt, non celare, dumque cor tuum lanceâ ſaucium ibidem clam rodit, flammæ latentis incendium palam prodit. Siquidem ex glorioſæ humanitatis oculis omnis ſuauitatis loculis, quibus inſidens amor faculas iaculatur, per accidentium quibus inuolueris nubeculam, tot in nos innocua vibras amoris fulmina, tot ſcientiarum tranſpiras lumina, vt ad tanti cultum & admirationem Sacramenti ſpectatores tuos vel inuitos inuites, ijſque vitæ perennis vehemens deſiderium inſpires; cum Empyrei ardores redoleant hæc fulmina, & alant iſta tuis emiſſa luminibus lu-

mina, quibus clientes tuos illuminas, at ſole felicior neminem vris, niſi amore illo, cuius igne conſumi æterna felicitas, & felix eſt æternitas.

3. Maieſtas, & amor tuo in pectore ſtabile ſibi domicilium elegerunt; rarum ſpectaculum, & admirabile commercium; nec enim vtriuſque extremi facilis affinitas, vbi non mediocriter detrahere ſolet dignitati benignitas. Amas, & ſapis, quia Deus es, cuius ſapere ſimul & amare ſingulare priuilegium. Amans nec tamen amens, quod in amore nimio ſtupendum. Vt amans ardes igne charitatis, vt ſapiens ſplendes luce maieſtatis. Latet quidem velata maieſtas, patet verò reuelata charitas: quod illa lateat numinis eſt potentiæ, quod hæc pateat, Dei hominis clementiæ. Quò illa opertior, hæc apertior, & de latebrâ claritatis, clareſcit fulgetra charitatis. Vt fulmen intra nubis latera latitans crebra manifeſtant fulgura, ſic numen Sacramentali obnubilatum nubilo, ab amoris incendio prodiens prodit fulgetra. Mirum quod tonantis potentia non infringatur amantis vehementiâ, olimque fœdifragæ primum in te fœdus inierint amor, & Maieſtas, vbi ſemel cum humanitate pactum inuiolabile ſanciuit Diuinitas. *Si terribiliter fulguret Deitas, ſuauiter affulget*

Humanitatis humanitas ; quantum illius exanimat gloria , tantum huius animat gratia ; illa veneranda, hæc amanda, vtraque admiranda.

4. Amor meus è tuo depromptus, promptus eſt, vt eò refluat, vnde defluit: fontis ſui puritatem redolet riuulus , cælum fragrat, haud cœnum; purus eſt, non ſpurius, quia diuinus & tuus, çuius ea ſit indoles nihil ſtolidum ſpirare, ſed ſolidum, nihil futile , ſed vtile ; vtpote non è terrenæ fuco vanitatis, ſed ex æternæ foco veritatis deriuatus. Amor iſte pondus animæ,quò rapitur in te, extra ſe, magis ambiens eſſe vbi amat, quã vbi animat. Amat vt amet amplius,amat quia prius amatur,amantem redamat. Quippe ſi magnanimis animis viuere,& amantem non redamare, amarè eſt viuere ; quantò magis Deum homines depereuntem non viciſſim amare ,perire eſt? Perieram dubio procul ; niſi hac ſorte periiſſem, vt miſerè pereuntem miſericorditer deperires, neue in æternum perirem, inter illuſtres crucis ignominias gloriosè perires, meique amore morereris. O indelebile trophæũ charitatis! ô ſummæ ſummam pietatis! ô diuinæ potentiæ compendium ; ad impij Iudæ ſuſpendium, ad Sathanæ diſpendium, ad Eccleſiæ compendium , ad totius Numinis impen-

dium! Eccetriticeo contineris orbiculo orbis amplissimi conditor immensus, cuius amplitudini orbis angustus: totus in toto, totus in qualibet parte latitas, vt parte potitus, totum possideam, & quocunque diuerterim, ibi te obuium habeam, & amantis proruam in amplexus. Quidni igitur totus tuus sim, cùm totus meus sis, & totum me capias, cùm totum te pectoris gremio quotidie capiam? Neque tamen meo sic capereris pectore, nisi tuo prius capereris amore. Meo proinde iure lubenter, in tui gratiam, cedo, vt meus feliciter esse desinam, qui totus deinceps futurus sum tuus.

5. Imminente Passionis nocte, cruento doloris supplicio, prælusit incruentum amorum dissidium. In Christi pectore duo amores inuicem dimicabant; nec exile proponebatur triumphalibus athletis sui prælij præmium; nisi quis fortasse parui Theandri corpus æstimet, quo nihil aut amabilius in terris, aut adorabilius in aris, aut admirabilius in astris. Ortum est è duarum, cum vnico sponso, sororum coniugio iurgium; dilectus vnicus vtramque vnicè diligens, geminis amoribus grauis duelli extitit occasio; quibus in Iesuani cordis arenâ colluctantibus ambæ riuales adfuere, hinc Ecclesia militans, illinc triumphans,

ſuorum athletarum ſpectaturæ congreſſum, expectaturæ ſucceſſum. Corpus Domini breui de morte triumphaturum, triumphantis amor exigebat; illud idem aduerſus tormenta militaturum militantis amor æquiori ſibi titulo vindicabat. Arguebat ille cælitum turmis reſtituendum eſſe cæleſtem planè Filium numinis; hic potiori iure deberi filijs hominum, Filium hominis. Inſtabat ille Redemptoris animam, ab ipſius conceptionis inſtanti, diuinæ conſortem eſſe beatitudinis, ſtolâque immortalitatis indutam; Opponebat iſte carnem ipſius veſtitam humanæ trabeâ mortalitatis. Vrgebat ille potiorem animæ, quàm carnis habendam eſſe rationem, hic e contrario carnem Domini vnicam eſſe litis materiem. Ambo itaque & pugnâ, & palmâ pares, ambo palmares, & triumphantes; fortaſſis vt hac ratione ſibi prorſus æquarentur athletæ, vt quemadmodum Curiæ cæleſtis amor, de triumphante non erubuerat fieri militans, vt ita cum pari confligeret; ita & eius æmulus de militante fieret triumphans, ne honorum titulis antagoniſtæ cederet. Proinde vtrumque coronare Agonothetæ Chriſto viſum eſt æquius, & conuenientius.

6. Litis huius eò difficilior deciſio, quo ſolius ſponſi dirimenda erat arbitrio. Quid

enim riualibus tam ardenti ſtudio pretioſum corpus ambientibus, vndequaque pronunciaret acceptum? Par vnicuique ius in corpus coniugis, par in vtramque propenſio iudicis. Quis implexum huiuſmodi nodum diſſolueret, niſi antea Chriſtum ipſum ſolueret? Quis inter duorum pondera amorum, hinc inde inclinantium miraculosè libratus, polum inter & ſolum, diu perſiſteret in æquilibrio? Quis denique ſponſus ſponſis zelotypis eiuſdemque thalami conſortibus, conſortis vt plurimum impatientibus, ſimul abundè faceret, niſi ius faciens duobus animæ ſuæ dimidijs, dimidium quoque ſui corporis cuique decerneret? Nihilominus ſequeſter induſtrius, ſubortâ huiuſmodi inter vtramque Eccleſiam, alteram adhuc pugnantem in caſtris, alteram iam regnantem in aſtris, de ſuo corpore lite, vt pote & natura terreno, & gloriâ cæleſti, ita illud arte mirabili, ſubtilique ſententiâ cum cælo ſoloque diuiſit, vt indiuiſum obtineret Eccleſia militans, indiuiſum poſſideret & triumphans. Nimirum vtriuſque ſponſus, indiuiſus in qualibet Sacramenti parte, diuidi noluit in partes, qui vt partes a capite diuiſas reuniret, clauis in cruce diuidi voluit, ad indiuiduam Dei & hominis vnionem. Quam diſſimilis parenti

partus! vulnus peperit ſanitatem, numerus genuit vnitatem, & ex veri corporis diuiſione nata eſt myſtici corporis vnitas, & indiuiſio.

7. In ſacrâ ſynaxi magnificum animæ fideli inſtruxit epulum, in quo ſponſam lilijs puriorem, humanitatis ſuæ virginali paſcit lilio, inter puriſſima angelorum lilia, donec æternitatis ſerenus aſpiret dies, & vmbræ fidei inclinentur. Deus immortalis, quale conuiuium! in quo conuiua tanto Spiritu diuino plenior, quanto Dei carne magis ſaginatus, inde ſpiritalis euadit, vnde carnalis; vbi caro ſpiritui ſubijcitur, dum Dei carne ſpiritus hominis roboratur; vbi Numinis arcani magnificentia ſuum & cordi & corpori pabulum eodem ſuggerit ferculo, & vtrique futuræ germen felicitatis, vnico inſerit fruſtulo, quo vel integrum toti triumphanti Curiæ parari poſſet epulum. Vbi Golgothici amarities abſynthij, in ſaporem tranſit obſonij, fellis poculum, in calicis condimentum, & dominicæ memoria mortis, in ambroſiam immortalitatis; vbi ſub vnius placentæ ſorbillo, Deus ipſe tantus quantus eſt, in os hominis ingeritur, vt ardenti illius amore quadantenus digeratur. Quanta vis potentiæ Deum ſic in eſcam immutantis, vt in os poſſit ingeri! quantus

feruor

feruor amoris, vt in os & pectus ingeſtus, poſſit digeri! quanta vis potentiæ, vt immenſum, non vt quondam infantili corpuſculo, ſed panis contrahat orbiculo! quanta vis amoris, vt totum angelorum nectar vini guttulâ, & infinitum beatorum epulum panis includat particulâ, adeo vt tantum inſit epuli reliquiis, quantum integris epulis! Deus magnus, nihil magnum; Deus homo, mirum; homo Deus, ſtupendum; Deus in puncto, omnipotentiæ miraculum; Deus in cibo, gratiæ prodigium; vtrumque diuini amoris noſtras in delicias ingenioſi oſtentum. Vbi altor tranſit in alimentum, vt viciſſim alumnus tranſmutetur in altorem. Quanta dignitas hominis, alumnum eſſe Numinis! quanta dignatio Numinis, homini ſemetipſum exhibere, non vltorem quod meretur, ſed altorem, quod immeretur! Vbi glorioſa Seruatoris humanitas, et mater & nutrix, eodem pretioſi cruoris ſemine, quo nos veluti cæſares, cæſo lanceâ vtero concepit & peperit, lactat vulnerum mamillis pendulos, quatènus iis deinceps nutriamur, quibus conſtamus. Nimirum virginis Patris vnigenitus, fieri voluit Virginis Matris vnigenitus, vt eſſet in multis fratribus primogenitus, quibus in poſterum omnia factus, veſtitus foret

& victus, sui titulo maioratus; quo deinceps patre Deo, fratre Dei Filio, dapifero creatore, pincerna redemptore gloriantes, & à fraternâ nobilitate minimè degeneres, quem nunc inter sacramentales nebulas latitantem reueremur altorem, inter fulgureas extremi iudicij nubes fulminantem non vereamur vltorem.

8. Sed & immortalis sponsus nuptias in Eucharistiâ celebrat, animamque sui cruoris murice fulgentem, pretiosi corporis annulo, sub arâ subarrhat. Par fortunatum, quod inuiolabilis nectit copula, iugisque coniugij iugo subigit virginei lex æterna contractus! Mirabiles plane nuptiæ! quibus verbum caro factum immaculatæ carnis contactu carnem nostram emaculat; quibus emissus è Paradiso reus homo, missus è Paradiso Deus homo indissolubili fœdere copulantur; quibus hominem hactenus profugum suus conditor dudum insequutus tandem assequitur, neue deinceps trahenti se subtrahat, quodammodo hominem Deum efficit, Deus homo. Nuptiæ amabiles, in quibus mirus artifex amor Deum & hominem tot sæculis hostiles, inuicemque pugnantes, suam in vstrinam coniectos, subtili arte arctè ita iungit, & commiscet; vt ex hostibus hostiam conflet

pacificam, quæ ancipiti consecratorij sermonis diuisa gladio, diuisa reuniat, vnita conseruet. Vbi sponsus inter amantis vbera commoratur, vicissimque sponsa inter dilecti vulnera conquiescens sibi moritur, ipsique oritur, seque in intima, per lateris scissuram, insinuans præcordia sensim in naturam diuinam ipsius infunditur, & cum humanâ pene confunditur, & opportunè importuna non solùm Dei absconditi gloriosum vultum speculari audet, sed etiam osculari coniugalis amicitiæ fiduciâ. Vbi candor innocentiæ, cum rubore patientiæ; nix carnis, cum purpurâ sanguinis, lilia cum rosis, cælum cum solo, summus cum imo, Deus cum limo, Christus cum humo connectuntur. Vbi demum anima nuptiali accumbens epulo, vino virgines germinante sobriè ebria, Christi admota vulneribus, imo potius vberibus cælesti succo vberibus affixa sugit cum ambroseo cruore, lac Paradisæo rore sauius, & in ipsâ immortalis escæ saturitate esuriens, & beati nectaris ebrietate sitiens, quasi parum ei foret dilecti carne saginari, & cruore madefieri, præsentium epularum pertæsa, quòd Agni faciem sacramentali velatam nubilo nondum liceat clarè contemplari: (omnis enim in amore amara mora est, & dilata fere vt

ablata reputat amor violentus haud lentus) ad beatitudinis aſpirat, ſuſpiratque delicias, quas non ante ſperare deſinet, quàm ſpirare; quod earum famem ſimul cum dilecti carne comedat, ſitimque cum ſanguineo cratere combibat inexplebilis conuiua.

9. Ad hoc nuptiale ſacrum Muſas noſtras admittere non dedignaberis, ſponſe dilectiſſime; epithalamium concinunt, quid eas à thalamis remoueres? Virgines & ipſæ ſunt: cur tibi virgini, Virginis filio, virginum lilio, liliatus virginum chorus diſpliceret? Humaniores ſunt, quid nocerent, aut tuæ Humanitati humaniſſimæ viderentur importunæ? Ecquid opportunius in nuptiali virginum epulo, Muſarum virginum nuptiali cantico? Nec, opinor, profanas omnino cenſebis, quæ licet è profanis ortæ, tuis ſe ſacratiſſimis aris deuouerunt, vel hoc nomine ſacræ, quòd tuo nomini conſecratæ. Quidni igitur tibi forent amœnæ camœnæ, quarum hæc vnica ſit ambitio variis modis, & odis, hymenæis tuis hymnos, & ante nuptialem thalamum epithalamium chordis concordibus concinere? Fateor illas hinc repelli adorabili ſecretæ Diuinitatis maieſtate, ſcio tamen eas magis allici tuæ Humanitatis hu-

manitate, & ineffabili illius affabilitate potentius ad effandum impelli, minusque terrifici tribunalis retrahi seueritate, quam blandi vultus attrahi serenitate.

10. Incruenti sacrificij planè victrix *victima, quâ triumphatus est hostis*, vt ait Augustinus l. 9. confess. c. vltimo, & triumphale *Sacramentum, quo*, teste Eligio hom. 8. de Eucharistiâ, *subiugatus est mundus*: in quo victor Dominus expolians Inferni principatus, palam triumphat illos in semetipso; quoniam ibidem clam triumphat de semetipso, & magnificentius ouat, quoniam ibi veterem hominem renouat nouus homo. Ab immolatâ oue ouatio deriuata est; Christus autem agno typico comesto, propriæ humanitatis ouem, ritu incruento Agnus verus immolat, idem simul & sacerdos, & sacrificium, & altare, mox in crucis arâ ritu cruento mactandus, instar ouis ad escam natæ, & ad mortem sacrificantis amoris destinâ destinatæ. Quidni igitur abrogatis antiquæ legis sacrificiis, nouam legem inchoans, huius immolatione ouis ouare meritò censeatur? Ita est, ita est, in triumphali Eucharistiæ essedo triumphat Deus amans, & de Deo amor, idem triumphator, & triumphatus; nec tamen prius triumphans, quàm ab amore trium-

phatus. Vtrique vt vincere, ita vinci gloriosum est, cùm tam victum immortalis ornet aureola, quàm victorem immarcescibilis coronet laureola. Ibi diuinarum meta victoriarum, trophæorum apex, palmarum vertex, & coronarum coronis, quas omnes transcendere visus est, cùm de seipso omnium victore magnificè triumphauit; haud aliter omnium victor futurus, nisi victor esset suiipsius, cui nihil à se vincendum superesset. Iure proinde inuictus, quòd à semetipso victus, vt ita triumpharet de omnibus. Et quid mirum si nostris in sacrariis iam triumphet viuus, qui triumphato dæmone celebre trophæum erexit occisus, necemque necauit rediuiuus? Si mortem cæcidit, dum morte cecidit, & triumphis illustrius fatum reperit, dum periit; triumphalique tumulo sepultus, vltus est, hostium clade, hominum stragem: & dum peccatores redimit, peccatum peremit redemptor peremptus; quid nunc morte mactatâ, sorte mutatâ gloriosus molietur Imperator, cælestis pompæ splendoribus augustus, & Empyrei ardoribus feliciter exustus? Si cruci semel affixus, cruci suæ cruces nostras affixit, suoque diuino parenti parens natus, gratis ab ingratis gnatis damnatus, damna primi Parentis Conditori suo minimè paren-

tis scelere parata reparauit; quid nunc sperare liceat ab eodem suorum iudice iudicum, & vindice, vulneribus quasi sideribus radiante, tam amabili probis, quàm horribili reprobis? Si Mundi tyrannum vicit aræ reuincta victima, palmasque palmæ etiamnum clauis transfixę, in Caluarię campo de diuini cruoris irrigatione fertili messuere; quas in triumphali Eucharistiæ circo laureas colliget humanæ libertatis inuictissimus assertor?

II. Palma triumphis amica semper extitit, vtpote stimulis aspera, nulli succumbens oneri, ideoque peridoneum arduarum victoriarum hieroglyphicum. Arduæ Christi victoriæ, & fertiles, quo palmæ similiores; fœtæ sunt pugnæ victoriis, victoriæ triumphis, & præmiis prælia sobolescunt. Incruenta Eucharistiæ victoria, cruentum Caluariæ triumphum peperit, nec expectatis pariendi vicibus, æquæuam sibi sobolem eodem fere die enixa est, potiori proinde iure sororem, quàm filiam. Certant secum Domini victoriæ victorioso cruore partæ; in monte Sion calice pugnat, in Golgotha cruce expugnat, & triumphat; vtrobique diuinus cruor exundat, qui triumphalem segetem fœcundet. Victori obediunt omnia, etiam victrix omnium ipsa mors, quod

ipſe obedierit in omnibus, vſque ad mortem, mortem autem crucis, imò mortem lucis, mortem amoris, & mortem mortis. Sed dum tot victorias fœcundo obedientiæ ſinu enititur, partus dolores patitur, parêre verè eſt párere, adeo vt dolores filij ſuo parenti parentis, parientis, imo parturientis dolores excedant. Et verò prius illum oportuit pati, quàm potiri, audere, quàm gaudere, conari, quàm coronari: prius oportuit palmę feriri ſtimulis, quàm frui dactylis, prius tempora rubeſcere ſpinis, quàm vireſcere laureis, prius lacerari ſentibus, quàm coronari floribus. Momentaneum crucis dedecus peperit æternum decus; quot ſpinæ pungentes, totidem roſæ vngentes, quot capitis cicatrices, tot diadematis ſardonices; quot funes doloris, totidem torques honoris; quot vincula, tot monilia, quæ ſicut onerarunt in Caluariâ dimicantem, ita viciſſim ornarunt in Euchariſtiâ micantem, vt ſimul eſſent inſtrumenta ſupplicij, & fercula triumphi. O quas alternantis fortunæ vices! ô verè ſtupendam oneris, & honoris, infamiæ, famæque viciſſitudinem! ô bene mortalibus emptas ſuppliciis immortalitatis delicias!

12. Triumphantium habitus toga viuentis purpuræ imbuta ſanguine, aureis illuminata

ſtellulis, quam velaret amictus Lydius; vt Suetònius in Neronis, & Appianus in Scipionis triumpho referunt. Chriſtus verò pretioſæ carnis, proprii ſucco cruoris intinctæ purpurâ, non aureis diſtinctâ ſtellulis, ſed loreis diſcerptâ ſcuticis longè ornatior, quam Sacramentalium amictu ſpecierum operit; ne ad fulgurantem illius fulgorem conniuenti palpebrâ ſtupeant Euchariſticæ pompæ admiratores. Quis enim arcanæ ſcrutator maieſtatis non opprimeretur à gloriâ, niſi intolerabiles glorioſi vultus radios interiecta accidentium nebula tantillulum temperaret?

13. Triumphalis currus aureus erat, turris inſtar rotundus, quâ parte triumphatorem capiebat; vt ſcribit Zonaras in Camillo. Huic verò non abſimiles aureæ noſtræ pixides, vetereſque illæ turriculæ argenteæ, quibus olim in ipſis Eccleſiæ incunabulis, referente Gregorio Turonenſi lib. de gloria martyrum in Polycarpo, dominici corporis ſeruabatur depoſitum. Turriculæ quidem, imo firmiſſima Chriſtianorum aduerſus tyrannorum rabiem propugnacula, omnibus Inferni machinis inexpugnabilia, ex quibus pendent mille clypei, omnis armatura fortium.

14. Triumphator quadrigis albis vehe-

batur in Capitolium, vt ibidem Ioui victimam, victrice manu immolaret. Christus quatuor gloriæ dotibus, veluti niueis quadrigis, Empyrei conscendit verticem, vt Deo Patri laudis sacrificium offerat, nec relicto paternæ solio dexteræ, stupendo quotidie miraculo, ex astris in aras descendit, ab aris vt astra conscendamus, cælumque diu feruentibus arietatum suspiriis violenti rapiamus, & penetremus.

15. Triumphalis olim Romæ porta Capena dicta est, ita noster Onuphrius Panuinus. Christo non alia fuit quàm lucis cæna, & crucis pœna. Lucis cœna (sic Euharistiam vocat Hesychius ho. 2. de Deiparâ) crucis pœnam præcessit; ad crucem peruenit per Eucharisticum calicem, vnde nouam hausit alacritatem, quâ fortius gustaret, & ebiberet passionis calicem. Incruento calice prælium eminus auspicatus est, cruento cominus absoluit. Cœna pompæ triumphalis vestibulum; pœna sublimioris gloriæ fastigium. At si vel in ipsis mortis suppliciis exultauit, mortique victor insultauit; quid nunc in gloriæ deliciis viuus & triumphans agat, nec Seraphini earum quibus ardent flammarum cuspide pro dignitate materiæ exarent, nec Cherubini illarum quibus splendent scien-

tiarum satis claritate declarent.

16. Par olim triumphantis, & serui fortuna; quod annulum ferret ferreum, characterem vtique seruitutis. Par etiam cum captiuo Domini mors, & vna sors; triumphat enim victricis captiuus charitatis, sacris altaribus, non annulo ferreo, sed triticeo alligatus circulo, vt splendidâ sui corporis seruitute captiuas hominum mentes in libertatem asserat; quasi non potuerit nos criminum eximere vinculis, nisi sacramentalium specierum compedibus hæreret compeditus. Cæterum vt nobilis, ita suauis est ea seruitus, quippe quæ magis teneatur, quàm teneat: quanquam enim nulla sit miserior seruitus quàm voluntaria, non potest nihilominus sua non amare, & exosculari vincula, quòd iis nostra gloriosè dissoluat. Vt enim Deo seruire, homini regnare est, ita homini seruire, vt ita loquar, ipsi Christo regnare est: siquidem in regno cælesti faciet electos discumbere, & transiens ministrabit illis. Tanti æstimat hominis libertatem, vt eam emat suæ pretio seruitutis. Deus ligatur, & seruit in aris, vt liber homo dominetur in astris.

17. Bullam præ se gerebat imperator triumphans plenam remediis, quæ aduersus inuidiam valentissima crederet, vt testa-

tur Macrobius l. *1*. Saturn. c. *6*. Adeo ſublimis eſt latèque diffuſus Euchariſtiæ ſplendor, vt ſtupente mente, linguâ in eius elogia elingui, in tantâ laudum meſſe infæcundâ facundiâ, admiratio omnem fere locum occupet, inuidia perexiguum: quippe tot inter Sacramentalis pompæ ſpectatores, & admiratores, ſola, vt videt, inuidet liuida Sacramentariorum hæreſis; vtque ad ſmaragdinum fulgorem viperæ pupilla diffluere ſolet: ſic ad ineffabilem huius myſterij gloriam, ſuo cæcata liuore teneb reſcit.

18. Hoſtiæ candidæ è grege egregiæ, vittis & infulis ornatæ præ curru triumphali ducebantur ad ſolemne ſacrificium, vt refert Liuius l. 34. in triumpho Flaminij. Chriſto doloris & amoris eximiæ victimæ, illius ictibus horridæ, huius ignibus torridæ, tot deuouentur ac deſtinantur hoſtiæ, quot olim hoſtes habuit; quibus hoc vnum in votis, vel præ dolore inter cruciatus coram tyrannis pro ſanctiſſimi ſacramenti gloriâ occumbere potius, quàm ſuccumbere, vel amore incruentas ad aras procumbere. Illic enim non ſolùm immorari, ſed etiam generosè immori geſtiunt illuſtres victimæ, ibidemque victrici charitatis dexterâ, Agno immaculato, in odorem ſuauitatis immolari.

19. Currum triumphalem ſequebantur inſignes captiui, catenis onuſti, tum ciues pileati, ducis operâ ex hoſtium carceribus eruti, vt ſcribunt Plutarchus in Paulo Aemilio, & Liuius l. 33. in triumpho Cornelij. Triumphantis Euchariſtiæ veſtigia frendentes lambunt dæmones inuiti ſecretæ Maieſtatis adoratores, vincta, & victa carne cæleſti, caro ſceleſta, ſuoque nimium ſenſui, fallacique iudicio pertinaciter adhærentes hæretici, breui terribile ſubituri iudicium Dei; quòd intellectum captiuare renuerint in obſequium fidei, fidelique corde ſuſcipere noluerint myſterium fidei. Sequitur & triumphantem Redemptorem glorioſa fidelium animarum captiuitas nobili ſeruitute libera, pretioſos nexus exoſculans, & amabilibus vltro pedes intricans compedibus, quibus à criminum vinculis feliciter extricatur.

20. Triumphantem proximè comitabantur gnati illius, & cognati; tum equites turmatim, & pedites, ſi Liuio credimus l. 45. in triumpho Lucij Anicij. Dominum in Sacramento triumphantem cætus angelici ſequuntur; inflammati diuini cordis ardoribus Seraphini, in reciproci amoris rapiuntur extaſim; iuſtitiæ ſolis radiis illuminati Cherubini inueſtigabile myſterium

mirari malunt, quàm rimari; coram imperiali latentis Dei throno proni Throni maximum adorant in minimo, dominantium dominũ colunt Dominationes, eximias eius virtutes tremulæ verentur Virtutes, supremam potestatem prostratę Potestates agnoscunt, legitimo suo principi Principatus assurgunt, victori semper augusto acclamant Archangeli, Io triumphe canunt Angeli, Imperatorem optimum laudant vniuersi.

21. Nihilominus vberior nobis lætandi seges excrescit, quòd triumphatori & sanguine coniuncti simus, & eodem inuncti. Amor nempe Domini præcellens medicus, vt nos à scelerum leprâ mundaret, non de seruili, sed de regali diuinoque sanguine pretiosum confecit balneum, diuinisque nostra curauit vlcera vulneribus, crebrâque venarum sectione regem exhausit, vt seruis mederetur; quibus proinde vtilius & gloriosius fuit triumphatoris sanguine inungi, quàm eidem duntaxat sanguine coniungi. Triumphat Deus, fateor, at Deus homo, hominum redemptor, non Angelorum, nec angelicâ fortitudine, sed humanâ victor infirmitate; vnde nec immortali eius spiritui, sed carni diuinitus adiudicata est pompa. Quidni igitur in Eucharistiæ triumpho præferamur angelis, quibus tantummodo con-

ceſſum eſt colere, quem comedimus, adorare quem conficimus, admirari quem tangimus, laudare quem amplectimur, deſiderare quo fruimur, ſpeculari quem oſculamur? Quidni de illius cognatione gloriemur qui ſe nobis concorporeum reddidit & conſanguineum? Quique non dedignatus fieri ſuorum pincerna ſubditorum, propinato proprij cruoris calice, cæleſtium deliciarum ſitim potius accendens, quàm extinguens, vinolentiâ, amoris violentiam adauxit; quatenus ſanguis ille regius diuino fluens in corde, noſtris pariter nataret in venis, & in cordibus ebulliret. Chriſtus quidem panis angelorum nuncupatus eſt, quod iis exponatur colendus, ſed æquiori iure panis filiorum, quod iis proponatur comedendus; nec angelum, ſed hominem ad ſuæ diuinitatis affinitatem euexit. Siquidem Verbum caro factum, in carne aduerſus carnem ſpiritui rebellem dimicauit: caro tum pugnæ, tum victoriæ occaſio, caro victrix, caro victima, caro victoribus eſca, caro Verbo de carne triumphanti pompa; vt quæ fuerat homini perduelli virus, & ſerpenti ſeductori virtus, huic vice verſâ fieret virus, & illi virtus, vbi primum carne ſe induit Dei virtus, vt eſſet hominum cibus viuus & verus. Nec

mirum si caro mollitie diffluens, quæ præcisâ cruce, fuerat virus, eiusdem crucis interpositione facta sit virtus: cùm è contra quantalibet hominis virtus, solius crucis præcisione, facile transeat in virus. Olim itaque caro firmis infirmitas extitit, nunc vero infirmis firmitas, olim volutabatur in cæno, nunc volitat in cælo, olim esca tartarei canis, nunc filiorum est panis non mittendus canibus. Sed quò nos transuorsum abripit magnificus triumphatoris comitatus? ad rem redeamus.

22. Seruus præterea eodem cum triumphatore curru vehebatur antiquitus, qui coronam auream supra caput illius sustinens, his illum admoneret verbis: [*respice post te, & hominem memento te.*] Quin etiam ex curru aureo flagellum pendebat capitalis sententiæ reis destinatum, quo insolens pompæ fastus vtcunque temperaretur, vti referunt Zonaras in Camillo, alijque scriptores. Nonne tibi, Iesu Christe, triumphator inuictissime, eadem tibi sors obtigit in hoc Sacramento? siquidem in eodem cum Diuinitate solio, seruilibus quondam obnoxia flagris & scuticis sedet humanitas, inæstimabilis gloriæ diadema præferens, quæ hiantium adhuc ore cicatricum identidem inculcet: homines respice,

&

& hominem memento te ; nec in tanto maieſtatis ſplendore miſeros fratres deſpice, quorum non prius immemor eſſe potes quàm tui ipſius. Si te tibi fortaſſe ſubtrahit gloria , retrahat natura , iam neſcius pati, diſce compati , expertus miſeriam , impertire miſericordiam , nec felicem animum occupet noſtræ infelicitatis obliuio, nec mores mutent honores , nec benignam indolem indolentia corrumpat.

23. Triumphantis inſuper mos fuit ſuis munera militibus diſtribuere, regioque epulum inſtruere apparatu & luxu ; quòd eiuſdem animi eſſe crederet , aciem inſtruere & cœnam, illam vt inimicos vinceret, hanc vt amicos deuinciret, teſte Liuio l. 45. Non poterat hac in parte deeſſe Chriſti magnificentia ; vnde nobis , ſuæ mortis merito , glorioſæ ſortis conſortibus, triumphale conuiuium inſtruxit, idem ipſe conuiuium , & conuiua. Admirabilis menſa , vbi Dei caro in eſcam propoſita , quâ ſaturi amplius eſuriunt ! epulum diuinum , in quo ſanguis Dei vinum , quo ſobriè inebriati vehementius ſitiunt ! ſingularis cœna , in quâ Dei vita viuificæ mortis condita memoriâ deguſtatur , datuſque in eſum Ieſus reficit, quos infecit vetitæ arboris eſus. Quàm diſſimile vulgare conuiuium ! in hoc enim volucrum

cadauera, in isto Dei caro vera, cuius edulium non horrori sit, sed honori. In hoc palmaris ventriculus cœsis animantibus tumulus, in isto fidele pectus Christo immortali thalamus. Hoc æquiori iure commortalitas, quàm conuiuium, vbi tot animantium vitę pereunt: istud verè conuiuium vbi viuens Deus, viuus homo, hominum conuictor cum iis conuiuatur, vt vitam habeant, & abundantius habeant.

24. Enimuerò non tam electis suis secum in polo regnaturis conuiuium instruxit, quàm pro sui gloriâ nominis in solo pugnaturis, armamentarium aperuit: nec enim epuli deliciis fracti, sed cataphracti surgunt conuiuæ; cibus illis clypeus est, quo ab hostium proteguntur incursu, electorum frumentum, inimicorum tormentum, poculum iaculum, quo aduersarios impetant eminus, & cominus, & Leonis è tribu Iuda carne saturi, tartareo leoni occurrere audeant, leonibus flammas efflantibus terribiliores. Habet sua castra diuinus amor, militant amantes, indurescunt mollitie, roborantur deliciis, epulando pugnant, fulminant inter calices, tonant non inter nebulas, sed epulas: adeo vt in amoris castris idem fere sit tibias inflare & tubas, canticum canere & classicum, inuitare ad epu-

lum, & excitare ad bellum. Quòd dux militibus, rex subditis, Dominus famulis cibus esse gestierit, diuini ipsius erga nos amoris excessus est, & hic idem excessus diuini amoris cibus est, quippe qui non nutriatur nisi excessibus; breuique decedat necesse est, nisi iugiter excedat. Quid verò dicam de magnificis Triumphatoris nostri muneribus. Nonne beneficentiæ eius fons hactenus inexhaustus, in hoc admirabili Sacramento, nimiâ gratiarum profusione videtur exhaustus? quidni enim semetipsum exhauserit, qui seipsum dando nobis omnia donauit? qui in vltimâ cœnâ, vnico pretiosi calicis haustu, semetipsum hauriendo, feliciter exhausit, vt & nos diuini vini gustatâ guttâ Deum sorbentes absorbeamur Diuinitatis oceano, cuius beatis fluctibus immergi, emergere, obrui, enatare est.

25. Tandem non postrema triumphalis pompæ portio pægmata, triumphique fercula, in quibus exsculptæ Victoris res præclarè gestæ, ciuitates captæ, classes exustæ, hostes attriti, expugnata castella, regiones, maria, portus, montes, saltus, feræ, flumina auro & argento effícta, vt obseruarunt Appianus in triumpho Scipionis, & Zonaras in Camillo. Tuæ ego adscriptus militię, Christe imperator, ante triumphalem Eu-

chariſtiæ currum exultans, tibi totius mundi triumphatori potentiſſimo, pægma vnicum, tuo impar honori, tanto ipſe impar oneri præfero, mundum ſcilicet aſpectabilem Mundo archetypo offero, ampliſſimum gloriæ tuæ theatrum. Sed, ô quot in vnico pompæ ferculo ſunt fercula! Aſpice immenſum cui feliciter imperas Empyreum, mortalium oculorum aciei prorſus inaceſſum, ſolique beatæ immortalium ſpirituum aciei conceſſum. Specta deinde innumeris ſtellulis, vti floſculis cœlatos cœlos, geminaque hemiſphæria, vt fornices triumphales tuis trophæis conſpicuos. Oculos in vnicum orbis oculum ſolum nempe ſolem defige, radianti intuitu hæc infima luſtrantem & illuſtrantem; Conſidera ſidera primo in mobili immobilia; planetas nuſquam à præſtituto ſibi tramite aberrantes, lunam vnam, in ſui curſus inconſtantiâ ſemper ſibi conſtantem; ſtellas ſtillantes ſuas in hæc inferiora influentias, concordem elementorum diſcordiam, torrentes ignis ſublunaris torrentes, nunc diſcurrentis in faculas, nunc coruſcantis in fulgetras, nunc horreſcentis in cometas; viridem, Iridem arcum tuum triumphalem, proflua per agros flumina, in mare vnde fluunt reflua; Orbis exules inſulas, tot volucres ſui conditoris laudes innumeris modis

modulantes, tot feras minimè feras, tot piſces dulces amari maris animas, tot humi ſerpentes ſerpentes, tot ſpecioſas animantium ſpecies aliquale diuinæ ſpeciei ſpecimen præ ſe ferentes, tot perennes fontium ſcaturigines, tot arbores vt floribus & frondibus venuſtas, ſic variis fructibus onuſtas, roris auidas & vnionibus grauidas Indici maris conchas, & innumera conchylia mutos omnipotentiæ tuæ præcones, tot inæſtimabiles gemmas, nunc rubeſcentes in achates, nunc ardentes in carbunculos, nunc igneſcentes in pyropos, nunc vireſcentes in ſmaragdos, nunc vernantes in ſapphiros, nunc ſcintillantes in carchedonios, nunc ſubrubentes in ſardios, nunc rutilantes in topazios, nunc herbeſcentes in chryſopraſos, nunc nitentes in amethiſtos, nunc radiantes in adamantes, nunc candicantes in margaritas, nunc fulgurantes in opalos, & in iis contractam venuſtioris Naturæ maieſtatem nullâ ſui parte mirabiliorem, pretioſas Sabæorum meſſes, & orientis aromata; denique ſelectas cœloque, ſaloque, ſoloque diuitias intuere: hæc enim omnia pompæ fercula tibi triumphanti ex animo præfero, & in huiuſmodi eximiis creaturis, Dei vtique non obſcuris veſtigiis, quædam Eucha-

riſticæ gloriæ inueſtigo veſtigia, diuinitus impreſſa, diu ſuppreſſa, nunc feliciter expreſſa, tuæque beneficio lucis in lucem edita.

26. Tu rerum omnium magnes, cuius ad amplexum congeniti amoris inclinatæ pondere, inſtar ferri ferri geſtiunt; tu ſphæra cuius centrum vbique, & ſphæræ centrum, in quo conquieſcere appetunt, tandiu inquietæ, quandiu excentricæ. Iis innatâ pronitate centrum repetentibus ſtimulos infigo, quò ferantur celerius, meque ipſum tandem vt poſtremum & exilius tui triumphi ferculum, tot illuſtribus præclariſque pægmatibus adiungo. Triumphalium rotarum orbitam ſequor captiuus tuus, tui cruoris inæſtimabili pretio redemptus, aureis ſpontaneæ ſeruitutis catenis tuæ maieſtati ſemper auguſtæ deuinctiſſimus, geſtiens inter illius triumphatoris recenſeri captiuos, cuius vel triumphantes imperatores ambiant eſſe captiui. Accedo potius vt epulo, quàm vt præco; Immo ideo præco tuus, quia epulo & conuiua; quòd in Euchariſtiæ conuiuio epulari ſit eloqui, bibere ſit diſſerere, accumbere ſit diſcurrere: nemo tuas in laudes aptior, quàm qui tuâ carne plenior, tuoque cruore madidior, ſemper enim vtrique auidius inhians,

vtriusque dulcedinem diserto gustu, facundáque prædicat esurie; cùm nullum videatur illustrius epuli præconium, quàm inexplebile illius desiderium. Re quidem angustum, sed amore augustum munus consecro: quid enim in amore tuo non augustum? infimum, fateor, grati animi monimentum, plus forsan allaturum nomini tuo fuliginis, quàm fulgoris; verùm & ad numinis adorationem re infimâ nihil aut pronius, aut promptius. Excelsus humilia, summus ima respicis, qui summis & imis affinis, reconciliasti ima summis. Si conniuentem oculorum aciem perstringat maiestas, tolerabilem illius splendorem faciet agnata summæ gloriæ humilitas, quàm de tremendâ maiestate in hoc Sacramento Deus humilis triumphare voluisti. Nec ambigo quin, si diuinam, quâ rutilas, respicias claritatem, meum despicias munusculum; sin immensam quâ flagras charitatem, vt obseruantiæ pignus benignis oculis aspicias, & huic opusculo magis à te ornando, quàm te ornaturo, adhuc partus præpedito fasciolis, struthionis more, efficacibus aspectus radiis obstetriceris. Habes enim vt iustitiam quâ in superbos ignescas, ita & clementiam quâ subditis ignoscas, meoque amori mo-

rem gerens, velis nolis, ad audaciæ meæ veniam venias. Vnde, vt ſpero, & amantem agnoſces, & vel amenti, nimiſque audenti ignoſces.

27. Porro quantum ex hoc myſterio colligere mihi licuit, non fugies emblematum meorum tenebras, qui quotidie vltrò confugis ad ſacrarum ſpecierum latebras: ſponte latitabis ſub ſymbolorum inuolucris, qui libentiſſimè deliteſcis noſtris in ſacrariis. In aliis operibus tuis patet diuinitas, in iſto etiam ipſa latet humanitas, vt qui ſecundùm diuinam naturam patebas in gloriâ, ſecundùm humanam in Caluariâ, ſecundum vtramque lateres in Euchariſtiâ, opere proinde eò cæteris mirabiliore, quòd ſimul valeat & miram explicare artem, & nihilominus admirandum implicare artificem. Cuippiam infideli minus oculato videri poſſes ſub ſacramentali nube deficere; Verùm niſi ſic inter gloriæ nebulas deficeres, nec fideles animas reficeres, nec tot admiratores haberes; ſol enim niſi cùm deficit ſpectatores non habet: quamuis & huic aſtro ſuppar, nunquam tibi, nunquam Eccleſiæ cœlo deficias, dum ſub accidentium nubilo ſplendidam eclipſim affectas. Cæterum ô vnice cordis amor omnium creaturarum

amoribus digniſſime, quas & in aras exaltatus, non ſecus ac Orpheus, latentis humanitatis lyrâ pertrahis vltroneas arcanæ maieſtatis adoratrices, per iſtud myterium ſapientiæ, bonitatis, & potentiæ miraculum, per iſtud indelebile doloris amoriſque tui monimentum, vnum oro, obteſtor, obſecro, vt ſeruuli tui, à teneris vnguiculis, tuis aris deuoti votis aſpirans, id agas tuis in fidelibus tanti ſacramenti, tum amore raptis, tum ſtupore correptis, vt mea hæc qualiſcunque opella, omnibus titulis tua, ſacratiſſimæ Euchariſtiæ, cuius gloriæ meis potiſſimum in ſtudiis ſtudeo, fidem adaugeat, foueat pietatem, deuotionem accendat. Vt qui ſacramentales inter nebulas velatâ Dei carne ſaginantur, inter cæleſtes epulas reuelatâ aliquando numinis facie potiantur; ſiue vt vtar eximiâ tui oratione clientis Dionyſij c. 3. Eccleſiaſticæ hierarchiæ: *Tu ô diuiniſsimum ac ſacroſanctum Sacramentum, circumpoſita tibi ſymbolicè Aenigmatum operimenta reuelans, liquidò nobis manifeſteris, mentaleſque noſtros obtutus ſingulari, & apertâ luce adimpleto.*

PRÆFATIO GENERALIS
TOTIVS OPERIS
DE RATIONE INSTITVTI ET IDEA OPERIS.

I. S*VMMA operis commendatio, diues materia, vbi deest artis gloria, & artificis industria. Opus ordior sententiarum ornatu mediocre, venustate sermonis exile, materiæ tamen excellentiâ sublime; quid enim Eucharistiâ sublimius? vt proinde suâ materiâ, superetur opus. Verum vt cum. Ennodio loquar in Natal. S. laur. Med.* Nunquam pauper vena timetur ingenij, vbi diues est causa dicendi. Quis mendicam narrationem æstimet, quam vota locupletant? sæpe in facundiæ dotibus pauper inuenitur vena prædicantis, & è diuerso thesaurus cordis irradiat in egestate verborum. Diem laudare quis abnuat? attollere solis radios quis metuat in qualibet nocte sermonum? *Nimirum viro disertissimo potentior videtur cordis, quàm oris Rhetoricè, eloquentiora vota, quàm verba, melior vitæ, quàm linguæ eruditio, pulchrioresque flores morum, quàm cincinni sermonum. Nec immeritò, os enim ori loquitur, cor cordi; vox aures ferit, at sensus intimos vehemens*

affectus penetrat, atque peruadit. Oris igitur mei infantiam cordis facundia, verborum inopiam, votorum copia, & sermonis impolitiam, amoris vehementia excuset.

2. *Accedit ad materiæ dignitatem elegantia characterum, quibus in aliis voluminibus vix pulchriores, aut pretiosiores occurrent, quique amabilem Iesum paternæ characterem hypostaseos (sic illum appellat Apostolus ad Hebr. c. 1. 3.) expressius adumbrent. Horum quippe characterum nonnulli tremulo splendore rutilant, vt stellæ; alij diuite fulgore conspicui, vt gemmæ; alij amœnissimâ varietate picturati, vt flores; alij multiplici luminis reflexione mirabiles, vt iris augustior cœli pompa, aliaque meteora; alij è liquidâ crystallo materiati, vt lympidi fontes, amnesque aureas despumantes arenas, & gemmas affatim ad ripam egerentes; alij natiuo colorum cultu intermicantes, vt volucres agrorum deliciæ, nemorum animæ; alij grandiores vt cete, aliique pisces corporeâ mole stupendi; alij minores, vt insecta, reptilia, conchylia, in quibus etsi minimis, maxima radiat sapientia conditoris, magni in magnis, summi in minimis; alij rudiores & impoliti, sed eò venustiores, quò non artis, sed naturæ solius industriâ exarati, vt rugosi elephantes, iubati leones, vrsi, pantheræ, aliæque id genus feræ saltuum & solitudinum illustrius ornamentum; alij recti, vt palmæ, cedri, cupressi; alij tortiles, vt vites, aliæque arbores fructibus incuruæ; alij molliter inflexi, vt lilia prono capite florentia; alij spirales, vt angues sinuosis voluminibus spectabiles; alij quadrati, vt variæ lapidum, marmorumque species; alij angulares, vt gemmæ formâ sculptæ sexangulâ ad splendoris ex angulorum repercussu incrementum; alij denique circulares & rotundi, vt vniones candentia maris Erythræi grana. En huiusce voluminis augusti characteres, quibus*

ſe Dei filius indelebilis Paternæ character ſubſtantiæ luculenter expreſſit. En elegantes literæ quibus Euchariſtiæ gloria conſignata eſt. Quid iis aut ad ſpeciem pulchrius, aut ad amœnitatem iucundius, aut ad dignitatem præſtantius?

3. *Niſi forte malueris tot eximias aſpectabilis naturæ partes, totidem codicis Magni Antonij appellare paginas, in quibus ſummus rerum opifex ſuæ ſpecimen pulchritudinis ſubleſtis depinxit lineamentis. Quippe teſte S. Proſpero epiſt. ad Demetriadem.* Omnia elementa mundi, & vniuerſæ creaturarum naturæ, hoc ipsâ ſui exigunt ſpecie, vt inuiſibilia Dei per ea quæ facta ſunt intellecta conſpiciantur, & in pulchritudine cœli & terræ quædam ſunt paginæ ad omnium oculos ſemper patentes, & authorem ſuum nunquam tacentes, quarum proteſtatio doctrinam imitatur magiſtrorum, & eloquia ſcripturarum. *Falsò igitur liber Zoar ab Hebræis doctoribus fabulosè conſcriptus, mundum duntaxat è viginti duabus literis conſurgere contendit, quarum tres tribus elementis, duodecim ſequentes totidem Zodiaci ſignis, ſeptem reliquas totidem planetarum orbibus accommodat. Imo verò tot è literis, quot creaturis, tot characteribus, quot ſideribus, totidemque paginis coaleſcit, quot mixtis & elementis, in quibus eximia Euchariſticæ gloriæ ſymbola vnicuique liceat admirari.*

4. *Hunc igitur ampliſſimum mihi ſelegi codicem, nonnulla peruolui folia, & eo quem in illis legebam cœlitus afflante, lecta intellexi: eligere, legere, & intelligere diuinitus mihi datum eſt; præ cæteris verò in grandibus literis Verbum abbreuiatum, & in aperto codice legi numen opertum, inſuper quod legeram intellexi, & quod multò præſtantius eſt, ſancti Spiritus afflatu quod intellexeram dilexi. Quin & ab huius ſtudio voluminis exarſit*

animus ad illius lectionem codicis, quem beati legent, intelligent, & diligent in æternitate; de quibus sic eleganter differit S. P. Augustinus l. 13. Conf. c. 15. Vident faciem tuam semper, Domine, & ibi legunt sine syllabis temporum, quid velit æterna voluntas tua. Legunt, eligunt, & diligunt, semper legunt, & nunquam præterit quod legunt: eligendo enim & diligendo legunt ipsam incommutabilitatem consilij tui; non claudetur codex eorum, nec plicabitur liber eorum, quia tu ipse illis hoc es, & es in æternum. *Hæc de beatorum codice seraphicus spiritus prœmaturè beatus. Sed interim donec explicetur nobis æternus ille reuelatæ* Diuinitatis *codex viatoribus complicatus, liceat in explicato mundi huius volumine Verbum Dei sacris inuolutum speciebus legere, nec solùm inuisibilia Dei, sed & inuisibilem eius Humanitatem per ea quæ facta sunt intelligere, intellectam diligere, dilectam summis laudibus celebrare.* Cœlum quippe, *ait* S. P*rosper l. 2. de vocatione gentium c.* 4. & terra & mare, omnisque creatura quæ videri ac intelligi potest, ad hanc præcipuè disposita est generis humani vtilitatem, vt natura rationalis de contemplatione tot specierum, de experimentis tot bonorum, de perceptione tot munerum, ad cultum & dilectionem sui imbueretur authoris.

5. *At vnde mihi voluminis huius perlegendi cupido singularis, vt in eo prætermissis aliis quamplurimis Creatoris attributis, solius Eucharistiæ virtutes luculentis exaratas elementis legerem, & inuestigarem, innato candore confitebor. Paucis ab hinc annis oblato Missæ sacrificio, cum hymnum ab Ecclesiâ gratiarum actioni destinatum, quem olim tres adolescentes Hebræi, inter rapidos fornacis Babylonicæ vortices illæsi suo cecinere liberatori, Christo Domino tanti muneris largitori, & incruenti sacrificij*

institutori concinerem, inuitatis ad diuinæ munificentiæ præconium terrenis & cœlestibus; mihi subitò talis incidit cogitatio, rem & Deo abscondito, & piis eius cultoribus non ingratam facturum me, si sanctos iuuenes æmulabundus, illustriores mundi partes ad Eucharisticæ theatrum gloriæ conuocarem, & ad imperialem Conditoris sui thronum adducerem, vt spontaneas occultæ Maiestatis adoratrices. Siquidem memineram mundum alicubi à S. Augustino appellari Dei canticum *numerosi dulcedine concentus mentes titillans angelicas, surripiens humanas; ac proinde ad diuinarum laudum celebrationem posse non inconuenienter assumi. Cui quidem inspirationi haud dubiè diuinæ, eò libentius morem gessi, quò perlectis nonnullis historiæ naturalis authoribus, creaturas quò volebam, vltrò euntes animaduerti, mirâ quadam arcanæ Christi humanitatis illecebrâ pellectas, frænisque potius egentes, quàm stimulis; quasi non minus Eucharistia magnes illarum foret, quàm centrum augustiorum fidei mysteriorum.*

6. Quidni autem agnoscerent viuentem in Eucharistiâ, quem agnouerunt morientem in Caluariâ? quidni colerent sedentem in solio, quem coluerunt pendentem in ligno? quidni venerarentur inter angelicas acies ineffabili claritate circumfusum, quem inter latrones adorarunt atroci lanienâ deformatum? quidni sol supplices radios ad illius inclinaret obsequium, qui lugubri velamine micantem vultum obtexit, ne mortiferas sui creatoris conuulsiones intueretur? quidni demum vniuersa natura, quæ patienti ac morienti compati ac commori visa est, nunc in augusto Sacramento viuenti regnantique conregnaret? Eò maximè quòd eam potentius attrahere debeat suaue triumphantis illicium, quàm expirantis infame crudeleque supplicium. Propterea vt idoneum huic Libro *titulum appingerem, quem Cassiodorus in proœmio varia-*

rum, Operis indicem, causarum præconem, totius orationis breuissimam vocem., *eleganter appellat: placuit illum ex ipsis Saluatoris verbis desumere, & ex purissimis Euangelij fontibus haurire Ioa.* 12. 32. Et ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum, *& ex illustri Clementis Alexandrini testimonio in* Protreptico, *vbi Christum Orpheo saxa, volucres, feras, arbores lyræ modulis pertrahenti comparat; quam quidem similitudinem fusius primo Emblemate ideali prosequimur. Sic igitur opus hoc nostrum inscribitur:* ORPHEVS EVCHARISTICVS, SIVE DEVS ABSCONDITVS IN ARAS EXALTATVS, HVMANITATIS ILLECEBRIS ILLVSTRIORES MVNDI PARTES AD SE PERTRAHENS VLTRONEAS ARCANÆ MAIESTATIS ADORATRICES. *Dixi in aras, vt cruentam Caluariæ, & incruentam Eucharistiæ simul complecterer, in quas exaltatus à terrâ, verè omnia traxit ad seipsum.* Neque enim, *inquit* S. *Athanasius lib. de Incarnatione Verbi*, vel ipsum mundum in silentio esse voluit; sed quod mirum est in morte, vel potius in trophæo de morte excitato, crucem intelligo, vniuersa rerum fabrica confitebatur eum qui in corpore apparebat, & supplicia patiebatur, non hominem simpliciter, sed Dei filium, ac saluatorem esse omnium. Nam & sol se auertebat, terra quatiebatur, disrumpebantur montes, omnes pauore contrahebantur. Hæc omnia eum qui in cruce erat Christum Deum esse declarabant, ac rerum naturam eius ancillam esse, pauore suo contestantem Domini præsentiam.

7. *Neque verò solùm authori suo in extremis agenti, magno doloris sensu natura condoluit, sed etiam qualibet mundi portio eumdem in sanctissimo Sacramento præsentem hactenus agnouit. Cœlum agnouit, cùm in ipso*

ſtupendæ conſecrationis momento, innumeras angelorum acies ad imperatoris ſui ſatellitium ſæpius deſtinauit, vt illuc immortales conuolarent aquilæ, vbi pretioſum corpus reperitur. Stella cognouit, cùm ſacrificantem Nicolaum Tolentinatem, & adorabilem victimam miraculoſo fulgore colluſtrauit. Ignis agnouit, cùm in incendia proiectam auſu nefario ſacratiſſimam hoſtiam ſupplici vortice lambere viſus eſt, & innocentibus flammis illæſam coronare. Aër agnouit, quum toties incruenti merito ſacrificij, aut noxios imbres cohibuit, aut eoſdem largius ad terræ arentis irrigationem effudit. Mare cognouit cum naufragantem Satyrum virtute ſanctiſſimi Sacramenti quòd in orario gerebat, ad littus incolumem perduxit, tumenteſque procellas S. Birini Ieſuanum corpus deferentis pedibus calcabiles exhibuit. Balena cognouit cum S. Maclouio ſacrificare geſtienti, de immani dorſo, altare opportunum mediis in fluctibus erexit. Flumen agnouit, cum eiuſdem contemptores diruti pontis ruinis obrutos vltricibus vndis ſepeliuit. Terra cognouit, cum vel ſacrilegos dehiſcens viuos abſorbuit, vel mortuos ſinu ſuo recipere detrectauit. Lapis agnouit, quum cerâ mollior firmum manus ſacrilegæ refugit contactum, quò citius tremendi profanator myſterij telluris hiatu deglutiretur. Aranea cognouit, cum os impurum & impudens ſacramentarij, lethali tabo conſperſit. Apes agnouere, cum Do*mino ſub ſacris ſpeciebus deliteſcenti, thronum cereum & floridum in aluearis apice mirâ fabricarunt induſtriâ. Mulus famelicus agnouit, cùm pabuli immemor, ad frumentum electorum venerabundus accurrit.* Canes *agnouere, cum proiecto ſibi Angelorum pani parcentes, in impios Donatiſtas immanis authores ſacrilegij ſæuierunt. Infernus agnouit, cùm nimios ignis purgatorij ardores ſuperfuſo diuini calicis liquore ſopiuit & extinxit, igneaſque fidelium animarum compedes omnino diſſoluit.*

Dæmones

Dæmones agnouêre, cum ad Exorcistarum sacram pixidem deferentium imperium, ex energumenis auffugere, protestati se dominici corporis præsentiâ torqueri grauiter & vstulari. Denique vniuersa natura Dei absconditi sensit & extimuit maiestatem; idque vt in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus in gloriâ est Dei Patris, & in Sacramento Altaris; atque vt ille patet comprehensoribus admirandus in astris, ita latet, adorandus viatoribus in aris, in quas Exaltatus, omnia pertrahit ad seipsum.

8. *At fortassis aliquis meum primâ fronte damnabit institutum, quasi sacra profanis admisceam, dum eruta ex ethnicorum fontibus symbola ad rem omnium sacratissimam transfero. Verum meminerit, quæso, me sanctorum insistere vestigiis, Clementis Alexandrini, Origenis, Lactantij, Hieronymi, Augustini, Basilij, Ambrosij, imo & Pauli Apostoli, qui ab Epimenide Poëta illud epistolæ ad Titum c.* 1. Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri; *à Menandro, illud* 1. *Corinth.* 15. Corrumpunt bonos mores colloquia praua, *& ab Arato, illud Act.* 17. Ipsius enim & genus sumus, *mutuatus est. Ecquis nesciat Hebræorum inauribus, armillis, & annulis aureis, profanisque Aegyptiorum exuuiis sacratiora Tabernaculi vasa conflata fuisse; quin & Pantheon Agrippæ veri Numinis cultui à Bonifacio quarto* S. P*ontifice consecratum? quis ignoret Angliæ delubra ab Augustino monacho, hortatu Gregorij Magni sacris expiata cæremonijs, in augustiores basilicas transiisse? quin & hocce nostro sæculo videmus profanas principum vestes ad altarium ornamenta deputari, quasi totidem de calcatâ mundi vanitate trophæa. Quasi verò non liceat Aegypti spolia in Sanctuarij decorem conuertere?* Nonne aspicimus,

inquit August l. 2. de doctrinâ Christianâ paulò ante finem, quanto auro, & argento & veste suffarcinatus exierit de Aegypto Cyprianus doctor suauissimus, quanto Lactantius, quanto Victorinus, Optatus, Hilarius, (vt de viuis taceam) quanto innumerabiles Græci? quod prior Dei famulus Moyses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientiâ Aegyptiorum; quibus omnibus viris superstitiosa gentium consuetudo, & maximè illis temporibus, cùm Christi iugum decutiens Christianos persequebatur, disciplinas, quas vtiles habebat, nunquam commodaret, si eas in vsum vnius Dei colendi, quo vanus idolorum cultus extingueretur, conuersum iri suspicaretur. Sed dederunt aurum, argentum & vestem suam exeunti populo Dei de Aegypto, nescientes quemadmodum illa quæ dabant, in Christi obsequium redderentur. *Profana certè antiquitas captiua est mulier, sed eloquij venustate, & membrorum pulchritudine casto Israëlitæ amabilis, cui si iuxta legem Deuteron. c. 21. 12. abradat cæsariem, vngues circumcidat, vestem captiuitatis aufferat, nihil vetat illam assumi in sponsam, vt illustrandis fidei mysterijs inseruiat. Hoc salutare consilium Iouio fratri dabat eloquens Paulinus Epist. ad Iouium*: Tibi satis sit ab illis (profanis scriptoribus) linguæ copiam, & oris ornatum, quasi quædam de hostilibus armis spolia cepisse, vt eorum nudus erroribus, vestitus eloquiis, fucum illum facundiæ plenis rebus accommodes, nec vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans, non solis placitura auribus, sed & mentibushominum profutura mediteris. *Legendus omnino Basilius Magnus homil. de vtilitate capiendâ ex libris Gentilium, vbi inter*

alia hæc habet: Poëtis & oratoribus vtendum, vnde futura ſit aliqua vtilitas quæ ad animæ faciat ædificationem; veluti plantis, quibus propria virtus fructu pulcherrimo ſcatere, folia nihilominus ramis coniuncta, quemdam ferunt ornatum; ſic & anima cui præcellens veritas fructus eſt, non ab re tamen exteriore ſapientiâ circundatur, ſicuti foliis vmbram fructui, ac aſpectum non intempeſtiuum præbentibus. *Moxque affert exemplum Moſis qui Aegyptiorum imbutus diſciplinis, ad Dei contemplationem proceſſit. Et infra illud idem argumentum eximiâ illuſtrat ſimilitudine:* velut apes non omnibus floribus ſimiliter inſidunt, neque ex eis ad quos accedunt omnia auferre conantur, ſed quantum ipſis ad opus neceſſarium fuerit ſeligentes, reliquum dimittunt; nos etiam vt ſobrij ſapienteſque, quantum congruum nobis, propinquumque veritati ex ipſis fuerit, perſequamur, reliquum prætereamus.

9. *Tantorum itaque doctorum ſequutus conſilium & exemplum, ex Ethnicorum fontibus illimes haurio latices, & ex probatis vetuſtis authoribus Eucharistica eruo ſymbola, ſuperflua reſeco, corticem negligo, medullam inquiro; neue quid perſpicuitati, nitorique deſit, opus in varia diſtinguo Emblemata, id eſt ingenioſa ſymbola, (ſic definit Cauſſinus) tum ex tabellâ, tum ex lemmate conſtantia, quibus ſublatis abſtruſioribus ænigmatum inuolucris, ſublimior aliquis ſenſus ad Euchariſtiæ gloriam redundans piis lectoribus liquidius aperitur. Emblema verò in quatuor partes diuido, nimirum in epigraphem, tabellam, metrum, & proſam; duas verò poſteriores ſubdiuido; metrum quidem in ſymbolum, & apodoſim, ſiue redditionem; proſam verò in fontem Emblematis, & eiuſdem interpretationem. Metrum autem,*

vt ſpero, non erit naturalis hiſtoriæ ſtudioſis iniucundum, vtpote res naturales ſatis accuratè deſcribens, nec proſa Eucharisticæ gloriæ præconibus inutilis, vtpote ſanctorum Patrum illuminata ſententiis, hiſtoricis variegata floribus, multipliceſque ſuggerens non ſolum ad Euchariſticarum, ſed & quarumlibet concionum ornatum ſimilitudines; nec denique SS. Sacramenti cultoribus inſuauis, vtpote quæ tota illius honorem ſpiret, & amorem cultumque redoleat.

10. *Quod ſpectat ad Emblematum ſymbolorumque commendationem, non opus eſt hîc plura dicere: vnicum ſufficiet S. P. Auguſtini teſtimonium, eorum dignitatem, fructum, iucunditatem paucis perſtringentis Epiſtola* 119. Si quæ autem, *inquit*, figuræ ſimilitudinum, non tantum de cœlo, & ſideribus, ſed etiam de inferiori creaturâ ducantur, ad diſpenſationem Sacramentorum; eloquentia quædam eſt doctrinæ ſalutaris, mouendo affectui diſcentium accommodata, à viſibilibus ad inuiſiblia, à corporalibus ad ſpiritalia, à temporalibus ad æterna.

11. *Stylo vtor ſimplici, qui fundum ſuum referat, qui carnis Dominicæ dulcedinem aliqualiter ſapiat, & Chriſti vilibus Sacramentalium ſpecierum pannis inuoluti nuditatem exprimat: niſi quis floridum appellare velit, vbi flores, fluidum vbi fontes, gemmeum vbi gemmas deſcribit, ſcilicet à materiæ qualitate, non ab artis venuſtate. Dictione ſimiliter vtor perfacili, omnibuſque peruiâ, & forte non aliâ poſſem vti, ſi vellem, neque vellem, ſi poſſem: nec enim exinanitam in hoc myſterio Dei maieſtatem ſuperba eloquentiæ pompa, nec humilem Ieſum verborum addecent ampullæ. Nihilominus nolim exiſtimes, ita rebus ipſis ſermonem conuenire, quin ſæpius in hanc Euripidis vocem meritò erumpere debeas:* Hei hei! cur non res ipſæ inter homines

edunt vocem ? *Ac proinde nihil habet ſtylus excellens, quàm quod à ſuo mutuatur argumento, venuſtatemque materies orationi conciliat, quàm oratio in aliis materiæ ſolet adferre. Attamen in Panegyrico liminari, fateor me paronomaſiis ſtuduiſſe, ſecutus hac in re* Prophe*tarum diſertiſſimum Iſayam qui cap. 25. 6. de conuiuio Euchariſtico diſſerens, ſtylo, vti res merebatur, floridiori, & elegantiori eximiam affectauit paronomaſiam Diuini ſuauitati epuli belliſſimè conuenientem. Sic enim ſcribit:* Faciet Dominus in monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defœcatæ: *Hebraicè*, miſte ſemanim, miſteſemarim; ſemanim memuchaiim, ſemarim Mezukkakim: *quàm paronomaſiam latinus interpres exprimere non potuit.*

12. I*n primâ quidem huiuſce primi voluminis editione, mihi mens erat fuſioribus interpretationibus conciones redolentibus cuiuſuis* Emblematis *argumentum illuſtrare, illas tamen amicorum monitis morem gerens in aliam editionem diſtuli, tum vt ſtudioſæ iuuentutis, cui in libris comparandis magni ſumptus non adeo faciles, commodo conſulerem, tum vt Typographi parcerem expenſis, tum vt hunc primum tomum minus grauem quaſi ſubſequentium præcurſorem præmitterem. Quia verò, Deo fauente, plures Emblematum Euchariſticorum centurias editurus ſum; in qualibet præcipuas ſpectabilis naturæ partes ad arcani numinis ſolium ſiſto, vt eidem ſuo modo recens exhibeant obſequium, & ex iis ſymbola & emblemata eruo, ſeruato inter illas dignitatis ordine, vt lector pius per creaturarum gradus ſenſim ad* Creatoris *notitiam aſſurgat: ſic enim amœna tot rerum diſtinctarum varietas maiorem pariet voluptatem, & ſuauiorem ingeret lectionis illecebram. Quoniam igitur homo verè microcoſmus cæteris ſenſibilibus rebus longè præcellit, illis*

quoque in sanctissimi Sacramenti Veneratione præire iure suo debuit : sequuntur aues , quadrupedes , pisces , serpentes , insecta , zoophyta , arbores , plantæ , flores, fructus ; subsequuntur inanimata , astra , meteora, montes , fontes , fluuij , gemmæ & aromata. Placuit *autem à naturæ contemplatione labores meos dudum* Eu*charistiæ consecratos auspicari , tum vt ab infimis pedetentim ad altiora progrederer , tum ne quid è studiis meis vel humanioribus efflueret , quod ad suam non reflueret scaturiginem , & ad tanti mysterij gloriam minimè redundaret , cui me , meaque omnia , vitam & mortem , tempus & æternitatem iam pridem consecraui, destinaui , dicaui : adeo vt non ab illo qui ab ortu ad occasum irrequietâ vertigine voluitur , vt Anaxagoras, sed ab immutabili iustitiæ sole* Christo , Philosophandi *initium sumens , me ad huius vnius speculationem , admirationem , & adorationem natum libentissimè profitear. Non is sum qui vllius inuidiam aut merear, aut verear , doctis disertisque viris planè inferior : si quis tamen suo me liuore non indignum iudicet , suoque inferiori inuidens & detrahens , sese quadantenus illi submittat , & hac ratione sibimetipsi detrahat incautus ; meminerit , obsecro , illius* Plinianæ *sententiæ:* Disertus es ? tantò magis ne inuideris , nam qui inuidet, minor est. Denique siue plus, siue minus, siue idem præstas, lauda superiorem, inferiorem, vel parem : superiorem , quia nisi laudatus ille est , non potes ipse laudari : inferiorem , aut parem , quia pertinet ad tuam gloriam , quàm maximum videri , quem præcedis , vel exæquas. *Sic ille Ethnicus omnino Christianè.*

13. *Hæc sunt (humanissime lector) de quibus in huius operis vestibulo te præmonitum volui , quæ , vt opinor , æqui bonique consules. Cæterum quoniam in*

hac mortali vitâ, opus ab omni vitio defæcatum mihi elemento puro videtur rarius: purum enim bonum, non alibi quàm in Empyreo reperire est; ibi verò mixta sunt omnia: siquidem quantumuis lucubrationes nostræ, & ab argumenti dignitate, ac sanctitate, & à finis commendentur honestate, semper tamen alicuius vitij fæcibus conuincuntur admixtæ: idcirco huius opellæ meæ mixtum infelix, velim suas in partes ita resoluas, vt Deo optimo, maximo, bonorum omnium fonti, bonum omne (si quòd occurrit) mihi verò malum omne, reo vtique confitenti attribuas. Quia verò bonum necessario fluxu sequitur gloria, vt malum ignominia: ne, quæso, proprietates, vt ita loquar, suis ab essentiis abscindas, sed vnicuique, quòd suum est, æquâ iudicij lance decernens, Deo bonum, & eius appendicem gloriam, mihi malum, sequelamque illius ignominiam adscribe. Vale, & si placuerit, fruere.

SELECTA QVÆDAM SANCTORVM PATRVM DE TESTIMONIO CREATVRARVM TESTIMONIA.

PRIMVM *S. Chrysostomi in ps.* 148. Hoc sanctis in more positum, propter pium & gratum suum animum, vt cum Deo sint acturi gratias, accersant multos laudationis socios, & hortentur vt pulchrum munus secum obeant. Hoc etiam fecerunt tres pueri, qui quando erant in fornace, om-

nem creaturam, ad laudibus celebrandum quòd acceperant beneficium, & hymnos Deo dicendos conuocarunt. Hoc ipſum facit quoque Dauid vtrumque mundum vocans ſupernum & infernum, ſenſibilem, & eum qui percipitur ſolâ intelligentiâ. Hoc etiam facit propheta Iſaias, quando dicit: lætentur cœli, & exultet terra, quoniam miſertus eſt Dominus populi ſui. Vt qui enim ſoli non ſufficiant ad Deum laudibus celebrandum, quoquo versùs obeunt, vt in dicendis hymnis ſocios accipiant. *Et rurſus in Pſal.* 144. Turpe enim fuerit, vt homo qui eſt compos rationis, & omnibus quæ videntur præſtantior, ſit creaturâ, in Dei laudibus inferior. Non ſolum autem turpe, verùm etiam abſurdum: ſiquidem ipſa quotidie, atque adeo ſingulis horis emittit Domino glorificationem: cœli enim enarrant gloriam Dei, ſol & luna, & varius aſtrorum chorus, & pulcherrimus ordo cæterorum omnium ſuum prædicat Opificem.

2. *Secundum S. P. Auguſtini in Pſal.* 144, Deus gradibus quibuſdam ordinauit, & ornauit creaturam, à terrâ vſque ad cœlum, à viſibilibus ad inuiſibilia, à mortalibus ad immortalia. Iſta contextio creaturæ, iſta ordinatiſſima pulchritudo ab imis ad ſumma conſcendens, à ſummis ad ima deſcendens nuſquam interrupta, ſed diſſimilibus temperata, tota laudat Deum. Quare ergo tota laudat Deum? quia cùm eam conſideras, & pulchram vides, tu in illâ laudas Deum. Vox quædam eſt mutæ terræ, ſpecies terræ. Nonne conſideratâ pulchritudine mundi huius, tanquam vnâ voce, tibi ſpecies ipſa reſpondet, non me ego feci, ſed Deus; ergo confiteantur tibi, Domine,

omnia opera tua, & ſancti tui benedicant te, vt in confeſſione operum tuorum ſancti tui te benedicant, ipſi ſancti tui inſpiciant creaturam confitentem, & illorum vocem audi benedicentem.

3. *Tertium S.* Proſperi *l. 2. de vocatione Gentium c. 4. vbi premens illa verba* Pauli *Act.* 14. Et quidem non ſine teſtimonio ſemetipſum reliquit, benefaciens de cœlo, dans pluuias, & tempora, *ſic diſſerit*: quòd eſt autem hoc teſtimonium, quòd ſemper Domino deſeruiuit, & nunquam de eius bonitate, ac poteſtate conticuit, niſi ipſa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilium beneficiorum eius diues & ordinata largitio, per quæ humanis cordibus, quædam æternæ legis tabulæ præbebantur, vt in paginis elementorum, ac voluminibus temporum, communis & publica diuinæ inſtitutionis doctrina legeretur? cœlum ergo, cunctaque cœleſtia, mare, & terra, & omnia quæ in eis ſunt, conſono ſpeciei ſuæ ordinationiſque concentu proteſtabantur gloriam Dei, & prædicatione perpetuâ maieſtatem ſui loquebantur Authoris.

4. *Quartum S.* Bernardi *c. 5. ſoliloq.* Te deſideranti amabilia quidem tua occurrunt, & à cœlo, & à terrâ, & ab omni creaturâ ſe mihi vltrò offerunt & ingerunt, in omnibus adorande & amabilis Domine, quæ quantò te manifeſtius & verius prædicant & approbant amabilem, tantò ardentius te mihi faciunt deſiderabilem. Sed heu! non ad fruendi ſuauitatem perfectam, & gaudium, ſed ad intentionis & defectus, non tamen ſine aliquâ ſuauitate tormentum. Sicut enim mea non tibi perfectè placent oblata, niſi mecum; ſic bonorum tuorum contemplatio reficit quidem nos dulciter, ſed

non satiat perfectè nisi tecum. Hæc est animæ meæ assidua exercitatio, hinc assiduè scabo, & scopo spiritum meum, & cum bonis & amabilibus tuis, quasi pedibus & manibus, & totis innitens viribus sursum tendo ad te, in te, summe amor, summum bonum. *Et sermone 8 in cœnâ Domini* : Deus sic vult amari, vt cunctæ res simul amentur cum ipso, & sic vult amari, vt nihil præter ipsum ametur. Omnis naturaliter creatura iure creationis ab illo est, & omnis creatura, in eo quòd est creatura, bona est. Debet ergo ad hoc diligi creatura, vt in ipsâ creator ametur, non ipsa per se, at per eum qui illam creauit. Diligendus ergo est creator in cunctis creaturis, & cunctæ per ipsum creaturæ, & sic cuncta diliguntur cum ipso, & tamen ipse solus diligitur.

Idem ser. 3. Pentecostes. Tria in magno huius mundi opere cogitare debemus, videlicet quid sit, quomodo sit, & ad quid sit constitutus. Et in esse quidem rerum inæstimabilis potentia commendatur, quòd tam multa, tam magna, tam multipliciter, tam magnificè sunt creata. Sanè in modo ipsa sapientia singularis elucet; quòd hæc quidem sursum, hæc verò deorsum; hæc in medio ordinatissimè sint locata. Si verò ad quid factus sit mediteris, occurrit tam vtilis benignitas, tam benigna vtilitas, quæ etiam ingratissimos quosque multitudine & magnitudine beneficiorum possit obruere. Potentissimè siquidem ex nihilo omnia, sapientissimè pulchra, benignissimè vtilia sunt creata. Verumtamen & fuisse nouimus ab initio, & adhuc multos esse videmus in filiis hominum, qui in bonis inferioribus sensibilis mundi huius totâ sensualitate depressi totos se dederunt his quæ facta sunt,

quonam modo, vel ad quid facta sunt negligentes. Quid istos nisi carnales dicamus? paucissimos esse iam arbitror: legimus tamen nonnullos quandoque fuisse, quibus summum studium fuit, atque vnica sollicitudo modum & ordinem inuestigare factorum, adeo vt plerique non modò vtilitatem rerum perquirere dissimulauerint, sed & ipsas magnanimiter spreuerint, cibo minimo ac vilissimo contenti. Ipsi quidem sese Philosophos vocant, sed à nobis curiosi ac vani rectius appellantur. Vtrisque igitur successerunt viri prudentiores vtrisque, nimirum & quæ facta sunt, & quomodo facta sunt transilientes intenderunt aciem mentis, vt ad quid facta sunt viderent. Nec latuit eos quoniam omnia propter semetipsum fecit Deus, omnia propter suos. Aliter tamen propter se, aliter propter suos, in eo quippe quòd dicitur, omnia propter se, præueniens commendatur origo; in eo autem quod dicitur, omnia propter suos, magis exprimitur fructus sequens. Omnia fecit propter semetipsum, gratuitâ videlicet bonitate, omnia propter electos suos, pro eorum scilicet vtilitate, vt illa quidem efficiens causa sit, hæc finis. Hi sunt spirituales viri sic vtentes hoc mundo tanquam non vtentes, sed in simplicitate cordis sui quærentes Deum, ne illud quidem magnopere vestigantes, quonam modo mundialis hæc machina volueretur. Primi voluptate, secundi vanitate, tertij veritate impleti.

5. *Concludo illustri Aristotelis testimonio l.* 1. *de partibus animal. c.* 5. In iis etiam, *inquit*, quæ in animantium genere minus grata nostro occurrunt sensui, natura parens & author omnium, miras excitat voluptates hominibus qui intelligunt causas, atque ingenuè philosophantur. Absurdum enim nullaque

ratione probandum eſt, ſi imagines quidem rerum naturalium non ſine delectatione propterea inſpectamus, quòd ingenium vnà contemplamur, quòd illas condiderit, id eſt artem pingendi aut fingendi; rerum autem ipſarum, naturæ ingenio miraque ſolertiâ conſtitutarum contemplationem non magis perſequamur atque exoſculemur, modò cauſas perſpicere valeamus. Quamobrem viliorum animalium diſputationem perpenſionemque quodam faſtidio puerili ſpreuiſſe, moleſtéque tuliſſe dignum nequaquam eſt, cùm nulla res ſit naturæ, in quâ non mirandum aliquid inditum habeatur. Et quod Heraclitum dixiſſe ferunt ad eos, qui cùm alloqui eum vellent, quòd forte in quadam caſâ furnariâ caloris gratiâ ſedentem vidiſſent, accedere temperarunt; ingredi enim eos fidenter iuſſit: quoniam, inquit, ne huic quidem loco dij deſunt immortales; hoc idem in indagandâ quoque naturâ animantium faciendum eſt. Aggredi enim quæque ſine pudore debemus, cùm in omnibus naturæ numen, & honeſtum pulchrumque inſit ingenium. Quippe cùm naturæ operibus iunctum illud præcipuè ſit, vbi nihil temerè viceque fortuitâ committatur, ſed alicuius gratiâ omnia agantur: finis autem cuius gratiâ quicquam vel conſtat, vel conditum eſt, boni honeſtique obtinet rationem. *Sic ille verè naturæ genius.*

ORPHEVS EVCHARISTICVS

PRIMVM EMBLEMA.

TOTIVS OPERIS IDEA

ORPHEVS ILLVSTRIORES NATVRÆ PARTES LYRÆ MODVLIS PELLICENS.

ORpheus vt primum vocales pollice neruos
Impulit, & dulces edidit ore sonos:

Siderei hæserunt abruptis motibus orbes,
Et solitum attenti deposuere melos.
Confluxere simul fidibus pellecta canoris
Astra, planetarum concomitante choro.
Sol stetit harmoniæ mirâ dulcedine fixus,
Nec iubar efflantes accelerauit equos.
Adfuit & Phœbe roseo suffusa rubore;
Ni pudor obstaret, basia mille daret.
Adfuit & variis distincta coloribus iris,
Inflexoque arcu Vatis in ora ruit.
Interclusa nigris siluere tonitrua nimbis,
Mugitusque lyræ continuere modis.
Nubila nectareos distillauere liquores,
Perfudit zephyrus rore liquente comam.
Iurarunt elementa fidem, ventique frementes
Ad plectri modulos composuere minas.
Lenior erupit Siculis fornacibus ignis,
Præruptis cecidit mitior vnda iugis.
Muta procellosos sedarunt æquora fluctus;
Nilus iit tacitis per Catadupa vadis.
Pennatas acies circumuolitare videres,
Alarumque hilares plaudere remigio.
Cum Iouis armigero ludit secura palumbes,
Nec socium accipitrem blanda columba fugit.
Treicium mirata melos philomela sub vmbrâ
Conticet, attentus gracculus ora tenet.
Non tigridem formidat ouis, neque dama leænam,
Concordesque lepus vellicat ore canes.
Luxuriant per prata greges, lupus additus agnis
Ad plectri modulos commouet arte pedes.
Exercet panthera feris comitata choræas;
Has odor allectat, sed magis icta chelys.
Fœdera cum placidis sancit serpentibus ibis,
Pacificusque elephas rhinocerota fricat.

Nulla leontophoni turbat formido leonem,
Nec crocodilæus membra canina timor.
Arrigit ad cantus aures immixta molossis
Cerua, lubens gallum clune leæna gerit.
Sibila compescit murenæ vipera coniux,
Fortius attractus suauis amore lyræ.
Cum platanis aurita venit de montibus ilex,
Et socias vites vlmus amica trahit.
Parnassi celeres descendunt vertice lauri,
Lætaque palladias linquit oliua domos.
Implicitâ palmæ contexunt fronde coronam,
Orphea perpetuo myrthus honore tegit.
Confusis salices ramis stipantur in orbem,
Mobile cedrorum construit ordo nemus.
Sylua Sabæorum pretiosos fundit odores,
Inciso vberius cortice thura fluunt.
Attollunt immane caput de gurgite cete,
Mitigat Orphæum monstra marina melos.
Delphines saliunt, lasciuaque littore iactant
Corpora, phocarum grex spatiatur agris.
Maturas tellus segetes profundit, & vuas,
Lætus odoriferas explicat hortus opes.
Innumeræ veniunt Eoo ex littore gemmæ,
Vatis vt affusâ luce coruscet apex.
Quicquid in immenso cœlorum clauditur orbe,
Bistoniæ sequitur fila canora chelys.

APODOSIS.

Omnia Christe trahis crucis exaltatus in aram,
Flebilibusque moues saxea corda modis.
Tensa super lignum fidibus meliora canoris
Membra, nouum superis exhibuere melos.
Corpus nempe tuum plectro resonantius omnia
Allicit; hanc seruat nobilis ara lyram.

Illâ animas rupes, & ferrea pectora mollis,
Deque lupis blandas efficis agnus oues.
Non opus est stimulis, ad centrum sponte feruntur;
Dulce creaturis huc ab amore trahi.
Hostiæ vt in puncto, sic panis in orbe teneris;
Finis inest puncto, principium orbe latet.
Lineæ ab orbe fluunt, punctoque quiescere gaudent,
Punctus & orbis es; hinc cuncta creata trahis.
Seu centrum repetant, in puncto Numen habebunt;
Siue petant orbem, Numen in orbe tenent.
Authorem natura suum quia sentit, adorat;
Numinis arcani gaudet amore rapi.

F O N S.

ORpheum Musæ filium mollissimis fidibus rationis etiam expertes feras demulsisse, omnes fabulosi testantur Scriptores, omnium fere pictorum colores loquuntur. Quare leo, & aper prope adsunt, Orpheum auscultant; & ceruus quidem, ac lepus minimè ab impetu leonis resiliunt, & quibuscumque in venatione terribilis hæc fera visa est, congregantur segnes ac remissi, cum ipso, vt apparet, feriante. Cæterum ne aues quidem inertes videris, non canoras tantùm, quibus suaues modulos concinere saltibus mos est: quin etiam vide clamosum gracculum, & stridulam cornicem, & Iouis aquilam. Hæc quidem qualis est alarum librata remigiis, vt sponte suâ defixis oculis Orpheum spectat, nec se ad proximum lepusculum prædæ scilicet oblita conuertit. Hîc porro constrictis maxillis (quæ ars est Orphei mulcentis) & lupi & agni, promiscuè attoniti saltatorium orbem versant. Maius porro quiddam animosus Pictor comminiscitur; nam arbores à radicibus auulsas ad auscultandum Orpheum ducit, atque

atque ipsi in orbem sistit. Pinus igitur & cupres-sus, & alnus & populus, hæ & aliæ quæuis arbores confusis ramis tanquam consertis manibus Orpheum circundant, ac certè Theatrum ipsius gratiâ non sine exquisito quodam artificio circumcludunt. Cerne iam vt aues in ramis considеant, & Orpheus in vmbrâ moduletur, ipsi quidem oculus mollitie simul atque igneâ solertiâ temperatus, Deoque plenus apparet, mente ad considerationem de natura Deorum semper intentâ. Forte etiamnum aliquid canit, ac supercilium quasi designaret carminum sensum, repente cum ipso mutatur ad motionum conuersiones. At pedum quidem læuus terræ nixus Cytharam sustinet incumbentem femori, dexter verò orditur modulos, pulsans soleâ pauimentum; manuum autem dextrâ plectrum firmiter tenens, extenditur supra fides incumbente digito, & palmâ introrsum nutante ac reflexâ, sinistra rectis ferit digitis fides. Ita Philostratus in Orpheo ex Translatione Caussini l. 11. eloquentiæ, descriptione 16. Nihil addo nisi versus Horatij in arte poëticâ fictionis huius causam complectentes:

Syluestres homines sacer interpresque Deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus;
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosque leones.

INTERPRETATIO.

1. EX hoc Poëtarum figmento sublimiorem sensum eruit Clemens Alexandrinus initio orationis adhortatoriæ ad Gentes, vbi Christum Orpheo præferens, ait: *Solus quidem certè ex iis qui vnquam fuerunt difficillimas feras homines mansuefecit; volucres quidem eos qui ex ipsis sunt leues, serpentes vero*

eos qui deceptores , & leones eos qui ſunt animoſi , & ad iram concitati ; ſues autem eos qui ſunt voluptati dediti ; lupos autem eos qui ſunt rapaces : lapides autem & ligna ſunt inſipientes qui crediderunt lapidibus. Et infra : *Has ergo immaniſſimas feras , & tales lapides, ipſe cœleſtis cantus in manſuetos homines transformauit: eramus enim , eramus nos quoque aliquando inſipientes, inobedientes , errantes , ſeruientes voluptatibus , & cupiditatibus variis , in malitiâ & inuidiâ degentes , odibiles, nos inuicem odio habentes : quando autem benignitas & humanitas apparuit Seruatoris noſtri , non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos , ſed ſecundùm miſericordiam ſaluos nos fecit.* Nimirum Orpheus feras quidem lyræ modulis cicurauit , at efferatos hominum animos, à quibus diſcerptus fuit , mitigare non potuit, vtpote feris ipſis immaniores : illos vero Ieſus myſticus Orpheus cantu ſuo demulſit , & in vmbrâ arboris crucis modulatus , omnia ad ſeipſum pertraxit. Archimedem aiunt iactare ſolitum quoduis onus puſillis moueri poſſe viribus , quin & ſuæ demonſtrationis vi ſibi fidentem , ſi alteram terram cui inniti poſſet haberet , hanc ad illam ſuis ſe machinis attracturum , vt refert Plutarchus in Marcello: verùm quod inaniter iactabat hic Mathematicus, & verbo pollicitus , & opere exequutus eſt Chriſtus : *Cùm exaltatus fuero à terra* , inquit , *omnia traham ad meipſum* ; Ioa. 12. 32. Vbinam verò magis exaltatus , quàm vel in aram Euchariſticam , vel in arborem crucis , vnde omnia traxit humanitatis ſuæ chely , cuius tot canoræ fides , quot arteriæ, totque vocales nerui , quot artus & nerui ſuper crucem extenti. Quidni enim humanitatem illam chelym eſſe dixerim ? eo planè ſenſu quo S. Ambroſius l. 1. de Officiis c. 40. 7. Machabæos à tyranno diſ-

cruciatos cytharam ſeptem fidibus inſtructam appellat : his verbis : *Spectabat læta mater filiorum quot funera, tot trophæa, & morientium vocibus, pluſquàm pſallentium cantibus delectabatur : pulcherrimam ventris ſui cytharam in filiis ſuis cernens, & pietatis harmoniam omni lyræ modulo dulciorem.*

2. Verùm vt olim nonnullus hanc organis muſicis appinxerat epigraphem, *non percuſſa ſilent.* Ita mirabili Dominicæ humanitatis lyræ, eamdem poſſem appingere, *non percuſſa ſilet* ; quippe quæ niſi verberibus, clauis & lanceâ pulſata quaſi pectine fuiſſet, nuſquam ſonum edidiſſet in cruce mortalium allectiuum. Vnde & hic cum magno Leone ſer. 8. de paſſione exclamare licet : *o admirabilis potentia crucis ! ô ineffabilis gloria paſſionis ! in quâ tribunal Domini, & iudicium mundi, & poteſtas eſt crucifixi. Traxiſti enim omnia ad te, & cùm expandiſſes tota die manus tuas ad populum non credentem tibi, confitendæ maieſtatis tuæ ſenſum totus mundus accepit.* Diuinus itaque fidicen in crucis vmbrâ modulans omnia traxit ad ſeipſum. Ad eius concentum ſubſtiterunt cœleſtes orbes ; ſol quaſi Chriſto cruci confixus ſtetit immotus ; deficiente iuſtitiæ ſole luna de conditoris ſui erubeſcens ignominiâ eclipſim paſſa eſt ; commixta luxerunt elementa, in lacrymas diffluxere ſilices, diſſilierunt montes, è tumulis rediuiua prodiere corpora, denique clauorum cuſpidem ipſa quoque inſenſibilia ſenſerunt ; latro quantumuis arbori ſuffixus ad noſtrum fidicinem non pedibus accurrit, ſed affectibus ; palantes diſcipuli cantus dulcedine reuocati ſunt. Petrus audito cantu fleuit amarè ; Centurio dedit gloriam Deo, & crucifixum Dei filium eſſe proteſtatus eſt ; aſtans multitudo ſaxei pectoris duri-

tiem pugnis emolliuit; immo & ſuos tortores, qui ſe traxerant ad mortem, membris in cruce extentis, quaſi totidem canoris fidibus clauorum pectine percuſſis attraxit ad vitam. *Vide*, ait Clemens Alex. loco cit. *quantum potuerit nouum canticum, homines ex lapidibus, & homines fecit ex feris: hi autem qui planè erant vt mortui, qui eius, qui verè eſt vita, non erant participes, poſtquam cantici ſolùm fuerunt auditores, reuixerunt.*

3. At quemadmodum ad Orphea non eodem modo creaturæ conueniſſe finguntur; ſed reptaſſe ſerpentes, iuiſſe homines, cucurriſſe feras, aduolaſſe volucres, raptas fuiſſe arbores: ita, inquit Venerabilis Galfridus in allegoriis Tilmanni, *trahit Chriſtus, ſed aliter, atque aliter, quem quidam ſequuntur reptantes, euntes, currentes, volantes & rapti. Reptat pœnitentia, vadit obedientia, currit libera, & expedita perfectio, volat pia deuotionis affectus, rapitur exceſſus ſacræ contemplationis: in cæteris enim nonnulla liberi arbitrij cooperatio, in eiuſmodi raptu tota ſolius gratiæ operatio eſt.* Reptans *Maria Magdalena trahebatur dominicis proſtrata veſtigiis, nec minus erat mirabile intus trahere eam, quàm ſuſcipere foris. Ambulabat communi greſſu, ſed inuitatus ad curſum triſtitiâ præoccupatus eſt, qui mandata quidem ſeruauerat à iuuentute ſuà, ſed conſilium perfectionis de relinquendis omnibus non admiſit; currebant alacres & expediti poſito gibbo cameli, qui venditis omnibus pretia ante pedes Apoſtolorum in commune diſtribuenda ponebant; volabant Apoſtoli, dum gaudentes ibant à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati; raptus eſt* Paulus*, & audiuit quæ non licet homini loqui.* Ita Galfridus. Vides quàm diſpari ratione ad noſtrum myſticum Orpheum confluxerint

homines ? nempe licet idem ſit fidicen, eædem diuinorum artuum fides ſuper crucis plectrum extentæ, non idem tamen omnibus melos editur: tot diſtincti ſunt moduli, quot diuerſæ inſpirationes, quibus ad Dei notitiam allectantur.

4. Orphei lyræ hoc Poëtæ miraculum affingunt, quòd innata ferarum diſſidia ſuo modulamine compoſuerit, ſancitoque pacis fœdere inimicas reconciliarit animantes. Quòd elegantibus verſibus expteſſit Claudianus in præfar ione l. 2. de raptu Proſerp. at quis non videat hoc figmento mirificè adumbratum quod Iſayas de Meſſia prædixit c. 11. 6. *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hœdo accubabit; vitulus & leo, & ouis ſimul morabuntur; vitulus & vrſus paſcentur, & ſimul requieſcent catuli eorum.* Quam prophetiam Sibylla Erythræa græcis verſibus expreſſit quos refert Lactantius l. 7. Diuin. Inſtit. c. 24. qui ſic latinè reddi poſſunt: *Tunc lupi cum agnis in montibus verſabuntur, herbâque lynces pariter cum hœdis paſcentur, vrſi cum vitulis ſimul omnibuſque pecoribus, carniuorus leo comedet paleas ad præſepia, cum infantibus dracones orbis dormient.* Nimirum amabilis Ieſus diſcordes nationes quaſi feras ſibi hoſtiles humanitatis ſuper lignum extentæ plectro mitigauit, & ad ſuauem fraternæ charitatis redegit concentum. Quin & angelos homini læſæ Dei maieſtatis reo acriter infenſos demulſit, & æterni vinculo fœderis conſtrinxit, ſi Theophylacto credimus: *Crux*, inquit, *ad conditorem Chriſtum adducit cœleſtia, ſubterranea, terreſtria, ab ortu ſolis vſque ad occaſum, vt non ſint amplius duo creaturarum genera angeli, & filij hominum, quædam in cœlo, quædam in terrâ, quædam prope, quædam longè; ſed vt iam ſint vna creatura omnium qui*

in Christo renouati sunt. Cui accinit Nazianzenus his versibus:

Quin etiam expandens sacrati corporis artus
In fines orbis, mortale ex finibus orbis
Collegit genus, atque homines contraxit in vnum,
Et mediis magnæ posuit Deitatis in vlnis,
Expurgans fœdas agnino sanguine sordes,
Ac scelus è medio tollens, quod clauserat astra.

En vt dulcem ex angelo, & homine dissonantibus elicuerit harmoniam, ablatâ dissonantiæ causâ, scilicet peccato.

5. Mira quidem Dauidicæ virtus citharæ, vtpote quæ dæmonem à Saüle suo modulamine abigeret; vt habetur l. 1. Reg. c. 16. Nihilominus nunquam à regis animo, magnum illum dæmonem inferni conditorem, dæmonumque parentem (peccatum intelligo) numeroso potuit expellere concentu. At, vt cum Stromatæo loquar loc. cit. *Non talis est meus cantor Christus; sed venit dissoluturus acerbam seruitutem dæmonum tyrannidem obtinentium, ad suaue autem & benignum religionis & pietatis in Deum iugum nos traducens, in cœlum rursus euocat eos qui humi abiecti sunt.* Tantò proinde diuinus noster fidicen Psalte regio & peritior & potentior, quantò suo modulamine nequiorem spiritum profligauit, infernique tyrannum, hoc est, peccatum carnis suæ plectro procul ab hominibus abegit, illudque suæ victoriæ instrumentum nostris altaribus, ad æternam rei memoriam, appendit.

6. Huc vsque vidimus nostrum Orphea mysticum à terrâ in cruentum altare exaltatum, & in arboris vmbrâ modulantem, omnia ad seipsum attraxisse: restat vt eumdem in incruentum elatum altare, & in sacramentalium vmbrâ specie-

rum citharizantem admiremur, canoris humanitatis suæ fidibus homines sibi deuincientem. Fabulantur Poëtæ Orphei lyram tot miraculorum operaticem inter sidera relatam fuisse, & à singulis Musis, quarum laudes vates ille eximius cecinerat, nouem stellis insignitam. Quàm quidem constellationem ita graphicè describit Manilius l. 1. Astronom. his versibus:

Et lyra deductis in cœlum cornibus inter
Sidera conspicitur, quâ quondam ceperat Orpheus
Omne quod attigerat cantu, manesque per ipsos
Fecit iter, domuitque infernas carmine leges.
Huic cœlestis honos, similisque potentia causæ
Tunc syluas, & saxa trahens, nunc sidera ducit,
Et rapit immensum mundi reuolubilis orbem.

Fictitia quidem istius lyræ inter astra relatio: constat enim eam in templo, ad perpetuum Orphei monumentum, suspensam fuisse. Verùm sacra Christi humanitas passionis insignita cicatricibus lyra est, quâ creaturas omnes ad se pertraxit: hanc autem tum in astris, tum in aris ipse collocauit; in astris quidem, vt è paternæ solio dexteræ suos per totum empyrei ambitum splendores spargeret, & in omnes beatorum acies diuinum iubar ad gloriæ incrementum eiacularetur. Quippe nouem stellis illustris, puta quatuor accidentalis gloriæ dotibus, & quinque splendidis manuum, pedum ac lateris cicatricibus, triumphantem aulam incomprehensibili fulgore collustrat. In aris verò eamdem reposuit, nostrisque voluit asseruari in sacrariis, in suæ passionis memoriam, vnde per specierum nebulas, erumpentes, è plagis hiantibus, gratiæ & gloriæ inchoatæ radios vibraret, & militantem Ecclesiam illuminaret.

7. Iuxta Manilium lyra deductis in cœlum cornibus inter ſidera conſpicitur : etenim reuera huic inſtrumento muſico quædam conſtat ineſſe cornua: ita & myſtica Chriſti lyra cornua quædam oſtentat, ſed cornua copiæ, cornua fortitudinis, & inuictæ virtutis : *Cornua in manibus eius*, canit Habacuc c. 3. 4. *ibi abſcondita eſt fortitudo eius. Operuit cœlos gloria eius*, en lyra inter ſtellas relata, en Domini humanitas in cœli vertice reſidens, & hinc in omnes cœlites ineffabile gloriæ lumen decutiens. *Et laudis eius plena eſt terra*, en eadem lyra noſtris appenſa altaribus, militantis Eccleſiæ in eius laudes effuſæ templum ſecretâ luce perfundens, & inſtar auroræ roſeis radiis felicitatis æternæ meridiem præcurrens ; propterea ſubdit propheta : *Splendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius*, ideſt in præpotentis Dei filij manibus emicat humanitas aſſumpta, tribus crucis affixa cornibus, tricornemque proinde citharam exprimens, quâ attingit à fine vſque ad finem fortiter, & allectat omnia ſuauiter. *Ibi abſcondita eſt fortitudo eius*, i. in his cornibus ſita eſt incarnati Verbi virtus & poteſtas præcipua. Quid enim illius humanitatis, aut ligno affixæ, aut in Sacramento abſconditæ viribus obluctari queat ? quis mortalium vel collibus immobilior ad eius modulos non incuruetur, & iſtis cornibus non facile pertrahatur ? quibus, vt vtar verbis Iulij Firmici l. de myſteriis & erroribus profanarum religionum c. 21. *Omnia & ſubleuantur pariter, & continentur, & hominum vita bene nititur.* In his igitur myſticæ citharæ cornibus abſcondita eſt fortitudo eius, vel vt legunt Septuaginta, poſuit dilectionem robuſtam fortitudinis ſuæ ; quoniam amor ille quo prior dilexit nos, quaſi fortis ma-

china, mortales ad ipſum redamandum adegit. Cornu fortitudinis exemit in Caluariâ, cornu dilectionis in Euchariſtiâ, vtrobique cornua copiæ, quia pretioſum ſanguinem vtrobique ad extremam vſque guttulam copiosè profudit. Subdit Propheta: *Ante faciem eius ibit mors, & egredietur diabolus ante pedes eius.* Non ſuſtinet diabolus huius citharæ modulos, pſallente noſtro Dauide nefarius aufugit ſpiritus; egreditur ante pedes eius, quia priuſquam noſtris in cordibus, in ſacrâ ſynaxi recipiatur Dominus, iam virtute Sacramenti pœnitentiæ, & mors peccati & diabolus inde ſeſe proripuere, præſentem venturi numinis reueriti maieſtatem. Tandem concludit Habacuc: *Stetit & menſus eſt terram; aſpexit & diſſoluit gentes, & contriti ſunt montes ſæculi: incuruati ſunt colles mundi ab itineribus æternitatis eius.* Quid ad rem noſtram magis appoſitum? ecce enim vt ſuæ crucis cornibus, tribus manuum pedumque clauis, tribus myſticæ citharæ angulis, inſtar modulantis Orphei, terram omnem, montes, ſaxa, colleſque ſuum ad melos incuruatos dulci violentiâ pertraxit; idque ab itineribus æternitatis eius. Quænam illa æternitatis itinera? duo præcipuè, Caluaria & Euchariſtia; crux enim & Chriſto, & nobis ſtrauit iter ad æternitatem; Eiuſdem verò corpus glorioſum viam nobis aperit ad beatam immortalitatem, cuius ex Tridentino pignus eſt. Itaque per hæc æternitatis itinera, nationes omnes ad noſtrum Orphea aduolarunt, raptæ chelys ipſius dulcedine. *An non,* ait S. Bernardus ſer. 10. in pſ. Qui habitat, *Humiliatos iam cernere eſt colles mundi; dum ſublimes quique atque potentes deuotâ ſubiectione, inclinantur ad Dominum, & eius veſtigia adorant? nunquid non incur-*

uantur, cùm ab ipsâ ſuâ perniciosâ celſitudine vanitatis, & crudelitatis, ad humiles ſemitas conuertuntur miſericordiæ & veritatis? Nec minus eleganter Auguſtinus l. 18. de Ciuit. c. 32. qui Septuaginta ſequutus verſionem, ſic præmiſſum Prophetæ locum expendit: *Stetit & terra commota eſt; quid eſt, niſi quòd ſtetit ad ſubueniendum, & terra commota eſt ad credendum? reſpexit & tabuerunt gentes, hoc eſt miſertus eſt, & fecit populos pœnitentes: contriti ſunt montes violentiâ, hoc eſt vim facientibus miraculis, elatorum contrita eſt ſuperbia; defluxerunt colles æternales, hoc eſt, humiliati ſunt ad tempus, vt erigerentur in æternum.*

8. De Orphei lyrâ ſupra cecinit Manilius, eam olim in terris auritas ſyluas, & ſaxa pertraxiſſe, nunc verò in cœlo cæteras inter conſtellationes coruſcantem ſidera ducere:

Tunc ſyluas, & ſaxa trahens, modo ſidera ducit.

Filij Dei flexanima chelys, quondam ſilices præ nimio dolore diſſilientes, & ſaxis duriora Iudæorum ſibi inſultantium corda, in caluariâ pertraxit; nunc in altaribus ſidera pertrahit, ideſt, angelos ex empyrei vertice in templa ad ſui venerationem euocat, fideles allicit ad myſteriorum participationem, piaſque mentes ſanctarum modulis inſpirationum irretit, denique cœleſtia ſimul, & terrena in vnum concinnat concentum; quodque magis admirere, Chriſtianos harmoniæ dulcedine pellectos, excellentes efficit citharædos cithariżantes in citharis ſuis, hoc eſt, collaudantes Deum ore, & opere, linguâ & dextrâ, voce & plectro; ita vt non ſola vox ſonet, ſed & manus conſonet, verbiſque facta concordent. Et verò quidni arte cithariſticâ excellerent, quos ipſemet Ieſus citharœdorum coryphæus edocet, monetque vt cru-

cem suam ferendo, de propriis membris, quasi totidem canoris fidibus super lignum extentis vocalem componant citharam, quæ tantò numerosiorem diuinis auribus edat harmoniam, quantò magis eorum artus & nerui super crucem fuerint extensi. Verùm vt suauiores edant modulos, Christi lyram ab aris pendulam, sacram videlicet eius carnem frequenter accipiant, & quoties sese efferatis abripi motibus senserint, adaptatas huius lyræ fides, viuæ fidei, synceræque deuotionis pollice pulsent, vt animus indignans modulamine mitigetur. Scribit Pindarus Iouis ferocientem aquilam, vbi Apollineæ lyræ sonos audiuit, prædæ, & fulminis oblitam, in placidum soporem confestim immersam fuisse: quin & fulmen ipsum cantus dulcedine temperatum, concidente paulatim flammæ ardore, elanguisse. Quid igitur mirum, si diuinæ huiusce lyræ placari possimus modulis, si quando indignatione commoueamur? quin mirum si arreptum iamque libratum in proximos iniquæ vltionis fulmen languidum abiiciamus? Appositè Philo libro quòd Deus sit immutabilis: Si *quis*, inquit, *lyræ in modum animam musicâ arte coaptatam, non sonis acutis & grauibus, sed rerum inter se contrariarum scientia, & meliorum ex his delectu, neque intendat plus æquo, neque remittat, emollitâ virtutum, rerumque suapte naturâ honestarum harmoniâ, conseruans eam in eodem temperamento concinnè pulsandi psallendique; id siquis pulchrè temperauerit, efficiet symphoniam longè optimam, quæ non in sonoræ vocis fractos tonos desinit, sed in laudata vitæ officia.* Vtinam diuinis auribus huiusmodi edamus symphoniam temperatis omnibus affectibus animi; quod quidem faciliori negotio præstabi-

mus ſi noſtris pendulam ex Aris dominicæ humanitatis lyram deuotionis pectine feriamus; quandoquidem, *non percuſſa ſilet.* Illa nos incredibili lætitiâ perfundet, animi motus mitigabit, & ad Dei abſconditi pedes ſuauiter attrahet opertæ maieſtatis adoratores, apertæ charitatis admiratores, in illuſtriorum mundi creaturarum comitatu, quæ ſuum ad conditorem, *vltro veniunt, quòd amore trahantur.*

HVMANA SACRA.

SECVNDVM EMBLEMA.

AGNVS SPICIS TRITICEIS, FRVCTIFERISQ; PALMITIBVS AD ARAM, A DIVINO AMORE REVINCTVS.

Ces noeuds ne seruiroient de rien,
Si l'amour n'estoit mon lien.

2

HEV quam debilibus constringitur hostia vinclis!
Erro, nihil præstat debile fortis amor.

Palmitibus, ſpiciſque Dei ſuprema ligatur
Maieſtas; ô quæ vincula! qualis amans!
Ecce reuincitur ſacris altaribus Agnus,
Nec libertatem grata catena rapit.
Aras ſponte colit, ſponte eſt captiuus amoris;
Ambit amans nexus, quos fabricauit amor.
Quod mirere magis, licet ignibus ardeat intus,
Depaſcantque auidæ membra tenella faces,
Aptaque materies ignis ſit palmes, & arens
Spica, tamen flammis inuiolata manet.
Quis putet intactis cohibere incendia ſpicis,
Palmiteque ardentes poſſe tenere rogos?
Hæc amor inuenit miracula, quemque polorum
Haud immenſa capit machina, cepit amor.
En adducta manu victoris amoris ad aram
Victima, læta mei rurſus amore mori.
Nexibus his vtinam diuinis vinciar aris,
Et Domini manicis, compedibuſque premar!
Spica mihi palmâ eſt pretioſior, vuaque lauro,
Quæ mihi dant Chriſti carne, cruore frui.

FONS EMBLEMATIS.

VIdes hîc diuinum Amorem, agnum niue candidiorem, ſpiceis, pampineiſque vinculis ad aram alligantem. Erutum eſt ex Scripturâ, Conciliis, ac Theologis hoc ſymbolum. Ex Scripturâ quidem, quia Ioan. 1. Chriſtus appellatur. *Agnus Dei qui tollit peccata mundi*. Et c. 13. præcipuus Euchariſtici operis artifex, non alius quàm amor diuinus memoratur: *Cùm dilexiſſet ſuos*, inquit Ieſu amaſius, *in finem dilexit eos*, ideſt, in Euchariſtiæ inſtitutione ſuæ erga nos infinitæ dilectionis exhibuit argumentum, & ad extremum vſque limitem amor eius peruenit, vltra deinceps progredi

impotens. Amor igitur agnum innocentem ad altare reuinxit. At quibus vinculis? ſpiceis, & pampineis, ſiue panis, & vini ſpeciebus, quibus quaſi quibuſdam compedibus intricatur, ne tranſactâ conſecratione ab aris auffugiat, quòd à Concilio Tridentino definitum eſt ſeſſ. 13. Can. 4. *Si quis dixerit, peractâ conſecratione, in admirabili Euchariſtiæ Sacramento non eſſe corpus, & ſanguinem Chriſti, ſed tantum in vſu dum ſumitur, non autem ante, vel poſt; & in hoſtiis ſeu particulis conſecratis quæ poſt communionem reſeruantur, vel ſuperſunt, non remanere verum Chriſti corpus, anathema ſit.* Accedit communis doctrina Theologorum aſſerentium tandiu ſub ſpeciebus Chriſti corpus perſeuerare, quandiu manent integræ, & incorruptæ; cùm enim ſub iis loco panis ſubſtantiæ ſuccedat, tandiu ſub accidentibus illud remanere neceſſum eſt, quandiu ſubſtantia panis, ſi adeſſet, immaneret: hæc autem haud dubiè tandiu maneret, quandiu ſpecies integræ perſeuerarent. Vnde meritò inferunt corpus Domini, paniſque ſpecies à ſe inuicem pendere, tum vt eo modo exiſtant, tum vt gratiam animæ nutritiuam ſignificent, & producant. Species quidem à dominico pendere corpore, vt ſine vllius fulcro ſubſtantiæ ſingulariter exiſtant, gratiæque productionem attingant; quandoquidem nec à Deo ita conſeruarentur, nec gratiam producerent, niſi adorabilem carnem præcipuum mentis alimentum ſuo ambitu complecterentur: Corpus verò viciſſim à ſpeciebus dependere, vt modo Sacramentali exiſtat, id enim habet ratione ſpecierum, quibus corruptis illicò ſub iis eſſe deſinit; quin etiam ab iiſdem pendere, vt nutrimentalem gratiam ſignificet & producat in ratione Sacramenti, ſiue ſigni ſenſibilis:

quippe nisi ſpecierum beneficio in hoc myſterio non ſentitur. En puriſſimi Emblematis fontes, in quo prius Chriſtum ad aram ſiſto, quam illuſtriores mundi creaturas, vt ſpontaneas occultæ maieſtatis adoratrices adducam.

INTERPRETATIO.

1. INæſtimabilis margarita libertas, eóque pretioſior, quò rarior; non illa regum diademata illuminat, nec hactenus ſuis eam opibus acquiſiere profani principes, illuſtria Ambitionis mancipia, & purpurei ſuperbientis fortunæ captiui. An ignoras, inquiebat filio regiâ dignitate inſoleſcenti rex Antigonus, regnum noſtrum ſplendidam eſſe ſeruitutem? cui ſi accedat grauior vitiorum ſeruitus; quis eum regnare æſtimet, qui tot titulis ſeruus eſt, qui tot agnoſcit ſceptra, quot ſcelera, tot oneratur compedibus, quot criminibus, totque tyrannis famulatur, quot vitiis? Pulchrè S. Auguſtinus l. 4. de Ciuit. c. 3. *Malus*, inquit, *etiamſi regnet, ſeruus eſt, nec vnius hominis, ſed quod eſt grauius, tot dominorum, quot vitiorum.* Quàm porrò libertatem ſperent ſubditi, vbi ſeruiunt Domini? alij igitur aureis, alij ferreis catenis onerantur, pro variâ cuiuſque ſorte, vincti tamen omnes ſpecioſo torquentur ſupplicio. Enimverò cum omnis ſeruitus miſera ſit, nulla videtur infelicior, quàm voluntaria, quæ non tam teneat, quàm teneatur: ſtultum eſt enim compedes ſuas, vel aureas adamare, & ipſa vinculorum ambitio, vel amentis eſt, vel amantis, vel vtriuſque.

2. Quæ cum ita ſint, quis non ſtupeat ad primum huius tabellæ conſpectum? quis non miretur Dominum Ieſum ſub agni ſpecie voluntariâ ſeruitute captiuum, victimam ſpiceis, pampineiſque nexibus

ad

ad aram reuinctam, demum de Deo vltrò seruiente triumphantem amorem? si dominantium Dominum seruilis premit necessitas, vbinam libertas? qua fronte iugum excutiet seruulus qui Dominum adorat in compedibus? Proh quanta in molli spicâ durities, & in fragili palmite firmitas! vt vinciant inuincibilem, subijciant omnipotentem, coerceant immensum, captiuentque vnicum captiuorum omnium redemptorem. Quis enim neget eum esse captiuum quem nimia erga homines charitas in sacrariorum ergastula compegit? an ille liber, qui sacerdotis voci obtemperat, qui ad illius nutum mouetur, qui modò subeat carceres, modò visitet infirmos, modò percurrat vrbium vicos, modò peccatorum ora subintret ac pectora, prout impellitur, atque agitur sacerdotis imperio? an eius seruitus dubia est, qui sponte tales nexus, catenasque patitur? Si vocatur ad custodiam, parendum; si postulatur ad aras, veniendum, si soluantur Sacramentalium specierum compedes, abeundum; Nimirum Agnus est iuxta Isiodorum, ab agnoscendo dictus, quod matris vocem, inter promiscuos totius gregis numerosi balatus, agnoscat; sic & Christus vocem sacrificantis agnoscit, eidem obedit, & vbi verba consecratoria prolata sunt, in arâ consistit.

3. Dura sanè peccati seruitus, à quâ non potuit eximi homo reus, nisi seruiret homo Deus. Descendit è paternæ solio claritatis in nostræ carnis ergastulum liber Dominus, vt seruos redimeret, satisfecit ad summos iuris apices, redemptionis nostræ pretium persoluit; delictorum soluit vincula, demùm hostis humani magnificus triumphator captiuam secum abduxit captiuitatem amabili seruitute liberam. Verùm nescio quo fato contigit

vt in noſtræ aſſertione libertatis, captiuorum redemptor redemptorum fieret captiuus, quaſi illos è doloris vinculis eximere non poſſet, niſi ſeipſum amoris nexibus intricaret. Equidem amor Græcis ἔρως ἀπὸ τοῦ εἴρειν, ideſt, à nectendo dicitur, quòd amantes ſtrictiſſimè connectat. Vnde S. P. Auguſtinus: *Quid eſt amor*, inquit, *niſi quædam vita duo aliqua copulans, & quod ſcilicet amat, & quod amatur.* Tarquinius Superbus, ſi Euſebio Cæſarienſi in ſuo Chronico credimus, excogitauit manicas, & compedes quibus torqueretur reus; Inuenit dæmonis furor delictorum vincula, quibus excruciaretur animus, commentus eſt numinis amor pretioſas catenas, quibus dum extricatur ſeruulus, intricaretur Dominus. At quænam redemptrices iſtæ catenæ, niſi ſpecies Euchariſticæ, quibus onuſtus liberator, ruptis ſcelerum noſtrorum funibus ſuâ nos captiuitate aſſereret in libertatem? quod enim incruenti virtute ſacrificij noſtrorum ſoluantur vincula delictorum, & docent vulgò Theologi, & eleganti illuſtrat ſimilitudine S. Chryſoſt. ho. 21. in Acta Apoſt. *Vide*, inquit, *annuntiatur tunc Sacramentum horrendum quod pro mundo dedit ſeipſum* Deus, *cum illo miraculo tempeſtiuè memor eſt ille eorum qui peccarunt. Sicut enim quando regum trophæa ſtatuuntur, tunc celebrantur quidem quicunque victoriæ ſocij fuerunt; dimittuntur autem qui ſunt in vinculis per illud tempus; vbi autem tranſierit hoc tempus, qui nihil aſſequutus eſt, nihil obtinet: ita ſanè & hic trophæorum, & celebrandæ victoriæ tempus eſt. Quoties enim*, inquit, *manducabitis panem hunc, mortem* Domini *annuntiate.*

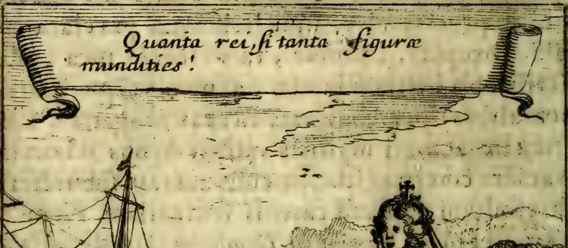
4. Fœcunda ſunt iſta Saluatoris mei vincula, forte quod è triticeis ſpicis, fructiferiſque Palmitibus contexta, quibus nihil fœcundius. Sed quid aliud

patiant, quàm noua vincula, tum ea quibus viatores Eucharistiæ cultui mancipantur, tum inextricabiles beatæ illius necessitatis nodos, quibus comprehensores ad clarè visæ diuinitatis dilectionem adiguntur? Felix seruitus, & amabilis captiuitas! quàm alacriter vestros nexus exosculor! me me, ô Amor fortissime, tuæ candidatum seruitutis simul cum agno constringe; quid moraris? famulum cum Domino iisdem liga vinculis. Aræ captiuitatem cuilibet præfero libertati. Funes isti cadent mihi in præclaris, etenim hæreditas præclara est mihi. Dirupisti, Domine, tuis vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, agnum vtique sacramentalibus speciebus tuas ad aras alligatum. Cæterum liceat mihi mysticis quibus Agnus innocens ab amore constringitur, vinculis auream subnectere Chrysostomi de Pauli catenis sententiam. Hom. 8. in Ep. ad Ephes. *Si quis in Dominum insanit, & eius amore vritur, nouit vim vinculorum. Si quis mihi daret totum cælum, aut illam catenam, ego illam præferrem. Si quis me apud superos collocaret cum Angelis, aut cum Christo ad aram reuincto, eligerem vincula; si quis me faceret vnum ex potestatibus quæ sunt circa cælos, aut circa thronos, aut talem vinctum, potius optarem talis esse vinctus. Nihil est illâ catenâ beatius.* nihilque Sacramentalium specierum compedibus gloriosius quibus Dominus ab amore constringitur. *Quis hoc fecit*, inquit S. Bernard. tract. de charitate c. 8. *amor dignitatis nescius, dignatione diues, affectu potens, suasu efficax. Quid violentius? triumphat de Deo amor, vt sciamus amoris fuisse quòd plenitudo effusa est, quòd altitudo adæquata est, quòd singularitas associata est*, addo, quòd diuinitas altaribus alligata est, etenim, *non vincla tenerent, ni vinciret amor.*

TERTIVM EMBLEMA.

ECCLESIA GENVENSIS

AGNVM PASCHALEM SMARAGDINA GERENS IN PAROPSIDE.

Que la chose doit estre pure;
Puisque si nette est la figure.

3

CERNIS *vt in rutilâ viridi splendore smaragdo*
Agnum Paschalem Virgo venusta gerit.

Scilicet has Genuensis opes Ecclesia seruat;
Cui pro thesauro est vnica gemma satis.
Hac voluit Dominus celebrare paropside Pascha,
Quod venere intactos pura smaragdus amat.
Integra vt illæsi signum est illustre pudoris;
Sic in frusta abiens corpora spurca fugit.

APODOSIS.

Si nitidum vas Agnus amat, gemmâque teneri
Virgine diuini corporis vmbra petit.
Quàm puros res ipsa sinus, quàm munda requiret
Pectora virgineo flore decora caro!
Immortali inhias agno? de corde smaragdum
Confice; vas castum victima casta cupit.
Quo mage Paschali cælestis prænitet agnus,
Hunc quoque vase capi splendidiore decet.

Idem aliis versibus.

Vides vt agnus vase smaragdino
Gestit teneri, nempe smaragdinam
Cordis requirit puritatem,
Et Veneris saniem execratur.
Hostis nefandæ gemma libidinis
Libenter ornat virgineas manus:
Tactusque abhorrens impudicos,
Fracta fugit digitum salacem.

APODOSIS.

Illatus agnus vase smaragdino
Mysterium ingens signat Apostolis:
Docetque qualis gloriosam
Munditiees deceat synaxim.
Cælestis horti fragrat odoribus,
Pasci ambit inter lilia virginum;

Grauemque ab altari tremendo
Luxuriæ remouet mephitim.
Si talis vmbræ, qualis erit rei,
Viuenti & Agno debita puritas,
Cum Carne Christi virginali
Spurca venus minimè cohæret.

FONS EMBLEMATIS.

SMaragdinam Paropsidem inæstimabilis pretij, in quâ Christus Dominus agnum Paschalem cum discipulis in postremâ cœnâ comedisse creditur, summâ religione Genuensis asseruat Ecclesia, quam & diebus solemnioribus ingenti cum apparatu confluenti populo solet ostendere, prout à fide dignis viris oculatis testibus didici, vt Institutionis Eucharistiæ refricet memoriam, & maiorem fidelibus inspiret erga sanctissimum Sacramentum reuerentiam, & amorem. Nec vacat mysterio Seruatorem moriturum ad postremum Pascha celebrandum, quod ardenti desiderio desiderauerat, catinum smaragdinum selegisse, in quo agnum Paschalem illustriorem Eucharistiæ figuram cum Apostolis manducaret: quippe conuenit inter omnes smaragdum rerum venerearum, obscœnæque libidinis prorsus impatientem esse, vt etiam Albertus magnus asseuerare non dubitarit, cuidam Regi Hungariæ cum vxore, primâ nuptiarum nocte, rem habenti, smaragdum quam annulo gerebat in tres diuisam fuisse partes. *Proinde palam creditum esse comperio*, inquit, Franciscus Rueus l. 2. de gemmis c. 4. *ad castitatem non mediocrem hunc lapillum habere proprietatem.* Scribitque Pierius l. 41. c. 40. propterea Astronomos smaragdum Veneri cælesti dedicasse,

& ad impetrandum eius numinis afflatum perquam idoneam esse profiteri. Nihil autem cælitus, subdit ibidem, non vndecunque purum, honestum & candidum mortalium animis, si Platoni, & veritati credimus, inspiratur. Hinc patet Emblematis Epigraphe: *quanta rei, si tanta figuræ mundities.*

INTERPRETATIO.

1. VNde potius ordiar, quàm ab eximio S. Petri Damiani testimonio l. 1. Epist. 6. *Si Redemptor noster*, inquit, *tantopere dilexit floridi pudoris integritatem, vt non modò de virgineo vtero nasceretur, sed etiam à nutritio virgine tractaretur; & hoc cùm adhuc puerulus vagiret in cunis: à quibus nunc, obsecro, tractari vult corpus suum, cùm iam immensus regnat in Cælis? Si mundis attingi manibus volebat in præsepio positus; quantam corpori suo nunc vult adesse munditiam, iam in paternæ maiestatis gloria sublimatus?* Liceat eodem mihi modo argumentari: Si Paschalis agnus Smaragdinâ Paropside pretiosissimâ cuiusuis immunditiæ impatiente in Domini morituri mensam illatus est, quantumuis vmbra dumtaxat, & figura foret Eucharistiæ, mox subsequuturâ sanctissimi Sacramenti institutione penitus abolenda: quanto magis Agnum Dei sine maculâ mundi sordes emaculantem pectore Smaragdinæ puritatis æmulo, & ab omni Veneris contagione secreto suscipere conuenit, maximè iam in cælis gloriosum, & in cælesti solymâ, cuius ipse lucerna est, ineffabili claritate circumfusum.

2. Enimverò si regales in mensas cibi nonnisi aureis inferuntur catinis, & pro dapum excellentiâ, Paropsidum crescit nitor & munditìes; quis, vt par est, sui pectoris catinum emundat Sacro-

ſanctæ Chriſti humanitati capiendæ deſtinatum, qua, ſi diuinitatem excipias, quæ etiam in hoc epulo ſumitur, nulla cælitibus lautior eſca proponitur. Præuiam hanc animæ corporiſque munditiem ſatis ſuperque fidelibus inculcat ſummus ille calicum aureorum nitor, vt obſeruauit S. Chryſoſtomus hom. 3. in ep. ad Epheſios: *an non vides*, inquit, *vaſa abluta adeo nitida & ſplendida? his longe mundiores nobis oportet eſſe animas, his ſanctiores, & ſplendidiores, quare? quoniam illa propter nos fiunt talia.* Quaſi aureum iſtud os ita cum Ariſtotele philoſopharetur: propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale; at propter animas altaris vaſa mundantur, ergo decet animas longè iis eſſe mundiores. Quin & corda noſtra in Euchariſtiæ gratiam pœnitentiæ lauacro emaculantur; eò igitur nitidiora fieri congruit, quò purior eſt Domini caro, & defæcatior eius ſanguis. Quemadmodum enim ille ſacerdos iure extremo afficeretur ſupplicio, viuuſque combureretur, qui deteſtabili ſacrilegio pretioſum Chriſti ſanguinem in graueolentem matulam infunderet; ita qui ſordido pectore venereâ ſanie purulento corpus adorabile ſuſcipit, æternæ gehennæ cruciatus procul dubio promeretur.

3. Proptereà clamat Iſaias c. 52. mundamini qui fertis vaſa Domini, quænam illa vaſa Domini? Num manus adorandæ hoſtiæ ſanctificata contactu patenâ aureâ ſacratior? Num ſacerdotis os toties diuino cruore impurpuratum, aureo calice ſanctius? Num eiuſdem pectus de Deo ſaginatum auguſto ſacrario nitidius? Hæc itaque ſunt propriè vaſa Domini, non mortua ſed viua, Deique cruore quaſi fragranti balſamo toties inuncta &

conſecrata, quæ ſacerdotes accuratiſſimè mundare debeant, vt ſummæ obſonij munditiei vaſorum nitor vtcumque correſpondeat. Hinc eos S. P. Auguſtinus l. de ſingularitate clericorum ijs hortatur verbis: *Conſiderate quale ſit diuinis Sacramentis inſiſtere; altari vacare debent, qui de altari viuunt, & talis conuenit cura ſinceritatis Sacramentis, qualia ſunt Sacramenta ipſa, quibus exhibent officia ſeruitutis, ne contra Deum offendant ipſa quæ tractant.* Quo quidem ſermone planè fulgureo minus terrificum exiſtimo tonitrui mugitum: quippe ſi talis conuenit cura ſinceritatis ſacerdotibus, qualia ſunt ipſa Sacramenta; quæ ſanctitas animæ, quæ cordis innocentia, quæ pectoris, oriſque puritas ijs ſufficiat, quibus ex ſuo munere competit ingredi ſancta ſanctorum, Chriſtum omnis gratiæ fontem tangere, oſculari, manducare? *quanta rei, ſi tanta figuræ munditiès.*

EMBLEMA QVARTVM.

ADAMI, ET EVÆ NVDITAS ARIETIS PELLE AB IPSO CREATORE OPERTA.

PRotoparens miserande, quid hac nudatus in umbrâ
Iustitiæ amissâ veste; pauore tremis?

Num pudet auulſis ſolùm velaſſe pudenda
Frondibus? ad Dominum confuge, veſte teget.
Iam mactauit oues, pelleſque à corpore vulſit;
His gelidos artus induet exuuis.
Quid trepidas? accede dolens de crimine, parcet;
Lapſus es? extollet; nudus es? ipſe teget.
Inſontem mulctare nefas, vt conſcius inde
Viuat; ouis moritur, pelle potitur Adam.
Ne moriatur homo, Chriſtus morietur, eamque
De laceræ carnis veſtiet exuuio.
Mitis ouis cecidit dextrâ mactata Tonantis,
Apta trementis Adæ pellere pelle gelu.
Golgothæ in excelsâ cadet Agnus poſtmodo rupe,
Qui ſcelerum frigus carne calente fuget.
Num mortale gelu eſt, quod nec demitiget agnus.
Qui tegit immenſas pectore, pelle faces?

FONS EMBLEMATIS.

QVæritur cuius animantis eſſent pelles, quibus Deus tunicam pelliceam Adæ lapſo, & peccatori fecit? ſancta Hildegardis in Epiſtolâ ad Prælatos Moguntinenſes, cùm per illos diuinis fuiſſet interdicta, aſſerit fuiſſe ouis. Sic enim ſcribit: *Ouis præ aliis animalibus patiens, humilis, manſueta, & munda exiſtit; vnde etiam Deus pelliceas tunicas primis parentibus per inobedientiam à claritate quâ veſtiti erant denudatis, pelles ſcilicet ouium pro veſte tribuens, ſignificationes ouis calliditati antiqui ſerpentis oppoſuit, & tali veſte eos obtexit, ne nudi paradiſum exirent. Ipſe enim æternus Deus qui in ſcientiâ ſuâ æternaliter habuit tunicam, ideſt, humanitatem filij ſui, ad cuius imaginem hominem fecit, quemadmodum Moyſes ipſum ad imaginem Dei creatum eſſe teſtatur, hominem deceptum vocauit, & tali veſte induit; in hoc*

ostendens Verbum, scilicet vnicum filium suum sibi coæternum, ad requirendum & liberandum hominem, ex virgineâ naturâ humanitate induendum; vt in significatione ouis, patiens, mansuetus, humilis existeret, & absque omni maculâ vllius contagij mundus. Ioannes enim Baptista, & cæteri Prophetæ idem in Spiritu sancto intelligentes eum nomine agni & ouis sæpissimè appellant: ipse namque est immaculatus agnus. Ita sancta Hildegardis premens hunc locum Genesis 3. 21. *Fecit quoque Deus Adæ, & vxori eius tunicas pelliceas.*

INTERPRETATIO.

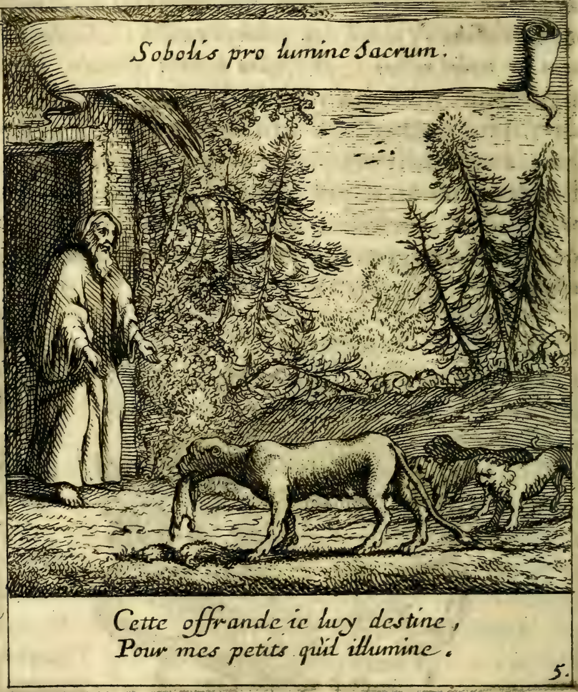
1. NOn absque mysterio Deus protoparentes originalis innocentiæ stolâ spoliatos, ouinis pellibus induit, vt eorum posteris innueret, ignominiosam animæ nuditatem non aliter, quam Agni diuini semel cruentè in cruce, pluries in altari incruentè mactati exuuio contegi posse; cuius corpus pretiosa vestis est, ad sponsæ venustiorem ornatum. *Vestis*, vt obseruat S. P. Aug. ser.15. de verbis Apost. *aliunde accipitur, non cum capillis nascitur: pecora, non homo, de suo vestiuntur.* Si de suo vestem iustitiæ non habet homo; à quo illam accipiet, nisi à Deo qui factus est homo, vt nudum hominem vestiret in cruce nudus homo? A quo nisi ab illo Agno mitissimo, cui flagellis excoriari placuit, vt propriis nos indueret exuuiis? vbi autem nos aptius induat, quàm in Eucharistico epulo, vbi suos conuictores nuptiali propriæ humanitatis stolâ contegit & exornat? *bona siquidem est stola caro Christi*, inquit, eleganter S. Ambros. lib. de Benedict. Patriarch. c. 4. *quæ omnium peccata operuit, omnium delicta suscepit, omnium errores texit; bona stola quæ vniuersos induit veste iucunditatis.*

2. Quicumque igitur huius agni carne ſaginatur, pretioſâ melote operitur, quam Eliæ pallio iure præfert S. Chryſoſt. hom. 2. ad pop. Antioch. vbi Dominum huic aſſimilans Prophetæ, qui curru igneo raptus in cœlum, melotem quâ tegebatur, Elizæo pro maximâ hæreditate reliquit, probat omnes ſacris myſterijs imbutos longe excellentiorem veſtem recipere: *Elias enim*, ait, *meloten diſcipulo reliquit; filius autem Dei aſcendens ſuam nobis carnem dimiſit: ſed Elias quidem exutus; Chriſtus autem & nobis reliquit, & ipſam habens aſcendit.* Quo teſtimonio nihil ad rem noſtram opportunius, cum Agni Euchariſtici carnem, meloti, hoc eſt, lanatæ ouis pelli comparet: μῆλον enim Græcè, latinè ouis dicitur, ac proinde quiſquis adorabili carne veſcitur, ineſtimabili melote tunc adornatur, quaſi rurſum agnus ille *propriis ſontem induat inſons exuuiis.*

EMBLEMA QVINTVM.

LEÆNA SANCTO MACARIO

CATVLORVM ILLVMINATORI AGNI PELLEM OFFERENS.

Q*Vis pudor ingratis! feritatem gratia tangit,*
Condignamque refert grata leana vicem.

Affuso cæca soboli pro lumine grates
Soluit, & agninas consecrat exuuias.
Fœta parens ægros catulos, & lumine captos
Macarij supplex iecerat ante pedes.
Quem genibus flexis, mœstisque rugitibus orans,
Mouerat vt medicam suppeditaret opem.
Ille tenebrosæ prolis, matrisque misertus
Annuerat votis, reddideratque diem.
Officij memor illa viro pellem obtulit agni,
Dulce Leoninæ pignus amicitiæ.

APODOSIS.

Munus idem in sanctis offert Ecclesia templis,
Lumen vbi proli reddidit alma Trias.
Illa leæna, cui est sponsus leo, dedicat agnum,
Lucis enim authori lucida dona placent.
Exuuias nescit pro luce reponere inanes;
Splendidius grates integer Agnus aget.

FONS EMBLEMATIS.

SAnctus Macarius Antonij discipulus leænæ speluncam habuit cellulæ suæ vicinam: quadam autem die catulos suos cæcos ad illum producit bellua, & ante pedes eius ponit: at ille cùm intellexisset pro cæcitate catulorum bestiam supplicare, rogauit Dominum vt eis redderet visum; quo recepto matrem sequentes redeunt ad speluncam. Et pòst ipsa cum catulis suis regrediens, pelles ouium lanatas plurimas, velut munus pro susceptâ gratiâ ad senem defert, morsu oris enectas, iisque ante fores eius depositis abscedit. Ita Ruffinus l. 11. hist. Eccles. c. 4. Addit Baronius to. 4. Annal. ad annum Christi 372. Melaniam iuniorem inter Romanas matronas nobi-

lissimam à sancto Athanasio donatam esse ouinâ pelle, quam dono acceperat à sancto Macario Abbate, oblatâ ipsi à leæna in gratiarum actionem pro catulis cæcis ab ipso luci redditis.

INTERPRETATIO.

1. LEæna mater Ecclesia: quidni enim leæna dicatur sponsa Leonis de tribu Iuda? catuli cæci, peccatores, quos parens optima sacris offert altaribus incruenti virtute sacrificij diuinitus illuminandos; Macarius Leunculorum illuminator, Christus; agnina pellis leoninæ gratitudinis monimentum, agnus Eucharisticus, quem Ecclesia in gratiarum actionem pro filiorum resipiscentiâ per sacerdotes immolat. quòd enim Missæ Sacrificium cæcas mentes illuminet, quatenus ijs gratias excitantes à Deo impetrat, quibus peccati tenebræ dissipantur, & extinctus gratiæ sanctificantis fulgor sensim renascitur, docet Tridentina Synodus sess. 22. vbi asserit hoc sacrificio crimina & peccata etiam ingentia dimitti.

2. Christo igitur Ecclesia quasi leæna præ dolore rugiens, filios vti cæcos leunculos in altari sæpius offert, vt per accidentium quibus inuoluitur nebulam illuminatricis gratiæ radios transuibret. Nec frustra; quot enim cæci accesserunt, & videntes recesserunt? Num cæcus leunculus Guillelmus dux Aquitaniæ, Leonini fautor schismatis? ipse tamen sacrificantis Bernardi precibus, & virtute sacrificij mox illuminatus ante sacratissimam hostiam corruit. At quale tandem Eucharisticon pro filiorum illustratione pia mater offeret? non aliud profectò, quàm agnum Eucharisticum qui & beneficijs impetrandis, & gratijs agendis

per

per se sufficiat. Rectè siquidem dixit S. P. Aug. l. 1. contra aduers. legis c. 18. *Vnde Deo maiores gratiæ sunt agendæ, quam per Christum, quod faciunt fideles in Ecclesiæ sacrificio?* Non ingrata igitur Ecclesia agnum integrum viuum & immortalem in gratiarum actionem Deo illuminanti immolat *Sobolis pro lumine sacrum.*

EMBLEMA SEXTVM.

IOSEPH FRATRIBVS SVIS TRITICVM SIMVL, ET ILLIVS PRETIVM LARGIENS.

Qui donne la chose, et le prix
D'un extreme amour est espris.

6

ANnonam; pretiumque ſimul lagiris Ioſeph
  Fratribus indignis? hoc iubet vltor amor.
Vendere iis neſcis quorum liuore fuiſti
  Venditus, haud vltor, altor at eſſe cupis.

Hanc amor exposcit vindictam ex hostibus vnam,
Triticum vt immeritis det, pretiumque simul.

APODOSIS.

Frumentum pretiumque simul sic donat egenis
Fratribus, & gratis pane redemptor alit.
Gloria primogena est, non vendere fratribus escas;
Quæ pretium excedunt quodlibet, ecquis emat?
Gratia frumenti pretium est, contritio cordis,
Copia virtutum, Christus id omne dedit.
Frumentum si vellet iis venundare, nemo
Solueret, hinc pretium donat, vt illud emant.
Nec tamen illud emunt, pretium quia venditor offert;
Grates, qui gratis tritico aluntur, agunt.
Scilicet hoc pretium est annonæ nobilis vnum,
Reddita pascenti gloria tota Deo.

FONS EMBLEMATIS.

IOseph sanctissimus Patriarcha, vt c. 42. Genesis legitur, iussit ministris suis, vt implerent fratrum suorum saccos tritico, & reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibariis in viam, qui fecerunt ita. At illi portantes frumenta in asinis suis, profecti sunt, apertoque vnus sacco, vt daret iumento pabulum in diuersorio, contemplatus pecuniam in ore sacculi, dixit fratribus suis: reddita est mihi pecunia, en habetur in sacco. Et obstupefacti, turbatique mutuò dixerunt: quidnam est hoc quod fecit nobis Deus? *Sic amor vindicat* vt cum sancto Chrysologo loquar ser. de filio prodigo.

INTERPRETATIO.

1. SAnctus Augustinus ser. 81. de tempore vbi inter Iosephum & Christum D. longum Paral-

lelum instituit, his concludit verbis: *Ioseph erogauit triticum, Christus erogare dignatus est Dei Verbum.* Addo frumentum electorum, quod indignis licet hominibus non solum fratricidij, sed & deicidij reis libetaliter elargitus est, ne fame consumerentur. De quo quidem frumento loquens Osee Propheta, ait: *conuertentur sedentes in vmbrâ*, siue vt vertit Chaldeus Paraphrastes, *habitabunt in vmbra Christi sui, viuent tritico*, siue vt legunt Septuaginta, *inebriabuntur tritico.* Quamuis enim nullus materiali tritico inebriari possit; Eucharistico tamen facile possunt inebriari sub vmbrâ Christi quiescentes, quod eidem vinum germinans virgines siue diuinus cruor admisceatur, vt proinde saturari nequeant cælesti tritico, quin vino permixto pariter inebrientur.

2. Mira quidem Ioseph erga fratres charitas enituit, quod eorumdem inuidiâ Madianitis venditus, cùm tantum scelus vlcisci posset, non solùm ijs ignouit, sed & muneribus cumulauit, conuiuio magnifico excepit, & eorum odium pietatis lacrymis abstersit, quin & sufficientem annonam tritici gratis concessit. Quanquam enim in speciem illud vendere visus fuerit, pretium ab ijs exigendo, gratis tamen reapse dedit, qui pecuniam palàm acceptam clam in singulorum saccis ab œconomo reponi præcepit, vt triticum tantò magis æstimarent, quantò gratis illud accepissent. Sed aliquid amplius in sacra synaxi præstat Dominus, dum & cœleste frumentum, & illius pretium liberaliter impertitur, haud ignarus inæstimabilem hanc electorum annonam nullo posse comparari pretio, nisi quòd emptor à venditore gratis acceperit. Pretium autem præuias ad illius

ſuſceptionem diſpoſitiones intelligo, puta, fidem, ſpem, charitatem, cordis contritionem, gratiæ ſanctificantis aliarumque virtutum ornatum, quæ cùm gratuitò nobis eroget, quoniam natura noſtra nimis egena eſt ad pretium huiuſmodi perſoluendum, relinquitur nobis non vendi triticum, ſed donari. *Rem pretiumque magnificus largitur amor.*

EMBLEMA SEPTIMVM.

THEODOSIVS DIACONVS

POST MORTEM CONSTANTI IMPERATORI FRATRICIDÆ CALICEM IN SOMNIS PROPINANS.

Ecquid id est? Constans gelido terrore tremiscit,
Conscius & sceleris nocte dieque furit.
Sæpius in somnis occisi fratris imago
Sæuitiem exprobrans, membra pauore quatit.

Sanguine ſpumantem pateram, mi ſuſcipe frater,
Inquit, eo diram pelle liquore ſitim.
Fraternâ quid cæde rubens haurire recuſas?
Ebibe vindictæ poculum, & emorere.
Non eſt ille calix, tibi quem porreximus olim;
Quippe furoris is eſt, ille ſalutis erat.

APODOSIS.

Sacrilegus paribus furiis agitatus inhorret,
Vrget atrox nemeſis, diſcruciatque reum.
Nocte, dieque animum ſceleris furialis imago
Lancinat, & calicem porrigit, vnde bibat.
In ſomnis ſæpe ante oculos aſtare videtur
Chriſtus, & admoto tangere labra ſcypho.
Hunc bibe, ſucclamat, iuſti cratera furoris;
Ora quid auertis? vi, deicida, bibes.
Vindictam à ſuperis pollutus crimine poſcit,
Voxque profunati ſanguinis aſtra ferit.
Ad fæces hunc vſque bibes, vt numinis irâ
Ebrius, æternis ignibus auſa luas.
Deliciis & ſuppliciis, vino atque veneno
Plenus, alit iuſtos, ſacrilegoſque necat.

FONS EMBLEMATIS.

I. EX Baronio ad annum Chriſti 659. *Conſtans imperator*, inquit, *ſceleribus ſcelera iungens, impulſu malorum dæmonum, fratrem ſuum Theodoſium conſecratum iam* Diaconum *nece abſtulit, ita crudeliter fratricidium ſacrilegio magis infamans. De nefando facinore breuiter hæc tantum ex Theophane Græcorum habent Annales: Anno decimo octauo Imperij Conſtans germanum ſuum fratrem Theodoſium interfecit; quem quidem offenſus ab eo antea, operâ Pauli* Patriarchæ *attonſum Diaconum conſecrari voluiſſet; à quo mini-*

ſtrante idem Imperator, ſancto Sanguinis poculo, in ſacro-ſanctis myſteriis, impertitus fuiſſet. Hæc vero ſubiicit Baronius: *Haud impune patrauit: exigit enim fuſus ſanguis innocuus à Deo vindictam, vt omnibus vitæ diebus, inſtar Cain, conſcientiæ ſtimulis agitatus profugus & vagus viueret ſuper terram; eo infelicior, quod non, ſicut ille, ſignum accepit à Domino, ne ab aliquo interficeretur: quippe qui Syracuſis in balneo, à quodam Andrea Troili filio miſerè occiſus fuit. Sed tragædiæ exitum ex Cedreno accipe, in Græcorum Annalibus: Is ergo Theodoſius à morte ſuâ, ipſi Conſtanti crebrò, per quietem, viſus eſt, habitu diaconi, poculum ſanguine plenum porrigens, atque dicens: Bibe frater. Ac ſi diceret,* ſubiungit Baronius, *inebriare fraterno ſanguine, quem fudiſti, tale decet propinare poculum ſanguine plenum auidæ crudelitati. Explere cruore germani porrigentis; non vt olim in Eccleſiâ porrigebat, in tuarum redemptionem culparum, Sanguinem Chriſti; ſed in vltionem paratum. Sume de manu, non ſanguine Agni refectum poculum, quo percuſſor Angelus abigatur, ſed qui vltorem excitet in te Deum. Accipe ſanguinem victimæ, non quo ſancitum eſt fœdus, ſed quo tua eſt damnatio comparata.* Porrigo *calicem non ſalutarem, ſed irâ* Dei *poculum plenum, quod haurias neceſſè eſt. Meus ecce ſanguis, qui tuum à* Deo *vindice ſuis vocibus expoſcit. Eius viſionis acerbitate victus Imperator Syracuſas nauigio petijt, vbi à tyranno oppreſſus fuit.* Hactenus Baronius. Adeo verum eſt illud Senecæ tragedi: *ſequitur ſceleſtos vltor à tergo Deus.*

Et illud Horatij: *raro antecedentem ſceleſtum*
Deſeruit pede pœna claudo.

INTERPRETATIO.

1. INter ſacra Diaconorum miniſteria, præcipuum illud & illuſtrius extitiſſe, vt Domini-

cum Calicem in Missæ sacrificio fidelibus administrarent, constat, tum ex liturgiis SS. Iacobi, Basilij, & Chrysostomi, tum ex Cypriano lib. de lapsis, vbi referens quid, ipso sacrificante, paruulæ cuidam, quæ panem mero mixtum, de pereuntium immolatione sumpserat, acciderit, hæc habet: *Vbi verò solemnibus adimpletis, Calicem Diaconus offerre præsentibus cœpit, & accipientibus cæteris, locus eius aduenit; faciem suam paruula, instinctu diuinæ maiestatis auertere, os labiis obturantibus premere Calicem recusare. Perstitit tamen Diaconus, & reluctanti licet, de Sacramento calicis infudit. Tunc sequitur singultus; & vomitus. In corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit. Sanctificatus in Domini Sanguine potus de pollutis visceribus erupit: tanta est potestas Domini, tanta maiestas.* Tum ex his S. Laurentij verbis ad Sixtum Papam, apud Ambrosium l. 1. offic. c. 41. *quid ergo in me displicuit, Pater? Num degenerem me probasti? experire certè, vtrum ministrum idoneum elegeris, cui commisisti* Dominici *Sanguinis dispensationem? Cui consummandorum consortium Sacramentorum, huic consortium tui sanguinis negas?* Hoc igitur præcipuo Diaconorum ministerio in Ecclesiâ Constantinopolitanâ fungens Theodosius, sæpius fratri suo Constanti Imperatori Dominicum Calicem in sacrâ synaxi porrexerat.

2. Porrò Calix Eucharisticus verè præclarus & peroptimus, ac cælestibus diffluus deliciis, non vinum effundit impiis, at venenum; quod iis non diuini amoris calix sit, sed furoris, de quo Isaias ad perduellem Ierusalem c. 51. *Bibisti de manu* Domini *Calicem iræ eius, vsque ad fundum Calicis soporis bibisti, & potasti vsque ad fæces.* Vbi alludit ad Hebræorum morem, qui crucis supplicium subituris,

vinum aromatibus condîtum propinabant, quod iudicium euerteret, & ſenſuum viuacitatem obtunderet. Quod Dominus ſibi de more porrectum ebibere noluit, vt viuacior eſſet ad ſenſum doloris. Theodoſius igitur Diaconus qui ſæpius ex officio fratri ſuo Conſtanti Imper. Dominicum ſanguinem in ſacrâ mensâ porrexerat, eidem fratricidij reo, diuini furoris Calicem ſæpius in ſomnis propinabat, ſubmonens, vt in criminis vltionem ad fæces vſque biberet. Bibe, frater, aiebat non pretioſi cruoris ambroſiam, ſed furoris abſynthium; non vinum germinans virgines, ſed venenum ad inſaniam adigens mundi ſapientes; prægusta gehennæ imminentis amaritiem, & inebriare diuinæ vltionis toxico. Si perfidus Imperator fratrem in ſomnis ſibi cratera propinantem adeo reueritus eſt: quo vultu, quo ve animo ſacerdos ſacrilegus Chriſtum iudicem incredibili gloria & maieſtate circundatum, hiulcas cicatrices oſtentantem, tonãtem, fulminantem, æternum anathema iaculantem, furoris implacabilis Calicem porrigentem ſuſtinebit? Si nunc indignationem eius guttatim è Calice ſtillantem deglutire nequit, quo pacto ſpumantem vltione pateram & ſupra labra intumeſcentem, in die furoris Domini, ad fæces vſque hauriet? nec enim fæx eius eſt exinanita; bibent omnes peccatores terræ, quomodo fulguream vocem audiet, *tuum hinc bibe frater ſupplicium*?

EMBLEMA OCTAVVM.

THEODORVS PAPA

MONOTHELITARVM DAMNATIONI, DOMINICI CALICIS LIQVORE, SVBSCRIBENS.

Cruelle condemnation
Du prix de leur redemption!

8

RArum atramenti genus olim ex murice factum est;
Solius hoc leges scribere regis erat.
Rarior encausto diuini stilla cruoris;
Munit eâ summus sancta statuta Pater.

Scribitur hæreſeos damnatio ſanguine Chriſti,
Maximi id encauſtum Nobile Pontificis.
Exitium hæreticis pretium eſt commune ſalutis,
Venduntúrque lupi, quo redimuntur oues.

APODOSIS.

Flebile decretum proprio ſic ſanguine ſcribet
Chriſtus, vt æterno puniat igne reos.
Sanguis adorandus vindictum expoſcet ab aſtris,
Sacrilegiſque calix exitialis erit.
Quàm durum reprobis damnari hoc ſanguine, cuius
Gutta vel vna probis cauſa ſalutis erit!

FONS EMBLEMATIS.

PYrrhus Patriarcha Conſtantinopolitanus Monothelita, cum Româ (*vbi hæreſim abiurauerat*) diſceſſiſſet, & Rauennam perueniſſet, vt canis ad vomitum ſuum reuerſus eſt. Quo Papa Theodorus comperto, plenitudine conuocatâ Eccleſiæ, ad Sepulchrum verticis Apoſtolorum acceſſit, & diuino Calice expoſtulato, ex viuificato ſanguine in atramentum ſtillauit, & ita propriâ manu depoſitionem Pyrrhi excommunicati facit. Ita Theophanes apud Baronium ad annum Chriſti 648. n. 15. qui addit: hanc excommunicationem Pyrrhi tunc per Theodorum Papam Romæ factam habent Annales: ſed de ſanguine Chriſti ex Calice diſtillato in atramentum, in ſignum maledictionis, & damnationis æternæ in ritibus ſacris Eccleſiæ Romanæ, haud eiuſmodi de his reperitur eſſe præſcripta lex, vel factum ipſum aliquo alio, quod ſciamus, declaratum exemplo. Huc referri poſſunt quæ ſcribit Pancirolus de Encauſto: *Ex purpurâ*, inquit, *atramenti genus conficiebatur, quod En-*

caustum nominabatur, Hoc soli Imperatores priuilegiis & literis subscribendis vtebantur, aliis omnibus sub pœnâ rebellionis id erat prohibitum, eos videlicet post publicationem bonorum omnium capitali non immeritò pœnâ plectendo, qui eo fuissent vsi. Id ipsum & Nicetas lib. de vitâ Manuelis Imper. confirmat, dum ait, eum in ipso Imperij initio Constantinopolim misisse literas, rubro aureoque sigillo, & sericofilo munitas, & conchæ, siue purpuræ sanguine pictas.

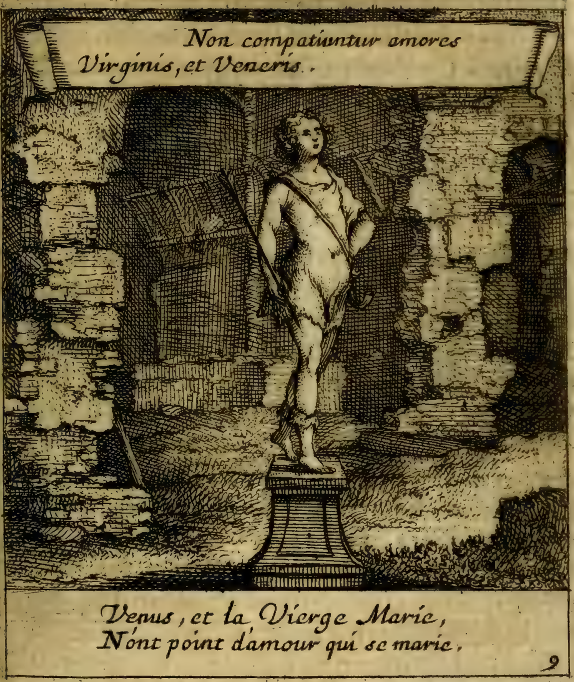
INTERPRETATIO.

1. Constat inæstimabilem Christi Sanguinem nostræ salutis esse pretium, *Quem*, vt cum Clemente *6.* loquar, extrauag. vnigenitus, *in arâ crucis immolatum, non guttam Sanguinis modicam* (*quæ tamen propter vnionem ad Verbum, pro redemptione totius humani generis suffecisset*) *sed copiosè velut quoddam profluuium noscitur effudisse.* Hinc pretium magnum vocatur ab Apostolo 1. Cor. *6. empti estis pretio magno* & ab Aug. illius interprete: *Sanguine Christi comparati estis; agnoscatis pretium vestrum: illo quippe emit, qui pretiosum sanguinem fudit.* Quî fit igitur, vt istud humanæ redemptionis pretium plerisque sit exitium, & ille cruor Dei pro debitoris, quo deleta est cautio hominis debitoris, pluribus grauioris sit causa damnationis? quî fit vt ille Christi Sanguis, melius, i. meliora postulans, quàm Abelis, non veniam, at vindictam aduersus impios exposcat? Nempe vt veros sui ipsius adoratores emaculat, ita sacrilegos profanatores condemnat; & vt scribit S. Bern. ep. 7. *quasi tuba sanguis ille exaltat vocem suam; & si vocem eius tu non audis, audit eum ille de cuius latere manauit: quomodo namque proprium non audit, qui Abel Sanguinem audiebat?* Suum ergo

Sanguinem vindictam aduersus impios clamantem audit Dominus & exaudit, indeque Encaustum Imperiale conficit, quo lethali sententiæ in eosdem latæ subscribat.

Quem diuinæ iustitiæ rigorem satis Theodorus Papa declarauit, quum Pyrrhum hæreticum Monothelitam relapsum anathemate feriens, damnationis decretum, Dominici Sanguinis Encausto subsignauit. Quid enim durius, quàm redemptionis damnari pretio, ab eoque Calice mortem æternam haurire, vnde cæteri vitam hauriunt immortalem? Adeo vera est hæc Apostoli sententia. *Voluntariè peccantibus nobis iam non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios.* Cum enim in nouâ lege nobis vnica supersit hostia criminum expiatrix; quisquis illius sanguinem pollutum duxerit, nulla ei superest, quâ diuinum furorem leniat; sed sola restat terribilis iudicij expectatio, & ignis æterni combustio, quæ sacrilegorum nequeat absumere substantiam, aut terminare pœnam, quod eorumdem nesciat delere culpam. Heu! caueamus, ne de pretioso sanguine summorum Pontificum vertex Dominus ferale conficiat Encaustum, quo nostræ capitali sententiæ subscribat: quo nihil ad dolorem acrius: nihil ad cruciatum atrocius, nihil ad desperationem potentius. *Res dura salutis damnari pretio.*

EMBLEMA NONVM.
BETHLEHEM ADONIDIS IDOLO AB ADRIANO IMPERATORE PROFANATA.

Virginis, & Veneris non ſe patiuntur amores:
Purus adeſt Ieſus, ſpurcus Adonis abeſt.
Cur igitur ſimulachra tui, Venus impia, amantis
In Bethlehem video, & mixta profana ſacris?

Hoc opus est Adriane tuum : quis Adonidi eamdem
Virgine cum Domino crederet esse domum ?

APODOSIS.

Ara piis Bethlehem est viui domus inclyta panis;
Nascitur hic Iesus, possit vt esse cibus.
In Bethlehem idolum petulantis Adonidis infert,
Qui sacra abhorrendis polluit illecebris.
Nempe à Christicolis colitur lasciuus Adonis,
Quum Venere altaris contemeratur honos.
De Bethlehem panisue domo fecisse lupanar,
Est scelus, æterno quod nec in igne luas.

FONS EMBLEMATIS.

HAdrianus Imperator existimans se fidem Christianam, loci iniuriâ, perempturum, in loco passionis simulachrum Iouis consecrauit; & Bethlehem Adonidis fano profanata est, vt quasi radix & fundamentum Ecclesiæ tolleretur, si in iis locis idola colerentur, in quibus Christus natus est, vt pateretur, passus est, vt resurgeret; surrexit, vt regnaret; iudicatus est, vt iudicaret. In Bethlehem quoque vbi agnouerat bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, ibi principes hominum inficiati saluatorem Deum, infames hominum amores, mortesque coluerunt. Prodita nouo sidere regis æterni cunabula, vbi supplices cum suis opibus adorauerunt Chaldæi, ibi barbaras libidines sacrauerunt Romani. Vbi natum Saluatorem cum exercitu Angelorum concinentes cælesti gaudio salutauerunt illustratâ nocte Pastores, ibi Veneris amasium mixtæ semiuiris planxere meretrices. Proh dolor! quæ pietas hominum hanc impietatem compensare poterit? vbi sacra nati Saluatoris

toris infantia vagiebat, illic Veneris lamenta fingentium lasciuis luctibus ritus vlulabat; & vbi Virgo peperit, adulteri colebantur. Mansit hoc sæculi prioris nefas in tempora nostris proxima Constantini. Ita disertè S. Paulinus epist. 11. ad Seuerum; ad quem hæc S. Hieronymus ep. 13. *Ab Adriani temporibus, vsque ad Imperium Constantini per annos circiter octoginta Bethlehem nunc nostram, & augustissimum orbis locum lucus inumbrabat Thamus, id est Adonidis; & in specu vbi quondam Iesus paruulus vagijt, amasius Veneris plangebatur.*

INTERPRETATIO.

1. QVid filio Virginis, cum amasio Veneris? quid præsepio Saluatoris, cum simulachro Adonidis? quid fonti puritatis, cum fomite libidinis? quid Angelis Natalem Dominicum hymno cælesti concelebrantibus, cum impudicis mulieribus lasciui adolescentis interitum lamentantibus? quid speluncæ Bethlehem cælis sacratiori, cum arâ Adonidis lupanaribus ipsis obscœniore? Num te pudet, Hadriane Imperator, sacra profanis immiscere, & Virginitatis sacrarium spurcis temerare sacrificiis? sed quid inuehor in principem ethnicum? cùm idem sacrilegium in dies renouent plerique Christianorum? Nunquid præsepe Bethlehemiticum altare nostrum incruentum, in quo panis ille viuus qui de cælo descendit, non Iudææ, sed Ecclesiæ Pastoribus colendus, nec orientis Regibus, sed occidentis Imperatoribus exponitur adorandus? Nunquid Bethlehem Ecclesia Catholica, in quâ iugiter apponitur panis Angelicus de purissimo Mariani cordis sanguine materiatus, & Spiritus sancti feruore in virginalis sinus clibano nouem

menſium interuallo concoctus, vt fieret hominum cibus verus, & viuus?

2. Chriſtus in Bethlehem naſcitur infantulus; in arâ renaſcitur quotidie vir perfectus. In Bethlehem vagit pannis inuolutus; in arâ ſecretis inſpirationibus erudit, & prædicat præceptor diuinus. In Bethlehem non tam viuere, quàm mori incipit homo mortalis; in arâ nuſquam moriturus reſurgit; & exoritur immortalis. In Bethlehem infantiæ diffluit lacrymis; in arâ gloriæ rutilat fulgetris. In Bethleem faſciis alligatur; in arâ Sacramentalium ſpecierum vinculis conſtringitur. In Bethlehem multitudo cæleſtis exercitus concinit, Gloria in excelſis; in arâ eumdem hymnum cum Sacerdote canit turba populi fidelis. Naſcentem in Bethlehem ambabus vlnis excepit Virgo mater; renaſcentem in arâ, & ore mandit, & pectore ſuſcipit dignus Preſbyter. Quidni igitur ad aræ ſacris onuſtæ conſpectum mixtis gaudio lacrymis, in eaſdem, quibus ſancta Paula Romanarum nobiliſſima Bethlehem olim ſalutauit, voces erumpam? *Salue Bethlehem domus panis, in qua natus eſt ille panis, qui de cœlo deſcendit: Salue Ephrata regio vberrima, atque fructifera, cuius fertilitas Deus eſt.* Quidni cum eadem oculis fidei intueamur in altari, non infantem pannis inuolutum, ſed virum perfectum accidentium velis inuolutum, non Magos, ſed Chriſtianos principes ibidem Dominum adorantes, Paſtoreſque Eccleſiæ ſummum animarum Paſtorem reuerentes? quidni rurſus cum eadem confidenter dicamus: *Introibimus in tabernaculum eius, adorabimus in loco vbi ſteterunt pedes eius: hæc requies mea, quia Domini mei patria eſt, hîc habitabo, quoniam Saluator elegit eam?* Vti refert S. Hieronymus in eius vitâ.

Quidni tandem cum mellifluo Bernardo aram aſpicientes exclamemus : *O Bethlehem parua, ſed iam magnificata à* Domino*! magnificauit te, qui factus eſt in te paruus ex magno. Quæ tibi ciuitas (ſi audeat) non inuideat pretioſum illud ſtabulum, & illius præſepij gloriam? in vniuerſâ ſiquidem terrâ, iam celebre eſt nomen tuum, & beatam te dicunt omnes generationes; vbique glorioſâ dicuntur de te ciuitas* Dei*; vbique pſallitur; quia homo natus eſt in eâ, & ipſe fundauit eam Altiſſimus*. Sic ille ſer. 1. in Vigiliâ Natiuit. Nunquid enim ara noſtra parua, tam anguſtis circumſcripta limitibus? ſed tamen magna, quoniam à Deo abſcondito magnificata, magnificat illam Chriſtus, quoties in ea de magno fit paruus: quis enim minor eo qui ſponte deliteſcit in puncto, ſuis anguſtiis auguſtior, ſuis altaribus altior, ſuis latebris illuſtrior, ſuis vmbris clarior? Nunquid in arâ quotidie renaſcitur Deus homo? Nunquid eam profundâ baſi fundauit Altiſſimus, qui ibidem de altiſſimo quotidie fit humillimus?

3. Enimvero non ſolùm ara noſtra Bethlehem, ideſt domus Panis dicitur, quòd, vt ait S. Gregorius ho. 8. in Euang. *Ille per materiam carnis ibidem appareat, qui electorum mentes internâ ſatietate reficit*; Sed etiam Ephrata meritò appellari poteſt, quo nomine priùs vocabatur Betlehem, quòd, referente Adrichomio in deſcriptione Terræ ſanctæ, rerum omnium frumenti potiſſimum & vini copiâ abundet. Ephrata ſiquidem, interprete Hieronymo, duplicem habet ſenſum aræ noſtræ ſummopere congruentem. Primùm enim interpretatur, fructifera: quis verò fructus vberior, quàm frumentum electorum, & vinum germinans virgines, quàm virginalis terræ fructus ille ſublimis, quo Eccleſiâ

per omnes orbis plagas longè latéque diffuſa paſcitur iugiter, ac enutritur? Vnde opportunè dixit Hieronymus commentario in Michæam: *Cuiuſnam telluris fœcunditas cum Bethlehem vbertate conferri poteſt? Cætera regiones frumentum ferunt, oleum, vinum; fructuumque copiam aliorum; at Bethlehem panem cæli protulit.* Secundò Ephrata interpretatur, furor: & ſignificat, ait idem Doctor, Herodis inſaniam, qui ibidem furens odio in Chriſtum, propter eum omnes occidit infantes. Vtramque expoſitionem complectens Ambroſius enarratione prima in Michæam ita loquitur: *Bethlehem domus panis eſt; Ephrata domus furorem videntis. In Bethlehem natus eſt de Mariâ Chriſtus; eadem autem Bethlehem, quæ Ephrata. In domo igitur furoris generatus eſt Chriſtus: & ideo iam non domus furoris, ſed domus panis, quia panem recepit eum, qui de cœlo deſcendit. Domus autem furoris Ephrata, quia illic Herodes dum Chriſtum requirit, perimi ſtatuit infantulos.* Ita eſt, ita eſt, ara incruenta quæ dignè accedentibus Bethlehem eſt, I. domus panis; impiis & ſacrilegis, Hadrianica impietate, idolum Adonidis in eâ erigentibus verè Ephrata eſt. I. domus furoris; quod ibi iuſto furore ſuccenſus Dominus, in ſui Corporis profanatores atrociter ſæuiat, & æternis deſtinet cruciatibus. Concludo cum Petro Bleſenſi ſer. 38. *Quicunque ad altare Domini accedit inquinatus luxuriâ; iuxta filium Virginis idolum ponit Veneris*, atqui, *non compatiuntur amores Virginis & Veneris.*

EMBLEMA DECIMVM.

SPONGIA FELLEA

CRVCIFIXI IN EVCHARISTICO CALICE, NON SINE MYSTERIO, RECONDITA.

DIVinum cratera tumens cur spongia felle
Implet? amarescens exulet inde liquor.
Nil nisi nectareum pretiosi sanguinis haustus
Spirat, amaritiem non amat iste calix.

Fallor, amat mortis diuina dilui aceto;
Crescit ab immixti fellis odore sapor.
Si sapis; hunc acri bibiturus dilue felle:
Crede mihi, arcano spongia melle madet.
Delicias à felle nouas sacer elicit haustus;
Ambrosiamque Dei *fel morientis olet.*

FONS EMBLEMATIS.

IN Plateâ quæ martyrium & Golgotha continuat, Exedra eſt, in quâ calix Domini ſcriniolo reconditus per operculi foramen, tangi ſolet, & oſculari; qui argenteus calix hinc inde duas habens anſulas ſextarij Gallici menſuram capit; in quo illa eſt ſpongia Domini potus adminiſtra. Ita Venerabilis Beda lib. de locis ſanctis c. 2. meminit Baronius ad annum Chriſti 34. to. 1. Annal. numero 63.

INTERPRETATIO.

1. SPongiam Dominici potus adminiſtram, quam ſibi Ieroſolymis oſtenſam fuiſſe teſtatur Venerabilis Beda, Romæ nunc ſummo honore in Baſilicâ Lateranenſi aſſeruari ſcribit Baronius ad annum Chriſti 34. num. 126. quam & ait ruborem quemdam adhuc retinere, quem ſemel imbiberit, quaſi aliquando Domini ſanguine tincta fuerit. Vnde coniicit madidam prius ſanguine ſpongiam, atque preſſam, aceto poſteà, & hyſſopo ſuperinfuſam (proh ſcelus!) ſacratiſſimo Saluatoris ori à militibus admotam. Nempe immaniſſimi tortores, vt Domini cruciatus diutius protraherent, ſpongiam de induſtriâ parauerant, quam hiantibus ipſius plagis, ad ſiſtendum manantis cruoris profluuium, opportunè admouerent. Siquidem ea vis in-

eſt ſpongiæ, vt fluentem ſanguinem cohibeat; ſi Plinio credimus l. 31. c. 11. ſcribenti veteres ſpongiâ conglutinaſſe vulnera, quam ob cauſam ſauciatis in amphitheatro gladiatoribus continuò in hunc finem adminiſtrabatur. Quem ad morem haud dubiè alludit Tertullianus l. de ſpectac. c. 25. his verbis: *Poterit & de miſericordiâ moueri defixus in morſus vrſorum, & ſpongias Retiariorum.* Quod Retiarij vulneribus in ipſo conflictu acceptis illicò ſpongias admouere ſolerent. Sic igitur imbutam Dominico Sanguine ſpongiam preſſerunt carnifices, cùm pendens Chriſtus exclamaſſet: ſitio, & aceto hyſſopo condîto (cui etiam ſiſtendi ſanguinis vis indita eſt) madefactam, confeſtim arido ipſius ori admouerunt.

2. Hanc porro ſpongiam diuini cruoris murice purpuratam, & oris attactu, & pectoris eius anhelitu conſecratam, non ſine ſingulari myſterio, occultâque ſancti Spiritus inſpiratione Chriſtiani veteres in Euchariſtico Calice recondiderunt, vt tacitè poſteris innuerent ambroſeum huiuſce Calicis ſaporem, & ineffabiles Euchariſtiæ delicias non aliunde, quàm ex felleâ Dominicæ Paſſionis amaritudine promanare. Mira planè Euchariſticæ ſuauitatis cum mortis amaritie connexio: quid enim calicis deliciis, cum Crucis ſuppliciis? quid ambroſiæ, cum aceto? quid melli, cum felle? Neque tamen vlli Calicis delicias guſtare licet, niſi Dominici fellis amaritiem prælibarit. Iuſſit quippe Dominus admirabile Sacramentum inſtituens, vt in amariſſimæ mortis ſuæ memoriam nectareum ſui cruoris Calicem hauriremus, & præuiâ fellis & aceti, quod in Cruce guſtauit, mordacitate, illius ebibendi appetitum irritaremus.

3. Quis autem aut verbis edisserat, aut animo concipiat admirabiles Eucharistici crateris delicias, vbi dulcedo ipsamet quasi in proprio fonte degustatur, vt ait S. Thomas opusc. 57. quam ille solum plenissimè nouit qui expertus est, iuxta illud Psaltæ regij: *Gustate & videte quoniam suauis est Dominus.* Verum has delicias à felle Passionis inseparabiles satis ostendit Doctor Angelicus, dum mortis memoriam simul cum huius Sacramenti suauitate coniungit: his verbis loco cit. *suauitatem huius Sacramenti nullus dignè exprimere sufficit, per quod spiritalis dulcedo in suo fonte gustatur; & recolitur memoria illius, quam in suâ Passione Christus monstrauit excellentissimæ charitatis.* Ne quis Eucharistici Calicis suauitatem aliunde, quàm ex felleæ Passionis commemoratione promanare suspicaretur.

4. Eleganter de mensâ Eucharisticâ dixit S. Chrysologus ser. 1. *Mensa hæc nos alit virtutis cibo, salutis epulo, deliciis honestatis & gloriæ.* Quidni enim gloriæ delicias ab eo Calice hauriamus, vbi sanguis diuinus gloriæ splendoribus fulgurat, vbi Christus suas & nostras delicias inclusit. Quippe nullibi verius quàm in hoc salutis epulo dicere potuit, quod Prouerb. 8. 31. longè antea dixerat: *Deliciæ meæ esse cum filiis hominum*; quòd nullibi intimè magis nostris mentibus & corporibus vniatur: hic enim, vt cum Laurentio Iustiniano loquar ser. de Eucharistiâ, *Nobiscum habitat, de nobis lætatur, vt suis nobiscum deliciis perfruatur: quemadmodum in sapientiæ volumine testatur, dicens: & deliciæ meæ esse cum filiis hominum: Non quidem vt suas â filiis hominum captet delicias, sed vt cum filiis hominum communicet proprias. Nequaquam enim imprudenter arbitrandum est, quòd Deus vllam ab Angelis, seu hominibus lætitiæ percipiat*

causam, cum eosdem spiritalibus, & æternis faciat exuberare deliciis: Ipse etenim sibi ipsi gaudium est, beatitudo perennis, sempiternæ essentialesque deliciæ. Verùm ob præcipuum, quem ad homines gerit, dilectionis affectum, illis impertiendo proprias, eorum suas asserit esse delicias. Huc vsque sanctissimus protopatriarcha Venetus.

5. Verumtamen illi solum ineffabiles anticipatæ gloriæ delicias in hoc Sacramento prælibant, qui Dominicæ mortis memores, suauissimum hauriendo Calicem, felle madidam spongiam in ipso inclusam exugunt, & diuinæ Passionis amaritiem auidâ mente prægustant, vt præuia fellis molestia subsequentem acuat delectationem. bellè siquidem ait S. P. Aug. l. 8. Conf. c. 3. *Eas ipsas voluptates humanæ vitæ, etiam non inopinatis, & præter voluntatem irruentibus; sed institutis, & voluntariis molestiis homines acquirunt. Edendi & bibendi voluptas nulla est, nisi præcedat esuriendi, & sitiendi molestia; & ebriosi quædam salsiuscula comedunt, quo fiat molestus ardor, quem dum extinguit potatio, fit delectatio. Vbique maius gaudium maiori molestiâ præceditur.* Vis ergo Eucharistici Calicis inebriari deliciis? eas diuinæ mortis amaritie tempera, spongiam, felle imbutam, in Calice reconde: neque enim sapit, nisi felleus amaror mentem bibentis præimbuerit: *omnis ab isto felle sapor.*

EMBLEMA XI.

SANCTVS LVCIANVS

MARTYR, IN PROPRII PECTORIS ARA SACRIFICANS, MOX IPSE IMMOLANDVS.

Qui croiroit qu'vn mesme peust estre,
L'autel, la victime, et le prestre?

QVis vidit vnquam tale ſacrum? parem
Quis immolauit victimam? inediâ,
Sitique languens Lucianus
Sacra facit manibus reuinctis.

Extentus alto robore, corporis
Compage laxâ, diuidit hostiam,
Mactatque romphæâ superni
Eloquij, ac prece præpotenti,
Idem Sacerdos, araque, sanguinem
Corpusque Christi consecrat, & suis
Offert adorandam synaxim
Discipulis moribundus heros.
Mysteriorum mensa quidem deest;
At supplet aram martyris inclyti
Pectus, cruentatis hiulcum
Vulneribus, saniemque ructans.
Adstans tremendo turba sacro facit
Templum vel ipso sanctius æthere:
Tali Sacerdos apparatu
Nemo Deo prius immolarat.
Mox ipse ad aram victima corruit,
Cœlumque votis fortiter arietans,
Ter Christianum se professus,
Sydereos penetrat recessus.

APODOSIS.

Sic Christus olim se manibus ferens,
Ara, & Sacerdos factus, & hostia,
Litauit æterno Parenti
Carne suâ, proprio & cruore.
Hoc sæuientis fulmina numinis
Sacro repressit: solus idoneus
Dei furentis mitigare
Iustitiam Deus immolatus.

FONS EMBLEMATIS.

INuictissimus martyr Lucianus, & fide & patientiæ consummatione illustris, in equuleo ex-

tensis pedibus manibusque reuinctus, inediâque pene consumptus totos quatuordecim dies, quod idolothytis vesci recusaret in carcere, circumstantes discipulos consolans: Ero, inquit, vobiscum, & diem festum Theophaniorum vobiscum celebrabo, recedam autem postridie. Cùm ergo aduenisset dies festus qui expectabatur, desiderabant quidem discipuli hanc vltimam à magistro consequi mysterij celebrationem: videbatur autem esse dubium, quonam modo mensam in carcerem inferrent, aut laterent impiorum oculos, cùm multi quidem, tunc partim adessent, partim autem accederent. Ille autem: mensa quidem, inquit, erit nobis hoc meum pectus, non vt arbitror, Deo futura minus honesta eâ, quæ fit ex inanimi materiâ; templum autem sanctum vos mihi eritis me omni ex parte circundantes. Cùm igitur omnes eos martyr fecisset in orbem consistere, vt inter se inuicem alter prope alterum stantes, eum tutò comprehenderent: iussit suo pectori imponi signa diuini sacrificij, postquam autem hæc fecissent, in cælum protinus sustulit obtutum, cùm iam vix posset extollere, precesque peregit consuetas. Deinde cùm plurima diuina esset effatus, & sacro titu omnia peregisset proposita, & ipse fuit particeps Sacramentorum, & transmisit ad eos qui aberant. Et hunc quidem diem transegit cum eis, vt erat pollicitus. Postridie autem cùm venissent quidam ab Imperatore visuri, an adhuc viueret (videbatur eis valde mirandum, quòd vitam huc vsque produxisset) postquam prope se stantes aspexit eos qui venerant, cùm se quantum poterat extendisset, & ter dixisset, sum Christianus, simul cum vltimâ voce emisit spiritum. Ita habent legitima eius acta apud Metaphra-

ſtem die ſeptima Ianuarij, quæ laudat Baronius ad annum Chriſti 311. numeris 7. 8. & 9.

INTERPRETATIO.

1. CHriſtum Diuinitatis oleo perfuſum, & indelebili vnionis hypoſtaticæ charactere ſignatum, verum eſſe Sacerdotem ſecundùm ordinem Melchiſedech conſtat ex Apoſtolo ad Hebræos 7. quippe qui corpus & ſanguinem ſuum panis & vini ſpeciebus inuolutum Deo Patri obtulerit, in ſupremi ipſius dominij, propriæque ſeruitutis agnitionem, & placantem ſimul & placabilem hoſtiam, ancipiti conſecratorij Verbi gladio mactauerit. *Nam quis magis Sacerdos Dei ſummi*, inquit Cypria. ep. ad Cæcilium, *quam D. N. I. Chriſtus qui ſacrificium Deo Patri obtulit, & obtulit hoc idem quod Melchiſedech, i. panem & vinum, ſuum ſcilicet corpus & Sanguinem?* Hanc fidei veritatem hîc fuſiùs probare non vacat. Sacerdos igitur eſt Chriſtus, immo & victima, quippe qui vt homo ſemetipſum Deo in odorem ſuauitatis in incruento immolauit altari. Hinc Ambr. l. 3. de fide c. 5. *Idem Sacerdos, idem & Hoſtia, & Sacerdotium tamen & ſacrificium humanæ conditionis officium eſt.* Rationem reddit S. Aug. 10. de Ciuit. c. 2. his verbis, *Mediator effectus Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, cùm in formâ Dei ſacrificium cum Patre ſumat, cum quo & vnus Deus eſt, tamen in formâ ſerui ſacrificium eſſe maluit quàm ſumere, ne vel hac occaſione quiſquam exiſtimaret, cuilibet ſacrificandum eſſe creaturæ. Per hoc & Sacerdos eſt, ipſe offerens & oblatio, cuius rei Sacramentum quotidianum eſſe voluit Eccleſiæ Sacrificium.*

2. Quanam autem ratione fuerit etiam altare, idem in Pſal. 33. expendens id quod de Dauide ſcribitur 1. Reg. 21. ferebatur in manibus ſuis, ait. *Quo-*

modo intelligatur in ipſo Dauid ſecundum literam non inuenimus; in Chriſto autem inuenimus: ferebatur enim in manibus ſuis, quando commendans corpus ſuum, ait: hoc eſt Corpus meum: ferebat enim illud in manibus ſuis. Vnde infero Chriſtum Corpus ſuum quaſi victimam, ferentem altaris vice functum fuiſſe. Sanè ſi ſecundùm Iſidorum l. 5. orig. c. 14. altare dictum eſt quaſi alta ara; quid altius Chriſto, cuius magnificentia ſuper cœlos eleuata eſt? has autem tres Sacerdotis, altaris & hoſtiæ functiones in vnâ Chriſti perſonâ connexas viuacius exprimere mihi non licuit, quàm S. Luciani martyrio, qui de circunſtantibus diſcipulis quaſi de viuis lapidibus Deo templum extruens, de proprio pectore altare erigens, ſeſe Hoſtiam amore flagrantem obtulit, in cuius proinde Sacrificio, tres Sacerdotis, altaris & Hoſtiæ conditiones vnà concurrunt.

3. Hunc Sacerdotem, æmulabundus Chriſtianus allaboret, vt ſuper cordis amore flagrantis aram ſancti Spiritus vnctione conſecratam, ſeipſum iugiter in holocauſtum offerat, feruidæ orationis ſuffitum exhalet, corporiſque ſui macerationem, vt Hoſtiam viuentem, immolet, quatenus ſimul eſſe mereatur, Sacerdos, ara, & victima. *Quid enim*, inquit S. Leo ſer. 3. in ſuæ aſſumptionis anniuerſario, *tam Sacerdotale eſt, quàm vouere Domino conſcientiam puram, & immaculatas pietatis Hoſtias de Altari cordis offerre? Et quod eſt altare holocauſti*, addit S. Gregorius hom. 22. in Ezechielem, *niſi mens bene viuentium, qui peccatorum ſuorum memores, lacrymis ſe lauant, carnem per abſtinentiam macerant, vbi ex mœrore compunctionis ignis ardet, & caro conſumitur?* En quâ ratione iuſti queant eſſe, tum Sacerdotes, tum altare holocauſti, immò & Hoſtiæ

viuentes. *Etenim qui membra ſua mortificant*, verba ſunt Origenis l. 9. in ep. ad Rom. *Hoſtiam viuentem rationabiliter offerunt, & legem ſacrificiorum quæ in Leuitico eſt, ſecundùm ſpiritalem intelligentiam complent: ſi ſuperbiam vincunt, immolant vitulum; ſi iracundiam ſuperant, arietem; ſi libidinem, hircum; ſi vagos & lubricos cogitationum reſecant volatus, columbas & turtures.* Felix, cui datum eſt, vt hac ratione ſit *Idem ara, Sacerdos, victimaque.*

EMBLEMA XII.
VELVM VIRGINALE SANCTÆ AGATHÆ, AETNÆVM COHIBENS INCENDIVM.

ASpice, ut erumpens Aetnæ fornacibus ignis
Florentes liquido sulphure inundet agros.
Aspice vastatas flagranti flumine vites,
Fœdatum piceo turbine cerne diem.

Qui

Quis tantæ occurrat stragi, montisque tonantis
Audeat impauido culmen adire gradu.
Aduolat vrbs Catanensis atrocibus obuia flammis,
Obiicit & rapidis tenuia vela rogis.
Quod mirere, Agathæ cedunt incendia velo;
Martyris Aetnæus numen adorat apex.

APODOSIS.

Aetna caro est, stygio succensa libidinis igne,
Cuius edax ardor pectus & ossa vorat.
Illius immanes furias sacra vela coercent,
Virgo quibus Iesus, virgo Triasque latent.
Prima Trias virgo, virgo est de Virgine natus:
Quidni his virginibus cederet vna Venus?
Si venas malus inflat amor, si pectus adurit;
His animum velis obtege, victor eris.

FONS EMBLEMATIS.

SVrius & Franciscus Haræus qui vitas sanctorum ex Surio accuratè collegit; die quinta Februarij S. Agathæ natali consecratâ, hæc habet: *Paganorum multitudo fugiens aliquando ad Sepulchrum S. Agathæ virginis, tulerunt velum eius contra ignem, vt comprobaret Dominus quod à periculis Aetnæi incendij, meritis beatæ Agathæ martyris suæ eos liberaret.*) Huius miraculi meminit Vincentius in speculo Histor. l. 6. c. 45. fusius id refert Ribadeneyra in vitâ eiusdem Martyris. Illudque insinuat S. Damasus Papa in hymno eiusdem Virginis:

Ethnica turba rogum metuens,
Huius & ipsa meretur opem
Quos fidei titulus decorat,
His venerem magis ipsa premat.

Sic Aetnam Strabo l. 6. Geographiæ pagina mihi 189. deſcribit: loca ſuperiora montis huius tum nuda, tum cineroſa ſunt, & per hyemem niuibus referta. Ipſa verò montis cacumina multas ſuſcipiunt mutationes, veſcentibus incendiis; nunc quidem vnum in craterem collabente igne, nunc diuiſo effluente, nunc igniti emittuntur riui, nunc flammæ fumoſæue fuligines, nunc exhalat lapides. Neceſſe namque eſt meatus ipſos ſubterraneos cum his pariter accedentibus variari. In ſummitate campus planiſſimus, cineroſo incluſus ſupercilio, cuius in medio cineroſus cernitur tumulus, ſupra tumulum recta in ſublime conſurgit nebula. Hactenus Strabo. Sed ad rem noſtram aptius Iuſtinus l. 4. perennis huius incendij cauſas inueſtigans, ait: Ipſa terra tenuis eſt ac fragilis, & cauernis quibuſdam ac fiſtulis ita penetrabilis, vt ventorum tota ferme flatibus pateat; necnon & ignibus generandis nutriendiſque ſoli ipſius naturalis vis: quippe intrinſecus ſtratum ſulphure, & bitumine traditur; quæ res facit, vt ſpiritu cum igne inter interiora luctante frequenter, & compluribus locis, nunc flammas, nunc vaporem, nunc fumum eructet. Inde denique Aetnæ montis per tot ſæcula durat incendium, & vbi acrior per ſpiramenta cauernarum ventus incubuit, arenarum moles egeruntur. Vndis ipſis alitur incendium: Neque enim in tam anguſtis terminis aliter durare tot ſæculis tantus ignis potuiſſet, niſi & humoris aleretur nutrimentis. Vndæ igitur ſorbentis æſtus voragine colliſæ, Aetnæ montis perpetuos ignes faciunt: nam aquarum ille concurſus raptum ſecum ſpiritum in imum fundum trahit, atque ibi ſuffocatum tamdiu tenet, donec per ſpiramenta terræ diffu-

ſus, nutrimenta ignis incendat. Sic ille.

INTERPRETATIO.

1. NVllum aptius libidinis hominem interius & exterius fœtido ardore conſumentis Hieroglyphicum, quàm ſulphureum Athnæi montis incendium. *Quid enim eſt aliud ſulphur*, inquit, S. Greg. l. 14. mor. c. 10. *niſi fomentum ignis? verumtamen ſic ignem nutrit, vt fætorem grauiſſimum exhalet. Rectè igitur in Sulphure peccatum carnis accipitur, quod dum peruerſis cogitationibus quaſi quibuſdam fætoribus mentem replet, æterna incendia præparat; & dum fætoris ſui nebulam in mente reprobâ dilatat, contra eam, flammis ſubſequentibus, quaſi nutrimenta ſubminiſtrat. Quod enim per ſulphur fætor carnis ſignetur, ipſa ſacri eloquij teſtatur Hiſtoria, quæ contra Sodomam pluiſſe ſulphur & ignem Dominum narrat; qui cum carnis eius ſcelera punire decreuiſſet, in ipsâ qualitate vltionis, notauit maculam criminis: ſulphur quippe fætorem habet, ignis ardorem. Qui itaque ad peruerſa deſideria ex carnis fætore arſerant, dignum fuit vt igne ac ſulphure perirent.* Equidem vt Aetnæ ſolum bituminoſum ventorum flatibus permeabile generandis nutriendiſque ignibus peridoneum eſt; ita caro noſtra tenuis ac fragilis, interno peccati ſuccenſa fomite, facile flante nequiſſimo ſpiritu exardeſcit in libidinem, & infamis luxuriæ mephitim exhalat.

2. Quem verò potentiorem obicem graſſanti intus incendio homo fætido ardore cinereſcens opponat, quàm virginale Dominicæ carnis velum, quo diuinæ gloria maieſtatis noſtris attemperatur aſpectibus, ad cuius ſplendorem mortalis oculus conniueret, niſi interpoſitum humanitatis & Sacramentalium ſpecieum velum emicantia gloriæ

fuletra ret underet? Velum illud eſt Virginis & martyris, vtpote quod non ſolum adorandam Triadem, quæ ex Gregorio Nazian. *Prima virgo eſt.* ſed & ipſam Chriſti humanitatem, quæ ſimul martyr & virgo eſt, obuelat. Hoc velum aduerſus libidinis incendium frequenter opponere didicerat S. Alexius, cuius ope inuiolabilem, inter innumera Veneris incentiua, ſeruauit integritatem. Nimirum Euchariſtiæ velo obumbratus, inter coniugalis amoris tædas miraculosè frigeſcebat. *Sedat enim Euchariſtia ſæuientem membrorum legem*, ex S. Cyrillo Alex. l. 4. in Ioan. c. 17. & vt ait Ambroſ. ſer. 19. in Pſal. 118. expendens illud Threnorum 4. 20. *In vmbra tua viuemus in gentibus: Vmbra tua caro fuit, quæ noſtrarum æſtus refrigerauit cupiditatum, quæ compeſcuit inſolentiam vitiorum quæ reſtinxit ignes libidinum, quæ auaritiæ diuerſarumque paßionum incendia temperauit.* Scilicet, *Sacris cedunt incendia velis.*

EMBLEMA XIII.

S. HENRICVS IMPERATOR

GLOBVM AVREVM IMPERII INSIGNE, DE MANV SVMMI PONTIFICIS SVSCIPIENS.

Il reçoit l'Empire du monde,
Caché soubs cette forme ronde.

IMperij ne vides fulgens insigne, globumque
Cuius inest apici crux adamante nitens?
Sphærica forma notat commissas orbis habenas;
Numinis intactam crux pretiosa fidem.

Hæc meritò gemmis rutilo supereminet orbi;
Nempe triumphali est terra subacta cruce.
Quadruplici circum radiantes ordine gemmas,
Ornamenta animo principe digna puta.
Cæsari inungendo pomum hoc Pater optimus offert,
Orbis & Imperium tradit in orbiculo.

APODOSIS.

Aureus ille Globus summi est insigne Monarchæ;
Triticei sed enim est clarior orbis honor.
Ille notat regnum fluxum, terrestre, caducum;
Iste dat æterni regna beata poli.
Ille ornat regem, vitiis, heu! sæpe subactum;
Edomitis reges motibus iste facit.
Ille notat Dominum; Dominum sed continet iste:
Ille quidem Reges; sed facit iste Deos.
Ille crucis signum gemmato in vertice præfert;
Iste cruci fixum fert hominem, atque Deum,
O mirum! minimo panis datur orbis in orbe
Imperium, toto dignius empyreo.

FONS EMBLEMATIS.

BAronius tom. 11. Annalium ad annum Christi 1013. de Sancti Henrici Imperatoris inauguratione hæc refert ex Glabro: Anno Dominicæ Incarnationis 1013. licet insigne Imperiale diuersis speciebus prius figuratum fuisset, venerabili tamen Papæ Benedicto Sedis Apostolicæ visum est admodum intellectuali specie, qui idem insigne præcepit fabricari quasi aureum pomum, atque circundari per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis, ac desuper auream crucem inseri. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate circumsistere per-

hibetur; vt dum illud reſpiceret terreni princeps Imperij, foret ei documentum, non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipſo etiam diuerſarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum ſpeciebus exornari oportere. Cumque poſtmodum prædictus Papa Imperatori Henrico huiuſmodi Imperij inſigne; in conſpectu totius Romanæ plebis, tradidiſſet; ſuſcipiens illud hilariter, circunſpectoque eo (vt erat vir ſagaciſſimus) dixit: Optime Pater, iſtud facere decreuiſti noſtræ portendendo regimen Monarchiæ, qualiter ſeſe moderari debeat, cautius prædocuiſti. Deinde manu gerens illud auri pomum ſubiunxit: Nullis melius hoc præſens donum poſſidere, ac cernere congruit, quàm illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditius ſequuntur Saluatoris. Qui protinus miſit illud ad Cluniacenſe Monaſterium Galliarum.

INTERPRETATIO.

1. QVis niſi iniquus rerum æſtimator Globum Imperialem Euchariſtico præponat orbiculo? ſi enim ille aureus erat, quis neſciat Corpus Domini prorſus aureum eſſe, auro vtique cœleſtis Solymæ vitro pellucidiore, quod in ipſo refulgeat, & auri claritas, & vitri puritas, & beatifica charitas, quæ Apoc. 3. dicitur. *Aurum ignitum & probatum.* Appoſitè Chryſoſt. ho. 45. in Ioan. *Quemadmodum*, inquit, *ſi quis liquefacto auro manum vel linguam iniiciat, quam primùm deauratur; ita anima immerſa Sanguine Chriſti aurea redditur.* Si Globus Imperialis quadruplici gemmarum ordine rutilat;

quidni & Corpus Domini, tot radians sardonicibus, quot cicatricibus, præcipuè verò quatuor beatitudinis dotibus, impassibilitate, subtilitate, agilitate, & claritate; siue quatuor naturæ, gratiæ, gloriæ, & vnionis hypostaticæ gradibus insignitum. Si Globo Imperiali crux adamantina supereminet; in Eucharistiâ apicem tenet Crucis Passionisque memoria fidelibus altâ mente recolenda. Si Globus aureus transitoriũ denotat Imperium; Eucharisticus orbiculus æternæ felicitatis Symbolum est, quo non modo cœleste Imperium, sed & ipsummet cæli possidemus Imperatorem; cuius coronæ & naturæ consortes, non Reges modo, sed etiam Dii meritò nominemur. Pomum aureum intus vacuum, quo terreni vanitas Imperij designatur; orbis autem Eucharisticus intus plenus & omnino solidus, quo perpetua regni cœlestis stabilitas indicatur: quid enim humanitate Christi plenius, in qua in habitat plenitudo Diuinitatis? quid diuina Verbi hypostasi stabilius? quid demum totâ Trinitate durabilius? Globus aureus Imperatorem denotat, non efficit; orbis Eucharisticus Imperatores inaugurat, dum vitiorum cæterarumque cupiditatum nos reddit triumphatores. Tandem, vt parallelum finiam, Globus Imperialis solam Crucis imaginem in apice præfert; orbis verò triticeus ipsummet Dominum Crucifixum, & hunc non in extremis agentem, non mortuum, sed rediuiuum & immortalem ostentat.

2. Verùm vt nulli principi Imperialia conferri solent insignia, nisi prius Romanorum Rex creatus fuerit, quod olim fiebat ab Archiepiscopo Mediolanensi Nouum Romanorum Regem pallio, armil-

lis, annulo, ſceptroque induente, eiuſque capiti ferreum Diadema, Chriſti patientis clauo inſignitum imponente; quo ritu Carolum Magnum Modoetiæ fuiſſe coronatum vetuſtiſſimi tradunt annales; ita nefas Chriſtiano aureum Euchariſtiæ Globum porrigere in Imperij inſigne, niſi prius carne, mundo, dæmone perdomitis, extinctiſque rebellionis internæ facibus ſeſe ſui ipſius regem eſſe, & cupiditatum Dominum oſtenderit: nec enim panis Euchariſticus ſapit aut delicias præbet niſi ſolis Regibus. Et quemadmodum Romanorum Rex, antequam pomum aureum præcipuum Imperij inſigne de manu ſummi Pontificis acciperet, coronâ ferreâ redimiri ſolebat, cui S. Helena vnum è clauis Dominicis olim inſeri curauit: Vnde, vt refert Bſouius in ſuo Romano Pontifice c. 44. cum ea corona ferrea, Caroli quinti Cæſaris capiti Boboniæ ſolemni ritu imponeretur, ſubito perculſa horrore concio obriguit, ad aſpectum ferri per diuina Chriſti membra olim adacti; ac tanquam manantia innoxio ſanguine trophæa Crucis, & Chriſtus ipſe, totaque facies acerbiſſimæ mortis ante oculos obuerſaretur, à coronati Cæſaris aſpectu ad violentos ictus, diuinique lanienam corporis animum aduertit, profundâ Paſſionis meditatione. Ita priuſquam nobis Euchariſtiæ conferatur orbiculus, Dominicæ Paſſionis meminiſſe conuenit, ac velutis clauis Chriſti configi, cum triumphali ipſius epulo cenſeantur indigni, qui non ante fuerint ipſius clauis Cruci confixi. Totus igitur nobis ad ſacram ſynaxim accedentibus ille figatur in corde, qui pro nobis totus fixus eſt in cruce, viciſſimque toti figamur in

illius cruce, vt ipſe totus noſtro figatur in corde, à profundâ Paſſionis eius meditatione, ſpiritale Imperium auſpicemur, clauoque quaſi diademate corda noſtra coronemus; tunc enim merebimur, & diuini cruoris inungi Balſamo, & aureum de manu Sacerdotis, Euchariſtiæ pomum, & *Minimo capere orbis in orbe Imperium.* Imo ipſummet Imperatorem Chriſtum.

EMBLEMA XIV.

ANTIOCHVS REX, DATIS HOSTIIS IVDÆOS AD DEDITIONEM ADIGENS.

DVm frustra Antiochus Solymæ ferit ariete turres,
Ciuesque inuictos obsidione premit.
Illuxit festiua dies celeberrima genti:
Multa deest sacris victima danda focis.

Rex pius inducias vltrò conceſſit, & vrbi
Agmina taurorum, largaque thura dedit.
Magnifica indomitas domuerunt munera turmas,
Quaſque furor nequiit vincere, vicit amor.
Quippe pium facinus Solyma *admirata libenter*
Paruit eximio religione duci.
Pugnandi genus ecce nouum, bellumque ſtupendum;
Quos non arma domant, miſſa holocauſta domant.

APODOSIS.

Hactenus indomitum fruſtra oppugnauerat orbem,
Diluuio, flammis, ſulphure, cæde, Deus.
Vna rebellantem domat Euchariſtica mundum
Victima, victorem reddit & illa Deum.
Eſt balliſta potens pietas, amor ariete quouis
Fortior; hæc animos machina ſola quatit.
Nec mirum ſi ſancta Deo *nos dedere cogit*
Hoſtia, quâ ſe homini dedidit ipſe Deus.

FONS EMBLEMATIS.

EX Ioſepho l. 13. Antiquitatum: Antiocho, qui Religioſus nuncupatus eſt, Ieroſolymam obſiſidente, & acriter oppugnante, licet conatu irrito, ob incredibilem obſeſſorum ciuium fortitudinem, & murorum ac propugnaculorum firmitatem machinis bellicis inconcuſſam: quum dies feſtus tabernaculorum illuxiſſet, Hyrcanus Iudæorum princeps ſeptem dierum inducias occaſione feſti ſolemnis à rege poſtulauit: quas ille non ſolùm vltro conceſſit, votiſque tam piis annuit, ſed etiam victimas, tauroſque auratis cornibus adornatos, magnamque aromatum vim in vaſis aureis & argenteis, ad portas vſque vrbis, cum ſolemni pompâ deduci iuſſit. quod ſacrificium ſuſceperunt

adductum, qui ante portas ſtabant, & ad templum adduxerunt. Ipſe autem traditâ Sacerdotibus hoſtiâ, & ampliſſimâ militibus annonâ in caſtrâ rediit. Regis clementiam & religionem admirati Iudæi, feſto peracto, depoſitis armis vltrò ſe in illius fidem dederunt. Quippe Hyrcanus laudans eius modeſtiam, & animaduertens ſtudium ipſius erga Deum, petiuit ab eo vt patriam eis conuerſationem reſtitueret; qui ad omnem pietatem flexus, legatis id conceſſit, & obſidionem ſoluens diſceſſit.

INTERPRETATIO.

1. SEntentiosè Seneca l. 1. de Clementiâ *Nullum*, inquit, *ornamentum principis faſtigio dignius, pulchriuſque eſt, quàm illa corona ob ciues ſeruatos, non hoſtilia arma detracta victis, non currus barbarorum ſanguine cruenti, non parta bello ſpolia. Hæc diuina potentia eſt gregatim, ac publicè ſeruare, multos autem occidere & indiſcretos, incendij ac ruinæ potentia eſt.* Id altâ mente repoſuerat Antiochus rex, qui religioſus dictus eſt, dum memorabili pietatis, & clementiæ exemplo, maluit Iudæos, humanitate ſibi deuincire, quàm armorum vi vincere, & ſubiugare, ac de eorum potius cordibus, quam de vrbibus triumphare. Hoc illuſtrius præſtitit, Rex regum Dei filius, ab aſſumptæ humanitatis inſtanti, non ſolum homo, ſed & humanior factus erga homines. Quippe cùm in veteri teſtamento mortales perduelles læſæque diuinæ maieſtatis reos, diluuio, ſulphureis imbribus, incendiis, bello, fame, peſte, cædibus, ad ſpontaneam deditionem adigere vix potuiſſet, maluit deinceps amore quàm furore pugnare, & illuſtriorem triumphis omnibus victo-

riam magnificâ sui Corporis Hostiâ reportare. Mirum equidem est, ac stupendum, quot olim machinis cordis humani propugnaculum oppugnarit, vt veluti ruinosâ muri laceri labe tandem intus irrumperet. Etenim hostilem exercitum æmulabundus, qui vbi fulmineis glandibus muros rebellis cuiuspiam ciuitatis euertere nequit, flumini vrbem alluenti moles ingentes obiicere assolet; diuque frementes vndas, quasi carcere coercere, vt rupto demum aggere vehementius irruentes, muros euertant, aut ciues fatali vortice submergant. Primam hanc obsidendi viam tentauit, immisso Cataclysmo; sed irrito conatu: perstitit enim suo in facinore homo peruicax, diluuij licet fluctibus propemodum obrutus & submersus. Iterum humani cordis arcem nouis concutit machinis Deus exercituum, & vltionum Dominus, sulphureosque imbres quasi ignitas glandes, fulmineosque globos in infamem pentapolim vltrice dexterâ iaculatur: sed frustraneo rursus impetu. Durius quippe ipsis adamantibus cor humanum nec flammis colliquefieri, nec ardentis sulphuris torrente potuit vnquam emolliri. Quid hîc agat aut moliatur Dei filius? circumspicit animo quâ sit in perduelles impressionem facturus; collatis omnibus cælestis exercitus copiis inuadit & oppugnat; plurimas Chiliades, Angelorum gladio cædit, bello, peste, fameque diuexat, neque tamen tam validâ oppugnantium impressione, arce potitur. Tamdem diuturnioris obsidionis pertæsus, carnis humanæ trabeâ indutus, armorum vi indomitos, blanditiis flectere nititur, fidem tentat; ad deditionem hortatur, iamque imminente Paschalis solemnitatis die, magnifico apparatu semetipsum immolans, victricem Proprij Corporis

hoſtiam, ignito probatoque diuinæ charitatis auro fulgidam, perduellibus dono mittit, in indelebile Regiæ clementiæ monimentum. Cum ecce, ô ſubitaneam & inſperatam planè rerum mutationem! inuicti hactenus perduelles, excellentis adeo victimæ munere pellecti, vltro ſe obſidentis Theandri poteſtati permittunt, & inexpugnabilem ſui cordis arcem ſpontaneâ tradunt deditione.

2. O verè victricem Corporis Chriſti victimam tantæ victoriæ parentem! ô planè triumphalem Hoſtiam hoſtilibus copiis potentiorem. Nimirum bellè & appoſitè cecinit olim Ouidius:

Victima quæ dextrâ cecidit victrice vocatur,
Hoſtibus à domitis Hoſtia nomen habet.

Glorioſum proinde victimæ nomen non mereretur Euchariſtia, niſi victrici Domini de Humano corde triumphantis dexterâ mactaretur, nec hoſtia diceretur, niſi hoſtiles copias antea ſubiugaſſet. Ea ſane victoria hòc videtur illuſtrior, quò ſine Hoſtium cæde parta, eoque palma pulchrior quò ſolius victoris cruore irrigata eſt; & vel hoc vno Ieſuanæ humanitatis opere, ſecretam ipſius diuinitatem mundus agnoſcere potuit: diuinum enim opus eſt, quos poſſis fulmine conterere, eorum beneuolentiam ambire, & ad ſynceri amoris Sacrificium vel inuitos inuitare.

Nam cum vincamur ab omni
Munere, ſola Deos æquat Clementia nobis;

Vt egregiè cecinit Claudianus.

3. Chriſtus igitur non ſolum, vt olim Antiochus obſeſſis Iudæis, magnificentiſſimum deſtinauit holocauſtum, verùm ipſemet fieri voluit holocauſtum, & ſolemnis victima: *Pro nobis victor & victima*, inquit opportunè S. P. Aug. l. 10. Conf. c.

vltimo, *& ideo victor, quia victima; pro nobis Sacerdos & sacrificium, & ideo Sacerdos, quia sacrificium.* Reuera ideò victor, quia victima; quod Eucharisticæ victimæ partas debeat de perduelli homine victorias. Neque enim vnquam ita magnificè deditam humani cordis arcem intrasset victor, nisi priùs amor de victore fecisset victricem victimam, & hostiam hostium domitricem, mundique triumphatricem, vt ideo S. Eligius hom. 8. Eucharistiam appellet, *Sacramentum quo subiugatus est mundus.* Cui accinens Aug. l. 12. contra Faustum c. 28. ait. *Ipse mihi Christus in Ioseph inuenitur, qui persequentibus, & vendentibus fratribus in Aegypto, post labores honoratur. Didicimus enim labores Christi in orbe gentium, quem significabat Aegyptus, & nunc videmus honorem Christi in eodem orbe terrarum, erogatione sui frumenti, sibi omnia subiugantis.* Quid est enim erogatione sui frumenti sibi omnia subiugare, nisi triticeâ victimâ de hominibus triumphare; o bene nuncupatam ab hostibus domitis Hostiam! o semper victricem victimam! *Non hostis, at Hostia vincit.*

HVMANA PROFANA.

EMBLEMA XV.

THESPIENSIS ATHLETA, ANTE PVGNAM, AMORI SACRIFICANS.

VN de cupidineis athleta aduoluitur aris?
Imbellisne regit bella cruenta puer?
Bellorum Bellona faces accendit, & armis
Præsidet, at strages pupulus odit Amor.

Bellum eſt Martis opus, Martem bellator adoret,
Hunc meritò, in pugnæ limine, ſacra decent.
Quid iuuat Athletas tenero ſuccumbe e Amori?
Mollis molle colat numen Amoris amans.
Erro, ſuos habet athletas; ſua caſtra Cupido;
Prælia *miſcet amor, pugnat & omnis amans.*
Certamen ſi firmet amor, victoria certa eſt;
Ampla trophæorum creſcit amore ſeges.
Quem palmæ non vrget amor; ſternetur ab hoſte,
Dulce *decorumque eſt laudis amore mori.*
Pugnam *igitur moderatur amor, ſine numine cuius*
Viſum eſt Theſpiadis prælium inire nefas.

APODOSIS.

Ante crucis durum certamen C*hriſtus amori*
Immolat, ipſe ſimul victima; myſta, ſacrum.
Victima victrici dextrâ victoris amoris
Corruit, *& dulcis nempe tyrannus amor.*
Eſt dolor, eſt & amor Dominum *qui mactat ad aras,*
S*acrum orditur amor, proſequiturque dolor.*
Sanguineæ pugnæ ni præluſiſſet amoris
Hoſtia, non adeo laurea certa foret.

FONS EMBLEMATIS.

VOlaterranus lib. 32. Philologiæ c. 5. hæc refert ex Athenæo: *Theſpienſes Erotidia celebrabant, ſicuti Olympia Lacedemonij, & ante pugnam Amori ſacrificabant, ac ſi in amore certantium, & certâ amicitiâ, victoria conſiſteret.* Cretenſes in præliis optimos, ac pulcherrimos amore deuinctos ſecernebant, ac per eos annua ſacra fiebant. Apud Athenienſes ſacra cohors appellata ex amatis & amantibus conſiſtebat, in quâ ſumma erat fiducia, vt tradit Alexius; quaſi armis etiam ipſe amor præſideret.

INTERPRETATIO.

1. NOn poſſum non admirari Theſpienſium Athletarum morem, vt in arenam deſcenſuri, Amori potius, quàm alteri numini bellorum præſidi thus adolerent, & hoſtias immolarent: Prudentius enim agere viderentur, ſi Bellonæ, vel Marti armorum numinibus, iuxta cæterarum gentium ritum, ante certamen litarent. Quid enim imbelli puero cum armis, & gladiis? Quid amori, cum furore bellico; quid aureis cupidinis ſagittis, cum ferreis haſtis & iaculis? quid demum amoris blanditiis, cum cædibus affine eſt? Nihilominus re maturius expensâ, Theſpienſes hac in parte cæteris gentibus ſapientiores exiſtimo, quod amoris victimâ pugnæ cruentæ præluderent, & Cupidini potius quàm Marti ſacrificarent: Amor n. reliquos affectus ſuo motu verſat & rapit, vt primum mobile cœlos inferiores, & ab eo tum audacia in periculis, tum fortitudo in aduerſis, tum furor Martius in bellis, tum ſpes victoriæ in cõflictu, cæteraque id genus tanquam à proprio fonte dimanant. Quis porro, ſine animi alacritate, ſine martiali feruore, ſine ſpe victoriæ manus cum hoſte conſerat? Quis in acie miles animosè decertet, niſi vincendi libidine, vel amore gloriæ, vel ſpoliorum cupidine ſuccenſus? Neque vero adeo à Caſtris, & militiæ laboribus abhorret amor, vt plerique ſibi fingunt; quin potius Ouidio teſte l. 2. de arte amandi:

Militiæ ſpecies amor eſt, diſcedite ſegnes;
Non ſunt hæc timidis ſigna tuenda viris.
Nox & hyems, longæque viæ, ſæuique labores,
Mollibus his caſtris, & dolor omnis ineſt.

Sæpe feres imbrem cælesti nube solutum,
Frigidus in nudâ sæpe iacebis humo.

Idemque l. 3. Amorum.

Quis nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis
Et denso mixtas perferet imbre niues?

Quæ omnia de honesto amore dicta volumus. Amor igitur iure armorum præses censeri potest, cui proinde meritò litari oporteat, in certaminis limine, ab iis quos victoriæ spes animat, & gloriæ cupido vehementius inflammat; his etenim indubitata videtur victoria qui sub amoris vexillo stipendia merentur; quoniam authore Virgilio

Omnia vincit amor.

2. Solemnem hunc Thespiensium morem Christus Dominus sequutus est; siquidem arduum & difficile cruentæ Passionis aggressurus certamen, quo, vt loquitur Apostolus 2. Coloss. 2. *Expolians Principatus, & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso,* Crucisque lanceâ cui ipsemet affixus dæmonem erat transfixurus, in Caluariæ campo dimicaturus; quasi suorum oblitus attributorum, ingenitæque virtutis, ac generositatis immemor, soli amori incruentam proprij Corporis Hostiam immolauit; vt & salutis nostræ, & propriæ gloriæ amore succensus alacriter hostile Iudæorum penetraret agmen, crucem fortiter ferret, cruciatus vinceret, Tartareas potestates triumpharet, demum spoliis onustus, ac victoriis inclytus suo sepeliretur triumpho. Quippe vt cum magno Basilio loquar hom. 22. *Diabolus in eo crucifixus est, quem se crucifixurum, & in eo mortuus, quem morte se extincturum sperauerat*: & *Claui Christi*, inquit S. Leo ser. 10. de Passione, *perpetuus diabolum fixere vulneribus, & sanctorum pœna membrorum, inimicarum fuit interfectio potestatum.* Itaque cum po-

tentiſſimo inuictoque hactenus hoſte pugnaturus, cruento conflictui, incruentâ prælusit amoris hoſtiâ, ex quâ nouam animi fortitudinem, & ſpiritalem alacritatem in ipsâ acie mutuaretur.

3. Nimirum bellatrix Euchariſtia Chriſtianorum præliis aduerſus dæmones initis præſidet, pugnantes roborat, trepidantes firmat, nobileſque generoſitatis aculeos infigit. Eam ob rem à d. p. Auguſtino *annona præliantium* emphaticè nuncupatur to. 8. in Pſ. 143. v. 3. *Qui hanc annonam*, inquit, *dedit pugnanti, quid ſeruat vincenti? ego ſum*, inquit, *panis viuus qui de cœlo deſcendi. Hæc eſt annona præliantium de horreis inuecta Dominicis.* Cur autem annona præliantium dicta eſt? niſi quia præliantes ſub Chriſto milites, in acie non ſolùm inuictos, ſed & inuincibiles facit. Hinc non abſque myſterio Iſaias de Euchariſtico conuiuio Propheticè loquens, illius apparatum magnificum non Deo vt pacis principi, ſed vt Domino exercituum ſignanter attribuit: Iſay. 25. 6. *Faciet Dominus exercituum in monte hoc conuiuium pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ.* Quorſum iſtud, niſi vt nobis inſinuet Euchariſtiam Chriſtianorum præſidere certaminibus, in eâque Chriſtum ſeſe non pacis principem, ſed armorum, dominumque exercituum oſtentare; quaſi hac bellatrice amoris victimâ, conflictum auſpicetur, hoſtes fundat, victoriam referat, & triumphum? Propterea idem Propheta c. 30. 32. adiecit. *In bellis præcipuis expugnabit eos*; vel vt ad rem præſentem opportunius ex Hebræo legit Forerius: *in ſacrificiis expugnabit eos*; quoniam Euchariſtiæ cruciſque duplici ſacrificio, de potentiſſimis hoſtibus glorioſè triumphauit. Cur autem, niſi quia in vtroque ſacrificio Amori immolauit? cuius

virtuti nihil omnino resistere potest; cuius ardori nihil arduum occurrit; quòd, teste Augustino ser. 9. de Verbis Domini; *omnia sæua prorsus facilia & prope nulla efficiat.* Et tract. 48. in Ioan. *Non recusatur labor, vbi adest amor: quoniam qui amat, non laborat. Omnis labor non amantibus grauis est, amantibus leuis.* Si *tot labores cum auaris portat cupiditas, nobiscum Charitas non portat?* Meritò igitur in monte Sion amori litauit Dominus, vt amor feruidus labores imminueret, cruciatus mitigaret, crucis pondus alleuaret, pugnantem sese corroboraret, victorem denique coronaret. Nos quoque quoties Dæmonis, mundi, carnisue tentationibus vehementius oppugnamur, Redemptorem æmulabundi, Eucharisticâ victimâ, pugnam auspicemur, vt triumphalis amoris victimæ virtute victores, amori diuino trophæa nostra consecremus. Nullus enim in acie succumbit, qui Domini sequutus exemplum. *Pugnæ præludit amoris victimâ.*

EMBLEMA XVI.
SCELETVS AEGYPTIORVM MENSIS INFERRI SOLITVS.

NIl epulis cum morte, fouent conuiuia vitam:
Quid facit has inter mortis imago dapes?
Aegypti morem agnosco, sceletique superbis
Illati mensis triste ministerium.

Exequiis epulas affines, pocula bustis,
Contiguosque thoris indicat esse rogos.
Lethi epulare memor, nam sæpe paropside fertur
Parca sepulchrales occuluisse faces.

APODOSIS.

Mensa sacerdotum diuinæ mortis imago est;
Nectareo tegitur passio amara cibo.
Verbi etenim gladio seiunctus corpore sanguis,
Non vitæ speciem, sed mage mortis habet.
Nos impassibiles Crucifixi passio reddit,
Vitam immortalem mortis imago parit.
Conuiuit Domino, cui mors est mente reposta:
Viuere vis? mortis numinis esto memor.

FONS EMBLEMATIS.

CIrcumferebatur apud Aegyptios, inter pocula, Sceletus, hoc est, corporis osseâ duntaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis, Isidis, vt aiunt, alumni, quem annis innocentibus immaturâ morte fata præripuerunt. Ita Herodotus l. II. Petronius in satyrico meminit huius moris, versusque adfert in hoc spectaculo cantari solitos:

Eheu nos miseros! quam totus homuncio nil est!
Sic erimus cuncti, postquam nos auferet orcus.
Ergo viuamus, dum licet esse bene.

Quibus accinunt illi epulones apud Isaiam c. 22. 13. *Comedamus & bibamus; cras enim moriemur.* dementes qui de mortis appropinquatione rectè sentientes, circa præparationem ad mortem adeo turpiter errarent, verè non cras morituri, sed potius, ob istam in re mortis hæresim, hodie mortui, vinoque sepulti.

INTERPRETATIO.

1. NIhil hoc sapienti Aegyptiorum more laudabilius, quem sequutus est Christus mortalium sapientissimus, dum amarissimæ mortis suæ memoriam, quasi quemdam Sceletum, in Eucharisticam mensam intulit, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem*; *quotiescumque enim*, ait Apostolus 1. Cor. 11. *manducabitis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* Vnde infero strictissimam conuiuium inter & mortem intercedere affinitatem, & analogiam; aliàs incarnata sapientia nusquam Eucharisticum epulum, in suæ mortis recordationem, instituisset. Quamquam enim in Sacramentorum institutione quælibet signa etiam à re significatâ prorsus aliena assumere potuerit; quia tamen omnia suauiter disponere assolet, signa semper rebus significatis summè consentanea selegit, quò facilius in earum notitiam, ex Symbolorum intuitu, duceremur. Hinc baptisma cum interiori mentis ablutione, confirmationis vnctio, cum interno robore, panis & vini species, cum spiritali animæ refectione, cætera denique Sacramenta cum rebus quas denotant singularem habent analogiam; vt propterea audacter scripserit S. Augustinus ep. 23. ad Bonifacium: *Si Sacramenta quamdam similitudinem earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non essent.* At Eucharisticum epulum, in Iesuanæ mortis Sacramentum, diuinitus institutum est, ac proinde specialem habet cum morte similitudinem.

2. Re vera penitius epuli naturam introspicienti mihi, omnibus sui partibus mortem ipsam re-

dolere visum est; nec enim fit panis ex tritico, nisi prius moriatur granum, quod viuebat in culmo: vt fiat vinum ex botro, moritur acinus, quem vitis animabat; vt instruantur fercula, variæ animantium species, aues, pisces & feræ perimuntur, quarum cadauera nonnunquam sanie fluida, auidis conuiuis apponuntur, adeo vt quis aptius æquiusque epulum nuncupare possit commortalitatem, quàm conuiuium, vbi tot innocentes vitæ palmari ventriculo in dies immolantur; vt idcirco iure Seneca mortis accelerationem potissimum conuiuiis, tot cæsarum animantium cadaueribus instructis, adscribat, his vetbis: *Quidquid auium volitat, quidquid piscium natat, quicquid ferarum discurrit, nostris sepelitur ventribus; quære nunc cur subitò moriamur, quia nempe mortibus viuimus.* Istudne est conuiuari & conuiuere? an potius tot cæsis animantibus commori, quorum mortibus non tam viuimus, quàm morimur. Equidem nihil opus est Ægyptiorum Sceleto ad mortis memoriam conuiuis refricandam, cum tot sint in mensâ mortis symbola, quot fercula, totque sceleti inter dapes circumferantur, quot auium ferarumque cadauera apponuntur. Est & alia ratio cur epulum idoneum videatur mortis Symbolum, quod nusquam mensæ soleamus accumbere, nisi iam aliquâ nostri parte mortui: Nunquid enim ea substantiæ pars emortua censenda est, quæ cùm prius animata viuensque existeret, calore natiuo sensim assumpta est? omnino. At epulæ in hunc finem potissimum institutæ sunt, vt radicalis humidi dispendia resarcirent, depastamque corporis portionem cum quodam fœnore restituerent. Ex parte igitur mortui epulamur, quorum pars prius animata, natiui

caloris actione, interiit. Huc accedit quod facilis sit ab epulo ad tumulum transitus : epulantes enim filij Iob in domo fratris primogeniti, illius repentino casu obruuntur. Et multi alij inter epulas interierunt : adeo verum est illud Ambrosij l. de Elia & ieiunio c. 14. *Rogas ad iucunditatem? cogis ad mortem; inuitas ad prandium? efferre vis ad sepulchrum; cibos promittis? tormenta irrogas; vina prætendis? venena suffundis.*

3. Quæ cùm ita sint, non admirari non possum sapientiam Saluatoris, dum epulum Eucharisticum tam idoneum suæ mortis Symbolum elegit: qua in re idem præstitit quod olim Creator in paradiso terrestri, qui cum homini de suauioribus huius horti fructibus opiparum instruxisset epulum, tot inter magnifica fercula Sceletum circumtulit, mortisque terrorem his verbis incussit: Gen. 2. 17. *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas; in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris*, vt mortis memoria originalem innocentiam, eiusque appendicem immortalitatem conseruaret. Ita Christus suis conuiuis mortis suæ memoriam, vt beatæ immortalitatis obstetricem maximè commendauit, vt dum bene mori, ipsius mortem meditando discerent, per mortis memoriam sibi vitam parerent immortalem. Quisquis igitur ad immortalitatem aspiras, sacræ mensæ accumbens. *Lethi epulare memor.*

EMBLEMA XVII.
VIR MACEDO OLIM PRIVS APRICIDA, QVAM CONVIVA.

DIfficilis ſpumantis apri venatio, qualem
Nutrit in vmbroſis Attica terra iugis.
Lex tamen à Græcis longos ſeruata per annos,
Præcipit hanc iaculis exagitare feram.

Nec cuiquam licuit solemni accumbere mensæ,
Ni prius vnum extra rete necasset aprum.
Condimentum epuli labor arduus, empta cruore
Dulcius esca sapit: Cæde, deinde sede.

APODOSIS.

Nulli fas Domini regali accumbere mensæ,
Ni prius immanem vi superarit aprum.
Hic aper aut scelus, aut vitium est, quem gratia victrix,
Contritique potest cædere cordis amor.
Cœlesti dignos epulo victoria reddit:
Nec nisi victores regia mensa capit.
Quisquis in hoc epulo, superûm cum rege, sedere
Ambis, aprum sceleris cœde, deinde sede,

FONS EMBLEMATIS.

REfert Athenæus l. *1.* dipnosophistarum c. 11. Macedones in more habuisse, vt nullus discumberet inter conuiuas, nisi prius aprum extra retia interfecisset: tunc enim licebat illi in conuiuio sedere. Hanc autem feram eleganter depingit Apuleius lib. 8. de Asino aureo: Ad feruidos dissonosque canum latratus, aper immanis atque inusitatus exurgit, toris callosæ cutis obesus, pilis inhorrentibus, corio squallidus, setis insurgentibus, spinæ hispidus, dentibus attritu sonanti spumeus, oculis flammeus, aspectu minaci, impetu sæuo, feruentis oris, totus fulmineus.

INTERPRETATIO.

1. PRiscum hunc morem Catholica pro viribus obseruat Ecclesia, neminem famosi criminis, & maximè vulgatæ libidinis reum diuinæ mensæ sinens accumbere, nisi præuiæ pœnitentiæ

venabulo aprum illum animæ vineam deuaſtantem transfixerit ; remittit publicos peccatores , admittit pœnitentes infernalis apri ſpoliis onuſtos. Et meritò , quippe ſi ab idolorum ſacrificiis , eorumque participatione ſcortatores olim arcebantur , vt teſtatur Libanius to. 2. ora- 35. his verbis: *Non licet iis qui ſcortati fuerint participare ſacris :* Multo minus licebit ſacrilegiis Sacerdotibus , recentis adhuc luxuriæ mephitim exhalantibus , Sacroſanctis veri numinis participare myſteriis, ne fulgureo latentis maieſtatis anhelitu perimantur. Enimuero vt venatori ſudore madido dulcius ſapiunt epulæ , ita pœnitenti lacrymis perfuſo Euchariſticum conuiuium ; quaſi diuturnus labor , quo acriter aduerſus vitia prauoſque mores depugnauit , eſuriem acuerit , diuinæque carnis ſaporem adauxerit ; quemadmodum & peccatrix anima , quam Chriſtus diu venatus , tandem victricis gratiæ iaculo confixit , ſuauior ipſimet eſca eſt , & lautior Angelorum cibus. Quis enim ineffabiles delicias pro dignitate explicet , quibus perfunditur pœnitens , dum fletu quaſi ſudore diffluus , occiſo illius vitij , quo infeſtabatur , apro , ad cœleſtes admittitur epulas , præ diuturnâ eſurie panis Angelici auidiſſimus , pretioſique Calicis ſitientiſſimus ? Quam merentiori iure , deguſtatis huius epuli ferculis exclamare poteſt , quam olim Artaxerxes , in fugâ hordeaceo pane , & aridis ficis paſtus : Dij boni , cuiuſmodi voluptatis hactenus inexpertus fui ? Nempe ſuauius ſapere ſolent eſurienti , diuturniſque laboribus exhauſto. Proinde cibum illum eximium præuiæ contritionis pretio comparare ſtudeamus , nec accipiamus gratis , ſed acquiramus , Eſau deteſtantes ſocordiam , qui, teſte

S. Laurentio Iustiniano tract. de sobrietate c. 3. *Ideo primatus amisit benedictionem; quia maluit cibum accipere, quàm acquirere.* Apostoli siquidem sententia est: *qui non vult operari, non manducet:* ex qua S. Augustinus to. 3. l. de opere Monachorum c. 1. infert, *Nos absque labore, periculosè à Domino alimenta sumere.* Vnde eiusdem Apostoli sequentes exemplum, quem gratis panem suum manducasse nusquam contigit, panem supersubstantialem gratis accipere caueamus: ne eumdem periculosè comedamus. *Neque enim otiosè dictum est homini*, ait opportunè S. Ambr. in Lucam, *quod nulli aliorum animantium: in sudore vultus tui vesceris pane tuo; his enim animalibus quæ naturâ irrationabilia sunt, iussu Dei, terra pabulum ministrare præcepta est: soli autem homini, vt rationabile quod accepit exerceat, vitæ cursus in labore præscribitur.* Vt inde colligamus diuinum panem in nostri vultus sudore comedendum esse, nullique peccatori Eucharisticis epulis accumbere licere, nisi quem arduus pœnitentiæ labor dudum exercuerit. Eapropter Eucharistia, singulari quadam emphasi, sacris in codicibus, præda nominatur, vt optimè doctissimus Muisius inter recentiores aduertit, in illud Ps. 110. *Escam dedit timentibus se.* Obseruat enim in fonte Hebræo reperiri particulam Thereph. quæ prædam potius, quàm escam significat, vt inde nobis insinuetur carnem Dominicam quasi ferinam prædam, præuio labore consequendam esse, maximè verò grauioris sceleris quasi immanis apri Eucharisticam segetem vastantis venatione.

2. Cæterum quod spectat ad apri venationem, hæc ad rem nostram, ex Gesnero in apro, obseruaui; primùm fuscâ & villosâ veste vtendum esse,

quo myſticè innuitur ad moderandos libidinis motus aſpero corpus noſtrum macerandum eſſe cilicio, iuxta illud Dauidis: *ego autem cùm mihi molesti eſſent, induebar cilicio. Caſtitas enim*, inquit, Chryſoſtomus hom. 50. in Pſalm. *ſine comitibus ſuis, ieiunio videlicet, & temperantiâ, cito labaſcit, quod ſi his quaſi adminiculis roborata fuerit, perfacile coronabitur.* Secundum, venatorem niſi primo ictu lethale vulnus apro inflixerit, de vita periclitari, niſi forte aut arborem conſcendat, aut humiliori loco ſoli planitiem amplexus, totis membris ſe premat; quod fera nequeat recuruis dentibus niſi ſublimem & elatum attingere. Quo tacitè admonemur nos de ſalute periclitari, niſi impuræ ſuggeſtioni dæmonis ſtatim initio totis viribus obluctemur; quod ex eâ oriatur cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione conſenſus, ex conſenſu operatio, ex operatione conſuetudo, ex conſuetudine obduratio, ex obduratione deſperatio, ex deſperatione peccati deffenſio, ex defenſione gloriatio, ex gloriatione damnatio. Si tamen obſcœnæ tentationi imbecillis anima ſuccubuit, duplex adhuc ei ſuppetit remedium, vel vt crucis arborem illico conſcendat, carnem in deliciis enutritam eidem affigendo, timoris & pœnitentiæ clauis; vel vt coram Deo exinanita ſuam infirmitatem humiliter agnoſcat, & priorem ſuperbiam, luxuriæ admiſſæ flagello, caſtigatam deteſtetur. Impuritas enim faſtus flagellum eſt, ex mente S. P. Auguſtini ſer. 57. ſuper Mathæum: *Audeo dicere, ſuperbis continentibus expedire cadere, vt in eo ipſo in quo ſe extollunt, humilientur. Quid enim prodeſt cui eſt continentia, ſi dominetur ſuperbia?* Sanè vt in humi proſtratos

ſtratos nihil poteſt libidinis aper, ita in elatos nimioque faſtu turgidos acriter inſurgit, quos tandiu vexat, & exagitat; donec innatæ imbecillitatis memores, ſub potenti Dei manu humilientur, gratiæque ſubſidium ſibi neceſſarium implorent. Veriſſimè ſiquidem dixit Caſſianus in collatione Abbatis Moyſis, *Tandiu ſpiritu fornicationis animam neceſſe eſſe impugnari, donec ſe bellum gerere ſupra vires agnoſcat, nec labore vel ſtudio propriam victoriam obtinere ſe poſſe, niſi Dei fuerit auxilio & protectione ſuffulta.*

3. Demum vt apud Macedonas, nulli in conuiuio licebat accumbere, niſi prius aprum extra retia percuſſiſſet; ita nunc nulli Chriſtiano in ſacrâ menſâ diſcumbere conceditur, niſi prius mortalis ſceleris, & maximè libidinis aprum pœnitentiæ iaculo transfixerit; cùm omnes impudicos à virginali ſuo epulo virgo Ieſus longè arceat. *Sciendum enim eſt*, ait eleganter B. Algerus l. 1. de Sacramento altaris c. 22. *quia agnum Dei ſine macula, qui Virginis eſt Filius luxurioſi, ſumunt periculoſius, quia cùm in Sacramento Chriſto vniri debeamus conformitate* Paſſionis *& munditiæ, nihil ſic aduerſatur paſſioni crucis, vt voluptas, nihil ſic munditiæ, vt fœditas, nihil ſic eius vnioni, vt fornicariæ ſocietatis vnitas.* Igitur ô Chriſtiane, ſi forte libidinis apro infeſtaris, illum prius percutere ſatage, quàm ad Virginalem altaris menſam præſumas accedere. *Cæde, deinde ſede.*

EMBLEMA XVIII.

AGNVS TANAGRÆORVM VRBIS EXCVBITOR, ET CVSTOS CREDITVS.

De tous maux elle est garantie,
Par le rempart de cette hostie.

18

QVid iuuenis Veneris domitor, vultuque decorus
Agnum, vrbis circum mœnia, gestat ouans?
Debilis hic nimium custos, speculator inanis;
Belliger imbellem despicit hostis ouem.

Fallor, is armipotens Tanagraos proteget agnus:
Suadet id orta graui religione fides.

APODOSIS.

Excubat ante fores animæ Eucharisticus Agnus,
His munire sinum conuenit excubiis.
Christicolæ veteres hunc circumferre solebant,
Et vallare sacro corpore cordis opes.
Dum licuit, nares, oculos, auresque, suasque
Illius attactu sanctificare manus.
Dira tyrannorum rabies dum sæuiit, Agnus
Iste Leoninis restitit impetibus.
Clara tulit claros, Agno custode, triumphos:
Virgo triumphauit virgine tecta Deo.
Tutus ab hoste manet, cui belliger excubat Agnus:
Numine nemo potest excubitore capi.

FONS EMBLEMATIS.

TAnagræi cum qui cæteris puberibus formâ præstare videtur, festo die Mercurij, eligunt, vt agnum humeris portans muros vrbis lustret. Hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum. Ita Pausanias in Bœoticis pagina mihi. 294.

INTERPRETATIO.

1. NEmini dubium est lapsum hominem, quasi ruinosam vrbem hostium insidiis & intestinis seditionibus obnoxiam, ac captiuitatis periculo proximam, diuinâ iugiter indigere protectione, Angelorum excubiis, gratiarum præsidio, valloque Sacramentorum, ne dæmon iterum per laceri muri hiatum irrumpens omnia deuastet. Quæ porro custodia firmior quàm ipse Agnus

Euchariſticus, quo carnis ſopitur rebellio, quo mundus cum ſuis terroribus, erroribus & amoribus vincitur, quo diabolus irruptionem moliens longius arcetur? qui quidem vbi cordis arcem iſtius agni munitam excubiis ſenſerit, & os noſtrum quaſi ciuitatis ianuam diuino cruore illitum & intinctum perſpexerit, de illius expugnatione deſperans protinus obſidionem ſoluit. Cuius rei typum in agno Paſchali licet inſpicere, cuius ſanguinis illitus Angelum exterminatorem procul abegit, vt eleganter proſequutus eſt Chryſoſtomus hom. ad Neophytos tom. 5. *Vis*, inquit, *huius Sanguinis audire virtutem? redeamus ad eius exemplum, & priorem typum recordemur. In Aegypto, nocte mediâ, Aegyptiis Deus plagam decimam minabatur, vt eorum primogenita deperirent, quia primogenitum eius populum detinebant. Sed ne amata plebs Iudæorum vnà cum illis periclitaretur, quia vnus locus continebat vniuerſos, remedium diſcretionis inuentum eſt, proinde exemplum mirabile, vt diſcas in veritate virtutem, ira diuinæ indignationis ſperabatur, & mortifer domus ſingulas circuibat. Quid igitur Moſes? occidite*, inquit, *agnum anniculum, & ſanguine eius linite ianuas. Quid agis Moſes? ſanguis ouis rationabilem hominem liberare conſueuit? valde*, inquit, *non eo quod ſanguis eſt, ſed quia* Dominici *ſanguinis per eum demonſtratur exemplum. Nam ſicut regnantium ſtatuæ quæ ſine ratione ſunt & ſermone, nonnunquam ad ſe confugientibus hominibus animâ atque ratione decoratis ſubuenire conſueuerunt, non quia ſunt ære confectæ, ſed quia retinent imaginem principalem; ita & ſanguis ille qui irrationalis fuit, animos habentes homines liberauit, non quia ſanguis fuit, ſed quia huius ſanguinis oſtendebat aduentum. Et tunc Angelus ille vaſtator cum linitos poſtes atque*

aditus peruideret, transiccit gressus, & non est ausus intrare. Nunc ergo si viderit inimicus, non postibus impositum sanguinem typi, sed fidelium in ore lucentem sanguinem veritatis Christi, templi postibus dedicatum, multò magis se subtrahit. Si enim Angelus cessit exemplo, quantò magis terrebitur inimicus, si ipsam perspexerit veritatem? Hactenus aureum os planè aureè. Nempe pro foribus Hebræorum Paschalis agnus excubans in sui cruoris illitu, vrbes eorum à vastatoris Angeli Romphæâ exemit, quòd Agnum immaculatum Christum præfiguraret: quantò magis igitur ille idem agnus viuus & gloriosus pro foribus animarum nostrarum, non vnicâ duntaxat sui parte, videlicet sanguine, sed & corpore & animâ, & totâ diuinitate excubias noctu diuque agens, tartareas Potestates à cordis arce poterit arcere, vt iis non solum inexpugnabilis, verùm & inaccessibilis videatur.

2. Non ignoro quod Nicocli Regi scribit Isocrates, nullum tutius esse quam virtutum satellitium, illudque Plinij, in suo Panegyrico. *Fidelissimam Principis custodiam esse ipsius innocentiam, arcem inaccessam, inexpugnabile munimentum, munimento non egere: frustra se terrore succingere, qui septus charitate non fuerit.* Verùm nisi virtutum nostrarum satellitio, & innocentiæ custodiæ præsideat Agnus Eucharisticus, tandem continuis dæmonis incursibus fatigatæ quælibet virtutes nutabunt primùm, mox leuiter quasi per exigua interualla nictabunt, & obdormiscent, denique clausis graui sceleris somno luminibus omnino sopientur, vt in cordis arcem omni custodiâ destitutam aduersarius facile irrumpat. Procurent itaque sibi reges exquisitam

corporis sui custodiam, fidissimosque ac fortissimos σωματοφύλακας grandi mercede conducant; ego verò non alium aduersus inferorum castra custodem ambio, quàm Agnum inuictissimum, quo propugnante nulla me dæmonis, mundi, carnisve tentatio queat expugnare, de quo idem merentiori iure dici possit, quod olim de Cæsare scripsit Seneca l. de breuitate vitæ, *Omnium domos illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio.* Neque tamen quia Christus nobis inuigilat, idcirco stertendum est, quin imò passim in Euangelio vigilare & orare nos admonet, ne tentationi succumbamus, quòd spiritus quidem promptus sit, caro autem infirma. Quid enim æquius, quàm vt miles propriæ saluti inuigilet, qui suum Imperatorem pro se iugiter excubantem videt? Eapropter nos velut inermes, inter inimicas acies dux noster constituit, vt earum metu, sublatâ resistendi fiduciâ, aduersus torporem & somnum depugnemus. Sicut olim Paulum Aemilium fecisse memini, qui in bello contra Persem suscepto, prudenter instituit, vt milites sine armis vigilias agerent, vt præ instantis inimici formidine, ademptâ reluctandi fiduciâ, contra somnum dimicarent. Excubat igitur Agnus Eucharisticus, vt nos excubias agere doceat, inuigilat nobis vt nos ipsi vigilemus; ne criminis aliquando graui sopore obruti, à peruigili dæmone incauti opprimamur. Bellè S. Bernardus ser. 11. in Ps. 90. *Quid nos soli nobis non adsumus? quid soli negligimus nos ipsos? an ideo dissimulandum nobis, quia vndique subuenitur nobis? Imò verò propterea studiosius vigilandum: Neque enim tam magna pro nobis in cœlo*

pariter & in terrâ ſollicitudo gereretur, ſi non magna nobis incumbere neceſſitas videretur; non tam multiplex nobis cuſtodia, niſi ob multiplices inſidias poneretur.

5. Felices igitur, ac circumquaque tutiſſimi, quibus diuinus ille Agnus iugiter excubat! quâ enim ratione improuiſos occuparet inimicus, quibus peruigil arcani numinis oculus inuigilat? quamobrem Chriſtiani veteres cùm agnum Euchariſticum à Sacerdote porrectum ſiue manibus lotis, ſiue Dominicalibus ſuis reuerenter acciperent, eumdem fronti, oculis, auribus, naribus, labiis, & pectori admouere conſueuerant; vt ſacri Corporis contactu, quaſi firmiſſimâ cuſtodiâ ſeſe præmunirent aduerſus hoſtium incurſus. Verum abrogatâ hac conſuetudine, ob maiorem ſanctiſſimi Sacramenti reuerentiam, cùm iam à Sacerdotibus myſticus ille agnus non amplius in manus fidelium, vt antea, ſed in os immitteretur; S. Cyrillus Hieroſol. Catecheſi 5. myſtagogicâ communicantes hortatur, vt recentes à communione digito tangant labia contactu Corporis & Sanguinis Domini ſanctificata, ac deinde eodem digito, quaſi transfuſâ prioris contactus virtute, oculos, frontem, labia, pectus aliaque membra ſanctificent; quod nihil aliud eſt, meo quidem iudicio, quàm agnum circumferre ad firmiorem trepidantis animæ cuſtodiam. Ad rem facit quod in vitâ ſanctæ Claræ narratur, nempe Saracenis Monaſterium, cui s. virgo præerat, inuadere conantibus, ægra ſe ad portam adferri voluit, vnáque vas in quo ſanctiſſimum Sacramentum erat incluſum, ibique orauit in hunc modum: Ne tradas, Domine, beſtiis ani-

mas confitentes tibi, & custodi famulas tuas, quas pretioso sanguine redemisti. In cuius oratione ea vox audita est, Ego vos semper custodiam. Saraceni autem partim se fugæ mandarunt, partim qui murum ascenderant, capti oculis præcipites ceciderunt. Vsque adeo verum est, nullam animam posse ab hoste intercipi huius agni custodiâ præmunitam.

Felix quam victima vallat.

EMBLEMA XIX.

EXERCITVS OLIM OVE CANDIDA LVSTRARI SOLITVS.

ASpice vt instructas ter circum ducta phalanges,
Purgatrix scelerum candida lustret ouis.
Cæsa deinde cadat fumantes Martis ad aras,
Placeturque pio sanguine Bellipotens.

Nempe olim pugnare nefas, nisi victima mitis
Immiti caderet sacrificata Deo.

APODOSIS.

Armorum Deus ambit ouem, desiderat agnum,
Ordiri à sacris prælia iusta iubet.
Christicolas acies innoxia victima lustrat,
Carne suâ saturos roborat illa duces.
Hæreticos domat imparibus Montfortius armis;
Certa, Dei armatum corpore palma manet.
Sacra triumphales parit Eucharistia lauros;
Hostia si pugnet, vincit ouatque fides.

FONS EMBLEMATIS.

LVstrari exercitum nisi oue, & tauris qui puri essent, non erat fas; qui postquam, ter circum instructas acies ducti erant, præcedente pompâ, & gressu composito Marti immolabantur. Ita Alexander ab Alexand. l. 5. cap. 27. *Si exercitus*, inquit, *esset lustrandus, is instructus oue & tauro in campo Martio lustrabatur, armatosque milites pedites, equitesque lauro coronatos rem diuinam, & lustrale sacrificium facere oportebat sub diuo. In quo id magnopere seruatur, vt qui hostias ducunt, eligantur bonis nominibus; inde certa omina, & felices successus toto exercitui captantes.*

INTERPRETATIO.

1. LVstrare interdum idem esse ac expiare vulgo docent Grammatici. Hinc illud Virgilij l. 6. Aeneidos:

Idem ter socios purâ circumtulit vndâ,
Spargens rore leui & ramo felicis oliuæ
Lustrauitque viros.

Ideſt, expiauit ſocios Miſeni funere pollutos. Simile quid Moyſem egiſſe legimus Exod. 24. in ſanciendo Iſraelitici populi cum Deo fœdere: tulit enim dimidiam partem ſanguinis holocauſtorum, & miſit in crateras, partem autem reſiduam fudit ſuper altare, tanquam diuinus fecialis ad percutiendum fœdus cœlitus deſtinatus. Deinde verò ſanguinem ipſis crateribus contentum, reſperſit in populum, vtique aquâ permixtum, tum vt liquidior & ſparſilis fieret, & ad numeroſæ plebis luſtrationem idoneus, tum vt viuacius Calicis Euchariſtici liquorem exprimeret; cui modicum aquæ, ex Eccleſiæ præcepto, permiſcetur. Quem quidem luſtrationis ritum fuſius explicans Apoſtolus ad Hebr. 9. 19. ait: *Accipiens ſanguinem vitulorum & hircorum cum aquâ, & lanâ coccineâ & hyſſopo, ipſum quoque librum & omnem populum aſperſit.* Non vſus ad id felicis oliuæ ramo, vt Ethnici veteres, ſed hyſſopi faſciculo, lanâque purpureâ fluidi ſanguinis bibulâ, quæ Chriſti carnem innocentiæ candore niueam, ſed demum proprio cruore impurpuratam denotaret. Ac ſi populus Iſraël cum Domino fœdus iciens, moxque contra Chananæos dimicaturus, a ſcelerum maculis expiari, luſtrarique non potuerit, niſi iis quæ ſacram Euchariſtiam, pretioſamque Domini carnem & ſanguinem adumbrarent.

2. Enimverò quemadmodum olim inſtructæ acies, ouis candidæ ter circumductæ à Sacerdotibus, Martique dehinc immolatæ cruore in ipſos milites reſperſo luſtrabantur, felicem ſibi pugnæ futuræ ſpondentes exitum, ſi ab impolluto Sacerdote luſtralis Hoſtia mactaretur: ita apud Chriſtianos principes vſus inualuit, vt exercitus ſuos non prius in certaminis campum aduerſus infideles

producerent, quam oblato Miſſæ Sacrificio, milites iam exomologeſi luſtratos, ſacrâ ſynaxi, & agni Euchariſtici ſanguine roboraſſent. Ita planè ſe geſſit Romani dux exercitus Maſcezil manus cum tyranno Gildone conſerturus, vti refert Paulus Oroſius l. 1. c. 36. Ipſum à B. Ambroſio in ſomnis admonitum, poſt noctem orationibus, hymniſque peruigilem, *Ab ipſis cæleſtium Sacramentorum myſteriis in hoſtem circumfuſum proceſſiſſe, ac ſigniferum accepto vulnere manu debilem coegiſſe pronum inclinare vexillum, quo viſo, reliquæ cohortes deditionem iam fieri priorum exiſtimantes, certatim ſeſe ad Maſcezilem ſignis tradidere conuerſis.* Quam victoriam Claudianus etſi ethnicus non profanis ſuis numinibus, ſed Deo ſingulari, cuius corpore & ſanguine Maſcezil & exercitus eius prius expiatus fuerat, adſcribit, ita concinens:

Quo, precor, hæc effecta Deo? *robuſta vetuſque*
Tempore tam paruo potuit dementia vinci.

Maſcezilis pium exemplum ſequutus Ramirus rex Oueti, cum ſui primo prælio victi Saracenis terga præbuiſſent, die ſequenti, à S. Iacobo monitus vt exercitum Pœnitentiæ & Euchariſtiæ Sacramentis luſtratum in hoſtes produceret; præcedente eodem Apoſtolo vexillifero, ſeptuaginta barbarorum millia cæcidit, vt legitur in Chron. Hiſpan: l. 13. c. 52. & ex Tudenſi refert Baron. ad annum Chriſti 844. Id attendens S. Henricus primus Imperator, Sacratiſſima Euchariſtiâ, ante prælium communire ſolebat exercitum, expiatione prius factâ delictorum, & ita luſtrato oue candidâ exercitu victoriam ſemper retulit, teſte Bonfinio de rebus Hungaricis decad. 2. l. 1. Quid hîc memorem inuictiſſimi Herois Simonis Montifortij Comitis victorias de

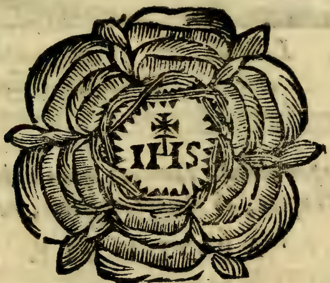
numerosis Albiensium hæreticorum copiis, paruâ manu militum sacrâ communione præmunitorum reportatas? adeo vt octingenti duntaxat equites, & mille pedites Catholici, de centum mille hæreticis Eucharistiæ virtute triumpharent. Nimirum hæc mystica ouis ouationem parit, & victrix victima victores efficit sui participes.

3. At, inquies, quid Agno huic innocenti, cum bello, cum exercitu, cum hostium strage? Imò vero magna illi cum armis connexio, quippe qui hactenus de hostilibus inferni copiis suo cruore triumphum retulerit, vnde & Christianis aciebus non mediocres in pugnæ limine, generositatis infigit aculeos, tacitoque inspirationum balatu potentius, quam tubæ sonitu, infidelium turmas exterret; quod olim in agno Paschali præfiguratum fuisse memini, quem à die decima primi mensis, ad decimam quartam Hebræi in Ægypto commorantes idcirco seruare iussi sunt, vt frequentibus balatibus, quasi quibusdam tubæ clangoribus, eosdem ad mox ineundum cum Ægyptiis certamen excitaret. Sic enim sentit Rupertus l. 2. Comment. in Exod. c. 3. expendens illa verba Exodi c. 12. *Et seruabitis eum vsque ad 14. diem mensis huius. Cur*, inquit, *vt quid tandiu ante tolletis, tanto tempore seruaturi? Videlicet vt dum ille præsto est, causa quoque eius corda vestra sollicitet, ne sitis immemores, vel imparati, quia transeundum est; dum ille tot ante diebus de profectione parandâ vos admonet: quoties enim ille balatum emittit, toties quasi tubæ sonitu exituras castrorum acies excitet.* Vnde idem Doctor rursus enucleans hæc verba Exodi c. 12. 17. *Obseruabitis azyma: in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terrâ Ægypti:* eximiè notat, signanter à Deo potius dictum esse: educam exercitum vestrum, quàm

populum veſtrum, vt inde colligerent mirificam Agni Paſchalis cum exercitu & præliis connexionem, cuius eſu corroborati, non graui veterno torperent, ſed potius aduerſus inimicos ſtrenuè decertarent. Sic ille l. 2. in Exod. c. 15. *Signanter dicit, Exercitum veſtrum, videlicet quia non ad otia & ludicra eximus de terrâ Aegypti, de domo antiquæ ſeruitutis, ſed ad pugnandum aduerſus principes & poteſtates, aduerſus huius mundi rectores tenebrarum harum.*

4. Nimirum velut otioſus videtur in militum pectoribus Agnus Euchariſticus, & ſub ipsâ Sacramentalium ſpecierum togâ, pacem potius ſpirare, quàm bellum; verùm hoc eius otium ſummopere negotioſum eſt & operoſum, cuique Chriſtiani duces tot illuſtres de Turcis, Saracenis, hæreticis, aliiſque infidelibus victorias iure referre debeant acceptas. Idem enim in ipsâ acie & conflictu præſtare mihi videtur, ac Moyſes, qui cùm, Ioſue aduerſus Amalecitas in æquatâ acie pugnante, otioſus in monte ſederet, eleuatis tamen in cœlum manibus ſuorum animos erigebat vt vincerent, vti legimus Exod. 17. 11. *Cúmque leuaret Moyſes manus vincebat Iſrael.* Quam populi victoriam ſupplicis potius otio Prophetæ, quàm exercitus ſtudio partam admirans Ambroſius l. 3. Offic. c. 1. eleganter ait: *Moyſes cùm otioſus ſtaret, præliabatur; nec ſolùm præliabatur, ſed etiam de hoſtibus quos non contigerat, triumphabat. Adeo otioſus, vt manus eius alij ſuſtinerent, nec minus, quàm cæteri, negotioſus, qui otioſis manibus expugnabat hoſtem, quem non poterat vincere qui dimicabat.* Simili fere ratione Agnus diuinus in piorum militum pectore concluſus, quamuis imbellis & otioſus videatur, pugnat nihilominus, & inimicas acies occultâ virtute pro-

ſternit. Vnde meritò in has voces prorumpere licet Exod, 17. n. 16. *Manus ſolij* Domini *contra Amalec*; Ideſt manus Ieſuanæ humanitatis, quæ diuinitatis thronus & ſolium eſt, contra hoſtes, vt legunt 70. *In manu occultâ pugnat* Dominus *contra Amalec*, quod ſecretá virtute Deus abſconditus de noſtris hoſtibus triumphet. Eapropter Euchariſtia panis fortium dicitur, quòd Chriſtianis militibus aduerſus infidelium acies incredibilem fortitudinem inſpiret, debiles roboret, deſides animet, nutantem denique victoriam confirmet. Cuius rei typum habemus eximium eodem lib. Exod. 16. vbi populus Iſraëliticus prius legitur manna, cæleſtique pane præmunitus, quàm ab Amalecitis ad pugnam prouocatus: vt hinc intelligeremus Chriſtianos exercitus prius manna Euchariſtico, ſacraque communione refici debere, quàm cum hoſte manus conſerere, ſic enim pugnare, triumphare eſt, quòd victrix altaris victima victores efficiat, quos carne ſua ſaginat. Adeo vera eſt Emblematis Epigraphe *Luſtrata acies hac victimâ ouabunt.*

EMBLEMA XX.

SPONSVS IPSO NVPTIARVM DIE VELAMINE OBNVPTVS.

CVr caput obnubit sponsus? quia nubere gestit:
Nuptiæ, ab obnupto vertice, nomen habent.

APODOSIS.

Nube Sacramenti Christus se obnubit, amicæ
Possit vt amplexu liberiore frui.

Ipſe Deus Chriſti caput eſt, niſi nuberet illud,
Non animæ eximius nubere poſſet amans.
Maieſtas oculorum aciem perſtringeret ingens;
Gloriæ ab immiſſo fulgure cæca foret.
Opportuna igitur ſpecierum candida nubes,
Quæ dat huic ſponſi corpore & ore frui.

FONS EMBLEMATIS.

AB aliquibus gentibus vſurpatum eſt, vt vittâ purpureâ candido diſtinctâ, aut veſte verſicolori, ſicut apud Latinos vſus erat, noua nupta, ſponſuſque amiciantur, vel caput obnubant, vt veteribus mos erat, vnde nuptiæ. Hinc apud Spartanos in more fuit, vt virgines innuptæ, & quæ nullo coniugij fœdere iunctæ eſſent, facie inuelatâ & apertâ, nuptæ verò niſi velatâ parte oris, & operto capite foras non prodirent. Alexander ab Alex. l. 2. Genial. dierum c. 5.

INTERPRETATIO.

1. NVptiæ à nubendo dictæ ſunt, quòd noua nupta dum viro traderetur, præ pudore caput obuoluere, & velaminis nube vultum obnubere ſoleret. Hinc S. Iſidorus l. 9. Etymol. c. 8. *Nuptæ,* inquit, *dictæ, quod vultus ſuos velent; tranſlatum nomen à nubibus, quibus tegitur cœlum. Unde & nuptiæ dicuntur, quod ibi primùm nubentium capita velentur: obnubere enim cooperire eſt.* Chriſtus incomparabilis fidelis animæ ſponſus, vt nuptias in altari cum ea celebret, nuptiali ritu, non ſolum glorioſam faciem Seraphicis ſpiritibus adorabilem, ſed & totam humanitatem libenter Sacramentalium nube ſpecierum obnupſit, ne imbecillem mentis aciem diuinitatis ſuæ fulgetris & mortales oculos intole-

rabili vultus fulgore perſtringeret. Eaſdem porro rationes, quæ veteres ad caput operiendum induxere, Dominum ad velum Sacramentale ſuſcipiendum permouiſſe autumo. Duas ſolùm hîc profero quarum prima extitit pudor & verecundia virginalis. Hinc apud Danielem c. 13. legimus caſtiſſimam Suſannam in balneo pudicum corpus velo cooperuiſſe, & idcirco à flagitioſus ſenibus eius pudicitiæ inſidiantibus retegi iuſſam, vt illius aſpectu ſuam libidinem vtcunque explerent. Sic enim habet ſacer textus: *Iniqui illi iuſſerunt vt diſcooperiretur (erat enim cooperta) vt vel ſic ſatiarentur decore eius*. Simili virginei pudoris ratione permotum Saluatorem crediderim, dum ſeſe Sacramentalibus velis operuit. Pudet enim illum impudentiæ noſtræ, quoties videt ſacrilegos pudendis criminibus conſpurcatos ad ſacram ſynaxim impudenter accedere. Siquidem intolerabilis impudentiæ nemo non arguat aſſeclam, qui ſub ipſis Imperatoris oculis, Imperatrici vim inferre audeat. Quod olim Aſſuerum regem ipſi Aman his minacibus verbis exprobraſſe memini: *Etiam reginam vult opprimere in domo meâ me præſente*. Mortalium igitur impudentiſſimus ille ſit neceſſe eſt, qui recenti libidine pollutus auguſtam Verbi diuini ſponſam humanitatem fœdis audeat attrectare manibus, & execrabili ſacrilegio conſpurcare. Quod in vltimâ cœnâ impudenter executus eſt Iudas Proditor, & quotidie plerique Sacerdotes impudici perfidiæ ipſius æmuli moliuntur; vt propterea minimè mirum videri debeat, ſi præ pudore ſeſe caſtiſſimus ſponſus in Sacramento velauerit, vtpote qui de ſacrilegorum inuerecundiâ planè verecundetur & erubeſcat.

2. Postremam rationem, quę ad huiusce Emblematis interpretationem maximè facit, ex illo loco Genesis c. 24. 65. eruo, vbi narratur Rebeccam Isaac nupturam, ad primum illius aspectum & occursum, confestim præ virginali verecundiâ pallio vultum operuisse: sic enim habetur: *Rebecca conspecto Isaac tollens citò pallium suum, operuit se.* Vbi pro Latinâ voce *Pallium.* Hebræa vox Saiph significat muliebre velamen, siue lineum, siue sericum, quo mulieres Arabicæ caput & faciem solent operire; de quarum more laudabili, ita disserit Tertull. l. de velandis virginibus, easdem ad caput velandum adhortans: *Iudicabunt vos Arabiæ fœminæ ethnicæ, quæ non caput, sed faciem quoque ita totum tegunt, vt vno oculo liberato contentæ sint dimidiam frui lucem, potius quàm totam faciem prostituere.* Rebecca igitur Arabicarum more virginum, sponsi sui Isaac primo fruitura complexu, velo sericeo, præ pudore, faciem operuit; quasi non ei liceret nubere, nisi virginali velo prius obnuberetur. Christus itaque nuptialis huius ritus obseruator sese Sacramentali velo obnupsit animæ fideli nupturus, nec enim aliter sponsa meticulosa, in sacrâ synaxi ad illius auderet aspirare complexus & oscula; ne quamprimum ad incomprehensibilem diuini vultus gloriam, noctuæ instar intenebresceret, & præ timore examinis ad tantæ maiestatis corrueret occursum. Quam quidem rationem eleganter & fusè prosequitur S. Laur. Iustinianus l. de casto connubio c. 24. his verbis: *Quis nisi suaderet* Dominus, *diuina ausus esset sumere* Sacramenta? *Moses sanctus, cùm oues pasceret in deserto, vocem* Dei *vocantis illum de rubo audire non potuit, nisi calceamenta, quæ in pedibus habebat, extraheretet. Populus quoque Hebræo-*

rum, monti in quo Deus loquebatur, propter fulgura & tonitrua quæ sentiebat, appropinquare ausus non est. Sed & Elias Propheta, cum Deum in sibilo auræ tenuis audisset, exterritus pallio suo vultum operuit. Vnde ergo nunc tanta est in Ecclesiâ Dei fiducia, vt diuina maiestas essentialiter præsens sit; & intrepido ad illam accedat animo, non solum iustus, verùm etiam peccator & injustus? Nam etsi sub visibili lateat specie Verbum, & impassibilis sit illius caro; certissimum tamen est quod declinat in manus hominum, & ab ijs manducatur. Nam Verbi sunt verba illa dicentis, Qui manducat meam carnem & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo. Hæc itaque fiducia non de meritis prouenit manducantium, sed ex ineffabili bonitate Verbi sic volentis. Taliter namque se in Sacramento hoc voluit exhibere hominibus, vt formâ opertus visibili non videretur, vt à fidelibus præsens esse non dubitaretur, vt seposito seruili timore, ardentius sumeretur. Si enim qualis est humanis intueri voluisset aspectibus, nullus esset qui Dominicum auderet manducare corpus. Prudentissimo igitur Dei Verbum vsum esse consilio perspicuè claret, vt se corporaliter daret hominibus, & tamen accidentibus velatum, quatenus ex præsentiâ nosceretur charitas, & per operimentum visibilis formæ, humana ad ipsum accedere auderet infirmitas. Dignum quippe fuit, vt institutio hæc Sacramentalis potius ad charitatis promotionem, quàm timoris ordinaretur fidelium. Hactenus sanctissimus Patriarcha.

3. Immortalis itaque sponsus in nuptiali altaris thalamo animæ fideli copulandus, velis specierum radiantem vultum obnupsit, vt illa, timore deposito, confidentius in eius prorueret amplexus; quam proinde vti dilectissimam Dei absconditi sponsam his verbis blandissimè compellat S. Ber-

nardus ſer. 2. in Dominicam ſecundam poſt Epiphaniæ octauam: *Vnde tibi, ô humana anima, vnde tibi hoc? vnde tibi tam inæſtimabilis gloria, vt eius ſponſa merearis eſſe, in quem deſiderant angeli ipſi proſpicere. Vnde tibi hoc, vt ipſe ſit ſponſus tuus, cuius pulchritudinem Sol & Luna mirantur? Quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi, vt ſis ſocia menſæ ſocia regni, ſocia denique thalami, vt introducat te rex in cubiculum ſuum? Iam enim deſponſata es illi, iam nuptiarum prandium celebratur, nam cœna quidem in cælo, & in æternâ aulâ paratur.* Audacter igitur in eius amplexus inuola, quippe vt tibi nuberet vltrò ſe Sacramenti velis obnupſit quo fiduciam augeret, *Vt nubat ſeſe obnubit.*

A V E S

EMBLEMA XXI.

PHOENIX REDIVIVVS

PRISTINI CORPORIS RELIQVIAS ORE CONGLOBANS.

M*Orte triumphatâ, quicquid de corpore restat.*
In feretro Phœnix conglobat ore pio,

APODOSIS.

Vnde senex audit, vel in ipso flore iuuentæ,
Christus, & in lacrymas pœne solutus abit?
Vnde genæ pallent? rugis cur vultus aratur?
Membra tremunt longis attenuata malis?
Scilicet innocuum consumpsit inedia corpus,
Secretusque dolor, continuusque labor.
Ipse tamen proprio quicquid de corpore restat,
Panis in orbe, epulans conglobat ore pio.
Contractos artus macie, iugique labore,
Arctius in modico pane coëgit amor.

FONS EMBLEMATIS.

Aiunt Heliopolitani Phœnicem ex Arabiâ proficiscentem, in templum Solis gestare patrem myrrhâ obuolutum, & in eo templo humare. Sic autem gestare; primùm ex myrrhâ ouum componere, quantum ipse ferre possit, deinde ferendo illud experiri. Hoc expertum ita demum ouum exenterare, atque in illud parentem inferre, & quâ parte ouum exinaniuit, patremque intulit, eam partem aliâ myrrhâ induere, & cum tantumdum ponderis imposito parente effectum sit, obstructo rursus foramine, baiulare illud in templum Solis. Ita Herodotus l. 2. quem sequutus Lactantius in suo poëmate de phœnice sic canit:

Ast vbi primæuâ cœpit florere iuuentâ,
Euolat ad primas iam reditura domos.
Ante tamen proprio quicquid de corpore restat,
Ossaque, vel cineres, exuuiasque suas,
Vnguine balsameo, myrrhâque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.

INTERPRETATIO.

1. PRætermiſſis pluribus huius auis proprietatibus, quæ mirificè Domino ſub Euchariſticis ſpeciebus deliteſcenti conueniunt; huic vni præſertim immorabor, quod, vt ſuprà cecinit ſuo in poëmate Lactantius, prioris corporis reliquias, ouo myrrhæo includat, ac pio ore conglober. Quid autem aliud egit Chriſtus Euchariſtiam inſtituens? Nonne ſacratiſſimi Corporis inediâ, fame, ſiti, itineribus, vigiliis, curis, laboribus, ac ærumnis pœne conſumpti reliquias, ore pio conglobauit, dum eaſdem in orbiculari conſecrati panis formâ, verbi conſecratorij virtute, concluſit? Equidem Corpus Domini aſſiduis laboribus fractum fuiſſe, adeo vt Iudæis quinquagenarius, cum 33. eſſet annorum, videretur, obſeruarunt nonnulli interpretes in hunc Ioa. locum c. 8. 57. *Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti?* Vnde arbitror ipſum, non ſolum ob iudicij maturitatem, morum grauitatem, ſenilemque vultus maieſtatem, vt vult Euthymius; ſed potius ob ieiunia, vigilias, itinera, laboreſque diuturnos, in diuini prædicatione verbi, iugiter exantlatos, in ipſo iuuentutis flore, ſenio propemodum confectum apparuiſſe. Quis enim neſciat quantam carni maciem longa ieiunia, nocteſque inſomnes adferant? Chriſtus autem ieiunauit 40. diebus, & 40. noctibus in vaſtâ ſolitudine, iis deſtitutus commodis quæ nuſquam auibus, aut vulpibus defuere. Quæ de re conqueri videtur in Euanlio: *Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi reclinet caput ſuum.* De eodem alibi ſcribitur, *quod erat pernoctans in*

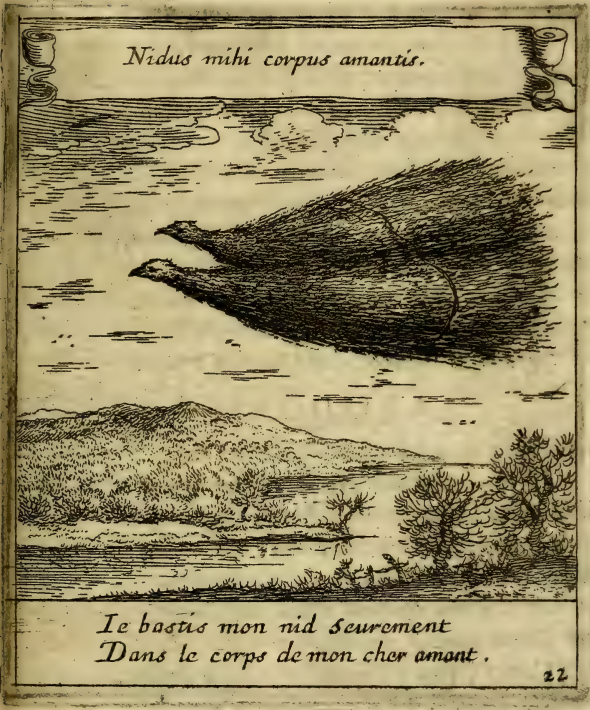
oratione Dei, eundemque Ioannes c. 4. de immodico itinere fatigatum, ac super oram putei sedentem meridiano tempore repræsentat: *Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem.* Quæ verba mysteriis grauida enucleans August. tract. 15. in Ioan. ita loquitur: *Iam incipiunt mysteria: Non enim frustra fatigatur Iesus virtus* Dei: *non enim frustra fatigatur, per quem fatigati recreantur, quo deserente fatigamur, quo præsente firmamur,* & infrà: *fortitudo Christi te creauit, infirmitas Christi te recreauit. Nutrit ergo ipse infirmus infirmos tamquam gallina pullos suos; huic enim se similem fecit. Videtis, fratres, quemadmodum gallina infirmetur cum pullis suis; nulla aliâ auis quòd sit mater agnoscitur; videmus nidificare passeres, hirundines, ciconias, columbas, quos nisi quando in nidis videmus, parentes esse non cognoscimus: gallina verò sic infirmatur in pullis suis, vt etiam si ipsi pulli non sequantur, filios non videas, matrem tamen intelligas; ita fit alis demissis, plumis hispida, voce rauca, omnibus membris demissa & abiecta.* Vt enim idem ait in Psal. 58. Conc. 1. *Raucescit ei vox, fit hispidum totum corpus, demittuntur alæ, laxantur plumæ, & vides circa pullos nescio quid ægrotum, & ea est materna charitas, quæ inuenitur infirmitas.* Sic ergo prosequitur idem Doctor tract. 15. in Ioan. *Infirmus Iesus fatigatur ab itinere; iter ipsius est caro pro nobis assumpta, ideo fatigatus ab itinere, quid est aliud quam fatigatus in carne.* Hactenus S. Augustinus.

2. Liquet igitur ex iis omnibus Corpus Dominicum, antequam sudore cruento, in Oliueti monte, difflueret, verberibus laniaretur, spinis & clauis transfigeretur; iam præcedentibus vigiliis, ieiuniis, laboribus & ærumnis fractum, ac pene consumptum fuisse, vt propterea audacter dixerim

ipſum ſui corporis reliquias in Euchariſtiæ Sacramento concluſiſſe, ac quidquid de iuuenili corpore reſtabat, ibidem ore pio conglobaſſe. Quid enim eſt ore pio Corporis conglobare reſiduum, niſi corpus tot laboribus attenuatum & exhauſtum, exiguâ rotundi panis coarctare particulâ? atque id quidem ore pio executus eſt, dum verbis conſecratoriis è diuino ipſius ore procedentibus ſacratiſſimum corpus ſeorſim à ſanguine quantum eſt ex vi verborum, ſub ſpeciebus panis incluſit, ideſt formis Sacramentalibus, quæ, iuxta veterem Eccleſiæ ritum, non niſi rotundæ fieri ſolent, vt hæc hoſtiæ rotunditas viuacius Dei latentis æternitatem exprimat principio ac fine carentem, vt exiſtimat S. Vincentius Ferrerius ſer. in cœnâ Domini. Conglobatur ergo Corpus Dominicum, dum formæ Sacramentalis orbe coercetur, adeo vt extra illius periphæriam nullatenus ſeſe extendat. Quodque hîc planè ſtupendum occurrit, cùm in Sacramento modo illo extenſiuo careat; quem habet in cælo, totam tamen quantitatem, figuramque, vt ita loquar, intrinſecam in naturali partium diſpoſitione conſiſtentem retinet, abſque vllâ membrorum commixtione, aut confuſione: quippe licet omnes corporis pares, ſub quâlibet orbicularis hoſtiæ reperiantur particulâ, ſuum tamen inter ſe ordinem, ſuam vnionem, ſuamque intrinſecam diſpoſitionem ſeruant à loci commenſione prorſus independentem. O miraculum! Chriſtus in Hoſtiæ triticeæ orbiculo. *Quicquid de corpore reſtat conglobat ore pio.*

EMBLEMA XXII.

APVS INDICA, IN SINVOSO MARITI DORSO, OVA SVA PARIENS, FOVENS, ET EXCLVDENS.

EOæ regionis honos Apus Indica, cœli
Gloria, deliciis quam paradisus alit.
Par aquilæ longo pennarum syrmate splendet,
Crispatusque auri luce coruscat apex.

Cyaneus mentum color imbuit iridis inſtar,
Rufaque transmiſſum temperat vmbra iubar.
Neſcia curuari natiuum circinat orbem
Ala; placet radians penna, ſed ordo magis.
Angelicis cognata choris cœleſtia ſpirat,
Affiniſque polo ſpernit inane ſolum.
Rore fames, & rore ſitis ſedantur eodem,
Reliquiis ſuperûm cælica viuit auis.
Sollicitet ſi caſta venus, proliſque cupido,
Et vocet ad thalamos inuiolatus hymen:
Mas enitenti ſociæ ſinuamina dorſi
Subdit, vbi pullis molle cubile ſtruat.
Incubat his coniux incurui fornice ventris:
Sic pater & mater pignora chara fouent.
Neue maritales Euri violentia nexus
Soluat, adhærentes fune reuincit amor.
Par fortunatum! ſtabili quod fœdere nectit
Impollutus hymen, binaque fila ligant.

APODOSIS.

Par miræ Ieſus apodi, quem firmiter aris
Et vini & panis ſymbola bina ligant.
Nil terreſtre ſapit, cœleſtia ſpirat, iiſque
Gaudetali, puro nectare viuit apus.
Excipit ille animas ſinuoſi vulnere cordis,
Multæ vbi virtutis tutius oua fouent.
Neue ſacros rumpat vehemens tentatio nexus,
Carne, cruore ſibi caſtus adunat amans.
Fortunatæ apodes! puri quas ſtringit amoris
Copula, queis ſponſi nobile pectus hiat.
Gloriæ anhelantes epulis, dum fercula ſperant
Integra, relliquiis ſe patiuntur ali.
At quales hæ relliquiæ, quibus abdita cæli
Gaza, quibus deitas clauditur, atque Trias!

Nidificate apodes in hiulco corpore, plures
Fecit ibi nidos vulneris author amor.

FONS EMBLEMATIS.

Apus indica, si Gesnero, aliisque recentioribus scriptoribus credimus, nascitur in Moluccis insulis, coturnici corporis magnitudine similis, aquilam alis extensis propemodum adæquat; pennæ, à primâ ceruicis vertebrâ ad rostri vsque initium, coloris sunt lutei; auri purissimi modo insigniter splendentes, quæ mentum contegunt ex cyaneo mirè virides, alæ colore fusco inter rufum & nigrum fulgentes, quæ naturaliter vno & eodem modo consistunt in orbem digestæ, tanquam cuti infixa spicula. Terram viua numquam tangit, caret enim pedibus, quiescit in excelsâ arbore aliquando geminis filis ramo implicata: cibus ei nullus præter rorem cœli, qui simul sit cibus & potus. Interiora si spectes, inane nihil reperias, verum continuâ pinguedine auiculam totam expletam videns. Reges Marmin in Moluccis insulis, paucis abhinc annis, immortales animas esse credere cœperunt, haud alio argumento ducti, quàm quòd istam auiculam numquam terræ insidere animaduerterent, quam proinde, in paradiso animarum sede, ortam esse facile sibi persuaserunt. Masculi dorsum sinuatur intus, fœmina vero cauum ventrem obtinet, vt sic vtraque cauitate possit facilius ouis incubare. Masculo inhærent in caudâ duo fila, quibus fœmineam ouis incubantem sibi firmius alligat, ne vento aut tempestate disturbetur. Plura vide apud Gesnerum in Manucodiata siue apode Indica.

INTERPRETATIO.

1. ALtare amanti, desideranti, suspiranti animæ verè nidus est, vbi à circumuolitantibus inferni vulturibus secura conquiescit, neque tamen omnino tuta videretur, nisi instar Indicæ apodis in hiulco diuini sponsi corpore nidulans, in patulis eiusdem cicatricibus bonorum operum oua pareret, foueret & excluderet, & meritorum pullos enutriret. Hinc existimo Dei filium sese nostræ fœno carnis induisse, vt in eo mollius teneri virtutum nostrarum fœtus quiescerent & plumescerent, & commodius alerentur. Omnis enim caro fœnum est, teste Isaia, ex quo fidelis anima, more turturis mollem sibi sternat nidulum, vbi pullos suos reponat. Id sanè voluit, & his elegantibus verbis expressit S. P. Aug. in Psalm. 83. *Propter infirmitatem pullorum turturis, dignatus est Dominus præbere tibi vnde nidum faceres; indutus est enim fœno carnis, vt ad te veniret. in istâ fide pone pullos tuos, in isto nido operare opera tua. Qui enim sunt nidi, vel quis est nidus? sequitur statim: altaria tua, Domine virtutum.* Christus itaque fideli animæ quasi meditabundæ turturi, & locum nidi & materiem eius coniugali curâ prouidet, altare vtique vt nidi locum, carnis verò fœnum, vt materiem, ne de sponsi sui erga se prouidentiâ & sollicitudine conqueratur. In vnico quidem maritalis dorsi sinuamine quasi nidulo, oua parit & excludit, implumesque pullos fouet apus Indica: at in Dominico corpore tot foramina nidulationi idonea sponsa reperit, quot vulnera. *In his*, vt cum mellifluo Bernardo loquar serm. 61. in Cant. *passer inuenit sibi domum, & turtur nidum vbi reponat pullos suos; in his se columba tutatur,*

& circumuolitantem intrepida intuetur accipitrem, & intra. *Vbi tuta firmaque infirmis ſecuritas & requies, niſi in vulneribus Saluatoris?*

2. S. Auguſtinus Manual. c. 21. quiddam ſublimius & excellentius audet: ſiquidem quaſi parum animæ foret in manuum pedumue cicatricibus à Domini corde ac viſceribus longius diſſitis nidulari; in ipſiſmet diuinæ miſericordiæ viſceribus nidum ſtruere & conquieſcere præſumit: P*atent*, inquit, *mihi viſcera per vulnera; quicquid ex me mihi deeſt, vſurpo mihi ex viſceribus* Domini *mei: quoniam miſericordiâ affluunt, nec deſunt foramina per quæ affluant.* P*er foramina corporis, patent mihi arcana cordis, patet magnum pietatis Sacramentum, patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos oriens ex alto. Vulnera Ieſu plena ſunt miſericordiâ, plena pietate, dulcedine, & charitate; per has rimas licet mihi guſtare quàm ſuauis eſt Dominus, quoniam reuera ſuauis & mitis, & multæ miſericordiæ eſt omnibus eum inuocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, & maximè diligentibus. Copioſa mihi redemptio eſt in his vulneribus, magna multitudo dulcedinis, plenitudo gratiæ, & perfectio virtutum.* Maris apodis dorſum quidem ſinuatur intus, verum ad intimas vſque cordis ipſius partes concauitas illa fouendis fœtibus idonea minimè pertingit. Quo fit vt non poſſim non ſuſpicere miram immortalis ſponſi dignationem, qui non ſolum manuum pedumue foramina ſponſæ patere voluerit, ſed & amantiſſimi cordis ſinum aperuerit, vt in eodem ſponſali fiduciâ nidularetur. Idcircò vt obſeruauit Aug. tract. 120. in Ioan. *Vigilanti verbo Euangeliſta vſus eſt, vt non diceret, vnus militum lanceâ latus eius percuſſit, aut vulnerauit, aut quid aliud; ſed aperuit,*

vt illic quodammodo vitæ ostium panderetur, vnde Sacramenta Ecclesiæ manauerunt, sine quibus ad vitam, quæ vera vita est, non intratur. Ille sanguis in remissionem fusus est peccatorum, aqua illa salutare temperat poculum. hæc & lauacrum præstat, & potum. Nimirum sancta mater Ecclesia, quasi apus fœcunda à terrenis secreta sordibus, in hiulco sponsi latere, imò in ipsius intimo corde suos parit & excludit fœtus quasi totidem à cœso vtero Cæsares, diuini cruoris purissimo conceptos semine, & aquâ de latere deciduâ mundatos. Vnde ibidem Augustinus plagam lateris militari lanceâ inflictam, huic ostio comparat, quod olim Noë in arcæ latere facere iussus est, per quod ingrederentur animantes diluuio non perituræ, idest, animæ ab æternæ damnationis gurgite præseruandæ.

3. Felices igitur animæ, fortunatæque apodes! quibus non solummodo concessum est in sinuoso coniugis dorso nidulari, sed & intima ipsius subire præcordia, diuinique amoris in Iesuano corde quasi solio residentis immortalibus enutriri deliciis. *Ad hoc enim*, verba sunt S. Bernardi de Passione cap. 3. *perforatum est latus, vt nobis patefiat introitus: ad hoc vulneratum est cor, vt in illo ab exterioribus perturbationibus absoluti habitare possimus. Accedamus ergo, & exultabimus & lætabimur in illo memores cordis tui, Domine. O quàm bonum, & quàm iucundum habitare in corde hoc! Nidus mihi corpus amantis.*

EMBLEMA XXIII.

AQVILA MVRFVLITAS, VNICO CARNIS FRVSTO GEMMIS GRAVIDO, LOCVPLETANS.

PRæcipiti conualle latent adamantes eoi,
Quo solis aquilis est penetrare datum.
Plurima in hanc Indus viscosæ frustula carnis
Porricit, vnde auida pelliciantur aues.

Carni inhians aquila huc volitat candore refulgens,
Quæ grauidum gemmis eleuet illicium.
Huius opi debentur opes in carne repertæ:
Ni ditaret auis, num foret Indus inops?

APODOSIS.

Quæ volucris candore nitens? an hypostasis alti
Numinis? illicium? num pretiosa caro?
Illicio rutili virtutum adamantes adhærent;
Possidet immensas carne potitus opes.
Gaza sed hæc omnis diuino est debita Verbo;
Ni foret illud homo; Numquid egeret homo?
Carnem igitur sumendo homines ditauit egenos,
Vtpote cui cæli totus adhæret honor.
Cum modico liceat carnis ditescere frusto,
Conscius est magni criminis omnis inops.
Quis facilem spernat thesaurum? est turpis egestas,
Quam cum possit inops pellere, sponte tenet.

FONS EMBLEMATIS.

MVrfulitæ Indi nonnunquam adamantes in montibus magnâ reperiunt copiâ, idque hunc modum. Morantur in montibus illis aquilæ albæ, quæ vescuntur serpentibus; homines autem qui per montes discurrunt, & per prærupta saxa, & præcipitia montium, ad conualles peruenire non possunt, Proiiciunt in illas frusta recentium carnium, videntibus aquilis: Et hæc deinceps. ab aquilâ sublatâ nonnullos habent adamantes adhærentes, quos homines hoc ingenio venantur aduertunt quò auis sublatam portet carnis portionem, & accurrentes abigunt aquilam, & lapillos carni adhærentes colligunt. Quod si aquilæ in valle proiectam comederint carnem, aduertunt lapi-

dum ſcrutatores locum vbi aquila noctu dormit, & egeſta ſtercora diſcutientes, eliciunt adamantes, ſi quos cum carne deuorauit. Ita Paulus Venetus apud Nierembergium lib. 10. nat. Hiſtor. cap. 79.

INTERPRETATIO.

1. MEritò diuina ſapientia antequam Prouerb. 9.5. immolaret victimas ſuas, miſceret vinum, & menſam proponeret, hominéſque ad regale ſuum epulum iis verbis inuitaret: *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis*: Ne qua de magnifico illius apparatu ſubeſſe poſſet dubitatio, iſta præmiſit cap. 8. 18. *Mecum ſunt diuitiæ & gloria, opes ſuperbæ, & iuſtitia: melior eſt enim fructus meus auro, & lapide pretioſo.* Vt hinc conuiuæ colligerent ipſam in Euchariſtico conuiuio ſuas omnes diuitias ſumptuoſius oſtentare, carnemque ſuam eſculentis margaritis grauidam iis apponere, quo poſſint vnico locupletari ſorbillo. Lego quidem apud Plinium l. 9. c. 35. Clodium hiſtrionem primum Romæ liquefactos vniones obſorbuiſſe, vt experiretur in gloriâ palati quid ſaperent margaritæ: atque vt mirè placuere, ne ſolus hoc ſciret, ſingulos vniones conuiuis abſorbendos dediſſe. Chriſtus vero rex gloriæ quo ſuam magis magnificentiam fidelibus oſtentet, inæſtimabiles virtutum omnium margaritas & adamantes ſuæ carni adhærentes in Euchariſtico ferculo iiſdem apponit, vt affatim ditati, de priſtinâ deinceps egeſtate minimè conquerantur. Enimverò diuitiarum nomine ſacris in codicibus Ieſuanum corpus intelligi, docet inter alios Hugo Cardinalis in c. 6. Ioan. vbi illud Iob. 20. ad rem Euchariſticam fle-

ctens: *diuitias quas deuorauerat euomet*, ita loquitur: *Diuitias id est Corpus Christi, quas deuorauerat euomet; quia non vult Dominus manere in sentinâ diaboli.* Iure quidem, quòd in Christi corpore omnium lateant thesauri virtutum, gemmæ gratiarum, gazæque omnes Ierusalem cælestis, ex lapidibus pretiosis extructæ. Apposite S. Bernardus ser. 61. in cant. Christum sic alloquitur: *In te, Domine, quid nisi pietatis thesauri, diuitiæ bonitatis? hæ in foraminibus petræ repositæ mihi. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ in illis, operta quidem, sed in his qui pereunt. Ad quid enim sanctum detur carnibus, vel margaritæ porcis?* Ita est, diuinæ pietatis thesauri in adorabili Domini carne delitescunt, gratiarum adamantes cruentis eius cicatricibus adhærent, vt idcirco nullus eâ in sacrâ synaxi saginetur, quin illicò locupletetur.

2. Sententiosè Concilium Trid. de Eucharistiæ institutione disserens sess. 13. c: 2. hæc verba protulit, *Saluator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias sui erga homines amoris velut effudit.* Christianus igitur diuinæ carnis sumptione nullo labore ditescit, qui diuitias omnes numinis incredibili profusione in hoc mysterio congestas vnico frustulo absorbet. Quis enim inopem dicere audeat, quem regem regnumque cœlorum intra se continere constat? fateor equidem cum Apostolo Rom. 14. regnum Dei non esse escam & potum, quibus hæc mortalis vita sustentatur, verum diuini corporis esum, & sanguinis potum regnum Dei esse audacter asseuero. Id enim his verbis disertè asserit S. Paulinus Epist. 9. *Christus idem & panis, & regnum est, quo nos saginamur.* Re vera quicquid in regno cœlorum pulchrius, opu-

lentius, & augustius resplendet, id omne vnico Dominicæ carnis ferculo conclusum conuiua Eucharisticus obsorbet, tantò proinde ditior, quantò epulo sumptuosior. Deus in cœlo sanctis splendidum de propriâ substantiâ instruit epulum, illosque eodem, quo semetipsum, pascit alimento, clarâ videlicet suæ visione essentiæ. Idem in altari nos eâdem carne, eodemque sanguine, quo semel ipse pastus est, identidem reficit, ad delicias beatitudinis æmulas. Et vero Paradisi gloriam, quæ in amplissimis Empyrei spatiis explicatur, specierum Sacramentalium angustiis implicari, satis apertè definiuit Trid. Synodus sess. 13. c. 3. Cum enim præmisisset, Corpus Christi sub specie panis, & sanguinem sub vini specie, vi verborum reperiri, subiunxit. *Ipsum autem Corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, animaque sub vtrâque, vi naturalis illius connexionis, quâ partes Christi qui iam ex mortuis surrexit non amplius moriturus, inter se copulantur; diuinitas porro propter admirabilem eius cum corpore & animâ hypostaticam vnionem.* Quod autem de diuinitate decernit Synodus, idem de totâ Trinitate, pari fidei certitudine tenendum est: vbi enim Dei filius, ibi & Pater & Spiritus sanctus; quod in summâ diuinarum hypostaseon cum naturâ identitate nulla fingi possit, aut excogitari diuisio. *Sicut enim in catenâ*, inquit magnus Basilius ep. 43. *qui vnius annuli summitatem apprehendit, hoc ipso simul & alterum insertum attrahit; ita & si quis verè Filium apprehenderit, habebit vtrinque hinc* Patrem *illius, hinc Spiritum sanctum vnà compactum.* Itaque sub modicâ hostiæ particulâ tota deitas atque Trinitas delitescit, vt fidelis eâ refectus, pari facilitate locupletetur, quâ vescitur & epulatur. Nec tan-

tum admiror Empyreum diuinitatis immensitate repleri, quantum omnes ipsius thesauros, ærarium omnipotentiæ, omnem æternæ gloriæ censum, & inestimabiles beatitatis delicias & opes, panis frusto, vinique guttulâ coerceri: adeo vt militans Ecclesia mirabilius, vtilius, & amantius id omne teneat, quod soror eius triumphans possidet clarius, iucundius & magnificentius. Illa in vmbrâ, hæc in luce; sed vmbraticæ fidei meritum germen luminis gloriæ, defectum claritatis abundè compensat.

3. Quid humanitate Christi pretiosius? quid eius animâ Deo fruente gloriosius? quid eiusdem corpore quatuor gloriæ vestito dotibus illustrius? quid demum homine Deo opulentius? Nonne tres felicis animæ dotes, Dei nempe visio, amor, & fruitio, totidem sunt inæstimabiles gemmæ, quibus ornata illa adorabilis Verbi sponsa adstat à dextris Paterni solij quasi regina in vestitu deaurato charitatis, circundata varietate virtutum? Nonne claritas, impassibilitas, agilitas & subtilitas, totidem sunt adamantes ineffabilis fulgoris, quibus sacratissima humanitas ad beatorum admirationem adornatur. Hæc dispersarum per omnes creaturas pulchritudinum centrum, & accessoriæ cælitum gloriæ coronis, ac suauis consummatio, serenissimi vultus aspectu sanctorum recreat ac beat oculos & erumpente sacris è cicatricibus iubare, triumphantem aulam collustrat, ad immensum felicitatis incrementum: Vt sic totum hominem felicitet Deus homo, animam quidem diuinitatis suæ intuitu, Corpus autem gloriosæ carnis aspectu. Porrò illa eadem humanitas quæ in cœlorum apice, Angelis & hominibus miros gloriæ fulgores affundit; specierum Sacramentalium inuoluta

nebulis , noſtra ſacraria ſecretâ luce perfundit, Noſtramque in hac vitâ mortali beatitudinem præmaturè inchoans, mentes fidelium ſplendore gratiarum illuminat , ardore charitatis inflammat, coruſcantibus virtutum gemmis exornat, denique vnico conſecratæ hoſtiæ fruſtulo, nos omnibus paradiſi gazis locupletat: vt in ſacrâ ſynaxi , quæ futuræ gloriæ pignus eſt, quodammodo regnum cœlorum, anticipatâ mercede, poſſideamus. Quis vel mortalium pauperrimus, non facile diteſcat eo fruſtulo hoſtiæ tot gratiarum gemmis referto? quis inops malit egeſtate conſumi, quam locupletari? *Ditando inopi ſat portio carnis.*

EMBLEMA XXIV.
ASTVR PATREM SENIO CONFECTVM SELECTIS ALENS CARNIBVS.

Astur adeſt hebes, atque tremens, exanguis, & orbus
Lumine, quem morbis longa ſenecta grauat.
Infelix quid agat, dumis immobilis hærens?
Vnde, quibuſue cibis eximet ille famem?

Damna senectutis proles pietate resarcit,
Nutrit & effœtum carne, cruore senem.
Perdicem si forte fuit venata, reseruat;
Ingerit & lectas patris in ora dapes.
Stillantem excipiens à cæde recente cruorem,
Nouit eo patriam pellere rore sitim.
Sic sobolis pia cura senem sustentat, alitque:
Quam vitam accepit, reddit amore pari.

APODOSIS.

Infirmus post crimen Adam, trepidusque sub vmbra
Arboris, orbatus lumine, nudus, inops.
Posteri huic similes æterno funere digni,
Queis rapuit fidei culpa paterna iubar.
Humanos sed enim miseratus, Christe, labores,
Carne famescentes, vt pius astur, alis.
Filius es miserandi hominis, lapsumque parentem
Erigis, & misero fers alimenta seni.
Nunquid Adæ florens, & fortunata senectus,
Quam rosea vestit flore iuuenta Dei?
Nempe senex æger nusquam inuenescere posset,
Ni iuuenili aleret carne, cruore Deus.

FONS EMBLEMATIS.

REfert Caussinus l. 6. Polyhistoris symbolici c. 28. ex Alberto magno, aucupes aliquot, dum astures venarentur, in densam arboribus syluam penetrasse. Illic, ait, eminus prospiciunt asturem auem in stipite defixam, & prope immobilem: tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio, ad hominum præsentiam, euolaret, compeñriunt esse cæcam, grauique senio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati, iuxta arborem, sedent in insidiis, duo alij astures iuniores onusti præ-

dâ & carnibus veniunt, quas minutatim concisas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile est sobolem fuisse, quæ insigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet. Porrò Alberti hæc sunt verba; *Aucupes fide digni, in superiori parte Germaniæ quæ Sueuia superior nuncupatur, narrauerunt nobis se aliquando ingressos in penitissimum syluæ locum, vt caperent astures, inuenisse ibi asturem magnum ætate valde prouectâ, & præ senio fere canum, in cuiusdam arboris ramo: & cum paulatim ipsis accedentibus non fugeret, tandem cæcum propter senium deprehendisse. Itaque latentes obseruare voluisse vndênam viueret; vidisseque paulò post duos astures iuniores, qui carnes minutatim discerptas, ex prædâ allatas, ei administrarint.*

INTERPRETATIO.

1. ASturem graui confectum senio, cæcum & immobilem, in hacce tabellâ, mentis oculo contemplans, natiuum hominis lapsi & veteris Adæ symbolum mihi videre videor, cuius lamentabilem casum ita graphicè depingit S. Dionysius l. de Eccles. Hierarch. c. 3. *Naturam humanam ab initio diuinis bonis imprudentiâ suâ spoliatam, vita passionibus obnoxia, & tetræ mortis exitus excipit: quippe perniciosa ista veri boni desertio, sacraque in Paradiso legis præuaricatio, eum qui blandè mulcentibus, & infestis aduersarij fraudibus illectus vitale iugum excusserat, propensionibus suis quæ diuinis bonis aduersantur dimisit; vnde miserè æternitatem cum mortalitate commutauit, & qui originem à corruptibili generatione acceperat, ad interitum origini suæ consentaneum iure meritò properauit, nec non à vitâ diuinâ, quæ ipsum ad supera surrigebat, dilapsus, & ad extrema contra-*

ria iam præceps datus, variis perturbationibus obnoxiam nactus est immutationem. Homo itaque diuinæ imaginis indelebili charactere signatus, angelis non multum inferior, Paradisi dominus, princeps animantium, legitimus orbis Monarcha, iustitiæ originalis indutus purpurâ, & beatæ immortalitatis diademate redimitus, vbi serpentis suasione diuinam affectauit æqualitatem, & viuificæ legis sibi à conditore impositæ nobile iugum excussit, in tantam illico calamitatem decidit, vt feris, quibus antea dominabatur, miserabilior, regiam maiestatem ignominiosæ seruituti commutarit. Siquidem instar Asturis nostri in stipite defixi, ex lapsu factus est immobilis in opacâ Paradisi syluâ, cuius densis ramis pudendum facinus incassum occultare conatus est, adeo vt necesse fuerit conditorem, ipsum in nemoris opacitate trementem & fici stipiti, cuius foliis inumbrabatur, immobiliter affixum conuenire. Insuper ex lapsu factus est debilis & cæcus: quidni enim debilis, qui iuxta S. Ambr. l. 7. in Luc. *Sauciatus fuit in naturalibus, & spoliatus gratuitis?* Non quòd liberum amiserit arbitrium, sed quòd originalis iustitia quâ excidit, naturam animæque facultates perficeret; quæ proinde illius amissione, periculosè sauciatæ sunt. Quidni & cæcus, qui cum omnium diuinarum, naturaliumque scientiarum splendore collustraretur, illis, excæcante delicto, miserè orbatus, posteros quoque suos iisdem ignorantiæ tenebris inuoluit? quidni & senio confectus; qui cum immortalis esset beneficio conditoris, possetque sibi ipsi esse, aut conseruator immortalitatis, in iustitiâ stando, aut author mortalitatis, à iustitiâ excidendo; fructum vetitum comedendo

consenuit, quoniam ad morrem properate cœpit: iuxta Dei sententiam: *in quacunque die comederis, morte morieris.* Ideſt morti obnoxius eris, ac senectutis incommodis illius præcurſoribus. Primus igitur Adam aſturi noſtro ſymbolico immobili, debili, cæco, ſenioque graui per omnia cum ſuis poſteris ſimilis. Nunc Adæ ſecundi, ſiue iunioris aſturis eſcam viuificam in os ſenis ingerentis inſignem pietatem admiremur.

2. S. Dionyſius l. de Eccleſ. Hierarch. c. 3. vbi lacrymabilem hominis lapſum deſcripſit, Dei in eo erigendo miſericordiam his verbis exprimit: *Noſtrum verò ſtatum è diuerſo clementer immutauit: Nam mentis quidem noſtræ obſcuritatem beato diuinoque lumine repleuit, deformitatemque noſtram Deiformibus ornamentis illuſtrauit, animi autem domicilium, cum perfectâ ſalute eſſentiæ, naturæque noſtræ, quæ ferme collapſa erat, fœdiſſimis quibuſque paſſionibus, & inquinamentis noxiis liberauit, commonſtratâ nobis diuinæ vitæ normâ, per quam ad ſacras eius ſimilitudines, quoad eius fieri poteſt euehamur.* Mox explicans quâ ratione, per Euchariſtiam, homini lapſo diuina ſimilitudo reſtituta ſit, ita proſequitur: *Enimuero quomodo nobis diuina iſta imitatio aliter obueniat, niſi tam præſtantium memoria beneficiorum Dei, Sacerdotalibus prædicationibus atque myſteriis iugiter innouetur?* Quibus autem myſteriis, niſi Euchariſtiæ, & paſſionis, quibus amiſſa per peccatum reſtituitur, tum animæ ſanctitas, tum corporis immortalitas? Hinc Doctor Angelicus 1. p. q. 97. a. 1. vbi de protoparentis immortalitate diſſeruit, hæc aurea verba ſubiungit: *Quamuis poſt peccatum Adam per pœnitentiam recuperauerit gratiam Dei*, Dei, *quantum ad remiſſionem culpæ, non tamen quantum ad amiſſa*

immortalitatis effectum : hæc enim reseruabatur Christo per quem naturæ defectus in melius reparandus erat. Ita est, vni Christo, reseruabatur hic labor, hæc gloria, vt carnis suæ immortalitatis alimoniâ, nos in beatiorem illâ, quâ peccatum excidimus immortalitatem restitueret. Hic ille est astur iunior senis filius, & ab Adamo descendens, non quidem secundum viam seminalem, sed corpulentam duntaxat substantiam, vt vtar scholæ terminis, qui incredibili erga veterem hominem pietate permotus carnem propriam minutatim concisam, id est, sub minimis hostiæ consecratæ particulis inclusam famelico, infirmo, moribundo comedendam apposuit. Sententiosè Valerius Max. l. 5. c. 4. *Cætera virtutes admirationis tantummodo multum, pietas verò etiam amoris plurimum meretur : (maximè verò pietas iuuenis filij, in parentem senio confectum) & admirabilis & amabilis plurimum ; quòd diligere parentes prima sit naturæ lex, propagatæ felicibus auspiciis soboli cœlitus inscripta, quæ efficit, vt & genuisse iuuet, & gignere libeat, cum quale præmium rependerint* Parentibus *liberi, tale & à liberis suis meritò possint expectare.* Mirâ igitur pietate Christus iunior veteris hominis senectutem in posteris in dies magis ingrauescentem subleuaturus, nos carne propriâ viuidâ, iuuene, floridâ, saginare decreuit, vt infirmos roboraret, cæcos illuminaret, ægros sanaret, senescentes pristino iuuentæ vigore renouaret.

3. Quapropter appositè Rupertus l. 12. de victoriâ Verbi c. 12. Vitalem Eucharistiæ cibum fructui mortifero, quem primus homo gustauit, hisce verbis opponit: *Cùm non viderent nisi pomum quantumlibet suaue, & visu pulchrum, crediderunt in illo*

esse Diuinitatis *effectum, crediderunt diabolo dicenti, si comederitis, eritis sicut dij.* Contra *cibum illum qui cibus fuit mortis, dictante ratione iustitiæ, dari oportebat cibum alium qui esset cibus vitæ, à similitudine, vt scilicet inesse illi mens crederet, quod oculus non videret, crederet esse cibum & potum veraciter communicandæ* Diuinitatis. *Per hanc fidem sibi Deus ab homine satisfactum esse indicat, dum non minus sibi credit, quam diabolo crediderat.* Idemque enucleans illud Apocal. 2. 7. *Vincenti dabo edere de ligno vitæ quod est in* Pa*radiso* D*ei mei*; Christum huic vitali ligno eleganter assimilat, cuius esu perditam recuperamus immortalitatem; sic enim disserit: C*hristus lignum vitæ est, cuius & in cælesti paradiso visione, & in præsenti Ecclesiâ, corpore sanctæ reficiuntur animæ. Illud materiale lignum vitæ hominem morte animæ, scilicet peccato iam mortuum non viuificasset, sed carnem viuere faceret in æternum, quod infelicissimum esset: mortuus quippe in animâ, si corpore viueret homo in æternum, esset æternaliter miser, vt sunt dæmones: hoc autem lignum vitæ, quod est Christus, dum nos corpore & sanguine reficit, iam nunc resuscitat animam à morte peccati, & carnem nostram in nouissimo die resuscitabit.* Hunc ergo fructum viuificũ beatæ germen immortalitatis, Iesus vti iunior astur homini veteribus vitiis innutrito, famescenti, senescenti, fatiscenti porrigit, eique cum ingenti fœnore restituit, quod fructus vetiti comestione olim amisit. *Aderat homini in Paradiso*, inquit Augustinus lib. 14. de Ciuit. *cibus ne esuriret, potus ne sitiret, lignum autem vitæ ne senectus eum dissolueret*: Nunc autem in Ecclesiæ paradiso adest eidem homini Christi Corpus ne esuriat, diuinus cruor ne sitiat, lignum

deniquo vitæ videlicet integer Dominus, ne mortalis culpæ ſenectus eumdem diſſoluat. O planè fortunatam primi hominis ſenectutem, quæ iuuenili Dei carne refloreſcit! ô beatum ſenem qui filij pietate nutritus iuueneſcit & renouatur! *Reuiuit Prole cibante ſenex.*

EMBLEMA XXV.

ACCIPITER, ESV COLVMBÆ VINO POTÆ, AD PRÆDAM ANIMANDVS.

IGnauum accipitrem Prædæ succendit amore
Magnanimumque facit pota columba mero.
Illius in fauces vbi vinum fuderit auceps,
Concoquere illud auem nocte sequente sinat.

Sic

Sic animos acuet fragranti imbuta liquore;
Maximo vt in prædas impete prædo ruat.

APODOSIS.

Mentibus electis deitas seruatur in escam;
Numinis intuitu est nostra leuanda fames.
Vastum cor hominis terræ non orbe repletur:
Sola sacris deitas implet hypostasibus.
Nempe triangulus est cor nullo implebilis orbe;
Implet id vna Trias; quippe triangulus est.
Sæpe tamen prædæ languescit amabilis ardor,
Nec studium est Triados luce & amore frui.
Mystica ob id summo descendit ab axe columba,
Possit vt ad superas nos animare dapes.
Suauius vt sapiat caro, nectar sanguinis hausit,
Quod reliquo vitæ tempore coxit amor.
O mihi si mitis contingat carne columbæ
Perfrui, ad æternas totus hiabo dapes.
Diuinæque auidus prædæ, dum corpore Christi
Pascor, inardescam viuere mente Dei.

FONS EMBLEMATIS.

ACcipitrem aduersus prædam animabis, & vt aues magnas aggrediatur efficies hoc pacto; escam quâ tẽpore venationis vtitur vino madefacito, aut si astur sit, aceto, & magnitudine amygdali dato. Quum vis vt volet, da ei tres offulas carnis vino madentes, aut pullo columbæ vinum rostro infundes, deinde facies eum volare, donec vinum in carnem eius distribuatur, eâ auem tuam pasces in aucupio. Ita Tardiuus in lib. de aucupito.

INTERPRETATIO.

1. VT agni Hieroglyphico, sic columbæ symbolo Christum D. conuenienter adumbrari

ex eo liquet, quod teste S. Bernardo ser. 1. de Epiph. *Nihil melius agno conueniat, quàm columba. Quod agnus in animalibus, hoc columba in auibus est; summa vtriusque innocentia, summa mansuetudo, summa simplicitas. Quid enim sic alienum ab omni malitiâ, sicut agnus & columba? nocere cuiquam nesciunt, lædere non nouerunt.* Iisdem ergo de causis quibus agnus, sic & columba Christi congruum censetur esse symbolum, potissimum verò Domini in Sacramento delitescentis. Magna siquidem columbæ cum Eucharistiâ connexio, vt idcirco S. Basilius ipsam in columbâ aureâ super sanctam mensam suspensâ seruari iusserit, quæ & miraculosè moueri consueuerat, cum ipse sacrificans sancta eleuaret, vti in eius vitâ refert Amphilochius. Christus igitur mitis, simplex & innocens columba, pridie quam in crucis altari, pro salute nostrâ, mactaretur, generoso proprij cruoris vino inebriari voluit, vt caro ipsius tali madens ambrosiâ, eoque nectare odoratior, fideles, quoties eadem saginantur, ad prædæ cœlestis, id est, intuendæ diuinitatis amorem vehementius excitaret. Nec enim diuini corporis esu fames nostra plenissimè sedatur, nec pretiosi calicis haustu sitis nostra prorsus extinguitur, imo verò gloriæ desiderium, & cœlestium epularum esuries potentius prouocatur; *Quasi dicat*, ait S. Bern. c. 6. de Scalâ claustrali: *ecce parum gustastis, quàm suauis sum & dulcis, sed si vultis plenè saturari hac dulcedine, currite post me in odorem vnguentorum meorum, habentes sursum corda, vbi ego sum in dexterâ Dei patris. Ibi videbitis me, non per speculum & in ænigmate, sed facie ad faciem, & plenè gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Gloriosa quidem seruatoris humanitas Sacramen-

talibus velis operta vtcumque ſuſpirantis animæ deſiderium explet, quandiu tamen noſtris ſubtrahitur oculis ineffabilis eius gloria, tandiu *intra nos gemimus, diuinæ faciei reuelationem, & adoptionem filiorum* Dei *expectantes redemptionem corporis noſtri: hoc ſcientes, quia quandiu ſumus in hoc corpore, peregrinamur à* Domino. Et hinc oriuntur feruida cæleſtis patriæ deſideria, hinc intuendæ diuinitatis inſatiabilis cupiditas, hinc ſuſpiria & gemitus quibus deſideratam Patriam à longè ſalutamus.

2. Non ſum neſcius authorem ſermonis in Cœnâ Domini, apud Cyprianum, ita de exuberante Euchariſtiæ ſuauitate diſſerere, vt eadem omne deſiderium noſtrum extingui ſatis inſinuet, his verbis: *Qui manducat ex hoc pane vltra non eſurit; qui bibit, vltrà non ſitit: quoniam myſterij huius ſic ſufficit gratia, ſic reficit intelligentia, vt cuicunque tantæ rei innotuerit plenitudo omnis conſummationis fine inuento, Chriſti baiulus ipſum ferat in pectore, ipſum gerat in mente.* Aio nihilominus illam gratiarum plenitudinem ab altaris fonte profluentem, magis cœleſtium bonorum eſuriem acuere, quàm explere: ſaginabatur enim quotidie diuinâ carne Doctor Angelicus, & tamen inexplebili gloriæ cupiditate ſuccenſus, excellẽtioriſque prædæ auidus, in has voces etiamnum recenti pretioſi Calicis hauſtu madidus erumpebat: *Ieſu quem velatum nunc aſpicio, oro fiat illud quod tam ſitio, vt te reuelatâ cernens facie, viſu ſim beatus tuæ gloriæ.* Nec mirum ſi mortalis hic Angelus velato potitus Domino, reuelatâ eiuſdem facie beari tantopere geſtiebat, quandoquidem immortales Angeli in æternitate felices, quantumuis æterni Patris faciem intueantur, in eamdem tamen proſpicere, teſte D. Petro 1. ep. c. 1. deſiderent,

etſi aliunde diuinæ gloriæ manifeſtatione ſatientur, iuxta illud Pſaltæ regij: *Satiabor cùm apparuerit gloria tua.* Quod beatorum ſpirituum deſiderium, plenum requie, vacuum anxietate mirabiliter ediſſerit Gregorius Magnus l. 18. mor. c. penultimo, his verbis: *Deum Angeli & vident, & videre deſiderant, & ſitiunt intueri, & intuentur. Si enim ſic videre deſiderant, vt effectu ſui deſiderij minimè perfruantur, deſiderium ſine fructu anxietatem habet, & anxietas pœnam; beati verò Angeli ab omni pœnâ anxietatis longè ſunt; quia nunquam ſimul pœna, & beatitudo conueniunt. Rurſum cum eos dicimus* Dei *viſione ſatiari, quia & Pſalmiſta ait: ſatiabor dum manifeſtabitur gloria tua, conſiderandum nobis eſt, quoniam ſatietatem ſolet faſtidium ſubſequi. Vt ergo rectè ſibi vtraque conueniant: dicat veritas quia ſemper vident; dicat prædicator egregius quia ſemper videre deſiderant. Ne enim ſit in deſiderio anxietas, deſiderantes ſatiantur; ne autem ſit in ſatietate faſtidium, ſatiati deſiderant. Et deſiderant igitur ſine labore, quia deſiderium ſatietas comitatur; & ſatiantur ſine faſtidio, quia ipſa ſatietas ex deſiderio ſemper accenditur.* Ex quibus ita concludit: *Sic quoque & nos erimus quando ad ipſum fontem vitæ venerimus; erit nobis delectabiliter impreſſa ſimul ſitis, atque ſatietas: ſed longè abeſt ab iſtâ ſiti neceſſitas, longè à ſatietate faſtidium, quia & ſitientes ſatiabimur, & ſatiati ſitiemus.* Hactenus S. Pontifex. Pari ergo ratione fideles in ſacrâ ſynaxi & Dominicâ carne ſaturantur, & diuino Calice inebriantur, & nihilominus Chriſti corpore ſaturi fameſcunt, & eiuſdem cruore inebriati adhuc ſitiunt, quoniam reuelatæ diuinitatis eſuriem iſta proritat ſatietas, & fontis vitæ ſitim ardentiorem pretioſi Calicis hauſtus, & iſta ebrietas accendit.

3. Fateor pretiosi Calicis haustum, ac castificam ebrietatem, carnalium illecebrarum nauseam parere, & obliuionem inducere; verum eodem instanti perennis gloriæ memoriam refricat, & cælestium deliciarum sitim violenter accendit, vt mundi fallaces obscœnasque voluptates obliti, ad nuptiale agni epulum totis præcordiis hiemus. Sic enim asserit author ser. in Cœnâ Domini: *Quàm præclarus est Calix iste! quàm religiosa huius potus ebrietas! per quam excedimus* Deo, *& quæ retro sunt obliti, ad anteriora extendimur, non habentes sensum huius mundi.* Sanè cum in instruendo regali Eucharistiæ conuiuio suas opes diuitiasque magnificus Seruatoris amor insumpserit, nec necessitati solum, sed & deliciis nostris incredibili profusione prouiderit, terrenarum rerum auiditatem penitus extinguit: Adeo vt anima Deo abscondito satura, cum Dauide dicat Psal.72. *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?* Id est, interprete Augustino; *Cogitans & æstuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, non dicit, illud aut istud mihi est in cœlo: sed quid mihi est in cœlo? quid est illud quod habeo in cælo? quantum est, quale est, quid est? & cum non transit quod habeo in cœlo, à te quid volui super terram? seruas mihi tu in cœlo diuitias immortales teipsum.* Nihil igitur Sacramento satura deinceps super terram appetit, sed aliquid appetit in cælo: nisi enim aliquid appeteret in cælo, non diceret, quid mihi est in cælo? & illud aliquid clara Dei visio est, Deum enim intueri desiderat absque velamento, quem excepit in Sacramento. Vnde hoc? nisi quia fidei vmbris inexplebilis mentis humanæ capacitas, gloriæ lumine collustrari concupiscit, &

reuelatâ Dei facie ſatiari. Pulchrè Paſchaſius l. de Corpore Domini, c. 20. *Longè excelſius ac praeminentius vita illa, qua abſcondita eſt cum Deo, quâ conformes illi configurati ſumus, illo ſaginatur cibo & potu, quem de ſcripturis & de altari accipimus; & tranſuehit nos ad ſpiritualia, vt ibi exinde viuamus, vbi vita noſtra ſeruatur æterna.* Quippe Euchariſtiæ communio quædam æternæ beatitudinis prælibatio eſt, quæ nos ad vlteriora prouehit, & ad ſublimiorem gloriam, cuius illa pignus eſt, ſperandam inflammat. Quotquot enim viuâ Chriſti carne calidoque ipſius ſanguine nutrimur, quaſi totidem accipitres columbæ vino potæ carnibus paſti Prædæ excellentioris deſiderio ſuccenſi ad diuiniora reuelatæ diuinitatis fercula hiamus; quaſi ea quæ nobis in altari porrigitur eſca; non tam famem ſedet, quàm excitet, & irritatâ melioris eſurie, nos expanſis deſideriorum alis ad Empyrei verticem eleuet, vt ibi in reuelatam Chriſti diuinitatem & humanitatem famelicarum auium inſtar, irruamus. *Hæc eſca acuet melioris amorem.*

EMBLEMA XXVI.
FALCO EAMDEM AVEM ITERVM CAPIENS FIT AVDACIOR.

EIusdem falconem animat repetitio prædæ,
Quum licuit profugam prehendere rursus auem.

APODOSIS.

Inuictas forteſque animas repetita ſynaxis
Cudit, & eiuſdem ſumptio crebra cibi.

Non satis est gustasse semel mysteria Christi,
Crescit ob innumeras vis animusque vices.
Magnum hominem magnũque frequens communio numen
Porrigit: ergo hominem magnanimare potest.

FONS EMBLEMATIS.

AVdacior reddetur falco, si sæpius aues viuas accipiat, & comprimat, & sæpius euadentes, per solertiam falconarij, ab vnguibus eius aues iterum capiat, & solus per se dimittatur vincere aues. Ita Albertus Magnus l. 23. de animalibus, & Gesnerus.

INTERPRETATIO.

1. SI Falconem eiusdem auis, falconarij solertiâ, ex ipsius falculis euadentis repetita captio, ad grandiores volucres impetendas animosiorem reddit: multò magis Sacrosanctæ Christi humanitatis quasi sublimipetæ volucris iterata sumptio, Christianis nobiles generositatis infiget aculeos, & ad eiusdem prædæ, sæpe sæpius, ad sacrarum consumptionem specierum, è pectoribus abeuntis frequentem prehensionem animabit. Hinc primitiuæ Ecclesiæ fideles quotidianâ huius cælestis prædæ capturâ adeo roboratos legimus, vt sese vltrò tyrannis excruciandos offerrent, sæuientemque mundum, cum suis minis, terroribus & illecebris generosè superarent. Cum enim pressurarum immane pondus sibi incumbere sentirent, non melioribus armis, efficacioribusque munimentis sese ad spiritale certamen animari arbitrabantur, quam frequenti sacræ synaxeos esu, & crebro diuini cruoris haustu. Eapropter S. Cyprianus ep 56. Thibaritanos ad martyrium adhortans, id iis præ

cæteris inculcat, vt attentè conſiderent, ſe quotidie myſteria Chriſti ſumere, ne aſſiduis perſecutionibus fatigati deficerent, & in ipſo certamine ſuccumbentes interirent. *Grauior*, inquit, *nunc & ferocior pugna imminet, ad quam fide incorruptâ, & virtute robuſtâ parare ſe debent milites Chriſti, conſiderantes idcirco ſe quotidie Calicem Sanguinis Chriſti bibere, vt poſſint & ipſi propter Chriſtum ſanguinem fundere.* Vt enim eleganter ait S. Hieronymus ep. 22. ad Euſtochium; *Hæc eſt ſola digna retributio, cùm ſanguis ſanguine compenſatur, & redempti cruore Chriſti, pro redemptore libenter occumbimus.* Proinde quiſquis difficillimis illis naſcentis Eccleſiæ temporibus dicere cum Apoſtolo poterat, *quotidie morior*, quotidie etiam ſe diuino præmunire viatico ſtudebat, ne in viâ ſalebroſâ & arduâ deficeret, pretioſumque ſæpius hauriebat Calicem, vt alacrius proprium ſanguinem Dominico permixtum, inter vngularum laniatus profunderet. Nimirum Dei carne ſaginatus, Dei cruore madidus, imo Deo ipſo plenus, firmius in acie ſtabat, fortius confligebat, glorioſius ſuperabat; haud ignarus ſe ſub oculis præſentis Domini dimicare, qui non ſolum militem ſuum ſpectaret pugnantem, ſed & ipſe in eo luctaretur, ipſe congrederetur, ipſe in certamine vinceret, ipſe in milite victore triumpharet, ipſe eundem coronando coronaretur.

2. Hæc igitur ratio potiſſimum priſtinam permouit Eccleſiam, vt filios quotidiano Euchariſtiæ vſu præmuniret, vt qui tot inter preſſuras, tyrannorumque perſecutiones quotidie de vita periclitarentur, quotidie ſacrâ communione roborarentur, cumque metu perſecutorum eorum bonis & ſanguini inhiantium, non liceret ſingulis diebus

Miſſas in locis abditis celebrare, ne numeroſo conuentu ſemetipſos inquirentibus proderent ſatellitibus, peracto ſacrificio, illiuſque participes effecti, domum acceptas à Sacerdote conſecratæ hoſtiæ particulas deferebant, ſummâque reuerentiâ in arcis mundiſſimis aſſeruabant, quas ſingulis diebus mane ieiuni ſumerent, ne ſi eo die coram tyranno ſiſterentur, neceſſario munimine fraudarentur. Ad quem morem haud dubiè adludit Tertullianus l. 2. ad vxorem c. 3. his verbis ſecundas ei nuptias diſſuadens: *Non ſciet maritus, quid ſecretò ante omnem cibum guſtes; & ſi ſciuerit, panem non illum credit eſſe qui dicitur*, videlicet Euchariſticum, cuius buccellam ſummo mane ieiuna guſtare conſueuerat. Quin & S. Gregorius Nazianzenus Orat. funebri de S. Gorgonia ſorore ſuâ refert, ipſam in ſecretiori conclaui ſuper altare iugiter Euchariſtiam adſeruaſſe, quam quotidie veneraretur, eiuſque virtute ab ingenti ægritudine diuinitus liberatam fuiſſe. Quam quidem conſuetudinem redditâ Eccleſiæ pace, quo magis tanti Sacramenti reuerenriæ conſuleretur, abrogatam fuiſſe conſtat ex Concilio Cæſarauguſtano c. 3. hoc Canone: *Euchariſtiæ gratiam ſi quis probatur acceptam non conſumpſiſſe in Eccleſiâ, anathema ſit in perpetuum.*

3. Et verò quotidianum Euchariſtiæ vſum perſecutionis tempore, Chriſtianis omnibus dimicaturis adeo neceſſarium cenſuerunt ſancti Patres, vt etiam lapſis ipſis: qui tamen à primo lapſus ſui die, pœnitentiam agere, lamentari, ac Dominum deprecari non deſtiterant, vltrò libenterque concederent communionem, quâ ad imminens prælium potenter armarentur. Id enim ab Africanâ

Synodo ſapienti conſilio ſtatutum fuiſſe ſcribit Cyprianus ad Cornelium Papam, his verbis: *At verò nunc non infirmis, ſed fortibus pax neceſſaria eſt, nec morientibus, ſed viuentibus communicatio à nobis danda eſt, vt quos excitamus & hortamur ad prælium, non inermes & nudos relinquamus, ſed protectione Corporis & Sanguinis Chriſti muniamus.* Et cùm *ad hoc fiat* Eucharistia, *vt poſſit accipientibus eſſe tutela, quos tutos eſſe contra aduerſarium volumus, munimento* Do*minicæ ſaturitatis armemus. Nam quomodo docemus aut prouocamus eos in confeſſione nominis ſanguinem ſuum fundere, ſi eis militaturis Chriſti ſanguinem denegamus? aut quo modo ad martyrij poculum idoneos facimus, ſi non eos prius ad bibendum, in Eccleſiâ Dei poculum* D*omini iure communicationis admittimus?* Quoniam igitur in quotidiano vitę diſcrimine verſabantur tam lapſi pœnitentes, quàm iuſti ſtantes, pari iure quotidianâ eos omnes communione firmari, & quaſi falcones nobiles iteratâ cæleſtis huiuſce prędæ prehenſione ſępius animari oportebat. Etenim *Reſumptio prædæ magnanimat.*

EMBLEMA XXVII.

TINNVNCVLI CORPVS OCCVLTVM, COLVMBAS SEDEM MVTARE PROHIBENS.

SErvat ab hoſtili tinnunculus vngue columbas;
Hæ quoque cuſtodem mutuo amore colunt.
Corpus amant nido impoſitum, nec, odore retentæ,
Vſquam illæ ſedes deſeruere ſuas.

APODOSIS.

Ara columbarum sedes, Tinnunculus illic
Iesulus illæsas dæmone seruat aues.
Sub sacris latitans speciebus amabile corpus,
Sancta pias animas linquere templa vetat.
Affixas aris retinet fragrantia carnis:
Nec mirum, angelicos pertrahit illa choros.

FONS EMBLEMATIS.

AVis quę Latinè tinnunculus, Gallicè Cercerelle vocatur, cum columbis habenda est, deffendit enim illas, terretque accipitres naturali potentiâ, in tantum vt visum vocemque eius fugiant. Hac de causâ pręcipuus columbis amor eorum, feruntque, si in quatuor angulis defodiantur in ollis nouis oblitis, non mutare sedem columbas, Ita Plinius l. 10. c. 37. Cui subscribit Columella his verbis: Genus accipitris tinnunculum vocant rustici, qui fere in ędificiis nidos facit. Eius pulli singulis fictilibus ollis conduntur, stipatisque opercula superponuntur, & gypso lita vasa in angulis columbarij suspenduntur: quę res auibus amorem loci sic conciliat, ne vmquam deserant.

INTERPRETATIO.

1. QVidni aram Eucharisticam columbarium appellem, vbi fideles animę quasi simplices columbæ identidem bonorum operum oua pariunt, fouent, & excludunt? quippe si turris vbi nidulantur huiusmodi volucres columbarium vulgo dicitur; cur ara similem nomenclaturam non mereatur, vbi suauis & mitis Seruatoris humani-

tas, velut innocens columba, ſibi ſtabilem ſedem elegit, vbi in turribus argenteis, imò & in columbis aureis olim aſſeruari ſolebat, vbi demum aliquando mirabiles columbæ niue candidiotes, & ipſo ſole ſplendidiores ſanctis Sacerdotibus immaculatam hoſtiam offerentibus celeri volatu cœlo delapſæ apparuerunt. Quòd enim in turriculis argenteis S. Sacramentum adſeruari ſoleret teſtis eſt Gregorius Turonenſis l. de gloriâ martyrum c. 86. quòd item in columbis aureis ſuper aras pendulis includeretur probat Card. Baronius ad annum Chriſti 57. num. 152. tum ex actis S. Baſilij quæ Amphilochij nomine inſcripta habentur, tum ex libello ſupplici quem Clerus & Monachi Antiocheni quintæ Synodo Conſtantinopolitanæ obtulerunt, grauiter conquerentes, columbas aureas & argenteas ſuper altaria ſuſpenſas, ab impio Seuero hæretico fuiſſe ſublatas. Quibus columbis inſculpi debuit illud S. Paulini Dyſtichon epiſt. 12. ad Seuerum:

His locus eſt veneranda penus quâ conditur, & quâ
Promitur alma ſacri pompa miniſterij.

Quòd demum nonnunquam miraculoſæ columbæ cælitus in aras delapſæ ſint, author eſt inter alios S. Bernardus in vitâ S. Malachiæ, *Quo quidem ſacrificante, & orante horâ ſacrificij, eâ quidem ſanctitate & puritate cordis, quâ ſolitus erat, aſtante Diacono viſa eſt columba intrare per feneſtram in claritate magnâ: eâ ſacerdos perfunditur totus, eâ ſubobſcurior baſilica tota refulget. Columba verò aliquandiu circumuolitans tandem reſidet ſuper crucem ante faciem ſacerdotis. Obſtupuit Diaconus, & pauens tum pro luminis, tum pro volucris nouitate, quod illa ſit rara auis in terrâ, cecidit ſuper faciem ſuam, & vix palpitans*

sese erigere ausus est, vel quando officij sui necessitas postulauit. Hactenus S. Abbas, vbi obseruo quòd cum eo tempore non amplius in columbis aures, vt antea, Eucharistia seruaretur, sed sub cruce de more altari impositâ, vt constat ex Conc. Turonensi 2. Can. 3. decernente, vt Corpus Domini in altari, non in armario, sed sub crucis titulo componatur; cælestis illa columba super crucem infra quam venerabile Sacramentum latebat, insederit. ara igitur columbarium meritò dicitur, vt pote cælestium sedes columbarum.

2. Quidni Dominum Iesum sanctarum animarum protectorem, cum tinnunculo naturali potentiâ rapaces aues exterrente, in tantum vt visum vocemque eius fugiant, componere liceat? quandoquidem nec visum, nec vocem eius terrificam inferni sustineant accipitres, sed quamprimùm à columbinis quibus inhiabant animabus abscedant. Quod enim ad sanctissimæ hostiæ conspectum contremiscant, & ex ipsis energumenis exire præcipiti fugâ cogantur, innumeris euincitur exemplis, quæ hic recensere longum foret. Vis scire quantum & ad eius vocem contremiscant? Audi quid Dominus B. Birgittæ l. reuelationum c. 58. reuelauerit his verbis: *Sicut ex vno verbo quod dixi, ego sum, corruerunt hostes mei corporaliter in terram; sic dicto verbo meo videlicet, Hoc est Corpus meum, fugiunt dæmones à tentando animas offerentium, nec auderent redire ad eos cum tantâ audaciâ, si affectus peccandi non sequeretur.* Columbarium igitur altare est, tinnunculus Iesus, dæmones accipitres, columbæ animæ fideles. Iam verò quo pacto, secretum mystici huius tinnunculi corpus, columbas in altaris cultu fixas stabilesque retineat, ne aliò diuagentur, nobis

considerandum est. Mirabilis planè Dominici corporis vis & potentia, vt cordis humani aufferat instabilitatem, funestamque à bono honesto in delectabile mobilitatem, illudque in incommutabilis boni prosecutione defigat. Non satiant sæculi honores, diuitiæ, voluptates, cor istis vanis & inanibus aliquandiu occupari potest, impleri omninò non potest; nec iis adimitur natiua ipsius mobilitas, quoniam fluxa sunt caduca & instabilia, in quibus nihil figi potest aut stabiliri. Non, inquam, iis vaga fugaxque voluntas detinetur, quòd eorum acquisitio laboris, possessio timoris, amissio verò plena sit doloris, plusque suo desiderio crucient, quam possessione delectent. Veraciter proinde dicit August. l. 1. Conf. c. 1. *Fecisti nos, Domine, ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*: & rursum alibi, *omnis copia quæ Deus meus non est, mihi egestas est.* Quemadmodum enim gnomon nauticus semper inquietus est, donec rectá septentrionem aspiciat, ita cor humanum quodam diuinitatis sensu tactum, continuo motu voluitur, donec in suo centro Deoque conquiescat. Hinc illud S. Bernardi celebre effatum ser. 18. in Cant. *Nihil est in rebus humanis quod possit replere creaturam factam ad imaginem Dei, nisi charitas Deus qui maior est illâ*: Quoniam vt idem ait l. 5. de Consid. *Ipse est summa beatitudo creans mentem ad se participandum, viuificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, implens ad felicitatem, circundans ad securitatem.*

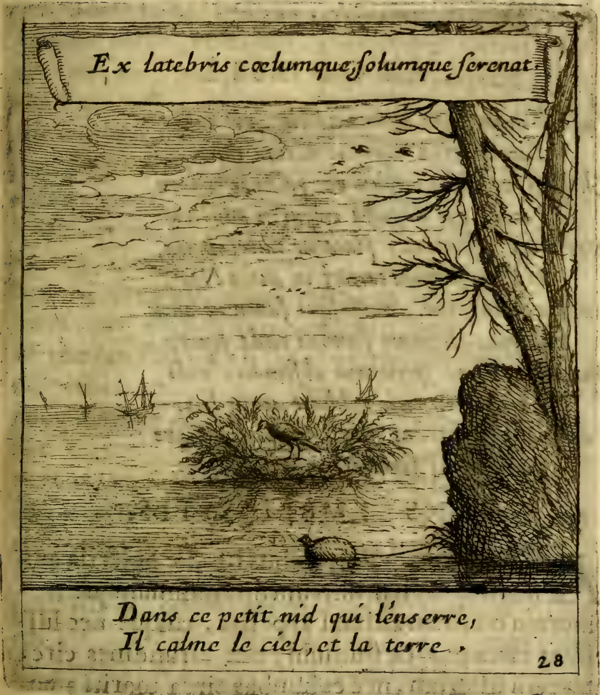
3. Quapropter cùm in augustissimo Sacramento Christus ipse verus Deus & homo, & tota Verbi diuinitas corpori ipsius hypostaticè copulata delitescat, imò & felici comitatu tota Trinitas ibidem reperiatur,

reperiatur, piisque animabus iuge exhibeat epulum diuinâ dignum magnificentiâ, quo & fames quælibet expleri, & sitis possit extingui, cum in vnico frustulo totas prægustent beatæ immortalitatis delicias: nihil profectò mirum, si pristinæ fugacitatis & inconstantiæ, immemores, in aræ columbario stabile sibi figant domicilium, & adorandæ carnis illecebris irretitæ ibidem iugiter immorentur, quasi quibusdam vinculis alligatæ. Ecquid enim iterum per creaturas vanis inhiando vagarentur ipsomet potitæ creatore inexhausto essentiarum pelago Ecquid adhuc inanem mundi gloriolam aucuparentur, Dei maiestate plenæ, Dei gloriosa humanitate satiatæ? Apposite S. P. Augustinus l. de spiritu & animâ c. 54. hominem totius diuinitatis capacem quâ solâ possit impleri, hiantem nihilominus ad terrena, quæ eumdem inflare possunt, non implere, his verbis compellat: *Quid ergo per multa vagaris, homuncio, quærendo bona animæ tuæ, & corporis tui? ama vnum bonum in quo sunt omnia bona, & sufficit; desidera simplex bonum quod est omne bonum, & satis est.* Reuera nimis auidus foret, cuius auiditati Deus ipse, & omnis plenitudo diuinitatis in Christi corpore inhabitans non sufficeret, cuius fami sitique sedandæ; Dei caro sanguisque totus non satis esset. Quid ergo vagaris, o anima, honoribus, voluptatulis, opibus inhiando, non hæc sunt alimenta spiritus solâ deitate saginandi? fluant fluxa, cadant caduca, euanescant vana, pereant peritura, transeant transitura inhære solidis & æternis, sacris adhære altaribus, vt pharmaco immortalitatis natiuæ cordis instabilitati medearis. Habes hic vnde satieris, habes vnde replearis, habes in hoc columbario potentissimum illicium quo

ſtabilis & fixa in Dei cultu detinearis, ne foras deinceps diuageris: quod eſt iſtud illicium fugacium columbarum? ſecretum myſtici tinnunculi corpus, ad quod nihil mirum ſi certatim aduolent animæ, quando & cæleſtes aquilæ, angelos intelligo, ipſius odore & fragrantiâ pellectæ illuc conuolent, iuxta illud: *Vbi erit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.* Huic firmiter adhære corpori, cuius odor ſuauiſſimus volaticas fugaceſque animas in Dei abſconditi amore ſtabilit, cuius eſus frequentior ſacris myſteriis inſeparabiliter alligat, ne huc illucque vagentur inſtabiles, vt veraciter poſſis dicere. *Secreto hîc figor amici corpore.*

EMBLEMA XXVIII.

ALCION NIDVLO CLAVSA HYEME ELEMENTA TRANQVILLANS.

Foecundi dulces vteri passura dolores
Alcione in scopulis, littoribusque gemit.
Quum nidi perfecit opus, parit oua, fouetque,
Chara procellosis pignora credit aquis.

Alitis iratum fiducia mitigat æquor,
Vt teneram ſobolem lenior vnda vehat.
Alcionis cunas Zephyri clementius adflant;
Temperies hyemis tempore verna redit.
Fortunata nimis ! cui ſubijcit Æeolus auſtros,
Quâ naſcente feri detumet ira maris.
Cui ſeruit natura ſtupens, blanditur & aër,
Cuius amore ſilet quicquid in orbe fremit.

APODOSIS.

Iudaici dum ſæuit hyems liuoris, & inſtat
Dira procella inſons obruitura caput.
Chriſtus vt alcione ſpicis & palmite nidum
Texit, & anguſtâ corpus in æde locat.
Nec mora, flammati placatur numinis ira,
Hoſtiles fugiunt tartari in antra Noti.
Cuncta ſerenantur, miſſuſque fauonius aſtris
Frigida clementi flamine corda fouet.
Innocua alcione ſpecierum abſcondita nido
Temperiem cælo reddidit atque ſolo.
Summa repugnabant imis, affinis vtriſque
Pane latens ſummis vnijt ima Deus.

FONS EMBLEMATIS.

ALcione, quàm Plutarchus lib. de Solertiâ animalium ſapientiſſimum diuiniſſimumque marinorum omnium animal appellat, cuique nec luſcinias circa muſicæ ſtudium, nec hirundines circa amorem filiorum, nec columbas circa mariti amorem, nec apes circa induſtriam conferendas aſſerit, auis marina eſt, non multò amplior paſſere, colore tum cæruleo, tum viridi, tum etiam leuiter purpureo inſignis; videlicet non particulatim colore ita diſtincta, ſed ex indiſcreto variè refulgens

corpore toto, & alis, & collo, rostrum subuiride longũ & tenue, sic eam describit Aristoteles. Mirà porro solertiâ nidificat, *Spinas enim*, verba sunt Aeliani l. 9. de anim. c. 17. *Partim rectas, obliquas partim, vt mulieres ad textrinam eruditæ, subtegmini stamen intertexit, & rotundum paulatim sed oblongum & sinuosum nidum, instar nauiculæ cuiusdam, efficit, perfectum in mare defert, vbi fluitans ab incursitantibus vndis opus probatur; tum partes, quas aqua incidens ostendit non firmas esse, resarcit, os verò nidi non planè conspicuum, & alijs omnibus inaccessum solam illam suscipere potest, neque per idipsum quicquam ex mari intrò influere potest, adeo subtiliter constructum est. Ibidem vndis circumlata alcion pullos nutrit.* Cur verò mare non intret in nidum alcionis, rationem adfert Albertus M. quod introitus eius fiat ex materiâ per aquam intumescente instar spongiæ, & tumore suo, claudente viam, ne aqua ingredi possit, quæ tamen materia ab aue ingressurâ comprimitur, & aquam exudans aditum illi præbet. Cæterum fatetur Aristoteles ambigi ex quanam materiâ nidus componatur; Plinius vnde confingatur non inueniri: alij enim ex spinis aculeatis confingi volunt; alij (quod ad rem Eucharisticam maximè facit) ex spicis segetum, & vitium palmitibus, quam posteriorem sententiam Alciatus Embl. 178. & ibidem Minos eius interpres amplectuntur; & his versibus prior expressit:

Grandibus ex spicis tenues intexe corollas,
Quas circum alterno palmite vitis eat.
His comptæ alciones tranquilli in marmoris vndâ
Nidificant, pullos inuolucresque fouent.

Porrò alcionem videre rarissimum est, nec nisi vergiliarum occasu circa brumam, naue aliquando

circumuolatâ ſtatim in ſuas latebras abeuntem, ait Plinius. Mirum ſanè eſt pariente circa ſolſtitium hybernum hac volucre: maria ventoſque quieſcere ad incolume puerperium, vt teſtis eſt Aelianus l. 1. c. 36. Audiendus Ariſtoteles: *Alcion*, inquit; *circa brumam parere ſolita eſt: quamobrem quoties bruma ſerena exiſtit, dies alcionei appellantur Septem ante brumam, & ſeptem à brumâ: vt Simonides quoque ſuo carmine tradidit. Septem primis diebus nidum conficere auem hanc fertur, reliquis ſeptem parere, educareque pullos.* Hactenus Philoſophus. Concludo piis & elegantibus Baſilij vetbis hom. 8. in hexam. *Alcion auis eſt quæ mare accolit, quæ cùm ſit in maris littore parere ſolita, deponit oua in arenâ, & mediâ hyeme nidum componit, quo maximè tempore ventorum impetu mare tempeſtuoſum eſt. Sed tum venti ſe remittunt, compeſcitur mare, cum alcion ſeptem diebus incubat, excludit enim pullos totidem, qui cum cibum appetunt, ſeptem alios ad pullorum incrementum minutiſſimo animali* Deus *elargitur. Omnes itaque qui ſe mari committunt, id obſeruant, eoſque dies alcionios nominant. Quæ tibi conceſſa ſunt à diuinâ prouidentiâ, cuius etiam vis eluceſcit in ijs animalibus quæ rationis expertia ſunt, vt te commonefacerent ad ea petenda à Deo quæ tibi ad ſalutem conferrent. Quidnam enim quæſo, vel quod fidem alioquin excedat, non eſt tuâ paratum causâ, qui ad* Dei *factus ſis imaginem, cum propter eam tam minutam auem vaſtum illud ac terrificum mare ſedetur, & hyeme mediâ Dei iuſſu coërceatur?*

INTERPRETATIO.

1. QVos turbines, quales procellas, quantas in cælo terraque tempeſtates peccatum

excitauerit, non opus est hîc fusius prosequi: quis enim nesciat coortam illam in cælo Empyreo flante vehementius ambitionis aquilone tempestatem, quæ plurimas Angelorum myriades, quasi totidem naues pretiosis gratiarum mercibus onustas obruerit, & infernali gurgite submerserit nunquàm emersuras? quis ignoret qualem in Terrestri Paradiso violentus dæmonis afflatus procellam commouerit, quæ funestis originalis noxæ fluctibus vniuersum genus humanum inuoluerit, mortalesque dehinc omnes diluuio scelerum vindice absorbuerit octo duntaxat exceptis, in communi omnium gentium naufragio enatantibus, vitâque fruentibus inopinatâ? furebat nimirum aduersus perduelles homines implacabilis vltionum Dominus, & intumescentes in cælum vsque iustissimi furoris vndas attollebat, qnibus infelicis Adæ iactata posteritas in auernale barathrum præceps ruebat, nisi misericors Dei filius quasi pacifica Alcion in Eucharisticarum specierum nidulo delitescens, sopitis turbinibus, tot sæculis desideratam cœlo soloque temperiem reddidisset, in se reconcilians ima summis, duplici vtique sui cruoris effusione, alterâ in altari crucis, alterâ in Sacramento altaris. Quod enim in ipso naufragij periculo plerosque nautas olim egisse legimus, vt oleum in sæuientis Oceani fluctus copiosè profunderent, quo rabiem eius mitigarent, id præstitisse visus est mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, dum balsamino proprij sanguinis oliuo, procellosum, vt ita loquar, Diuinitatis placauit oceanum; pacificans per sanguinem suum, vt apostolicis verbis vtar, siue quæ in cælis sunt, siue quæ in terris, idest hominem in terrâ degentem cum Deo in cœ-

lorum apice regnante reconcilians. *Egit quippe Christus*, inquit Augustinus l. 10 de Ciuit. c. 22. *& assumpsit hominem sine peccato, vt in ipso Sacerdote ac sacrificio fieret remissio peccatorum, id est, per mediatorem Dei & hominum hominem Christum Iesum, per quem factâ purgatione peccatorum reconciliamur Deo. Non enim nisi peccatis homines separantur à Deo, quorum in hac vitâ non fit nostrâ virtute, sed diuinâ miseratione purgatio.*

2. Ethnici vt irata sibi maris numina conciliarent, in ipsa nauigij prorâ stantes, Neptuno, zephyris, tempestatique pecudes immolare consueuerant, earumque exta simul cum vino in fluctus porricere, prout testatur Virgilius l. 5. Aeneidos vbi de Aeneæ sacrificio, agnâque tempestati mactata differens ita cecinit:

Ipse caput tonsæ foliis euinctus oliuæ
Stans procul in prorâ pateram tenet, extaque salsos
Porricit in fluctus, ac vina liquentia fundit.

Christus autem vt sæuientem diuiuitatis oceanum fatale naufragium mortalibus interminantem compesceret, niueam innocentis humanitatis ouem Deo Patri primum incruentè, tum cruentè obtulit atque mactauit, & in scelerum nostrorum, quæ procellam excitarant, expiationem non vinum, sed inæstimabilis pretij sanguinem vini speciebus inuolutum copiosissimè profudit; haud ignarus non aliter coortam sedari posse tempestatem. Cuius rei typum nobis eximium historia Ionæ c. 1. suggerit: suborta quippe ingenti tempestate, nauique periclitante, cum trepidi nautæ vasa plurima in mare proiecissent, nusquam intumescere destitit, donec miserum Prophetam cui veluti prædæ auidius inhiabat, absorpsisset; tunc enim stetit à feruore

ſuô, & ad priſtinam rediit tranquillitatem; quoniam, vt ſubtiliter in hunc locum, ait S. Hieronymus *inuenerat quem quærebat.* Simili ratione quantumuis olim Patriarchæ, ſacerdoteſque Aaronici innumerabiles immolarent hoſtias, vt feruidum diuini furoris mitigarent oceanum, nihilo ſecius ſæuiebat, donec ipſe Chriſtus, vnica ſubortæ tempeſtatis occaſio, placantem ſimul & placabilem propriæ humanitatis obtulit hoſtiam: appoſitè loco cit. Hieronymus: *Si conſideremus*, inquit, *ante Paſſionem Chriſti, errores mundi, & diuerſorum dogmatum flatus contrarios, & nauiculam, totumque humanum genus, id eſt creaturam Domini periclitantem; & poſt paſſionem eius tranquillitatem fidei, & orbis pacem, & ſecura omnia, & conuerſionem ad Deum; videbimus quomodo poſt præcipitationem Ionæ ſteterit mare à feruore ſuo.* Et ſanè æquitati congruum videbatur, vt ipſemet Dei Filius qui vtriuſque procellæ quæ paradiſum tum cæleſtem, tum terreſtrem concuſſit, quæque tum deſertores angelos damnationis gurgite demerſit, tum homines æterni periculo naufragij expoſuit, innocens extiterat occaſio, idem quoque fieret priſtinæ tranquillitatis reſtitutor. Nemini verò dubium eſſe poteſt, quin affectata filij Dei ſimilitudo, quaſi violentus turbo, tum perduelles angelos irreparabili naufragio inuoluerit, tum ipſos cum ſuis poſteris protoparentes è felici originalis innocentiæ ſtatu, velut ex aurea nauigij puppe excuſſos, in omnium calamitatum mare præcipitauerit. Siquidem dixit Angelorum anteſignanus lucifer: *Similis ero Altiſſimo.* Idemque ſuperbiæ virus protoparentibus noſtris his verbis Geneſeos 3. inſpirauit, *eritis ſicut dij.* Proindeque decebat, vt vnde tempeſtatis occaſio,

inde temperies oriretur. Hoc argumentũ ſubtiliter & profundè proſequitur Bernardus ſer.1. de Aduentu Dei, Filium hæc ſecum loquentem inducens: *Ecce occaſione mei creaturas ſuas pater amittit; altitudinem meam primus Angelus affectauit, & populum qui ſibi crederet habuit; ſed continuò Patris zelus grauiter vindicauit in illum, percutiens eum pariter cum omnibus ſuis plagâ incurabili, caſtigatione crudeli. Scientiam quoque quæ nihilominus mea eſt ſurripere voluit homo, & ne illi quidem miſertus eſt. Duas tantum fecerat nobiles creaturas rationis participes, capaces beatitudinis Angelum videlicet, atque hominem, ſed ecce propter me Angelos perdidit multos, homines vniuerſos. Ergo vt ſciant quia & ego diligo Patrem, per me recipiat, quos quodammodo propter me amiſiſſe videtur.* (attende Lector ad ſequentia.) *Si propter me tempeſtas hæc orta eſt; ait Ionas c.1. tollite me, & mittite in mare. Omnes inuident mihi; ecce venio, & talem eis exhibeo memetipſum, vt quiſquis inuidere voluerit, quiſquis geſtierit imitari, fiat ei æmulatio iſta in bonum.* Idemque ſermone in Cœna Domini adludens ad tempeſtatem à Iona placatam, ait de Chriſto: *Qui pro nobis per huius vitæ pelagus ad Patriam de exilio transferendis; rapacibus pyratis naulum propriæ mortis exoluit.* Vt igitur ſola Ionæ Prophetæ proiectio feruidum potuit mitigare pelagus, ita ſola Filij Dei Perſona humanarum fluctibus miſeriarum Alcionis inſtar innatans turgidos diuinæ vltionis fluctus æquauit, pacificans per ſanguinem ſuum, ſiue quæ in cælis, ſiue quæ in terris, hoc eſt terrigenas homines cum Deo cælicola reconcilians: quæ prior eſt huius Apoſtolicæ ſententiæ expoſitio.

3. Aliam porrò profert in hunc Pauli locum Hieronymus: *Pacificans ſiue quæ in cælis, ſiue quæ in*

terris, id est, inquit, *reconcilians terrena cælestibus, quæ ab eis per contrarietatem vitæ fuerant separata,* homines vtique mortales immortalibus Angelis diuinæ gloriæ zelatoribus præcipuis, nobisque ob perduellionis crimen infensissimis. Quam posteriorem expositionem cum Theodoreto libens amplectitur Chrysostomus his verbis: *Vis scire, quantum Angelorum esset in nos odium, & quomodo nobis semper aduersarentur? mittuntur ad supplicium aduersus Israëlitas, aduersus Dauid, aduersus Sodomitas, aduersus vallem luctus; sed non nunc, sed è contra in terrâ canebant valde lætantes.* Nimirum vbi Dei Filius quasi mitis Alcion in Bethleemitici nido præsepij iacuit, beati Angeli hactenus hominibus hostiles & infensi, confestim quasi inito fœdere, cecinerunt vnanimes: *Gloria in altissimis Deo, & in terrâ pax hominibus bonæ voluntatis.* Et circa solstitium hybernum quo natus est Princeps pacis, Alcionij dies orbi terrarum illuxerunt, quibus homines & Angeli velut colluctantes inuicem venti quieuerunt. Hanc autem Angelorum & hominum reconciliationem die Natiuitatis Dominicæ feliciter inchoatam sacra ipsius humanitas velut Alcion Sacramentali clausa nidulo gloriosè consummauit, quod Eucharistia nobis Angelos deuinxerit, vtpote diuini cruoris merito nobiscum communicantes. Pulchrè quidem id in Alcione miratur Ambrosius Hexaem, l. 5. c. 13. *Illam fouendis partubus id temporis habere deputatum, quando maximè insurgit mare littoribus, vehementiorque fluctus alliditur, quò magis repentinæ placiditatis solemnitate auis huius eluceret gratia. Namque vbi vndosum fuerit mare, positis ouis subitò mitescit, & omnes cadunt ventorum procellæ, flatusque aurarum quiescunt, ac placidum ventis stat mare, donec oua fo-*

ueat Alcion ſua. Chriſtus autem hanc auem æmulabundus, ingruente ſæuiſſima paſſionis ſuæ tempeſtate, quum Iudaicæ perfidiæ procelloſum mare vehementius fureret, Sacramentalium Symbolorum nidulum ingreſſus, repentinam attulit temperiem, terrena cæleſtibus conciliauit, hominem Deo & Angelis reuniuit, quo magis inopinatâ huiuſmodi ſerenitate, diuini Sacramenti in conciliandis hoſtibus virtus & efficacia eluceret. *Si igitur*, vt cum eodem Ambroſio proſequar, *auis minuſcula contemplatione & inſurgit mare, & repente comprimitur, atque aſpera hyemis inter ingruentes procellas tempeſtateſque ventorum detergit cæli nubila, fluctuſque componit elementis omnibus ſubitò infuſa tranquillitas*: Quidni anima tentationum iactata fluctibus ſubitam placiditatem myſticæ noſtræ Alcionis intuitu ſperet, ac ſibi certiſſimè polliceatur? quandoquidem ſacræ communionis dies verè ſint illi dies Alcionij indubiæ ſerenitatis, quibus nullus procellæ motus in eam præualere poſſit quod Chriſtus ipſius ſinu ſuſceptus, ex Sacramentalis nidi *latebrâ cælumque ſolumque ſerenet.*

EMBLEMA XXIX.

PELECANVS PRÆ SANGVINIS EFFVSIONE NIDO SE MOVERE IMPOTENS

Dic mihi cur nido Pelecane immobilis hæres?
Præ nimiaque cibum debilitate fugis?
Prolis amor nimius vires exhausit, & illic
Sanguinis ex fluxu languida membra tenet.

Sanguine vt exanimes fœtus animantur, eodem
Exanimor: Vitam dat cruor atque necem.

APODOSIS.

Sub ſacris ſpeciebus ineſt immobile Chriſti
Corpus; ibi nimio languet amore Deus.
Sanguinis immenſas abſumpſit copia vires.
Quo crux tincta, calix ſpumat, & ara rubet.
Sponte perit, ne diſpereant quos deperit, ipſo
Quo ſoboles viuit vulnere, mater obit.
Ni langueret amans, vis elangueret amoris,
Et moreretur amor, ni moreretur amans.

FONS EMBLEMATIS.

PElecanus poſt ſanguinis ſui in pullos effuſionem adeo debilitatur, vt exire de nido non valeat, & pulli pro ſua ac matris cibatione volare cogantur. Sed horum quidam propter ignauiam aut impietatem in matrem, exire nolunt: quidam autem ſeipſos quidem paſcunt, ſed matrem penitus negligunt. Mater vbi conualuerit pios filios nutrit, impios verò abiicit. Ita Author lib. de natura rerum & Albertus M. apud Geſnerum in Pelecano.

INTERPRETATIO.

1. OPportunè S. Auguſtinus expendens illud Pſal. 101. *Similis factus ſum pelicano ſolitudinis*, ita diſſerit: P*elecanus naſcitur in ſolitudinibus, maximè Nili fluminis in Aegypto. Dicuntur hæ aues tanquam colaphis roſtrorum occidere paruulos filios ſuos, eoſdemque in nido occiſos à ſe lugere per triduum. Poſtremò dicunt matrem ſeipſam grauiter vulnerare, & ſanguinem ſuum ſuper filios fundere, quo illi ſuperfuſi*

reuiuiſcunt. Fortaſſe hoc verum, fortaſſe hoc falſum ſit. Tamen ſi verum eſt, quemadmodum illi congruat qui nos viuificauit ſanguine ſuo, videte. Congruit illi quod matris caro viuificat ſanguine ſuo filios ſuos? ſatis congruit. Habet enim paternam authoritatem, habet maternum affectum, ſicut Paulus, & pater eſt, & mater eſt, non per ſeipſum, ſed per Euangelium: *Pater vbi dicit: etſi habeatis multos pædagogos in Chriſto, ſed non multos patres: in* Chriſto *enim Ieſu per Euangelium ego vos genui. mater autem, vbi ait: filioli mei quos iterum parturio donec Chriſtus formetur in vobis. Habet ergo hæc auis, ſi verè ita eſt, magnam ſimilitudinem carnis* Chriſti, *cuius ſanguine viuificati ſumus. Sed quomodo congruat* Chriſto, *quod ipſa occidit filios ſuos? an & illi non congruit, ego occidam, & ego viuificabo; ego percutiam, & ego ſanabo? an verò Saulus perſecutor moreretur, niſi de cœlo percuteretur? aut prædicator excitaretur, niſi illius ſanguine viuificaretur?* Auguſtino ſubſcribit Bruno Carthuſ. Sed aliam rationem profert cur Pelecanus occidat pullos, quòd ipſi prius illum in facie percutiant. At S. Hieronymus in epiſtolâ ad Præſidium docet filios eius non ab ipſo, ſed à ſerpente occidi, quos deinde ſua latera percutiens, & ſanguinem in eos excutiens reſuſcitet. Idcircò S. Epiphanius Phyſiologi c. 8. hanc auem φιλότεκνον, Ideſt, amantem prolis appellat, aitque matrem pullos fouendo & complectendo, nimiis ſauciare oſculis, ac eorum latera perforare: patrem verò dolore tactum, latus deinde proprium terebrare & ſanguine in eos ſuperfuſo ſuſcitare. Non prætermittam quod Agellius in Pſal. 101. refert ex Maximo ſcriptore Græco, Pelecanum aduerſus ſerpentem qui pullis eius inhiat, nidum in ſublimi conſtruere, ac vndique ſepire:

hoſtem verò parte qua ventus adflat, virus iis inſufflare, quo pereant. Pelecanum vbi mortuos videt, nubem ſpectare, & in altum volare: aliſque latera percutere, quoad ſanguis diffluat; quem vbi per nubem inſtillarit, pulloſque perfuderit, illos demum excitari. aitque pullos eſſe protoparentes, nidum ſublimem paradiſum, ſerpentem diabolum, cuius viru inſpirato perierunt, Chriſtum vti Pelecanum præ nimiâ in nos charitate crucem aſcendiſſe, percuſſoque latere exanimes ſuo cruore ſuſcitaſſe, ac per roridam Spiritus ſancti nubem, (adderem ego, per Sacramentalium ſpecierum nebulam) ſanguinem ſuum & vitam inſtillare.

2. Aequiori ſanè titulo Chriſtum φιλότεκνον & pelecano prolis amantiorem dixero: quippe ſi hæc volucris pullorum vulneribus proprio cruore medetur, id agit, vt quas, ſecundum Auguſtinum, iis plagas inflixit, eaſdem pariter curet ſanguinis illitu. Chriſtus verò noſtrorum vulnera ſcelerum, quæ nobis ipſis infliximus, vltrò ſanauit, nec latus duntaxat ſuum vt Pelecanus, ſed totum corpus, ſpinis, clauis, verberibus aperiri voluit, nec aliquot ſolum modo ſtillas, ſed totum ſanguinem in exanimes animas effudit: neque id ſemel duntaxat in cruce, ſed infinities in Sacramento Euchariſtiæ, vbi eum iugiter quaſi ſalubre balſamum exſtillat; iuxta illud Ambroſij ſerm 5. in Pſalm. 118. *Vulnus eſt quod Chriſtus excepit, ſed vnguentum eſt, quod effudit.* At quis ipſius lateri vulnus ex quo vitales riuuli promanarunt, inflixit? nimius erga exanimes filios amor, & incomprenenſibilis charitas. Quis ſanguinem è venis in noſtrorum vlcerum remedium extraxit? *Amor*, inquit Bernardus

dus ſer. 64. in Cant. *Dignitatis neſcius, dignatione diues, affectu potens, ſuaſu efficax. Quid violentius? triumphat de* Deo *amor, vt ſcias amoris eſſe quòd plenitudo effuſa eſt.* Quæ plenitudo? plenitudo ſanguinis, plenitudo vnguenti, plenitudo medicinæ mortuos ſuſcitantis. Nimirum, ſi D. Aug. l. manualis c. 24. *Deus amore venit ad homines, & in homines* (quod ad Euchariſtiam attinet) *& factus eſt homo amore inuiſibilis, ſeruis ſuis factus eſt viſibilis, amore vulneratus eſt propter delicta noſtra.* Vt ex amoris vulneribus Pharmaca fluerent immortalitatis, quin vt exanimes filios ſui profluuio cruoris animaret, amor idem ſuaſu efficax omnino perſuaſit. Vt iis aſſerit verbis Bernardus ſer. 4. de Nat. Domini: *Filius* Dei *altiſſimi iubetur occidi, vt vulneribus meis pretioſo ſanguinis illius balſamo medeatur. Agnoſce, homo, quam grauia ſunt vulnera, pro quibus neceſſe eſt D. Chriſtum vulnerari: Si non eſſent hæc ad mortem, & mortem ſempiternam, numquam pro eorum remedio* Dei *filius moreretur.* Quoniam igitur ſerpens peſtifero nos ad mortem ſauciauerat afflatu, amabilis pelecanus ad mortem ſauciatus eſt, vt noſtra ſuis curaret vulnera vulneribus, & interemptos ſui cruoris vnctione ſuſcitaret. Lubet proinde cum eodem mellifluo doctore in has voces prorumpere ſer. de quadruplici debito: *O quàm indebita miſeratio, quàm gratuita dilectio, quàm inopinata dignatio, quàm ſtupenda dulcedo, quàm inuicta manſuetudo! regem gloriæ pro deſpicatiſſimo vernaculo, imò vermiculo crucifigi! quis audiuit vnquam tale? aut quis vidit huic ſimile? vix enim pro iuſto quis moritur; ipſe verò pro iniuſtis & inimicis mortuus eſt.*

3. Ex nimiâ cruoris in ſaucios ſemineceſque filios

effuſione, ſequitur in Pelecano languor, & infirmitas, vt nido deinceps euolare nequeat: quaſi vehemens erga ſobolem amor vires cum ſanguine penitus exhauriens, eumdem nido immobilem affixerit, vti ex Alberto M. in Emblematis fonte retulimus· Chriſtus pridie quam pateretur adorabile Sacramentum inſtituens, corpus ſuum nimio erga nos amore languidum, laboribus, ærumnis, ieiuniis & doloribus attritum, quin & Sacramentali totius ſanguinis profuſione prorſus exhauſtum in ſacrarum nido ſpecierum repoſuit ex ſe quidem immobile, nec niſi ad ſymbolici nidi motum à Sacerdote mobile. Hæret hîc igitur Pelecanus immobilis quòd more amantium rem amatam depereuntium amore langueat. Sicut enim carnalis amor prædominans corpori ſenſim languorem inducit, quòd ex illius exceſſu ſequatur humorum intemperies diu noctuque diſcrucians, & phantaſiæ notabilis inquietudo, quæ tum ad cibum, tum ad ſomnum amantem ineptum efficit; ita ſanè ſpiritalis amor, vbi vehemens & extaticus eſt, illicò redundat in corpus, partiſque ſenſitiuæ vires exhaurit, quod appetitus ſuperior inferiorem rapiat: Ex quâ redundantiâ promanat harmoniæ naturalis grauis alteratio, vt patet in iis qui rapiuntur in extaſim, ad quam totius languor corporis, vbi ad ſe redierint, conſequitur. Vnde Danielis c. 9. Prophetam poſt viſionem elanguiſſe & emarcuiſſe legimus; Ezechielem eadem de causâ c. 44. in faciem ſuam cecidiſſe quaſi exanimem, & Iſaiam cap. 21. conturbatum fuiſſe cùm vidiſſet, & cor eius emarcuiſſe. Noſter itaque Pelecanus nimio erga homines amore ſuccenſus dum in Apoſtolos viuificum

ſanguinem è cratere profundit, in Sacramentali nidulo languidus hæſit & immobilis, nobiſcum ibidem ad conſummationem vſque ſæculi commoraturus, cum Canticorum ſponsâ ſucclamans: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo*; id eſt virtutum Chriſtianarum fulcite me floribus, vt filios intuear florere virtutibus, quos antea marceſcere vitiis vidi & indolui, ſtipate me ſanctorum operum fragrantibus malis, quia violentiori charitate langueſco: ſumptâ metaphorâ à floribus, pomiſque odoriferis quibus deliquium ex amoris vehementiâ patientes non mediocriter ſubleuantur. Porrò languorem huiuſmodi ex amatæ rei dilatione ſuboriri doctè inter alios docet S. Bernardus ſer. 51. in Cant. his verbis: *Cum præſto eſt quod amatur, viget amor, languet cùm abeſt, quod non eſt aliud quàm tædium quoddam impatientis deſiderij, quo neceſſe eſt affici mentem vehementer amantis, abſente quem amat, dum totus in expectatione, quantamlibet feſtinationem reputat tarditatem. Subſtractio nempe rei quam amas, augmentatio deſiderij eſt, & quod ardentius deſideras, eo cares ægrius.* Languet igitur amore Chriſtus in Sacramento, vt debilis Pelecanus in nido, quia quod ardentius amat, quod violentius deſiderat, longius differtur, & quod vehementius ſitit, eidem ſubtrahitur. Quid enim ibi deſiderat niſi ſalutem animarum, peccatorum pœnitentiam, pœnitentium iuſtitiam, iuſtorum ſanctitatem, ſanctorum conſummationem & gloriam? ad hæc totis præcordiis anhelat, & ardentius inhiat. Quoniam igitur iſta diutius differuntur, quod piis ipſius votis & inſpirationibus homines reluctentur, ideò in Sacramentali nidulo

languidus & immobilis, ſtupida & immobilia hominum corda mouere ſatagit ipſe immotus, & incredibilem amoris vigorem ſuo languore piis inſpirat animabus. Languet ibidem amans, ſed quo magis languet, eo magis amor ipſius viget, & niſi noſtrûm amantiſſimus in Euchariſtiâ langueret, nec amor in noſtris cordibus arderet, nec dilectio vigeret: Verè ſiquidem poeta cecinit:

Si non languet amans, credite, languet amor.

Proinde ſi Dominum Ieſum amare pigebat, nos modo præamantem, & amore languentem redamare non pigeat. Ipſe quidem non amans duntaxat, ſed & amor eſt, & ſolam à nobis amoris vicem exigit: quidni redamemus Amantem? quidni amemus amorem per ſe amabilem? quidni illius amore langueamus, qui noſtrûm amore in arâ languеſcit? quidni ego tibi, bone Ieſu amor meus ſuauiſſime, cum tuæ matris amaſio dicam: *Pro his ita ſum amans te, quantum poſſum, ſed eſt quod me plus mouet, plus vrget, plus accendit, ſuper omnia, inquam, reddit amabilem te mihi, Ieſu bone, calix quem bibiſti, opus noſtræ redemptionis. Hoc omnino amorem noſtrum facile vindicat totum ſibi; hoc eſt quod noſtram deuotionem & blandius allicit, & iuſtius exigit, & arctius ſtringit, & afficit vehementius.* At quorſum ex Euchariſtico Calice mihi Ieſus amabilior, niſi quod ibi mei amore totum ſanguinem pius Pelecanus effudit: quo meum ſcelus ablueret, vulnus curaret, & exanimem animam ſua morte myſticâ ſæpius animaret. Ad quem proinde hanc Angelici Doctoris orationem meritò dirigere liceat in rithmo Euchariſtico.

Piè Pelecane Iesu Domine
Me immundum munda tuo sanguine,
Cuius vna stilla saluum facere
Totum mundum quit ab omni scelere.

Nec vereor, ne mihi se subtrahat, quandoquidem exhaustis, vt ita loquar, repetito in dies sanguinis effluxu viribus languidus, in Sacramentalium nidulo specierum iaceat. *Nimio immotus amore.*

EMBLEMA XXX.

PAVXIS AVIS INDICA GEMMAM MIRABILEM ORE PROCREANS.

GEmmiparens volucris, cuius torcoide rostrum
Splendicat, eximium fundit ab ore iubar.
Hinc reliquis auibus, quas ptocreat India, præstat,
Orbis & ipsa noui Nobile prodigium est.

APODOSIS.

Christus Erythræis corpus præstabile gemmis
Ore sacro, instanti mortis agone parit.
Quo splendore, quibus radiis diuina refulsit
Gemma! quod afflauit mentibus illa iubar!
Quas in Apostolici feruentia corda senatus
Aetheream flammæ est eiaculata faces!
Hâc equidem gemmâ, nec nobiliore niteret,
Inclyta gestaret si diadema Trias.
Dummodo eâ potiar, superûm vix curo coronas:
Vnica cœlitibus præualet aureolis.
Pauper es? ore Dei pendentem suscipe gemmam:
Non eget, immensas qui tenet orbis opes.
Hac Deitas, hac tota Trias, totusque theander
Clauditur, illius munere diues eris.

FONS EMBLEMATIS.

NOn est prætereunda, inquit Franciscus Hernandes in suâ Indiarum historiâ à Nierembergio relatâ, auis illa ad regem Philippum secundum à Margaritâ insulâ missa. Erat in hac aue insigne ac peculiare tumorem quemdam radici rostri affigi, quâ parte erat tenuior, pici formâ, lapidis duritiâ & cæruleo colore, qualis esse solet lapidis Cyanei, aut vocati Torcoidis.

INTERPRETATIO.

1. PAuxim inter omnes Americæ volucres agnatâ radici rostri torcoide celebrem & inclytam in hacce tabellâ consideranti mihi, subitò venit in mentem amabilis Iesus adorandam humanitatem qualibet gemmâ pretiosiorem ore suo pariens sub speciebus Eucharisticis, hoc est inæstima-

bilem proprij corporis torcoidem, consecratoriis verbis ex ore diuino prodeuntibus quotidie reproducens in aris, ad Angelorum & hominum admirationem. Quis enim gemmarum princeps adamas, quis vnio, quæ torcois, huic gloriosæ carni comparari queat, quæ tota Deo delibuta, tota diuinæ hypostaseos affinitate deificata, triumphalem Empyrei curiam quatuor gloriæ dotibus illuminat, & sacraria nostra secretâ luce perfundit? Mira quidem huic Indicæ volucri virtus à naturâ indita est, vt ex redundantiâ cibi purioris lapillum pretiosum rostro adhærentem procreare possit, qualem & conchis margaritiferis vim inesse constat, vt roris guttulas quibus aurorâ surgente nutriuntur, natiuo calore in vniones transmutent: at longè mirabilior Christi potentia, quâ bucellam panis, in propriæ carnis torcoidem innumeris gloriæ fulgetris radiantem stupendâ transsubstantiatione conuertat. Et verò si ea naturæ vis insit, vt alimoniam transformet in gemmam: *Quid dicemus* inquit, appositè S. Ambros. l. de iis qui initiantur myster. c. 9. *de ipsâ consecratione diuinâ, vbi ipsa verba Domini Saluatoris operantur? Nam Sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur. Quod si tantum valuit sermo Eliæ, vt ignem de cœlo deponeret, non valebit Christi sermo, vt species mutet elementorum?* De *totius mundi operibus legisti: quia ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt; sermo ergo Christi qui potuit ex nihilo facere quod non erat, non potest ea quæ sunt in id mutare quod non erant? non enim minus est nouas rebus dare, quam mutare naturas.* Et infrà: *Ipse clamat* D. *Iesus, Hoc est Corpus meum, ante benedictionem verborum cœlestium alia species nominatur, post consecrationem Corpus Christi significa-*

tur, ipse dicit sanguinem suum, ante consecrationem aliud dicitur, post consecrationem sanguis nuncupatur.

2. Habemus igitur inæstimabilis pretij torcoidem ex ore dominico prognatam, pretiosam videlicet ipsius carnem inenarrabili gloriâ circumfusam, consecratorio sermone, diuinitus in altari reproductam. Quòd enim illam Seruator consecrationis verbo substantialiter in Sacramento reproducat verius æstimant illustriores Theologi: quippe si rem extinctam potest iterum eamdem numero producere, quòd eam semper in omnipotentię sinu contineat; cur Corpus suum in cœlis existens, nequeat in aris reproducere? nec enim illius potentia primâ ipsius in vtero virginali productione exhausta fuit & effœta; nec existentia quam eidem in cœlis impertitur, impedit quo minus eamdem in Sacramento conferat. Siquidem in quolibet omnipotentiæ diuinę sinu, innumera latent cuiusuis speciei indiuidua, & quodlibet indiuiduum infinities, vt possit illud idem numero quoties voluerit variis locis & temporibus procreare; adeò vt etsi re ipsâ sit vnum, nihilominus vi stupendæ istius replicationis virtute multiplex censeatur, quod diuersis ęquipolleat indiuiduis, & rerum distinctarum obeat munia, siue dissita occupando spatia, siue contraria in iis operando, vel patiendo, siue demum in vno loco desinendo per conseruatiui substractionem influxus, etsi in altero integrum & inuiolabile perseueret; vti reipsa Corpus Dominicum in Sacramento corruptis speciebus esse desinit, quamuis immutatum in cœlo persistat. Etenim admissâ substantiali huiusmodi Corporis reproductione

facilius intelligitur admirabilis illa Panis in illud conuerſio, quam Tridentinum emphaticè tranſſubſtantiationem appellat, cum ſubſtantifico diuinę poteſtatis influxu, ſub accidentibus, ad modum ſubſtantiæ, ſine tamen vllâ inhæſione collocetur; & aliunde nulla vis ſanctorum Patrum teſtimoniis infertur, dum Chriſti Corpus à Sacerdotibus confici, fieri & creari conſonanter ſcribunt, vt Tertull. l. 4. contra Marcion. Ambroſ. loco ſupra citato & Author ſer. in Cœna Domini, denique Damaſcenus l. 4. de fide c. 14. In hac enim Sententia reapſe conficitur & creatur conſecratorio ſermone concurſu ita efficaci, vt ſi ſecundùm eſſe naturale in cœlo non exiſteret, virtute huius ſubſtantifici influxus in altari produceretur ex nihilo, ac proinde veriſſimè crearetur ad verborum prolationem. Ita diſertè Author ſermonis in Cœnâ Domini, qui præmiſſis conſecrationis verbis, ſubdit: *Ante illa verba cibus ille communis tantum nutriendo corpori commodus erat, & vita corporalis ſubſidium miniſtrabat: ſed ex quo à Domino dictum eſt: Hoc facite in meam commemorationem, hæc eſt caro mea, & hic eſt ſanguis meus; quotieſcunque his verbis, & hac fide actum eſt, panis ille ſubſtantialis & Calix benedictione ſolemni ſacratus, ad totius hominis vitam ſalutemque proficit, ſimul medicamentum & holocauſtum ad ſanandas infirmitates, & purgandas iniquitates exiſtens.* Vbi pretioſi corporis gemmam ore & ſermone Domini reproductam ſatis euidenter agnoſcit.

3. Neque verò ſolum ibi corpus quatuor gloriæ dotibus rutilum, ſoluſue ſanguis murice fulgidior ponitur, ſed & anima Chriſti cum omni ſcientia-

rum, virtutumque ornatu, omnibuſque tum gratiæ, tum gloriæ dotibus inſignita virtute eiuſdem creatiui concurſus reproducitur; ne quid agnatæ ori Chriſti gemmæ deſit ad ſplendorem & venuſtatem. Plurimum enim illius pretio, & myſterij huius dignitati detraheretur, ſi corpus inglorium, exangue & exanime ibidem reponeretur. Quôque huiuſce incompatabilis gemmæ valor in infinitum excreſcat, vnio hypoſtatica totius humanitatis cum Verbo, totam Deitatem, Trinitatemque ſecum aduehens, eodem omnipotentiæ influxu pariter reproducitur; cui ſuum nitorem præcipuum myſtica Euchariſtiæ torcois potiſſimum debet. *Meo Theſaurus ab ore.*

EMBLEMA XXXI.

AVIS PENNIPVLCHRA MALENS EMORI, QVAM POLLVI.

I'aymerois mieux perdre la vie,
Que ma beauté me fust rauie.

31

PEnnarum volucris miro famosa nitore
Sponte perit. spolij ne violetur honos.
Si visco extremam tantillum illeuerit alam,
Integritatis amans se sinit ipsa capi.

Munditiæ præfert vel libertatis amorem:
Dulce decorumque est gloriæ amore mori.

APODOSIS.

Sacrilegum quoties inuictus, Christe subintras
Pectus, & in spurcas incidis ipse manus.
Si tibi spurcitiæ, tormentorumue daretur
Optio, præferres vincula, flagra, crucem.
Munditiæ cupidus quæuis extrema subires,
Ne decor intereat quo caro munda nitet.
Immarceßibilem peperit tibi prima nitorem
Paßio, dura nimis probra, secunda parit.

FONS EMBLEMATIS.

AVes pennipulchræ eam, naturâ duce, suarum diuitiarum cognitionem habent, vt visco tantillum hærentes sistant, neque contorqueantur, vt plumis suis nullo detrimento sint. Cuius pulchritudinis tantus est amor; vt melius ducant capi atque occidi, quam pennarum integritati, dum libertati student, minimè parcere. Ita Hernandes in Paralipomenis notationibus apud Nieremberg. l. 10. c. 65.

INTERPRETATIO.

I. QValem munditiem exigat purissimus Agnus Eucharisticus, quantumque vel à leuissimis sordibus abhorreat nemo diuinius explicat, quàm D. Dionysius c. 3. de Eccles. Hierarchia, vbi subtiliter expendens, cur adstans altari Pontifex digitorum extremitates aquâ mundissimâ abluat, ita scribit: *Adstans coram Symbolis sanctissimis* Pontifex *aquâ manus abluit, vnà cum Sacerdotum ordine venerando. Nam qui lotus est, vt eloquia testantur,*

non opus habet aliâ , quàm ſummitatum ſeu extremitatum ſuarum lotione , per quam vtique ſupremam munditiem fiet , vt diuiniſſimo præditus habitu deiformitatis , dum ad ſequentia quoque benignè procedit , liber futurus ſit , & expeditus , quippe prorſus vniformis , & ad vnum rurſus vnitiuè conuerſus , immaculatam ſimul & intemeratam ſuam faciet conuerſionem , tanquam qui deiformitatis ſuæ plenitudinem & integritatem ſeruet. Nempe qui lotus eſt, ſceleriſque purus , non indiget niſi vel vt extremos digitos vel pedes lauet , id eſt vt minimas imperfectionum labeculas, quæ pulueris inſtar animæ ſolent affectibus adhærere omnino eluat : Vnde Saluator Apoſtolorum pedes abluit , antequam eos ad ſui Corporis & Sanguinis communionem admitteret ; ideoque extremorum digitorum ablutio, quæ diuinis à Sacerdote præmittitur myſteriis, ſatis eidem inſinuat extremis animæ phantaſiis expiatum ac deiformitatis niueâ ſtolâ veſtitum ad tremendum accedere debere ſacrificium; ſic enim clarioribus Dei abſconditi radiis afflabitur ; puriorique diuinæ charitatis flammâ ſuccendetur. Enimverò ſi Sacerdotem conſecraturum leuibus peccatorum venialiũ ſordibus emaculari deceat,quâ ratione mortali crimine conſpurcatus ad altare præſumet accedere, & Virginalẽ Domini carnem Venereis violare ac contaminare ſpurcitiis? immaculato ſiquidem agno quæuis pollutio ipsâ quam pro nobis pertulit morte longè grauior eſt, adeò vt niſi glorioſi corporis obſtaret immortalitas ; iterum emori mallet, quàm peſtifero pollutæ mentis halitu coinquinari.

2. Et quidem prima ratio qua moueri poteſt vt ſacratiſſimæ carnis conſpurcationi mortem præferat, ea eſſe poteſt , quod paſſionis ſuæ merito pec-

catum abstulerit, suo cruore sordes nostras abluerit, & mortem nostram moriendo destruxerit, vnde inuictissimo mortis triumphatori gloria & honor immortalis accessit. Sic enim Chrysostomus hom. 2. in Symbol. tom. 5. vbi quærens quæ passus sit Dominus, respondet: *Vt, quia nos in transgressione per Adam primum hominem mortui eramus, in patibulo crucifixi resuscitaremur.* Cui subscribens Ambrosius præfatione in Psal. 35. exclamat. *Beatum lignum Domini, quod omnium peccata crucifixit! beata caro Domini quæ victum omnibus ministrauit!* Quidni igitur mors Christo sit optabilior, Sacramenti pollutione, ac communione sacrilegâ, cum morte suâ peccatum omne deleuerit & extinxerit, quod ad nostram perniciem horribili sacrilegio reuiuit; quidni mors ei desiderabilior quæ gloriam peperit, quàm corporis inquinatio quę ignominiam?

3. Secunda ratio est, quod per mortem suam Dominus nos mortales, non solum immortales, sed & deos effecerit. Non id fingo, sed à sanctis Patribus traditum profero. Quippe sæpius à me laudatus Chrysostomus Hom. 6. de Feria 5. Passionis id disertis asserit verbis: *Quare displicet si Christus de sinu Patris, de deitatis secreto ad nostram seruitutem venit, vt nos suæ redderet libertati; nostram mortem suscepit, vt nos eius morte viueremus? quandoquidem per despectum mortis mortales in* Deos *retulit, nos cœlestibus æstimans; & quomodo* Deus *Christum ad iniuriam vocat tantam, sic homines tantam tollit & extollit ad gloriam.* Suffragantur Nazianzenus orat. 40. in sanctum baptisma docens. *Ex virgine Mariâ progressum totum hominem, eumdem &* Deum, *pro toto homine læso, vt totâ peccati condemnatione rescissâ tibi toti salutem afferat, impatibilem* Diuinitate, *pa-*

tibilem aſſumptæ humanitatis ratione, tantùm hominem propter te effectum, quantùm tu propter illum Deus *efficeris.* Nempe cùm Dei Filius propter nos factus homo, ſeiunctâ crucis ſupplicio à corpore animâ, deſiit eſſe verus homo: homo tunc primum incœpit eſſe Deus, ſuſcepto deiformitatis habitu, quaſi noſtra humanitas non poſſet ad diuinitatis euehi dignitatem niſi ipſa diuinitas mortis falce diſſolutam amitteret aliquatenus humanitatem. Optabilior proinde Redemptori illa mors, quæ mortales homines in Deos immortales tranſmutat, quam indigna communio quæ triſulco triplicis mortis iaculo ſacrilegos transfodit & occidit, dum corpori & animæ mortem infert, & demum impœnitentes æternæ mortis cruciatibus addicit.

4. Poſtremà tandem ratio, vi cuius mors pollutioni præferenda eſſet, ea eſt, quod mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus ſuæ mortis meritò reconciliauerit ima ſummis, ſuique cruoris glutine Deum homini copularit. Aperte Theophylactus orat. de adoratione Crucis: C*rux*, inquit, *ad conditorem Chriſtum adducit cœleſtia, ſubterranea, & terreſtria, ab ortu ſolis vſque ad occaſum, vt non ſint amplius duo creaturarum genera, Angeli & filij hominum, quædam in cœlo, quædam in terrâ, quædam prope, quædam longè, ſed vt iam ſint vna creatura omnium qui in* C*hriſto renouati ſunt.* Proinde nihil Domino pacis & vnitatis amatori eâ morte iucundius obtingere potuit, quæ Deum homini, terrenis ſuperna reiunxit. Contra verò quid indignâ Sacramenti perceptione eidem regi pacifico poteſt eſſe deteſtabilius, quæ communionis ſpecie, ſoluit vnionem, animam à ſuo tum conditore, tum redemptore ſeiungit, ictum violat fœdus,

cæleſtibus

cæleſtibus Poteſtatibus bellum indicit, vt cum inferis paciſcatur ? ô malè prognatam ex communione diuiſionē! ô monſtroſum Sacramenti vnitatis partum! ô quam abſimilem ſuæ Parenti ſobolem! Quid aliud ſpirat Euchariſtia quàm pacem, concordiam, charitatem? quî fit igitur vt ſacrilegus per dilectionis oſculum, & pacis vinculum, inferat bellum? his itaque de cauſis nemo dubitet Agnum Euchariſticum adeo ſui nitoris, ac integritatis ſtudioſum eſſe, vt venereis ſordibus gloriosam tot tituli s mortem præponat; malitque rurſus mori, ſi beatæ humanitatis ſineret immortalitas, quàm ſacrilegæ Communionis viſco contaminari. *Illi grauior Pollutio morte.*

EMBLEMA XXXII.

TVRDVS CHIAPPÆ PINVS ROSTRO PERFORANS GLANDESQVE INSERTAS COMEDENS.

TVrdus vbi Pinum transfixit acumine roſtri,
Eruit inflictis pabula vulneribus.
Deuorat inſertas terebrato in cortice glandes;
Dulcius è plagis eſca petita ſapit.

APODOSIS.

Sacra Redemptoris deicidæ membra forarunt:
Hisce foraminibus nobilis esca latet.
Omnis homo deicida, suo quia funeris author
Crimine: sola Deum culpa necare potest.
E Cruce pendenti peccator adhæreat, olli
Suggeret Angelicas plaga vel vna dapes.
Transfixo cedunt regalia fercula cordi,
Suauior ambrosiâ est vulnere gutta fluens.
Consummatum epulum lateris dat vulnus hiulci,
Corde famem sedat, rore rubente sitim.

FONS EMBLEMATIS.

GEnus turdorum Chiappam incolit quos vocant passeres fabros, fructu quercino vescuntur, rostro perforant corticem pinuum, glandem singulis foraminibus aptissimè accommodant, vt manu ab Indis extrahi nequeat; sic omnem pinum ornatissimè cingunt glandibus incisis; mox pedibus hærentes cortici, tundunt rostro glandem, & suauiter vorant. Ita Nierembergius l. 10. Natur. histor. c. 66.

INTERPRETATIO.

1. NOn oratoria quædam hyperbole, sed solida fidei veritas est, omnes homines Christicidij reos esse, ac Dominicæ mortis conscios; nullus est ex Adæ posteris, qui manus suas non lauerit in sanguine Saluatoris, nullus qui vulneribus inflictis, totum eius cruorem non effuderit, nullus qui cum hostibus Iudæis non exclamauerit; *Crucifige, crucifige eum*: Verissimè quippe de omnibus hominibus intelligi debet, quod de astanti-

bus turbis ſcriptum eſt: *Clamauerunt omnes, crucifigatur.* Etenim ſi per vnius hominis delictum, Apoſtolo teſte, omnes mortui ſunt, pro omnibus vtique mortuis Chriſtus non ſolum vulneratus, ſed & mortuus eſt, qui non eſt mortuus, niſi pro mortuis: igitur quotquot originali noxâ mortui ſunt, (omnes autem mortui ſunt) deicidij conſcij ſunt, verbo dicam, omnes Chriſticidæ. Nemo proinde ſibi falsò perſuadeat ſolos carnifices clauos in Domini manus pedeſque ſacratiſſimos malleis adegiſſe, ſolumue Longinum lanceâ latus eius aperuiſſe, plagas huiuſmodi omnes infliximus, quoniam ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra: tolle ſcelera, tollis & vulnera; nulla ſiquidem eſſet vulnerum neceſſitas ſi nulla foret hominum iniquitas, vt ideò planè neceſſarium Adæ peccatum Eccleſia cenſeat, quod Chriſti morte deleretur. Hoc præcipuus innocentis Domini tortor, deicida vnicus, verus Chriſticida, cum altâ voce profiteatur Pater ſe propter ſcelus papuli Filium percuſſiſſe plagâ mortali. Quod adeo in fidei principiis indubitatum eſt, vt Zachariæ 13. interrogatus Dominus: *Quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum*? Reſpondeat: *his plagatus ſum in domo eorum qui diligebant me*, vel vt vertit Arabicus Alexandrinus: *Euenerunt mihi de domo dilecti mei*, populi nimirum Iſraëlitici, quem præ reliquis gentibus diligebam, quique ſe præcipuum Meſſiæ cultorem venditabat. Quæ quidem circunſtantia plagas ipſius non mediocriter acuit, quod longè grauius & atrocius videatur ab iis quos vnicè diligis, quique te diligere profitentur, ſauciari, & laniari. Amor enim, vbi in furorem tranſit, ſummopere crudelis eſt, vt

ex vino suauiori, si semel corruptum fuerit fit acetum actius, & mordacius.

2. Verum vt turdi Chiappæ glandes factis foraminibus insertas suauissimè comedunt, & ex arborum, vt ita loquar, plagis alimenta eruunt maiori cum voluptate: sic fideles ex adorandis Iesuanæ humanitatis cicatricibus cœlestem depromunt alimoniam, & puppulorum instar in materna irruentium vbera, linguam sacris infigunt vulneribus, vnde simul cum cruore sugunt lac delectationis æternæ. Nisi enim è diuinis vulneribus animæ cibum eruerent, non diceret Augustinus Christum inter & matrem Virginem medius: *Hinc pascor à vulnere, hinc lactor ab vbere: positus in medio, quò me vertam nescio.* Nisi sacrosanctæ cicatrices promptuaria forent cibum & potum affatim suggerentia, ad famescentis Ecclesiæ saturitatem, non in iis sanctiores animæ stabile domicilium elegissent, vt elegerat sanctus Ariani Comes Elzearius iis ad Delphinam coniugem rescribens verbis, referente Surio: *Si me videre cupis, quære me in vulnere lateris Christi: ibi enim habito, ibi me reperies, frustra alibi quæsitura.* Manante igitur ex hiulco Christi corde, sanguine nutriebatur; nec enim tamdiu in eo vulnere degeret, nisi ibidem vnde pasceretur inueniret, ne defectu pabuli interiret. Et verò diuini cruoris ambrosiam, seu vinum germinans virgines ad sobriã fidelium ebrietatẽ fluere nullus ambigit; dubitari verò posset an etiam ex sacris vulneribus frumentum electorum eruatur ad satietatem? quidni autem ab iis liceat illud depromere? quandoquidem nisi peccatores supra Domini dorsum arassent, fœcundamque ipsius carnem scorpionum vomere sulcassent, Eucharisticum triticum, quo ad

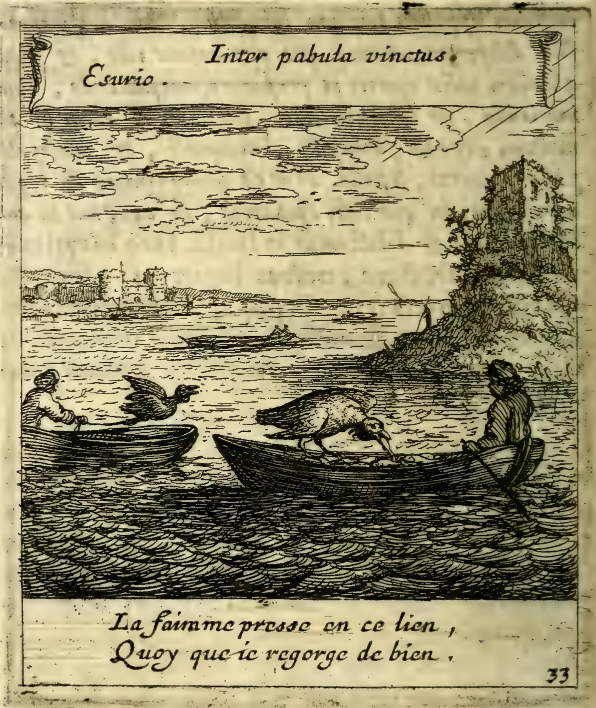
immortalitatem alitur Ecclesia, non haberet. Eapropter Christus de suis apud Dauidem differens vulneribus, nunc ait: *supra dorsum meum arauerunt peccatores*; nunc: *Foderunt manus meas, & pedes meos*, nouâ sanè & hactenus inusitatâ metaphorâ; sulcatur enim & aratur tellus, non corpus; foditur ab aratore terra triticum receptura, non pedes & manus. Verùm non absque mysterio propriis agriculturæ terminis plagas sibi à peccatoribus inflictas expressit, vt nos è cruentis humanitatis laceræ sulcis Eucharisticum pullulasse triticum, & ex vulnerum fossâ tellure auream altaris prodisse segetem edocerit; ne quis deinceps ambigeret copiosissimam annonam è cicatricum promptuariis depromi.

3. Cùm igitur ex sacris vulneribus, quæ meis criminibus innocenti Domino intuli, frumentum & vinum annonamque copiosam depromere mihi liceat, quidni turdo Chiappæ ab angustis foraminibus pabula eruenti similis censear? Quidni in latis cicatricibus fercula reperiam regiis lautiora? *Regia quippe*, inquit, Bernardus ser. in Cœna Domini, *ibi sumuntur fercula, & accuratiori arte diligentius præparata, deliciosa multum ad saporem, solida ad nutrimentum, efficacia verò ad medicinam. Primum itaque ferculum est obedientia filialis, habens humilitatem in corde, patientiam in ore, perseuerantiam in bono opere; de quâ Christus dicit; Meus cibus est vt faciam voluntatem eius qui misit me. Secundum ferculum est paupertas spiritalis quam tria constituunt, depositio rerum & contemptus, vilitas & abiectio sui ipsius, abdicatio propriæ voluntatis in omnibus. Hanc paupertatem Chtistus docuit verbo, consecrauit exemplo. Tertium ferculum est mors Christi reuerenda, præ omni-*

bus Sacramentis affectuosa: in hoc enim Sacramento pietas magis enituit, gratia plus refulsit, Charitas amplius radiauit. Hæc ſunt eximia fercula, quibus anima in ſacris ſponſi deliteſcens vulneribus alitur ad immortalitatem. Vnde idem Doctor concludit: *Tu itaque qui ſedes ad menſam diuitis, ferculis quæ præmiſimus appoſitis teipſum ſubijciens, non negligenter, ſed diligenter attende quæ apponuntur tibi, & ſcito, quoniam talia oportet te præparare compatiendo, commoriendo, & conſepeliendo. Dignum eſt enim & tibi multum expedit, compati, commori, & conſepeliri paſſo, mortuo, ſepulto. Hoc eſt celeberrimum & regale conuiuium, in quo iuſti epulantur, & exultant in conſpectu* Dei, *& delectantur in lætitiâ.* Hæc carptim ex mellifluo Doctore, quibus liquet in adorandis Chriſti vulneribus regale piis animabus inſtructum eſſe epulum, ex ſuauiſſimis virtutum omnium ferculis in quo Chriſtianus. *Ab inflictis depromit pabula Plagis.*

EMBLEMA XXXIII.

CORVVS PISCATOR LIGATO GVTTVRE PRÆDA SVA FRVI IMPOTENS.

Corue quid infelix adeo piſcando laboras?
Nec ſtomacho condis, quem rapis ore, cibum?
Scilicet ingluuiem conſtrictus fune, fameſcis;
Quæque paras aliis, haud alimenta capis.

APODOSIS.

Mortalis ſceleris religatus fune Sacerdos,
Condere corde nequit, quem capit ore, cibum.
Cæleſtes epulas populo ſermone potenti
Præparat, ipſe fame diſcruciatus obit.
Vtilis externis ſacræ confectio carnis,
Proh dolor! authori eſt pernicioſa ſuo.
Nempe ſaginari conſtrictus crimine neſcit,
Cordis ab arce fugat, quem trahit ore, Deum.
Quàm metuenda fames, hac implacabilis eſcâ,
Vnde Triumphalis viueret aula Poli!

FONS EMBLEMATIS.

HAbet rex Sinarum, in omnibus vrbibus iuxta flumina ſitis, quædam ædificia, in quorum ſingulis multi marini corui aluntur, quorum operâ piſcatio peragitur, his menſibus quibus piſces ſuos fœtus ediderunt. Eductos enim ex illis ædificiis coruos ad fluminum ripas transferunt, in quibus multas ſcaphas piſcatorias, mediâ ex parte, aquâ plenas habent; quibus in orbem diſpoſitis ſingulis ſingulos coruos adiudicant, hos deinde ſub alis longo funiculo alligant, eorumque guttur ſiue ingluuiem alio funiculo adſtringentes, ne piſces captos vorare queant, in aquam proiiciunt ad capiendos piſces: quod adeo auidè exequuntur, vt admirationem pariat. Nam magnâ celeritate ſeſe mergentes, atque ſub aquâ tantiſper morantes, donec ingluuiem à roſtro ad pectus vſque implere queant, deinde emergentes ad ſcaphas redeunt, in eas captos piſces reiiciunt, illicò ad piſcationem reuertentes. Ita Mendoza Auguſtinianus.

INTERPRETATIO.

1. PEr coruum piſcatorem, conſtricto fune guttu-re, piſcatione ſuâ frui impotentem, ac in tantâ piſcium copiâ, quos ardenti ſtudio captos in ſcapham egerit, miſerè fameſcentem, Sacerdotem mortalis alicuius culpę vinculo ligatum adumbrari nemo non videt: qui licet plures in altari conſecret hoſtias, fidelibus ſacræ menſæ accumbentibus porrigendas; nihilominus tot inter alimenta cœleſtia quæ numeroſæ plebi nutriendæ ſufficiunt, infelix eſurit, quia ſceleris admiſſi catenâ reuinctus, illis quas adſtantibus præparat & porrigit, epulis minimè ſaturatur, vtpote prorſus incapax fructus ipſius Sacramenti. Verè ſiquidem dixit Author ſermonis in Cœna Domini, apud Cyprianum: *Sacramenta quidem, quantum in ſe eſt, ſine propriâ virtute eſſe non poſſe, nec vllo modo diuinam ſe abſentare maieſtatem myſterijs: ſed quamuis ab indignis ſe ſumi, vel contingi Sacramenta permittant, non poſſunt tamen ſpiritus eſſe participes, quorum infidelitas vel indignitas tantæ ſanctitudini contradicit.* Quia verò gratiæ ſpiritalis nequeunt eſſe participes, propriâque indignitate tanti ſe fructu myſterij priuant, hinc inter Sacramentales epulas ante ora patatas, non regifico duntaxat, ſed diuino luxu fame diſcruciantur: Nempe culpa mortalis cuius ſibi conſcij ſunt quaſi

Furiarum maxima iuxtà
Accubat, & manibus prohibet contingere menſam.
Virg. 6. Aeneid.

Sacerdos igitur tam indignus, quam dignus, Populo cœleſtem parat alimoniam, nec enim nocet malus miniſter vbi bonus eſt Dominus, quamuis

ſuo innodatus crimine, ieiunus inter epulas perſeueret. Non ſum neſcius D. Thomam 3. p. q. 82. a. 5. ſibi hæc verba Hieronymi ſuper Sophoniam obiicere: *Sacerdotes qui Euchariſtiæ ſeruiunt, & Sanguinem populis diuidunt impiè agunt in Chriſti lege, putantes Euchariſtiam peccantis verba conficere, non vitam.* Vbi non tam verbis Sacerdotis, quam vitæ eius ac ſanctis moribus, vim Euchariſtiæ conficiendæ videtur attribuere. Verum non id eo ſenſu dixit, quaſi verba conſecrationis ab impio Sacerdote prolata ſuper ſymbola panis & vini, ex iis Corporis & Sanguinis Chriſti conficiendi non eamdem vim habeant, ac ea quæ à digno ſanctoque proferuntur: ſed quod etſi vterque verè Corpus Chriſti conficiat, illud nihilominus impio Euchariſtia non eſt, hoc eſt, bona gratia, imo potius ſubſtractio gratiæ, quod illud indignè conficiendo nouum admiſerit ſacrilegium gratiæ deſtructiuum.

2. Quemadmodum ergo coruus piſcator, faucibus licet fune conſtrictis, propterea piſcari non deſinit, & vaſtam implere captis piſcibus ingluuiem, quos in ſcaphas egerit ad hominum nutritionem: quanquam iis ipſe nutriri nequeat, fune, ne eos in ſtomachum traiiciat & digerat, præpediente; ita pari ratione miniſter ſacrilegus Euchariſtiam verè conficit, & diuiniſſima adſtantibus Chriſtianis præparat fercula, quibus ad vitam immortalem aluntur, etſi ſcelere conſtrictus, iiſdem nequeat ſaturari, vtpote quòd illa veræ pietatis ac reciprocæ dilectionis calore vitali digerere & concoquere non poſſit. Sacramentum quidem, non ſecus ac alij, tum ore, tum pectore ſuſcipit: attamen non proprie comedere cenſetur, quia comedendo nullatenus ſatiatur. Quò ſpectat illud quòd Marci

3.20. ſcribitur: Et *veniunt ad* Dominum, *& conuenit iterum turba, ita vt non poſſint neque panem manducare.* At quare non poterant manducare panem? videlicet quia turbâ comprimebantur. Quid verò comprimens turba deſignat, quâ fit vt in annonæ paniſque copiâ fameſcant, niſi crimina quæ fauces animæ adeo conſtringunt, vt panem Euchariſticum deglutire non poſſit? Audi Hieronymum à D. Thoma in catenâ relatum, *Turbæ quæ impediunt panem manducare, peccata & vitia ſunt: quia qui manducat indigne iudicium ſibi manducat.* Quid ais, Doctor ſancte? Vitiorum, inquis, tubæ impediunt panem Euchariſticum manducare? Vnde id probas? quia, ſubdis, *Qui manducat indignè, iudicium ſibi manducat*? Quid iſtud eſt? non manducant panem, quia manducant indignè? probas ergo eos non manducare, quia manducant? egregia reſponſio ad rem quam verſamur valde accommodata: quippe ſacrilegi ſcelerum funibus innodati Panem Euchariſticum manducando propriè non manducant, quoniam indignè manducant, & quaſi corui piſcatores cibum quem capiunt, deuotionis feruenti ſtomacho digerere non poſſunt, inter alimenta famelici, quia ſceleris fune conſtricti.

3. Talis erat monachus ille Claraualleniſis, de quo l. 2. vitæ S. Bernardi c. 12. ita ſcribitur: *Agebatur quædam ſolemnitas præcipua, & frater aliquis quem ſanctus Abbas, pro ſecretâ culpâ altaris ſacri communione ſuſpenderat, notari timens, & ruborem non ſuſtinens, ad manum eius cum cæteris nimium præſumptuoſius acceſſit. Intuitus autem eum, quoniam cauſa latens erat, repellere hominem noluit, ſed intimo corde orabat Deum, vt de tantâ præſumptione melius [aliquid ordinaret. Itaque ſumens homo Euchariſtiam, non*

poterat ad interiora traijcere , & diu multumque conatus , cum nullo modo præualeret , anxius & tremebundus clauſam ore ſeruabat. Expletâ denique horâ orationis ſextâ , Patrem ſanctum traxit in partem , cuius pedibus aduolutus , cum multis ei lacrymis quod patiebatur aperuit , & aperto ore , ipſam quoque Euchariſtiam oſtendebat. Increpans autem eum confitentem abſoluit , & ſine difficultate recepit Dominica Sacramenta. Quid ad rem noſtram opportunius ? verè ſiquidem Monachus iſte cenſuræ vinculo in pœnam culpæ ſecretioris innodatus nunquam ſacratiſſimam hoſtiam deglutire potuiſſet, niſi ab hoc abſolutus vinculo fuiſſet , ac proinde infelix anima pane diuino deſtituta breui fame interiiſſet. Proindeque iure dicere poterat. *Inter pabula vinctus eſurio.*

EMBLEMA XXXIV.

ACCIPITER AVIS CAPTÆ CORPVS LANIANS, CORDE ABSTINET.

ABstinet accipiter laniatæ corde columbæ,
Corpore forte ſatur, corde recuſat ali.

APODOSIS.

Simplici & innocuo Ieſus ut corde columbam,
Impius accipitrem ſic feritate refert.

Mite licet corpus laniet, non corde fruetur:
Non nisi diuinus corde potitur amans.
Hunc tantum laniena manet, vel iniqua cruoris
Fusio, nec dabitur cordis amore frui.
Corpore ali nihil est, nisi corde fruare; vis ergo
Viuere corde Dei? viue in amore Dei.

FONS EMBLEMATIS.

ACcipiter auium quas ceperit cor nunquam edit; idque nonnulli in coturnice & turdo, alij in aliis obſeruarunt. Ita Ariſtoteles, quem ſequitur Ælianus l. 2. de Animal. c. 42. auditione accepi accipitres ſæpe numero contra aquilas & vultures pugnare, à cordibus tanquam ſacro quodam initiatis ſe abſtinere: Numquam enim auium corda tanquam religione quadam conſtrictos edere.

INTERPRETATIO.

1. MEmini S. Zenonem Veronenſem alicubi Dominum iis matrem Virginem alloquentem verbis inducere: *Excordaſti me*, hoc eſt, meum mihi cor, ô mater, rapuiſti. Siue per Domini cor, Spiritum ſanctum intelligere voluerimus, Patris & Filij, cor & amorem reciprocum, quem ex flammeo vtriuſque ſinu, ſuum in gremium humilitatis & virginitatis illecebrâ virgo pertraxit, ſiue potius ipſiuſmet filij ſingularem beneuolentiam & amorem, quem ſibi mater in æternum obſtrinxit: cor enim ſicuti ſedes amoris eſt, ita pro amore paſſim vſurpatur. Virgo igitur amabilem filium excordaſſe dicitur, dum & Spiritum ſanctum in ſinum virginalem allexit, cuius puriſſimo ardore fœcundata Deum conciperet, & ipſiuſmet quem conce-

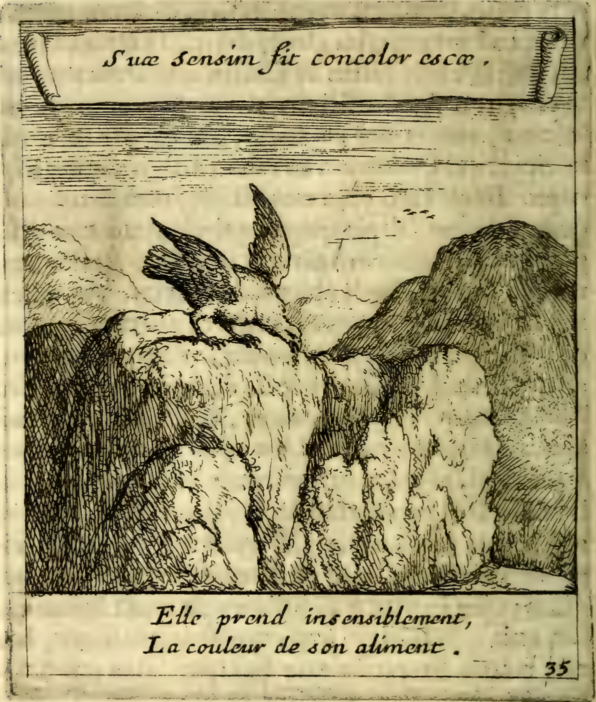
perat Dei sibimet cor & amorem comparauit. Pari ratione Dominum in sacrâ synaxi Christianus excordat, qui reciprocâ dilectione succensus, cor & amorem ipsius sibi conciliat, quo veluti delicatiori ac planè diuino cibo nutriatur. Cum enim Eucharistiam veram cordium alimoniam fideli feruidoque corde suscipiat, Domini corpus edendo, ipsum excordat. Quod subtiliter obseruauit Augustinus expendens illud Psal. 21. 27. *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum, viuent corda eorum in sæculum sæculi.* Cur Eucharistiam edunt pauperes, id est, mites & humiles corde, & edendo saturantur, & saturi laudant Dominum, & laudando iterum requirunt, quem comederunt, & à quo saturati sunt? cur demum (quod signanter Psaltes addidit) corda eorum Dominici cordis adipe saginata, viuent in sæculum sæculi? Audi sanctissimi Doctoris responsum: *Nam cibus ille cordis est.* Si cordis duntaxat Eucharistia cibus est, igitur eâ solus ille saturatur, qui fideli suscipit corde. Ergo solus ille Saluatorem excordat, ac diuino ipsius corde pascitur, qui eiusdem amorem mutuo amore promeretur. Ergo væcordes sacrilegi carnem ipsius laniando, corde non pascuntur, nec edendo saturantur, nec eorum corda viuunt in sæculum sæculi, quia carentes amore, carent & corde, ac proinde Eucharistiâ nutriri non possunt, quæ solius cibus est cordis, ex Augustino.

2. Ad summum itaque velut accipitres, amabile Christi corpus, scelerum vnguibus discerpunt; at diuino ipsius corde saturari nequeunt; quod solo cordis ore, idest, amore, manducari potest, os habent quo sacram agni carnem lanient, cor vero non habent, quo eamdem solius cordis alimoniam excipiant.

cipiant. Iuſti autem & pauperes ſpiritu, quia nullo ſcelere corpus Domini diſcerpũt, ideo eiuſdem corde non ſolum veſcuntur, ſed & ſaturantur, quod puro feruentique corde Euchariſtiam cordium eſcam ſuſcipiant. Nimirum cordi diuini amoris iaculo transfixo ſuum os ineſt, quo Ieſuanum cor comedere poſſit. Quod eſt os cordis? aut hiulcum amoris vulnus, ad immortales glorię delicias auidius hians, aut potius amor caſtus & filialis, quo Deus propter ſe diligitur. Amore filiali quicunque Sacramentum ſuſcipit, cordis ore comedit, amore porro filiali ſuſcipit, qui Dominum eo modo diligit, quo diligi cupit. Deus verò cùm nos diligit, non aliud vult quàm ſeipſum diligi: quippe qui ob aliud non diligit, niſi vt viciſſim diligatur, ſciens illos amore beatos eſſe, qui ſe filiali amore dilexerint. Accedant itaque cordati pauperes, cordis os aperiant, amore caſto filialique diligant, ament, vt amplius ament, amantem redament; vt de iis veraciter dici poſſit. *Edent pauperes & ſaturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum, viuent corda eorum in ſæculum ſæculi.* Quidni enim eorum corda viuerent in ſæculum ſæculi, quæ nutriuntur & viuunt corde Domini viuentis in ſæculum ſæculi? quidni Euchariſtia vita eſſet cordium, quæ ex Auguſtino cibus eſt cordium; cùm iis viuamus quibus veſcimur? Iuſtus igitur, quia non ſolo corporis ore, ſed cordis ore, hoc eſt, amore Sacramentum ſuſcipit, ideo puriſſimo Chriſti corde verè paſcitur & viuit. Sacrilegus è contra quia non corde, non cordis ore, non amore; ſed ore duntaxat, Euchariſtiam cordis eſcam excipit, Domini *Corpus lanians non corde potitur.*

EMBLEMA XXXV.

AQVILA CYGNÆA, INTER ALPINAS NIVES, E NIGRA SENSIM CANDESCENS.

Alpibus in summis, vbi nix hyberna perennat,
  Præ niuis intuitu nigra niuescit auis.
Albor olorinus paulatim candidat alas:
  Hinc cygnææ aquilæ nomen, & omen habet.

Sic in Hyperboreis coruus regionibus albet:
Tempore cui longo nix ſolet eſſe cibus.

APODOSIS.

Nix diuina caro eſt candentibus abdita velis,
Illius ex eſu, ſi niger, albus eris.
Pura ſibi ſimiles alimonia reddit alumnos,
Et fit olor niueus, qui modò coruus erat.
Vis Domino fieri ſimilis, candore niuali?
Crebrius altaris nix comedenda tibi.

FONS EMBLEMATIS.

ALbum genus aquilæ rarum eſt, inuenitur tamen aliquando in Alpibus, & rupibus, circa Rhenum, vt ſæpe experti ſumus. In Alpibus autem ſummis continuæ ſunt niues. Eſt autem hæc aquila alba niuei candoris, magnitudine aquilæ germanæ. Ita Albertus M. qui etiam teſtatur ſe monedulas, propter frigus regionis, albas vidiſſe. Gylbertus Longolius affirmat nullam eſſe raritatem in Nouergiâ coruum album videre. Ipſi, ait Perrotus, apud Alphonſum Siciliæ regem, dum Neapoli ſub Calixto Pontifice eſſemus, vidimus coruum ei à Rege Britanniæ miſſum, miro candore conſpicuum. Conſule Geſnerum in coruo lit. B. Teſtatur etiam B. Franciſcus Salenſis lepores Sabaudiæ hyeme niue veſcentes albeſcere, ac ſuæ ſenſim alimoniæ concolores fieri. Vnde ad rem Euchariſticam eximiam eruit ſimilitudinem.

INTERPRETATIO.

1. QVandoquidem Alpinæ Aquilæ, & Burgundiæ Sabaudiæque lepores niue victitantes ſenſim candeſcunt, ſuæque fiunt alimoniæ conco-

lores; quòd ea vis insit alimentis iis quæ aluntur suas imprimere qualitates, vt patet in iis qui delicatioribus assueti epulis carnis sunt mollioris, cum è contrà qui pane duntaxat, vel cibis solidioribus aluntur, sensim indurescunt, ac validioris sint neruosiorisque corporis: quid mirum si diuinum Eucharistiæ alimentum planè diuinos efficiat, quos sustentat, & miram iis imprimat deiformitatem? Nouerat Dei Filius similitudinem inter amantes amoris esse conciliatricem & matrem; vnde cùm nostrum amorem ambiret, nobis simillimus fieri voluit, vt nos deiformes, imo & deos homines faceret Deus homo. Initio quidem cum homo mutasset gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum, & qui prius originali iustitiâ conspicuus, de Deo in paradiso nutriebatur, mox inobedientiæ reatu in pecudem degenerans, fœno vt alimento conueniente pasceretur, Dei Filius factus est fœnum, vt vel sic de eo viueret, vt his edisserit verbis Bern. ser. 25. in Cant. *Mutauit homo gloriam Dei in similitudinem vituli comedentis fœnum: inde est quod panis Angelorum factus est fœnum, positum in præsepio, appositum nobis tanquam iumentis. Ergo cibus hominum mutauit se in similitudinem pecoris, homine mutato in pecus.* Reuera fœnum factum est verbum, cùm carô factum est. *Omnis enim caro fœnum est*, clamat Isaias: at si voluit fieri fœnum, vt pecuini hominis congruum esset pabulum: nouerat tamen vim inesse pabulo, vt tandem pastum in pascentem transmutaret: quod maximè in Eucharisticâ mensâ præstare solet, vbi non solum humanitatis suæ fœnum, sed & latentem sub fœno diuinitatem porrigit in cibum, vt homo de pecuino fiat planè di-

uinus. *Hæc eſt enim differentia*, inquit S. Th. 3. p. q. 73. a. 3. *inter alimentum ſpiritale, & corporale, quòd alimentum corporale conuertitur in ſubſtantiam eius qui nutritur, & ideo non poteſt homini valere ad vitæ conſeruationem alimentum corporale, niſi realiter ſumatur: ſed alimentum ſpiritale conuertit hominem in ſeipſum, ſecundum illud quod Aug. dicit in lib. Confeſſ. quòd quaſi audiuit vocem Chriſti dicentem ſibi: nec tu me mutabis in te ſicut cibum carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me. Poteſt autem aliquis in Chriſtum mutari, & etiam incorporari voto mentis.* Ac proinde homo diuinâ carne paſtus; imo & diuinitate ſaginatus, ſenſim in ipſum, quo veſcitur, tranſmutatur alimentum.

2. Huiuſce concluſionis veritas è Paulino diſcurſu euidenter eruitur: ſic enim 1. Cor. 10. ratiocinatur: *Quæ immolant gentes, dæmoniis immolant, & non Deo. Nolo autem vos ſocios fieri dæmoniorum. Non poteſtis Calicem Domini bibere, & Calicem dæmoniorum.* Cuius diſcurſus vim his verbis egregiè complexus eſt Clemens Alex. *Eorum enim qui ſeruantur, & eorum qui pereunt, ſeparata ſunt alimenta. Sed non eſt conſentaneum, vt ſint menſæ dæmoniorum participes, qui ſpiritali ac diuino nutrimento digni ſunt habiti.* Quaſi ſic argumentetur cum Apoſtolo: alia ſunt electorum, alia reproborum alimenta, quamuis vtraque vim habeant illos qui aluntur in eorum quibus hæc ipſa alimenta offeruntur, mores conuertere. Porro electorum alimenta, videlicet Euchariſtica, Deo viuo & vero offeruntur, ac proinde illos in Deum tranſmutandi ſingularem habent efficaciam. Alimenta verò reproborum dæmoniis offeruntur, adeoque qui idolothyta comedunt, dæmoniorum mores & indolem induunt. Ex quo conſequitur

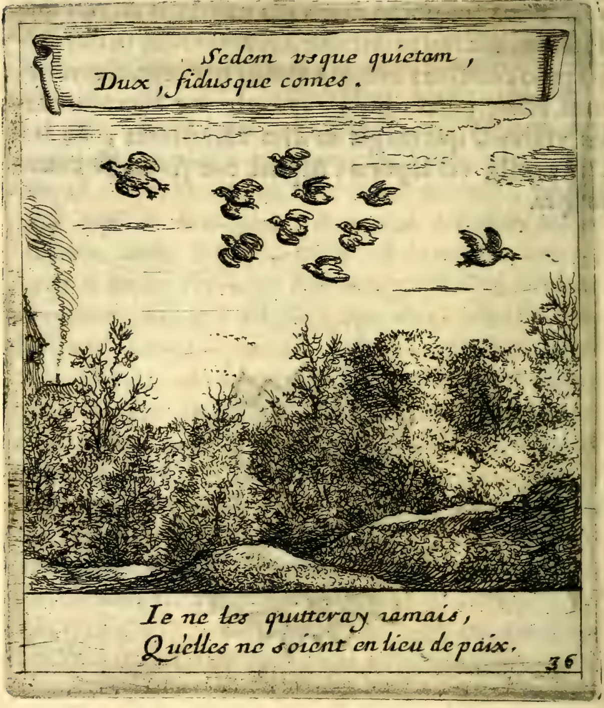
Euchariſtiam non ſolum Deo conſecratam, ſed Deo plenam, diuinos plane reddere, quos paſcit. Id quidem dictum videretur arrogantius, niſi Doctorum humillimus Auguſtinus id prædocuiſſet. Expendens enim illud Pſal. 84. ſalutare tuum da nobis, ita diſſerit: *Iam quidem dedit nobis Chriſtum ſuum, quia dicimus illi; panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. Et quis eſt panis noſter, niſi ipſe qui dixit, ego ſum panis viuus qui de cœlo deſcendi? dicamus illi, da nobis Chriſtum tuum. Dedit nobis Chriſtum ſuum. Dedit enim nobis Chriſtum, ſed hominem quem nouimus. Dedit hominem eum ipſum nobis, daturus eſt Deum, hominibus enim hominem dedit, qualis poteſt capi ab hominibus: dum enim Chriſtum nullus hominum capere poterat, factus eſt hominibus homo: ſeruat ſe Deum diis. An forte arroganter dixi? reuera arroganter, niſi ipſe dixiſſet: Ego dixi, dij eſtis, & filij Excelſi omnes.* Seruat ſe quidem Deum diis in patriâ, Deum vtique reuelatâ facie ſpeculandum; ſed in Euchariſtico epulo gloriæ pignore deos interim efficit virtute alimenti diuiniſſimi, ſuos in altorem alumnos tranſmutantis.

3. Ex dictis hactenus concludo, animam quæ prius Germanæ inſtar aquilæ, admiſſis nigreſcebat criminibus, ſenſim frequenti Euchariſticæ niuis eſu candeſcere, ſuæque fieri concolorem alimoniæ; quæ quidem excellentior ad dignam ſanctiſſimi Sacramenti ſuſceptionem cenſetur diſpoſitio, vt non verſicolor, ſed Chriſto planè concolor appareat, exactâ virtutum eius imitatione, ſi S. Ambroſio credimus l. 5. in Luc. cuius verba profero, quòd ex iis deprompta videatur noſtri Emblematis Epigraphe: *In eamdem igitur formam ſeries conuenit Præceptorum, ne actus noui & veteris hominis*

miſceamus; cum ille exterior opera carnis operetur, & hic interior qui renaſcitur, non verſicolorem ſpeciem veterum nouorumque debeat habere geſtorum; ſed concolor Chriſto, illum ſtudio mentis imitari, cui renatus eſt in lauacro. Abſint ergo de coloramentis velamina quæ diſplicent ſponſo, diſplicent enim ei qui veſtem non habuerint nuptialem. Quę porro veſtis illa nuptialis eſt, niſi quę ſponſi niueæ ſtolę concolor, accumbentes in nuptiali epulo conuiuas eidem exhibet per omnia conformes. Hanc autem induit qui virtute Sacramentalis vnionis, ipſi magis in dies aſſimilatur, ac inſtar aquilæ vel leporis, Alpini. *Suæ ſenſim fit concolor eſcæ.*

EMBLEMA XXXVI.

CYNCHRAMVS COTVRNICES AD OPTATAM REGIONEM DEDVCENS.

TVrba coturnicum, Cynchrami tuta ducatu,
Per freta prosequitur, quod bene cœpit, iter.
It Glottis malefida comes, primoque labore
Fracta, priore gregem linquit in hospitio.

Non ita Cynchramus; donec sedem vsque quietam
Duxerit, anteuolans corpore sternit iter.

APODOSIS.

Glottis nostra caro est animæ malefida sodalis;
Cynchramo similis Numinis alma caro.
Insidiosa tuæ fugias consortia carnis;
Quâ comite ad cælos nemo peregit iter.
Illa manebit humi numerosis vermibus esca,
Solus & adstabis iudicis ante thronum.
Pro duce, si sapias, diuinam selige carnem;
Sitque tibi Iesus duxque comesque viæ.
Hoc duce deuenies cælos, & amæna vireta,
Hic vbi meta viæ est, nec peritura quies.

FONS EMBLEMATIS.

CYnchramus perseuerantior quàm Glottis, quæ nusquam plus vno die cum coturnicibus pergit, & in proximo hospitio eas deserit. At Cynchramus festinat etiam peruenire ad expetitas sibi terras; itaque noctu is eas excitat, admonetque itineris. Ita Plinius l. 10. c. 23. qui de Glottide sic scribit: Glottis prælongam exerit linguam, vnde ei nomen; hanc initio blanditâ peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu, cum labore scilicet subit; reuerti incomitatam piget, & sequi, nec vmquam plus vno die pergit, in proximo hospitio coturnices deserit.

INTERPRETATIO.

I. VT Glottis laboris impatiens, susceptique pœnitens itineris, post vnius diei comitatum coturnices in proximo deserens hospitio, mundum exprimit, cuius ea est indoles barbara &

immitis, vt ſuos aſſeclas ex hac vitâ migrantes deſerat, inſtar illius viri Amalecitæ, cuius meminit ſcriptura 1. Reg. 30. qui ſeruum Ægyptium morbo laborantem in viâ deſeruit, omnibus remediis & alimentis deſtitutum, quaſi certam mortis victimam: ita Cynchramus Glottide perſeuerantior noctu coturnices voce excitans, & itineris admonens, & ad expetitas terras cum iis peruenire feſtinans, Saluatoris fidelium animarum hinc in cæleſtem patriam commigrantium, fidiſſimi ducis & cuſtodis, egregium mihi videtur hieroglyphicum. Fidelis ille amicus eſt electus ex millibus, & inter omnes ſeligendus, qui iuxta leges inuiolabilis amicitiæ nuſquam ſuos clientes neceſſariis gratiæ ſubſidiis deſerit, niſi prius extinctis ſancti Spiritus inſpirationibus ab iis deſeratur; vtque in ipſo patriæ cœleſtis itinere, exulibus ad Paradiſi delicias anhelantibus, perſeuerantiæ donum, ne præ labore deficiant, impertitur: ita in eorumdem comitatu inuictiſſimè perſeuerat, donec ad optatas ſedes perduxerit ſanos, & incolumes. D. Bernardus de interiori domo c. 4. oppoſitos hinc mundi, illinc Chriſti mores conſiderans, ad priorem negligendum, & poſteriorem eligendum his hortatur verbis: *Cogita ergo in ſocietate aliorum nunc poſitus, quia non poteris ſemper manere cum illis, & interim elige tibi ſocium illum, qui cum ſubtracta tibi fuerint hæc omnia, tibi fidem ſeruabit, qui dilectoribus ſuis fidem ſeruat, nec recedit in tempore anguſtiæ. Deus tuus ille eſt, quem eligere debes.* &c. 5. *Talem te præpara, vt tecum adſit Deus; ſit in ore, ſit in corde, ſemper tecum eat, tecum redeat, nec recedat à te. Nunquam ille te dimittet, niſi prior illum dimiſeris.*

2. Chriſtus igitur fidelem animam, è terrâ in

cælos transmigrantem, vt coturnices Cynchramus comitatur, subleuat, custodit, ne in itinere deficiant. Mundus verò fallax, perfidus & infidelis, non secus ac Glottis, asseclas suos ex hac vitâ migrantes deserit infernalium falculis accipitrum sæuissimè laniandos. Nimirum, inquit Bernardus ep. 107. *mundus cum suis concupiscentiis transit, sed te prius dimittit, quam ipse pertransit. Quid te sine fide delectat amor mox finiendus?* Et paulò post exclamat. *O sæculum nequam! quod solos tuos sic soles beare amicos, vt Dei facias inimicos, consequenter & indignos concilio beatorum. Planè enim qui amicus vult esse tuus, inimicus Dei constituitur. Amicus itaque mundi, excluditur à concilio amicorum Dei.* Non ita Christus Dominus, permanet in die necessitatis, amicus fidelis non solum vsque ad aras vbi nos pascit, sed vsque ad mortem, & totam æternitatem, nec vsquam suos in angustiis deserit, nisi deseratur, vt secum viuant in æternum. Nullibi verò clarius inuiolabilis ipsius elucet fidelitas, quàm in Eucharistiæ Sacramento, verè Christianorum in Domini osculo morientium viatico, verè pharmaco immortalitatis. Nouit enim quàm arcta, quàm salebrosa ac difficilis via sit quæ ducit ad vitam; quandoquidem Math. 13. 14. admirabundus exclamat: *Quàm angusta porta, & arcta via est quæ ducit ad vitam! Et pauci sunt qui inueniunt eam!* Si arcta via est, præeunte duce nobis opus est qui viam sternat & aperiat: & si pauci illam inueniunt, comite nobis opus est qui nobis illam indicet. Cumque nihil magis viatorum animos à suspiciendo itinere absterreat, quam cibi potusque penuria; nisi nos pretiosi corporis viatico præmuniret, dubio procul in viâ deficeremus, desperantes cælestis patriæ

potiri deliciis, ad quas totis hiamus præcordiis; & piorum desideriorum alis tendimus. Idcircò arduum iter aggredientibus dux & custos amantissimus, indefectibilem annonam suggerit, labentes crucis suę baculo sustinet, proprio corpore fatigatos subleuat, & veluti commodo vehiculo transfert ad Patriam, cui nostra peregrinatio suspirat. Eapropter Chrysost. hom. de Oratione Dominicâ, duas illius petitiones expendens, hanc videlicet præcedentem. *Adueniat regnum tuum*, illam subsequentem: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, priorem de fine, id est, de regno cælesti, posteriorem de mediis ad finem conducentibus, pane videlicet Eucharistico intelligit, de quo sic loquitur: *De ipso comedimus, inde viuimus, inde pascimur, inde nutrimur, inde peruenimus, & tamdem quotidie patriam quærimus: ne deficiat fides nostra, ne vires animæ nostræ in istâ arctâ & angustiâ viâ fatigatæ non perueniant ad patriam. Ergo, Domine, pasce nos quotidie pane isto cœlesti.* At quorsum quotidie? nisi quia quotidie ad patriam pergimus, quotidie ex viâ fatigamur, quotidie nouæ difficultates occurrunt solis gratiæ viribus superabiles, quotidie diuturno itineris labore vires exhauriuntur, solo Corporis diuini viatico resarciendæ: vnde necesse sit tandem in viâ deficere, nisi nos Iesus dux & custos fidissimus ad amœna Paradisi vireta perducat.

3. Hinc acutissimè Hugo Cardinalis obseruauit in cap. 11. Luc. inter septem orationis Dominicæ petitiones, quarum tres priores vitam æternam, tres posteriores vitam temporalem spectant, mediam interiacere, quâ quotidiani & supersubstantialis Eucharistiæ panis subsidium exigitur; quod

Christus sub panis specie delitescens, sit vtriusque vitæ confinium, eibusque tam comprehensoribus, quàm viatoribus communis, illos diuinitatis suæ ac gloriosæ humanitatis aspectu satians, hos eiusdem humanitatis esu reficiens: vnde medium inter vtramque vitam locum obtinere debuit, vt vel hinc innotesceret neminem hoc impertransito medio, à vitâ præsenti ad futuram, ab vno extremo ad aliud vnquam peruenire posse. Pij Cardinalis verba accipe: *Sunt distinctæ septem istæ petitiones secundùm duas vitas, temporalem scilicet, & cœlestem. Tres primæ petitiones pertinent ad vitam cœlestem, tres vltimæ ad vitam temporalem; media, scilicet panem nostrum quotidianum &c. est communis, & quasi confinium vtrarumque (attende ad sequentia) confortans & dirigens transeuntem de vitâ temporali ad vitam cœlestem.* Vides vt mysticus noster Cynchramus ducis fungatur officio, & dirigat transeuntes animas, de vitâ temporali ad cælestem. Quapropter vbi Christus Eucharisticum epulum beatifico præambulum, suaue militantis Ecclesiæ cum triumphante glutinum instituit, sine morâ de patriæ cælestis epulo sermonem subtexuit, vt innueret nobis peregrinis ac exulibus patriam repetentibus salutare esse viaticum: Math. 26. 29. *Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis vsque in diem illum, cùm illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei.* Nimirum ex Eucharistico conuiuio facilis & breuis est ad cæleste transitus, vbi Deo clarè viso felices animæ satiantur, quòd migrantes animas pretioso corpore sustentet. Fælices igitur animæ quas Christus, vt coturnices Cynchramus, in mortis agone ad iter cæleste excitat,

quibus viam monſtrat vtique ſacri Corporis viatico præmunitis, quas ex hac vitâ migrantes nuſquam deſerit in proximo Purgatorij hoſpitio, immo potius inde illas eripit virtute incruenti ſacrificij, vt ad Patriæ gaudia vel minimis emaculatas ſordibus perducat, *Sedem vſque quietam dux fiduſque comes.*

EMBLEMA XXXVII.

CORNIX PVLLOS SVOS IMPLVMES ALERE DETRECTANS.

PRolis amans cornix, ecquid nutrire tenellam
Abnuis? implumi pabula iure nego.
Pluma vbi veſtierit natiuo membra decore;
Tunc & ego matris munus obibo libens.

APODOSIS.

Non sibi dißimiles consueuit pascere Iesus,
Crimina queis animæ surripuere decus.
Ornamenta suis in alumnis exigit altor,
Virtutesque, quibus conciliatur amor.
Gratiâ adornatos vt carne & sanguine pascit,
Gratiâ inornatis sic alimenta negat.

FONS EMBLEMATIS.

PVllos suos, vt audio, non prius cornices solent pascere, quàm plumis vestiri incipiant, vt & aliæ pleræque aues, quæ volaces magis, quàm pulueratrices sunt: hæ enim per se edunt, inquit Gesnerus in cornice, literâ C. Cur verò nudos pascere detrectent, rationem profert S. Gregorius Magnus in Moralibus lib. 30. c. 8. quòd nondum in illis per pennarum nigredinem sua similitudo videatur. Nempe similitudo est mater amoris.

INTERPRETATIO.

1. VT Cornix *pullis editis escam præbere dissimulat*, inquit Greg. M. loco cit. *priusquam plumescendo nigrescant, eosque inediâ affici patitur, quoad usque in illis per pennarum nigredinem sua similitudo videatur*: Ita Christus animas virtutum ornatu destitutas, vtpote sibi planè dissimiles, Eucharisticis dapibus alere renuit, donec nuptiali charitatis veste conspicuæ sibi magis ac magis assimilentur. Quî enim adorandæ participes fierent humanitatis, quæ nondum per gratiam factæ sunt consortes Diuinitatis? Audiendus Chrysostomus hom. 3. in c. 1. ad Ephes. *Mensa regia parata est, mensæ isti Angeli administrant: denique ipse rex adest, & tu adstas oscitanter?*

tanter? squallet sordibus vitiorum pallium animæ tuæ, neque vlla istius rei absconsa cura est tibi? sed pura est animæ meæ stola, inquies; igitur accumbe mensæ, & esto particeps Dominici *corporis. Venit quotidie rex, vt intermisceat discumbentes, 1. vt cum eis sermones misceat familiariter; & tunc quidem in quorumdam conscientiam tacitus insusurrat: amici quomodo huc vos præsentatis non habentes vestem nuptialem?* Nec mirum si diuini præses epuli tantam in discumbentibus exigat cordis munditiem, animæ nitorem, virtutum ornatum; quando Rex Babylonius iuuenes elegit modestos, & facie decoros, vt regali mensæ ministrarent.

2. Nec est quod pannosus aliquis sese excuset, quod præ inopiâ nuptialem gratiæ stolam emere non potuerit, cum iis omnibus quos ad epulum Christus inuitat, vltrò eamdem offerat, vt proinde è conuiuarum numero iure sit expungendus, qui nuptiali nudatus ornatu discubuit, non tam epulaturus, quàm damnandus. Ita diserté Chryſ. hom.21. ad pop. *Et tu ad nuptias vocatus spiritales, & prandia regalia, consideres quam dignum sit vestimentum regale comparare. Verùm neque opus est comparare, sed is qui te vocat, tibi dat gratis, ne paupertatem pretendere valeas: nusquam enim venditur tale vestimentum.* Quorsum verò nuptiale vestimentum minimè venditur? nonne præuiis fidei, spei, pœnitentiæ & dilectionis actibus nuptialem charitatis stolam de congruo meremur? Non inficior. Verumtamen quia gratia excitans, quâ ad illos actus eliciendos impellimur, non meritis redditur, sed gratis datur; ideò nec à peccatore nuptialis vestis emitur, nec à Domino venditur, sed gratis datur, vnde & adhuc gratia nominatur. At qui

lacerâ ſordidâque veſte diſcubuit, nunquid opponere poterat, diuites ac pauperes, ac proinde nudos, & pannoſos à miniſtris regiis ad epulum vocatos fuiſſe? minimè gentium: quoniam vt rectè ratiocinatur Origenes relatus à D. Thoma in catenâ ad hunc locum, quamuis pauperes & nudi vocati ſint, non tamen vt ſordidi regalibus epulis accumberent, ſed vt exutis vitiorum pannis, Apoſtolicum adimplerent conſilium Coloſſ. 3. 12. *Induite vos ſicut electi Dei, ſancti & dilecti viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiam.* Hæc enim ſunt nuptialia veſtimenta. Vbi idem Doctor ſubtiliter obſeruat, miſerum hunc conuiuam non idcirco à rege fuiſſe damnatum, quod impuris manibus regia fercula tetigiſſet, ſed quòd inter comites candidatos, ſolus ſordidus accubuiſſet, antequam dapes à miniſtris inferrentur. Adeo graue facinus eſt ſine nuptiali veſte, ad altaris menſam accedere, vt vel ante Sacramenti ſuſceptionem verè peccator cenſeatur reus damnationis æternæ. Audi Origenem: *Et ideò rex ingreditur vt videat diſcumbentes, priuſquam eis prandium apponatur, vt habentes nuptialia veſtimenta retineat, & deiectet condemnetque contrarios.*

3. Vt igitur Cornix pullis implumibus alimenta ſubtrahit, quod nudi ſint ſibique diſſimiles, ita Chriſtus omnium gratiarum ac virtutum clarus inſignibus, peccatores vitiis ſquallidos ab Euchariſtico conuiuio longius arcet, quod ſimilem in illis non videat ornatum, illamque animæ munditiem quæ ſanctitas vulgo nuncupatur. Iuxta id quod olim antequam fideles ad ſacram ſynaxim accederent, Diaconus inclamabat: *Sancta ſanctis.* Hoc eſt, inquit Chryſoſt.hom. in illud ad Hebr. vo-

luntariè peccantibus nobis &c. Si *quis sanctus non est, non accedito. Non omnis, ait, liber & expiatus, sed sanctus: sanctum enim non peccatorum modo liberatio facit, sed spiritus etiam præsentia, bonorumque operum abundantia. Nolo enim vos à cœno liberari tantum, sed etiam albos esse ac pulchros.* Ac proinde virtutum ornatu carentibus, veluti pullis illegitimis ac *nudis alimenta recuso.*

EMBLEMA XXXVIII.

TVRTVR VIDVA, PRÆ COMPARIS DESIDERIO, AQVAM AD POTVM TVRBIDANS.

CVr vitreos, turtur, latices haurire recuſas?
Cur tibi præ illimi turbida lympha ſapit?
Orba maritali ſolamine lympida turbo:
Non etenim viduam gaudia pura decent.

APODOSIS.

Sic anima, æternum cui crimen ademit amantem,
Ingemat, & sortem nocte dieque fleat.
Altaris purum caueat contingere fontem:
Fletibus ante suis turbidet, inde bibat.
Pura fluenta animæ possunt potare fideles:
Nesciæ adorandi fallere iura thori.
Purior haustus obest orbatis virgine sponso,
Si gemitu, & lacrymis mixta sit vnda, iuuat.
Sanguineas lacrymas toto dat corpore sponsus;
Cur oculis aqueas non rea sponsa daret?

FONS EMBLEMATIS.

ILlud scitu & admiratione dignum est, inquit Grapaldus, turturem viduam siccis truncis semper insidere, ac fluenta lympida ad potum turbidare, ob nimium amissi consortis desiderium, Sic ille apud Gesnerum in turture. Idem ferè scribit S. Bernardus ser. 59. in Cant. his verbis: Turtur compare vno contenta est, quo amisso alterum iam non admittit, in hominibus numerositatem nuptiarum redarguens. Cernere enim est turturem tempore suæ viduitatis, sanctæ viduitatis opus strenuè exequentem; videas vbique singularem, vbique gementem audias, nec vnquam in viridi ramo residentem prospicies. Videatur Greg. M. in illud Cant. 1. pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis.

INTERPRETATIO.

1. TVrtur vidua lympidos latices ad potum turbidans, pre comparis amissi desiderio, animæ pœnitentis symbolum est, quæ præuiis la-

crymis purissimum altaris permiscet fontem; præ sponsi sibi per crimen erepti desiderio, ne lympidior haustus mortem potius, quàm vitam adferat. Lympidi quidem sunt omnes Saluatoris fontes; verum cæteris Eucharistiæ fons lympidior, animæ peccatrici, cęlestique sponso orbatæ, copiosis turbibandus lacrymis, ne suam in crystallina illius superficie deformitatem agnoscens, inde potius se proripiat, quàm purissimos latices prælibare præsumat. Quod autem dixit Isaias: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris*, de iis animabus dixit, quæ nullius sibi sceleris consciæ, sponsique iugiter fruentes amplexibus, puram ex iis aquam in gaudio hauriunt, non verò de adulteris & infidelibus, ac proinde viduis, quæ non nisi gemebundæ; & illacrymantes turbidam fletibus aquam ebibunt. Nisi enim effusis lacrymis turbidarent, bibere non auderent, quod vitrei fontis speculum quantò Dei ibidem delitescentis pulchritudinem, tanto suam ipsis fœditatem clarius repræsentet. Porrò vtriusque notitia non potest vberes non elicere lacrymas, quibus vultus sui maculas in pellucido fonte deprehensas eluant. Siquidem vt cum Aug. loquar in Psal. 98. *In multis quantum nobis innotescit voluntas Dei, etiam reatus noster innotescit nobis, & quantò plus ille nobis innotescit, tantò plus imus in fletus & lacrymas. Videmus ergo quàm iustum sit, quod de nobis exigat Deus, in quantâ adhuc imperfectione iaceamus, & fit nobis quod dictum est: qui apponit scientiam, apponit & dolorem.* Vnde ne scelerum admissorum turpitudo, vultusque deformitas, quâ se sponsi complexibus & blanditiis indignas præstiterunt, nimium iis horrorem incutiat, & à sacro fonte

longius secedere persuadeat, operæpretium est, antequam bibant, lympidos fletu plurimo turbare latices: sic enim vt minus sua illis in turbido latice apparebit deformitas, ita citius iisdem diuini fontis haustu gloriosa continget deiformitas.

2. Equidem eliquatas amoris ardore de contrito corde lacrymas Eucharistiæ perceptioni præfundi debere satis indicauit Elias, dum 3. Reg. 17. viduam ligna colligentem his compellauit verbis? *Da mihi paululum aquæ in vase, vt bibam: cúmque illa pergeret vt afferret, clamauit post tergum eius: Affer mihi, obsecro, buccellam panis in manu tuâ.* Cur enim aquam prius postulauit, quam buccellam panis, Eucharistiæ figuram, nisi vt innueret Pœnitentiæ lacrymas sacræ communioni præmittendas esse; quod orbatæ cœlesti sponso animæ illiusque præsentiam ardentissimè sitienti, sine præuio lacrymarum haustu non sapiat buccella panis Eucharistici. Æstuans enim præferuore desiderij, & ardentius ad sponsi complexum anhelans, nisi prius suas lacrymas bibat, panem illum cœlestem deglutire non poterit, quin faucibus exulceratis, sitim magis ac magis accendat: Præuio proinde lacrymarum haustu quasi leni vehiculo in stomachum traiiciendus est, vt ibidem fletu permixtus, facilius concoquatur, nostramque pariter famem ac sitim extinguat. Quò referri potest subtilis S. Chrysostomi obseruatio in hom. ad Neophytos, vbi notat ex Christi latere primum aquam exiisse, deinde sanguinem, his verbis: *Non ait Ioannes, exiuit sanguis & aqua, sed exijt aqua primum, & sanguis.* Cur ita, nisi vt Euangelista innueret aquam lacrymarum, Eucharistiæ per sanguinem adumbratæ, esse præfun-

dendam. Fauet hæc Chrysostomi annotatio quorumdam recentiorum opinioni existimantium aquam illam de scisso pericardio promanasse, quod cum prius lanceâ apertum fuerit, quam ipsum cor Domini, prius quàm cruor in cordis sinu residuus, effluere debuit.

3. Neque durum videri debet, si Ecclesia ab infideli & peccatrice animâ, ad recuperandam sponsi gratiam, eosdem gemitus, eamdemque lacrymarum vim præexigat, quam fidelis anima etiamnum latentis in Sacramento sponsi perfruens amplexibus vltrò profundit, dum ad intuitiuam vultus ipsius contemplationem ardentius aspirat. Vis audire vocem turturis, & gemitus animæ reuelatâ sponsi facie beari gestientis, audi S. Bernardum ser. 59. in Cant. *Quidni moneat mihi crebras lacrymas, & gemitus quotidianos Christi absentia? Domine, ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Laboraui in gemitu meo, tu scis, sed beatus qui dicere potuit: Lauabo per singulas noctes lectum meum lacrymis meis stratum meum rigabo. Non solùm autem mihi, sed & his omnibus qui diligunt aduentum eius gemitus isti comperti sunt. Hoc quippe est quod ipse aiebat: Nunquid possunt filij sponsi lugere, quandiu cum illis est sponsus? venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, & tunc lugebunt. Ac si diceret, & tunc vox turturis audietur. Ita est, Iesu bone, venerunt dies illi: nam & ipsa creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc, reuelationem filiorum* Dei *expectans. Non solum autem illa, sed & nos ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri; hoc scientes, quia quandiu sumus in corpore hoc, peregrinamur à Domino. Nec vacui gemitus quibus è cœlo tam misericorditer respondetur: propter miseriam inopum, &*

gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus. Hæc mœſta vox animæ ad claram ſponſi viſionem anhelantis, hi gemitus caſtiſſimæ turturis, præ abſentis comparis deſiderio, fontis Euchariſtici latices ad potum fletu vberrimo turbidantis. Quid igitur agendum animæ peccatrici & adulteræ, quæ ſuo ſe crimine, ſponſi dilectione & blanditiis indignam præbuit? Nonne vberioribus & amarioribus lacrymis turbandus altaris fons puriſſimus, ne purior hauſtus noceat, vt abſenti ſponſo veraciter nuntiare poſſit, *Præ luctu lympida turbo.*

EMBLEMA XXXIX.

COLVMBÆ CRVOR, E VENA CORDI VICINIORI, AD OCVLORVM MEDELAM EFFICACIOR.

Sanguine suffusos oculos infusio curat,
Sanguinis ablatum reddit & illa iubar.
Venula ad hos vsus est incidenda columbæ,
Quæ mage de cordis proximitate calet.

Hoc melior, quo feruidius de vulnere manans
Bullit, in ingenti tota calore salus.

APODOSIS.

Sanguini adorando vires vicinia cordis
Auget, vbi immensus viuit & ardet amor.
Quo mage ferueret, fieretque potentius æstu
Collyrium, læuum transforat hasta latus.
Humanus transfigit amor præcordia Christi,
Feruidiore tumens sanguine vena fluit.
Ipse cruor bullit, quia cor illius origo
Flagrat amore hominum, flagrat amore Dei.
Depromit medicum flammato ex corde calorem,
Quo superûm felix cœtus, humusque calent.
Vt cæcis oculos aperiret sanguine Christus,
Ipsi oculos clausit vulneris author amor.

FONS EMBLEMATIS.

COlumbarum, turturum, palumbium, perdicum sanguis, oculis cruore suffusis eximiè prodest, in columbis masculæ efficaciorem putant. Vena autem sub alâ ad hunc vsum inciditur, quoniam suo calore, vtpote cordi propinquior, vtilior est. super imponi oportet splenium è melle decoctum, lanamque succidam ex oleo & vino. Ita Plinius l. 29. c. 6.

INTERPRETATIO.

1. ADuersus spiritalium oculorum caliginem, & animæ cæcitatem nullum efficacius collyrium pretioso sponsi sanguine agnoscit Ecclesia, quod à diuini cordis immenso charitatis ardore succensi vicinitate medicinalem efficaciam mutuetur. Huius collyri virtutem aperit S. Cypria-

nus ser. in Cœnâ Domini, his verbis: *Nobis pro quibus sanguis Christi oblatus est in cruce, ipse Christus pincerna hoc porrexit poculum, & docuit, vt non tantum exterius hoc sanguine liniremur, sed & interius aspersione omnipotenti in animâ muniremur, & penetrans omnia tanti medicamenti virtus, quicquid esset intus ibi durum effugaret, & renouaret, sanaretque quicquid morbi carni, vel spiritui, veteris vita adlinerat corruptula.* Si ea sit diuini Sanguinis virtus, vt morbis omnibus veteris vitæ corruptelâ contractis medeatur, cùm inter eos annumeranda veniat animæ cœcitas, haud dubiè diuini huiusce liquoris illitu dissipabitur.

2. Enimverò inter septem Iesuani cruoris effusiones, quas Bern. tract. de Passione Domini à capite 34. ad 42. enumerat, nulla mihi videtur ad medelam efficacior, quam omnium postrema, vel ea quæ in vltimâ cœnâ facta est, quod sanguis ille è diuino corde charitate flammato medicinalem calorem deprompserit. Non inficior quamlibet illius guttulam à diuinâ Verbi hypostasi infinitum valorem mutuari, nihilominus non incongruè dici potest illum sanguinem qui vel de corde aut præcordiis effluxit, vt feruidiorem, ita nobis salubriorem extitisse. Ille quidem quem in horto Gethsemani toto corpore sudauit, ad medelam efficax, quod suam in corde scaturiginem quadantenus haberet, vt his asserit verbis Bern. c. 37. cit. *Inspice tribulationem mitissimi cordis quâ angebatur, cùm totum corpus ex omni parte sanguineo sudore manaret. Neque enim corpus extrinsecus tanto talique sudore deflueret, si cor intrinsecus nullius doloris molestiâ frangeretur. contritum est cor meum in meipso, ait Propheta. Scisso igitur corde interius, scissa est & exterius pellis*

nostri Salomonis, effusus est sudor sanguineus super terram. Verum ille mihi singularem medendi vim habuisse videtur, qui vel de venis cordi propinquioribus, vel de ipsomet corde militari lanceâ transfixo profluxit, tum quia de corde vbi sedes amoris est, apertius emanauit, tum quia mirabilem illam, quæ in institutione sanctissimi Sacramenti pridie facta fuerat, feruentissimi cruoris effusionem adumbrauit, vt vulgo docent SS. Patres: sic enim asserit S. Paulinus ep. 30. *Illa petra quæ de latere lanceâ perforato, aquâ fluxit & sanguine, vt pariter nobis salutiferos funderet fontes, aquam gratiæ, & sanguinem Sacramenti, qui idem est & fons aquæ salutis, & pretium.* Vbi per sanguinem Sacramenti illum intelligit, quem ex Eucharistico Calice Sacerdotes hauriunt.

3. Nihilominus suauiorem ac efficaciorem præ cæteris medendi virtutem obtinere mihi semper visus est ille Iesuani cordis cruor, quem non instantis mortis timor, vt in horto Gethsemani; non militaris hasta, vt in Caluariâ violenter extraxit, sed solus isque nimius erga homines amor, non atrociter, sed amanter, sed suauiter ex sanis, viuidis, & integris præcordiis elicuit. Nemo quidem inficiabitur defæcatiorem esse sanguinem calicis, quàm crucis, vtpote qui solari radio purior sit, & nectare suauior, non carnificum equorumue pedibus proculcatus, non puluere permixtus, sed lympidus; quique bibentibus minimum horroris incutiat, plurimum amoris. Reuerâ si columbinus cruor, quanto feruidior est, cordique vicinior, tanto ad oculorũ medelam censetur efficacior; vbinam excœcatæ mentes potentius inuenient collyrium, quàm in Eucharistico calice, præ nimio cha-

ritatis ardore, bullienti? ſatis enim cordis æſtuantis & inde ſanguinis ſupra modum accenſi feruorem his verbis expreſſit: *Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum antequam patiar.* I. feruentiſſimis votis optaui mei eruoris Calicem fumantem, bullientem, amore flammatum vobis ad potum, & ad medelam propinare. Cùm igitur è corde Domini flammeâ charitate ſuccenſo feruidior effluxerit, non potuit non eſſe efficacius cæteris collyrium; quandoquidem. *Vim medicam vicinia cordis adauget.*

EMBLEMA XL.

COTVRNIX ÆSTIVI FERVORIS AMANS PRIMA PRVINA DISCEDIT.

FLantibus huc zephyris, & vere tepente coturnix
Aduenit, hinc illam prima pruina fugat.
Hospes in æstiuo solum feruore fidelis,
Aestus vbi primum transiit, inde fugit.

APODOSIS.

Flante Paracleto, mentem inflammante superno
Numine, amas nostros, Christe, subire sinus.
Hinc & abis, cùm feruor abit, feruoris amantem
Criminis admissi prima pruina fugat.
Quale gelu est istud, cui cedit numinis æstus!
Quo penetrante animas, igneus alget amor.

FONS EMBLEMATIS.

COturnices ad nos, vt audio, medio fere Aprili veniunt, & abeunt cum prima pruina ingruit; ita vt si pridie plurimæ apparuerint, & postridie pruina subsequatur, ne vna quidem reliqua amplius conspiciatur. Gesnerus in coturnice litt. C.

INTERPRETATIO.

I. D. Bernardus ser. 2. in Cœnâ Domini expendens illud Cantic. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur*, eleganter ait: *Ibi enim est cor: (scilicet inter vbera) & vbi est cor, ibi est dilectio, & vbi dilectio, ibi dilecti mansio.* Quare dilecti mansio in corde? quia sedes amoris est in corde, vbi autem amor est, ibi & feruor est ab amore inseparabilis: vbi primum amor tepescit, amor esse desinit, quippe qui totus igneus viuere nequeat, nisi ferueat. Libenter igitur Dominus in corde feruido commoratur, inter deuotionis ardores hospes fidelissimus; etenim Deus noster, ignis consumens est, nec fieri potest, vt non ferueat cordis regio tantæ charitatis æstu torrida. Quippe si solum ipsius colloquium tantum in discipulorum cordibus excitauit ardorem, vt illius

memores

memores ad inuicem dicerent: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in viâ?* Quantò magis ipsemet speciebus inuolutus Eucharisticis, sese in intima insinuans præcordia, sempiternis Empyrei ardoribus, & immensæ charitatis igne deuorante cor nostrum incendet, medullasque depopulabitur? Nonne animæ dilecti cruore ebriæ, amoris iaculo transfixæ, desolatoriis Eucharistiæ carbonibus inflammatæ, cum mellifluo Doctore hom. Feriæ 2. Pasch. libet exclamare: *O dulcis ardor, dulcis splendor, dulcis amor! ardor confortans, splendor illuminans, amor inebrians! quàm dulciter ardes, quàm mirabiliter splendes, quàm sufficienter totum cor hominis imples! quis poterit habitare de nobis cum igne deuorante, cum ardoribus sempiternis? cum iam non erit ignis in Sion, sed caminus in Ierusalem in splendoribus æternitatis.* Vbi S. Doctor ignem Sionis cum cælestis Solymæ camino componens, innuit ignitum huius vitæ feruorem, qui sempiternos patriæ parit ardores, ex monte Sion deriuari, i. ex sanctissimo Sacramento in eodem monte à Domino, pridie quàm pateretur, inter immensos charitatis æstus instituto. Vnde subdit: *Nonne cor nostrum tunc ardens erat in nobis* (fratres suos alloquitur) *cùm in claustro residentes meditaremur in silentio, quando secreto Deus erat in tabernaculo nostro?* Nimirum vbi Christus in pectore susceptus est, ibi Deus in tabernaculo nostro requiescit, & hinc oritur non tepor, non frigus, sed ingens deuotionis feruor, & ignis in Sion succensus de flagranti cœlestis Ierusalem camino exiliens; quo capaciores reddimur habitandi cum ardoribus sempiternis.

2. Immensa Dei maiestas angusto non capitur

habitaculo : cor noſtrum anguſtum eſt , nec tantô idoneum hoſpiti , niſi dilatetur. Quomodo dilatabitur? feruore deuotionis, æſtu charitatis. Vt enim corpora hiberno gelu conſtricta , æſtiuo calore dilatantur ; ita corda ſceleris alicuius frigore contracta charitatis ardor ampliat, vt Chriſtus dignius ibidem hoſpitetur. quicunque igitur amore ęſtuans, cum Pſalmiſta dicere poteſt : *Viam mandatorum tuorum cucurri , cùm dilataſti cor meum*; in corde ſuo diuinitus ampliato poteſt oſtendere Domino , ſi non cœnaculum grande ſtratum vbi recumbat, ſaltem puluinar vbi caput reclinet. Animam proinde quæ diuino hoſpiti cordis præparat habitaculum, ęſtu charitatis ampliari conuenit, & vt cum eodem Patre loquar ſer. 27. in Cant. *Neceſſe eſt eam creſcere & dilatari , vt ſit capax* Dei. *Porro latitudo eius , dilectio eius ; ſicut dicit Apoſtolus* 2. *Cor.* 6. D*ilatamini in charitate : nam etſi anima minimè , cùm ſit ſpiritus , quantitatem corpoream accipiat , tamen confert illi gratia , quod negatum eſt à naturâ. Creſcit quidem & extenditur , ſed ſpiritaliter ; creſcit non in ſubſtantiâ , ſed in virtute ; creſcit & in gloriâ , creſcit etiam in templum ſanctum Domino.* At ſi latitudo animæ dilectio eius eſt, ergo amore dilatatur ; ſi amore, igitur & feruore , vt idoneum venienti Domino diſponat hoſpitium ; vtpote qui ſit *Hoſpes ſolum in feruore fidelis*. O quanta illi animæ latitudo, quæ in dilectione ſtabilis tanti hoſpitis maieſtatem & digna reperitur ſuſcipere , & ſufficiens capere , vtpote quæ nullo deinceps mortalis culpæ frigore conſtringatur ! Verum quoniam in hoc exilio , ſenſim deficiente deuotionis æſtu , ſuccedit delicti pruina, quâ cordis ſedes conſtringitur ; hinc diuinus hoſpes anguſtioris impatiens domicilij à no-

bis recedit, maximè si post æstiuos charitatis ardores, alicuius criminis pruina, flante Dæmonis aquilone, subsequatur.

3. Porro rationem fugæ discessusque Domini idem Doctor mellifluus ser. 3. de Ascensione Domini his adfert verbis: *Impleri visitationibus Domini anima non potest, quæ distractionibus subiacet, & quantò magis illis euacuabitur, tantò amplius istis implebitur, si multum, multum; si parum, parum; vel certè, si magis probas, numquam ista illis misceri poterunt in æternum, quia vbi vacua vasa non inuenit oleum, stare necesse est. Neque enim spiritus & caro, ignis & tepiditas, in vno domicilio commorantur, præsertim cùm tepiditas ipsi Domino soleat vomitum prouocare.* Nempe Christi humanitas in Sacramento ignitus carbo est, de diuinitatis ardore planè flammeus, contacta non solùm adurens, sed & vicina quæque potens inflammare. At non bene conueniunt carbo & glacies, ardor & algor; nec in vnico cordis sinu sese cōpatiuntur frigus iniquitatis, & flamma charitatis. Hinc Gilbertus ser. *6.* in Cant. expendens illa verba sponsæ: *Quæsiui illum & non inueni*, eleganter ait: *Fratres, si sedulitas submouetur, desidia quando admittetur? Si non inuenit amor, quando inueniet tepor?* Sponsa dilectum quæsierat etiam calente studio, quia tamen non toto cordis affectu, nec toto charitatis feruore quæsierat, idcirco se non inuenisse conqueritur: anima verò iners, languida, tepida, forte etiam admisso crimine gelida sponsum in cordis hospitio reperire sperabit? absit. Vt enim coturnices nostris è regionibus primâ pruinâ fugari solent, ita Dominus è tepidi, gelidi ve cordis hospitio confestim recedit. *Hospes solum in feruore fidelis.*

EMBLEMA XLI.

AQVILA SENEX, PETRÆ ATTRITV, CLAVSVM OS AD CIBVM APERIENS.

MOs aquilæ eſt, roſtri nimium cui creuit aduncus
Mucro, nec ex raptâ viuere carne licet.
Attritu lapidis clauſum os aperire, ciboque
Pellere, *languebat qua moribunda, famem.*

Sic senio confecta, cibi virtute refloret,
Atque iuuentutis gloria prima redit.

APODOSIS.

Petra mihi Iesus, attritio cordis ad illam
Sola potest sanctis os aperire cibis.
Obstruit os mortale nefas, attritio pandit,
Iuncta Sacramento cor renouare potest.
Os humilis primum reseret confeßio; clauso
Ore quis ad sacras posset hiare dapes?

FONS EMBLEMATIS.

DIcitur aquila, cum senectute corporis pressa fuerit, immoderatione rostri crescentis, cibum capere non posse: pars enim rostri eius superior quæ supra partem inferiorem aduncatur, cum præ senectâ immoderatius creuerit, longitudo eius incrementi non sinit eam os operire, vt sit aliquod interuallum inter inferiorem partem, & vncum superiorem. Nisi enim aliquod interuallum pateat, non habet morsus quasi forcipem, vnde velut tondeat quod transmittat in fauces. Crescente itaque superiore parte & nimis aduncatâ, non poterit os aperire & aliquid capere. Hoc ei facit vetustas. Pręgrauatur languore senectutis, & inopiâ comedendi languescit nimis, vtraque re, ætate, & egestate accedente. Itaque modo quodam naturali in mensurâ reparandæ quasi iuuentutis, aquila dicitur collidere & percutere ad petram ipsum quasi labium suum superius, quo nimis crescente, edendi aditus clauditur, atque ita conterendo illud ad petram excutit, & caret prioris rostri onere, quo cibus impediebatur. Accedit ad cibum, omnia reparantur; erit post se-

nectutem quasi iuuenis aquila ; redit vigor omnium membrorum, nitor plumarum, gubernacula pennarum, volat excelsa sicut ante, fit in eâ quædam resurrectio ; non ad immortalitatem reparatur, nos autem ad vitam æternam. Sed tamen propterea inde ducta est similitudo, vt quod nos impedit, petra nobis auferat. Non ergo præsumas de tuis viribus: firmitas petræ tibi excutit vetustatem, *Petra autem erat Christus.* In Christo renouabitur sicut aquilæ iuuentus nostra. Oblitus es comedere panem tuum? creuit vetustas, os clausit, atteratur in petrâ. Non satiaris modo, quia non est idonea anima tua ad solidum illum & magnum cibum, sed rostro clauso non est idonea: vetustas tibi os clausit; propterea petra data est, vbi vetustate contritâ, renouetur iuuentus tua, sicut aquilæ, vt possis manducare panem tuum illum qui ait: *Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi: renouabitur iuuentus tua, sicut aquilæ, tu satiaberis in bonis.* Hactenus S. P. August. enarratione in Psal. 102. ad illa verba: *Renouabitur vt aquilæ iuuentus mea.* Breuiter Aristoteles l. 9. de animal. c. 32. Senescentibus aquilis rostrum superius accrescit, incuruaturque subinde magis magisque, vt demum fame intereant.

INTERPRETATIO.

1. NOlo nunc celebrem illam ventilare quæstionem, an contritionis actus in Sacramento pœnitentiæ necessario requiratur, adeo vt attritio etiam illa quæ salutaris à Theologis appellatur, cum Sacramento non sufficiat ad animam à peccatis emaculandam? satis mihi est doctrina Tridentinæ Synodi Sess. 14. c. 4. declarantis. *Illam*

contritionem imperfectam quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem; verum etiam donum Dei *esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum mouentis, quo pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parat. Et quamuis sine Sacramento* Pœnitentiæ *per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento* Pœnitentiæ *impetrandam disponit.* Quam doctrinam definit Can. 5. eiusdem Sess. Ex quibus liquet attritionem illam salutarem quantumuis contritione inferiorem, quippe quæ non sit admissi peccati detestatio, vt est offensa Dei super omnia dilecti, nihilominus viam ad iustitiam parare in Sacramento Pœnitentiæ, ac proinde os prioribus delictis obstructum, ad Eucharistiæ susceptionem aperire. Certè parum nouæ legis Sacramentorum supra illa veteris legis, dignitati consuleretur, si eadem omnino contritio, quæ ad Hebræos olim iustificandos exigebatur, à Christianis quoque ad gratiam obtinendam in Sacramento pœnitentiæ necessario requireretur. Cæterùm vltrò fateor contritionē perfectam, quæ voto etiam soli Sacramenti connexa ad mortalis culpæ remissionem sufficit, longè nos excellentiori modo ad sacram communionem disponere, & os prioris vitæ vetustate clausum melius aperire.

2. Patet quidem semper os corporis, vel in inueteratis peccatoribus; verum os cordis, peccato mortali ita clauditur, vt adorandæ carnis prædam deinceps edere impotens anima periculosâ fame

& ſenio conficiatur. Quanam autem viâ os aperietur? attritu ad petram? quænam illa petra cor durum atterens, & ad cibum aperiens? Chriſtus, à quo non ſolum impetratur gratia, ſed etiam gratię mater pœnitentia, quæ clauſum os ad cibum Euchariſticum aperit, quo fames ſedatur, ſenectus abigitur, priſtinæ iuuentutis gloria renouatur. Os ille veraciter aperit, qui ſe ſimpliciter & humiliter accuſat; os obſtruit qui confitendo ſeſe inaniter excuſat, quod potius diffiteri eſt, quam confiteri. *Illud*, inquit Bernardus ſer. 16. in Cant. *non confeſſio eſt, ſed defenſio, nec placat, ſed prouocat; in animam etenim ſuam peccat qui ſe excuſat, repellens proinde à ſe indulgentiæ medicinam, & ſic vitam proprio ſibi ore intercludens*. Quid eſt excuſatione ſibi proprio ore vitam intercludere, niſi defectu ſynceræ confeſſionis os obſtruere, quo panem vitæ debuerat comedere? nec enim peccator à Domino panem viuum iure poteſt exigere, niſi prius illum ſibi infenſum ſtudeat mitigare; cum non niſi mitigatus ſoleat alimenta concedere. Quomodo verò mitigabitur? culpæ confeſſione. Audi Tertull. l. de pœnit. *Satisfactio confeſſione diſponitur, confeſſione pœnitentia naſcitur, pœnitentiâ Deus mitigatur*. Mitigatus pœnitenti cœleſtem alimoniam impertitur, ergo Pœnitentiâ, & attritione clauſum os cordis ad Euchariſticas epulas reſeratur. Quippe cor contritum & humiliatum Deus non deſpicit, ſed reſpicit, imo etiam ſemetipſo, vtpote vero & vnico cordis cibo reficit, & paſcit. *Sanat contritos corde*, canit Pſaltes regius, 1. interprete Aug. *Sanat humiliatos corde, ſanat confitentes, ſanat ſeipſos punientes, in ſeſe verum iudicium exercentes, vt poſſint eſſe illius miſericordiam ſentientes*. Quam miſericordiam? Illam vtique quâ

mouebatur qui dicebat : *Misereor super turbam, quia triduo sustinent me, nec habent quod manducent.* Triduo siquidem sustinent, qui contritione, confessione, & satisfactione ad Eucharisticum panem sese disponunt. Sentiunt ergo Dei misericordiam, dum prius suam sentientes miseriam, implorant cœlestem alimoniam, quam merentur per pœnitentîam.

3. Peccator proinde, priusquam accedat ad altare, meminerit placabile confessionis sacrificium offerre, contritique cordis victimam in aram inferre, vt sic ore vi confessionis aperto panem superessentialem mereatur comedere. Siquidem ex Lactantio in Epitome diuin. Institut. c. 6. *Hæ sunt victimæ, hoc sacrificium placabile, hic verus est cultus, cum homo mentis suæ pignora in aram Dei confert, summa illa maiestas hoc cultore lætatur, hunc vt filium suscipit, quia donum immortalitatis impertitur.* videlicet Eucharistiam, quæ pharmacum immortaliratis dicitur, quam solus ille suscipere meretur, cuius os prioribus culpis obstructum, per attritum ad petram mysticam aperitur. Etenim Ambrosij celebris sententia est l. 2. de pœnit. *Euidentissimè Domini prædicatione mandatum est, etiam prauissimi criminis reis, si ex toto corde, & manifestâ confessione peccati pœnitentiam gerant, Sacramenti cælestis refundendam gratiam.* Hinc subtiliter August. serm. 102. de Tempore, obseruat, pannosum illum Euangelij conuiuam, idcirco præsertim à rege damnatum, & à nuptiali conuiuio exclusum fuisse, quod cum mitius increparetur, *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* Quæ verba internam inspirationem eum ad criminis confessionem excitantem exprimunt) ipse obmutuerit, & humili

culpæ confeſſione os aperire noluerit, quo ſe cæleſti epulo reddidit indignum. Tunc enim ſolum cum obmutuit, & crimen ſilentio preſſit, illum damnauit, magis vtique propter confeſſionis neglectum, quam propter nuptialis ſtolæ defectum, quam obtinere potuiſſet confitendo delictum. Quemadmodum igitur ſeni aquilæ roſtrum aduncum ad petram atterenti, & aperienti, *redit vigor membrorum, nitor plumarum, & fit in eâ quædam reſurrectio,* vt ſuperius in Emblematis fonte aiebat Auguſt. ita pœnitens vbi cor ad lapidem angularem atterendo, clauſum os aperuit & (iuuenilem Chriſti carnem comedit, illico iuueneſcit & renouatur, tum Euchariſtiæ, tum ipſius virtute pœnitentiæ, cuius vires admirans Chryſoſt. hom. de pœnit. exclamat. *O pœnitentia quæ peccatum Deo miſerante remittis, & paradiſum reſeras, quæ contritum ſanas hominem, & triſtem exhilaras, vitam de interitu reuocas, ſtatum reſtauras, honorem renouas, fiduciam das, reformas vires, gratiamque abundantiorem refundis.* Nonne hoc eſt, inſtar aquilæ renouari, immo & reſurgere, cùm non ſolùm vires reſtauret, verùm etiam vitam de interitu reuocet, os ad cibum viuum & immortalem aperiens. Nempe *cibis attritio clauſum os aperit.*

EMBLEMA XLII.

CICONIA ADVLTERA FONTE AD SCELVS CELANDVM ABVTENS.

SIccine adulterium celare ciconia speras?
Fœtida dum puris membra lauantur aquis.
Illiciti tandem coitus prodêris odore,
Atque mari pœnas dilaniata dabis.

APODOSIS.

Perfida sic vxor, diuini fontis abusu,
Occulit admissum coniugi adulterium.
Hei mihi! qui mores! quæ tempora! crimina Iesus
Palliet, & propriâ carne, cruore tegat?
Vela Sacramenti, Veneris sint vela nefandæ,
Subque Dei lateat virgine carne Venus?
Proh scelus inferni vix igne piabile! tegmen
Sacrilegi coitus sacra synaxis erit?
Ecquid agis meretrix? mortalem crimina celas:
Nescis omniscium fonte latere Deum?
Mortalem vt lateas, immortalemne latere
Posse putas? multum falleris, immo pates.
Proderis ipsa magis diuini fontis abusu:
Non bene in illimi crimina fonte latent.

FONS EMBLEMATIS.

NOn dubium est ciconias castitatis sectatrices esse, fœdusque coniugij inuicem seruare. Fertur enim quòd in eminentiori loco domus cuiusdam par ciconiarum habitarit; vne mare ad pastum recedente, frequenter alius mas adueniens fœminam adulterino coitu polluebat. At illa statim eminus in fonte se mergebat, sic scelus adulterii per aquæ lauacrum delens, marem proprium deludebat. Huiuscemodi factum Dominus habitationis frequenter aduertit, & quadam die post adulterium, eam à fonte ne lauaretur prohibuit. Nec mora, mas à pastu rediens, in suâ fœminâ scelus adulterij deprehendit, & in præsentiâ dissimulans abiit, reuersusque secundâ die maximam ciconiarum multitudinem secum adduxit, quæ singulæ adulteram aggressæ miseram crudeli morte lania-

runt, hactenus Author lib. de naturá rerum apud Gesnerum in ciconiâ.

INTERPRETATIO.

1. QVantò præ cæteris Saluatoris fontibus Eucharisticus limpidior est, tanto illius vsus sanctior, & abusus sceleratior ac damnabilior. Cicontam domestico fonte abutentem ad adulterium celandum non diu pertulit mas offensus, sed totâ vi insurgens in pœnam, vbi primum illiciti coitus odorem deprehendit, numerosæ multitudini dilaniandam obtulit; quantò minus Christus Puritatis Eucharisticę zelator prępcipuus, nonnullas mulieres frequenti sacræ synaxeos abusu potius, quàm vsu, sua adulteria coniugum oculis occultantes, æternis cruciatibns addicet? qualis enim impudentia iisdem velis infandam Venerem occultare, quibus prima virginum Trinitas, & totius princeps virginitatis Christi humanitas, & Marianæ carnis virginalis portio, & totius fons puritatis operitur. Limpidior est fons Eucharisticus, quàm vt tot horribiles spurcitias occulat, fluidior illius latex, quam vt tanta criminum ferat onera, sincerior Dei absconditi simplicitas, quàm vt istam diu patiatur hypocrisim. Quippe si teste Augnst. in Psal. 63. *Simulata innocentia non est innocentia, simulata æquitas, non est æquitas, sed duplex iniquitas; quia & iniquitas est, & simulatio:* Nonne triplex erit iniquitas, & adulterium commisisse, & pietatem simulare, & sacrilegâ communione crimen occultare? si iuxta Hieronymum l. 7. in Isaiam sub finem, *in comparatione duorum malorum leuius malum est aperte peccare, quàm simulare & fingere sanctitatem:* Quid de impudicâ muliere censen-

dum, quæ non ſolum ſanctitatem ſimulat, ſed & totius ſanctitatis fontem execrabili ſimulatione conſpurcat? Nonne cordium inſpector, & renum ſcrutator Dominus in Sacramento deliteſcens, cuius oculis omnia nuda & aperta ſunt, illam templum ſimulatâ pietate ingredientem iiſdem poteſt compellare verbis, quibus olim vxorem Ieroboam Ahias Propheta 3. Reg. c. 14. *Ingredere vxor Ieroboam, quare aliam te eſſe ſimulas? ego autem miſſus ſum ad te durus nuntius.* Quidni enim durus ille ſit nuntius, qui meretrici animæ à Deo ſuo fornicanti duriſſimum annuntiat iudicium; qui gehennam interminabilem, ardores ſempiternos, & mortem æternam interminatur.

2. Memini Gregorium Nazian. in funebri orat. Patris, hypocritam comparare meretrici, quæ, vt eius verbis vtar. *Sicut cùm natiuâ pulchritudine deſtituta eſt, ad colores, pigmenta & fucos confugere ſolet; ita hypocrita cum ſpecie ſolidæ perfectæque virtutis careat, adumbrationem quamdam pietatis externam ſimulat, quæ eorum oculos retinet, qui adumbratâ virtutis ſimulatione capiuntur.* At quæ damnabilior hypocriſis, quàm eorum participatione myſteriorum quibus tota ſanctitas adumbratur, ſummam iniquitatem diſſimulare, & ſanctitatem fingere? Deus nec illuditur, nec fallitur; ſecretiores cordis receſſus penetrat, oſſium peruadit medullas, intimiores animæ ſinus permeat, & occultiores cogitationes agnoſcit, voluntateſque conceptas in ipſis adhuc clauſi pectoris latebris intuetur: quæ igitur maior dementia, aut intolerabilior impudentia, quàm externâ pietatis ſimulatione ſcelera velle tegere, quæ ſub illius luce clareſcunt? Equidem vt cum Auguſtino loquar l. 83. quæſtionum q. 53. *Sicut*

prope summa & diuina virtus est neminem decipere, sic vltimum vitium est quemlibet decipere. Maximè verò illum velle decipere, qui nec decipi potest, nec decipere, planè diabolicum est, & totâ numinis vltione dignissimum; quod summæ illius simplicitati nihil magis aduersetur, quàm hypocrisis, nihil ipsius sanctitati sit hostilius, simulatione sanctitatis. Sanè quoties impudica mulier, vt illicitos celet concubitus, ad sacram synaxim accedit, toties viuum Dei corpus gloriosum, & sole splendidius cadauerosi pectoris sepulchro recondit. Propterea siquidem in Euangelio dealbatis sepulchris assimilantur hypocritæ, quòd sicut sepulchra marmorea foris quidem pulchra, intus autem vermibus scatentia sunt, & plane sepulchra; ita meretrix pietate luxuriem adumbrans, spectantium quidem oculis apparet pia; quamuis intus sit aperto sepulchro fœtidior, & coram Deo prorsus abominabilis. Hinc Iob. 13. dicitur. *Non veniet in conspectum* Dei *omnis hypocrita.* Quî etenim in conspectum Dei aliquando veniret, qui diuinis oculis fucum fecit, vt eum, si fieri posset, circumueniret? quomodo coram reuelatâ Dei maiestate in cælis appareret, quæ coram occultâ ipsius Diuinitate toties in templis comparuit, vt eius sanctitatem sanctitatis simulatione contaminaret?

3. Quid tandem dicam de qualibet animâ à Deo sponso, mortalis sceleris admissione, fornicante? siquidem authore Bernardo ser. 4. super Salue regina, *Fornicatio alia est spiritus, alia corporis: spiritus fornicatio est, deserto Deo adhærere diabolo. Vnde Psal. 72. dicitur: perdes omnes qui fornicantur abs te.* Etenim, vt addit Gillebertus ser. 35. in Cant. *Iure perditur quæ tam charas necessitudines perdit fornicando,*

nec vltra meretur hæc blandimenta audire, vt vocetur ſoror, vt ſponſa, vt hortus, & hortus concluſus, qui neminem niſi dilectum admittit. Dicam audacter, nullam fornicatricem animam, ad nuptialem dilecti thalamum in altari impudenter accedentem, impune receſſiſſe. Exemplum è multis vnum proferam, à S. Cypriano lib. de lapſis allatum, de quadam muliere, quæ cum à Deo ſuo fornicata eſſet, fornicatione ſpiritus, quæ idolorum eſt ſeruitus, ad ſacram communionem accedens, *nec cibum, ſed gladium ſibi ſumens, & velut quædam venena lethalia, inter fauces & pectus ſanguinem admittens, angi & animâ exæſtuante concludi poſtmodum cœpit; & preſſuram non iam perſecutionis, ſed delicti ſui paſſa, palpitans & tremens concidit. Impunitum diu non fuit, nec occultum diſſimulatæ conſcientiæ crimen: quæ feſellerat hominem,* Deum *ſenſit vltorem.* Nimirum vt Ciconia mas illicitum comparis coitum odore deprehendens, eam reliquis diſcerpendam obtulit, etſi fontis abuſu ſcelus celare niteretur; ita Deus vindex infidelem animam atrociter punit, quoniam Euchariſtici *crimen malè celat fontis abuſu.*

EMBLEMA

EMBLEMA XLIII.

ARDEA PVLLOS NON NVTRIENS, NISI SVO CORPORI ADHÆRENTES.

Non nisi adhærentes lateri cibat Ardea pullos,
Inceditque ferens hoc pietatis onus.
Tuta magis soboles, alis protecta parentis,
Erigit ad lectas rostula hiulca dapes.

X

APODOSIS.

Corpori adhærentes & vero, & myſtico alumnos
Paſcis, at abſciſsis pabula, Chriſte, negas.
Iure quidem: nec enim diuinâ viuere mente,
Seiuncta a proprio corpore membra valent:
Non anima auulſos animat, mouet, & regit artus;
Abſcindi à viuo corpore, nonne mori eſt?
Viuere vis Domini cæleſti ſpiritu? adhære
Corpori, adhærentem gratia iugis alet.

FONS EMBLEMATIS.

Ardea ſtellaris excluſos pullos mater ſub alis fouet, ſingulum ſingulâ, & ſic pullis ſuo corpori adhęrentibns incedit, prominentibus eorum roſtris cibum benignè inſerens. Ita Phyſiologus apud Geſnerum in Ardeâ ſtellari.

INTERPRETATIO.

1. Mira quidem Ardeæ ſtellaris erga pullos pietas, vt illos alis protegat, & ſuis lateribus intimè adhærentes ſelectis dapibus enutriat, quas prominentibus inter alarum pennas roſtulis inſerit: verum admirabilior omnino Chriſti erga fideles Charitas, quos ſuo tùm vero, tum myſtico corpori (quod eſt Eccleſia) firmiter adhærentes, immortalibus Euchariſtiæ paſcit epulis; ab vtroque autem corpore ſeparatos tanquam fœtus degeneres inediâ conſumi permittit. Enimverò, quandoquidem ex Chryſoſtomo hom. 61. ad pop. *Propterea Dominus corpus ſuum in nos contemperauit, vt vnum quid efficiamur, tanquam corpus capiti coaptatum: ardenter enim amantium hoc eſt.* Satis inde liquet neminem ex cordis affectu ſuo corpo-

te paſcere, niſi ſibi per charitatis reciprocæ glutinum adhærentem. Porrò illa intima membrorum ſuo cum capite vnio, illa corporum noſtrorum cum ipſius corpore ſingularis commixtio, nonniſi eiuſdem corporis participatione perfici docet idem Doctor hom. 45. in Ioan. *Vt non ſolùm per dilectionem, ſed reipsâ in illam carnem conuertamur, per cibum id efficitur, quem nobis largitus eſt. Cùm enim ſuum in nos amorem indicare vellet, per corpus ſuum ſe nobiſcum commiſcuit, & in vnum nobiſcum redegit, vt corpus cum capite vniretur.* Cur autem intimam illam membrorum cùm ſuo corpore copulam deſideret, hinc oriri autumo, quod vt ipſemet ait: *Caro non prodeſt quicquam: ſpiritus eſt qui viuificat.* Vult ergo nos ſuo viuificare ſpiritu, ac proinde prius ſuo corpori per charitatem adhærere. *Vt Sacramentali guſtu* (verba ſunt Cypriani de Natiuitate Chriſti) *viuificis myſteriis inhærentes vna caro, & vnus ſpiritus ſimus; dicente Apoſtolo: qui adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt.* Porro Ieſuano ſpiritu vegetari nequeunt membra ab ipſius corpore ſeiuncta, ſed ea ſolum quæ & capiti conformia, & ſibi inuicem cohærentia, conformia moribus, cohærentia fide & amore. Suo quidem corpore Iudam proditorem pauit, ſed inuitus, vtpote ſibi nullatenus charitate cohęrentem, At ſuo ſpiritu minimè viuificauit, vtpote membrum à ſuo corpore ſeparatum. Vltro verò cæteros Apoſtolos ſuâ carne ſaginauit, vtpote ſibi charitate cohærentes, ſuoque ſpiritu viuificauit, tanquam partes nobiles ſuo corpori coniunctas. Niſi enim virtute diuinæ communionis illis fuiſſet non ſolum vnitus, verũ etiam, vt ita loquar, concarnatus & conuiſceratus, dum ad horam ab iis in horto Gethſemani Patrem oratu-

rus abſceſſit, non ab Euangeliſta ab illis *auulſus* diceretur: auelli ſiquidem id tantummodò propriè dicitur, quod alteri tenaciter adhæret.

2. Hoc argumentum D. Auguſtinus præ cæteris Patribus eleganter proſequitur, cuius verba licet longiora, quia tamen huius Emblematis animæ ſummopere conſentanea, profero: ſic igitur tract. 27. in Ioan. diſſerit: *Manemus in Christo, cùm ſumus membra eius: vt autem ſimus membra eius, vnitas nos compaginat; vt compaginet vnitas, quid facit niſi charitas? & charitas* Dei *vnde? Apoſtolum interroga: Charitas* Dei,*inquit,diffuſa eſt in cordibus noſtris per* Spiritum *ſanctum qui datus eſt nobis.* E*rgo Spiritus eſt qui viuificat, ſpiritus enim facit viua membra; nec viua membra ſpiritus facit, niſi quæ in corpore quod vegetat ipſe Spiritus inuenerit.* Vnde ſic concludit tract. 26. in Ioan. *Fiant fideles* Corp*us Chriſti, ſi volunt viuere de Spiritu Chriſti.* De *ſpiritu* C*hriſti non viuit, niſi* Corp*us* C*hriſti. Vis ergo & tu viuere de corpore* C*hriſti? in corpore eſto* C*hriſti. Inde eſt quod exponens nobis Apoſtolus hunc panem: vnus panis, inquit, vnum corpus multi ſumus.* O S*acramentum pietatis! ô ſignum vnitatis! ô vinculum charitatis! qui vult viuere, habet vbi viuat, habet vnde viuat. Accedat, credat, incorporetur, vt viuificetur. Non abhorreat à compage membrorum, non ſit putre membrum quod reſecari mereatur; non ſit diſtortum, de quo erubeſcatur; ſit pulchrum, ſit aptum, ſit ſanum: hæreat corpori, viuat Deo de* Deo.

3. Quæres quid ſit Dominico corpori adhærere, & in illius membris computari? Reſpondet S. Bernardus l. de vitâ ſolit. ad fratres de Monte Dei *Quandiu in eo manes per amorem, & ipſe in te per ſanctitatis & iuſtitiæ operationem, in eius corpore, & membris eius computaris.* Et quid eſt Chriſtianum

Domino adhærentem ab eodem paſci? niſi corpus eius ſpiritaliter manducare, paſſionem ipſius recolendo, & patientiam imitando? Eumdem Patrem audi ſer. 2. in Cœnâ Domini. *Nouit quicunque rectè ſapit, quantum Chriſtianæ pietati expediat, Dei ſeruum deceat, ſacroſanctæ Paſſionis ipſius fidelius recolere beneficia, ad fruendum ſuauiter in conſcientiâ, ad recondendum plenius per imitationem in memoriâ, quod eſt ſpiritaliter manducare corpus* Domini, *& Sanguinem eius bibere, ob amorem & reuerentiam eius, qui credentibus in ſe præcepit dicens; hoc facite in meam commemorationem.* Quiſquis proinde in Chriſto manet per amorem, ab eodem libentiſſimè paſcitur, quoniam aptus eſt, vt diuino ſpiritu viuificetur; quoniam ſacroſancto corpori tanquam viuum, pulchrum & ſanum membrum charitate copulatur. At delicatiori ac ſucculentiori cibo alitur, qui non qualecunque membrum iſtius corporis, ſed pars præcipua & nobilis, immo cor ipſum appellari promeretur. Vos eſtis corpus Chriſti, & membra de membro, inquit Apoſtolus, quæ verba enucleans Gillebertus ſer. 21. in Cant. appoſitè ſucclamat: *Felix planè quodcunque membrum capitis huius; ſed qui cor eſt eius, de præcipuis eſt. Et vide ſi non cor eius, qui quodam in ventre ſecretorum* Dei *foueatur, in vitali affectionum calore, in medio meditationum: de corde enim cogitationes, non operationes exeunt.* Iure *ergo cor eſt, qui in medio ſpiritalium locatus eſt cogitationum, in pinguedine gratiarum, in quodam ventre veritatis, in vtero ſapientiæ.* Felix quodcunque Dominici corporis membrum; quod vnumquodque cum aliis cohæreat, & quamuis ob diuerſa gratiarum munera non eumdem cum aliis actum habeat, vnitas tamen interior, & vnani-

mitas ipſam quoque multiplicitatem colligat, & charitatis glutino conſtringit. At longè felicius, qui feruentiſſimæ charitatis affectu cor huiuſce corporis eſſe meruit. Sed qualecunque ſit membrum, modo corpori adhæreat, eius ſubſtantiâ nutrietur, quoniam Dominus membra ſua & ſpiritu vegetat, & ſubſtantiâ nutrit; ſi verò non adhæreat, non nutriet: quia fideles ſuos, ſicut Ardea pullos, *non niſi adhærentes paſcit.*

EMBLEMA XLIV.

CINNAMOMVS CARNIS COMPORTATÆ PONDERI IMPAREM NIDVM SVBRVENS.

IMprudens quid agis volucris? quid grandia carnis
Pondera comportas, vnde cubile graues?
Hostiles attende dolos; te carnibus Indus
Decipit, vt nidum pondere in ima trahant.

Niduli aromaticas desiderat ille ruinas,
Et pretiosa tuæ cinnama tigna domus.

APODOSIS.

Sæpe leuem cordis Christi caro pondere nidum
Subruit; est oneri sæpius impar homo.
Ni domus interior solidis sit fulta columnis,
Tignaque virtutum firma catena liget.
Corruet ingenti diuinæ pondere carnis:
Est firmanda prius, pòst oneranda cibis.
Si concussa tremat mortalis pondere culpæ;
Hanc illata Dei diruet ipsa caro.
Culpæ igitur quicunque grauem se pondere sentit,
Grande Sacramenti ferre timebit onus.

FONS EMBLEMATIS.

CInnamomum Arabes mirabilius, quam thus & casiam legunt: nam aut quo modo, aut qua in terrâ gignatur, illud nequeunt dicere, nisi quod probabili ratione vtuntur, quod quidam volunt gigni in his regionibus, vbi Dionysius educatus est, & ipsas cinnamomi festucas adferri à grandibus quibusdam alitibus, ad nidos è luto constructos, in præruptis montium, & homini inaccessis. Contra quas hoc Arabes excogitauerunt: Boum & aliorum iumentorum membra minutatim concisa in ea loca portant, & vbi iuxta nidos posuere, procul abscedunt. Ad hæc frusta delapsæ volucres ad nidos suos carnem comportant, cui sustinendæ impares, nidi ad terram discissi labuntur. Tunc Arabes ad eos colligendos accedunt. Ita Herodotus lib. 3.

INTERPRETATIO.

1. CInnamomi siue cinnamulgi volucris Indicæ nidus sublimior, lignis materiatus aroma-

ticis nimio comportatæ carnis pondere grauatus subuertitur, quòd tigna illius non satis firmiter inuicem cohæreant, vnde iis sub carnis onere diffidentibus, fœtus suos & aromata multo labore conquisita, tum ad nidi structuram, tum ad prolis annonam infeliciter amittit. Eucharistia inæstimabilis prorsus pretij, creatis omnibus facile præponderat, quòd Christum in quo totius inhabitat plenitudo Diuinitatis, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei, in quo omnes tum gratiæ, tum gloriæ opes ac diuitiæ latitant, includat. Nemo proinde carnem adorandam, tot opibus & gazis refertam in interiorem pectoris nidum inferat, nisi se ferendo tanti Sacramenti ponderi senserit idoneum, nisi nidi structuram tignis inuicem bene cohærentibus ita stabilem nouerit, vt tantæ maiestatis pondere subrui non possit: siquidem vt eleganter ait Bernardus ser. 2. in dedicat. *Primo loco studeat vnusquisque ne diffideat ipse à semetipso, quoniam omne regnum in seipsum diuisum desolabitur, & domus suprà domum cadet, nec intrabit Christus vbi fuerint parietes inclinati, & maceria depulsa. Nonne enim corporis sui domum integram anima vult habere, & exire illam necesse est, si fuerint à se inuicem membra dispersa? Videat ergo & ipsa si desiderat habitare Christum per fidem in corde suo, i. in seipsâ: sollicitè caueat, ne à se inuicem membra eius diffideant,* I. *ratio, voluntas, atque memoria. Sit ergo absque errore ratio, vt bene congruat voluntati, talem enim voluntas amat: sit & voluntas sine iniquitate, quoniam ratio talem approbat, sit etiam memoria sine sorde, vt nullum in eâ peccatum maneat, quod non purâ confessione deleatur. Bonum proinde parat habitaculum Deo, cuius nec ratio decepta, nec voluntas peruersa,*

nec memoria fuerit inquinata. Tres igitur, domus interioris ad capiendam Dei absconditi maiestatem destinatæ, parietes sunt, ratio sine errore, voluntas sine iniquitate, memoria sine peccati sorde: tigna vero iis innixa Christianæ virtutes, quas inuicem cohærere difficile est, nisi charitate constringantur, aut diu subsistere stabiles, nisi in humilitate fundentur: harum quippe virtutum tam indiscreta connexio est, vt qui in vnâ earum construitur, simul in vtraque fundetur: sicut enim pars charitatis est humilitas, ita pars humilitatis est charitas.

2. Ruinæ proinde proxima est illa animæ domus, nec sustinendo Sacramenti ponderi idonea, cuius tigna nec charitate connexa sunt, nec humilitate stabilita. Siquidem ex S. Hieronymo ep. 14. ad Celantiam: *Hæc est præcipua conseruatrix & quasi custos quædam virtutum omnium.* Hinc Chrysost. hom. 35. in Genes. docens quanam arte in pectoris sinu, stabile Christo domicilium exstruere possimus, ita loquitur, *bonis operibus nostris humilitatem quasi fundamentum substruamus, vt securè virtutes superextruere valeamus. Virtus enim non est, nisi coniunctam habeat humilitatem. Qui hoc fundamentum rectè iecerit, poterit in quantam voluerit altitudinem structuram excitare. Hæc est inexpugnabilis turris, hæc omne continet ædificium, non sinens ipsum vel à ventorum violentiâ, vel ab imbrium impetu, vel à spirituum vi deiyci; sed omnibus insidijs inaccessum facit & inuictum, quasi ex adamante constructum esset.* Quid ad rem nostram accommodatius? quantumuis enim aromaticis virtutum lignis interioris nidi structura coalescat, nisi tamen solidâ humilitatis basi stabiliatur; Eucharistiæ pondus nunquam sustinere pote-

rit; quòd cæteræ virtutes nutent, nisi humilitate fulciantur, quantumlibet earum actus excelsi videantur. *Miranda quippe actio cum elatione, non eleuat, sed grauat*, inquit Gregor. M. hom.7. in Euang. Vnde hoc? nisi quia ex Cypriano de Natiuit. Christi, *fundamentum sanctitatis semper fuit humilitas, nec in cœlo stare potuit superba sublimitas.* Quia vero plerique Cinnamulgum auem æmulabundi, sublimem quidem in corde suo ex variis virtutum aromatibus Domino nidum exstruunt, nec tamen profundâ humilitate fulciunt; hinc accidit vt dum adorandam in illum carnem inferunt, totam structuram tanti Sacramenti ponderi imparem diruant. Contrà vero qui tigna virtutum & charitate connectunt, & humilitate stabiliunt, solidam domum ædificant: quoniam teste Ambrosio ep. 84. *in verâ humilitate nihil diuisum, nihilque non solidum est, & ideo omnes participes suos vnum facit, quia inæqualitatem ipsa non recipit.*

3. Intolerabile Dominicæ carnis pondus suis dispendiis expertus est Iudas proditor, dum illam ausu nefario in pectoris nidum nec charitate compactum, nec humilitate firmatum comportans, tanto impar oneri, *crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius*, totaque structura penitus diruta & dissipata. Nimirum vt eleganter ait Cyprianus de Cœnâ Domini, *Vbi sacrum cibum mens perfida tetigit, & sceleratum os panis sanctificatus intrauit, parricidialis animus vim tanti Sacramenti non sustinens, quasi palea de areâ exsufflatus est.* Similiter illa paruula, cuius idem Pater lib. de lapsis meminit; sacrificiis idolorum polluta, sese ferendo Sacramenti ponderi postmodum imparem sensit: vix enim illi Diaconus os instinctu diuinæ

maieſtatis obturanti de Sacramento calicis infudit, cum ſecutus eſt ſingultus & vomitus: *In corpore atque ore violato Euchariſtia permanere non potuit. Sanctificatus in Domini ſanguine potus, de pollutis viſceribus erupit. Tanta eſt poteſtas Domini, tanta Maieſtas.* Adeo vera eſt illa celebris Tertulliani ſententia lib. de patientiâ c. 1. *Bonorum quorumdam, ſicuti & malorum intolerabilis magnitudo eſt; vt ad capienda & præſtanda ea ſola gratia diuinæ inſpirationis operetur. Nam quod maximè bonum, id maximè penes Deum, nec alius id quàm qui poſſidet, diſpenſat, vt cuique dignatur.* Ita ſanè beatis mentibus intolerabilis foret diuinæ viſionis magnitudo, niſi lumine gloriæ roborarentur; intolerabilis viatorum intellectui tot ſublimium myſteriorum credulitas, niſi habitu fidei fulciretur, intolerabile demum humano cordi Euchariſtiæ pondus, niſi & charitate & humilitate ſolidetur: qui diuinam carnem, inſtar Cinnamulgi, in nidum inſtabilem comportauerit, diſſolutâ illius ſtructurâ, *Grandis ſua perdet pondere præda.*

EMBLEMA XLV.

DACNIS EPVLANTIVM CAPITI ILLIGATA, NE QVID IN MENSA INDECENS AGANT, PVNGENDO PROHIBET.

I'empesche ceux qui ſont a table
D'y rien ſaire de reprochable.

45

PArvula ſopitos prohibet dormire bibentes
Dacnis, & ad calices excitat, atque dapes.
Hanc conuiua ſolet capitis religare corollæ,
Poßit vt exhauſtis inuigilare ſcyphis.

APODOSIS.

Numinis occulti grandis timor impedit, aris
Ne quid in angustis irreuerenter agas.
Hunc animæ vincire decet, ne pressa sopore
Inter adorandas dormiat illa dapes.
Neue semel cratere madens mysteria temnat,
Interius pungat mixtus amore timor.
Solus is vngendus diuini balsamo amoris,
Qui maiestatis pungitur antè metu.
Hîc quod ames, metuasque, epulo reperitur in vno,
Est metuenda Dei gloria, amandus homo.
Altor, & vltor inest; Deus vltor iure timendus,
Altor amandus homo: si vis, vtrumque time.

FONS EMBLEMATIS.

DAcnides sunt auium genus, quas Ægyptij inter potandum cum coronis deuincire solent, quæ vellicando, morsicandoque & cantitando assiduè non patiuntur dormire potantes, aut quid indecens in mensâ agere. Ita Pompeius Festus.

INTERPRETATIO.

1. QVod epulantes Ægyptij olim agere consueuerunt, ne diuturnâ potatione sopiti, in mensa rhonchos ederent, Dacnides nimirum auiculas capitum corollis religando, quarum crebris punctionibus & modulis à somno excitarentur; idem fere Christianis omnibus ad magnificum Eucharistiæ conuiuium diuinitus inuitatis exequi necesse est, vt Dei videlicet timorem altius cordibus imprimant, cuius repetitis identidem punctionibus, à cælestis mensæ profanatione præpediantur. Menti suæ timoris diuini Dacnidem al-

ligauerat S. Martinus, quem nullus vnquam ad altaris mensam accedentem aspexit, nisi corde palpitante, vultu pallido, tremulis manibus & labiis, genibus sese inuicem collidentibus, totius denique tremore corporis, præsentis Numinis metum contestantem. Reuera D. P. Aug. exponens illud Psal. 21. *Vota mea reddam in conspectu timentium eum*, ibidemque per Christi vota, Eucharistiam intelligens, quam semper habuit in votis, & ardenti desiderio desiderauit; satis innuit Dominum non nisi coram conuiuis præ nimio tantorum mysteriorum horrore contremiscentibus sua huiusmodi vota velle reddere, his verbis: *Sacramenta Corporis & Sanguinis mei reddam coram timentibus eum.* Enimverò quis ad incomprehensibilem Incarnati Verbi in Sacramento delitescentis gloriam, non ingenti metu intus exteriusque concuteretur, præsertim vbi vilitatem suam cum tantâ maiestatis excellentiâ componit? Quis adeo tremendum mysterium, quod nec Archangeli, propter emicantem inde splendorem, & crebra gloriæ fulgetra, liberè audent intueri, intrepide contrectaret, nisi se aut Dei præsentis immemorem, aut suæ sortis oblitum immoderatius gereret? Eapropter S. Chrysost. hom. 61. ad pop. versans illud Isaiæ 26. *A facie tuâ, Domine, concepimus & quasi parturiuimus spiritum*, à communicaturis exigit, vt præuio tanti Sacramenti timore, quasi quodam casto semine, spiritum i. arcanæ Diuinitatis amorem concipiunt, ac postmodum cum fiduciâ ad altaris mensam accedant: *Qui compunctionis dat spiritum*, inquit, *corda nostra compungat, & in profundo semina ponat, vt ab ipso timore concipiat, & pariat spiritum salutis, & cum fiduciâ accedat.* Iure

quidem; quoniam Euchariſtia nil aliud eſſe videtur quam fornax amoris, tota illa amor eſt, tota charitas; vt ergo timor Charitati, ita & Euchariſtiæ locum præparat. Itane verò timor amorem parit? audi Auguſtinum tract. 9. in Epiſt. Ioan. *Si nullus timor, non eſt qua intret charitas. Sicut videmus per ſetam introduci linum, quando aliquid ſuitur, ſeta prius intrat, ſed niſi exeat, non ſuccedit linum: ſic timor primò occupat mentem, non autem ibi remanet timor, quia ideo intrauit, vt introduceret charitatem.* Nempe, vt ipſemet dixerat tract. præcedente, *timor non eſt in charitate, ſed in qua charitate? non in inchoatâ, in qua ergo? perfecta, inquit, charitas foras mittit timorem.* Præcedat itaque in cordibus noſtris timor arcanæ maieſtatis, vt ſuccedat eiuſdem amor, & intret Deus charitas.

2. Hinc Pſaltes regius conuiuas Euchariſticos his admonet verbis: *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Nulli ſiquidem in hoc epulo nuptiali exultare licet, niſi prius timuerit, imò nec exultare poſtquam timuerit, ſimpliciter licet, ſed exultare cum tremore: quoniam tremenda ſemper myſteria iugem quoque tremorem incutiunt. Audiendus Chryſoſt. hom. 1. in c. 6. Iſaiæ: *Quomodo igitur licet exultare cum timore, neque ſimpliciter cum timore, ſed etiam cum tremore, qui eſt timoris vehementia, & immodicæ cuiuſdam anxietatis ſignum? quomodo igitur, inquies, hoc fiet? ipſa tibi Seraphim dicunt reipſa tale in myſterium implentia. Nam ineffabili gloriâ Conditoris fruuntur, incomprehenſibilem eius pulchritudinem contemplantia. Sed quid præterea vidiſti, ô Propheta? quid circa illum ſpectaſti? Et Seraphim, inquit, ſtabant in circuitu eius. Quid faciebant? quid dicebant? qua fiduciâ fruebantur? fiduciâ*

quidem;

quidem, inquit, nullâ; verum stuporis & timoris erant plena, ipsâ etiam specie metum ineffabilem declarantia: duabus enim alis velabant faciem. Si ergo immortales illi spiritus quantumuis gloriæ lumine collustrati, oculis alas obtendebant, vt emicantem ex Dei solio splendorem vtcunque temperarent; nec sine stupore quodam ac tremore stabant, quo plenam illam horroris venerationem indicarent, quâ celsiorem cælestium arcanorum indagationem refugiunt: quî fieri posset, vt intrepidi Dei mensæ accumberemus, aut sine tremore tremenda sumeremus fercula, quibus Incarnati Verbi Diuinitas, & Humanitas, immò & tota latitat Trinitas? præcipuè cum eodem teste Chrysost. hom. de Euchar. in Encæniis: dum in nostris altaribus *Agnus Dei immolatur, Seraphim astent sex alis faciem tegentia*, præ nimiâ tanti Sacramenti reuerentiâ, cui nunc maiorem, quam olim ipsimet Deo super solium sedenti, videntur exhibere. Etenim Isaiæ c. 6. propter Dei reuerentiam, duabus duntaxat alis faciem velabant: at coram sanctissimo Sacramento, non duabus solum, sed præ venerationis excessu, sex alis faciem tegunt, inquit Chrysostomus: Cur autem, nisi quia in illo tria profundissima fidei clauduntur mysteria, Trinitatis videlicet, Incarnationis, & Transsubstantiationis? vt proinde binas ob reuerentiam singuli cuiusque mysterij, conniuentibus oculis alas obtendant.

3. Concludo igitur cum eodem Doctore l. 3. de Sacerdotio. *Hoc ergo mysterium omnium maximè horrendum, verendumque, quis tandem qui insanus minimè sit, quique è potestate mentis non exierit, fastidire ac despicere poterit?* Insanus enim ille sit, necesse est, qui sine tremore tremendis adstat mysteriis, in qui-

bus illa eadem adeſt maieſtas, cuius ad nutum, inquit Iob. c. 16. Columnæ cæli contremiſcunt & paueat. 1. interprete Gregor. M. l. 17. mor. c. 15. *Ipſa virtutes cœleſtium, quæ Deum ſine ceſſatione conſpiciunt, in ipsâ contemplatione contremiſcunt.* Præſentis itaque numinis timor, quaſi Dacnis identidem pungens ac vellicans, cordibus noſtris alligandus eſt, quoties altaris menſæ accumbimus, ne quid adorabili Sacramento cogitemus aut operemur indignum; ne inter cœleſtes epulas ſtertamus inhoneſtè. At, inquit idem Chryſoſt. hom. 8. in ep. ad Philipp. *quomodo comparabitur iſte timor? ſi cogitauerimus Deum vbique præſentem eſſe, omnia audire, omnia videre, non ſolum quæ opere fiunt, & quæ dicuntur, ſed & quæ in corde ſunt omnia, & quæ in profundo ſunt animi: iudex enim eſt cogitationum & conſiliorum cordis. Dic mihi, ſi tibi ſemper proximè principem ſtandum eſſet, non cum timore aſtares? quando comedis, cogita præſentem eſſe Deum, adeſt enim.* Quiſquis igitur regis regum accumbit epulis, præſentem ipſius maieſtatem fidei oculo contempletur, vt filiali eiuſdem timore perculſus, nihil indecens, nihil indecorum aut tremendis indignum ſacris admittat; vt timor ille cordi impreſſus intus inclamet. *Pungo, epulum ne forte profanet.*

EMBLEMA XLVI.
AQVILA SINE FLEXIONIBVS RECTA IN PRÆDAM INVOLANS.

Vn coeur genereux, sans detour,
Fond sur l'obiect de son amour.

46

Circuitus, quos Circus amat, Iouis armiger odit:
Rectâ summa petit, rectâ & in ima ruit.
Insidias fraudesque animus generosus abhorret;
Flectere non poterit vel malesuada fames.

APODOSIS.

Circuitu, ſanctamque dolo circumuenit eſcam,
Qui ſacra mundano motus honore facit.
Irruit in prædam rectâ, quem zelus honoris,
Christe, tui, & purus numinis vrget amor.
Circuit infamis, Circi de more, ſacerdos;
Recta ſed excelſas mens imitatur aues.
Præparet illuſtres animas intentio recta:
Quippe ſynaxis obeſt, mens vbi recta deeſt.

FONS EMBLEMATIS.

AQuila ſola auium directo volatu, ſurſum aut deorſum fertur, cæteræ flexionibus vtuntur Ita Ælianus,

INTERPRETATIO.

QVonam aptiori Hieroglyphico rectam illam intentionem, quâ fidelis anima in adorandæ carnis prædam inuolat, exprimere poſſem, quam imperialis aquilæ, quæ non vt Circus, aliæue rapaces volucres, flexionibus prædam circumuenit, ſed rectâ, ſiue ſurſum, ſiue deorſum in eam irruit, nihil generosâ indole moliens indignum? Et quidem iſta rectæ intentionis ſynceritas Euchariſtiæ præmittenda, pane olim azymo adumbrata fuit, cuius vſus in Paſchalis agni comeſtione Hebræis erat præceptus, iuxta mentem S. Eligij hom. 14. *Azyma dicimus abſque fermento. Fermentum verò malitiam deſignat & dolum. Abſque fermento autem agnum comedimus, ſi ſacram Euchariſtiam, ſine malitiâ & ſimulatione, in ſimplicitate bonæ vitæ percipimus.* Quam doctrinam hauſiſſe videtur ex Cypriano ſer. de Cœna Domini, vbi ſic loquitur:

Non oportet esse fermentarios noui testamenti ministros; puras sincerasque mentes sanctum quærit conuiuium: in veru crucis boni odoris afflatio omnem excoquat carnalium sensuum cruditatem, & induret solidetque mentis affectus: nec in Ecclesiæ sanctæ sacrificio vlla sit macula, sed pura simplicitas & innocentia vitæ. Nimirum hoc est epulari in azymis synceritatis & veritatis, vt ait Apostolus, rectâ sinceràque intentione carnem Dominicam edere; recta autem intentione comedimus, si nihil aliud quàm Dei gloriam, Ecclesiæ rriumphantis honorem, militantis augmentum, animarum salutem, demum charitatis, & virtutum omnium incrementum præ oculis habeamus; si in nostræ seruitutîs, & supremi Dei in nos dominij protestationem, & in Dominicæ Passionis memoriam incruentum sacrificium offeramus. Tunc enim simplex erit nostræ intentionis oculus, ac proinde totum siue sacrificij, siue sacræ communionis corpus omnino lucidum erit. Immò & adorabile Christi corpus, quod sinistrâ intentione illud accipientibus tenebrosum est, simplici oculo contuentibus lucidius ac gloriosius apparebit; iuxta illud verbum Domini Math. 6. 22. *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.*

2. Quod enim hîc per oculum intentio designetur, docet passim S. P. Aug. præsertim l. 3. contra Iulian. c. 4. vt probet non officiis, sed finibus distingui virtutes, & l. de sermone Domini in monte c. 21. vbi sic scribit: *Intentio est quâ facimus quicquid facimus, quæ si munda fuerit & recta, & illud aspiciens quod aspiciendum est, omnia opera nostra, quæ secundùm eam operamur, necesse est bona sint.* Cui sub-

ſcribens S. Gregor. l. 28. mor. c. 13. *Quid per oculum*, inquit, *exprimitur, niſi opus ſuum præueniens cordis intentio? quæ priuſquam ſe in actione exerceat, hoc iam quod appetit contemplatur. Et quid appellatione corporis deſignatur, niſi vnaquæque actio, quæ intentionem ſuam quaſi intuentem oculum ſequitur? Lucerna itaque corporis eſt oculus, quia per bonæ intentionis radium merita illuſtrantur actionis.* E*tſi oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus tuum lucidum erit: quia ſi rectè intendimus, per ſimplicitatem cogitationis bonum opus efficitur, etiamſi minus bonum eſſe videatur. Etſi oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebroſum erit: quia cum peruersâ intentione quid vel rectum agitur, etſi ſplendere coram hominibus cernitur, apud examen tamen interni iudicis obſcuratur.* Longiuſculè, ſed ad rem appoſitè; quamuis enim in conſpectu mortalium nihil illuſtrius, ac auguſtius videatur tremendo Miſſæ ſacrificio; ſi tamen peruersâ intentione, ſiue lucri ſordidi, ſiue gloriæ cupiditate, à miniſtris offeratur; innato ſibi ſplendore deſtitutum prorſus obſcuratur; & adorabile Chriſti corpus quod rectis ſinceriſque mentibus ſole meridiano clarius affulget, indignis ſacerdotibus, non rectà, inſtar aquilarum, in illud irruentibus, ſed miluorum more circumuenientibus, horribiles offundit tenebras; adeo vt quod ex ſe planè lucidum eſt, defectu rectæ intentionis appareat tenebroſum.

3. Væ igitur illis Sacerdotibus & Epiſcopis, qui dignitatis ſplendore glorïantes, pompaticè ad humilitatis Dominicæ Sacramentum, & diuinarum exinanitionum centrum accedunt; qui characteris ſui dignitati totum tribuunt, ſanctitati nihil; qui coram humili Domino faſtu turgidi, furto ſacrilego gloriam eidem ſurripiunt, vt ſibi arrogent; qui

ſuis in functionibus ſplendidis admodum & illuſtribus laudem humanam, non Dei gloriam intuentur. *Quandoquidem* vt ait S. Aug. expendens illud Pſal. 118. *Auerte oculos meos ne videant vanitatem, & ipſa ab hominibus laus homini iuſto quantacunque prouenerit, non ibi debet eſſe eius finis boni; ſed etiam ipſa referenda eſt ad gloriam* Dei, *propter quem bona faciunt verè boni, quoniam nec à ſeipſis, ſed ab illo fiunt boni.* Et infrà. P*orrò ſi vanum eſt propter hominum laudes bona facere; quantò vanius propter adipiſcendam pecuniam, vel augendam.* Quod poſtremum quibuſdam ſacerdotibus competit, qui niſi ſtipendium temporale ſperarent; numquam ſacra myſteria celebrarent; mouentur enim potiſſimum non diuinæ gloriæ, ſed pecuniæ ſtudio. Quo fit vt mihi ſemper admirabile viſum fuerit animam prauâ intentione accedentem tanti Sacramenti pondus ſuſtinere potuiſſe, vtpote inſtabilem, nec ſolidà ſinceræ intentionis baſi firmatam. Siquidem vt cum Gregorio loquar lib, 28. mor. cap. 13. in illud Iob. *Super quo baſes illius ſolidatæ ſunt: Baſes vniuſcuiuſque animæ ſunt intentiones ſuæ: nam ſicut fabrica columnis, columnæ autem baſibus innituntur; ita vita noſtra in virtutibus, virtutes verò in intimâ intentione ſubſiſtunt. Et quia ſcriptum eſt: fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus, tunc baſes in fundamento ſunt, cum intentiones noſtræ in Chriſto roborantur. Incaſſum verò alta ſuper ſe baſes ædificia erigunt, ſi non ipſa in fundamento ſolidatæ conſiſtunt.* Quidni igitur ſtupendum videatur, animas inſtabiles, nullâ rectæ intentionis baſi firmatas adorandæ Humanitatis prædam ingentem ſuſtinere poſſe, & ſecreti Numinis ſer-

re maieſtatem, iis omnibus intolerabilem quæ in ſtabili fundamento minimè ſolidantur. Sacerdos itaque non vt Circus flexionibus Eucharisticam prædam circumueniat, ſed rectâ in eam inſtar nobilis & Imperialis Aquilæ, irruat: Etenim *rectâ cor nobile fertur in eſcam*.

QVADRVPEDES.

EMBLEMA XLVII.

LEO FVRENS, OPERTO SAGI INIECTV CAPITE, IMMOBILIS FIT, ET VLTRO VINCVLA SVBIT.

Quid monstri video? Libyes Leo gloria & horror,
Vincula submisso vertice sponte subit.
Horribiles ceruice toros non excutit, oris
Non aperit rictum, dente nec vngue furit.

Ille prius venantum acies perrumpere doctus,
Et fremitu reliquas exanimare feras:
Quàm cito natiuos, velatâ fronte, furores
Exuit, vt vilis iussa sequatur heri.
Ardentes oculorum orbes vix pastor amictu
Texit; & ecce feræ colla superba ligat.
Veste superiecta, quantum mutatur ab illo,
Qui modo ab humana strage redibat ouans,
Nempe oculis vis maior inest; tege, torpidus hæret:
Quem non mille domant spicula, vela domant.

APODOSIS.

Filius ipse Dei quas strages edidit olim!
Quot mari, & æthereo perdidit igne reos!
Angelicas quot chiliades in tartara, ab astris
Impulit, hoc ne satis noscitur vngue leo?
Verùm vbi factus homo panis se texit amictu,
Pristinus extincto languit igne furor.
Qui nullâ prius arte capi, poteratue teneri,
Nunc venit in nostras, mitis vt agna, manus.
Hæret in altari suppressa immobilis irâ,
O quas illecebræ, sæuitiaque vices!
Sic animos mutat Sacramentalis amictus:
Ille Deum potuit flectere, quidni hominem?
Non leo iam sacris tegitur speciebus, at agnus:
Si leo sis, species accipe, & agnus eris.

FONS EMBLEMATIS.

CApere Leones ardui erat quondam operis, foueisque maximè. Principatu Claudij casus rationem docuit, pudendam pene talis feræ nomine, pastoris Gætuli sago contra ingruentis impetum obiecto. Quod spectaculum in arenam protinus translatum est, vix credibili modo torpes-

sente tantâ illâ feritate, quamuis leui iniectu operto capite, ita vt deuinciatur non repugnans, videlicet omnis vis constat in oculis. Ita Plinius lib. 8. c. 16.

INTERPRETATIO.

1. LEo Dei filius, de quo Isaias c. 5. 29. *Rugitus eius vt Leonis, rugiet vt catuli* Leonum, *& frendet, & tenebit prædam, & amplexabitur, & non erit qui eruat.* Leoni autem ad iracundiam magna inest procliuitas, cui, teste Basilio hom. 9. in hex. tanta vocis eliciendæ natura præstitit instrumenta, vt animalium complura longè ipso celeriora, solo sæpe rugitu capiantur. Quis verò leonis nostri furores, quis ab eo editas in veteri testamento strages,

Quis funera fando
Explicet, aut posit lacrymis æquare dolores?

Ex vngue leonem. Primùm quidem innumeras angelorum myriades, ob vnicum superbiæ crimen, ab Empyrei vertice in inferni centrum detrusit, nullâ habita ratione, aut natiuæ pulchritudinis, aut subtilitatis ingenij, aut excellentis gratiæ qua fulgebant, aut gloriæ sibimet ex tot immortalium spirituum felicitate, laudibus, & obsequiis redundaturæ, aut malorum, casum & ruinam ipsorum totâ æternitate subsequuturorum, puta lapsus humani generis, & scelerum omnium quæ in mundum inuecturos certissimè præsciebat: quin potius in flagranti delicto deprehensos, irreuocabili sententiâ damnatos, in flammea compegit ergastula, nequidem vnico, ad peccati pœnitentiam instanti concesso. Apposité Bernardus ser. 1. de Aduentu: *Si superbientibus angelis Deus non pepercit,*

quantò minus tibi putredo & vermis? Nihil ille fecit, nihil operatus est, tantùm cogitauit superbiam, & in momento, in ictu oculi, irreparabiliter præcipitatus est. O stragem inauditam! ô inflexibilem iracundiam! ô terribilem leonis rugitum! *Leo rugiet, quis non pauebit?* ait Amos. Ex vngue leonem.

2. Secundò protoparentes nostros cum omnibus posteris regno cœlesti exclusit, Paradiso expulit, innocentiæ prærogatiuis spoliauit, totumque fere genus humanum, vnius ob noxam, dæmonum tyrannidi pluribus sæculis permisit; immo & generali cataclysmo submersit, ruptisque cæli catarrhactis ad internecionem vsque deleuit. Quis vnquam Gætuliæ leo tali laniená greges obuios dissipauit? nec ex clade mitior factus iterum furit & grassatur, vt ei congruat quod de leone memorat Plinius: *Placidus aliquando ac clemens, quod rarum est; crebrior enim iracundia eius.* Quippe recenti hominum cæde spumantes rictus oblitus, flammas iterum efflat, ac sulphureis ignibus infamem Pentapolim præposteræ libidinis ardore semiustam incendit, euertit, consumit; idque in momentò, negatâ qualibet ad pœnitudinem morà. Quid hic memorem Pharaonis exercitum Erythræi maris fluctibus obrutum, Hebræos aut incendiis absumptos, aut hiatu terræ absorptos? quid centum & octoginta quinque Assyriorum millia vnius Angeli gladio perempta, plagas multiplices Ægypti, aliaque id genus diuinæ seueritatis exempla?

Non mihi si linguæ centum sint, oraque centum,
Omnia pœnarum percurrere nomina possem.

Nimirum vt ait Sapiens Prou. 20. 2. *Sicut rugitus leonis, ita & ira regis.* Immo & leone seuerior, vt ita loquar Dei filius. Quippe si Aristoteli credi-

mus l. 9. de hiſt. animal. cap. 44. Leo percuſſorem quidem agnoſcit, & ex obſeruatò inuadit; attamen ſi quis non percuſſerit, ſed infeſtet, hunc ſi ceperit, non vnguibus lacerat, ſed quatit ſolum, atque vbi ita terruit, dimittit. At Dei filius ob admiſſum à ſolo Dauide facinus, ſeptuaginta populi millia triduo ſuſtulit. *Quis iſtud*, inquit eleganter Seneca, *delectari ſono catenarum, quocumque ventum eſt, multum ſanguinis effundere, aſpectu ſuo terrere, & fugare? quæ alia vita eſſet, ſi leones regnarent*; meritò itaque Dei filius tot cladibus in veteri teſtamento delectatus, leoni ferarum ferociſſimo comparatur.

3. Verum, quod omnem excedit admirationem, Leo noſter vix ſeſe Sacramentalium amictu ſpecierum obtexit, operto prius noſtræ carnis ſago, ſuæ diuinitatis capite; cum verſo in gemitum rugitu, mutata in clementiam iracundiâ in altaribus ſubſtitit immotus, adeo vt accidentium vinculis deuinciatur non repugnans. Nempe vt bellè cecinit Ouidius l. 3. Triſt.

Quò quiſquis eſt maior, magis eſt placabilis iræ,
Et faciles motus mens generoſa capit.

Quis vero Dei filio velis obuoluto Euchariſticis aut maior, aut generoſior? in arâ non amplius vindictam ſpirat, ſed vitam; non ſuppliciis delectatur, ſed blanditiis; non furoris librat fulmina, ſed amoris vibrat iacula; non formidine leonina percellit, ſed agnina manſuetudine pellicit. Quis hanc Leonis in agnum metamorphoſim non admiretur? ô repentinam vltricis iuſtitiæ, & illicis clementiæ viciſſitudinem! Ille idem qui tot angelos & homines fulmineo veluti caudæ ictu proſtrauerat, vix ſacramentalibus velis obuolutus eſt; cum ſe à quibuſuis ſacerdotibus non tangi ſolum, ſed

etiam manducari ſinit, ad eorum nutum mouetur, nunc in ſacrario recluditur, nunc per compita defertur, agno mitior: tanta eſt Sacramentalis amictus potentia: tanta, Ieſu mitiſſime, in Sacramento, tui cordis lenitas & clementia. Hæc illa eſt quę non ſolum manducare cum peccatoribus tibi perſuaſit, ſed etiam à peccatoribus manducari voluit: vt proinde tibi cum poeta dicere poſſim:

Hæc Dea pro templis, & thure calentibus aris,
Te fruitur, poſuitque ſuas hoc pectore ſedes.
Hæc docet vt pœnis hominum, vel ſanguine paſci
Turpe ferumque putes, vt ferrum Marte cruentum
Sic cum pace premas, vt non infenſus alendis
Materiem præſtes odiis, vt ſontibus vltro
Ignouiſſe velis, deponas ocyus iram
Quam moueas, precibus numquam implacabilis obſtes,
Obuia proſternas, proſtrataque more leonum
Deſpicias

Leui quantum mutatus amictu.

EMBLEMA XLVIII.

PANTHERA TORVVM CAPVT FERIS OPERIENS, ODORIFERAM PELLEM DETEGENS.

VT Panthera feras pellis demulcet odore,
Sic capite horrifico terret, & ore fugat.
Prædæ inhians quid agat? densis se vepribus abdit,
Eximia ostentat terga, caputque tegit.

Natiuum interea pellis tranſpirat odorem,
Cuius ad afflatum plurima Dorcas hiat.
Sentit vbi captu faciles, inopina latebris
Proſilit, hiſce famem docta leuare dolis.
Alliciens ſentitur odor, latet horrida forma:
Qua trahit illa patet; qua fugat illa latet.

APODOSIS.

Chriſtus in altari virtutum balſama ſudat,
Fragantiſque animas carnis odore trahit.
Terribilis ſedenim Deitas, corpuſque beatum
Plus terroris habent, illecebræque minus.
Subtiles mirare dolos, technaſque Theandri:
Id quod amas aperit, quodque times operit.
Ad calicem ſitibundus hias, panemque fameſcens
Appetis; ecce tibi præſtat vtrumque libens.
Si terret Deitas, non vinum terret & eſca:
Illa Sacramento delitet, hæcque patent.
Pane ſatur, vinoque madens Deitate frueris;
Immo latentis eris potus, & eſca Dei.

FONS EMBLEMATIS.

ADmirabilem quamdam, & nobis occultam odoris ſuauitatem olet Pardalis, ſiue Panthera: quam bene olendi præſtantiam diuino munere donatam, cum ſibi propriam plane tenet, tum verò cætera animalia hanc eius vim præclarè ſentiunt. Hæc autem hoc modo venationem capit: quum horum quæ ad victum opus ſunt, eget, ſeſe vel in loca fruticibus denſis conſita, vel foliis veſtita ita occultat, vt inuentu difficilis tantum reſpiret: tum hinnuli, Dorcades, Capræ Sylueſtres, atque alia huiuſmodi animalia quadam ſuauis odoris illecebrâ attrahuntur, & proximè accedunt. Illa

Illa tum quàm mox de latebrâ exiliens ad prædam se rumpit, atque eam comprehendit. Ita Ælian. l. 5. de Anim. c. 40. Cui consentit Solinus c. 21. his verbis: Tradunt odore Pantherarum, & contemplatione armenta mirè affici, atque vbi eas persentiscunt properatò conuenire, nec terreri nisi solâ oris toruitate. Quam ob causam Pantheræ absconditis capitibus, quæ corporis reliqua sunt spectanda præbent, vt pecuarios greges stupidos in obtutu populentur, securâ vastatione. Idem docent Aristoteles, Plinius, & Plutarchus apud Gesnerum in Pantherâ c. 3.

INTERPRETATIO.

1. PAnthera mirabili pellis fragrantiâ feras illiciens, Dei Filius est, quem Eusebius Cæsariensis l. 5. de præpar. Euang. c. 1. pulchrè vocat, *Fragrantiam Patris*, cuius odoriferæ carnis adeo potens, ac suauis sit afflatus, vt illustres animæ certatim sequentes clamitent: *Trahe nos post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Verùm, vt Panthera toruum caput fruticibus densis inumbrat, ne feris, terrorem incutiat; maculosam verò pellem iis spectandam præbet, cuius in obtutu stupidas facilius capiat; ita Dei Filius, ne nos incomprehensibili maiestate terreret, caput suum, hoc est, Diuinitatem vltrò nostræ humanitatis amictu operuit, carnemque suam nostrarum infirmitatum maculis conspersam, quò nobis vt similior, ita amabilior fieret, aperuit, triginta trium annorum spatio, vt animas in ipsius contemplatione defixas ad se raperet, & desiderabili prædâ potiretur. Neque verò mihi dubium est Dominicam carnem virginali formatam sanguine suauissimum circum-

quaque odorem expiraſſe, vt de virtutum fragrantiâ ſileam, quo peccatrices animas quaſi totidem feras alliceret, puta Magdalenam, Mathæum, Zachæum, compluresque publicanos, quibuſcum libentiſſimè conueſcebatur. Currebant alacriter in odorem vnguentorum eius, quoniam terribilis latebat diuinitas, & amabilis patebat humanitas, ineffabilis clementiæ balſamo delibuta, cuius odorem longè lateque diffudit, dum illud exinaniuit. Quando autem illud vnguentum exinaniuit, niſi cum formam Dei ſub formâ ſerui occultans, ſemetipſum exinaniuit? audiendus Origenes hom. 1. ex quatuor in Cant. *Niſi exinaniiſſet vnguentum, hoc eſt plenitudinem diuini ſpiritus, & humiliaſſet ſe vſque ad formam ſerui, capere eum nullus in illâ Diuinitatis plenitudine potuiſſet, niſi ſola fortaſſis ſponſa, pro eo quod videtur indicare, quia vnguentum iſtud exinanitum non ſibi, ſed adoleſcentulis dilectionis dederit cauſam: ſic enim dicit: vnguentum exinanitum nomen tuum, propterea adoleſcentulæ dilexerunt te: ac ſi diceret; adoleſcentulæ quidem propterea dilexerunt te, quia exinaniſti te de formâ* Dei, *& factum eſt vnguentum exinanitum nomen tuum.* Niſi ergo ſemetipſum exinaniiſſet, nominis ſui non effudiſſet vnguentum, cuius in odorem currunt adoleſcentulæ, & vt eum nullus in illâ Diuinitatis plenitudine capere potuiſſet, ita nec ipſe nos caperet, ac virtutum fragrantia pellicere poſſet: quin potius apertæ maieſtatis horrore perculſos longius à ſe gloriæ fulgetris abegiſſet, cum Hebræis vociferantes: *Non loquatur nobis* Dominus, *ne forte moriamur.* Verum vbi Panthera noſtra Diuinitatis ſuæ caput operuit, quo terrebat, & odoriferam carnis ſuæ pellem aperuit, quâ pelliciebat, innumeros ſibi

comparauit tum opertæ Deitatis adoratores , tum apertæ humanitatis admiratores, & quod amplius eſt, theandricarum actionum fecit imitatores.

2. Id quidem primum ingenioſus ipſius amor excogitauit, dum adhuc in carne mortali nobiſcum conuerſaretur , quo deſideratâ animarum prædâ facilius frueretur. Verum triumphatâ iam morte rediuiuus & immortalis, cùm probè ſciret carnis ſuæ gloriam mortalium oculis intolerabilem nonnihil deinceps terroris nobis incuſſuram, ne expetitâ prędâ fruſtraretur, eamdem vltrò ſuâ cum diuinitate, amabilibus panis & vini ſymbolis occuluit, ne quid in ipſo appareret, quod accedentes vel tantillum exterreret ; Pantheram imitatus, quæ, vt ſupra vidimus, non ſolum caput, ſed & reliqua corporis denſis fruticibus ita occultat, vt inuentu difficilis tantum reſpiret mirabilem illam odoris ſuauitatem, qua pellectæ Dorcades fidentius accedant, & capiantur. Quidni enim in Sacramento cenſeatur inuentu difficilis, quem tot hactenus hæretici diu conquiſitum inuenire non potuerunt, quia ſine fide, qua ſolâ inueniri poteſt, eumdem quæſierunt? quidni ibidem miram expiret vtriuſque naturæ deliteſcentis fragrantiam, cùm tot ad eum fideles animæ conuolent ſuauiſſimi nominis odore pellectæ? Liceat hîc mihi cum Origine loco ſupra cit. à minori ad maius ſic arguere: *Si ſolum nomen eius, quia vnguentum factum eſt exinanitum, tantum operis egerit, & ita ſuſcitarit adoleſcentulas, vt primò traherent eum ad ſe, & habentes eum apud ſe caperent vnguentorum eius odorem, & ſtatim currerent poſt eum: ſi hæc, inquam, omnia ſolo nomine eius effecta ſunt; quid putas faciet ipſa eius ſubſtantia? quid ex illâ adoleſcentulæ iſta virtutis, quid vigoris acci-*

pient, si quo pacto potuerint aliquando ad ipsam eius incomprehensibilem atque ineffabilem substantiam peruenire? Ego puto quod si ad hoc aliquando peruenerint, iam non ambulent, neque currant; sed vinculis quibusdam charitatis eius adstricta adhæreant ei, ne vltra mobilitatis alicuius vllus in eis resideat locus; sed sint cum eo vnus spiritus, & compleatur in eis illud quod scriptum est: Sicut tu Pater *in me, & ego in te vnum sumus, & ita isti in nobis vnum sint.* Ita est, si sola nominis Iesu fragrantia tot fideles animas attraxit, vt in dilecti amplexum non currerent modò, sed volarent: quid agent in sacrâ Communione, cum non solo nominis odore recreantur, sed & eius carne satiantur, eius cruore inebriantur, totâ denique diuinâ, & humanâ ipsius substantiâ saginantur? si tenuis Pantheræ nostræ halitus, adolescentulas quasi vagas Dorcades, vt in vnguentorum odorem currerent, animauit; qualem nunc iis vigorem inspirabit ipsemet sponsus tota Patris fragrantia, ipsamet hypostasis Verbi, ipsa Diuinitas, ipsamet Trinitas Sacramento delitescens? hæc enim quamuis non mediocriter exterrerent, si in propriæ gloriâ maiestatis apparerent; quia tamen sub panis & vini speciebus latent, quibus nobis tum famelicis, tum sitibundis nihil optabilius; tantum nobis nunc amorem inspirant, quantum olim Hebræis inter mugientia tonitrua, & gloriæ fulgura terrorem incusserant. Nimirum in monte Sina patebat solum quod pellebat, latebat autem quod pelliciebat: è contrario verò nunc in sacramento Dominus *latet quâ pellit, patet quâ pellicit.*

EMBLEMA XLIX.

CAPRA CVLTRVM QVO MACTARETVR, SACERDOTI PORRIGENS.

Ecta capra Acrææ Iunonis sistitur aræ;
Sed popa cultello, quo feriatur, eget.
Ipsa moræ impatiens, terram pede victima scalpit,
Vnde sibi gladium, quo cadat icta, trahit.

Attonitis hærent animis cum plebe ministri,
Instrumenta suæ quòd dedit apta necis.
Quæ reperit cultrum, cuius procumberet ictu;
Nunquid eam meritò se iugulasse putes?

APODOSIS.

Consummatâ, epulo Paschali, lege, typisque,
Se proprio Iesus immolat ore Patri.
Non pede, sed linguâ cultrum eruit, vnde cruorem
Separet à sanctâ carne, libensque cadat.
Diuini cultro eloquij se mactat ad aram:
Idem est vnius victima, mysta sacri.
More sacerdotum, fumantem vase cruorem
Excipit, & sociis porrigit vnde bibant.
Victima quæ proprij verbi mucrone secatur,
Nonne est in plagas ingeniosa suas?
Victima quæ humani cultro mactatur amoris,
Nonne in delicias occidit illa meas?

FONS EMBLEMATIS.

IVnoni Acrææ (à Promontorio sic appellatæ) Corinthij sacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebant. Cum ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni destinata victima) pedibus terram exscalpens, in suam perniciem cultrum eruit. Ita Zenobius centuriâ primâ adagiorum adag. 27. hinc natum adagium *capra sibi ipsi gladium*, in eos qui ipsi reperiunt quo pereant.

INTERPRETATIO.

I. QVod capra in holocaustum destinata sacerdoti inermi cultrum; suam in perniciem, porrexerit, casu id euenit: quod Christus Dominus tremendi altaris sacrificij sacerdos simul & vi-

ctima, cultrum ſpiritalem, eruerit quo primùm à ſe, deinde verò à nouæ legis ſacerdotibus myſtico & inuiſibili modo mactaretur, id ex induſtriâ, & inſtitutione diuinâ planè contigit. Meritò quidem: quis enim adorabilem illam hoſtiam omni vtriuſque Eccleſiæ cultu digniſſimam, non dicam immolare, ſed vel attrectare auderet, niſi victimarium cultrum & gladium, quo feriretur, vltrò ipſamet ſacrificanti ſubminiſtraret? quis ille gladius tantę virtutis & efficacię vt talem hoſtiam, initio quidem adhuc mortalem, poſtmodo verò immortalem ingulare poſſit, & cruoris à corpore ſeparatione cruentum crucis repræſentare ſacrificium? vtique ſermo conſecrationis: *Viuus eſt enim ſermo Dei, & efficax*, inquit Apoſtolus Hebr. c. 4. *& penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus compagum quoque ac medullarum.* Quam ſolida autem, & ſubtilis gladij huius acies, quæ Dominici corporis venas & arterias omnes penetrans, ita ſanguinem à reliquâ carne ſeiungat, vt niſi naturalis partium connexio fulgureæ cuſpidi obeſſet, hoſtię corpus exangue & exanime in altari collocaretur! rectè ſiquidem de Chriſti ſemetipſum in vltimâ cœnâ ſacrificantis ſermone intelligitur illud Eccleſiaſtę 8. *Sermo illius poteſtate plenus eſt.* & ipſe verba conſecrationis proferens, quibus panem & vinum in corpus & ſanguinem ſuum tranſmutauit, illud Iſai. 55. dicere potuit: *Verbum quod egredietur de ore meo, non reuertetur ad me vacuum, ſed faciet quodcunque volui.* Quid porro Euchariſtiam inſtituens voluit? quid deſiderio deſiderauit, niſi prius in menſâ modo incruento mactari, quàm cruento in cruce immolaretur? quam myſticam immola-

tionem efficaciter peregit Verbum consecrationis quouis gladio penetrabilius ex eius ore egrediens, nec vacuum ad ipsum rediit, quod viuam iugulans victimam, & sanguinem à carne diuidens, incruentum sacrificium absoluit.

2. Sanè si in antiquæ legis sacrificiis, tunc verè censebantur immolari victimæ, quum sacerdos in earum iugulum cultrum adigens, sanguinem vniuersum, in quo est anima, eliciebat: quidni Dominus in vltimâ cœnâ semetipsum Deo Patri in odorem suauitatis immolasse existimetur, quum ancipiti verbi consecratorij gladio viuam hostiam feriens, totum cruorem seorsim à corpore posuit? quandoquidem hac mysticâ victimæ mactatione, futurum crucis sacrificium ad viuum expressetit, supremumque Dei dominium, suamque vt homo seruitutem protestatus sit. Quod hisce luculentis verbis docet S. Gregorius Nyss. orat. 1. de Christi resurr. *Cum corpus suum discipulis congregatis edendum, & sanguinem bibendum præbuit, tunc apertè declarauit Agni sacrificium iam esse perfectum.* Rationem subiungit: *quia victimæ corpus non est idoneum, si animatum sit. Quare cùm corpus edendum, & sanguinem bibendum dedit, iam victima arcano & inuisibili modo erat immolata.* Nimirum Christi corpus non erat idonea veri sacrificij consummati victima, nisi vi verborum seorsim posito sanguine, fieret exangue, ac proinde exanime, mysticâ quadam morte hostiæ cultri spiritalis ictum subsecutâ. Præclarè S. Ambros. in Ps. 39. *Vidimus principem sacerdotem ad nos venientem; vidimus & audiuimus offerentem pro nobis sanguinem suum.* Vtique in momento consecrationis, cùm hæc verba protulit; *Hic est calix sanguinis mei, noui & æterni testa-*

menti, qui pro vobis, & pro multis effundetur. Vnde ſubdit idem Doctor: *Tunc ipſe offertur in terris, quando corpus eius offertur; & tunc ipſe offerre manifeſtatur in nobis, quando ſermo eius ſanctificat ſacrificium quod offerimus.* Hoc eſt quando ſermonis conſecratorij gladius viuam hoſtiam myſticè diuidens, incruentum ſacrificium omnino conſummat.

3. Neque verò ſolum adorabilis illa victima, cultrum illum ſpiritalem, quo iugularetur, ſibimet vt ſacerdoti porrexit; verum & quotidie eumdem cultrum, nouæ legis ſacerdotibus, quo iuge fiat ſacrificium adminiſtrat. Propterea quippe, vt obſeruauit Ambroſ. l. 4. de Sacram. dum ſeſe ad immolandum, hoc eſt ad corporis ac ſanguinis Dominici conſecrationem accingunt, non amplius ſuis, ſed ſermonibus vtuntur Chriſti, id eſt gladio ſpiritali, quem illis hoſtia mactanda ſponte porrigit. Hinc Cypr. De cœna Domini. *Ex quo dictum eſt, ait, à Domino, hoc facite in meam commemorationem; Hoc eſt Corpus meum; &, Hic eſt Sanguis meus: quotieſcunque his verbis, & hac fide actum eſt; panis iſte ad totius hominis vitam ſalutemque proficit, ſimul medicamentum & holocauſtum exiſtens.* Si holocauſtum, ergo vi verborum conſummatur ſacrificium totum cedens ad Dei gloriam. Eam ob cauſam Gregor. M. 4. dialog. c. 58. tempus quo verbi conſecratorij gladius à ſacerdote ſtringitur, emphaticè *immolationis horam* appellat. Et S. Chryſoſt. hom. de proditione Iudæ, aſſerit, hæc verba Domini: Hoc eſt Corpus meum, *Vſque ad conſummationem mundi, firmitatem præſtare ſacrificio*, quod illorum virtute iugiter in noſtris altaribus hoſtia mactetur: ad quam immolationem poteſtas & character ſacerdotij noſtri præ-

ſertim ordinatur, vt patet ex verbis quibus ſacerdotes inaugurantur; ac proinde cùm Chriſtus incruenti victima ſacrificij, ſibi vt primario ſacerdoti, & nobis vt eius miniſtris conſecratorij verbi gladium quo myſticè iuguletur, porrexerit, ſequitur veram eſſe noſtri emblematis epigraphem: *Quo caderet dedit hoſtia cultrum.*

EMBLEMA L.

AGNVS SVPRA SCROBEM LIGNO PENDVLVS LETHALE LEONIBVS ILLICIVM.

La douceur ioincte a l'innocence,
Triomphe de la violence.

50

STipite suspensus foueâ en tener agnus ab altâ
Eminet, esca vagis perniciosa feris.
Ne subodorentur fraudes, breuis vndique surgit
Murus; at hunc rictu transit hiante leo.

Mox improuisæ conclusus carcere scrobis
Frendet, & agninæ carnis amore perit.
Hostiles furias sic mansuetudo triumphat;
Deque ferâ immani paruulus agnus ouat.

APODOSIS.

Quid scrobs alta? humilis Deitas; quid stipite pendens
Agnus? sacra caro penduli imago Dei,
Agni auidus leo, scrobe perit Deitatis opertæ;
Prædonemque capit præda tenella suum.
Dæmonis vt furias, hominis sic perdomat Agnus
Quem violenta nimis reddidit ira feram.
Si leo sis, placidis animum balatibus Agnus
Leniet; Agni inhians carnibus, agnus eris.

FONS EMBLEMATIS.

LEonum venationem in Africâ sic ex Oppiano refert Gillius, apud Gesnerum in Leone lit. E. vbi leonis ex speluncâ ad aquam proficiscentis tritam viam Libyci venatores obseruarunt; iuxta illam rotundam scrobem & amplam faciunt, in cuius medio columnam ligneam excitant, de quâ Agnum lactentem suspendunt, fossamque maceriâ cingunt, ne cum appropinquat fera, dolosum barathrum videat. Agnus sublime fixus famelicum Leonis cor balatu incitat. Accedens igitur, nec diutius circa maceriam versari sustinens statim transilit, & inopinatâ foueâ excipitur, qua iam inclusus in omnes se partes versat, ad escam magis, quam vt euadat, & sursum versus impetum facit. Hactenus Gillius.

INTERPRETATIO.

LEo prædæ inhians, Dæmon; scrobs profunda, Dei in Eucharistiæ mysterio incompre-

hensibilis humilitas, & exinanitio; rotunda scrobis maceria, hostia circularis; columna lignea, crucis Dominicæ, quæ in hoc Sacramento recolitur, memoria; Agnus ab eâ pendens, Christus, siue sacro-sancta ipsius humanitas quondam cruci pro nobis affixa; Leo foueâ captus, Dæmonis superbia Christi humilitate contrita, siue hominis vindictam spirantis rabies, Agni Eucharistici lenitate mitigata. Paulò fusiùs ista explanemus. Eleganter & apposite S. P. Aug. ser. 164. de temp. ita differit: *Christus leo dictus est, qui agnus occisus est; leo propter fortitudinem, agnus propter innocentiam: leo quia inuictus, agnus quia mansuetus. Et ipse agnus occisus morte suâ vicit leonem, qui quærit quem deuoret; dicitur enim & diabolus leo, sed feritate, non virtute.* Christus igitur verus agnus, non solum morte illâ qua semel in Caluariâ cecidit, verùm & morte mysticâ qua quotidie sacris in mysteriis occidit, de leone triumphauit. Quis ille leo, nisi diabolus, cui leonis indoles, astutia, crudelitas, mirè conueniunt, Leo validus pectore & priore corporis parte, posterioribus membris degenerat, ex Macrobio: talis & dæmon, cuius anteriores partes, ea meritò sæcula dixeris, quæ ab hominis lapsu, ad ipsius reparationem per Christum effluxerunt, quibus tyrannicâ sæuitiè cunctis fere nationibus toto orbe dominabatur; quas partes anteriores etsi præualidas, ab Agno nostro contritas Hieron. in c. 9. Isai. v. 4. his asserit verbis: *Tu Domine iugum oneris eius, i. diaboli, qui prius exultabat in mundo, qui cunctis gentibus imperabat, qui grauissimo seruitutis iugo colla omnium deprimebat, & virgam qua percutiebat vniuersos, & peccata sibi quasi quoddam tributum reddere compellebat, detraxisti.* Po-

ſterioribus verò partibus quantum degeneret, i. iis ſæculis quæ à Domini Paſſione fluxere, quam infirmus ſit, ſatis ipſemet aperit hac querelâ apud Athanaſium in vita S. Antonij: *En nullum iam habeo locum, nullam poſſideo ciuitatem, iam mihi nulla ſunt arma; per omnes ciuitates, cunctaſque prouincias Chriſti perſonat nomen, ſolitudines quoque monachorum ſtipantur choris; ipſi ſe quaſo tueantur, & ſine causâ me non lacerent.* Leo peruigil, & impiger rarò, & patentibus oculis dormire fertur, nec vnquam caret cibo, quod ad illius inquiſitionem minime ſegnis ſit. Nunquid & aduerſarius noſter diabolus in animarum venatione peruigil, tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret? Leo cadauera non deguſtat; ſed quod viuum comprehenderit, edit. Neque dæmon cadauerofis peccatoribus libenter paſcitur, lautiores cibos appetit, animas fide viuas, ſpe ſtabiles, charitate ſanctificatas. Leo armatis venatoribus terribilis, infantis obuij ſimplicitate terretur. Dæmon ſuperbis valde formidabilis, mites & humiles reueretur; nempe *Myrmicoleon eſt*, i. *leo & formica*, inquit Greg. M. l. 5. mor. c. 17. *quia ſicut contra conſentientes fortis eſt, ita contra reſiſtentes debilis: ſi enim eius ſuggeſtionibus aſſenſus præbeatur, quaſi leo tolerari nequaquam poteſt; ſi autem reſiſtitur, quaſi formica atteritur. Alijs ergo leo eſt, & aliis formica; quia crudelitatem eius carnales mentes vix tolerant, ſpiritales verò infirmitatem illius pede virtutis calcant.*

2. Leonem iſtum tot ſæculis impune graſſantem ac miſerum mortalium gregem ſæuiſſimè lanianꝫtem hac arte cepit Dei filius: in incarnatione ſcrobem altiſſimam excitauit, dum formam ſerui accipiens ſemetipſum exinaniuit; quam in Euchari-

ſtiæ myſterio profundius excauauit, dum non ſolùm Diuinitatem humanitate operuit, ſed ipſam etiam humanitatem panis orbiculo concluſit. In hac profundâ inſcrutabilis exinanitionis ſuæ ſcrobe, columnam ligneam cui balantem agnum alligaret, exſtruxit, dum in Sacramento ſuipſius agni veri & immaculati è cruce pendentis memoriam recoli voluit; vt dum leo famelicus innocenti agno inhians aſſumptam humanitatem lacerare geſtit, latentis Diuinitatis hamo caperetur, & eius ſuperbia Diuinæ exinanitionis foueâ abſorberetur. Vtrumque docet Auguſt. primum quidem lib. cur Deus homo c. 6. aut quiſquis illius author ſit: *Subtiliter ſubtilem inimicum Deus voluit expugnare, & quaſi ſub eſcâ humanitatis hamum celauit Diuinitatis; quatenus ille qui omnem carnem ſubegerat, talem inueniret, quæ ſibi prorſus nihil deberet, quam dum illicitè contingeret, meritò eam, quam quodammodo licitè poſſidebat, amitteret; vt qui homines deluſerat, per hominem Deum deluſus & ipſe fieret; & ſicut incautum hominem ſibi callidè ſubiecerat, ita per hominem diuinitus cautum non callidè, ſed ſapienter ſubijceretur.* Secundum verò, ſcilicet leonis ſuperbiam Agni humilitate fuiſſe contritam, his aſſerit verbis l. 2. de pecc. orig. c. 40. *Mediator angelis fortior, infirmus propter homines factus eſt: ſic ſuperbia captiuatoris, Redemptoris humilitate deſtruitur; vt qui ſuper filios hominum angelicâ fortitudine gloriatur, à Filio Dei ſuſceptâ humanâ infirmitate vincatur.* Qualis erit Agni Euchariſtici poteſtas, quando dæmonis poteſtatem atterit ipſius infirmitas, qualis erit eius maieſtas, quando tyranni ſuperbiam opprimit ipſius humilitas?

3. Agnus igitur noſter ſacrarum ſpecierum nexibus altari reuinctus, inferni principatus expo-

liauit, vt ait Apoſtolus, vbi ſe in Sacramento principatu abdicauit, & non ſolum Diuinitatis maieſtate, verùm & humanitatis claritate in ſpeciem exſpoliauit; leonis virtutem ad nihilum redegit, vbi ſemetipſum exaniens in hoſtiæ triticeæ puncto collegit. Certè de eo numinis exinanitione exinanito Ezech. 28. 19. dicitur: *Nihili factus es, & non eris in perpetuum.* Quoniam vt ait Greg. 14. mor. c. 11. *Ex quo bene eſſe perdidit, ad non eſſe tetendit*, & qui omnia eſſe, diuinam æqualitatem affectando, ambiuit, eo ipſo nihil factus eſt, quò Chriſtus qui erat omnia in Euchariſtiâ propter nos exinanitus eſt. Agnus mitis & humilis, iracundi ſuperbique hoſtis verè feralis illecebra; ipſius inſcrutabilis exinanitio, profunda fouea feræ capiendæ per idonea, qua circuncluſa rugiat quidem, neminem verò mordeat niſi volentem. Quis non miretur ab agno Sacramentalibus ſymbolis irretito leonem talem ac tantum irretiri? quis non ſtupeat dum dæmonem in energumenis venerabilis hoſtiæ fulgore territum Agni noſtri veſtigia lambentem intuetur; maximè verò vbi Energumeni pectus diuinus triumphator intrauit. Siquidem, vt cum Caſſiano loquar collat. 7. c. 30. *Sacroſancta communio vexatis à dæmone data, non ad dæmonis eſcam, ſed potius ad purgationem & tutelam corporis & animæ peruenire credenda eſt: quæ ab homine percepta, eum qui in membris eius inſidet ſpiritum, ſeu in ipſis latitare conatur, velut exurens fugat incendio.* Sic Agni lenitas leonis feritatem perdomat, & *de ſæuitie dulcedo triumphat.*

EMBLEMA

EMBLEMA LI.

DASYPVS EX ARBORIS CACVMINE FERAS AD OCCVLTÆ PRÆDÆ ESVM INVITANS.

Excelsâ Dasypus pendens ex arbore, aperto
Ad latitans epulum conuocat ore feras.
Quem primum, cruciante fame, laniauerit agnum
Seruat; & arbustis cespitibusque tegit.

Conuiuas vult ille, quibus communicet escam:
Ni comites habeat, non bene præda sapit.

APODOSIS.

Christus in extremis Agnum prece mactat ad aram,
Nec sine consilio, pane recente tegit.
Prædam immortalem nactus conscendit in altam
Arborem, & optatæ brachia amica crucis.
Inde suos validis fratres clamoribus vrgens
Impulit agninâ carne leuare famem.
Ni crucis, illustris prædo, sublime cacumen
Scanderet, ad prædam nullus hiaret homo.
Quicquid inest carni dulcedinis, è cruce manat;
Sanguinei calicis profluit inde sapor.
Nil magis astantes epulis accumbere cogit,
Quàm sapor escarum; de cruce at ille venit.
Diuinæ meminisse necis nil suauius; atqui
E cruce nex, igitur de cruce deliciæ.
Vt sapiat caro sacra, crucem conscende, necemque
Mente reuolue, tuas condiet illa dapes.

FONS EMBLEMATIS.

OCotochlus siue Dasypus pinuum Vertagi est magnitudine, vlulatu exili, facie leoninâ, incredibili pernicitate; venatur ceruos, oues, agnos, & alia eiusdem molis animalia; occisorum cadauera herbis, fœno, cespitibus tegit, deinde conscendens ptopinquas arbores vlulat. Tunc feræ circumiacentes arcano naturæ documento consciæ inuitationis ad epulum ocyus aduolant, prædâ ex signo inuentâ satiantur. Postremus ipse Ocotochlus descendit, vt innocuè pascantur conuiuæ: Nam si ille prior vesceretur, corruptis veneno suo reliquiis, cæteræ perirent feræ,

quotquot deinde gustarent. Ita prouisum est vnius feræ charitate, multis aut inualidis aut tardioribus ceruo. Ita Nierembergius l. 1. hist. c. 20. & l. 9. c. 1.

INTERPRETATIO.

1. Consideranti mihi Indicum istud animal, innatâ sibi charitate, feris imbecillioribus secretum de propriâ venatione fruticibus opertâ præparans epulum, moxque in excelsam ascendens arborem, vt eas repetitis vlulatibus conuocatas latentis prædæ participes efficiat, statim venit in mentem Dominus Iesus ab incruentâ sui ipsius immolatione, quâ sese agnum immaculatum Sacramentalibus operuerat symbolis, in crucis arborem transiliens, vt ex eâ pendulus nationes omnes; à quatuor orbis partibus, ad arcanum Eucharistiæ conuiuium clamore valido conuocaret. Quippe nisi crucis cacumen redemptionis opus consummaturus ascendisset, nullus ad Agni Eucharistici esum hiaret; cum altaris mysterium, vtpote cruenti Caluariæ sacrificij expressiuum, vim omnem & efficaciam, gratiam & suauitatem suam ab eodem mutuetur: vt proinde carnis agninæ sapor, & ineffabiles Sacramenti deliciæ, è cruce meritò promanare censeantur. Hinc Aug. l. 3. de doctr. Christ. c. 16. expendens hæc verba Domini: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis &c.* ait: *Figurata est locutio præcipiens Passioni Domini communicandum, & suauiter ac vtiliter recondendum in memoriâ, quod pro nobis caro eius crucifixa & vulnerata sit.* Satis innuens carnem eius, nisi foret crucifixa, non suauiter nec vtiliter à nobis edendam in Eucharistiâ, quoniam ibidem editur ab Ecclesia, vt mortis ip-

ſius celebretur memoria. Nimirum voluit ſaluator fideles ſuos Euchariſtico pani, dulce crucis ſuæ lignum immiſcere, vt miro ipſius ſapore condiatur; quaſi communicaturis dicat: Venite, mittite lignum in panem meum, non taxum à quo toxicum, quo magis amareſcat, ſed dulce crucis lignum, quo magis dulceſcat, & ſuauius ſapiat; vt meæ mortis memores, cæleſtibus deliciis è cruce nectareo cruore madida diffluentibus affluatis.

2. Eapropter ſacerdotes diuinum hunc panem conſecraturi crucis ſignum adhibent, vt obſeruarunt SS. Patres, præcipuè verò Aug. tum ſer. 181. de temp. *Signo crucis conſecratur corpus Dominicum*, tum tract. 118. in Ioan. *Quid eſt, quod omnes nouerunt, ſignum Chriſti, niſi crux Chriſti? quod ſignum niſi adhibeatur ſiue frontibus credentium, ſiue ipſi aquæ qua regenerantur, ſiue oleo quo chriſmate vnguntur, ſiue ſacrificio quo aluntur, nihil eorum rite perficitur:* Vt vel hac exteriori ceremoniâ, crucis memoriam ſacroſancto pani permiſcendam eſſe admoneamur, quò ſuauiſſimo illius ſapore condiatur. Ita ne verò crux tot tantiſque deliciis diffluit, vt Euchariſtiæ ſuauitatem maximam adaugere poſſit? omnino. Quid enim Ieſu illius amabili ſponſo ſuauius? qui vltro ſponſæ ſuæ ſuſcipiens amaritudines, proprias illi ſuauitates & delicias communicauit, vt ex cruce carnis ſuæ comeſtionem nobis commendaret, & ad Agni illius eſum, quem pridie quàm crucis arborem aſcenderet, noſtrum in paſtum mactauerat, & ſacris ſpeciebus, inſtar Ocotochli, operuerat, potentius inuitaret. Quo quidem in argumento, ſuo more triumphat Aug. exponens titulum Pſalmi 33. ita ad rem noſtram opportunè diſſerens: *Chriſtus in corpore & ſanguine*

ſuo voluit eſſe ſalutem noſtram. Vnde autem commendauit corpus & ſanguinem ſuum? de humilitate ſua. Niſi enim eſſet humilis, nec manducaretur, nec biberetur. Reſpice *altitudinem ipſius: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud* Deum, *&* Deus *erat Verbum. Ecce cibus ſempiternus: ſed manducant Angeli, manducant ſupernæ virtutes, manducant cæleſtes ſpiritus, & manducant & ſaginantur, & integrum manet quod eos ſatiat & lætificat. Quis autem homo poſſet ad illum cibum? vnde cor tam idoneum illi cibo? oportebat ergo vt menſa illa lacteſceret, & ad paruulos perueniret. Vnde autem fit cibus lac? vnde cibus in lac conuertitur, niſi per carnem traijciatur? Nam mater hoc fecit. Quod manducat mater, hoc manducat infans; ſed quia minus idoneus eſt infans qui pane veſcatur, ipſum panem mater incarnat, & per humilitatem mamillæ, & lactis ſuccum de ipſo pane paſcit infantem. Quomodo ergo de ipſo pane pauit nos ſapientia Dei? quia Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis. Videte ergo humilitatem: quia panem angelorum manducauit homo, ideſt Verbum illud quo paſcuntur angeli ſempiternum, quod eſt æquale Patri manducauit homo; quia cum in formâ* Dei *eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo. Saginantur illo Angeli.* S*ed ſemetipſum exinaniuit, vt manducaret panem Angelorum homo, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo; humiliauit ſe factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis:* (attende ad verba ſequentia) *vt iam de cruce commendaretur nobis caro & ſanguis Domini.*

3. De cruce igitur corpus ſuum commendauit, dum crucis amaritiem in dulcedinem mutans, mirum admixtâ illius memoriâ, pani Euchariſtico ſaporem indidit; ac proinde cum nihil ita com-

mendet epulum, quàm excellens ſapor epularum, nihilque conuiuas potentius ad epulandum prouocet, quam ſuauitas ferculorum: cùm è cruce omnes huius admirabilis conuiuij defluant illecebræ; Non immeritò Dominus inſtar Ocotochli agni mactatione geſtientis, confeſtim in excelſam crucis arborem aſcendit, vt nos cæleſtis prædæ ſub Sacramento deliteſcentis faceret participes, & de cruce carnem ſuam nobis commendauit, vt ad illius eſum inuitaret quos crucis ſuæ videbat haud immemores: quaſi noſtris auribus inclamaret: *Ab arbore pendens ad latitans inuito epulum.*

EMBLEMA LII.
LEOPARDVS VENATICVS,
AB HERO FACIEM AVERTENTE, QVVM FVRIT, FRVSTO CARNIS MITIGATVS.

VEnatus Leopardus amans, vt odora canum vis,
Quem cicurem Domini fecit amica manus:
Irruit in prædam laxatâ iussus habenâ,
Quasque capit cursu, deuorat ore foras.

Verum vbi feruenti turgescit sanguine præda,
Tunc natura ferox, quæ fuit ante, redit.
Respuit obsequium, dedignaturque catenam,
Effrænis feritas vix bene noscit herum.
Ille sed auerso vultu mox carne furentem
Mulcet, & illicio cogit ad officium.

APODOSIS.

Vultum oprit Iesus Sacramentalibus vmbris,
Carni vt illecebris effera corda domet.
Illicio cicratus homo se sponte catenâ
Inncat, & mitis iussa capessit heri.
Indociles nimas facies diuina fugaret;
N sacra terrificum frangeret vmbra iubar.
Escam gitur cœlestem aperit, faciemque tremendam
cculit, vt capiant absque metu quod amant.

FONS EMBLEMATIS.

ACcepi, inquit Gesnerus, à quodam oculato teste, in aulâ regis Galliarum, Leopardos duorum generum ali, magnitudine tantum differentes, maiores vituli corpulentiâ esse, humiliores, oblongiores: alteros minores ad canis molem accedere: & vnum ex minoribus aliquando ad spectaculum regi exhibendum à bestiario, aut venatore equo insidente à tergo super stragulo aut puluino vehi alligatum catenâ, & lepore obiecto dimitti, quem ille saltibus aliquot bene magnis assequutus iugulet. Venator leopardum recepturus accedit auersus, & frustum carnis retro inter crura protensum porrigit, ne si faciem obuerteret, ab eo inuaderetur, & rursus loro alligatum demulcet, ac reducit ad equum; ille in sedem suam facile resilit. Sic ille in Antherâ lit. E. p. 831.

INTERPRETATIO.

1. QVa Venator arte ferocientem leopardum mitigare consueuit, vt faciem auertens, carnem illi porrigat in illiciũ, cuius esu furoris impetus euanescat. Eâdem mihi videtur vsus Dei filius, vt efferatas hominum mentes mansuefaceret, & ad veri Numinis cultum, & obsequium suauiter reuocaret. Nimirum in augusti solij celsitudine paternæ fulgore gloriæ circumfusus, tonans, fulminans, apertis cæli catarrhactis orbem terrarum submergens, nationes sulphureis imbribus obruens, æternos cruciatus minitans, terribilis quidem plurimùm, parùm amabilis, terrorem potius quàm amorem miseris ac meticulosis mortalibus inspirabat; vnde si tunc diuinam faciem iusto furore scintillantem, & gloriæ fulgetris coruscantem reuelaret, haud dubiè intolerabili iubare perstricti, tantæ maiestatis accessum refugerent, nisi carnis assumptæ nebulâ radios refringens, illos eiusdem carnis illecebrâ pelliceret ac leniret. Hinc S. P. Aug. expendens illa Christi verba Ioan. 8. *ego sum lux mundi.* eleganter ait: *Factum est propter nos sub sole lumen, quod fecit solem. Noli contemnere nubem carnis: nube tegitur, non vt obscuretur, sed vt temperetur.* Carnis igitur nube terrificam Diuinitatis faciem obtexit, & quasi auersâ facie propriæ carnis illicium obtulit, ne deinceps illius accessum auersaremur, sed potius quasi de feris cicures, in apertæ humanitatis sinum confugeremus. *Suscepit itaque hominem*, ait idem Pater, epist. 120. ad Honoratum c. 3. *quem videre homines poterant, vt sanati per fidem postea viderent, quod tunc videre non poterant.* Quid autem videre non pote-

rant, nisi Verbum, nisi micantem Dei vultum? quòd imbecilles eorum oculi ad tantam claritatem conniuerent. Verum vbi carnis nubem interposuit, & claritatem temperauit, tunc & latentis Verbi radios per hanc nubem transmissos exceperunt oculo fidei temperatâ claritate sanato. Audi eumdem Aug. tract. 1. in ep. Ioan. *Vt res quæ solo corde videri potest, videretur & oculis, vt corda sanaret: solo enim corde videtur Verbum, caro autem & oculis corporalibus videtur. Erat vnde videremus carnem, sed non erat vnde videremus Verbum: factum est Verbum caro quam videre possemus, vt sanaretur in nobis, vnde Verbum videremus.*

2. Verum quoniam vt ait Hieron. l. 1. commentar. in Matth. c. 9. *Fulgor & maiestas Diuinitatis occulta etiam in humanâ facie relucebat.* Ne peccatores admissorum criminũ conscios eo fulgore perterreret, vltrò cum illis sæpe numero in mensâ discubuit, vt assuescerent secum conuesci, ne cum ad magnificum, & regali apparatu instructum Eucharistiæ conuiuium postmodo eos inuitaret, sese a regiis & diuinis epulis præ timore subducerent. Quem quidem timorem vt omnino ab eorum animis abstergeret, domitâ iam morte rediuiuus, gloriosam etiam carnem, quam mortalem mortalibus adhuc ipse mortalis spectandam præbuerat, iam immortalem occultauit, & Sacramentalibus velis inuoluit, eamque sic inuolutam in escam porrexit, vt maiori cum fiduciâ caperent, & capiendo caperentur. Lubet igitur hic cum Ecclesiâ exclamare: O quàm suauis es Domine spiritus tuus! qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo de cælo præstito esurientes reples bonis; qui non solum Diuinitatis maiestatem, sed & glo-

riosæ humanitatis claritatem operis, ne quid Eucharisticis insit epulis quod mortales absterreat, sed potius ad esum vel inuitos inuitet. Quis vel Leopardo ferocior ad tantæ lenitatis & bonitatis aspectum non mansuesceret? quis agninæ carnis illicio non cicuraretur? Apposité S. Aug. tract. 75. in Ioan. de Christo ita disserit: *Videbat eum planè mundus carneis oculis in carne conspicuum; non autem videbat quod in carne Verbum latebat. Videbat hominem, non videbat Deum, videbat indumentum, non videbat indutum: sed post resurrectionem suam, etiam ipsam carnem suam, quam non solùm videndam, verùm etiam tractandam demonstrauit suis, noluit demonstrare non suis.* Immò nec suis illam nunc demonstrat, qui eamdem Sacramentalium amictu specierum inumbrat, ne ab illius esu peccatores deterreat.

3. Præclarè S. Bern. ser. 1. in Epiph. *Quanto minorem se fecit Christus in humanitate, tanto maiorem exhibuit in bonitate; & quantò pro me vilior, tantò mihi charior.* quantò secretior, tanto amabilior, quippe qui vt formidinem excuteret. & amorem accenderet, totam vtriusque naturæ gloriam occultauit. Nempe suis latebris ambitionis horrorem nostris cordibus imprimere gestit; quo latere studeamus, dum latentem Deum in Sacramento adoramus; vel si patere necesse sit, in ipsâ dignitatum luce latebras amemus: quasi nos his eiusdem S. Bernardi verbis alloquatur ser. 1. super Missus est: *Erubesce superbire, cinis. Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis authori? quoties hominibus præesse desideras, toties Deum tuum præire contendis?* Nec enim hîc delitescit Deus homo, nisi vt nos

ſuo inſtruat exemplo , nec ſibi ab inani gloriâ timet , ſed nobis. Humiles ad Deum humilem accedamus , ambitionem ſimul & ſeruilem timorem illius latebræ à noſtris mentibus abigant ; diuinæ carnis illecebræ fiduciam augeant, feritatem mitigent ; ſiquidem. *Vultum operit , tum mitigat eſcâ.*

EMBLEMA LIII.

ELEPHAS FVRIBVNDVS AD AGNI CONSPECTVM, MANSVESCENS.

INsanos Elephas voluens in corde furores,
Seu vindicta agitet, seu furiosa Venus:
Barrit hians immane, feritque proboscide costas,
Fulmineâque rotat ligna reuulsa manu.

Nunc laceros venantum artus iaculatur in auras,
Nunc morſu infringit ſpicula fixa cuti.
Quis domet immanes flammati pectoris iras?
Obuia bacchantem mitigat agna feram.

APODOSIS.

Ergone brutales ouis obuia comprimet æſtus,
Nec rabiem humanam flectet amore Deus?
Vltrices immo furias ſacer edomat Agnus,
Lenis vt iratum temperat aura mare.
Si furis, accedas agni clementis ad aram:
Hoc præſente, animi ſæua procella cadet.
Agnus homo, & Deus *eſt: homini vel Numinis ira*
Ceßit; quidni hominis cederet ira Deo?

FONS EMBLEMATIS.

SI Elephantus feritate effertur; ſtatim ad agni conſpectum manſueſcit, inquit Gillius; cui ſubſcribit Cœlius his verbis: Elephas furens ariete viſo quieſcit, ac conflacceſcit impetus. Ælianus verò l. de anim. 1. c. 38. non ſolum ad arietis occurſum, ſed & ad formoſæ mulieris aſpectum elephantem concitatos animi motus frangere ſcribit. Porro refert Solinus. c. 28. Elephantes ſi confertis pecoribus occurſitent, itinera ſibi blandâ & placidâ manu facere, ne quod obuium animal interimant. Miram ſiquidem exhibent erga oues & debiliâ animalia manſuetudinem, vt ne furore præcipites in ea ſæuiant.

INTERPRETATIO.

1. ELephas furens, Chriſtianus vindictæ inhians; Agnus innatâ lenitate furorem mitigans, mitiſſimus Ieſus, *occiſus agnus à lupis, &*

faciens agnos de lupis, vt loquitur Auguſtinus. Siquidem &ᵇAgnus, & ouis, & aries, ob ineffabilem manſuetudinem appellatur: Agnus immaculatus pretioſo ſanguine mundum emaculans; ouis nutrix agnorum, parens Agnetum; vt patet ex Græco nominis Ieſu anagrammate: Ιησοῦς enim idem eſt ac σὺ ἦ οἶς id eſt tu es ouis, & habetur expreſsè Iſai. 53. 7. *Sicut ouis ad occiſionem ducetur, & quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet.* Aries denique dux gregis Apoſtolici, ſolo intuitu vltrices hominum furias temperans. Ita Ambroſius exponens illud Gen. 22. 13. *Leuauit Abraham oculos ſuos, viditque poſt tergum arietem inter vepres hærentem cornibus. Arietem*, inquit, *vidit quaſi præſtantem vtique cætero gregi; & erat ille ſuſpenſus cornibus: vt aduertere liceret hoſtiam illam non eſſe terrenam, & quòd carnem ſuam virtute ſuperiore a terris leuaret; iuxta illud quod ſcriptum eſt, cuius principatus ſuper humerum eius. Quis enim eâ re alius præfiguratus eſt, niſi is de quo ſcriptum eſt, exaltauit cornu populi ſui? Cornu noſtrum* Chriſtus *eſt, qui præſtitit omnibus, ſicut legimus: ſpecioſus formâ præ filijs hominum; ſolus & exaltatus a terris, quemadmodum ipſe nos docet dicens:* Ego *non ſum de hoc mundo, ego de ſupernis ſum. Hunc vidit Abraham in illo ſacrificio, huius paſſionem proſpexit, & ideo ipſe* Dominus *de eo dixit: Abraham vidit diem meum, vidit & gauiſus eſt. Quam etiam ob cauſam vocauit Abraham nomen loci illius:* Dominus *videt, & dicitur hodie,* Dominus *in monte apparuit. Hoc autem eſt quod apparuerit* Dominus *Abrahæ reuelans futuram ſui paſſionem corporis qua mundum redemit; demonſtrans etiam genus paſſionis, cum ſuſpenſum oſtendit arietem, & per virgultum illud crucis patibulum. Et in hoc ligno præſtantiſſimus ductor gregis exaltatus, omnia traxit ad*

se, vt ab omnibus cognosceretur. Hactenus Ambrosius. Reuera dum Abrahamum inspirato cælitus diuinæ zelo gloriæ Vnigeniti sui cædem spirantem & bene furentem intueor, verùm ab hac cæde arietis vepreto hærentis, hoc est Christi in ariete figurati conspectu prohibitum, elephantem furibundum arietis occursu mitigatum mihi videre videor. Si vero crucis ille vepreto pendulus, ferocientem animum lenire potuit; multò magis id poterit Sacramentalibus vinculis ad aram reuinctus, quòd in Eucharistiâ præstantiora mansuetudinis exempla exhibeat, quam in Caluariâ: vnde nihil mirum si ad illius occursum ferina corda mansuescant; vt olim ad Crucifixi conspectum hostilis Ioannis Galberti furor euanuit.

2. Agnum verò nostrum in Sacramento illustriora mansuetudinis argumenta præstare facilè demonstro. Nonne ille mitior, qui altero minante, non minatur? at semel & iterum passionis suæ tempore comminatus est; Iudæ quidem proditori æternum exitium: Matth. 26. 24. *Væ homini illi per quem filius hominis tradetur.* Filiabus Ierusalem vrbis excidium, Luc. 23. 29. *Ecce venient dies in quibus dicent, beatæ steriles, & ventres qui non genuerunt, tunc incipient dicere montibus, cadite super nos.* Demum principibus Sacerdotum extremi iudicij terrores comminatus est, Matth. 26. 64. *Amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.* At vero siue dum Eucharistiam promisit, Ioan. 6. siue dum illam instituit, nullas minas intentasse legimus: satius existimans nullum vel indignis comminari supplicium, vbi tam insigne nobis conferebat beneficium. Deinde nonne ille mitior qui patiendo non reluctatur, quam

quam qui vim ſibimet illatam vi repellit, hoſtemque proſternit? Chriſtus autem in horto Gethſemani irruentem hoſtium cateruam fulmineo verbi gladio proſtrauit, Ioan. 18. 6. *Vt ergo dixit eis, ego ſum, abierunt retrorſum & ceciderunt in terram.* At in menſâ Euchariſticâ perfidum Iudam ſacratiſſimo corpori vim inferentem mactatâ lenior hoſtiâ ſuſtinuit, quin & ſacrilegos quotidie violentas ſibi manus afferentes inultus patitur, nec in flagranti etiam delicto deprehenſos erumpente è ſacris myſteriis igne conſumit. Rurſus nonne ille mitior, qui ab hoſtibus crudeliter exagitatus ne minimam quidem querelam edit, quam qui conqueritur, & iis ſæuitiam & feritatem exprobrat? Chriſtus autem paſſionis tempore de alapâ ſibi inflictâ grauiter conqueſtus eſt: *Si malè*, ait, *locutus ſum, teſtimonium perhibe de malo; ſi autem bene, cur me cædis?* Quin & tortoribus in ſe irruentibus exprobrauit: Matth. 26. 55. *In illâ horâ dixit Ieſus turbis: tanquam ad latronem exiſtis cum gladiis & fuſtibus comprehendere me.* In Sacramento vero quantumuis impuris attrectetur manibus, pedibus lutulentis proteratur, canibus laniandus proiiciatur, non queritur; non exprobrat, ſed ipſis etiam hoſtibus ſtupendam exhibet lenitatem, verè tunc agnus qui coram ſe tondente obmuteſcit. Quam deinde manſuetudinem imitati ſunt martyres de quibus canit Eccleſia:

Cæduntur gladiis more bidentium,
Non murmur reſonat, non quærimonia;
Sed corde tacito mens bene conſcia
Conſeruat patientiam.

3. Quis igitur vel Elephante furore percito ferocior, ad huius mitiſſimi & innocentis agni con-

ſpectum non illico manſueſcet ? ergone agni ſolo intuitu cicurabitur ferus elephas, & agninâ carne ſatur homo implacabilis ardebit? *Quam ſatisfactionem afferemus*, inquit opportunè Chryſoſt. hom. 51. in Matth. *cùm tali pabulo nutriti peccemus, cùm agnum comedentes in lupos conuertamur, cùm ſaturati ouinis carnibus, vt leones rapiamus? præſertim cùm hoc Sacramentum non arapinâ ſolum, verùm & ab omni ſuſpicione inimicitiarum mundum ſemper ſeruare iubeamur, pacis enim Sacramentum eſt.* Pudeat nos ad huius agni occurſum adhuc in proximos ſæuire, nec agninam induere manſuetudinem; *Pudeat, hoc præſente furoris.*

EMBLEMA LIV.

LEÆNA ADVLTERII ODOREM FONTE PRIVS ABLVENS, QVAM AD CONIVGEM ACCEDAT.

NE luat atroces infamis adultera pœnas,
Eluit admissum fonte leæna scelus:
Sordibus ablutis trepidanti audacia crescit,
Nec timet amplexu liberiore frui.

Quas pœnas miseranda daret, nisi flumine viuo
Pardini coitus dilueretur odor.

APODOSIS.

Sponsa Redemptoris pretioso lota cruore
Sæpe solet sancti fallere iura thori.
Mox exosa nefas lacrymarum flumine sordes
Abluit, vt sponsi pura cubile petat.
Ara cubile Dei est, iuuat illic oscula mille
Figere, & amplexu blanditiisque frui.
Nec tamen ad thalamos nisi crimine pura rediret:
Cum veneris maculis ire, perire foret.
Felis lacrymæ! queis culpa abstergitur horror,
Sponsa decore nitet, sponsus amore calet.

FONS EMBLEMATIS.

ODore, Pardi coitum sentit in Leænâ adulterâ Leo, totâque vi consurgit in pœnam: idcirco aut culpa flumine abluitur, aut longius comitatur. Ita Plinius l. 8. c. 16. rationem cur cum pardo coeat adfert Albertus M. his verbis: Leænam dicunt feruere ad coitum, & leonem non admodum posse coire propter nimium temperamenti calorem, ideo leænam admittere pardum, & hoc odore percipere leonem. Sed illa priusquam ad leonem redeat, se lauat aquis, vt adulterij odor obliteretur. Idem docet Philostratus l. 2. de Vita Apollonij.

INTERPRETATIO.

1. LEæna, fidelis anima, leonis de tribu Iuda sponsa charissima, cui fidem in baptismo spopondit, & irreuocabilis connubij fœdere sese obstrinxit. Verùm hîc cum Tertulliano l. de anima

c. 41. exclamare lubet: *O beatum conuiuium, ſi non admiſerit adulterium!* Quippe iuratæ fidei ſæpius immemor, ab amabili ſponſo ſeſe auertit, vt illi citis creaturæ fruatur amplexibus, & mortalis peccati conſcia, nuptialem thalamum infami polluit adulterio. Quâ in re ſe leænâ ſalaciorem exhibet, & impudentiorem: illa ſiquidem ab aſpectu leonis ſe ſubducit, vt pardo copuletur; nec enim innatum pudorem exuit, vt vidente coniuge audeat adulterari: ipſa vero ſub ipſius ſponſi oculis fidem violat; quòd omnia ipſius ſcelera nuda & aperta ſint oculis eius: *Nec enim eſt*, vt ait Aug. in ſententiis Sent. 235. *quo fugiatur à Deo niſi ad ipſum: qui vult euadere offenſum, fugiat ad placatum.* Quaſcunque igitur inueſtiget latebras vt ſua furta occultet, ſponſo vidente fornicatur, ſeque dæmoni proſtituit impudens meretrix, nec amantis metuit vltricem iuſtitiam, nec erubeſcit ad eius præſentiam. Quæ verò nec erubeſcere nouit, nec metuere, illa primas, vniuerſæ tenet impudentiæ, ait Menander. Nec ſolum impudens, ſed & deſperata cenſetur; quod teſte Gregorio in Pſal. 1. pœnit. *Illud verum ſit aperta deſperationis indicium, ſi verecundia non ſequitur peccatum.* Hinc cum adultera ſynagoga à vero Deo recedens, exutâ omni verecundiâ, frontem meretricis induiſſet, ſic loquitur Ierem. 2. 25. *Deſperaui, nequaquam faciam; adamaui quippe alienos, & poſt eos ambulabo.* Enimvero vt vxoris infamia redundat in maritum, cuius thalamus nefandâ libidine contaminatur; ſic animæ perfidiâ, adorabilis ſponſi immortalis humanitas, non polluitur modò, ſed & quodammodo conſtupratur; quem merito pudeat hanc in ſponſam elegiſſe, hanc ſuæ charitatis

induiſſe purpurâ, gratiarum ornaſſe monilibus, & ſui cruoris venuſtaſſe purpuriſſo, quæ tantorum munerum immemor ſeſe dæmoni proſtituat leuis voluptatulæ gratiâ. ſanè Tertullianus Apologetici c. 15. audacter aſſeruit gentilium laſciuiam in eorum numina refundi: *Cætera*, inquit, *laſciuiæ ingenia, etiam voluptatibus veſtris, per deorum dedecus operantur.* Moxque recenſitis turpitudinibus variis, quibus numinum ſuorum feſta celebrabant, ſubjungit: *Nonne Diuinitas conſtupratur?* Verùm id de falsâ Diuinitate dixit Tertull. quam ethnici ſuis ſtupris conſtuprabant. Quantò ſceleratior anima Chriſtiana, quæ diuinæ facta conſors naturæ in baptiſmate, ſponſi carne toties in ſacra ſynaxi ſaginata, & cruore inebriata, rupto nihilominus fœdere coniugali, pactum init cum morte, mœchatur cum dæmone ipſius miſerabilis concubina? Nonne Chriſti Diuinitas talibus ſpurcitiis violatur, & humanitas conſtupratur? Nonne diuina facies de meretricis impudentiâ pudore ſuffunditur.

2. Leæna adulterini coitus odorem limpidi fontis latice abluit, antequam ad coniugem accedat. Vtinam anima quæ fornicantem leænam ſecuta eſt, ſequeretur & pœnitentem, ſiue adulterij ſordes eluentem, & vberi lacrymarum fonte admiſſi facinoris odorem abſtergeret. Ea enim eſt pœnitentiæ vis, ea lacrymarum efficacia, vt peccata diluant, vtpote quæ preces oculares ſint, & veniam plorando implorent. Ad hunc fontem his eam verbis ſponſus, inuitat Ieremiæ 3. *Vulgo dicitur, ſi dimiſerit vir vxorem ſuam, & recedens ab eo duxerit virum alterum, nunquid reuertetur ad eam vltra? Nunquid non polluta & contaminata erit mulier illa? tu autem*

fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ego ſuſcipiam te. Quid his verbis ſuauius? quid hoc inuitatu amantius? Nempe in lege veteri mulier à viro repudiata nec ab ipſo reuocari, nec illa ſponte ad ipſum redire poterat, ſine vtriuſque, immo & totius terræ dedecore, iuxta legem Deuteron. c. 24. 5. Chriſtus vero quamuis ſponſam non prius deſeruerit quàm ab ipsâ deſereretur, magis tamen de illius ſalute, quàm de proprio decore ſollicitus, quantumuis ingratam & infidelem ad priſtinos reuocat amplexus, quin & lateris hiulcam dilatat cicatricem, vt cordis ſinu reducem ſuſcipiat, & manante ſanguine ſordidam emundet: his illam verbis ad Euchariſtiæ nuptialem thalamum allectans: *Tu fornicata es cum amatoribus multis, verumtamen reuertere ad me, & ego ſuſcipiam te.* Cuius vel adamantinum pectus his non emolliretur illecebris? vt igitur maiori cum fiduciâ ſponſi proruat in amplexus, pœnitentiæ lauacro maculas abluat, amori ſuo gemebunda dicat cum Auguſtino Pœnitente, lib, 2. Conf. c. 1. *Amore amoris tui facio iſtud, recolens vias meas nequiſſimas in amaritudine animæ meæ; vt tu dulceſcas mihi dulcedo non fallax, dulcedo felix & ſecura, & colligens me à diſperſione, in quâ fruſtatim diſciſſa ſum, dum ab vno te auerſa, in multa euanui.* Videat quia malum & amarum eſt reliquiſſe Dominum, & fontem aquæ viuæ, vt ciſternam diſſipatam multo ſibi labore foderet; alacriter dehinc properet ad fontes ſaluatoris, nihil metuens ne dilectus adulterij odorem percipiat, totâque vi conſurgat in pœnam, quandoquidem amariſſimæ contritionis nitro, & lacrymis abluta, ſuauem deinceps pœnitentiæ fragrantiam exhalat.

3. Reuertentem ab illicito pardi coitu leænam, fonte tamen prius ablutam, tantò libentius maritus excipit, quantò diutius cupitis caruit amplexibus: ſic & animam pœnitentem eò Chriſtus alacrius ad nuptiale Euchariſtiæ conuiuium admittit, & amplectitur amantius, quò illius fugam & abſentiam tulit iniquius; reducem amicè conſolatur, iiſque Auguſtini vocibus, lib. de ſubſtantia dilectionis c. 3. to. 4. blanditur, hiulcas eidem cicatrices oſtendens: *Suge o apicula, ſuge & bibe dulcoris inenarrabilem ſuauitatem; immergere & replere, quia ille deficere neſcit, ſi tu non incipias faſtidire. Adhære ergo, & inhære, ſume & fruere; ſi ſempiternus guſtus fuerit, ſempiterna quoque beatitudo erit.* Quis, amabo, lacrymarum nitro lauari detrectet, vt iis poſtmodum ſponſi fruatur blanditiis? quis abnuat pœnitentiæ tranſire torrentem, vt demum in Euchariſtâ diuinæ torrente voluptatis inebrietur? quis Chriſti refugiat occurſum qui ſcelera noſtra nouis vlciſcitur beneficiis? *Quàm leni, & dulciſſimo ſpiritu imbutus eſt ſpiritus illius*, ait P. Damianus ſer. 29. *qui nouit ſpiritu lenitatis peccatores inſtruere, ſuſpendere vindictam & affectuoſis officijs inuiſcerare ſibi peccatorem, donec vitæ reddatur.* Hæc seriò cogita peccatrix anima, ablue ſordes lauacro pœnitentiæ, vt deinde immergaris Euchariſtiæ fonte, dic cum leænâ pœnitente; *Sceleris ne prodar odore, abluor.*

EMBLEMA LV.

MONOCEROS MITESCENS VIRGINIS VELO OBVOLVTVS.

Monoceros pugnax, & inexpngnabilis armis,
Terribilis populis, terribilisque feris;
Virginis amplexu sensim mansuescit, & vltro
Cornu inclinato vincla iugumque subit.

Virgineas non ille manus, non vela recusat,
Dulce reuinciri virgine, dulce capi.
Tota superiecto rabies vanescit amictu:
Nempe feram cicurat virginitatis amor.
Quem vis nulla capit, capit illibata puella;
Quem non missa domant spicula, vela domant.

APODOSIS.

Monoceros, summi Patris inuictissima proles,
Cuius & immensum robur, & ira grauis.
Numinis accensi quis ineuitabile cornu
Perferat, horribiles effugiatue minas?
Virginei sed enim floris pellectus odore,
Virginis in gremio vincula sponte gerit.
Hæret in altari tenui irretitus amictu,
Quemque furor nequijt vincere, vincit amor.
Illius exemplo; furijs vltricibus ardens,
Vela Sacramenti suscipe, mitis eris.
Virgo latens Deitas, est Eucharistia virgo;
Mitigat immanes vmbra vtriusque feras.

FONS EMBLEMATIS.

MOnoceros robore suo inexpugnabilis & indomita fera est, bicubitali cornu armata, morsu graui, & calcibus crudeliter pugnat, viua non venit in hominum potestatem, & interimi quidem potest, capi non potest. Cum gregalibus suis dimicat certamine ad mortem vsque ingrauescente; desertissimas incolit regiones, hostis est leonis; quare leo conspectâ hac ferâ ad arborem aliquam se recipit, & irruentem in se declinat: illa cornu arbori infixo hæret, & à leone occiditur. Nunc quâ ratione tantâ feritas mansuescat sic explicat Tzetzes 5.7. *Iuuenem aliquem robustum ve-*

natores puellæ instar vestitum, & aromatibus aspersum statuunt è regione loci, in quo Monoceros fuerit; ita vt odoris suauitas auræ flatu ad belluam deriuari possit; ipsi interea occultantur. Mox fera odore illecta ad iuuenem accedit, ille amplis muliebribus manicis totis refertis aromatibus eam obuelat, & ligat. Tum venatores accurrunt, & cornu quod venenis resistit, refecto, feram aufugere patiuntur. Hactenus Tzetzes; cui subscribit Albertus docens Vnicornem adeo puellas virgines venerari, vt ipsis visis mansuescat, & aliquando iuxta eas in somnum lapsus ligetur, & capiatur.

INTERPRETATIO.

1. Monoceros cũ suis gregalibus pugnâ ad mortem vsque ingrauescente dimicans, cæteris verò animantibus, (si leonem excipias) sese supra modum mitem & placidum exhibens, Dei filium ad viuum exprimit, erga perduelles angelos seuerissimum, erga lapsos homines humanissimum. Quidni etenim angeli illius gregales dicantur? cum puri sint spiritus & immortales, non secus ac Patris vnigenitus. Quidni homines alieni ab ipso censeantur, vtpote ratione carnis eidem absimiles? iam aduerte nostri Monocerotis aduersus gregales suos incredibilem feritatem. Immortales illi spiritus viuidæ sui conditoris imagines, tot naturæ eximiis dotibus, tot gratiæ opibus illustres, insano natiuæ pulchritudinis amore capti, Dei filium humanitate nostrâ vestiendum aspernati, quâsi teneri Monocerotes aduersus inexpugnabilem Monocerota totius gregis ducem ambitionis erectis cornibus insurrexerunt. Quid ille à suis gregalibus atrociter impetitus? furit illico, totâ-

que vi in vltionem consurgit, eosque ineuitabili iustitiæ cornu transfixos in tartara deturbat æternis cruciatibus addictos. En ingrauescentem ad mortem vsque, & mortem æternam mystici Monocerotis aduersus gregales suos pugnam. Non attendit egregiam angelicæ naturæ pulchritudinem, ingenii solertiam, primordialis gratiæ splendorem, bona innumera ex culpæ condonatione secutura, puta gloriam sui nominis ex perpetuis eorum laudibus non mediocriter augendam; pro nihilo duxit damna ex eorum damnatione fluxura, diuini cultus exterminium, suorum euersionem altarium, erectionem idolorum, generis humani lapsum, aliaque id genus mala grauissima; sed vltricis iustitiæ cornu ventilatos, in inferorum ergastulâ compegit. Sic cum suis gregalibus, purus spiritus cum puris spiritibus, ad mortem vsque pugnauit. O stupendam in angelos filij Dei seueritatem! Sed ô miram & ineffabilem erga sibi alienos homines benignitatem! Quid enim magis à Deo immortali & inuisibili spiritu alienum, quàm homo mortalis atque carnalis? quæ porro maior benignitas, quam filiis iræ, gehennæ reis, mortis æternæ victimis; ignis inferni pabulis, non solum pœnitendi spatium concedere, quod angelis negauit, verùm & illos ad pœnitentiam suauiter allicere, pœnitentes humaniter excipere, exceptos charitatis stolâ induere, indutos gloriâ coronare? Scio decuisse in secundo peccato, filij Dei exerceri misericordiam, post exercitam in primo vltricem iustitiam; tum quia angelus in propriâ personâ sponte suâ, nullo suadente deliquerat; homo vero Dæmonis impulsu, eiusque posteri in ipsius personâ duntaxat ceciderant; tum quia omnis ho-

minum multitudo perierat, non angelorum. Nihilominus poterat perduelles homines æternis addicere cruciatibus in perditionis massâ derelictos: ac proinde. *Misericordiæ Domini quia non sumus consumpti.*

2. At vnde ista Monocerotis nostri, erga alienos homines, inexpectata lenitas? ex vmbrâ Virginis, ex virgineo assumptæ humanitatis amictu, ex Sacramentalibus velis. Virgo quidem illum in excelsis Empyrei montibus quasi soliuagum, virtutum suarum fragrantiâ suum in sinum attraxit, & ipsa Spiritu sancto prius obumbrata, virgineæ carnis amictu dehinc illum inumbrauit, vt vmbræ istius refrigerio diuini furoris æstus temperaretur. Vel potius ipsamet humanitas assumenda Virgo fuit Gratiarum omnium vnguentis delibuta, quæ virtutum aromatibus vnicornem allexit, & suo complexu mitigauit, & dum hominem fecit, humaniorem reddidit. Quippe si humanum dicimus qui hominem hospitio suscipit, nunquid ille censendus omnium humanissimus, qui non solum hominem hospitio suscepit, sed & proprio supposito sustinuit? quod enim hæc singularis humanitas, in filij Dei destinata cõnubium, omnium charismatũ odoribus perfusa fuerit, vt dignum fieret diuinæ hypostaseos sanctuarium, hoc Tertulliani discursu l. de resurrectione carnis c. 6. facile demonstratur: *Non es diligentior Deo; vti tu quidem scythicas, & Indicas gemmas, & rubentis maris grana candentia, non plumbo, non ære, non ferro, ne argento quoque oblaquees, sed electissimo, & insuper operosissimo describes auro; vnguentis pretiosissimis quibusque vasculorum prius congruentiam cures; proinde perspectæ ferruginis gladijs vaginarum adæques dignitatem:* Deus *vero animæ suæ vmbram, spiritus sui auram, oris sui operam vilissimo alicui capu-*

lo commiſerit, & indignè collocando vtique damnauerit? Quod enim ille de rationali animâ, id æquiori iure de Verbi ſacratiſſimâ hypoſtaſi dicimus, cui ſuſcipiendæ congruum Deus præparauerit tabernaculum, humanitatem, inquam, omnium gratiarum aromatibus perfuſam, quorum fragrantia in ipſius gremium alliceretur, vt ibidem velis operta ligaretur; velis vtique Sacramentalibus, quibus nihil ad ſpeciem fragilius & debilius, nihil ad ligandum omnipotentem reapſe potentius; quandoquidem iis conſtrictus in altari immobilis hæreat exutâ priſtinâ feritate, indutâ ineffabili lenitate, ibidemque ſopitis ſenſibus, noſtras vltrò veniat in manus. Nimirum. *Feritas cadit obruta velo.*

EMBLEMA LVI.

CERVVS ANGVIBVS PASTVS; NON ANTE BIBENS, QVAM LACRYMATVS SIT.

Ceruus vbi attractos admotis naribus angues
Glutiit, accendunt hausta venena sitim.
Propterea fontes æstiuo sole requirit,
Frigida vt ardorem pectoris vnda leuet.

Vipereâ ne carne satur rumpatur ab haustu,
Tantalus in medio sustinet amne sitim.
Interea erumpunt lacrymæ, quas intimus ardor,
Eliquat, in lapides cogit & vnda nouos.
Nec prius attingit latices, quam lacryma virus
Dißipet: in lacrymis tota medela latet.

APODOSIS.

Haud licet altaris latices haurire salubres
Cui scelerum viru mens moribunda tumet:
Diuino calice abstineat, ne cordis ad arcem
Peruehat arcanam potio iniqua luem.
Diffluat in lacrymas vehemens quas feruor amoris
Elicit, & fletu diluat antè scelus.
Culpa ciens lacrymas non tota est conscia, viru
Gemma oritur, fœdi filia pulchra patris.
Gutta fluens oculis velut Indicus vnio fiet
Vt medicina reo, sic pretiosa Deo.
Post lacrymas è fonte potest haurire salutem:
Qui non flet moritur, ne moriare, fleas.

FONS EMBLEMATIS.

BElzaar eſt antidotum contra venena epotum efficaciſſimum, & prorſus diuinum: ſiquidem medicus probatiſſimus Auenzoar lib. 1. teſtatur ſe hoc vno medicatum eſſe quemdam, qui pernicioſiſſimum venenum ſumpſerat. Cæterum huius medicamenti origo huiuſmodi eſt. Ceruus poſtquam cum ſerpentibus congreſſus fuerit, & eas deuorauit, ſiti correptus præſertim in regionibus Orientem verſus, vbi prægrandes reperiri conſtat, mox ſtagnum, aut flumen aliquod quærit, in quod ſeſe immergat; iuxta illud regij Prophetæ: *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſide-*

rat anima mea ad te Deus. Inde tamen naturâ ita docente, velut Tantalus, in mediis ſitiens fluctibus non bibit, nam ſtatim concideret mortuus, ſi quid aquæ deguſtaret. Erumpunt autem interim lacrymæ ex oculis, quæ paulatim craſſeſcunt, coguntur, & coagulantur, atque in caſtaneæ magnitudinem excreſcunt, quas poſtquam ex aquis euaſit ceruus, deciduas homines obſeruant & colligunt. Hoc illud eſt Belzaar tantæ apud illos qui poſſident æſtimationis, vt cuiuis veneno vel medium vnguem apponant. Hactenus Agricola apud Geſnerum in ceruo c. 3. pag. 353. qui coniicit hunc lapidem appellari a dictionibus Hebræis, Baal quæ dominum, & Zehari quæ venenum ſignificat, quaſi Dominus Venenorum.

INTERPRETATIO.

1. NOn immeritò S. Chryſoſt. hom. 61. ad pop. Antioch. Euchariſtiæ fontem magno illi fonti comparat, qui quatuor diuiſus in alueos, vniuerſam paradiſi planiciem fæcundis fluctibus irrigabat: *aſcendebat*, inquit, *ex Paradiſo fons fluuios emittens ſenſibiles; ex hac menſâ fons aſcendit ſpiritales emittens fluuios.* Siquidem inter reliquos Saluatoris fontes præcipuus, aquâ perenni diffluit, quâ ſordidæ mentes abluuntur, aridæ rigantur, ſteriles fœcundantur; quam nec Eccleſia vbique terrarum diffuſa repetitis vſque ad ſæculi conſummationem hauſtibus exhaurire poſſit. Fontis huius crater diuino liquore exuberans & redundans, Dominicum pectu; latex profluens, pretioſiſſimus eiuſdem cruor, quem in noſtrorum ablutionem criminum copioſè profudit. In huiuſce fontani crateris orâ ſitibundus ſedit

olim ille diſcipulus qui ſupra pectus Domini in Cœnâ recubuit, quique, vt cum Gregorio Nyſſ. loquar hom. 1. in Cant. *Velut quandam ſpongiam cor ſuum appoſuit fonti vitæ, & ex ineffabili quadam traditione repletus Chriſti myſteriis, nos implet bonis quæ ei à fonte ſunt indita.* Huius verò fontis laticem diuinum eſſe ſanguinem nouerat S. Ambroſ. dum l. de hisqui initiantur myſteriis c. 9. Chriſtianum cum Hebræis comparans, ita diſſeruit: *Illis aqua de petra fluxit, tibi Sanguis è Chriſto. Illos ad horam ſatiauit aqua; te ſanguis diluit in æternum. Iudæus bibit & ſitit; tu cùm biberis, ſitire non poteris.* Proinde quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita ad hunc fontem anhelat pœnitens anima, fontem vtique vitæ, fontem gratiæ, fontem futuræ gloriæ, cuius nectareis fluctibus vterque militantis & triumphantis Eccleſiæ Paradiſus irrigatur, cuius aqua ſaliens in vitam æternam ita bibentes implet, vt non ſitiant in æternum, quoniam iis propinat bonum, quod ſatiat in æternum.

2. *Ceruus ſerpentes necat,* inquit Aug. in Pſal. 41. *& poſt ſerpentum interemptionem maiori ſiti inardeſcit: peremptis ſerpentibus ad fontes acrius currit. Serpentes vitia tua ſunt, conſume ſerpentes iniquitatis, tunc amplius deſiderabis fontem veritatis. Si mauis facere iniquitatem, quàm aliquod commodum temporale contemnere, morderi magis elegis à ſerpente, quàm perimere ſerpentem. Cum ergo adhuc faueas vitio tuo, cupiditati tuæ, auaritiæ tuæ, ſerpenti tuo; quando in te inuenio tale deſiderium quo curras ad fontem aquarum? Quando concupiſcis fontem ſapientiæ, cùm adhuc labores in veneno malitiæ? interfice in te quicquid contrarium eſt veritati. Et cùm te videris tanquam vacare à*

cupiditatibus peruersis, noli remanere quasi non sit quod desideres; desidera ad fontes aquarum: habet Deus vnde te reficiat, & impleat ad se venientem, & sitientem post interemptionem serpentum, tanquam velocem ceruum. Præclarè id quidem, & ad rem quam versamur apposite. Nihilominus vt ceruus serpentinis morsibus saucius, & hausto veneno turgidus, etsi impigrè curat ad fontes, iisque etiam sese immergat altius, vt aquæ frigore collectus calor interior acrius aduersus hostile virus dimicet, potu tamen prudenter abstinet, sitimque diu sustinet, donec hausti veneni vis, erumpentibus lacrymis foras emittatur: ita peccator suam in perniciem Eucharistici fontis degustaret latices, nisi vberibus pœnitentiæ lacrymis, admissi sceleris venenum prius expelleret. Vitales lacrymæ, quæ mortem instantem abigunt, virus dissipant, vitam reparant, salutem pariunt, & dilectionis ardore sursum, vaporis instar, attractæ, iudici se sistunt, exorant inexorabilem, flectunt inflexibilem, & absque supplicationis pudore mutâ quadam eloquentiâ, veniam extorquent! Potentes lacrymæ, quæ peccatricem animam rebaptisant, relapsam erigunt, captiuam iterum redimunt, sordidam abluunt, aridam irrigant; quæ & vitia submergunt, & ardores concupiscentiæ temperant, & gehennæ incendium prorsus extinguunt! Felices demum & diuites lacrymæ, quæ ceruinis longè pretiosiores, non in Belzaar, sed in margaritas inæstimabiles concrescunt, quibus diadema Redemptoris illuminetur; quæ denique, vt vtar verbis Ambrosij l. 10. in Luc. *Lauant delictum, quod voce pudor est confiteri, & veniæ consulunt, & verecundiæ; veniam non postulant, & merentur.*

3. Videre vis ceruum ſerpentinis vitiorum morſibus lacerum, vipereoque luxuriæ viru turgidum, inter medios Euchariſtici fontis latices miſerè ſitientem? lege Venerab. Petrum Cluniacenſem l. 1. de mirac. c. 2. *In Theutonicis partibus*, inquit, *Presbyter quidam impudicus Sacramenta redemptionis noſtræ Miſſam frequentius celebrando temerans, iram pariter & miſericordiam Domini erga ſe mirabiliter ſenſit. Nam Miſſam celebrans, cum iam ſe ad Sacramenta ſumenda pararet, repente caro Chriſti cum ſanguine, tam immundum vltra non ferens habitaculum, ab ipſius iam pene tenentis manibus euanuit. Admirans ille & obſtupeſcens, ab altari citiſſimè finitâ Miſſa receſſit. Cúmque indignationem Domini tam euidentis ſigni oſtenſione circa ſe commotam agnoſceret, ſemel tamen & iterum idem attentare veritus non eſt: ſed cum omnibus iam vt antè peractis ſollicitior, quæ appoſita erant oculis obſeruaret, & manibus contrectaret, vſque ad ſumendum aptaret, ſubito oculis, manibus ac ori tertiò inuiſibiliter ſublata diſparuerunt.* Iam vide, ſi lubet, ſitibundum ceruum vberrimè lacrymantem priuſquam diuini fontis liquorem hauriat & bibat. Pergit idem author: *Quo miraculo exterritus, multo tempore in ieiuniis, vigiliis, verberibus, cruciatibus & acerbâ corporis & cordis contritione emenſo, ſcelus ſuum Epiſcopo confeſſus, vt iterum pœnitentiæ lacrymiſque inſiſteret ab eodem admonitus eſt, quo purgatior & ſecurior rediret ad altare. Acquieuit ille, & ad propoſitum pœnitentiæ reuerſus, ſpiritu contribulato, lacrymiſque indeficientibus iram Domini in miſericordiam conuerti cogebat. Quid multa? expiatus & ablutus lauacro lacrymarum, de conſilio Epiſcopi acceſſit ad altare, totumque ſe lacrymis & contritione cordis immolans Deo, vſque ad perceptionem Sacramentorum vniuerſa rite peragens per-*

uenit. Et ecce nouo & inaudito miraculo, trium ante dictarum Miſſarum panes, qui indignè ſumere volenti ſublati fuerant, cœlitus allati ſunt, eoque iam diuino indicio ad hæc ſumenda digno facto, ante eum ſuper altare poſiti apparuerunt; cumque etiam oculos in Calicem admouiſſet, conſpexit pene vſque ad ſummitatem ſanguine repletum, & illarum Miſſarum detrimenta ad iſtius proueniſſe augmenta. Et ita de veniâ certior factus Deo placato gratias agens, qui vnum appoſuerat, quatuor panes, immo vnum Chriſti corpus & ſanguinem cum multa exultatione percepit. Hactenus Petrus Cluniac. Reuera ſacerdos ille qui ſuam in perniciem, ante lacrymas, fontis Euchariſtici latices attigerat, vbi vberrimis lacrymis ſcelerum virus è viſceribus expulit, ſuam poſtmodo ſitim, exuberantis calicis hauſtu, ſummo cum gaudio ſedauit; ac proinde meritò dicere potuit, *Bibendo perirem, ni prius illacrymer.*

EMBLEMA LVII.

FORMICÆ INDICÆ AVRO CONGESTO MINIME VTENTES.

Le garder, et n'en pas vser,
C'est proprement en abuzer. 57

I*Ndica congeſto formica ſeneſcit in auro,*
Inſatiata ſuas indiget inter opes.
Auri dira fames etiamnum animalia vexat;
Non auidas implet diues arena feras.

At propriis opibus non vti, nunquid abuti est?
Parta labore graui surripit Indus eques.
Aurum igitur seruare nocet, quia nullius vsus:
Pendere iis dolor est, accumulare labor.

APODOSIS.

Impius ingentem thesaurum in vase sacerdos
Possidet, at summas interit inter opes.
Negligit infelix gazis cælestibus vti;
Non pretioso vti corpore, nonne nocet?
Quid prodest reliquis seruare fidelibus escam,
Si cor inexpletum torquet acerba fames?
Indica censetur formica minister auarus;
Aurum habet in sacrâ pyxide, semper inops.

FONS EMBLEMATIS.

FOrmicæ Indicæ animalia sunt Aegyptij lupi magnitudine, & felium colore, sed cornuta, aurum ex terræ cauernis eruentia, in regione Septentrionalium Indorum, qui Dardæ vocantur, erutumque summâ curâ asseruantia. Accolæ æstiuos feruores maximè obseruant, illisque prę æstu in cuniculis latitantibus, aurum surripiunt. Sæpe tamen odore admonitæ formicæ è cauernis prouolant, crebroque lacerant, quamuis præuelocibus camelis fugientes. Tanta pernicitas, feritasque est cum amore auri. Ita Plinius lib. 11. c. 31. subscribit Theophrastus his verbis: Indorum Grypes, & Æthiopum formicæ, quanquam sint formâ dissimiles, eadem tamen agere student. Nam aurum vtrobique custodire perhibentur, & terram auri feracem adamare.

INTERPRETATIO.

1. CVm innumeri ac mirabiles planè sint sacræ communionis fructus, puta intima cum

Christo vnio, &, vt ita loquar, mira quædam commixtio, ac veluti transformatio, prauorum animi motuum sedatio, libidinosi ardoris extinctio, spiritalium sordium ablutio, infirmitatum medela, tentationum victoria, vberioris gratiæ impetratio, charitatis virtutumque cæterarum augmentatio, felix vitæ nostræ consummatio, aliique similes quos ex Eucharistiâ vtpote perenni donorum omnium scaturigine profluere docent sancti Patres: nullus inficiari potest, rariorem illius vsum damnabilem esse abusum, veteris Ecclesiæ consuetudini summopere repugnantem. Primi siquidem Christiani ab Apostolis edocti quantus in hoc Sacramento thesaurus delitesceret, quotidie in fractione panis, siue, vt habet Syrus interpres, in fractione Eucharistiæ perseuerabant, vt Act. c. 2. legimus. Quem morem Apostolicum satis insinuat S. Ignatius martyr, dum Ephesios ad crebriorem huius Sacramenti susceptionem iis hortatur verbis: *Date operam vt crebrius congregemini, ad Eucharistiam & gloriam Dei.* Immo & Anacletus summus pontifex ita fieri præcepit de consecr. dist. 2. *Peractâ consecratione omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere luminibus. Sic enim & Apostoli statuerunt, & sancta* Romana *tenet Ecclesia.* Quem quotidianæ communionis vsum in Ecclesiâ Romana vsque ad Hieronymi tempora viguisse ipsemet scribit ep. 50. *Scio*, inquit, *Romæ hanc esse consuetudinem, vt fideles semper Christi corpus accipiant.* Quod idem de Affricanâ Ecclesiâ testatur Cyprianus exponens hanc orationis Dominicæ petitionem: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Hunc panem,* ait, *dari nobis quotidie postulamus, ne qui in Christo sumus, & Eucharistiam quotidie ad cibum salutis acci-*

pimus, intercedente aliquo grauiore delicto, dum abstenti & non communicantes à cælesti pane prohibemur, a Christi corpore separemur.

2. Reuera tam salutaribus mysteriis non vti, esse propriè abuti multis euinci potest rationibus. Primum enim nunquid ille pharmaco abuti censetur, quod cum in pixide reconditum habeat, aduersus virulentas plagas efficacissimum, nihilominus inflicta sibi vulnera eodem vngere negligit? omnino. Vt enim cum Augustino loquar ser. 28. de verbis Domini: *Qui vulnus habet, medicinam requirit. Vulnus est quia sub peccato sumus, medicina est cæleste & venerabile Sacramentum.* Æger ergo Christianus Eucharistiâ quam *Pharmacum immortalitatis* vocat S. Ignatius ep. ad Ephesios, abutitur, dum illius vnctione suis vulneribus minimè medetur. Deinde nunquid ille pauper suâ culpâ fame interit, cui cum quotidie panis optimus offeratur, illum tamen tandiu comedere sustinet, donec ingrauescente fame moriatur? omnino: atqui quotidie primigenius gratiæ & charitatis humor externo venialium peccatorum calore sensim imminuitur, cuius dispendia nisi frequenti Panis supersubstantialis esu resarciantur, nos interire necessum est: quotidie nobis famelicis à Christo porrigitur: igitur qui eo non vtitur, prorsus abutitur concesso sibi munimine, inediaque meritò consumitur. Sic ratiocinatur loco cit. Aug. *ille panis animæ nostræ substantiam fulcit: quotidianus est; accipe ergo quotidie, quod quotidie tibi prosit.* Rursus nunquid ille thesauro abuti existimatur, quem cum in arcâ reconditum seruet, vnde sibi victum pariter & vestitum facili negotio comparet, illius tamen vsu abstinet, & præ nimio gelu nudus in-

terit? omnino. Atqui omnes cæleſtis ærarij gazas in vno Sacramento poſſidemus, ibidem Chriſtus fratribus ſuis, & victum ſuggerit & indumentum ſui titulo maioratus, proinde ſi non vtimur, ſi fame & nuditate morimur, nunquid paratiſſimo theſauri ſubſidio prorſus abutimur?

3. Quapropter iure inter alios damnandus eſt ille ſacerdos, qui cum Domini corpus quouis auro pretioſius & fulgidius in ſacrâ pyxide aſſeruet, eo ipſe nec vtitur crebrius, nec fideles eodem vti patitur: quippe formicæ Indicæ perſimilis, aurum non in proprios vſus congregat, & ineſtimabilis theſauri cuſtos infelix voluntariâ conſumitur egeſtate. In hunc damnabilem abuſum vehementius inuehitur Chryſoſtomus frequentis communionis zelator præcipuus, pluribus in locis, vt hom. 61. ad pop. *O conſuetudinem!* exclamat, *ô præſumptionem! ſacrificium fruſtra quotidianum; incaſſum aſſiſtimus altari, nullus qui communicetur. Hæc non vt temere communicemini, dico, ſed vt vos dignos reddatis. Non es hoſtiâ dignus, vel communione? igitur nec oratione.* Et hom. 5. in Epiſt. ad Timoth. eos redarguit, qui reuerentiæ prætextu à communione abſtinere conſultius ducerent; his verbis: *Hoc eſt quod vniuerſa perturbat; quia non munditiâ animi, ſed interuallo temporis longiore conſtare meritum putas, ſummamque arbitraris reuerentiam ac religionem eſſe, ſi non ſæpius cæleſtem illam adeas menſam. Ignoras quoniam indignè accedere, etiamſi ſemel tantum fiat, te ſupplicio tradit? dignè verò etiamſi ſæpe accedas, ſalutem inde conquiris. Non eſt audacia ſæpius accedere ad* Domini*cam menſam, ſed indignè accedere, etiamſi ſemel tantum quiſpiam toto vitæ tempore accedat.* Hanc eximij ſui magiſtri doctrinam altè animo imbiberat Caſ-

ſianus, qui collatione 23. cùm retuliſſet quoſdam in monaſteriis rarius ex reuerentiâ communicare, obiectioni ex Magiſtri principiis ſic ſatisfacit: *Multò iuſtius eſt, vt cum hac cordis humilitate, qua credimus & fatemur illa ſacroſancta myſteria nunquam pro merito nos poſſe contingere, ſingulis ea dominicis diebus, ob remedium noſtrarum ægritudinum præſumamus, quàm vt vanâ perſuaſione cordis elati, vel poſt annum dignos eorum participio nos eſſe credamus.* Concludo igitur cum S. P. Auguſtino loco ſupra memorato: *Sic viue, vt quotidiè merearis accipere. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur poſt annum accipere.* Crebro igitur Dominicæ carnis auro in ſacrâ pyxide ſeruato Chriſtianus vtatur, ne rarius vtens, Indicæ formicæ more, illo abuti cenſeatur; ſiquidem illo *Non vti, nunquid abuti eſt?*

EMBLEMA LVIII.

CAMELVS HVMI VLTRO PROCVMBENS, VT HERVM SESSOREM ADMITTAT.

INclinatus humi sessorem sponte camelus
Suscipit, & flexo poplite poscit onus.
Non admittet herum nisi pronus adoret, amanti
Nil graue; fert alacris nobile pondus amor.

APODOSIS.

Corpori adorando Domini se sponte sacerdos
Subijcit, atque oneri flectit vtrumque genu.
Quidni amet Angelicis humeris optabile pondus?
Quidni & adoret eum, quem poli adorat apex?
Ante Deum rectus corde est, qui corpore curuus:
Si bene curueris, tunc mage rectus eris.
Rectus corde capis Dominum, si pronus adores
Corpore; consurgis, dum venerando cadis.

FONS EMBLEMATIS.

MIrum est quod de camelo refert Gesnerus, ex variis authoribus, libro de quadrupedibus pag. 160. Inclinat se in terram, inquit, ac vltro procumbit, vt sessorem admittat, vel onus recipiat, mox denuo surgit. Est enim omnino facile ac morigerum animal, quod in tantâ corporis mole mireris.

INTERPRETATIO.

1. PRæclarè D. Aug. in Psal. 98. expendens vers. 5. *Adorate scabellum pedum eius; quoniam sanctum est. Quid habemus adorare*, inquit, *scabellum pedum eius. Sed videte, fratres, quid nos iubeat adorare. Alio loco scriptura dicit: cœlum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Ergo terram nos iubet adorare? Fluctuans conuerto me ad Christum, quia ipsum quæro hîc, & inuenio quomodo sine impietate adoretur terra scabellum pedum eius. Suscepit enim de terrâ terram, quia caro de terra est, & de carne Mariæ carnem accepit; & quia in ipsâ carne hîc ambulauit, & ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit, nemo autem illam carnem manducat, nisi prius adora-*

uerit, inuentum est quemadmodum adoretur tale scabellum Domini *, & non solum non peccemus adorando, sed peccemus non adorando.* Et meritò ita censuit realis in Sacramento Christi Præsentiæ præcipuus assertor Augustinus: quis enim eum peccare affirmet, qui supremæ veri Dei & hominis maiestati sub sacris speciebus delitescenti supremum latriæ cultum exhibet, quem summis iuris apicibus eidem deferre tenetur? quis illum sceleris alicuius reum æstimet, qui in Eucharistiæ veneratione beatos imitetur spiritus, quos vtpote in suâ felicitate æternos, & in æternitate felices, & in gratiâ stabiles, proindeque prorsus impeccabiles constat errare non posse? atqui Deum sacris symbolis inuolutum angelorum chori venerantur. Audi Chrysost. l. 6. de sacerdotio: P*er id tempus & Angeli sacerdoti assident, & cælestium potestatum vniuersus ordo clamores excitat, & locus altari vicinus, in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus est; id quod credere abundè licet, vel ex tanto illo sacrificio quod tunc peragitur.* Ego *verò & commemorantem quemdam audiui, cùm diceret senem quemdam virum admirabilem, ac cui reuelationum mysteria multa diuinitus fuissent detecta, sibi narrasse, se tali olim visione dignum habitum à Deo fuisse; ac per illud quidem tempus de repente angelorum multitudinem conspexisse (quatenus aspectus humanus ferre poterat) fulgentibus vestibus indutorum altare ipsum circumdantium, denique sic capite inclinatorum, vt si quis milites præsente rege stantes videat.* Dominum igitur in altari immortales illi spiritus inclinato capite, iunctis manibus, flexis genibus; immo & præ reuerentiâ faciem suam alis obtegentes adorant, & eos æmulabundus homo similem cultum exhibens pec-

caret? abſit, immo vero, ex Auguſtino, non adorando peccaret.

2. Rurſus quis niſi vel infidelis, vel inſanus, tres Magos ſapientiſſimos principes deliquiſſe cenſeat, dum præter ſtellæ ſpeciem quæ corporeum incitauit obtutum, fulgentiori veritatis radio collustrati, in carne Verbum, in infantiâ ſapientiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate Dominum maieſtatis adorarunt; & procidentes ad pueruli vagientis pedes, eidem conſentanea fidei ſuæ munera, Deo videlicet incenſum, regi aurum, homini morituro myrrham obtulerunt? atqui quem pupulum lacrymantem vilibus pannis inuolutum in ſtabulo poſitis diadematibus ſceptriſque venerati ſunt, eumdem nunc virum perfectum, inenarrabili gloriâ circundatum, non in ſtabulo, ſed in templo, non in præſepi, ſed in altari, non inter animantes, ſed inter angelorum acies, adoramus; ac proinde tantum abeſt vt peccemus adorando, quin potius grauiſſime delinqueremus non adorando. Audiendus iterum Chryſoſt. hom. 24. in 1. ad Corinth. *Tu non in præſepi, ſed in altari, non mulierem quæ in vlnis teneat, ſed ſacerdotem præſentem, & Spiritum perabundè ſuper propoſito diffuſum ſacrificio vides; nec vt Magi, corpus intueris, ſed eius potentiam, & omnem agnoſcis adminiſtrationem, & nihil eorum quæ per ipſum facta ſunt ignoras, & diligenter initiatus es in omnibus.* Quidni ergo eidem Domino quem fidei oculo in Sacramento præſentem intueris ſupremum latriæ cultum cordis & corporis poſtratione deferas? Sanè longè maiorem venerationem ſuadent magnifica templi ſtructura, quàm ruinoſi ſtabuli maceria; ornamenta aurea, quàm

fœnum & palea; sacerdos splendidè ornatus, quàm bos & asinus; altaris nitor, quàm præsepis fœtor; pretiosi calices, quàm cunæ pueriles.

3. Propterea grauiter & sententiosè Tridentina Synodus Sess. 13. c. 5. *Nullus*, inquit, *dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles, pro more in Catholicâ Ecclesiâ semper recepto, latriæ cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione exhibeant: Neque enim ideo minus est adorandum, quod fuerit à Christo D. vt sumatur institutum; nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dicit, Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adorauerunt; quem denique in Galilæâ ab Apostolis adoratum fuisse scriptura testatur.* Iure quidem, quoniam, vt ait Theodoretus dialogo 2. de his mysteriis disserens, *& creduntur, & adorantur; quod ea sint, quæ creduntur.* Creditur firmâ fide ab omnibus fidelibus realis Diuinæ maiestatis in hoc Sacramento præsentia, & fidei lumine voluntas ad cultum eidem exhibendum inclinatur: creduntur ibi plurima latriæ cultu dignissima, tota nimirum Saluatoris humanitas & Diuinitas, hypostasis Verbi, ac proinde tota Trinitas; meritò igitur adorantur, quod ea verè sint quæ creduntur. Nec mirum si ab hæreticis Sacramentariis non adorantur hæc mysteria, quandoquidem qualiâ sunt non creduntur: mirum verò valde foret, si à Catholicis non adorarentur, quando ab iis qualia sunt, inconcussâ fide creduntur. Caue ergo, Christiane, ne Dominum quem Angeli, quem Magi, quem Apostoli humiliter adorauerunt, excipias, nisi

prius adores : *Nemo enim carnem eius manducat, nisi prius adorauerit* ex Augustino : *adora, & manduca*, clamat Chrysost. hom. 3. in ep. ad Ephes. *Accede pronus, adorationis in modum, & venerationis*, inquit Cyrillus Hierosol. catechesi 5. *Dignum Domino submissio reddet.*

EMBLEMA LIX.

ALCE IN PASCENDO RETROGREDIENS, NE SEIPSAM LÆDAT.

N*E fera grande labrum lædat, quod prominet ori,*
Retrogrado greſſu gramina læta ſecat.

APODOSIS.

Mens humilis refugit Diuinæ accumbere menſæ,
Nec tremulis audet tangere ſacra labris.

Quò magis indignam tanto se credit honore,
Sanguine potari, carne meretur ali.
Nempe retrò cedens accedit, & optima carpit
Pascua; digna magis, quò sibi digna minus.
Progreditur gradiendo retrò, dum pascitur: optas
Progredi in hoc pastu? discito retrogredi.

FONS EMBLEMATIS.

SOlinus Polyhistoris c. 23. sic scribit: Sunt & Alces mulis comparandæ, adeo propenso labro super ore, vt nisi recedentes in posteriora vestigia pasci non queant. Plinius idem docet de Machli, quam multi cum Alce confundunt: labrum, inquit, ei superius prægrande, ob id retrograditur in pascendo, ne in priora tendens inuoluatur. Meminit etiam Aristoteles boum opisthonomorum, id est retropascentium l. 2. de partibus animal. c. 16. Vbi autem reperiantur non refert. Cæterùm Herodotus author est in Lybia boues opisthonomos esse, id exprimentibus cornibus quæ adnuunt, proclinanturque in ima, & oculos obumbrant.

INTERPRETATIO.

1. ETsi frequenti sacræ communionis vsu nihil melius vtiliusue Christianis a Deo præpotente concessum fuerit; si præcisè Sacramenti virtus summè salutaris attendatur; & ideo vt supra in 57. Emblematis interpretatione vidimus, sancti Patres nos ad quotidianam panis vtique quotidiani comestionem adhortentur, vt qui quotidie concupiscentiæ calore consumimur, quotidie pariter huius cælestis alimenti subsidio reparemur: Nihilominus si hominis ad Sacramentum acce-

dentis expendatur diſpoſitio, præſtat nonnunquam a ſacrâ mensâ recedere, & inſtar Alces retropaſcentis, in hac diuinâ paſtione retrogredi, ne magis periculoſa ſit, quam ſalubris. Hæc eſt doctrina S. Th. 3. p. q. 80. a. 10. *Si aliquis*, inquit, *ſe quotidie ad hoc paratum inueniat, laudabile eſt, quòd quotidie ſumat. Vnde Auguſt. ſer. 28. de Verbis Domini cùm dixiſſet: Accipe quotidie, vt quotidie tibi proſit, ſubiungit; Sic viue, vt quotidie merearis accipere. Sed quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta huius deuotionis occurrunt, propter corporis indiſpoſitionem, vel animæ, non eſt vtile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere, ſed quotieſcunque ſe ad illud homo inuenerit præparatum.* Reuera cùm ex S. Bonau. faſciculariı c. 7. tria præexigat digna huius Sacramenti ſuſceptio, ſcilicet corporis munditiam, conſcientiæ puritatem, & feruidam cordis deuotionem; ex hoc triplici capite poteſt Chriſtianus ab altaris mensâ recedere, & in paſcendo retrogredi, quòd vel corporis immunditiâ, vel conſcientiæ maculâ, vel deuotionis carentiâ quaſi labro prægrandi os ad paſtum hians obſtruatur. De corporis quidem immunditiâ ita ſcribit S. Hieronymus in Apologiâ ad Pammachium: *Ipſorum conſcientiam conuenio qui eodem die poſt coitum communicant. Probet ſe vnuſquiſque, & ſic ad corpus Chriſti accedat: non quod dilatæ communionis vnus dies, aut biduum ſanctiorem efficiat Chriſtianum, vt quod hodie non merui, cras vel perendie merear: ſed quod dum doleo me non communicaſſe corpori Chriſti, abſtineam me pauliſper ab vxoris amplexu, vt amori coniugis, amorem Chriſti præferam.* Nimirum virginalis Chriſti caro, tantam angelicæ puritatis ſpirat fragrantiam, vt illibatus eius flos, etiam

innocentis voluptatis afflatu videatur offendi. Et hinc fluxit laudabile Carthuſianorum inſtitutum, qui vel inuoluntariâ immunditie polluti, eo die non dico ſacrum facere, aut eidem miniſtrare præſumunt, ſed nec inferiorem altaris gradum audent attingere.

2. De conſcientiæ puritate communioni præmittendâ ita cenſet Chryſoſt. hom. 17. in ep. ad Hebr. *Quos magis acceptabimus? eoſne qui ſemel, an eos qui ſæpius, an illos qui rarò accipiunt? Neque illos qui ſemel, neque qui ſæpius, neque qui rarò, ſed eos qui cum mundâ conſcientiâ, qui cum mundo corde, cum vitâ irreprahenſibili, iſti ſemper accedant. Qui verò tales non ſunt, neque ſemel. Quid ita? quia iudicium ſibi accipiunt, & damnationem & ſupplicium.* Cui ſubſcribens Theophyl. in illud 1. Corinth. 11. 28. P*robet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat*, ait: *Iūdica igitur & explora conſcientiam tuam, & ſic accede; non quando fuerint feriæ, ſed quando purum teipſum, ac dignum inueneris.* Quiſquis igitur conſcientiam aliquo crimine contaminatam ſenſerit, ab Euchariſticis recedat pabulis, ne prominente criminis labro præpeditus, velut Alce in priora tendens inuoluatur, & cruentetur. Neque vero ſolùm grauiorum ſcelerum conſcientia Sacramenti huius vſum præpedit, ſed & veniales culpæ quæ ex malitiâ voluntatis in dies accumulantur, ex quibus animæ torpor oritur & tepiditas; *Indignè enim manducat & bibit*, inquit Anſelmus in eumdem Apoſtoli locum, *qui vel aliquod graue peccatum, vel multa leuia commiſit, & non confitetur ea priuſquam ad communionem accedat.* Vnde in eius mente, vt digna ſit, & animæ ſummopere proficua communio, etiam venialium culparum, maximè ex

malitiâ admiſſarum confeſſio præmittenda eſt: aliàs ſatius eſt ab ab altaris mensâ ſecedere, quàm accedere, ne nimis progrediendo, retrogrediamur.

3. De feruenti deuotione, quam tertio loco ſupra memoratus doctor Seraphicus exegit, ſic illam prærequirit Chryſoſtomus hom. 83. in Matth. vt iſto feruore deſtitutos ad ſacram ſynaxim accedere prohibeat his verbis? *Nemo igitur nauſeans accedat, nemo remiſſus, ſed excitati, incenſi ac feruentes omnes accedant.* & infra. *Non videtis quantâ infantes animi alacritate mamillas arripiunt, quanto impetu papillis infigunt labia? non minore cupiditate nos quoque ad hanc menſam, & ad huius calicis ſpiritalem accedamus papillam: immò verò maiore deſiderio, quaſi lactentes pueri, gratiam Chriſti ſugamus.* Nihilominus etiamſi quis minorem in ſe quàm par eſſet deuotionis feruorem ſentiat, non debet diutius à ſacrâ ſynaxi abſtinere, ne tepor in frigus tranſeat, dum longius ab igneâ charitatis fornace abſcedit; immò tantò citius ignem illum ſpiritalem debet requirere, quantò acrius frigus ſenſim inualeſcere perſentit. Eſt & alia ratio quæ plurimos in his cæleſtibus paſcuis retrogradi cogit, videlicet timor immodicus, ex tremendâ Dei abſconditi maieſtate procedens, maximè vbi ab illius conſideratione in noſtram vilitatem fit reflexio: plena ſiquidem ſancti cuiuſdam horroris veneratio eos ab altaris acceſſu auocat, vt ſpiritali duntaxat, communione Chriſtum excipiát, quem orali ſumere non audent; pium Centurionem æmulabundi qui dixit: *Domine non ſum dignus vt intres ſub tectum meum,* & illi quidem ſic retrogrediendo, ſicut alces, paſcuntur, tantò magis Sacramenti fructibus digni, quantò magis ſibi videntur indigni; & recedendo accedunt, & in

diuinis paſcuis retrogrediendo progrediuntur. Alcē ſic retrogrediendo paſtam exhibeo B. Bonauenturam qui ab arcani numinis maieſtate, timore reuerentiali perculſus, propriæque vilitatis conſcius, dum pluribus diebus à Sacramentali communione ſeſe temperaret: illud Petri ſæpenumero proferens: *Exi à me Domine, quia homo peccator ſum*; quodam die tremendo inſeruiens ſacrificio, cùm ſacram hoſtiam ſacerdos diuideret, meruit illius particulâ in ipſius os inuolante miraculosè ſaginari; tunc enim vt Alce, retrogrediendo paſtus eſt, quia filiali timore erga venerabile Sacramentum affectus, non ſolâ ſpiritali, ſed & orali communione coram Deo repertus eſt dignus. Deinceps tamen congruentius duxit in hiſce immortalibus paſcuis amore progredi, quàm timore retrogredi. Vnde & Faſcicularij c. 7. cum hanc quæſtionem ſibi propoſuiſſet: *Quaris, quo te affectu magis debeas excolere, timoris ſcilicet, & reuerentia; an amoris & deſiderij? an debeas, vt multi, cum importunâ deſiderij feſtinantiâ anhelare; an vt nonnulli reuerentia & timoris magnitudine, magnitudinem Sacramenti attendens, & propriam infirmitatem conſiderans, magis debeas affectu retrahi, & elongari?* cum vtrumque tutum eſſe reſpondiſſet, vt ſcilicet ex reuerentiâ timentes ſpem & deſiderium non relinquamus, & vt ex ſpe & fiduciâ non amittamus reuerentiam, ſic tandem quæſtionem reſoluit; *Simpliciter loquendo dubium non eſt, quin melior ſit affectus amoris, quàm timoris. Sed quod eſt ſimpliciter melius, in caſu eſt ſæpe peius, & pluribus periculoſius.* Ac proinde ſæpius ratione periculi, *Iuuat, ne paſtio lædat, retrogredi.*

EMBLEMA LX.

VENATOR ORBATAM CATVLIS TIGRIDEM, VITREÆ FORMÆ IMAGINE, DELVDENS.

ORbatæ catulis tigridi, sæuumque frementi
Latro nouâ vitreos obijcit arte globos.
Prolem auffert, vanâ dum ludit imagine matrem;
Illa sed impatiens frangit inane vitrum.

Tunc aperit fractura dolos, solam inuenit vmbram,
Prolem vbi germanam delituisse rata est.

APODOSIS.

Sic verum Domini corpus rapit hæresis, atque
Nudo animas pascit pane, meroque mero.
Grande Sacramentum commutat inanibus vmbris,
Fallacique offert vana elementa manu.
At solidum dum corpus hiat mens credula, inani
Delusa effigit languet, obitque fame.
Nonne pudet, Zuingli, pro corpore corporis vmbram,
Proque cruore Dei substituisse merum?
Dignum equidem munus moribundo Numine, frustum
Si dederit panis, quod foret esca canis.

FONS EMBLEMATIS.

TIgris inter omnes feras fœtus suos vehementer amat, & aduersus venatores pugnando, quæuis tela, & mortem quoque contemnit. Quippe ad suum reuersa latibulum, catulos sibi surreptos miserabili plangit vlulatu; & vestigia prædonum odore vestigans, incredibili velocitate persequitur. Venatores igitur, vt vtar veibis Alberti Magni, sphæras vitreas formam catulorum referentes, insequentibus matribus obiiciunt, quas illæ intuentes, imagine quam ipsæ reddunt decipiuntur, vt subesse catulos putent, idque eò magis, quod sphæra moueatur, ceu viuum animal in se continens. Sed cum tigris sphæram confringit pedibus, vt catulo potiatur, delusam se videns, pergit insequi, illi alias subinde sphæras obiiciunt, deluduntque; donec ad ciuitates vel naues euadant. Mater verò orba in littora mœsta vlulat, quandoque etiam præ doloris magnitudine mo-

ritur. Consentit S. Ambrosius l. 6. hexaem. c. 4. & Claudianus de tigride canit:

Vitreæ tardatur imagine formæ.

Quod fusius expressit Petrus Angelius Bargæus l. 3. Cynægetic. his versibus:

Speculo persæpe illuditur, vt se
Inspexit, natosque illic decepta putauit
Esse suos caueis, & iniquo carcere clausos.

Cæterum Ioannes Baptista Castaldus Marchio Mortaræ vsus est pro symbolo, tigride sese in speculo multarum facierum intuente, & vanarum formarum imagine delusâ, vt refert Typotius to. 3. Symbolorum pag. 169.

INTERPRETATIO.

1. CRudelis & fraudulenta Sacramentariorum hæresis, vbi dominatur, sæuit vt leæna; vbi famulatur, serpit vt vipera, sed astutiâ nocentior, quàm sæuitiâ, quòd illâ animam, hac vero corpus occidat. Aduersus sæuientem leænam opus est patientiâ, aduersus serpentem viperam vigilantiâ, dum sæuit, cogit Catholicos Christum in Sacramento negare; dum serpit, eumdem negare docet, metuenda magis dum fallit quàm cùm sæuit, nunc ingerit violentias, nunc insidias. Sæuientis leænæ fremitus à longè auditur, & ideo facile cauetur; serpentis, occultisque lapsibus surrepentis viperæ morsus minus præuidetur, ac proinde minus præcauetur. Iis fere verbis sui temporis hæreses depingit, & crudelem æstutamque illarum indolem exprimit hæreticorum malleus August. enarrat. in Psal: 39. Et verò quid crudelius quàm innocentibus vitam adimere, viatoribus necessarium viaticum aufferre, ac famelicis sitibundis panem panem potumque denegare, demum

legitimis filiis paternam hæreditatem eripere; at Euchariſtia vita eſt animarum, viaticum in Domino morientium, annona famelicorum, potus ſitientium, hæreditas filiorum, quibus ab hæreſi ſæuiſſimâ fraudantur. Summa igitur huius hæreſeos ſæuitia, nec minor aſtutia: quippe ne fideles ſurreptum ſibi Seruatoris corpus & ſanguinem, cum lacrymis & gemitibus, ab iniquiſſimâ raptrice repoſcerent, eos fallaci Dominici corporis imagine deluſit, eadem fere verſutiâ, quâ venator orbatæ catulis tigridi ſolet illudere, & vitrearum obiectu formarum inſequentem retardare. Primum igitur Caluinum huius hæreſeos anteſignanum, præcipuumque ſi non authorem, ſaltem fautorem, Chriſtum è Sacramento tollentem ſuffurantemque videamus: Sic ille in conſenſione de re ſacramentariâ in fine diſſerit: *Tollenda eſt qualibet localis præſentiæ imaginatio; nam cum ſigna hic in mundo ſint, oculis cernantur, palpentur manibus; Chriſtus quatenus homo eſt, non alibi quam in cœlo quærendus eſt.* Et infra. *Quia tamen corpus Chriſti finitum eſt, & cœlo vt loco continetur; neceſſe eſt à nobis tanto locorum interuallo diſtare, quanto cœlum abeſt à terrâ.* Vnde l. 4. inſtitutionis c. 17. §. 21. colligit, hæc verba *hoc eſt Corpus meum*, figuratè intelligi, huncque ſenſum reddere: hic panis eſt figura corporis mei. Nemo, vt opinor, non videt apertiſſimum furtum, quod fur ipſe in flagranti delicto deprehenſus palam confitetur. Etenim ſi non alibi, quàm in cœlo corpus Domini quærendum eſt, ſequitur nullatenus in Sacramento reperiri. En barbara huius hæretici ſæuities mortalibus vitam, famelicis cibum, legitimis filiis paternam hæreditatē teſtamento firmatam execrabili furto ſurripientis,

2. Iam fraudem eius & astutiam intueamur: sic enim Dominicum corpus suffuratur, vt nihil minus egisse videatur, dum incautos fideles vacuâ illius imagine deludit. Hinc l. 4. instit. c. 17. §. 10. furtum suum ita occultare nititur: *Non aliter animæ nostræ carne & sanguine Christi pascuntur, quam panis & vinum corporalem vitam tuentur & sustinent; & nisi quis fallacem vocare Deum volet* à quo nempe tam expressè dicitur HOC EST CORPVS MEVM *inane ab ipso symbolum proponi dicere numquam audeat. Quare accepto corporis symbolo, non minus corpus etiam ipsum nobis dari certò confidamus.* Idemque docet commentar. in c. 26. Mathæi, & in c. 11. prioris ad Corinth. tamdemque eodem cap. 17. instit. §. 11. post multa de sanctissimo Sacramento disputata iis verbis concludit: *Dico igitur in cœnæ mysterio, per symbola panis & vini Christum verè nobis exhiberi, adeoque corpus & sanguinem eius, vt primum in vnum corpus cum ipso coalescamus, deinde participes eius substantiæ facti in bonorum omnium communicatione virtutem quoque sentiamus* Et quidem cum ipsi posset opponi, nos nō posse corporis Christi realiter vniri, vtpote quod à nobis tanto distet interuallo; quanto cœlum abest à terrâ; Respondet eodem c. instit. § 10. *Etsi incredibile videatur in tantâ locorum distantiâ penetrare ad nos Christi carnem, vt nobis sit in cibum; meminerimus quantum supra sensus omnes nostros emicat arcana Spiritus sancti virtus, & quàm stultum sit eius immensitatem nostro modo velle metiri. Quod ergo mens nostra non comprehendit, concipiat fides, spiritum verè vnire quæ loco disiuncta sunt.* Quis hunc hominem ita disserentem audiens non sibi persuaderet, illum Domini corpus è Sacramento nunquam sustulisse; cùm nihilominus tot

magnificis verbis realem Christi præsentiam in specie contestantibus, nil nisi inanem illius vmbram afferat, vt patet ex prioribus ipsius testimoniis quæ velut oracula Caluinistæ sequuntur, & maximè ex eodem cap. 17. l. 4. instit. §. 5. & 31. vbi non aliam Dominici corporis manducationem agnoscit, quam fidei, aitque non opus esse, ad hoc vt edatur, vt per seipsum sit præsens, & ad nos è cœlo descendat, sed sufficere vt per fidẽ nos sibi præsentes faciat in cœlo. *Interim verò hanc non aliam esse quam fidei manducationem fatemur, vt nulla alia fingi potest.* & §. 31. *Christus præsens illis non videtur nisi ad nos descendat; quasi verò si ad se nos euehat vtique per fidem, non æque potiamur eis præsentiâ.*

3. Itaque eò tandem hæresis Caluiniana deuoluitur, vt realem Dominici corporis præsentiam aufferens, euanidam duntaxat illius imaginem nobis obiiciat, & ita fraudulenter illudat. O crudelitatem astutam, & crudelem astutiam! suffuratur callidè adorabile Domini corpus, sed vt execrabile furtum occultet, inanem illis figuram substituit, ne fideles exigant quod vix sibi sentiunt ablatum. Quis igitur instar tigridis suis orbatæ catulis, non doleat, crebrisque gemitibus requirat, quod à fraudulentâ raptrice sibi præceptum deplorat? Quis cum Magdalenâ non iis clamoribus Sacramentarios prædones insequatur: *Tulerunt* Dominum me um, *& nescio vbi posuerunt eum?* Michas Iud. c. 18. cum idola sua sibi surrepta magno eiulatu conquereretur, *respexerunt qui Deos eius abstulerant, & dixerunt; quid tibi vis? cur clamas? qui respondit: Deos meos quos mihi feci tulistis, & Sacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis, Quid tibi est?* Cur non æquiori iure conqueratur Christianus, quòd hære-

tici ſibi Dominum verum Deum & hominem, & incruentum corporis ipſius ſacrificium, & Sacerdotes, & templa, & altaria, & ſacras ceremonias, vno verbo religionem ipſam, quæ ſine præmiſſis ſubſiſtere nequit, abſtulerint? Tigris fractis ſphæris vitreis, quas ſuorum catulorum raptores obiiciunt, quibuſque ſobolem deliteſcere putauerat, ſe deluſam ſerò nimis agnoſcit, & præ dolore ſæpiùs interit; ſic plerique in extremis æternæ beatitudinis diſpendio ſeſe ab hæreticis deceptos, & inani diuini corporis vmbrâ deluſos experiuntur; quo fit vt miſerè pereuntes immortali vitæ moriantur, & interminabili viuant morti & gehennæ. O anima fidelis, hæretici fuge fraudulentas inſidias, qui tibi pro Domini carne, panis fruſtulum idoneum canis alimentum, pro Chriſti ſanguine vini guttam ſubſtituit, Nouique teſtamenti damnabili corruptelà, *rem ſurripiens miſeræ obijcit vmbram*

PISCES.

EMBLEMA LXI.

DELPHINVS A TROCTIS NON INVITATIS CONVIVIS LACERATVS.

DElphini placido regnantis in æquore troctæ
Mite iugum excutiunt, corpus & ore petunt.
Obrutus ille magis numero, quam robore victus
Subsilit, angit enim ſaucia membra dolor.

Hi contrà insurgunt, morsuque tenaciter vrgent:
Quisque sibi 'e lacero corpore frusta rapit.
Rege cruentato recipit se turba rebellis,
Postquam extincta sitis sanguine, carne fames.

APODOSIS.

Christus amat mites, at monstra simillima troctis
Odit, & ad morsus subsiliendo gemit.
Indolet innocuum lacerari corpus ab illis,
Quos vltrò propriâ pascere carne cupit.
Heu quales alo conuiuas! exclamat; amoris
Fercula, inaudito quisque furore rapit.
Quem tibi sponte cibum Saluator amabilis offert
Suscipe; amore capi vult, quod amore dedit.
Crimine si lanies corpus, laniaberis intus:
Ni conuiua Dei sis, lanio eius eris.

FONS EMBLEMATIS.

TRoctæ pisces (quos cum amiis Rondeletij cũfundit Gesnerus, quarumque iconem adfert vbi de amia) dentes habent frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit confringere possunt. Hamo capti soli ex piscibus non se ab hamo retrahunt, sed impellunt sese in ferrum, chordam consumere cupientes. Piscatores contra machinantur longas ansas: illi verò quoniam quodammodo valent saltu, ansas sæpè transiliunt, ac lineâ qua aguntur concisâ, ad piscium domicilia reuertuntur. Illi suigeneris grege coacto delphinos inuadunt, maximèsi quem segregatum circumuenire possint. Planè enim sciunt delphinum suis morsibus verberari asperrimè solere. Itaque troctæ ei accetrimè instant, delphinus contra resilit, & subsilit, & indicat quantum ex dolore torqueatur; idcircò

idcirco tenaciter vrgent, simulque ad saltum Delphini tolluntur; hic eos repellere conatur; illi verò nihil remittentes viuum lacerant. Posteà verò quam pro se quisque aliquam partem mordicus abripuerit, discedit. Delphinus verò libenter enatat, *Quum conuiuas, vt ita dicam, non inuitatos, cum suo dolore excepit.* Ita Ælianus l. 1. de animal. c. 5.

INTERPRETATIO.

1. VT Delphin hominum amantissimus, verèque φιλανθρωπότατος egregium est humanissimi Redemptoris hieroglyphicum, cuius, vt ait Apostolus, *Apparuit benignitas & humanitas, & græcè φιλανθρωπία,* Ita per troctas carniuoros sacrilegi diuinæ ipsius carnis laniones diagraphicè figurantur. De Amia siue trocta scribit Rondeletius eam esse gregalem, & ire cum sui similibus, rostro acuto, ventre crasso, ductis à dorso ad ventrem lineis obliquis nigricantem, oculis paruis auri æmulis: dentes habere serratos acutissimos in os recuruos, ventriculum fere ad podicem vsque demissum, fellis vesicam toti intestino attextam; carne vesci, aquis dulcibus delectari, celeriter augeri, eius incrementum singulis diebus intelligi, mollem & pinguem esse, delectabiliter degere, ad inferendam aliis piscibus iniuriam aptissimè armatam. Quis autem in hac Amiæ siue troctæ descriptione, non videat iniustos huius sæculi tributorum exactores natiuis depictos colobus? An non illi gregales, qui, vt noua in dies vectigalia excogitent, gregatim conueniunt, vt pariter gregatim corrasæ pecuniæ pondere in tartara ferantur? An non ventre crasso, qui prouin-

ciarum adipe ſaginati, populi ſubſtantiam abſumunt? An non obliquis lineis nigricantes, qui à recto diuinorum tramite mandatorum in obliquos iniuſtitiæ deflectunt amfractus? An non iis oculi auri æmuli, quibus, vt ita loquar, aurum Deus eſt, quique ſuam in auri copia beatitudinem collocant? An non iis dentes ſerrati acutiſſimi, & in os recurui, qui pauperes deuorant, qui proprios in vſus regia tributa conuertunt? Hoc enim eſt dentes habere in os recuruos. An non iis ventriculus ad podicem vſque demiſſus, qui epulantur quotidiè ſplendidè *quorum Deus venter eſt*, quos ventris obedientia finxit, qui cibos indigeſtos egerunt, vt recentes ingerant? An non iis fellis veſica toti inteſtino attexta, quibus inſunt fellea, vel potiùs ferrea in ſpoliatos inopes viſcera? An non illi carniuori qui diebus ab Eccleſiâ prohibitis carnes comedunt, qui plebis ſubſtantiâ farciuntur? Quò enim abiit tot macilentorum agricolarum adeps, quibus præter cutem & oſſa nihil ſupereſt, niſi in pingues eorum aqualiculos? An non aquis dulcibus delectantur, qui corraſas opes illicitis voluptatibus inſumunt! An non & celeriter augentur, & eorum incrementum ſingulis diebus ſenſu percipitur, qui ab extremâ paupertie, ad ampliſſimas diuitias, paucis annis perueniunt, ſtupente, totque impunita furta deplorante populo? An non denique velut troctæ, ad inferendam omnibus iniuriam paratiſſimi ſunt, qui non ſolùm ſubditis, ſed & principibus iniurij quorum theſauros ſuffurantur, & pretioſiorem eorum gazam, populi nimirum amorem & obſeruantiam auferunt?

2. Atque vtinam immanes Troctæ ſolùm pau-

peres viua alioquin Domini membra deuorarent, & eorum ſubſtantiâ farti, cruoreque ebrij, in adorabile Chriſti corpus non deſæuirent. Verùm, proh dolor! illorum crudelitas in regum regem redundat, quos lacrymantibus oculis, paſchali tempore, Corpus Dominicum ſacrilegè dilaniantes quotannis intuemur. Nimirum vbi ſæuiſſimè in oues debacchati ſunt, nil ſupereſt, niſi vt paſtorem diſcerpant, & troctarum inſtar Dominum Delphino humaniorem inhumaniter impetant. Sanè regni cœleſtis delphinem, paternæ gloriæ hæredem ſacrilegi quaſi agmine facto morſibus lacerant, dum renitentem, & præ dolore ſubſilientem impuris viſceribus abſorbent: ſed quàm inuitus Delphin noſter crudelia eorum pectora ſubit, tam libens conſumptis ſpeciebus, quibus quaſi catenis captiuus detinebatur, indè ſe proripit quoad ſubſtantiam, vnde iamdudum receſſerat per gratiam; nec minùs ſui corporis reos execratur, & punit, quàm tortores deicidas qui ſuam humanitatem atroci laniena deformarunt. *Nam*, inquit Chryſoſt. ho. 45. in Ioan. *Si qui regiam purpuram coinquinant, haud ſecus quàm ſi ſcindant puniantur; quid mirùm, ſi qui immundâ conſcientiâ Chriſti corpus accipiunt, idem ſupplicium ſubeant, quod qui eum clauis cruci affixerunt.* Rurſumque ho. 3. in Ep. ad Epheſ. *Si quis pedes regis canibus obiiciat, & in compedes iniiciat, an non erit obnoxius extremo ſupplicio? Tu totum corpus obiicis feris immanibus, & non horres?* Ita eſt: feris laniandum Chriſti corpus obiicitur, quoties ab indignis deuoratur; immò delphin noſter humaniſſimus mallet à troctis carniuoris lacerari, quàm à ſacrilegis violari. Nec enim ſcelus eſt, ſi caſu lapſam in mare ſacratiſſimam hoſtiam trocta deglutiat; ſum-

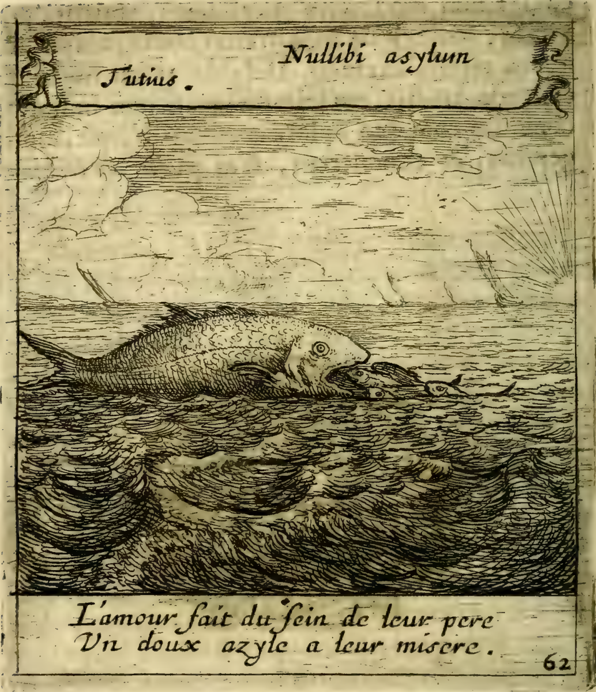
mum verò scelus est si sacrilegus eamdem excipiat. Quapropter meritò Cyprianus l. de lapsis, in Sacramenti profanatores his verbis inuehitur: *Mortiferos idolorum cibos adhuc penè ructantes, exhalantibus etiam nunc scelus suum faucibus, & contagia funesta redolentibus* Domini corpus inuadunt. *Quando occurrat scriptura diuina, & clamet, & dicat: Omnis mundus manducabit carnem, & anima quacumque manducauerit ex carne sacrificij salutaris quod est Domini & immunditia ipsius super ipsum est, peribit anima illa de populo suo.... Spretis his omnibus atque contemptis*, vis infertur corpori eius & sanguini, *& plus modo in Dominum manibus atque ore delinquunt, quàm cum* D*ominum negauerunt.*

3. Cæterum ad rem Eucharisticam pondero postrema Æliani verba: *Delphinus verò libenter enatat, quum conuiuas non inuitatos cum suo dolore excepit.* Inter Eucharistici epuli conuiuas alij censentur inuitati, alij non item, non secus ac in vltimâ cœnâ, ex Apostolis Iudas non inuitatus, cæteri omnes inuitati. Inuitatos existimo, qui nuptiali charitatis stolâ splendidi regalibus epulis accumbunt, non inuitatos censeo, qui pannosâ veste sordidi summi regis oculos offendunt, quos omnes, in vno Christus increpat Matth. 22. 11. *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* Quasi diceret: etsi omnes meum ad conuiuum vocauerim, id tamen egi eâ lege, vt exutis scelerum pannis, prius nuptialem stolam induerent, quàm cœnaculum ingredi præsumerent: nempe nuptiali togâ nudati, inuitati sunt, & non inuitati: inuitati quidem, quia cum reliquis ad regales nuptias vocati, ad quas antequam accederent, nuptialem, vt Dei auxilio poterant, habitum sibi compararent: non inuitati

verò, quia ſcelerum pannis ſordidi, nuptialis ſtolæ neglectu, regiis epulis cenſentur indigni: Reuera Chriſtus ad epulum inuitans Cant. 5. 1. clamitat: *Comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi.* Vel vt legunt Septuaginta, proximi, & fratres, & ita explicant particulam hebræam *Dodim* quæ propriè amores ſignificat. Ac proinde ad nuptiales epulas non niſi fratres chariſſimos, amicos, proximos, amoreſque ſuos inuitat, conſequenter inimicos omnes excludit. Delphin igitur noſter ſacrilegos troctis crudeliores quaſi non inuitatos, conuiuas cum ſuo dolore conuiuio excipit, multa gemens, & conquerens, *Heu quales alo conniuai!*

EMBLEMA LXII.

GLAVCVS TREPIDOS FOETVS ORE HIANTE, ORTA TEMPESTATE, RECIPIENS.

Mirus amor Glauci in ſobolem, ſi ferueat æquor,
Atque procelloſus turbo, notuſve furat:
Mox trepidos fœtus pater excipit oris aſylo;
Perfugium in placido pectore præſtat amor.

Æquore placato, reuomit quos ante vorarat,
Non ſatis eſt Glauco parturiiſſe ſemel.
Dum ſobolem ore capit, quis concepiſſe negabit?
Dum reuomit, rurſum quis peperiſſe neget?

APODOSIS.

Tot miſeris Ieſus animis reſerauit aſyla,
Carne quot in lacerâ vulnera ſponte tulit.
Quinque cicatricum ſinibus iactata receptat
Pignora, concepit pectore, eoque parit.
Hîc Thomæ quaſſata fides ſolidatur, in iſtis
Tuta foraminibus mens tremefacta latet.
Nil tentator obeſt protectis cordis aſylo:
Turbine concuſſus vulnera hiulca petat.
Scandere non opus eſt cœlos, vt poſſit ab illis
Protegi, in altari cui tot aſyla patent.

FONS EMBLEMATIS.

GLaucus piſcis pater factus, quos ſuſtulit ex coniuge diligentiſſimè cauet, ne inſidiis impetantur, neue pernicies vlla iis inferatur. Itaque donec læti ac ſine timore natant, tandiu illos cuſtodire non intermittit, nunc à tergo cum eis natans, nunc verò non à tergo, ſed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante excipit paruulum, deinde timore præterito, quem deuorauerat reuomit, qualem acceperat. Ælianus l. 1. de Auimal. c. 16.

INTERPRETATIO.

I. AMabilis Ieſus de diſcipulorum ſalute ſupra modum ſollicitus, imminente paſſionis ſuæ tempeſtate, cum teneros fœtus ingenti ter-

rore percellendos præuideret, eoſdem hiante, vt ita loquar, pectore, & amantiſſimi cordis ſinu recepit, vt vbi illos conceperat, charitatis ardore, ibidem eximeret à timore: quoſque pepererat oris eloquio, eoſdem cordis tueretur refugio. Nec ſollicito ipſius amori ſatis fuit, meticuloſam ſobolem proprij corporis vmbone protexiſſe, cruoris nectare roboraſſe, niſi illam inſuper Archangelicâ vallaret cuſtodiâ. Quippe in horto Gethſemani, iactus lapidis interuallo, à dilectiſſimis fœtibus violenter auulſus, quòd iis intimè vi ſacræ communionis adhæſiſſet, quaſi concarnatus & conuiſceratus; cùm factus in agoniâ prolixius oraret, & diuinam illis protectionem à Patre poſtularet, apparentem ſibi cælitus Archangelum ad eorum tutelam illico deſtinauit, de cuius fortitudine, vigilantiâ, & ſedulitate confiſus, cum prius iis mœſtus dixiſſet: *Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem*; miſſo deinde angelo, vultu hilariori ſubiunxit: *dormite iam & requieſcite.* Vtique Archangelicâ cuſtodiâ ſecuriores. Ita ſentit Hilarius l. 10. de Trinit. *Miſſo enim*, inquit, *ad Apoſtolorum tuitionem Angelo, & per eum confortato* Domino, *ne pro iis triſtis eſſet, iam ſine triſtitiæ metu exiſtens, ait: dormite iam & requieſcite.* Deinde domitâ iam morte rediuiuus, hiulca glorioſi corporis illis oſtendit vulnera, ſatis ſuperque innuens tot iis refugiorum patere ciuitates, quot in membris ſuis hiarent cicatrices; quibus potiſſimum vacillantem in fide Thomam adhuc de paſſionis procellâ trepidum excepit, ne incredulitatis turbine correptus interiret. Quis iſtam Glauci noſtri myſtici, in protegendis trepidis fœtibus non admiretur ſollicitudinem, quibus tot aſyla aduerſus hoſtiles incurſus

aperuit, quot in gloriosâ carne plagarum foramina ſeruauit?

2. *Abyſſus abyſſum inuocat* canit regius Pſaltes: Thomas, id eſt abyſſus inſcrutabilem hiulci Chriſti lateris abyſſum inuocauit: abyſſus dubietatis intrauit abyſſum firmitatis, vt hinc firmam & indubiam hauriret confeſſionem arcanæ Diuinitatis; vix enim lanceæ fixuram attigit, cum in hanc fidei profeſſionem erupit: *Dominus meus & Deus meus. Videbat*, ait Aug. tract. 121. in Ioan. *tangebatque hominem, & confitebatur Deum quem non videbat, neque tangebat; ſed per hoc quod videbat atque tangebat: illud iam remotâ dubitatione credebat.* Vides vt iſte piſciculus in fide trepidus, vbi paternum os, vbi Dominici lateris aſylum ſubiit, omnem omnino metum, dubiumque animo excuſſerit, & Diuini vulneris contactu, ſuæ vulnus incredulitatis curauerit. Sed operæpretium eſt audire Chryſologum ſer. 18. vbi Dominum rediuiuum diſcipulos his alloquentem verbis inducit: *Tactus digiti veſtri intrent veſtigia clauorum, manus veſtræ alta vulneris exquirant, aperite manuum foramina, ſulcate latus, aperite vulnera; quia negare non poſſum diſcipulis ad fidem, quod inimicis in pœnam ſæuientibus non negaui: palpate, & vſque ad oſſa inquiſitores ardui peruenite; vt vel oſſa carnis aſtruant veritatem, & me eſſe ipſum vel vulnera ſeruata teſtentur.* Vbi pondero primùm hæc verba: *Negare non poſſum diſcipulis, quod inimicis non negaui.* Ea enim eſt optimi Redemptoris charitas, vt non ſolum trepidis in fide diſcipulis patere voluerit ſuorum ora vulnerum, verùm etiam inimicis eadem aperiat in refugium. Vnde non eſt cur ſcelerum horrore territi, aut inſtantis iudicij timore concuſſi de ſalute deſperent, quibus tot aſyla patent

quot vulnera: ſolummodo doleant de præteritis, caueant de futuris, dehinc patulas ingrediantur cicatrices, experientur refugij ciuitates. Expendo etiam vltima Chryſologi verba, *& me eſſe ipſum vel vulnera ſeruata teſtentur.* Quid ais, vir diſertiſſime? aliuſne foret Chriſtus, ſi vel in cælis, vel in aris, glorioſis non inſigniretur vulneribus? num adhuc poſſet tum ex frontis maieſtate, tum ex diuini vultus lineamentis, tum ex incomprehenſibili carnis gloriâ, vt verus Chriſtus agnoſci? non, inquis, niſi ſingularia Redemptoris habeat lineamenta, hoc eſt vulnera: Ex iis enim euidentius dignoſcitur quomodo nondum paſſus à iam paſſo differat, quaſi quinque latis cicatricibus, velut totidem decumanis characteribus nomen IESVS exaretur, quibus deinceps ab ipſius ſanguine redemptis facilius agnoſcatur redemptor rediuiuus. Potuiſſet Dæmon aſſumptâ Saluatoris ſpecie, nos mendacibus deludere lineamentis; at vulnera illa ementiri non poteſt, qnibus triumphatus eſt. Sic S. Martinus ſeductoris fraudes facile detexit, dum in aſſumpto corpore, ſuæ redemptionis characteres non deprehendit.

3. Quoties igitur grauis tentationis tempeſtas ingruit, quoties alicuius aduerſitatis procellâ concutimur, confeſtim trepidorum piſcium more, in amantiſſimi parentis os, in hiulci lateris cicatricem, quam in Sacramento de induſtriâ ſeruauit, vt noſter ibi Saluator agnoſceretur, nos recipiamus; non illam claudet, vt nos excludat. Num præſtat in huiuſce cicatricis aſylo timorem animis excutere, quàm in tremendo iudicij die cum Chriſticidis ad illius aſpectum contremiſcere? Nonne ſatius eſt nunc amoris radiis ex hac

cicatrice proſilientibus ſuauiſſimè recreari, quàm tunc erumpentibus vindictæ fulgetris exanimari? *Sicut enim*, inquit Auguſt. l. 2. de Symb. c. 8. *vulnera demonſtrauit Thomæ non credenti, niſi tangeret & videret; ita etiam inimicis vulnera demonſtraturus eſt, vt conuincens eos veritas dicat: ecce hominem quem crucifixiſtis, videtis vulnera quæ inflixiſtis, agnoſcitis latus quod pupugiſtis; quoniam per vos, & propter vos apertum eſt, nec tamen intrare voluiſtis.* Itaque ne nobis idem vltionum Dominus improperet, alacriter in hiulca vulnera per nos, & propter nos aperta, extremi iudicij metu perculſi confugiamus, non opus eſt cœlos ſcandere, vt illic ab ingruentibus tentationibus eximamur, patent nobis in altaribus tot refugia, quot in Dei abſconditi carne hiant vulnera: illuc nos recipiamus, & ſecuri conquieſcemus; quia *nullibi aſylum tutius.*

EMBLEMA LXIII.

POLYPVS FAMELICVS PROPRIA MEMBRA COMEDENS.

PRomptum epulum Polypo natura benigna parauit,
Ne mora ieiuno perniciosa foret.
Vrget vbi vesana fames, stomachoque voraci
Præda deest, proprio corpore corpus alit.

Damna renaſcendi vis admiranda reſarcit,
Reſtituitque artus quos gula dira rapit.

APODOSIS.

Excellens epulum poſtremâ noctе Redemptor
De propriâ ſibimet carne, cruore, parat.
Ille epulans, epulumque ſimul, potuſque cibuſque;
Seque bibit potus, ſe cibat ipſe cibus.
Non poterat, ſuperûm regalis menſa parare
Fercula digna, Deus queis aleretur homo.
Ipſe ſibi promus conduſque hæc fercula promit,
Apta fameſcentem vel ſatiare Deum.
Si Deus eſuriat, Deitas foret eſca: Deus-vir
Eſurit, hinc proprio corpore gaudet ali.

FONS EMBLEMATIS.

POlypus cùm aliis cibis paſciturd, tum verò ſua ipſe membra conficit: nam ſi præda eum deficiat, brachia ſua deuorat, ac ventre ſic ſaturato, inopiam venationis leuat; deinde renaſcitur ei quod deeſt. Hoc tanquam promptum prandium ad famem reſtinguendam comparante ipſi naturâ. Ita Ælianus lib. 1. de animal. c. 27. Cui ſubſcribit Plutarchus l. de ſolertiâ animal. his verbis: Polypus ſub brumam, ſeipſum vorans, corrodenſque deſidet.

INTERPRETATIO.

1. SVb brumam fameſcit polypus, famis impatiens corpus ſuum comedit, mox renaſcitur quod abſumptum eſt, & augetur. Tria hæc ad rem Euchariſticam expendamus, & in Chriſto Domino viuaciter expreſſa non ſolùm intueamur, ſed etiam admiremur. Primum quidem ſub atrociſſi-

mæ passionis brumam vehementer esurit, qui diuturnioris inediæ intolerans, extremam edendi cupiditatem his verbis Luc. 22. testatus est: *Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar.* At vnde istud tam vehemens huius edendi paschatis desiderium? An agninam carnem appetebat? aut in agno paschali nouas sibi fingebat delicias, vt ardentiori illius edendi teneretur desiderio? at illum multoties, legis ad apicem obseruator, etiam cum discipulis comederat. Aliud igitur excellentius, suauius, & diuinius pascha concupiscit, quod tantum agno typico præcellat, quantum corpus vmbræ, lux nocti, veritas figuræ; semetipsum agnum verum & viuum suo cruore mundi sordes abluentem, in Sacramentali mensâ mactare, & cum discipulis manducare desiderat, non naturâ sed gratiâ, promptum de suo corpore epulum ipsi famelico comparante. An forte non impletum est tam feruens, tam iustum, & rationabile viri desideriorum desiderium? absit vt Deus moribundus voti compos non fieret, qui mortales votorum compotes efficit; flagrans proinde desiderium sui corporis esu compleuit. Audi Tertull. l. 4. contra Marcion. c. 40. *E tot festis Iudæorum Pascha diem elegit: in hoc enim Sacramentum pronuntiarat Moyses, Pascha est* Domini. *Ideo & effectum suum ostendit: Concupiscentiâ concupiui pascha edere vobiscum antequam patiar. O legis destructorem, qui concupierat etiam pascha seruare! Nimirum veruecina illum Iudaica delectaret? An ipse erat, qui tanquam ouis ad victimam adduci habens, & tanquam ouis coram tondente, sic os non aperturus, figuram sanguinis sui salutaris implere concupiscebat.* Et infrà, *Professus itaque se concupiscentiâ concupiisse edere pascha vt suum (indignum*

enim vt quid alienum concupisceret Deus) acceptum panem & distributum discipulis, corpus suum illum fecit. Nimirum hoc est illud pascha quod ardenter edere desiderabat, corpus suum, ne quid indignum admitteret, si quid non suum concupisceret. Non illum Palestinæ veruecina, sed propriæ humanitatis delectabat agnina. Deus breui moriturus epulum sibi congruum, fercula Deo digna, ac proinde non aliena, sed propria, planeque diuina vehementius appetebat, idonea vel famescentem Deum satiare, qualia nec cœlestis mensa promere potuisset. Sicut enim si Deum esurire contingeret, non nisi propriâ saturaretur essentiâ; ita Deus homo famescens, non agninâ, sed propriâ, adeoque diuinâ saginari appetebat. Huc vsque Polypum nostrum mystieum famescentem vidimus, nunc corpus suum edentem admiremur.

2. Nemo Catholicus inficiabitur Christum Sacerdotem secundùm ordinem Melchisedech, in pane vinoque, omnibus absolutum numeris obtulisse sacrificium, ad quod non sola victimæ sufficit oblatio, sed insuper exigitur illius immolatio & destructio. Sic enim Gen. 22. videmus Abraham sese ad vnigeniti mactationem accingentem, altare extruxisse, desuper ligna composuisse, filium alligasse, super struem lignorum in altari collocasse, gladium accepisse, manum extendisse vt immolaret, quia tamen ei sola victimæ mactatio ac destructio defuit, idcirco nec propriè sacrificauit. Vnde statim additur: *Leuauit Abaham oculos suos, viditque post tergum arietem inter vepres hærentem cornibus; quem assumens obtulit holocaustum pro filio*, quem Deus immolare iusserat; ac proinde solâ victimæ consumptione verum sacrificium con-

ſummatur. Equidem ſi ſacrificij finem attendas, videlicet ſupremi Dei in nos dominij, noſtræque ſeruitutis, ſtatim inferes, rem ſupremo Domino oblatã ita in cultum illius debere cedere, vt in nullum deinceps vſum cedere poſſit; quod ſolâ victimæ conſumptione contingit. Proinde cum in Euchariſtico ſacrificio ritu Melchiſedecis inſtituto, corpus & ſanguis Domini, quatenus panis & vini ſymbolis inuoluuntur, habeant rationem victimæ, ſequitur ſub eâ ratione à ſummo Sacerdote debuiſſe deſtrui, ac proinde manducari, ne mutilum foret tam illuſtre & auguſtum nouæ legis ſacrificium. Hinc Partes Concilij Toletani 12. vti refertur c. relatum de conſecr. diſt. 2. definientes Sacerdotem celebrantem teneri communicare, hanc ſui decreti rationem proferunt: *Quale eſt ſacrificium illud, cuius nec ipſe ſacrificans particeps eſſe cognoſcatur?* Satis innuentes nobiliori ſui parte fore mutilum, niſi ab ipſo ſacrificante victima conſumeretur. Chriſtus igitur in Euchariſticâ cœnâ ſemetipſum ritu incruento immolans, victimæ conſumptione ſacrificium impleuit, ac proinde proprium corpus comedit, ipſe conuiua & conuiuium, ipſe comedens, & qui comeditur, vt loquitur Hieronymus ep. 150. ad Hedibiam. Enim vero ſummopere congruebat, vt qui diſcipulos ad humanę carnis eſum, humanique ſanguinis potum inuitabat, primus ipſe comederet & biberet, vt ſic horrorem omnem adimeret, quem eſus huiuſmodi, potuſque eorum animis incutere potuiſſet. quippe primâ fronte videtur horribilius carnem humanam edere, quàm perimere, & ſanguinem humanum bibere, quam fundere, quod his verbis eleganter expreſſit Chryſoſt. ho. 83. in Math. *Ipſe quoque bibit ex eo, ne auditis illis verbis dicerent:*

quid

quid? ergo sanguinem bibimus, & carnem comedimus? & perturbarentur. Ne igitur hoc accideret, primus ipse hos fecit, vt tranquillo animo ad communicationem mysteriorum induceret. Idem voluit, ni fallor, Author ser. in cœnâ Domini, dum Christum pincernam appellat: *Nobis*, inquit, *pro quibus sanguis Christi oblatus est, ipse Christus pincerna porrexit hoc poculum, & docuit vt non tantum exterius hoc sanguine liniremur, sed & interius aspersione omnipotenti anima muniretur.* Pincerna enim prægustator est, cuius est de calice regio prælibare tantillũ, priusquam eumdem regi porrigat, ne virus illi admisceat, quem scit ante alios ex officio sibi prægustandum. Proinde cùm Ecclesiæ suæ proceres, & populorum principes, regali Eucharistiæ exciperet conuiuio, propinandum iis cruoris sui calicem pincernæ more prælibauit, vt alacrius & securius haurirent, quem ab ipso prægustatum viderent. Adde prorsus inurbanum videri præsidem epuli, cæteris edentibus & bibentibus, ab esu potuque temperare; eximia autem Christi sanctitas vrbanitati minimè renuntiauerat, ac proinde, ne quid indecorum admitteret, simul cum Apostolis & corpus suum comedit, & sanguinem bibit, ne quod suadebat eloquio, dissuaderet exemplo. Christus igitur polypo similis, vtpote qui famis impatiens, vt flagrantissimum paschalis epuli restinguerет desiderium, suo se corpore saginauerit.

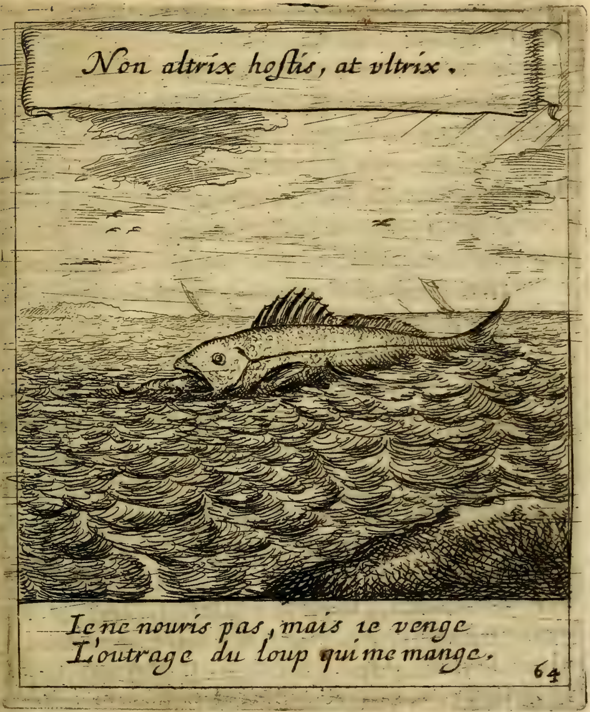
3. Quanam verò ratione consumptum Domini corpus, singulari gratiæ prodigio, non solùm renascatur, sed insuper augeatur, quod tertium in polypode superiùs obseruaueram, ex Angelico doctore breuiter accipe Sic ille opusculo 58. c.14. disserit: *Tertium mirabile signum in perceptione Dominici corporis est, quod dum manducatur à fidelibus, tunc*

augmentatur. Probatur, *quia dum manducatur, non ipsum vt alius cibus in manducantem conuertitur, sed è conuerso verè manducans in illud spiritaliter conuertitur, & mutatur. Nam manducantem se Dominus sui corporis mystici membrum facit, & sibi eum incorporans cum suo corpore, quod de Virgine sumpsit, quodammodo vnum efficit.* 1. *Cor.* 12. *Vnum corpus multi sumus, qui de vno pane participamus. Rursus, Vos estis corpus Christi, & membra de membro.* Augustinus: *Commendauit Christus in hoc Sacramento corpus suum, quod & fecit nos ipsos, nam & nos ipsi facti sumus corpus eius. Caro etiam nostra carni eius vnita & incorporata, vnum cum illo efficitur, Oseæ vltimo: conuertentur sedentes in vmbrâ eius, viuent tritico,* I. *Dominici corporis Sacramento; quod Sacramentum dicitur vmbra Christi, quia se dat ipsis non in suâ luce, sed in velamine, quod sic comedentes conuertentur, quia in corpus Christi mutabuntur. Et sic patet, dum multi fidelium comedunt Corpus Christi, & in illud ipsi mutantur, & membra eius efficiuntur, quod corpus Christi, dum manducatur, augmentatur.* Habes itaque in polypo eximiũ Christi symbolum, qui Eucharistici paschatis edendi desiderio æstuans *proprio se corpore panit.*

EMBLEMA LXIV.

SQVILLA LVPVM MARINVM, DVM VORATVR, CORNV PERIMENS.

INgentes animos exili in corpore versat
Intercepta truci Squilla marino Lupo.
Primus ei hostilem labor est euadere rictum,
Saltibus & crebris accelerare fugam.

Spes vbi nulla datur, ſubiens crudele palatum,
Serratâ capitis, viſcera rumpit, acu.
Victrix præda ſuo ſic de prædone triumphat;
Non perit, hoſte prius quæ pereunte perit.

APODOSIS.

CArne Redemporis concluſâ limite puncti
Quid minus? in minimis vis quoque ſumma latet.
Iuſtiiiæ vltricis non euitabile acumen
Exerit infenſis exitiale Lupis.
Rumpit inhumani crudelia viſcera Iudæ,
Sacrilegamque animam vindice figit acu.
Non altrrx ſolet eſſe lupi, ſed criminis vltrix;
Si lupus, abſtineas, cuſpide ne pereas.
Hic cibus electis virtus, viruſque ſceleſtis:
Si non altor adeſt, protinus vltor obeſt.

FONS EMBLEMATIS.

LVpus piſcis à Squillis ſuperatur, quanquam piſcium vt ita loquar, maxima vorago eſt. Igitur Squillæ marinæ, quum ſe à lupis piſcibus interceptas ſentiunt, faſtigium quod eminet à capite, quodque ſimile eſt acutiſſimo triremis roſtro, atque in ſummâ parte, ſecturas habet, modo ſerrulæ vncinatæ, hoc, inquam, animoſæ beſtiolæ cùm incuruarint, ſummâ leuitate ſaliunt, & tanquam ſaltatorium verſant orbem. Lupus ore maximè hiante, atque imminente linguâ quæ eſt pelle tenerâ & molli, ſquillam ex laſſitudine viribus defectam comprehendit, atque prandium ſore arbitratur. Squilla primum in gutturis laxitate ſaltat, pòſt aculeos in miſerum venatorem defigit. Huic interiora exulcerantur, tumeſcentiaque plurimum ſanguinis mittunt; Denique ſuffocatione

lupum interficit. Ælianus l. 1. de Animal. c. 30.

INTERPRETATIO.

1. SQuilla minima ferrato capitis aculeo immanis lupi viscera dilanians, adorandæ Christi humanitatis typus est, quæ minimis coërcita speciebus, vltricis iustitiæ cuspide, sacrilegi lupo crudelioris vitalia disrumpit. Quod quidem proditori Iudæ contigit, qui Domini carnem à vulgari cibo minimè discernens, vbi eam cum sociis de Magistri manu, ore scelerato suscepit, illico fatalem diuinæ vltionis sensit aculeum, cuius repetitis ictibus lancinatus *crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius.* Idem accidit huic miseræ mulieri, cuius meminit Cyprianus lib. de lapsis, quæ idolorum polluta sacrificiis, cùm præsumpsisset Sacramentum ore & pectore sacrilego suscipere, ipsa sui carnifex doloribus ventris & viscerum cruciata defecit, & vt elegantibus vtar Cypryani verbis, *non cibum, sed gladium sibi sumens, & velut quædam venena lethalia, inter fauces & pectus sanguinem admittens, angi & anima exæstuante concludi postmodum cœpit, & pressuram non iam persecutionis, sed delicti sui passa, palpitans & tremens concidit. Impunitum diu non fuit, nec occultum dissimulatæ conscientiæ crimen, quæ fefellerat hominem, Deum sensit vltorem.* Nimirum lupinâ voracitate mysticam diuinæ carnis squillam absorbuerat, cuius secreto lacerata aculeo, lamentabili exitu periit. Adeo vera est formidabilis illa Pauli sententia: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non diiudicans corpus Domini.* Quid est iudicium bibit? quod bibitur, facile & breuissimo tempore ab ore in stomachum traiicitur, citius adhuc, & eodem fere admissi sacrilegij momento

diuini furoris cuſpidem ſentit impius, & ſæuientis intus iudicis præſentiam non ſuſtinens, ſuiipſius tortor eſt, & ſacrilegij vindex. Sic teſte Cypriano ſer. de cœna Domini *vbi Iudæ proditoris ſceleratum os panis ſanctificatus intrauit, parricidialis animus vim ranti Sacramenti non ſuſtinens præceps concutrit ad deſperationem & laqueum.* videlicet ſimul cum Sacramento iudicium ſuum, capitalemque ſententiam exceperat, & totum iuſtitiæ ſeuerioris apparatum, mille conſcientiæ teſtes, intolerandam ſyndæreſeos quæſtionem, Chriſtum iudicem, ſathanam tortorem; ſiquidem poſt buccellam introiuit in eum ſathanas, vtique iudicem ſequutus, & lethalem ſententiam executurus. Iudicium ergo ſuum bibit ſacrilegus, vinum damnatorum haurit, fel draconum, meium Gomorrhæ, denique ſulphureos ardẽtis ſtagni latices prælibat: *Ignis & ſulphur pars calicis eius.*

2. Squilla voracis lupi faucibus concluſa ſerratum cornu exerit pluribus aculeis inſigne: triſulcus eſt Dominicæ carnis aculeus, quo ſacrilegis triplicem plagam ſimul infligit, immò & triplicem mortem infert. Tres lethiferas huius aculei cuſpides 1. Corinth. 11. his verbis deſcribit Apoſtolus: primam quâ mors corporis infertur: *Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi*, i. in pœnam indignæ communionis immaturâ & ſubitaneâ morte rapiuntur. Secundam quâ mors infertur animæ, *Quicumque manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & ſanguinis Domini* id eſt atrociſſimi ſceleris animæ exitialis. Tertiam denique qua mors infertur æterna: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit:* Hoc eſt iudicij rigorem, ſententiam irreuocabilem, & illius ſequelas, gehennam cruciatumque

interminabilem, ac mortem proinde prægustat æternam. O nimis formidabilem ſquillæ noſtræ myſticæ triſulcum aculeum, tantóque periculoſiorem, quantò ſecretiorem! ô planè triplici titulo mortalem illius ictum! quiſquis lupinam in ſe voracitatem & rabiem agnoſcit, hunc cibum deglutire caueat, ne ſecreto transfixus aculeo ſuffocetur: carnem Domini vt piis vitalem, ita lethalem impiis attingere non præſumat, ne triplici cuſpide ſaucius triplici morte moriatur: Illa ſiquidem eſt *non altrix hoſtis, at vltrix.*

EMBLEMA LXV.

FASTEN CVIVS IN ORE AQVA MARINA DVLCESCIT.

FAſtinis ore ferunt latices dulceſcere ſalſos:
Os aqua amara ſubit, dulcis ab ore fluit.
Neſcia dulcedo maris à ſalſedine vinci,
Conficit ex ipsâ nectar amaritie.

APODOSIS.

Obrutus ærumnis, & amaro vortice raptus,
Ocyus ad Domini vulnera hiulca fuge.
Huc gemitus, lacrymasque tuas, & amara fluenta
Coniice, dulcescent mitis in ore Dei.
Nectaris in stillas mordax transibit acetum,
Salque fluens oculis lacteus imber erit.
Ambrosiæ oceanus verè est pretiosa synaxis,
Cui confusa perit cordis amarities.

FONS EMBLEMATIS.

FAsten piscis est, cuius in ore maritima aqua, salsaque mox fit dulcis. Ita Vincentius Bellouacensis l. 18. c. 54.

INTERPRETATIO.

1. QVid aliud est vita præsens, quàm mare salsum, & æstuosum, cuius amaris fluctibus plerique mortales obruuntur? Salubris admodum huius maris salsedo, veréque sapientibus sapida, qua fit vt breuis & fallax caueatur huius sæculi dulcedo, quam perpetua alterius vitæ sequitur amaritudo. Rectè siquidem dixit August. in psal. 124. *Dulcedo huius sæculi ad tempus fauces indulcat, sed in magnam postea amaritudinem conuertetur.* Quapropter Deus electorum saluti inuigilans, eorum voluptatibus amaritiem permiscet, vt fugacis mundi pertæsi ad stabiles & æternas cœli delicias aspirent, & salsis concupiscentiæ fluctibus abrepti, diuinæ torrente voluptatis ardentius inebriari desiderent. Vt enim acutè ratiocinatur Chrysost. ho. 6. ad pop. Antioch. *Si cum sint tot tristia, tot pericula, & curæ, tam libenter præsenti immo-*

ramur vitæ; si nihil horum esset, & omnis ærumnæ expers esset vita nostra, quando vnquam futura desideraremus? Dubio procul si præsentis vitæ delectationibus nullæ diuinitus admiscerentur amaritudines, nullus ad æternas hiaret dulcedines; quandoquidem vel multâ salsedine temperatæ, ita plerisque insipientibus videantur sapidæ, vt præ illis cœlestes deliciæ prorsus appareant insipidæ. Hinc August. ser. 111. de tempore exclamat *O infelicitas generis humani! amarus est mundus & diligitur; putas si dulcis esset, qualiter amaretur? turbatur mundus, & amatur mundus: quid si tranquillus esset mundus? Flores eius quomodo colligeres, qui à spinis non reuocas manum?* Sapienti proinde consilio Deus electos suos amaris ærumnarum vndis inuolui sinit, vt gustatâ sæculi huius salsedine, ad immortales gloriæ delicias anhelent.

2. Attamen ne tot inter ærumnarum procellas, tot lacrymarum fluctus, amarissimo gurgite prorsus absorberentur, Eucharistiæ Sacramentum instituit, in quo spiritalis dulcedo velut in suo fonte degustatur; & suauissimam vnigeniti Saluatoris nostri humanitatem, quasi mysticum fastinem obtulit, cuius in ore, cuius in hiulcis cicatricibus omnis lacrymarum salsedo, omnis ærumnarum amaror dulcesceret; cuius tanta sit, tamque ineffabilis dulcedo, vt amarissimis mœroris, fletuum ac gemituum fluctibus in eam exoneratis, nectareus eius sapor non dico mutari, sed nequidem remitti possit. Audiendus Cyprianus ser de cœnâ Domini: *Panis iste Angelorum omne delectamentum habens, virtute mirificâ, omnibus qui dignè & deuotè sumunt, secundum suum desiderium sapit, & amplius quàm manna illud eremi implet, & satiat eden-*

tium appetitus , & omnium carnalium ſaporum irritamenta , & omnium exuperat dulcedinum voluptates. Vide quomodo his qui Chriſti *commemorant paſſionem, intra ſacra officia , quaſi per quoſdam canales , de interioribus fontibus egrediantur torrentes , & ſuper omnes delicias lacrymis nectareis anima delectetur , quantam ſuauitatem animæ inquirenti vbi ſit* Deus *ſuus , ſuſpiria contemplationis eliciant. Non illos imbres procelloſæ tempeſtates deponunt, ros matutinus eſt de cœleſtibus ſtillans , & quaſi vnctio ſpiritus mentem deliniens.* Quid opportunius? Quis non miretur ingenitam diuinæ humanitatis ſuauitatem, qua fit vt anima propemodum ærumnis & miſeriis obruta , ſuper omnes delicias, lacrymis nectareis delectetur , quaſi mœroris amarities in ambroſiam tranſierit ; contrà verò omnis carnalium delectationum ſapor , in acutæ mordacitatis acetum conuerſus fuerit. Vnde hæc tam ſubitanea ſalſedinis in dulcedinem mutatio, niſi ex ineffabili menſæ Euchariſticæ ſuauitate? Id quidem probè nouerat Auguſtinus , vnde c. 9. Manualis his Dominum verbis alloquitur: *Inter querelas nimioſque ploratus , ac profunda mœroris ſuſpiria , aſſumis mœſtam & anxiam mentem ſuper alta iuga montium , vſque ad areolas aromatum , & collocas me in loco paſcuæ , ſecus riuulos aquarum dulcium , vbi præparas in conſpectu meo menſam multiplicis apparatus , quæ fatigatum ſpiritum repauſet , & cor triſte lætificet , quibus tandem refocillatus deliciis , miſeriarum oblitus mearum , ſuper altitudinem cœli de te in te verâ pace quieſcam.* Vbi per locum paſcuæ ſine dubio altare intelligit , & per multiplicis apparatus menſam , Euchariſtiam ſacramque communionem , vi cuius omnes carnales deliciæ ſenſim amareſcunt, & omnes ærumnarum amaritudines illicò dulceſcũt.

3. Propterea Soliloq. c. 22. ipsemet, aut quiuis huius libri author sic Deum alloquitur: *Omnia mihi peto vt amarescant, vt tu solus Domine dulcis appareas animæ meæ; qui es dulcedo inæstimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur. Tua enim dulcedo Stephano lapides dulcorauit; tua dulcedo craticulam Laurentio dulcem fecit.* & infrà. *Hanc vt gustauit Petrus, omnium inferiorum oblitus clamauit quasi ebrius, dicens: Domine bonum est nos hîc esse. Vnam stillam dulcedinis iste gustauit, & omnem aliam dulcedinem fastidiuit. Quid putas dixisset, si magnam illam & multiplicem diuinitatis tuæ dulcedinem gustasset, quam abscondisti timentibus te?* Quænam illa dulcedo nobis in Sacramento absconditâ? illa vtique felicitas qua fruuntur beati in cœlo, iis aperta est, nobis operta; vtrobique ab ore Christi profluit hæc ineffabilis dulcedo, mellis ac lactis Symbolis Cant. 4. expressa: *Mel & lac sub linguâ tuâ* cum hoc duntaxat discrimine, quòd in cœlo super linguam Saluatoris apertè stillat, at in Sacramento sub eiusdem linguâ delitescit, vt huic coniuncta huius vitæ amaritudo dulcescat. Sic exponit D. Thomas opusc. 58. *Hæc dulcedo spiritualis est quædam prægustatio gaudij cœlestis, valens contra tria mala quæ sunt in mundo, vbi est falsa dulcedo in delectabilibus vtendis, magna amaritudo in aduersis sustinendis, tristis imago in bonis faciendis.* Ac proinde in mystici fastinis ore omnis amaritudo melle & lacte dulcior est. O quisquis amaro lacrymarum torrente abriperis, ad suauissimum Eucharistiæ fontem confuge, fletus tuos in os mystici nostri fastinis coniice, dulcescent, mihi crede in istâ totius dulcedinis scaturigine, & conuersis in ambrosios latices lacrymis, su-

per omnes mundi delicias delectaberis. Rectè ſiquidem dixit S. Auguſt. ſer. de S. Magdalena: *Qui ad conuiuium venerit Creatoris, habebit in deliciis ſuis, quidquid continet creatura.* In hoc conuiuio tua ſalſedo vertetur in dulcedinem, quoniam *in hoc omnis dulceſcit amaror.*

EMBLEMA LXVI.

PISCIS METENSIS PISCATORI MAXIMVM TREMOREM INCVTIENS.

De penser ſans frayeur le prendre,
C'est estrangement ſe meſprendre.

66

PIſcis inops ſquamis, nec formidabilis vllis
Viribus haud capitur ni trepidante manu.
Piſcatoris enim vix hamum dente prehendit;
Quum ſubito horribili membra tremore quatit.

APODOSIS.

Cælesti quid amabilius, vel mitius Agno?
Vnde igitur sanctis ima per ossa tremor?
Maiestas immensa Dei, Triadosque latentis
Gloria mortales exanimare potest.
Pabula patris amant, ad spicula iudicis horrent;
Cor tremulum reddit mixtus amore timor.

FONS EMBLEMATIS.

IN fluuio Meta,& aliis Venecuelæ piscis est inops squamis anguillæ formâ; hic cùm mordet hamum, arcanâ qualitate trepidare piscatorem facit, vt arundinem sustinere nequeat: idem aliis accidit, si velint illam sustenta. Si piscator in equo sit, eidem animali tremor; dimissâ arundine, omnes tuti & sani. Nihilominus piscis innoxius est stomacho, gratus palato. Nieremberg. l. 11. c. 23.

INTERPRETATIO.

1. NOn recenter excogitata, sed ex veterum Ecclesiæ Patrum fontibus petita est Saluatoris cum pisce comparatio. Tertullianus eniml. de bapt. c. 1. Christum pisci, Christianos pisciculis in aquâ nascentibus assimilat his verbis: *Sed nos pisciculi; secundum* Ιχθὺν *nostrum Iesum Christum in aquâ nascimur.* Quem secutus Optatus Afer l. 3. aduersus Parmenianum, de Christo sic loquitur: *Hic est piscis qui in baptismate per inuocationem fontalibus vndis inseritur, vt quæ aqua fuerat, à pisce etiam piscina vocetur. Cuius piscis nomen secundùm appellationem vracam in vno nomine per singulas literas turbam sanctorum nominum continet* ἰχθὺς, *quod est Latinè Iesus*

Christus Dei filius Saluator. Eadem ferè scribit S. P. Aug. l. 18. de ciuit. c. 23. sed rationem istius parallelli adiungit, quòd in huius vitæ mortalis oceano viuus, id est, à quolibet peccato immunis natus sit: *Horum*, inquit, *Græcorum quinque verborum quæ sunt*, Ἰησοῦς χριστὸς θεοῦ υἱὸς σωτήρ, *quod est Latinè Iesus Christus Dei filius Saluator, si primas literas iungas, erit* ἰχθὺς, *id est, piscis, in quo nomine mysticè intelligitur Christus, eo quòd in huius mortalitatis abysso, velut in aquarum profunditate viuus, hoc est, sine peccato esse potuerit.* Quam verò ista piscis similitudo cum Eucharistiæ Sacramento connexionem habeat, satis idem Augustinus insinuauit tract. 123. in Ioan. quum de prandio illo differens quod Dominus rediuiuus septem discipulis fecit porrigens iis panem, vt opinor, à se consecratum, & piscem assum, ait: *Piscis assus, Christus est passus; ipse est & panis viuus qui de cœlo descendit: huic incorporatur Ecclesia ad participandam beatitudinem*, vtique virtute sacræ communionis corporis Domini, quod sub specie panis, de manu Magistri, discipuli simul cum pisce asso susceperunt. huc allusit Prosper de prædict. p. 2. c. 39. vbi prandio illo Discipulis in littore maris instructo differens, ait: *Satians ex seipso in littore Discipulos, & toti se offerens mundo* ἰχθὺν nec enim eos satiare in littore seipso potuit, nisi Panem quem iis porrexit cum pisce, corpus suum antea fecisset. Propterea subdit: *Namque Latinè piscem sacris literis maiores nostri hoc interpretati sunt ex sibyllinis versibus colligentes quod est, Iesus Christus Dei filius Saluator, piscis in suâ passione decoctus, cuius interioribus remediis quotidie illuminamur & pascimur.* Respicit ad piscem quo pastus est Tobias iunior, & cuius felle illuminatus est

Tobias ſenior; quas virtutes in piſce noſtro Euchariſtico deprehendere facile eſt, cum interioribus illius remediis fideles paſcantur & illuminentur.

2. Chriſtus igitur in Sacramento piſcis viuus, at capienti ſe, non ſecus ac Piſcatori Piſcis Metenſis, arcanâ maieſtate ſummum tremorem incutit. Quis enim fidei oculo Sacramentalibus velis inuolutam intuens glorioſam ipſius humanitatem, & in humanitate diuinitatem, & totam in diuinitate Trinitatem quam adorant Dominationes, tremunt Poteſtates, cuius ad aſpectum columnæ cœli pauent & contremiſcunt, non ingenti timore concutiatur? Quis ad tremendam Euchariſtiam intrepidus accedat, quam Dionyſius Areopagita l. de Eccleſiaſ. hierar. c. 3. vocat *omnium Sacramentorum conſummationem, diuiniſſimum & Sacroſanctum Sacramentum, Sacroſancta & auguſtiſſima myſteria*? Quis non exhorreſcat ad illius Sacramenti conſpectum, quod S. Chryſoſt. l. 3. de Sacerdotio emphaticè nominat, *myſterium omnium maximè horrendum, verendumque*? Quis ſubditus de læſâ regis maieſtate ſibi conſcius, de veniâ ſui criminis incertus & dubius, ſine tremore menſæ regali præſumeret accumbere? Atqui læſæ Dei maieſtatis rei ſumus omnes, vtpote ſcelerum admiſſorum probè conſcij, de veniâ & indnlgentiâ dubij, nullus enim ſcit vtrum odio vel amore dignus ſit: qua fronte igitur omni metu depoſito non regiæ ſed diuinæ menſæ accumbemus? Siquidem S. Martialis epiſt. ad Burdigal. c. 3. Euchariſtiam appellat, *Communionem Dei viui, menſam diuinam.* Quid ergo ipſæ ſupernæ poteſtates, ipſi cœlites, ante Dei Thronum non ſine quodam tremore ſtant admiran-

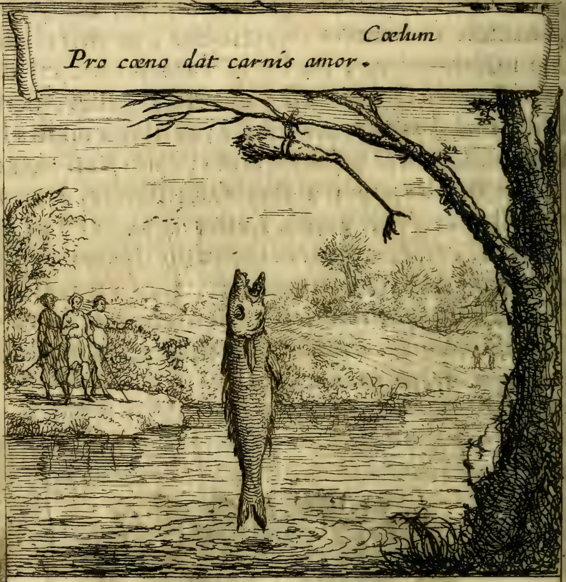
tes incomprehenſibilem eius gloriam, & ita ſupremæ eius maieſtati adhærent, vt etiam poſſibilem, ſpectatâ ſuæ naturæ conditione, ſeparationem reformident, & vt vtar verbis Gregor. l. 17. mor. c. 15. *Ipſæ virtutes cœleſtium, quæ Deum ſine ceſſatione conſpiciunt, in ipſâ contemplatione contremiſcunt:* Homo verò puluis & cinis, putredo & vermis, vas ſtercorum, eſca vermium, peccatis oneratus, mole carnis infirmæ aggrauatus, carnalibus deſideriis incenſus, multis erroribus implicitus, mille periculis expoſitus, ad omnia vitia pronus, ante Dei abſconditi terrificam maieſtatem totis artubus non inhorreſceret? Maximè vbi fulmineam audit Apoſtoli ſententiam 1. Cor. 11. *Quicunque manducauerit panem hunc, vel biberit calicem* Domini *indignè, reus erit corporis & ſanguinis Domini.* & rurſus, *Qui manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat.* Cùm nihil ſit ad terrorem incutiendum aptius & potentius ipsâ iudicis præſentiâ, & extremi iudicij memoriâ.

3. Proderit verò plurimum ad hunc ſalutiferum timorem concipiendum, eorum quæ in adorabili Sacramento deliteſcunt, alta & profunda conſideratio. Nimirum mens erigenda eſt ſupra cœleſtes exercitus, Angelorum choros, Archangelorum præſulatus, gloriam Dominationum, ſedes Thronorum, Virtutes, Principatus, Poteſtates, vt iis infinitè ſupereminentem diuinitatem Chriſti intueamur, ſimplicem, immutabilem, æternam, inſcrutabile perfectionum pelagus, potentiam eius ineffabilem, ſapientiam admirabilem, magnitudinem incircumſcriptam, gloriam ſuperemicantem, bonitatem deſiderabilem, lucem inacceſſibilem, ſanctitatem immenſam, pulchritudinem in-

enarrabilem, Iustitiam formidabilem; hæc enim incomprehensibilis Diuinitatis in Christo inhabitantis maiestas, augusta mysteria suscipientibus ingentem apta est terrorem incutere, dummodo fidei oculo præsens apprehendatur. Deinde verò si ab istâ sublimi secretæ Diuinitatis contemplatione, mentis aciem in gloriosam Domini humanitatem intendamus, quatuor gloriæ dotibus illustrem, splendidis radiantem cicatricibus, ac meridiano sole micantiorem, qualis in extremi iudicij die pro tribunali, sedebit super nubes fulgureas, incredibili maiestate circumcincta, nationes omnes irreuocabili sententiâ iudicatura, confestim inexorabilis iudicis aspectu stupefacti summo terrore percellemur. Vult autem noster ἰχθῦς vt hæc ipsa seriò consideremus, antequam ipsum capiamus, vult nos tum Diuinitatis, tum humanitatis suæ præsentiâ plenum venerationis horrorem erga sanctissimum Sacramentum concipere, ac proinde *non amat absque tremore capi.*

EMBLEMA LXVII.

TIBVRO SVFFIXÆ CARNIS DESIDERIO E COENO SVRSVM SALIENS.

La chair fait qu'auec violence
De la boüe au ciel il s'élance.

67

SVffixæ Tiburo pellectus carnis odore,
E fundo oceani tollit ad astra caput.
Altius assurgit, quantò sublimior esca est:
De cœno in cælum, carnis amore, salit.

APODOSIS.

Sorde voluptatum, turpique libidine mersos
Carnis odore suæ Christus ad astra rapit.
Esca quidem præcelsa, Patris quam dextera summi
Porrigit, & cœli possidet altus apex.
Inclinanda fuit, nimium quia dissita terris;
Inclinauit, vt hac perfruereris, amor.
Sedibus æthereis humiles descendit in aras,
Fortior vt nares impleat eius odor.
Tantillum è cœno mersum caput erige in aram,
Immortalis vbi pendet in ora cibus.
Hunc rape, de cœno poterit te reddere cœlo:
Limo extraxit odor, sed dabit astra sapor.

FONS EMBLEMATIS.

TIburonum admirandorum, inquit Acosta, satietas nos nunquam capere potuit. Spectaculum quoddam iucundum visuri per otium, quartam occisæ Gruis partem supra lacum proximum in mare affluentem, suffixam appendebamus: quo facto, dicto citius, odoris vi illectus tiburo aliquis adnatauit. Ergo vt ex diuturnitate spectaculi gratia maior esset, curatum erat vt esca altius attolleretur. Nihilominus tandem tiburo vno momento illicò prædam nactus erat, in sublime tantâ facilitate sese surrigens, vt prope aduolitasse videretur.

INTERPRETATIO.

I. PVlchrè August. in Ps. 64. *Mare*, inquit, *in figurâ dicitur sæculum hoc, salsedine amarum, procellis turbulentum, vbi homines cupiditatibus peruersis & prauis facti sunt velut pisces se inuicem deuoran-*

tes. *Attendite mare malum, mare amarum, fluctibus ſæuum; attendite qualibus hominibus plenum ſit. Quis optat hæreditatem niſi morte alterius? quis optat lucrum, niſi damno alterius? quam multi aliorum defectione cupiunt ſublimari! quam multi vt emant, optant alios vendere res ſuas! quomodo ſe inuicem opprimunt, & qui poſſunt deuorant! & cum deuorauerit vnus piſcis maior minorem, deuoratur à maiori. O piſcis male, prædam vis de paruo, præda efficieris magno.* In huius ergo ſæculi procelloſo æquore homines veluti piſces vagantur; alij, vt Vranoſcopi, ſumma tenentes iugiter in cœlum figunt intuitum; alij, vt Tiburones, oræ maritimæ cœno profundius immerſi eiectis ad littus cadaueribus veſcuntur, & hi luxuriæ deditos ad viuum exprimunt, qui voluptatum carnalium limo ſeſe volutantes cœleſtia prorſus aſpernantur. Porrò quàm arduum & difficile ſit luxuriæ luto ſubmerſum animum erigere ſatis indicant SS. Patres, dum iſtud opus vt ſingularis gratiæ prodigium admirantur. Hinc Lactantius l. 6. inſtitut. c. 23. ait: *Mens inquinata contagione impudici corporis non poteſt, niſi & longo tempore, & multis bonis operibus, & colluuione quæ inhæſerit, purgari.* Rationem adfert ſanctus Ambroſius in c. 4. Luc. his verbis: *Etenim quaſi clauis ſuffigitur anima corporeis voluptatibus, & cum ſemel adhæſerit cupiditatibus demerſa terrenis, difficile in altum poteſt, vnde deſcendit, ſine Dei fauore, reuolare. Actuum enim ſuorum vincta laqueis, & ſæcularium deliciarum illecebris obnoxia iam tenetur.* Videlicet ipſo momento temporis quo ad carnalis voluptatis extremum peruenitur, penè omnis acies mentis obtunditur, omnis rationis lux extinguitur, & anima tota quaſi fit carna-

lis, & ſpiritalium rerum incapax, maximè ſpiritalis Domini carnis eſu indigna. Vnde inter eos qui ad cœnam Euchariſticam vocati fuerant; cum alij ſeſe comiter & vrbanè excuſaſſent, ſolus impudicus ad impoſſibilitatem recurrens, ait: *Non poſſum venire*, quòd homo carnalium illecebrarum cœno immerſus, ad agenda diuina ſit prorſus ineptus. Sicut enim conſtanti caſtimoniæ ſtudio, caro noſtra fere fit ſpiritalis & angelica, ac proinde Dominicæ ſimilliſſima; ita caro luxuriè polluta tota fit brutalis, ac diuina communione prorſus indigna, vtpote ſpiritali.

2. Enimuerò Tiburo cœno profundius immerſus, aſſatæ carnis nidore ſurſum effertur, adeo vt illi cœlum pro cœno det carnis amor, ita Chriſtianus nuſquam è volutabro libidinis emerget, niſi dominicæ carnis fragrantiâ pertrahatur. Eapropter Chriſtus populum quem in vaſtâ ſolitudine paucis panibus exaturauerat, à terrenis ad cœleſtia transferens, ſtatim de ſuæ carnis omnino cœleſtis eſu ſermonem intulit, Ioan. 6. proteſtans eam eſſe panem de cœlo deſcendentem, vt carnalibus deliciis inhianti cœleſtium amorem inſpiraret; quod ad animos è cœno in cœlum euehendos, nullum, ſuæ carnis alimoniâ, potentius occurreret illicium. Quod eleganter ediſſerit Clemens Alexand. 2. pædag. c. 1. *Res eſt ergo præclara*, inquit, *& maximè expetenda, id quod verum eſt, ſuſpicientes ſupernum alimentum perſequi, & eius quod verè eſt, inexplebili ex ſpectaculo impleri firmâ, ſtabili, & pura voluptate fruente. Hanc autem charitatem oportere nos ſuſcipere oſtendit cibus Chriſti. Eſt enim valde à ratione alienum, & inutile, & nequa-*

quam humanum, pecudum more pinguefactum morti nutriri. Nimirum qui terrenis voluptatibus suillo more saginantur, morti nutriuntur miserabiles æternæ mortis hostiæ: at qui spiritali Domini carne pinguefiunt, vitæ nutriuntur immortali, vtpote pharmaco immortalitatis præmuniti. Finge itaque tibi sacrum altare, quasi scopulum, vel rupem, vndique procelloso sæculi verberatam æquore, in quo tiburonum instar impudici homines sese venereis sordibus inferciunt; in hac rupe carnem suam omnino cœlestem extulit Saluator, vt mortales cœno conuolutos sursum eueheret, quatenus illius non spectaculo duntaxat, sed inexplebili desiderio, immò etiam esu ita satiarentur, vt imposterum ad terrena nausearent.

3. Quod quidem exemplo suo comprobauit peccatrix illa mulier, luxu spurcitiisque famosa, quæ importuna Pharisæi conuiuio, opportuna cœlestis medici beneficio, sese ad Domini pedes abiecit, vt sacratissimæ carnis contactu à luxuriæ sordibus emundaretur, cui nouerat castificam inesse virtutem, & suaue aduersus libidinis ardorem refrigerium. Hinc *stans retro secus pedes Domini lacrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius.* Nec repulit illam purissimus alioquin Dominus, quòd intelligeret in suæ carnis contactu veram morbi, quo laborabat, latere medicinam, nec ardorem concupiscentiæ, quo medullitus absumpta fuerat, aliter, quam virginali sui corporis vmbrâ posse temperari. Audiendus Chrysost. ho. 61. in Ioan. *Sed ab illâ cur se tangi permisit? vt eius mundaret malitiam, & cle-*

mentiam oſtenderet, vt intelligas nullum morbum eius vincere bonitatem. Diuinam carnem pia pœnitens, quam nondum ore mandere & pectore recondere licebat, repetitis prælibabat oſculis, admotis exugebat labiis, auidâ linguâ lambebat, & vt ad Euchariſticum iam tunc ſeſe diſponeret epulum, quo Dominicæ carnis eſu in virginem erat transſmutanda, pœnitentiæ conuiuium alterius præambulum opportunè præmittebat. *Venit*, inquit, S. Chryſol. ſer. 93. *pietatis illa, non voluptatis exhibitura conuiuium: denique & pœnitentiæ ponit menſam, fercula compunctionis apponit, panem doloris infert, potum lacrymis temperat in menſurâ, & ad delicias* Deitatis *totas, totam pulſat cordis ſui & corporis ſymphoniam, organi planctus dat clamorem, cytharam per ſuſpiria longa modulatur, gemitus aptat in fiſtulam, & dum pectus ipſam conſcientiam arguens ſæpe percutit, facit placitura* Deo *cymbala perſonare; dumque taliter aptat diuinis oculis cibos, totas miſericordiæ copias reportat.* Sanè dum miſeram hanc peccatricem ad Domini ſublimi thoro diſcumbentis pedes aſſurgentem intueor, vt virgineæ contactu carnis emaculetur, mihi videre videor tiburonem præ carnis ſuffixæ deſiderio ſurſum ſalientem. O quiſquis peccantem ſequutus es, imitare pœnitentem, ad Domini carnem Auguſtis in aris elatam, è cœno libidinis aſſurge, ſi ſolus illius tactus Magdalenam ad totum ſanctitatis euexit verticem, quid in te non operabitur illius eſus? Dubio procul de peccatore pœnitentem, de terreno cœleſtem, de pecuino angelicum, de lutulento piſce; nitidum efficiet volucrem: quippe *cœlum pro cœno dat carnis amor.*

EMBLEMA LXVIII.

ECHENEIS NAVEM VENTIS IMPVLSAM SISTENS.

En Remora abreptum ventorum turbine nauem
Sistit, in æquoreis anchora firma vadis.
Frustra obluctetur Boreas stridentibus alis,
Plenisque impellat turgida vela genis.

Quam non mille queant nautæ, nec mille rudentes,
Parua poteſt ſixam concha tenere ratem.

APODOSIS.

Admiranda latet diuino in corpore virtus,
Et cohibere animas, & religare potens.
Quot miſeros iuuenes vitiorum turbine raptos.
Fixit, & in tumidis ſtare coëgit aquis!
Quot vindictæ auidos fraternâ à cæde retraxit,
Mirificus vitæ liberioris obex!
Plurima quam nauis fortunæ impulſa ſecundo
Flamine, naufragium flebile paſſa foret!
Carnis adorandæ niſi concha tenaciter hærens,
Currentem in ſcopulos vi remorata foret.
Hac vtinam remorâ, carnis fracto impete figar!
Mens bene fixa, poli regna beata petet.
Qui potuit medio vitiorum in tramite ſiſti,
Per virtutis iter curſitat, immo volat.

FONS EMBLEMATIS.

QVid violentius mari, inquit Plinius l. 32. c. 1. ventiſue & turbinibus & procellis? Quo maiore hominum ingenio in vllâ ſui parte adiuta eſt natura, quàm velis remiſque. Addatur his & reciproci æſtus inenarrabilis vis, verſumque totum mare in flumen; tamen omnia hæc pariterque eôdem impellentia, vnus ac paruus admodum piſciculus, Echeneis appellatus in ſe tenet. Ruant venti licet, & ſæuiant procellæ, imperat furori, viresque tantas compeſcit, & cogit ſtare nauigia, quod non vincula vlla, non anchoræ irreuocabili pondere iactæ. Infrænat impetus, & domat mundi rabiem, nullo ſuo labore, non retinendo, aut alio modo quam adhærendo. Hæc tantilla eſt ſatis con-

tra tot impetus, vt vetet ire nauigia. Sed armatæ classes imponunt sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque pugnetur velut è muris. Heu vanitas humana! cum rostra illa ære ferroque ad ictus armata, semipedalis inhibere possit, ac tenere deuincta pisciculus. Fertur Actiaco marte tenuisse prætoriam nauem Antonij: tenuit & nostrâ memoriâ Caij principis ab Astura Antium remigantis, vt res est etiam auspicalis pisciculus: Siquidem tum in Vrbem reuersus ille Imperator suis telis confossus est. Qui tunc posteaque videre, eum limaci magnæ similem esse dicunt. *Idem l. 9. c. 25. scribit* & amores & lites remorari, partusque continere ad puerperium. huius pisciculi meminit Ouidius:

Parua Echeneis adest, mirum! mora puppibus ingens.

De ea eleganter Cassiodorus l. 1. Variarum: *Meatus nauium Echeneidis morsus inter vndas liquidas alligauit; aut Indici maris conchæ simili potentiâ labris suis nauium dorsa fixerunt, quarum quietus tactus plus dicitur retinere, quam exagitata possint elementa compellere. Stat pigra ratis tumentibus altè velis, & cursum non habet, cui ventus arridet: sine anchoris figitur, sine rudentibus alligatur.*

INTERPRETATIO.

1. Remoram, quam vidisse rarissimè contigit, immensæ in exili corpore virtutis, ventis & æstuoso mati potentiorem palàm omnium oculis exhibeo; Eucharistiam, inquam, limaci persimilem, quod Christus mysticus ἰχθὺς, quasi limax, duplici Sacramentalium specierum testâ conclusus, ibidem delitescat. An non verè remora Christi corpus, quòd nauem secundis flati-

bus impulſam ſtare coëgit medio in æquore, & firmius quam quiuis rudentes, aut anchorarum pondera fixit & alligauit? At audi quid de ſancto Birino Dorceſtrienſi Epiſcopo, circa annum Domini 625. ab Honorio Papa in Britanniam ad prædicandum Euangelium miſſo referat Surius: *Cum*, inquit, *haberet pallam ſibi ab Honorio datam, ſuper quam Deo immaculatam hoſtiam offerebat, in eâque pallâ corpus* Dominicum *inuolutum ſuſpenſum ad collum ſecum ſemper deferre, & in ſacrificio Miſſæ ſuper altare ſanctum reponere ſoleret: ad littus Britannici maris nauem conſcenſurus rem diuinam fecit, ſibi ſuiſque viaticum parans. Vrgente autem nauigandi opportunitate, ad nauem feſtinans conſcendit. In alto tandem cùm nauigaret, ſacratiſſimum viaticum ſe ad littus reliquiſſe reminiſcitur: Hinc viuâ fide munitus in mare deſcendit, & ad littus perueniens quod reliquerat recepit; ad nauem deinde reuertitur, eamque diuino iuſſu immobilem reperiens, iterum conſcendit, nullâ penitus aquæ guttâ in eius veſtibus inuentâ.* Ita Surius die 3. Decembris. Quid autem nauem illam medio in mari detinuit immobilem niſi Euchariſtica Echeneis, ad quam arcanâ virtute fundandam figendamque, nequidem opus fuit inſtar remoræ eidem adhærere. Huic literali expoſitioni moralem adnecto.

2. Quiuis Chriſtianus nauis eſt in huius ſæculi procelloſo mari velificans, inter tentationum procellas, inter Dæmonum turbines, ad cœleſtis patriæ portum aſpirans. Verum ſæpius ita violentis tempeſtatibus longius à portu in ſyrtes, & ſaxa latentia, flante vehementius Inferni aquilone, impellitur, vt naufragium patiatur & fortunarum omnium iacturam faciat, niſi

Deus abſconditus vti remora currentem in vitiorum ſcopulos arcanâ ſui corporis vi retineat, & in medio curſu irreuocabili ſuæ carnis pondere figat. Si flante proſperæ fortunæ zephyro, nimio faſtu vela tumeant, illa confeſtim comprimet Numinis in Sacramento exinaniti incomprehenſibilis humilitas, neue ſuperbiæ ſcopulo allidatur, obſtabit. Si concupiſcentiæ turbine ad illicitas voluptates abripiatur; virgineæ carnis adhæſione, melius quàm echeneide carnis furentis cohibebitur impetus. Si frémente vindictæ noto in cædes & homicidia præceps feratur, agninæ carnis attactu qua nihil ſuauius, nihil mitius, furor omnis & vltionis cupiditas concidet. Si ventus vrens auaritiæ ad furta rapinaſque propellat, immobilem tenebit Ieſuanæ liberalitatis & munificentiæ recordatio, qui cùm diues eſſet propter nos exhauſtis omnibus theſauris egenus factus eſt, vt nos eius inopiâ locupletaremur. Denique nullius vitij turbine, nullius tentationis procella ita violenter impelli concutiue poteſt, quin in Sacramento potentiſſimam nanciſcatur Echeneidem, cuius vi ſecretâ, mediis in fluctibus immota perſiſtat. *Sedat enim*, inquit Cyrillus Alex. l. 4. in Ioan. c. 17. *quum in nobis maneat Chriſtus, ſæuientem membrorum noſtrorum legem, pietatem corroborat, perturbationes animi extinguit, nec in quibus ſumus peccatis conſiderat, ſed ægrotos curat, colliſos redintegrat.*

3. Equidem ſi vel ſola perceptæ ſacræ communionis recordatio potentiſſimum ſit omnium cupiditatum frænum, vt aſſerit ſanctus Chryſoſt. ho. 61. ad pop. Antioch. his verbis: *Cum nos ab*

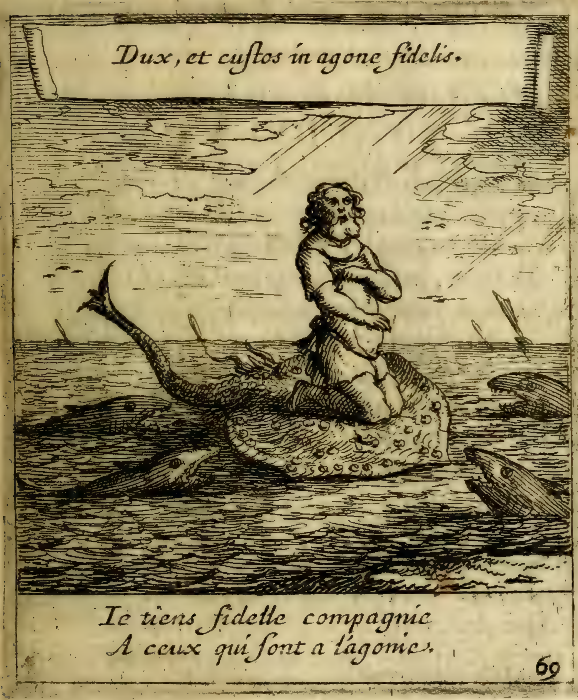
irâ corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti sumus digni, & sit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio. Quot mirabiles in nobis effectus operabitur ipsa realis Dominici corporis cum nostro vnio, ipsa sacrosanctæ humanitatis adhæsio, & intimus arcanæ Diuinitatis nostras in animas illapsus? O quot Christianos ad laqueum festinantes, ac de salute desperantes Eucharistica Echeneis remorata est! quot iuuenes ætatis ardore in omnia flagitia ruentes cohibuit, & in religioso statu stabiles & inconcussos reddidit! nimirum teste Bernardo ser. de baptismo in cœna Domini habito: *Duo illud Sacramentum operatur in nobis, vt videlicet & sensum minuat in minimis, & in grauioribus peccatis tollat omnino consensum.* Mox vt Eucharisticæ Encheneidi turbulentorum appetituum tranquillitatem attribuat, subiungit. *Si quis vestrum non tam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterorum huiusmodi, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo.* Possem id innumeris confirmare exemplis, sed vnicum proferam in quo magis Echeneidis munere functa visa est Eucharistia. Ibat Elisabethæ Lusitaniæ reginæ deuotus assecla, inscius licet, ad mortem ineuitabilem, à rege zelotypo, fornaci in pabulum iniquâ sententiâ destinatus; in viâ signum eleuationis sanctissimi Sacramenti percipit, templum ingreditur, Missam audit, aliasque sequentes. Interim alter calumniator assecla paratum innoxio comiti supplicium luit, viuusque in ardentem fornacem coniicitur. Quid deuotum il-

lum iuuenem in certiſſimum exitium currentem detinuit niſi Euchariſtica Echeneis? Et quid paſſionum motibus abreptas mentes in Dei gratia ſtabiles efficit, & in virtutum ſtudio ad mortem vſque perſeuerantes, niſi breui formulâ latens Domini corpus? Nempe ineſt *potens exili in corpore frænum.*

EMBLEMA

EMBLEMA LXIX.

RAIA NAVFRAGVM A A MARINIS CANIBVS SERVANS, ET AD LITTVS DEFERENS.

Expugnatâ noti rabie, & victrice procellâ
 Nauis vbi rapido vertice sorpta perit.
Nautarum pars magna feris inuoluitur vndis,
 Pars tenet illisæ fragmina hiulca ratis.

Neue quid afflictis desit, cumuloque malorum,
Æquorei arrodunt pallida membra canes.
In tanto sedenim positis discrimine vitæ,
Fert inopinatam Raia fidelis opem.
Illa canes abigit spinosæ verbere caudæ,
Fessaque subiecto corpore membra leuat.
Vitalis pietas homicidis ardet in vndis,
Subque pio sudat pondere piscis amor.
Non oneri metuit, geminat dilectio vires;
Vt fidâ miseros in statione locet.

APODOSIS.

Quum graue lethali corpus languore fatiscit,
Sorberique Erebo mens agitata timet.
Naufragio, accurrens Dominus virtute synaxis,
Eximit, & stygij comprimit ora canis.
Crescit enim pietas in mortis agone, viæque
Dux, animam proprio corpore ad astra vehit.
Nemo triumphauit, cum victor ab hoste rediret,
Pompâ adeo celebri, curriculoue pari.
Est hominis vectura Deus. securus ouansque
Ad Patriæ portum tendo, vehente Deo.

FONS EMBLEMATIS.

OLaus magnus in suâ tabulâ Septentrionali, paulò vltrà Daniæ fines, in oceano Gothico Raiam depingit, quæ hominem naufragum natantem, & præ canicularum marinarum crebris morsibus de suâ salute periclitantem naturali quodam affectu tuetur, & dorso supposito vehit ad littus. Quin & innatâ erga homines pietate, naufragorum cadauera à piscibus illæsa caudæ verbere deffendit: Quippe illis tanquam illatæ vindex iniuriæ superueniens, prædonesque suis a-

culeis abigens,magno conatu fluctuantes adiuuat, vt incolumes enatent. Si verò naufragus mari absorbeatur, tandiu ibidem expectat, donec elapso aliquot dierum interuallo, à mari sese naturaliter purgante sursum feratur, vt eumdem impellat ad oram maris inhumandum. Quod & testatur Scaliger de subtilitate aduersus Cardanum. Tabulam verò ex Olao desumptam exhibet Gesnerus l. 4. de Aquatilibus, vbi tractat de variis Raiarum speciebus, corollario primo.

INTERPRETATIO.

1. VBi primum in Olai tabellam incidit oculus, statim mihi venit in mentem memorabile, planeque cedro dignum Eucharistiæ miraculum, ab Ambrosio lib. de obitu fratris sui Satyri circa medium, his verbis descriptum: *Quid igitur obseruantiam eius circa Dei cultum prædicem? Qui priusquam perfectioribus esset initiatus mysteriis (erat enim Catechumenus) in naufragio constitutus, cum ea qua veheretur nauis scopuloso illisa vado, & vrgentibus hinc atque inde fluctibus solueretur, non mortem metuens, sed ne vacuus mysterij exiret è vitâ, quos initiatos esse cognouerat, ab his diuinum illud fidelium Sacramentum poposcit, non vt curiosos oculos inferret arcanis, sed vt fidei suæ consequeretur auxilium. Etenim ligari fecit in orario, & orarium inuoluit collo, atque ita se deiecit in mare, non requirens de nauis compage resolutâ tabulam, cui supernatans iuuaretur, quoniam fidei solius arma quæsierat. Itaque his se tectum atque munitum satis credens, alia auxilia non desiderauit. Simul fortitudinem eius spectare licet, qui fa-*

tiſcente remigio, non quaſi naufragus tabulam ſum-pſerit, ſed quaſi fortis ex ſeipſo adminiculum ſuæ virtutis aſſumpſerit. Nec deſeruit ſpes, nec fefellit opinio. Denique *primus ſeruatus ex vndis, & in portum terrenæ ſtationis euectus, præſulem ſuum cui ſe crediderat recognouit, ſtatimque vbi etiam cæteros ſeruulos ſuos vel ipſe liberauit, vel liberatos comperit, negligens facultatum, nec amiſſa deſiderans, Dei Eccleſiam requiſiuit, vt ageret gratias liberatus, & myſteria æterna cognoſceret. Nam qui tantum cœleſtis myſterij inuoluti in orario præſidium fuiſſet expertus, quantum arbitrabatur ſi ore ſumeret, & toto pectoris hauriret arcano? quàm maius putabat fuſum in viſcera, quod tantum ſibi tectum orario profuiſſet?*

2. Ego quidem dum fidelem hunc Catechumenum ſolius Euchariſtiæ munitum clypeo, contra procellas luctantem, & Dominico corpori, velut extremæ poſt naufragium tabulæ ſuperuectum, ad littus illius præſidio feliciter enatantem intueor, videre mihi videor Chriſtianum in extremis agentem, fatiſcente corporis nauigio inter tentationum turbines, ad cœleſtis patriæ portum multo labore tendentem, adorabilis viatici tabulæ firmiter innixum, ne tali deſtitutus ſubſidio tartari gurgite ſorbeatur; cui tantò periculoſius ſoleat eſſe naufragium, quantò in diuturnæ ſanitatis malaciâ minus præuiſum eſt, vtpote ſubitaneæ fere mortis inductum inopinatâ tempeſtate. Siquidem vt eleganter ait Tertullianus l. de anima c. 52. *Vis eſt & illa nauigiis, cum longè à Caphareis ſaxis, nullis depugnata turbinibus, nullis quaſſata decumanis, adulante flatu, labente cur-*

ſu, lætante comitatu, inteſtino repente perculſu cum totâ ſecuritate deſidunt: non ſecus naufragia ſunt vitæ, etiam tranquillæ mortis euentus. Nihilo refert integram abire corporis nauem, an diſſipatam, dum animæ nauigatio euertatur. Enimverò quis neſciat inſtanti morte grauiores tunc inſurgere tentationum procellas, vt inſtituta animæ ad cœleſtem patriam nauigatio præpediatur? Tunc enim vt in Apoc. 12. 12. ſcribitur, *deſcendit Diabolus habens iram magnam, ſciens quod modicum tempus habet.* Et turbulentis ſuggeſtionum flatibus animam ſubmergere conatur. Tunc igitur violentiores turbines, ſæuiores procellæ, turgidiores fluctus frequentiora inducunr naufragia, adeo vt in hoc procelloſo æquore velificans anima de portu aſſequendo propemodum deſperaret, niſi diſſolutâ corporis ægri compage, immortalis Chriſti corporis ſolidam arriperet tabulam, cuius præſidio ad optatam ſtationem appellat. Tunc vel inteſtino tumultuantium paſſionum perculſu ita concutitur, vt rationis gubernaculum fere deſerat, vel ſubortâ quatuor primarum qualitatum intemperie, quaſi quatuor ventorum principum ſeditione, diſſolutis membrorum tabulis, horribili mortis, Iudicij, gehennæque metu, quaſi decumano fluctu obruitur, non mediocri ſuæ ſalutis periculo, adeo vt tunc temporis non longius ab æterna morte diſtare videatur, quam nautæ ſulcantes oceanum, quos quatuor duntaxat digitis (quæ tabularum ſpiſſitudo eſt.) à morte diſtare ſapienter olim cenſuit Anacharſis, apud Laërtium l. 1. c. 9. vt proinde cum eodem Anacharſi eæ ſolum naues tutæ dici poſſint, quæ in ſic-

cum protractæ, iam in tranquillâ statione collocatæ sunt; ij solùm securi nauigantes qui ad cœlestis Solymæ portum feliciter appulerunt, vbi nullis deinceps tempestatibus, nullis naufragij periculis obnoxij sint.

3. Eapropter Augustinus haud nescius quàm periculosa sit animæ Christianæ tot inter tentationum procellas, ad cælum nauigatio; his fratres in huius sæculi mari velificantes hortatur verbis lib. de Cantico nouo c. 2. *Ascendamus nauim fidei simul & crucem, nec desit anchora spes nostræ salutis. Extendamus funes diuersas virtutes, vela charitatis colligamus, inuocemus ventum prosperum verbum Dei, exhauriamus sentinam à peccatis, per elemosynam mundetur conscientia nostra; non impediatur huius nostri cursus nauigij. Operemur manibus vt possumus: manibus suis sentinam exhauriebat qui dicebat*: Manibus meis coram eo nocte, & non sum deceptus. *Non negligamus nostra peccata: minuta sunt, sed multa. Fluctus vnus validus irruens obruit nauem, minaturque naufragium; humor autem per rimas influens, & in sentinam veniens, nisi subinde siccetur, hoc idem facit. Ergo exhauriatur sentina, non negligatur misericordia; quia eleemosyna à morte liberat, & ipsa purgat peccata. Adsit nostra tutela Christi gratia, celeuma nostrum* (cantum nautarum quo se mutuò ad laborandum excitant) *cantemus Alleluia, vt læti ac securi ingrediamur sempiternam ac felicissimam patriam. Non metuat anima mare hoc magnum, sæculum scilicet, cuius fluctus ac turbines sentimus inimicas sæculi potestates. In Deo sperantes multi calcauerunt, multi super aquas ambulantes securi ad patriam peruenerunt.*

Sed exurgit ventus validus, magna tempestas sua cuiusque cupiditas; titubat fides in mari; clamet in te Petrus: Domine, *pereo; dabit manum mergenti, nec sinet perire ille, qui propter nos super aquas dignatus est ambulare.* Sic ille nauclerus eximius suos remiges ad suscipiendam cœlestis patriæ nauigationem animabat. Miror quod nautarum viaticum prætermiserit, nec in naufragij periculo constitutis, Dominici corporis tabulam porrexerit, qua superuecti feliciter enatarent. Fortunatus ille nauita, qui fatiscente sui corporis nauigio, tabulam hanc firmæ fidei, sinceræque deuotionis manibus apprehendit, cui naufraganti & in extremis agenti, immo & tentationum fluctibus propemodum obruto, Christus vti raia mystica succurrit, canesque stygios ad prædam hiantes, spinarum suarum aculeis, suæque passionis merito longius abigens, naufragum animum ad æternæ patriæ portum sui tabulâ corporis transuehit, vel potius de sacratissimo corpore nouum illi construit nauigium nullis tempestatibus expugnandum, nullis decumanis obruendum, nullis scopulis illidendum, nullo gurgite deuorandum. Vt enim cum Augustino loquar ser. 2. in Ps. 93. *Num ei non præparat portum, qui parauit nauim?* Nauim, inquam, sui corporis quâ ad Paradisi portum transuehatur. Equidem testatur Chrysostomus l. 6. de Sacerdotio, diuino viatico præmunitos, & adorandæ carnis carinâ vectos rectâ in cœlum tendere: *Quidam*, inquit, *mihi narrauit, non ille quidem ab alio edoctus, sed dignus habitus qui & id vidisset ipse, & audisset, quod qui de hac vitâ migraturi sunt, si mysteriorum huiusmodi cum purâ conscientiâ fue-*

rint participes, ſpiritum efflaturi, ab Angelis illorum corpora ſatellitum more ſtipantibus, propter aſſumptum illud Sacramentum, hinc rectâ in cœlum abducuntur. Nimirum Chriſto competit iſtud Nazianzeni oratione 6. ad Greg. Nyſſenum: *Amicus fidelis ſolatij portus, aſylum tutiſſimum, nauis contra omnes tempeſtates munitiſſima*: quippe qui verè ſit, *Dux & cuſtos in agone fidelis.*

SERPENTES.
EMBLEMA LXX.
DOMINA SERPENTVM FVRENS, LINTEO CONVOLVTA MITESCIT.

Sa fureur la plus violente
Est soubs ce voyle languissante.

70

SErpentum regina leui vel tacta bacillo,
Effera præ rabie squamea colla tumet.
Dentibus vt tubulis iacit immedicabile virus,
Astantumque graui corda timore quatit.

Quis furias iramque premat, caudæque sonantis
Horribilem strepitum, terribilesque minas.
En tenui languet natiua ferocia velo,
Mitior est agno quæ modo tigris erat.
Se ferri quocunque sinet mansueta, vel infans
Incolumi stringet turgida colla manu.

APODOSIS.

Sic vindictæ inhians maiestas læsa Tonantis,
Quas olim strages, funera quanta dedit!
Æthereis mortale genus sepeliuit in vndis,
Obruit infamem sulphure Pentapolim.
Indomitam Ægyptum repetito verbere strauit,
Mersit Erythræis castra inimica vadis.
Sorbuit Hebræos vasto telluris hiatu,
Cælitus immisso puniit igne reos.
Vix veniæ locus vllus erat, regnabat in orbe
Vltio suppliciis, strage, cruore furens.
Quis tandem irarum finis? quæ meta furori?
Æternum-ne Dei vindicis ira fremet?
Ecce Sacramenti tenui velamine tectus
Mitior agniculo pectora nostra subit.
Linteo adumbratus terrori mutat amorem,
Vbera vulneribus, blanditiasque minis.
Quem lacrymæ & gemitus, quem non holocausta, piæque
Non flexere preces, flectere vela valent.

FONS EMBLEMATIS.

DOmina Serpentum viperæ genus, apud Mexicanos, quatuor pedes & amplius longa, binos habet supernâ maxillâ dentes caninos incuruos, quibus lethale venenum iaculatur; quot annos nata est, tot accedunt caudæ perstrepentia sonalia vertebrarum instar connexa; quum læsa iras-

citur, ſonalibus caudæ ſuæ concuſſis vehementer perſtrepit, erigitque collum non ſine aſtantium metu, venenumque iaculatur caninorum dentium tubulis, caui enim ſunt. Linteo tamen conuoluta, quantum velis, tenui raroque, ita tepeſcit illa feritas, vt vel à puero deferri quolibet, citra formidinem, aut vllam noxam, poſſit. Ita Nerembergius lib. 12. natur. hiſt. c. 1.

INTERPRETATIO.

1. B*reuiſſima differentia duorum teſtamentorum timor & amor*, inquit Auguſt. l. contra Adimantum c. 17. breuiſſima pariter incarnandi Dei filij ab incarnato differentia ſeueritas & benignitas. Quis enim incarnando Dei filio ſeuerior? quis ad indulgentiam inflexibilior? quis ad iram procliuior? quis ad vltionem feruidior? quis in exigendis pœnis acrior?

Quis clades veteris legis? quis funera fando
Explicet, aut poſſit lacrymis æquare dolores?

Hunc ſæuientem, tonantem, coruſcantem, fulminantem, æternos mortalibus interminantem cruciatus attende: Deuteron. 32. *Ignis ſuccenſus eſt in furore meo, & ardebit vſque ad Inferni nouiſſima; deuorabitque terram cum germine ſuo, & montium fundamenta comburet. Congregabo ſuper eos mala, & ſagittas meas complebo in eis. Conſumentur fame, & deuorabunt eos aues morſu amariſſimo. Foris vaſtabit eos gladius, & intus pauor, iuuenem ſimul ac virginem, lactentem cum homine ſene. Si acuero vt fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea: reddam vltionem hoſtibus meis, & his qui oderunt me retribuam. inebriabo ſagittas meas ſanguine, & gladius meus deuorabit carnes.* Nonne tot interminantem ſupplicia

audiens, tibi videris intueri ſerpentium Dominam attollentem iras & ſquamea colla tumentem, concuſſis caudæ ſinuoſæ ſonalibus horrificè perſtrepentem, in aſtantes immedicabile virus eiaculantem? Iam admirare eiuſdem noſtræ carnis linteo conuoluti repentinam manſuetudinem, ſuaues blanditias, ineffabilem clementiam, eloquij dulcedinem: *Venite ad me omnes*, clamitat Matth. 11. 28. *qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris: iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue.* Ecce iam ſuſpendit verbera, protendit vbera, non furoris, ſed cruoris calicem propinat, non iræ venenum quo vos inficiat, ſed ſanguinis vinum infundit quo nos reficiat, terrores illecebris, minas blanditiis permutat, non amplius vltricis iuſtitiæ iaculo peccatores pungit, ſed elementiæ balſamo inungit: quod ſi peruicaces aſperiori verbo pungere cogitur, non prius ore pungit, quam ipſe corde compungatur: vnde non tam eos pungere, quàm vngere, non tam ſauciare, quàm ſanare, non tam corrigere, quàm cor regere, non tam corripere, quam cor rapere videtur, quia deperit, quos ferit; & aduerſus pericula munit, quos punit, & affectuoſis viſceribus miſericordiæ complectitur, quos plectit.

2. Vnde iſta, precor, inſperata lenitas? vnde iſta ſubitanea iudicis in patrem, vindicis in paſtorem, leonis in agnum mutatio? vtique ex carnis aſſumptæ linteo, ex velamine diuinitatis (ſic carnem eius vocat Athanaſius ſer. 3. contra Arianos, aliique paſſim Patres) quo vbi primum ab innocente Virgine & Spiritu ſancto conuolutus eſt, non ſolum homo, ſed hominum humaniſſimus effectus, vagire

cœpit in cunis omnibus amabilis, nemini deinceps terribilis, & abiectis fulminibus, quæ ligatis infantili fasciâ manibus deinceps librare non poterat, lacrymis & suspiriis hostes lenire maluit, quam punire. Hanc stupendam vltionum Domini, in miserationum patrem metamorphosim, eleganti stylo sic describit Bernardus ser. 1. de Epiph. expendens illud Apostoli ad Tit. 3. *Apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri Dei.* Cuius verba etsi longiora, quia tamen ad rem quam versamur apposita libens hic profero. *Priusquam appareret humanitas, latebat benignitas; siquidem & prius erat; nam & misericordia Domini ab æterno. Sed vnde tanta agnosci poterat? promittebatur, sed non sentiebatur; vnde & à multis non credebatur.... Ecce pax non promissa, sed missa; non dilata, sed data; non prophetata, sed præsentata. Ecce quasi saccum plenum misericordiâ suâ Deus pater misit in terram; saccum, inquam, in passione concidendum, vt effundatur quod in eo latet pretium nostrum. Saccum vtique etsi paruum, sed plenum: paruulus siquidem datus est nobis, sed in quo habitat omnis plenitudo Diuinitatis. Postquam enim venit plenitudo temporis, venit & plenitudo Diuinitatis. Venit in carne, vt vel sic carnalibus exhiberetur, & apparente humanitate benignitas agnosceretur. Vbi enim Dei innotescit humanitas, iam benignitas latere non potest. In quo enim magis commendare poterat benignitatem suam, quam suscipiendo carnem meam? meam, inquam, non carnem Adam, id est, non qualem habuit ante culpam. Quid tantopere declaret eius misericordiam quàm, quod meam suscepit miseriam?* Nisi ergo patuisset humanitas, latuisset benignitas; tunc verò reuelata est, illius humanitas, cùm velata est nostræ carnis linteamine Diuinitas; nec potuit latere deinceps di-

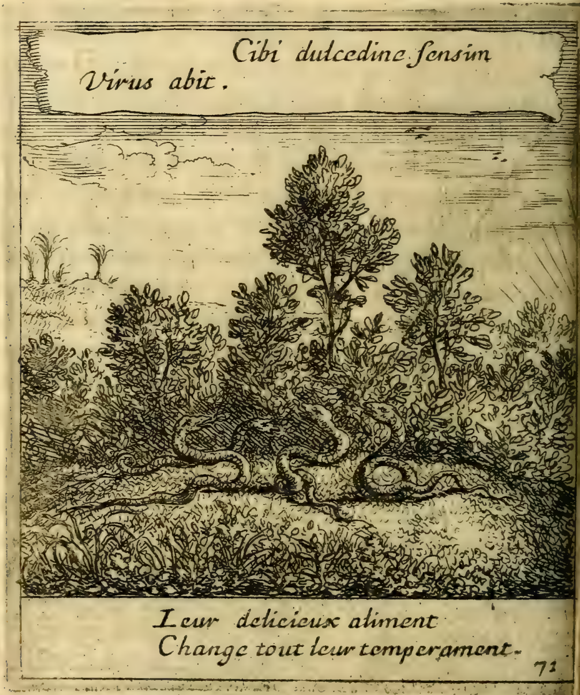
uina charitas, vbi ſub aſſumptâ carne delituit maieſtas. Suſcepimus eius miſericordiam, vbi noſtram ſuſcepit ipſe miſeriam, tanto nobis amabilior, quantò pro nobis humilior; tãto ad veniam pronior & promptior, quanto ad vindictam ineptior: quis enim ab infante ſibi timeat, cuius manus ad amplectendum potius, quàm ad plectendum idoneæ.

3. Si carnis aſſumptæ velum, ferocientem filij Dei animum, & indolem adeo mitigauit, longe maiorem ei lenitantem & clementiam Sacramentalis amictus effudit. Nec enim dubium eſt excellentioris patientiæ & manſuetudinis exempla ab ipſo in Sacramento exhiberi, quàm vnquam vel paſſionis tempore præſtiterit. Ibi enim ex parte patientis maior elucet manſuetudo, vbi ex parte conuitiantis maior apparet ingratitudo: quod libentius ab iis patiamur iniuriam, quos nullis beneficiis obſtrinximus, immo quos aſperioribus obiurgationibus in nos concitauimus, quàm ab illis quos munerum pondere & numero obrutos ſingulari beneuolentia proſequuti fuimus. Chriſtus autem tempore paſſionis à Phatiſæis exagitatus eſt, quorum furorem crebris reprehenſionibus prouocarat, quorum prauos mores acriter redarguerat, quos ſæpius hypocritas, & Diaboli filios & homicidas vocauerat; at in Sacramento patitur à Chriſtianis, & plerumque à Sacerdotibus, quos ſanguine redemit, & in baptiſmo mundauit, quos ſuà toties carne ſaginauit, ſuo calice inebriauit, quos vi characteris Sacerdotalis ſupra choros Angelorum euexit, quos innumeris ſibi beneficiis in æternum deuinxit, ac proinde, tantò præſtantior in ipſo radiat manſuetudo, quantò grauior in hoſtibus proditur ingratitudo. Adde quòd quiſquis æquo animo indigna & atro-

ciſſima patitur inultus, illuſtrius lenitatis exemplum exhibet, quam qui eo ipſo momento quo patitur, armatas videt in vltionem creaturas; Chriſtus autem è patibulo, pugnantem vidit contra inſenſatos orbem terrarum, & coniurata in tortorum perniciem aſtra & elementa, quorum auxilio ſeſe videbatur vlciſci. At in Sacramento quot opprobria, quot ſacrilegia patitur, & quidem inultus? quis enim impios corpus adorabile laniantes arcet? quis vim Domino inferentes reprimit? quàm rari nunc ſunt Sacerdotes, diuinæ vindices offenſæ. qui cum inuincibili Chryſoſtomo dicant, homil. de non contemnendâ Eccleſiâ & myſteriis: *Animâ deficiar potius, quàm ſanguinem Domini præter dignitatem porrigam, & meum ipſius ſanguinem profundam, priuſquam ſanguinem tam tremendum ſecus quàm conuenit porrigam. Melius enim priuari vitâ propter Deum, quam propter vitam Deo ipſo.* Quoniam igitur patitur inultus, inſigniori clementiâ videtur conſpicuus. At vnde maior iſta lenitas? vnde priſtini furoris extinctio? aniſi ex Sacramentalium linteo ſpecierum. Nempe *furor velamine languet.*

EMBLEMA LXXI.

VIPERÆ BALSAMO VESCENTES PLANÈ INNOXIÆ.

HIc vbi balsameos sudant arbusta liquores,
Fragransque inciso cortice manat odor.
Mollia viperei fixere cubilia fœtus,
Quos odor & fruticis gratior vmbra trahit.

Mand

Mandit odoratos ſerpens innoxia flores,
Et lacrymas plantæ diuitis ore legit.
Miteſcit lethale cibi dulcedine virus,
Quod natura dedit, mitior eſca rapit.
Hinc Arabes nec dente petit, niſi forte prematur;
Quaſque facit plagas, balſami odore linit.

APODOSIS.

Balſameus ſudor liquido pretioſior auro eſt,
Vincit at has ſacri gutta cruoris opes.
Balſameus tu, Chriſte, frutex, fluit vnde liquoris
Copia, qui ſcelerum virus odore fugat.
Vipera vir vindictæ auidus, ſitienſque cruoris,
Cui mortali odio mens homicida tumet.
Balſama ſi guſtet Domini manantia plagis,
Molliet ambroſeus viſcera dura liquor.
Balſameone furens paſtu manſueſceret anguis;
Nec de carne Dei *mitior eſſet homo?*
Abſit; vt ipſa caro molli ſit mollior eſcâ.
Leni paſta Deo, mens quoque lenis erit.

FONS EMBLEMATIS.

IN Arabiâ talia quædam Viperis ſcio euenire, quæ circa balſamos degunt. Magnitudine balſamus myrti arbuſtum æquat, folia producit amaraco herbæ ſimilia. Viperæ itaque in Arabiâ abſque certo numero, ſiue plures, ſiue pauciores ſub qualibet arbore ſtationem habent, veſcuntur ſucco balſami ſuauiſſimo, adhæc gaudent aliàs vmbrâ plantarum. Arabes itaque collecturi pro temporis ratione ſuccum balſami, ligneolarum regularum comploſione beſtias fugant, occidere enim nefas putant, quod balſamis eſſe conſecratas exiſtiment. Si deinceps eueniat vt à viperis

quis mordeatur, vulnus tantum eſt, vt à ferro videatur inflictum, ſed à metu veneni liberi ſunt: quo enim veſcuntur viperæ vnguento maximè odorato, ita venenum temperatur, vt ex lethifero mitius fiat. Ita Pauſanias in Bæoticis pag. mihi 372. Mirum ſanè viperæ virus ita balſami ſucco mitigari, vt ſit innoxium; quippe inter cæterorum ſerpentum venena, viperinum adeo hominibus exitiale eſt, vt ſcribat idem Pauſanias quemdam hominem fugientem impetum viperæ, conſcensâ quidem arbore eius morſum euitaſſe, verum hanc ſerius inſequutam, venenum ad arborem exhalaſſe, confeſtimque hominem interemiſſe. Similiter narrat Cornelius à Lapide in c. 28. Actuum Apoſt. ſe vidiſſe Romæ quemdam è ſuâ Societate, qui viperam feriens, ab eâ ſibilante ita afflatus eſt, vt multos annos ſtupore, & quaſi morbo incurabili laborarit, adeo peſtilens eſt huius anguis anhelitus. Proinde mirabilem ineſſe balſamino dulcedinem neceſſum eſt, qua virus iſtud temperari queat.

INTERPRETATIO.

1. QVod de propriâ voluntate dixit Bernardus, ſer. de duplici baptiſmo, pag. 376. *caueamus à propria voluntate tanqua à viperâ peſſima & nequiſſimâ, & quæ ſola deinceps damnare poſſit animas noſtras.* Et lib. de interiori domo c. 39. de prauis cogitationibus: *Sicut vipera à filiis ſuis in vtero poſitis lacerata perimitur: ita nos cogitationes noſtræ intra nos nutritæ occidunt:* Idem æquiori iure de vindictâ profero, illam eſſe venenatam, & peſtiferam viperam, quæ viſcera

illorum, qui eam in ſinu & deliciis habent, crudeliter arrodat. Rectè ſiquidem ait Auguſt. ſer. 11. de S. Stephano: *Ira ſtimulans ad vindictam ſcorpius eſt* (*& vipera*) *ſi te interius flammis excitauerit; magnum aliquid putas, ſi te de inimico tuo vindicas: Sed ſi te vindicare vis de inimico tuo, ad ipſam iram tuam te conuerte, quia ipſa eſt inimica tua quæ occidit animam tuam*, quæque inſtar viperini fætus, ſinum in quo concepta eſt, occiſâ parente perrumpit. Viperinum virus lethale vulnus infligit, vbi cruori humano permixtum eſt, vt obſeruauit Pierius l. 14. c. 22. aſſerens venenum illud quo Scythæ ſagittas ſuas inficiunt irremediabili vulnere, viperinâ ſanie humano ſanguini confusâ confici; nec dubium eſt vltrici animæ plagam mortalem infligi, vbi virus vltionis hoſtili cruore permiſcet. Nihil porro ad iſtud præſentis noxæ toxicum potentius occurrit Euchariſticâ balſamo, cuius tanta ſit ſuauitas, vt fragranti ſucco delibutas animas, alioqui vindictæ acriter inhiantes, quaſi furore percitas viperas mirum in modum demitiget, ne deinceps vlli noceant, aut aceptam iniuriam hoſtili cæde vindicare appetant.

2. Et verò quid hac diuinâ balſamo ſuauius? Si corticem, hoc eſt, materiem attendas, quid illâ dulcius? panis hordeaceus quia durior abiicitur, triticeus quia mollior aſſumitur, acerbus immitis vuæ ſuccus reprobatur, ſuaue vinum aquâ dulci temperatum eligitur, ne quid vel externis ſymbolis acerbitatis admiſceatur. ſi formam expendas, totam mellifluam & ambroſiâ ſuauiorem comperies, vtpote ipſiſſimis mitiſſimi Ieſu verbis contextam, cuius in labiis

omnes gratiæ ſeſſitant, cuius ab ore nectare dulcior fluit oratio. Si Sacramentalem balſamum penitius introſpicias, quid non ibi ſuauitate pleniſſimum? Ibi delitefcit Ieſus totius ſcaturigo dulcedinis, cuius cruor oleo balſameo ſuauior & pretioſior; ibi agnus ille innocens ſine murmure ductus ad victimam, & in mediâ lanienâ mutus & immotus, non aliter tortorum ſæuitiem vltus quam muneribus, & impetratoriis veniæ precibus. Audi balatum morientis: *Pater dimitte illis, non enim ſciunt quid faciunt.* Luc. 23. 34 ſuaues eius querelas accipe Pſ. 40. *Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimici mei, aduerſum me cogitabant mala mihi. Etenim homo pacis meæ in quo ſperaui, magnificauit ſuper me ſupplantationem.* Quam demum de ſuis hoſtibus vltionem exiget? ſubnectit: *Tu autem Domine miſerere mei, & reſuſcita me, & retribuam eis.* Quid hic à Patre poſtulat? num ſuæ reſurrectionis gloriam accelerari deſiderat, vt hoſtium internecione rediuiuus triumphator illatas iniurias vlciſcatur? abſit hoc à mitis agni ſuauiſſimâ indole; melius ſentit Didymus apud Barbarum Achileienſem in catenâ: *Reſuſcita me*, inquit, *vt retribuam eis retributionem quæ illis ornamento, & vtilitati futura ſit.* Nempe hanc vnicam clemens Dominus de tortoribus deicidis exigit vltionem, vt quemadmodum omnibus corporis neruis, omnibus animæ viribus in ipſius pœnas & cruciatus incubuere, ſic ipſe inauditâ talionis lege totis glorioſæ animæ viribus, totis rediuiui corporis artubus & neruis in eorum ſalutem viciſſim incumbat. *Reſuſcita me, & retribuam eis.* Quid retribues, Ieſu bone? *retributionem quæ illis ornamento & vtilitati futura ſit.*

Et exerunt mihi crucis patibulum, inſtruam iis altaris epulum; illi me ſpinis, ergo roſis redimiam; illi me lacerâ purpurâ, ego gloriæ ſtolâ veſtiam; illi me felle & aceto, ego cruoris nectare potabo; illi me ſaturarunt opprobriis, ego carnis rediuiuæ ſaginabo deliciis; totâ mente, toto corpore in me ſæuierunt, tu Pater reſuſcita me, vt pariter totâ mente, totoque corpore faueam, & effuſiori beneficentiâ cumulem. Vox ſanguinis mei, multùm à voce ſanguinis Abel diſſona non vindictam implorat, ſed veniam; hic fratricidam accuſabat, iſte deicidas excuſat: hic clamabat, vlciſcere; iſte clamat, ignoſce, & veniæ rationem adnectit: *Non enim ſciunt, quid faciunt.* Illi quidem ſanguinem meum ſitiunt, & crucis torculari de botro humanitatis violenter exprimunt, forte quod olim ſanguinem ipſum in æternæ vitæ potum pollicitus ſim, dicens: *Sanguis meus verè eſt potus.* At neſciunt quid faciunt, iam enim illis vltrò in Euchariſtico calice, ex amore propinaui quem vi & prælo crucis liquorem extorquent; at videntur excuſabiles quod illum me ſponte iam in vltimâ cœnâ propinaſſe neſciant; proinde Pater ignoſce illis, non enim ſciunt quid faciunt. O nouum vltionis genus, omnino diuinum! iniuriam vindicare ferinum eſt; condonare humanum; malle illam non agnoſcere, quam ignoſcere, Chriſtianum; remunerare diuinum. Si ſeſe Agnus Euchariſticus vlciſcitur, ſupplicia beneficiis, verbera muneribus, plagas epulis, opprobria compenſat honoribus. Quod vindictæ virus vel viperino exitialius diuinæ huius balſami ſucco ſuauiſſimo, non illico mitigetur?

3. Porrò ineffabilem hanc erga ſuos tortores & inimicos clementiam, quam die paſſionis Redemptor exhibuit, non aliunde quàm ex Euchariſticâ profluxiſſe balſamo facile concedet, qui meminerit Dominum ſæpius antea iuſtam ex aduerſariis exegiſſe vltionem, ſiue cum paternæ zelo gloriæ ſuccenſus templi profanatores flagello cæcidit, ſiue cum Phariſæorum hypocriſim, aliaſque vitia durius redarguit, verbis iram quandam redolentibus. Vnde igitur incredibilis iſta paſſionis tempore patientia, & talis quam nullus niſi Deus exhiberet? vnde hæc inſolita tot inter cruciatus & ignominias manſuetudo? vnde iſtud inuſitatum tot inter calumnias & blaſphemias ſilentium, quas antea verbis aſperioribus refellere ſoleret? Vtique ex Euchariſticâ balſamo, cuius ſuaui ſucco ita temperatus eſt prior ille animi feruor, zelique vehementia elanguit, vt atroci lanienâ deformatus, nequidem ad querelam os aperiret. Miram igitur balſameo ſui cruoris calici ineſſe oportuit dulcedinem, qua non ſolum numinis tot ſæculis mortalibus infenſi miteſceret vltio, verùm & ita Chriſti dulceſceret animus, vt tot inter tormenta, & tormentis atrociora conuitia, nequidem in minimam querelam erumperet. Sicut enim ex D. Thoma 3. p. q. 81. a. 1. ex Euchariſtico calice nouam alacritatem, & inter ſupplicia delectationem hauſit; ita inuſitatam ſuos erga carnifices lenitatem deprompſit. Ad huius igitur balſami radices cubilia figant viperæ, animæ, inquam, ad vltionem procliues, fluentemque illius ſuccum deguſtent, quo mortalis odij toxicum mitigetur. Fierine poſſet vt bal-

ſameo paſtu manſueſcerent viperæ Arabes, & alimenti dulcedinem combiberent, animæ verò balſameo Domini cruore ebriæ adhuc inimicorum ſanguinem ſitirent, nec immortalis alimoniæ ſuos tranſmutantis alumnos ſuauiſſimas qualitates induerent? pudor eſt fortaſſis alimento aſſimilari? imo verò ſummus in hac honor eſt aſſimilatione. *Quæ enim gloria eſt*, inquit Cypr. l. de bono patientiæ, *ſimilem Deo fieri? qualis & quanta felicitas, habere in virtutibus quod diuinis laudibus poſſit æquari?* Quale decus homini, ideam & exemplar fieri diuinæ benignitatis, adeo vt non tam diuinam in ſe lenitatem exprimat, quam ſuam ipſe Deo proponat imitandam, eidem dicens: *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus?* Altiuſne poteſt hominis ambitio conſurgere, quàm vt non ſolum Deum in inimicorum dilectione æquare videatur, ſed inſuper quodammodo ſuperare? Nec enim Deus propriè diligit inimicos, quod ea ſit ipſius dilectionis efficacia, vt in amicos conuertat, quos adamat. At non ea eſt humanæ dilectionis virtus, fertur in inimicum, quem diligendo nequeat reddere amicũ, vt proinde quoad hoc diuininæ dilectioni præcellere videatur. Adeò verum eſt, quod ait Seneca lib. de ira c. vltimo: *Nec quidquam magnum eſt, niſi quod ſimul eſt placidum*, eóque maius, quo placidius. Itaque ne viperis Arabibus videamur ſæuiores, quarum virus balſameo paſtu mitigatur, odium erga fratres conceptum, quaſi lethale toxicum Euchariſticæ balſami ſucco temperemus: quanquam nobis naturalis inſit ad vltionem propenſio, & cor noſtrum acerbioris ſimultatis venenô turgeat, paulatim balſameo Chriſti cruore miteſcemus: quippe *cibi dulcedine ſenſim virus abit.*

EMBLEMA LXXII.

AMPHISBÆNA VNO ORE FVNDENS VIRVS, ALTERO PRÆSENS ANTIDOTVM.

AMphisbæna biceps vno vomit ore venenum,
Excellentem alio suggerit antidotum.
Vna potest plagas infligere, iisque mederi,
Indubitata salus profluit, vnde lues.

APODOSIS.

Sic humana caro geminum caput erigit, illinc
Stat miserens Iesus, hinc miserandus Adam.
Virus Adæ vitiata caro transfundit in omnes,
Antidotum Iesu porrigit alma caro.
Amphisbæna biceps vno nos ore momordit,
Ast alio nobis ore ministrat opem.
Carnis adorandæ toties assume medelam,
Carnis Adæ quoties exedet ossa lues.
Sponte perire vales, pereas si carne deinceps,
Si Caro stat virus, carne sit antidotus.

FONS EMBLEMATIS.

AMphisbæna à Gallis, *Double marcheur*, dicta, quod nunc in hanc, nunc in illam partem repat, anteriorem scilicet, & posteriorem, biceps est. Fertur de quibusdam Amphisbænis vno ore fundere virus, altero antidotum. Ita Nierembergius lib. 12. Natur. histor. c. 10. de eâ sic Lucanus l. 9.

Et grauis in geminum surgens caput amphisibæna.

INTERPRETATIO.

I. AMphisbæna in vno eodemque corpore geminum caput erigens, quorum altero toxicum, altero spiret antidotum, carnem humanam mihi videtur adumbrare, illam vtique gemino capite conspicuam, Adamo nimirum, & Christo, quorum priore luem efflet, posteriore medicinam: siquidem in Adamo, quia peccato vitiata est, vere caro peccati est, concupiscentiæ virus in omnes homines diffundens; In Christo verò quamuis de naturâ carnis peccati propaga-

ta, quia tamen abſque libidinis ardore concepta, non caro peccati, ſed duntaxat ſimilis carni peccati eſt, ac proinde prioris veneni ſpirat antidotum, & remedium. *Deus enim*, inquit Auguſt. l. 83. quæſtionum q. 66. *filium ſuum miſit in ſimilitudinem carnis peccati. Non enim caro peccati erat, quæ non de carnali delectatione nata erat, ſed tamen inerat ſimilitudo carnis peccati, quia mortalis caro erat. Mortem autem non meruit Adam, niſi peccando. Solus ergo ille*, ait l. 2. de peccat. meritis c. 24. *etiam homo factus manens Deus, peccatum nullum habuit vnquam, nec ſumpſit carnem peccati, quamuis de naturâ carnis peccati. Quod enim carnis inde ſuſcepit, id profecto ad mundandum ſuſcepit, aut ſuſcipiendo mundauit.* At verò ne quis, ex eo quod carnem mortalem aſſumpſit, virus mortis iſto capite efflare ſuſpicaretur, idem Doctor l. 10. de Geneſi ad lit. c. 18. docet Dei filium de naturâ carnis peccati, ſimilitudinem carnis peccati, hoc eſt, carnem mortalem accepiſſe *non quod contagioni præuaricationis: ſed quod exoluendæ indebitæ morti, & oſtendendæ promiſſæ reſurrectioni ſufficeret; quorum vnum nobis ad non timendum, alterum ad ſperandum valeret.* Carnem igitur ideo mortalem accepit, vt moriendo mortẽ noſtrã deſtrueret, & reſurgendo carni noſtræ germen beatæ reſurrectionis inſereret; ac proinde caro ex eo capite, veneni mortalis, quod in Adamo omnibus mortalibus inſpirauit, remediũ & antidotũ profundit, & idcirco iure Amphiſbænæ bicipiti cõparatur.

2. Apoſtolus autem 1. Cor. 15. 47. vtriuſque capitis diſcrimen his verbis expreſſit: *Primus homo de terrâ terrenus, ſecundus homo de cœlo cœleſtis.* Cœleſtis enim Chriſtus dicitur, non quòd caro eius cœleſti conſtaret materiâ, vt impiè Valentinus, & Apollinarius cum Gnoſticis aſſeruere, ſed quòd

cœlesti Verbi diuini hypostasi copulata nil terrenum saperet, sed cœlestia opera iugiter eliceret; cùm contrà caro primi hominis planè terrestris sit, quod terrenis affectibus obnoxia caduca præferat æternis. Tum quod caro Christi sui participatione cœlestes homines efficiat, & terrenis corporibus gloriosæ resurrectionis germen inserat, quo in cœlum aliquando transferentur, primi verò hominis caro mortis iis causa sit, quâ de terra formati in terram pariter, ac cinerem reuertuntur. Tum quod vt ait Hieronymus in hunc locum Apostoli *Christus non humanæ fragilitatis ritu, sed diuinæ maiestatis nutu & conceptus est, & enixus*; Ac proinde caro ipsius è virginali vtero efflorescens cœlestem anhelet fragrantiã, & puritaté angelicam redoleat; cũ è contrario caro prmi hominis peccato corrupta libidinis mephitim exhalet, & ad carnales illecebras animam cœlestem, & diuinæ auræ particulam inclinet. Audiendus Fulgentius l. de fide ad Petrum c. 2. de Christi carne sic eleganter differens: *Sic eum verum hominem crede, vt eius carnem non cœlestis, non aëreæ, non aqueæ, non alterius cuiusquam putes esse naturæ, sed eius cuius est hominum caro, id est, quam ipse homini primo de terrâ plasmauit, & cæteris hominibus plasmat, quos per propagationem ex hominibus creat. Sed licet caro Christi, & omnium vnius eiusdemque naturæ sit: hæc tamen quam* Deus *Verbum ex Maria Virgine sibi vnire dignatus est, sine peccato concepta & nata est; vtpote secundùm quam* Deus *æternus & iustus conceptus & natus est, &* D*ominus gloriæ crucifixus. Quibus autem verbis explicabitur carnis illius excellentia singularis, cuius diuina ex ipsâ sui conceptione persona, cuius origo natiuitatis insolita?* Quemadmodum igitur duo Amphisbænæ capita, quamuis opposita spirent, non desinunt

vnius esse naturæ: ita caro Christi & Adæ, imò ipsimet vnam eamdemque naturam humanam participant, etsi Adæ caro venenum afflet, caro verò Christi remedium. Vt enim Adæ caro corrupta nos ad mortem & corruptionem impellit, ita, inquit Cyrillus Alex.l.3. in Ioan.c.37. *Viuificat corpus Christi, & ad incorruptionem suâ participatione reducit. Non enim alterius cuiusdam, sed ipsius vitæ corpus est, virtutem incarnati Verbi retinens, & plenum potestate illius, quo vniuersa viuunt & sunt.*

3. Equidem Adæ caro viâ seminali propagata nobis omnium malorum origo est, ratione duarum cum animâ vnionum, quarum altera naturalis & omnino necessaria in vtero materno perficitur, dum corpus animatur; altera moralis & libera contingit, cum anima prauis carnis motibus libenter obedit. Vi prioris vnionis prius damnamur, quam nascimur, quoniam infusâ in corpus libidine conceptum animâ, nascimur filij Adæ, eiusdē inobedientiæ rei, quam in ipso & cum ipso cōmisimus, quando ille vnus erat nos omnes, & nos omnes eramus ille vnus: vnde fit vt à Deo primùm, originali peccato separemur, & in nobis ipsis funestam diuisionem patiamur dum caro spiritui reluctatur. Vi posterioris vnionis moralis & liberæ, ad quæuis vitia proni reddimur, & opera carnis exequimur, quæ Paulus ad Gal. 5. enumerat. Iusto quippe Dei iudicio contigit vt anima perduellis quæ legitimi principis detrectauit imperium, ancillæ carnis patiatur iugum tyrannicum. Hinc oritur discordantibus aduersus se inuicem quotidiano congressio, dum Spiritus Diuina appetit, & caro terrena concupiscit; hinc & cum fratribns rixæ & contentiones, dum eosdem honores, eadem commoda non sine æmu-

latione ſectantur. Prima igitur carnis cum anima connexio, malorum origo eſt, ſecunda vtpote voluntaria cumulus ſcelerum, vt proinde nullus ambigat lethiferum virus ex hoc capite mortalibus inſpirari. Verum hæc omnia carnis Adamicæ damna cum fœnore reſarcit caro Chriſti, duplici pariter ipſius nobiſcum vnione, alterâ Sacramentali quæ fit per realem ipſius, cum noſtro, corporis vnionem, alterâ ſpiritali, quæ fit per charitatem, adò vt ſi caro Adæ nos conſtituat filios iræ, filios gehennæ, Caro Chriſti nos efficiat Dei filios eius gloriæ hæredes, eius naturæ conſortes; nos intimè Deo copulet, mentem Deo, carnem menti ſubiiciat, bellum inteſtinum extinguat, charitate nos cum fratribus vniat, denique corpori & animæ vitam pariat immortalem. Quippe, vt cum Chryſoſtomo loquar ho. 24. in 1. ad Corinth. *Cum prior carnis natura è terrâ formata, à peccato mortalis effecta, & à vitâ deſerta eſſet, aliam, vt ita dicam, maſſam & fermentum induxit, hoc eſt, carnem ſuam, naturâ quidem eamdem, ſed à peccato liberam, & vita plenam, quam omnibus tribuit vt participes fierent, vt eâ nutriti, & priore abiectâ quæ mortua erat, per hanc maſſam in vitam immortalem commiſceremur.* Vides vt eiuſdem naturæ caro in vno capite mortis toxicum afflet, in altero pharmacum immortalitatis. De carne Adæ ſcriptum eſt Gen. c. 6. *Non permanebit ſpiritus meus cum homine, quia caro eſt.* De carne Chriſti Ioan. 6. *Qui manducat meam carnem, in me manet, & ego in eo:* quod prioris eſu carnales; poſterioris, efficiamur ſpiritales. Adæ caro Spiritum extinxit; Chriſti caro Spiritum excitauit. Adæ carni dum infunditur anima, moritur; Chriſti carni dum vnitur, exoritur. per carnem Adæ naſcitur iræ filia; per

carnem Chriſti renaſcitur filia gratiæ. De carne Adæ dicitur Matth. 16. *Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi:* De carne Chriſti nunc dici poteſt: beatus es quia caro reuelauit; quod Chriſtiano verè ſit diuinarum fons reuelationum. De carne Adæ pronunciat Apoſtolus 1. Corinth. 6. *Caro & ſanguis regnum Dei non poſſidebunt*; de carne & ſanguine Chriſti: caro & ſanguis regnum Dei iam poſſident, nobiſque poſſidendum dabunt. Adæ caro fuit homini virus; Chriſti caro virtus eſt & antidotus; ac proinde eadem Amphiſbæna vno capite ſpirat toxicum mortis, altero pharmacum immortalitatis. *Ab eadem virus & antidotus.*

EMBLEMA LXXIII.
BASILISCI CORPVS, TEMPLVM AB ARANEIS, ET MVSCIS EXIMENS.

VNde ſit vt toto ſecedat aranea templo;
Et procul à ſacris territa muſca volet?
Num Baſiliſcæi præſentia corporis aram
Turpibus inſectis purificare poteſt?

APODOSIS.

Ergo venenatis immunem animantibus aram
Conseruare anguis corpus inane potest.
Sacrilegûm furiis illæsam altare tueri,
Nec præsens Deitas, nec caro viua queat?
Importuna animi distractio, quid nisi musca?
Nec præsente tamen Numine pulsa fugit.
Quid mortale scelus, nisi turpis aranea? at illam
Nec fugat ex aris inuiolata caro.
Luxuriâ infames violant altare ministri,
Templa profanantur conspiciente Deo.
Si non sacra mouent, moueat præsentia Christi,
Cuius imago olim pendulus anguis erat.
Pallet, inhorrescit, trepidat reus ante tribunal
Iudicis: accumulas crimina, teste Deo?
Si quod in orbe scelus venia caret, illud opinor,
Quod reus ante sui iudicis ora patrat.

FONS EMBLEMATIS.

REfert Solynus in suo polyhistore, Pergamenses magnam pecuniæ summam pro Basilisci cadauere numerasse, quod de summa Apollinis templi parte suspenderunt; ne vel aues, vel araneæ, aliaque insecta eò appropinquare possent, quasi eadem extincti foret, quæ viui virtus, de quo scribit Lucanus lib. 9.

Sibilaque effundens cunctas terrentia pestes
Ante venena nocens, latè sibi submouet omne
Vulgus, & in vacuâ regnat basiliscus arenâ.

Verba ipsissima Solini ea sunt: vis tamen ne defuncto quidem deest. Denique Basilisci reliquias amplo sestertio Pergameni compararunt, & vt ædem Apollinis manu insignem nec araneæ intexe-

rant

rent, nec alites inuolarent; cadauer eius reticulo aureo ſuſpenſum ibidem locarunt.

INTERPRETATIO.

1. Pvlchrè S. P. Auguſt. expendens illud Pſ. 64. *Sanctum eſt templum tuum, mirabile in iuſtitiâ tuâ* ſic enim legit: *Iſta ſunt*, inquit, *bona domus* Dei. *Non dicit; templum tuum sanctum, mirabile in columnis, mirabile in marmoribus. mirabile in tectis auratis, ſed mirabile in iuſtitiâ.* Duo itaque templo Dei competunt, & quod ſanctum ſit, & quod in iuſtitiâ mirabile ſit. Quid eſt eſſe ſanctum? Reſpondet idem Pater l. 2. de ſermone Domini in monte c. 31. *Sanctum eſt, quod violare, atque corrumpere nefas eſt, cuius vtique ſceleris conatus & voluntas tenetur rea; quamuis illud ſanctum naturâ inuiolabile atque incorruptibile maneat.* Sanctum eſt ergo templum, quod illud violare nefas ſit; ſed ſi hæc ſanctitas conuenit cuilibet Dei templo, maximè illi vbi ſanctus ſanctorum deliteſcit in tabernaculo; vbi à Chriſtianis adoratur, quia creditur in Sacramento; vbi ſemel in cruce ſancitum Deum inter & homines à ſummo Sacerdote fœdus, quotidie renouatur, & reſancitur in Miſſæ myſterio: *Non enim dubium eſt à ſanciendo ſanctitatem nominari*, inquit idem Doctor l. de fide & ſymbolo c. 9. ac proinde templum noſtrum verè ſanctum appellatur, vbi immortalis agni ſanguine nouum teſtamentum quotidie in ipsâ immolationis horâ ſancitur. Nec minori titulo templum dicitur *mirabile in iuſtitiâ*. Qua iuſtitiâ? Sacerdotum vtique in templo miniſtrantium, qui ſummi Sacerdotis ſecundum ordinem Melchidech nequeunt veri cenſeri miniſtri, niſi iuſtitiæ ſtolâ ſint induti. Siquidem teſte eodem Auguſt. l. 2. contra Petilian. c.

30. *Vt sit quisque verus Sacerdos, oportet vt non solo Sacramento, sed iustitiâ quoque induatur, sicut scriptum est: Sacerdotes tui induantur iustitiâ.* Sed longè mirabilius templum iustitiâ Christi veri Sacerdotum principis, qui summum elicuit opus iustitiæ, dum semetipsum hostiam pro peccatis offerens, ad summos iuris apices satisfecit vltrici Dei iustitiæ; cuius quidem operis iustitiæ noua fit in altari commemoratio, quoties eiusdem victimæ à Sacerdotibus incruenta perficitur immolatio. Vnde quoties sacratissimam hostiam Sacerdos eleuat, & exponit fidelibus adorandam, toties Christum in crucem pro salute hominum exaltatum repræsentat, vt meminerint illius sententiæ Dominicæ: *Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis* Ioan. 3.

2. Et hinc oritur in astantium cordibus ingens timor, & reuerentia, qua quæuis ab altari repellitur indecentia; quoniam tunc maximè recolitur memoria seuerissimæ illius iustitiæ quam Deus Pater in filium exercuit in Caluariâ, dum propter scelus populi sui vnigenito suo non pepercit, sed eũ in crucem, sicut olim Moyses serpentẽ, exaltauit. Reuera sicut serpens æneus à Moyse erectus serpentis habebat effigiem, non virus; ita Christus peccatoris in cruce assumpsit formam, non malitiam, vt illius è ligno penduli conspectu ab ignitorum anguium, id est, Dæmonum morsibus sanaremur, vt inter alios Patres asserit Tertull. l. de idololatria c. 5. his verbis: *Effigies anei serpentis suspensi, figuram designauit dominica crucis, qua à serpentibus, id est, ab angelis* Diaboli *nos erat liberatura, dum per semetipsum diabolum, id est, serpentem interfectum suspendit.* Equidem si Basilisci corpus exanime de summâ templi parte sus-

penſum, araneas, muſcas aliaque id genus inſecta longius ab altari abigit & eliminat, vt olim experti ſunt Pergamenſes; quis ambigat myſtici noſtri ſerpentis viuum & immortale corpus in aram exaltatum; impudicarum cogitationum araneas, importunarum diſtractionum muſcas, & actus quoslibet templi ſanctitati repugnantes arcanâ poſſe virtute diſſipare? non ignoro quod ſcribit Auguſt. in Pſ. 85. *Orationes impediri vanis cogitationibus, ita vt vix ſtet cor ad Deum ſuum; & vult ſe tenere vt ſtet, & quodammodo fugit à ſe, nec inuenit cancellos quibus ſe includat, aut obices quoſdam quibus retineat auolationes ſuas, & vagos quoſdam motus.* Verum & ſcio nihil eſſe ad illas cordis auolationes cohibendas, & abigendas diſtractionum muſcas potentius profundâ præſentiæ Chriſti meditatione. S*i enim*, inquit Baſilius q. 21. in regulis breuioribus, *principem aliquis aut præſidem intuens, aut cum eo loquens, oculos ab eo dimouere non ſolet, quî non tandem credibilius eſt intentam mentem habiturum illum qui Deo preces adhibeat?* Sanè quiſquis fidei oculo Chriſtum in Euchariſtiâ præſentem, eumque inexorabilem futurum culparum ſuarum vindicem intuetur, non per futiles cogitationes diuagatur, ſed diſperſas huc illuc animæ facultates recolligit, vt nihil intellectus cogitet quàm diuina, nil voluntas deſideret quàm Dei abſconditi gloriam, nihil memoria voluat quàm ipſius beneficia.

3. Eapropter S. Bernardus ſer. de quatuor modis orandi, vt impudicarum cogitationum araneas abigat, & cordis auolationes quaſi muſcas cohibeat, præ cætereis Domini in ſuo tabernaculo reſidentis præſentiam inculcat: *Quid aliud cogitare debet frater intrans ad orationem, quam propheticum illud: ingrediar*

in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad domum Dei? omnino siquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare cœlestem, illam vtique curiam in qua rex regum stellato sedet solio, circundante innumerabili & ineffabili beatorum spirituum exercitu. Vnde & ipse qui viderat, quia maiorem numerum non inuenit, millia, ait, millium ministrabant ei. & decies centena millia assistebant ei. Quantâ ergo cum reuerentiâ, quanto timore, quantâ illuc humilitate accedere debet à palude suâ procedens, & repens ranuncula vilis? quàm tremebundus, quàm supplex, quàm denique humilis & sollicitus, & toto intentus animo maiestati gloriæ, in præsentiâ Angelorum, in concilio iustorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio? Neque verò necesse est mente cælos transcendere, Empyrei triumphalem aulam penetrare, vt ibidem Trinitatem in gloriæ solio sedentem contempletur, & ex istâ dehinc contemplatione ad expellendas ineptas cogitationes excitetur: quandoquidem in templo, in altari, in sanctissimo Sacramento, totam hanc Triados maiestatem præsentissimam habeat. Quippe vt vtar verbis Chrysostomi ho. 24. in 1. ad Corinth. *Dum in hac vita sumus, vt terra nobis cœlum sit, facit hoc mysterium. Ascende igitur ad cæli portas, & diligenter attende, immo non cœli; sed cœli cœlorum, & tum quod dicimus intueberis. Etenim quod summo honore dignum est, id tibi in terra ostendam. Nam quemadmodum in regiis non parietes, non tectum aureum, sed regium corpus in throno sedens, omnium præstantissimum est; ita quoque in cœlis regium corpus, quod nunc in terrâ tibi videndum proponitur: Neque enim Angelos, neque Archangelos, non cœlos, non cœlos cœlorum, sed ipsum horum omnium Dominum tibi ostendo.* Procul ergo ab isto corpore regio in aras exaltato turpes araneæ scelerum, pro-

cul muſcæ diſtractionum, procul ineptarum inſecta cogitationum, procul à ſacris ſacrilegium. *Quæ enim ſegnitia eſt*, inquit Cyprianus l. de orat. Dom. *alienari, & capi ineptis cogitationibus, & profanis, cum Dominum deprecaris, quaſi ſit aliud quod magis debeas cogitare, quàm quod cum* Deo *loquaris*. Baſiliſci cadauer templum inſectis expurgat, Dominici *præſentia corporis aram expiat.*

EMBLEMA LXXIV.

CROCODILVS CATVLVM EX PRIORIS PRÆDÆ STVDIO EXPLORANS.

Non licet exiles crocodilo educere fœtus,
Ni prius eliciant nobilitatis opus.
Qui primum exclusus vehementius appetit escam,
Sanguine magnanimo creditur ille satus.

Degener est fœtus, prædæ quem nulla cupido
Excitat, hinc patrio saucius vngue cadit.
Viuit at ingenuus generosæ gloria stirpis.
Matris amore, immò dignus honore patris.

APODOSIS.

Legitimos probat alma parens Ecclesia fœtus,
Quos auidè sponsi carni inhiare videt.
Respuit vt spurios, quibus, ex torpedine cordis,
Nulla cupido Dei carne, cruore frui.
Indolis est index planè regalis & altæ
Prædæ ardens studium, nil mouet esca nothum.
Nec patris ergo Dei, matrisue mereris amorem,
Cælestem ad prædam ni vehementer hies.
Diuinâ facile est tibi nobilitate micare;
Si bene edendo Dei, filius esse potes.

FONS EMBLEMATIS.

CRocodili cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum à spurio internoscunt; vt si quid catulus simul atque exclusus est rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur; sin ignauia eum ipsum tardauerit ad comprehendendam alicunde aliam prædam, vt lumbricum, aliamue bestiolam, eum parens tanquam à se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat. Atque vt ad solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi crocodili suos probant; vtrique scilicet non temerario affectu, sed ratione suos amantes. Ita Ælianus l. 9. de Animal. c. 3.

INTERPRETATIO.

1. PLuribus titulis filij hominum in Dei filios adoptantur; primo quidem titulo pacis cum

fratribus ſeruatæ, iuxta illud Matth. 5. *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.* 2. ratione dilectionis inimicorum, iuxta illud ibidem: *Diligite inimicos veſtros, &c. vt ſitis filij Patris veſtri, qui in cælis eſt.* 3. ratione gratiæ ſanctificantis quâ fiunt naturæ Diuinæ conſorres, ac proinde filij, iuxta illud 2. Petri, 1. *Vt efficiamini diuinæ conſortes naturæ.* Quartò ratione receptionis Chriſti vnigeniti Patris, quod maximè fit in Euchariſtiâ quæ filiorum panis eſt; iuxta illud Ioan. 1. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri.* Denique vt plures alios titulos prætermittam, ratione reciprocæ dilectionis: iuxta illud, *in hoc cognoſcent omnes quòd Diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem.* Si Diſcipuli, ergo fratres Chriſti, hoc enim nomine diſcipulos appellat; ſi fratres, igitur eiuſdem patris filij. Nimirum quia de filio Dei fecit Deus filium hominis, ipſiuſmet gratiâ, facere voluit Dei filios ex hominum filiis; vt iam ille, per quem illos adoptarat, non eſſet vnigenitus, ſed potius in multis fratribus primogenitus, qui deinceps vi ſuæ adoptionis fierent patris hæredes, & filij vtpote fratris ſui promogeniti cohæredes; quos ille habere non extimuit, quoniam ipſa hæreditas poſſidentium numero non minuitur, ſed augetur; cum ab immortalibus filiis ſuis cohæredibus ita poſſideantur hæreditatis bona, vt ſint & omnium ſingula, & omnia ſingulorum. Audiendus Auguſt. l.2. de ciuit. c. 15. *Quicumque Spiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei: non naturâ, ſed gratiâ. Vnicus enim naturâ filius Dei, propter nos miſericordiâ factus eſt filius hominis; vt nos naturâ filij hominis, filij Dei per illum gratiâ fieremus. Manens quippe ille immutabilis, naturam noſtram in qua nos ſuſciperet ſuſcepit à nobis, & tenax* Diuinitatis *ſuæ, noſtræ infir-*

mitatis particeps factus est, vt nos in melius commutati, quod peccatores & mortales sumus, eius immortalitatis & iustitiæ participatione amittamus; & quod in natura nostra bonum fecit, impleti summo bono, eius naturæ bonitate seruemus.

2. Iam verò omnes istos diuinæ adoptionis titulos, dignâ Eucharistiæ perceptione comparari, nemo Catholicus ignorat. Nunquid enim primùm Spiritu Dei ibi fideles aguntur, vt legitimi Dei filij, qui virtute sacræ Communionis fiunt corpus Christi, ac proinde ipsius spiritu animati, iuxta illud Augustini tract. 26. in Ioan. *Qui corpus Christi sumere volunt, fiant corpus Christi, si volunt viuere de Spiritu Christi* 2. Nunquid in sacrâ synaxi fiunt pacifici, ac proinde filij Dei, qui Sacramentum pacis, & Christum ipsum, qui est pax nostra, dignè suscipiunt? quo pacis beneficio frustrantur hæretici, & schismatici ab vnitate cotporis Christi separati vt illegitimi filij: quia vt ait August. l. 21. de ciuit. c. 22. *Non sunt in eo vinculo pacis, quod in illo exprimitur Sacramento.* 3. nunquid Eucharistiæ virtute fiunt inimicorum dilectiui, ac proinde filij, qui Dominicæ benignitatis, ac clementiæ memores, quam erga sæuiores inimicos admirabilem in hoc mysterio exhibet, malunt iniurias non agnoscere, quam ignoscere, nec volunt vindicari se, quia Dominum quem excipiunt, probè sciunt nondum vindicatum esse? siquidem illorum auribus inclamantem audiunt August. ser. 1. de temp. *Qui se scit vel vnum hominem odio habere, nescio si ad altare Domini securus possit accedere, cum præcipuè B. Ioannes Euang. terribiliter clamet, & dicat: qui fratrem suum odit, homicida est.* 4. Nunquid in hac

mensâ fiunt naturæ diuinæ consortes, ac proinde filij; quandoquidem, vt cum S. Leone loquar ser. 14. de passione: *Non aliud agit participatio corporis, & sanguinis Christi, quam vt in id quod sumimus transeamus?* Enimverò quid expressius authoritate S. Cyrilli Hierosol. Catech. 4. mystag. *Sic Christophori erimus, hoc est, Christum ferentes, cum eius corpus & sanguinem in membra nostra receperimus, atque ita, vt beatus Petrus dicit, diuinæ naturæ consortes efficiemur.* 5. Si Deus iis qui filium suum susceperunt, dedit potestatem filios Dei fieri; quibus magis ea potestas conuenit, quàm iis, qui Sacramento delitescentem quotidie cordis & peccatoris hospitio recipiunt? & vt vtar verbis Cypr. de nat. Christi: *Qui Sacramentali gustu viuificis mysteriis inhærentes, vna caro & vnus Spiritus sunt, dicente Apostolo, qui adhæret* Domino, *vnus Spiritus est. Sic hi ad quos sermo fit, dicuntur Dei, & filij Excelsi omnes, & hæreditatis, & æternitatis participes.* Quid clarius? ecce enim vi Sacramentalis vnionis, Spiritui Domini adhærentes, eodem animantur & aguntur Spiritu, pacem & vnitatem cum fratribus obseruant, inimicos illius exemplo diligunt, diuinæ fiunt consortes naturæ, Dei & filij Excelsi, ac proinde hæreditatis participes. Quis ergo deinceps ambigat nos dignâ Sacramenti participatione, in Dei filios adoptari, & in fratres ac cohæredes Christi, ac consequenter ex illius desiderio, legitimos à spuriis filios facile posse discerni?.

3. Equidem vt crocodilus legitimum catulum à notho, prioris prædæ vehementi cupidine, internoscit; eodem fere experimento Christus in Euangelio nobiles discipulos ab ignauis & degeneri-

bus discreuit: quippe Ioan. c. 6. vt eos exploraret, corporis sui prædam vtrisque proposuit, dicens *Caro mea verè est cibus*, *&c.* Verùm degeneres filij, ignobiles discipuli, septuaginta ferme, prædam dedignantes recesserunt, dicentes: *durus est hic sermo quis eum potest audire*? noluerunt prædam popositam apprehendere, aut sensum verborum Christi comprehendere, & idcirco vt spurij reiecti sunt. *Carnaliter illud cogitauerunt*, inquit August. in Ps. 98. *& putauerunt, quod præcisurus esset Dominus particulas quasdam de corpore suo, & daturus illis, & dixerunt: durus est hic sermo. Ipsi erant duri, non sermo. Etenim si duri non essent, sed mites, dicerent sibi, non sine causâ dicit hoc, nisi quia ibi est aliquod Sacramentum latens: manerent cum eo lenes, non duri, & discerent ab illo, quod illis discedentibus, qui remanserunt didicerunt. Nam cùm remansissent cum illo discipuli duodecim, instruxit eos, & ait: Spiritus est qui viuificat, &c.* Qui ergo Dominicæ carnis prædam firmâ viuâque fide apprehenderunt, qui Magistri sermonem spiritaliter intellexerunt, ad primas Ecclesiæ dignitates, vt filij nobiles & legitimi sublimati sunt; cæteri vt degeneres abdicati, quia ad prædam nauseantes, diuinâ se nobilitate probauerunt indignos. Pulchrè igitur August. in Ps. 121. sic Christianum alloquitur: *Noli dicere, filius Dei sum, si degeneras. Si, inquit, filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Inde illos negauit filios, quia opera non faciebant.* Filios igitur non agnoscit Christus, nisi quos suæ virtutis viderit imitatores, & eadem auiditate carnis suæ prædæ inhiantes, quâ eidem ipsimet inhiauit. *Desiderio*, inquit, *desiderrui hoc pascha manducare*

vobiſcum. Si pari illius edendi flagremus deſide rio, paternæ nobilitatis indubi-tum ſpecimen edemus. *Contemptum ſolùm non vult iſte cibus ſicut neque manna faſtidium*, ait Auguſt. ep 118. ad Ianuar. *Nemo igitur nauſeans accedat, nemo remiſſus, ſed excitati, incenſi, ac feruentes omnes*, clamat Chryſoſt. ho. 83. in Matth. meritò quidem, quoniam *probat ardor edendi legitimos.*

EMBLEMA LXXV.
CHAMÆLEO ANGVEM DEMISSA IN CAPVT·EIVS GVTTVLA ENECANS.

Hostiles colubros pendente chamæleo filo,
Cuius in extremo est lucida gutta, necat.
Quempiam apricantem frondente sub arbore nactus,
Scandit, & inuisum sauciat inde caput.

Mirum! de minimâ monſtrum crudele perire
Stillula: at in minimis vis quoque magna latet.

APODOSIS.

Tartareus crucis ante pedem tunc aſtitit anguis,
Cum penderet in hoc ſtipite noſtra ſalus.
E cruce diſtillans pretioſi gutta cruoris,
Hoc ſcelus attriuit quod caput hoſtis erat.
Vna trucidando ſi ſtillula ſufficit angui,
E cratere fluens quid cruor omnis aget?
Quot biberis guttas, tot huic potes addere plagas:
Pendula verborum ſtamine gutta necat.
Cur hoſtem timeas, calicis qui vincitur hauſtu?
Sponte peris, ſi nec fata, bibendo, fugis.

FONS EMBLEMATIS.

VEnenatorum ſerpentum hoſtem eſſe acerrimum chamaleonem aiunt. Is ex illis vnum quempiam ſpeculatus in vmbrâ captantem auras, aut in radiis apricantem, in eam ſcandit arborem quæ illi imminet: vnde ex ore filum demittit araneorum more, in cuius fili extremo guttula ſit margaritæ ſplendore; eâ tactum in vertice ſerpentem mori. Illud etiam admirabilius, ſi ad perpendiculum nequeat filium demittere, quòd minus ad amuſſim reſpondeat ramus in quo eſt, inferiori loco vbi cubat ſerpens; ita filum corrigere pedibus anterioribus, atque eius tractum temperare, vt ad lineam quaſi catheton deſcendat. Ita Scaliger de ſubtilitate ad Cardanum.

INTERPRETATIO.

1. VT per chamæleonem cœli rore victitantem, angueſque veneniferos naturali odio pro-

ſequentem, non incongruè Chriſtus adumbratur, ita ſerpentis hieroglyphico Dæmon aptiſſimè figuratur. Hinc vt obſeruauit Auguſt. l.14. de ciuit.c. 11. inter cæteras animantes *colubrum, animal ſcilicet lubricum, & tortuoſis anfractibus mobile, & operi ſuo congruum, per quem loquereretur elegit, eoque per angelicam præſentiam, præſtantioremque naturam ſpiritali nequitiâ ſibi ſubiecto, & tanquam inſtrumento abutens, fallaciam ſermocinatus eſt fœminæ.* Huic porro pluribus aſtutiarum ſpiris, & ſinuoſis ſuggeſtionum voluminibus complicato ſerpenti, nihil fatalius & exitialius pretioſo Domini ſanguine, quo facilius opprimitur, quâm coluber ſtillatâ in ipſius caput, Chamæleonis ore, guttulâ ſplendidâ. Equidem hunc liquoré maximè pernicioſum eſſe neceſſe eſt, cuius non dico ſtillulam, ſed nec vmbratilem figurá ferre poſſit aduerſarius: quis enim vnquam vidit toxicum adeo præſentis noxæ, vt vmbrâ ſolâ mortales inficeret? at diuini ſanguinis vires ſic exhorreſcit Diabolus, vt ad ſolam illius vmbram timore concutiatur. Audiendus Chryſoſt. ho.*26*.in c. 11.ad Hebr. *Timuit illum ſanguinem* (Agni paſchalis) *Angelus; ſciebat enim cuius eſſet typus. horruit, dominicam mortem intelligens*, quæ per agni ſanguinem viuacius, quam per agnum ipſum repræſentatur: *propterea non tetigit poſtes. Dixit Moyſes, tingite, & vnxerunt, & ſecuri fuerunt: vos autem ipſius agni habentes ſanguinem, non confiditis.* Quod autem hic vaſtator Angelus primogenitorum Ægypti interfector, malus fuerit, affirmant Rupertus, Lyranus, & Abulenſis, & euincunt ex c. 12. Exod. 23. vbi dicitur: *non ſinet Dominus percuſſorem ingredi domos veſtras, & lædere.* Ergo Dei populum cum Ægyptiorum primogenitis promiſcuè percutere moliebatur, quod &

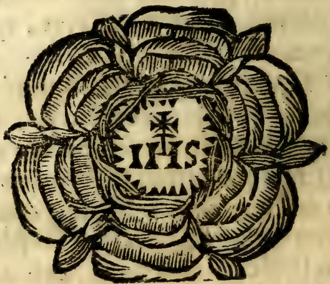
libenter egiſſet, niſi Deus obſtitiſſet, quod de Angelo bono ſentire prorſus improbabile eſt. Quem igitur terrorem verus agni immortalis & glorioſi cruor noſtris ſtillans è calicibus Dæmonibus nunc incutiet, quam exitiales plagas auernalibus colubris infliget; quando vel vmbratilis illius typus ita principem eorum exterruit, vt nec poſtes Hebræorum, quorum cædem ſpirabat, auderet attingere?

2. Prætereà nullus hunc ſanguinem inferni ſerpenti lethiferum eſſe diffitebitur, cuius gutta alterius ſanguinis fluuio permixta, ita ſaporem immutet, ita illius virtutem adaugeat; vt deinceps non minus toto illo ſanguinis fluuio crucietur inimicus, quam ipſiſſimo Domini ſanguine: atqui Dominicus ſanguis confeſſoribus martyrium ſubituris in ſacrâ menſâ propinatus, & cum ipſorum ſanguine confuſus, tantam aduerſus ſtygios angues contulit virtutem, vt illius è laniatis viſceribus difflui fulgorem ſuſtinere non poſſent, quaſi admixti Domini ſanguinis gloriâ & fulgetris excæcarentur. Ita docet Chryſoſt. hom. de ſanctis martyribus: *Sæpè numerò*, inquit, *ſub auroram ſolem orientem vidiſtis, & quaſi croceos radios emittentem; talia ſanctorum erant corpora, dum veluti quidam crocei radij viui ſanguinis vndique illis diffluerent, eorumque corpus multò quam cœlum ſol ipſe ſplendidius illuſtrarent. Vidit hunc ſanguinem, horruitque diabolus: recordatus quippe eſt alterius ſanguinis dominici, qui propter illum ſanguinem hîc effluxit: ex quo enim Domini latus apertum eſt, ſexcenta deinde latera effoſſa contueris.* Cur verò ad martyrum ſanguinis aſpectum, illico cruoris dominici recordatus eſt inimicus, niſi quia non prius ſuum ſanguinem effundere ſolerent martyres, quam ex Euchariſtico calice glorioſum Chriſti cruorẽ hauſiſſent,

ſiſſent, vnde mirabilis in ſuum ſanguinem fulgor deriuabatur. quo ſerpentis pupilla peſtringeretur? Sic enim aſſerit Cypr. ep. 54. *Quomo docemus*, inquit, *aut prouocamus eos in confeſſione nominis ſanguinem ſuum fundere, ſi eis militaturis Chriſti ſanguinem denegamus?* Feruebat igitur & fulgebat martyrum ſanguis è vulneribus effluens, quia feruido fulgidoque Chriſti cruore temperatus; nec eum ſic temperatum aſpicere poterat Diabolus, quin Dominici ſanguinis, quo triumphatus eſt, reminiſceretur. Id etiam ſatis inſinuat Chryſologus ſer. 154. vbi ſic de Protomartyre diſſerit: *Stephanus purpuratum duxit exercitum, qui pro Domini ſui adhuc calente ſanguine ſanguinem ſuum auidus bellator effudit.* Cur enim inuincibilis leuita tam alacriter ſuum effudit ſanguinem, niſi quia eodem die Dominicum hauſerat, quem ex officio, Diaconi fidelibus ſolent porrigere, prius auidus calicis Euchariſtici potator, quàm auidus bellator, prius intus Domini cruore ruſſatus, quam extus proprio purpuratus.

3. Quòd ſi ſanguis martyrum Dominico permixtus adeò ſtygium ſerpentem excruciat, quid de puro defœcatoque & nulli alteri confuſo cruore ſentire par eſt? niſi quod illius ſtillula quæ ſufficit ad omne ſcelus abluendum, ſufficiat pariter ad eius caput conterendum. Caput enim ſerpentis peccatum eſt, quod adorando cruore deletum eſt. De quo Auguſt. l. 3. de verbis Domini: *Fuſus eſt ſanguis Redemptoris, & deleta eſt cautio debitoris: ipſe eſt ſanguis qui pro multis effuſus eſt in remiſſionem peccatorum.* Vt igitur Chamæleo quempiam colubrum in arboris vmbrâ ſpeculatus, confeſtim in arborem aſcendit: vt inde ſtillatâ guttulâ commodius hoſtile caput inficiat, & perimat; ita Chriſtus infernalem

anguem & nobis & ipſi inſidiantem intuens, arbórem crucis conſcendit, vt effuſo ſanguine lethalem plagam infligeret. Quod & quotidie rurſus exequitur, dum in incruentas aras exaltatus exitialem diabolis ſanguinem è ſacro cratere diſtillat, cuius gutta ſufficiat ad caput illius conterendum. Quod eſt caput eius? diſce ab Auguſt. in Pſal. 48. *Caput illius eſt initium malæ ſuggeſtionis; quando incipit mala ſuggerere, tunc repelle, antequam ſurgat delectatio, & ſequatur conſenſus; itaque vitabis caput eius.* At quid potentius diuino ſanguine ad impediendum ſuggeſtioni conſenſum? Nempe *vna opprimit hoſtem guttula.*

EMBLEMA LXXVI.

LACERTVS COECVTIENS A SOLE ORIENTE ILLVMINATVS

Ie recouure de nouueaux yeux,
Dans ses rayons delicieux.

76

Longa senectutis perpessus damna lacertus,
Caligante oculo vix alimenta videt.
Doctus at instinctu naturæ, solis adorat
Lumen, & hac tenebras dißipat arte suas.

Cæcus an ille miser, cui Sol dignatur amicâ
Collyrium excellens suppedicate face?

APODOSIS.

Obtuso fidei visu peccator in arâ
Pronus, ad æterni lumina Solis hiet.
Gratia inexaustâ depromet origine lucem
Mentis, & æthereas ebibet ore faces.
Ambiat his rabiis oculari cæcus, vt umbras
Numinis occulti lux pretiosa fuget.
Illustres tenebræ, quæ pelli hoc Sole merentur,
Quo procul, in tenebris aula superna foret!
Fatales tenebræ, quas nec Sol ille repellit,
Quo perit vmbra soli, quo nitet aula poli.

FONS EMBLEMATIS.

QVum lacerti in senectâ oculi excœcantur intrat in foramen parietis contra Orientem, & ad ortum solis intendens illuminatur. Ita Isidorus relatus à Gesnero in lacerto. Hoc si verum est, inquit Albertus M. obtenebrationis oculorum caussa fuerit frigiditas constringens humorem oculi, quem calor lucis solaris dissoluit, & attenuat, & sic visum restituit. Audiendus S. Epiphanius: Lacerta solaris, ait in Sampsæis hæreticis, vbi per tempus hebetem visum habuit, per conuersionem ad solem oculos rursus leuat, dum in latibulo ad Orientem conuerso seipsam apprimit, & ieiuna se ad Orientem conuertit. Certè Plinius l. 8. c. 27. scribit serpentem hybernâ latebrâ visu obscurato, marathro herbæ sese affricantem oculos inungete, ac refouere. Anguibus enim diuturniori latebrâ solet visus obscurari, vt plerique etiam excæcentur.

INTERPRETATIO.

I. QVod agit instinctu naturæ lacertus cæcutiens, vt hybernâ, verno tempore, prodiens latebrâ, primùm aliquandiu ieiunet, mox apricans sese nascentis solis radiis exponat, quorum ardore dissoluatur oculorum humor diutino gelu constrictus; idem fere caliganti animæ ad visum interiorem recuperandum, faciendum censeo, vt primum ieiuniis scelera sua, ex quibus nata est cæcitas, expiet; deinde solis Eucharistici iubar auidâ mente suscipiat & adoret. Omnis homo cæcus nascitur, quia culpæ originalis tenebris inuolutus concipitur; quibus si funestiores actualis peccati tenebræ succedant, quis eum duplici cæcitate percussum inficietur? eapropter vt cum Augustino loquar in Ps. 56. *Veritas carne contecta venit ad nos, & sanauit per carnem suam oculum interiorem cordis nostri, vt eam postea facie ad faciem videre possimus.* Si per carnem suam interiorem cordis sanauit oculũ, igitur cæcutientes animas ad solis Eucharistici, in quo gloriosa caro sole splendidius rutilat, hiare radios conuenit; vt ex iis cœleste sibi collyrium componant. Quòd enim sacra ipsius caro secretam illuminandi vim habeat, cæci nati illuminatione satis expressit, dum luto de terrâ, saliuâque facto caligantes oculos invnxit, terra siquidem carnem, saliua Verbi hypostasim adumbrabat, vt obseruauit August. l. 50. hom. 43. *Totus mundus*, ait, *cæcus est, ideo venit Dominus illuminator, quia Diabolus fuerat excæcator: omnes cæcos nasci fecit, qui primum hominem decepit. Currant ergo ad illuminatorem, currant, credant, accipiant lutum de saliuâ factum. Saliua quasi Verbum est, terra caro est.* Cui accinens S. Chrysologus ser. 176. ait: *Dominico*

ſputo vacuas oculorum replet lacunas, diuino ore lucife-ram dat ſaliuam; vt ſancti roris gutta baptiſaret oculos peccatoris; vt aperiat venia, quos clauſerat culpa. Itaque glorioſa ipſius humanitas verè eſt cæcorum illuminatrix, quamuis non illuminet, niſi prius à Verbo, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, illuminetur. Vnde ipſa lumen illuminatum eſt; Verbum verò lumen illuminans, omnis fons luminis, ſine quo quæuis creatura tenebreſcit.

2. Porrò vtrumque lumen tam illuminans Verbi, quam illuminatum carnis complectitur ſol Euchariſticus, quod in eo reſplendeat hinc illuminans diuinitas; hinc illuminata humanitas, de quo idem ac Auguſtinus de Deo ſer.256.de tẽpore, pronuntio: *Deus eſt lumen, nos ſine illo tenebræ; ſi ab eo receſſeris, in tuis tenebris remanebis: ſi acceſſeris, non de tuo lucebis.* Fuiſtis enim, *ait Apoſtolus*, aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. *Si ergo lux in Domino, ergo tenebræ ſine Domino, Accedite ad eum, & illuminamini.* Si naturâ tenebræ ſimus, Chriſti gratiâ lux erimus: ſi cæci naſcamur, ſolis Euchariſtici afflatu colluſtrabimur, ſi cæcutientes accedamus, videntes recedemus. Sed accedamus cum verâ fide, vt flammeis eius radiis accendamur charitate; quiſquis enim ad illum non vt ſanetur, ſed vt illum ſcrutetur accedit, non illuminatur, ſed excæcatur; non inardeſcit, ſed infrigeſcit. Si quidem teſte Cypriano de Cœna Domini: *Veritas ab erroneis hominibus comprehendi non potuit, & cùm in ſolem vellet figere oculos, vim luminis non ferens, cæcata eſt non illuminata humana præſumptio, & aſpectu eius lippitudo inhæſit. Vident hæc Sacramenta pauperes ſpiritu.* Hinc eſt quod illi Diſcipuli qui, vt refertur Ioan. 6. Domino corporis & ſan-

guinis sui mysteria prædicante scandalizati recesserunt, istius solis intuitu excæcati sunt, quòd curiosius illum scrutari maluerint, quàm ab eo sanari. Apostoli verò quia tantum lumen mirari maluere, quàm rimari, ab eodem illuminari meruerunt,& illius intelligentiã percipere. Nec enim illud intelligere meruissent, nisi prius mente docili credidissent; quod fides debeat præcedere intellectum, vt sit intellectus fidei præmium. Cæci quodammodo erant, quia mysterium à Domino prædicatum non intelligebant; sed illuminari meruerunt, quia simpliciter crediderunt, & fides iis aperuit intellectũ, quam aliis infidelitas clausit. Siç etiam illi duo discipuli euntes in Emaüs quodammodo cæcutiebant, quandoquidem tenebantur eorum oculi, ne Dominum agnoscerent; quia tamen ipsius verbis crediderunt, in fractione panis Eucharistici, diuini solis afflatu illuminati sunt. De quibus ita disserit August. tract. 2. in epist. Ioan. *Discipuli ergo eum non agnouerunt, nisi in fractione panis. Et verè qui non sibi iudicium manducat & bibit, in fractione panis Christum agnoscit. Meritò carnem ipsam cum commendaret, panem fregit, & meritò in fractione panis aperti sunt oculi discipulorum, & agnouerunt eum.* Vtique solis Eucharistici lumine collustrati, quo destituti cæcutiebant.

3. Enimuerò quis Christum nunc inenarrabili gloriâ in Sacramento coronatum, iustitiæ solem esse ambigat, cùm vel cruci affixus, spinis redimitus, sputis opertus, denique crudeli lanienâ deformatus, nihilominus ab Athanasio soli comparetur. Causam enim inquirens prodigiosæ illius eclipsis, quæ Domino in extremis agente contigit, non aliam profert; nisi quod æterno gratiæ sole surgente, minus materialis solis iubar cedere debuit maio-

ri. Sic enim loquitur expendens hæc verba: *Omnia mihi tradita ſunt à Patre meo. Solis inſtar Dominus exoritur illuſtrans vniuſcuiuſque animum. Quocirca in ſalutiferâ paſſione non apparuit ſol, indicans finem prioris creaturæ, & principium alterius quæ diluculum in Saluatore conſecuta eſt, vnde Zachar. 6. dicitur: Ecce vir oriens.* Quod ſi Chriſtus inter lethiferas conuulſiones ſolis inſtar effulſit in Caluariâ, & innumerabiles cæcos erumpentibus ex hiulco corpore radiis illuminauit; quæ gloriæ fulgetra, quas amoris faces vibrabit in Euchariſtiâ, quam Honorius tertius cap. ſanè cum olim; de celebratione Miſſarum emphaticè vocat, *Candorem lucis æternæ.* Itaque quoties interior mihi mentis oculus caligat, quoties refrigeſcere incipit charitas ad hunc ſolem non minus feruidum, quam ſplendidum, illuminandus & inflammandus accedo, ac inſtar lacerti cæcutientis *oſculari ardoribus eius ambio.*

INSECTA.
EMBLEMA LXXVII.
BOMBYX SVO IN OPERE DELITESCENS.

HVmani feruore sinus exclusus in auras
Prodit vbi bombyx, paruaque membra mouet.
Transit in erucam sensim, morique tenellâ
Fronde satur, ligno pendulus vrget opus.

Materiem sed vincit opus, pars extima villis
Aspera, sericeas intima claudit opes.
Mirus nendi opifex telam conformat in ouum,
Vnde sibi thalamum construit, & tumulum.
Delitet eximius pretioso in vellere textor,
Artem prodit opus, condit at artificem.

APODOSIS.

Ad mortem properans Iesus, Bombycis ad instar,
Exiguo immensas cortice clausit opes.
Vela Sacramenti ceu stantia fila tetendit,
Abstulit & fulcrum, quò mage mira forent.
Telam orditur amor, quam consummaret amoris
Victima, sub tenui tegmine tota latens.
Ars diuina patet sæclis miranda futuris,
Authoremque suum nobile celat opus.
Hôc opus est mirabilius, quò detegit artem,
Atque suum velis integit artificem.

FONS EMBLEMATIS.

VErmes sericei opifices in cœnaculo amplo, super mensis tersis & mundis arborum fronde constratis collocantur, aluntúrque renouatis quotidie foliis ac recentibus. Qua in re videndum est, vt quàm mundissima sit sedes, quoniam eleganti nitidoque domicilio potissimum hoc animal gaudet. Transactis aliquot diebus, cum iam frondis & pabuli satietas est, appositis ramalibus genistæ præsertim, quibus ob scabritiem filum tenacius adhærescit, per ea repentes, è pabuloque discedentes, nere incipiunt, ac velut in solio quodã ac sepulchro se recondere. Filum verò ex eorum corpore prodit, vt in araneis. Exterior pars eius structuræ, villis sericeis luteis congestis semper hirsuta est, perinde

ac si circundata foret lanâ hispidâ, interior spissatur, & durescit ad corticis modum, complanaturque ouatâ figurâ, ad animalis intus iacentis, & papilionem vt pariat, sese componentis capacitatem & formam. Si corticem cultello discindas, erucam compressam pellucidâ membranâ contectam effigie quadam puelluli in vtero concepti aspicies. Lanificium cùm est absolutum, nec quicquam prætereà velleris speratur; artifices ouatos illos folliculos ad apricum solem & æstuosum expandunt, vt eius feruore pereat eruca intus delitescens, vel in furno torrent: sic enim lana tenuior delicatiorque carpitur; crassescens & lautioribus texturis inutilis, si expectatur quoad pennatus vermis exeso conditorio prorumpat. Post quadragesimum diem quam eruca se abdidit, & in bombylium mutata est, subnascens papilio nimirum cornutus vermis, & quatuor alis pennatus, tum succum exhaurit qui mollitiem velleri præbet, tum exeso folliculo vt exitum sibi quærat, velleris extrinsecus incumbentis filum proscindit. Papiliones necydalos vocat Aristoteles, veluti rediuiuos, morte liberatos, ac vitæ restitutos. Vbi prouolarunt necydali, & per aliquot dies huc illuc lusitantes, cœloque reddito fruentes sunt euagati, eorum tum quisque alteri se applicat, mas, vt arbitror, fœminæ, quo complexu aliquandiu cohærentes, oua edunt nigra rotunda, minuta, quæ in prouentum & fœtum anni proximi seruantur. Hoc semine reddito, à partu mox contabescunt, ac pereunt. Atque hæc est prorsus admirabilis, ac paucis explorata Bombycum procreatio. Hactenus Dalechampius annotatione in c. 23. lib. II. Plinij.

INTERPRETATIO.

2. QVis in Bombyce peregregium non deprehendat Christi tum nascentis, tum patientis, tum resurgentis, potissimum verò sub Eucharisticis speciebus delitescentis hieroglyphicum? Vermiculus subnascens adeo minutus vt conspectum fugiat, illum exprimit qui de se dixit: *Ego sum vermis & non homo*, quippe conceptionis instanti ita tenuis apparuit, vt de eo Magister l.3. sentent. dist. 3. scribat: *Membrorum illius Dominici corporis distinctio in ipso momento conceptionis, & vnionis Dei & hominis, adeo tenuis erat & parua, vt humano visui vix posset subiici*. Bombyx humani tepore sinus excluditur: Christus Virginei sinus calore castifico conceptus nascitur. Vermiculo recenter edito, folia & herbæ subiiciuntur; Nato Domino fœnum in præsepi substernitur. Bombyx paulatim grandescit, donec sericeus euadat opifex: sensim creuit Iesulus, donec Paternâ voce declararetur Dei filius. Bombyx eleganti nitidoque gaudet domicilio: Christus mundum corpus, nitidam animam exigit. Bombyx cum iam cibi, quem in amplo cœnaculo super mensâ tersâ, mundâque sumpsit, satietas est, illico ramale, vnde se suspendat, ascendit, moxque se sepulchro recondit: Christus in grandi stratoque cœnaculo, proprio corpore pastus, super Eucharisticâ mensâ, ramale crucis ascendit, deinde nouo tumulo reconditus est. Post quadragesimum diem è sericeo cortice candidus erumpit papilio quatuor alis pennatus: post quadraginta horas è tumulo prodiit Christus rediuiuus, gloriæ candore splendidus, quatuor niueis impassibilitatis, agilitatis, subtilitatis & claritatis alis conspicuus, quibus Empyrei

apicem quadragesimò die inuolauit. Sed pręstat audire Basilium hom. 8. in hexaem. *Quid dicitis vos, quæso, qui diuo Paulo non creditis, de eâ mutatione, quam in resurrectione fore dicit, qui plerasque videtis aëris animantes formas permutare; qualia de verme quoque illo Indico cornua protendenti gemina narrari solent. Hinc in erucam vertitur primum, fit deinde temporis progressu id quod bombyx appellatur: at neque hac in formâ persistit, sed illis præmollibus corniculorum bracteolis sese sensim prolatantibus in alarum speciem, ita demum fit volucris.*

2. Verum tribus potissimum immoror à Dalechampio supra memoratis. Primū est quòd in amplo cœnaculo super mēsâ tersâ nutriatur bombyx, quòd nitido gaudeat domicilio; quo nihil aptius ad magnificum institutionis Eucharistiæ apparatum exprimendum. Iussit quippe Dominus Luc. 22.12. duobus discipulis, vt in grandi stratoque cœnaculo, super mensâ mundissimâ pascha sibi præpararent, regalem non figuræ, sed veritati præexigens apparatum, quod eleganti nitidoque delectetur habitaculo. Ad cuius munditiem Christianum his hortatur verbis Laur. Iustinianus de triūphali Christi agone c. 1. *Sectare virtutes, concupisce cœlestia vasa orationis, landis exolue sacrificium, vt spirituale cœnaculum fias, de ipso omnem elimina sordem, cunctasque maculas absterge, vt stratum sit. Vtrinque conueniunt, ambo sibi inuicem famulantur puritas & charitas; vbi enim mentis est puritas, ibi frequens exultatio est, deuotionis gustus, fraternitatis dilectio, animi tranquillitas, sanctarum cogitatio num aggregatio: & perpetuæ charitatis dulcis inhæsio. Vbi verò dominatur charitatis incendium, ibi vitiorum rubigo consumpta est, ibi castitatis pollet dilectio, innocentiæ rutilat candor, supernorum cantica celebrantur, lætitiæ riuus & puritatis fons emanare non desinit. Ista nempe sunt orna-*

menta mentis , hæc est spiritalis cœnaculi acceptabilis præparatio. Secundum est quod si quis cultello sericeũ corticem discindat, bombycem pellucidâ membranâ contectum , effigie quadam puelluli in vtero concepti conspiciet. Quod aptissimè quadrat in Dominum sub accidentium cortice delitescentem. Etenim si viuæ fidei gladio hunc corticem aperias, Christum ibidem quiescẽtem intueberis,qui sæpius præcipuis Sacramenti cultoribus sese sub infantis pulcherrimi specie videndum præbuit. Sic apud Paschasium l. de corpore Christi c. 14. pio cuidam Sacerdoti, Christus se in speciosissimi pueruli formâ tractandum & amplectendum præbuit,moxque se eius conspectui subduxit, & priorem hostiæ formam resumpsit. Quamuis enim talis ac tantus in Sacramento sit, qualis & quantus in cœlo, in istis tamen apparitionibus infantilem formam virili prælegit, vtpote suauiorem, amabiliorem,& puerilis innocentiæ, candoris, simplicitatis, mansuetudinis aptiorem præconem.

3. Postremum est in ipso Bombycis opere,patere quidem artem,at ipsum latere artificem;vnde eruta est huius emblematis epigraphe.Mirabilis Eucharistici operis structura diuinam satis industriã declarat,sed Dominũ illius authorem occultat; qua in re cætera diuinitatis opera transcendit.Quippe, secundum Apostolum: *Inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque virtus eius & Diuinitas.* Vt enim si quis vidisset Archimedis sphæram, opus esse rationis dixisset, etsi non vidisset artificem; ita quisquis huius vniuersi contemplatur ordinem, etiamsi Deum non intueatur, agnoscit nihilominus supremam intelligentiam illius esse opificem. Sic olim Apellis tabellę facile ab alie-

nis,ex gratiâ quadam ſingulari, in qua vnâ neminem ſibi parem haberet, dignoſcebantur. Verùm vnicum Euchariſtiæ opus id habet omnino ſingulare,quod ita Sacramentalibus vmbris ſuum inuoluat artificem, vt nullatenus agnoſci poſſit à nobis niſi per fidem,cui proinde mirificè conuenit hæc Auguſtini ſententia tract. 28. in Ioan. *Si non intelligis, crede: intellectus enim merces eſt fidei. Ergo noli quærere intelligere, vt credas, ſed crede, vt intelligas.* Opus Euchariſtiæ omni ex parte admirandum, incomparabile ſummi opificis ſpecimen, vtpote contractam totius Empyrei gloriam, ac maieſtatem, verum Deum & hominem, quatuor Naturæ,gratiæ,gloriæ, & vnionis hypoſtaticæ gradus, virtutes & gratias, & excellentiora fidei myſteria complectens; ſudatiſſimum diuini amoris opus, miraculorum planè maximum, cui Dominus moribundus totâ mente, totâ incubuit induſtriâ. Quid enim in eo non præſtans, & angelorum admiratione digniſſimum? panis annihilatio,Chriſti reproductio,corporis quanti ad modum rei ſpiritalis poſitio, & eiuſdem in pluribus altaribus replicatio,accidentium ſine fulcro exiſtentia, nonne mirabilia ſunt,& totidem diuinæ ſapientiæ, poteſtatiſque ſpecimina? ſed niſi fidei oculo corticem penetres, nunquam illius authorem deprehendes: quid enim quoad externam ſpeciem vilius? Nimirum ſub humili ſpecierum cortice latere voluit eximius opifex, vt inſignes viros edoceret ſua magis tegere, quàm prodere opera,latebram potius ambire,quàm gloriam,vt ſic illius exemplo, ſuis in operibus operarij deliteſcant. Creſcit enim valor operis ex latebrâ opificis, tantóque Deo eſt pretioſius,quanto ſuo authori videtur vilius. Appoſitè Bernardus ſer. 2. de Epipha-

niâ : *Chriſtus cum ſeipſum abſcondebat, nunquid inanem gloriam metuebat? Quid timeret ab inani gloriâ, qui eſt gloria Patris? vtique timebat, ſed non ſibi. Nobis timebat ab illâ, quibus nouerat eſſe timendum, nobis cauebat, nos inſtruebat.* Cui ſubſcribens Gregor. M. l. 19. mor. c. 18. *Seruis ſuis*, inquit, *exemplum dedit, vt ipſi quidem virtutes ſuas occultare deſiderent, & tamen vt alij eorum exemplo proficiant, prodantur inuiti, & bona ad proximos ſuos exempla tranſmittant. Occultentur ergo ſtudio: neceſſitate publicentur, & eorum occultatio ſit cuſtodia propria, eorumque publicatio ſit vtilitas aliena.* Sic pateat igitur bonum opus coram hominibus, vt ſi fieri poſſit lateat operarius; ſic de manifeſto opere Deus exaltetur, vt de occulto authore homo humilietur. Sic in bono opere diuina reluceat induſtria, vt nihil humana ſibi tribuat ſuperbia: vt de eo veraciter aſſeri poſſit: *opus explicat artem, implicat artificem.*

EMBLEMA LXXVIII.

LEONTOPHONON POLENTA INCRVSTATVM, LEONEM INTERIMENS.

CArne Leontophoni rumpuntur sæua Leonum
Viscera; quanta, animans paruula, monstra necat.
Hinc subodoratæ latitans in carne venenum
Immanes laniant membra inimica feræ.

Sparsa tamen Maurus leget, incrustatque farinâ;
Vnde leoninæ stirpi inopina lues.

APODOSIS.

Iure Leontophonon Dominum sub pane latentem
Dixeris: Inferni quem fera monstra timent.
Clausus in exili buccellâ viscera Iudæ
Rumpit, Auernales exanimatque feras.
Carne perit Sathanas, hominem qui carne peremit:
Carne triumphatus, carne triumphat homo.
Tartarei quid adhuc furias vereare Leonis?
Quando Leontophonon, quo laniatur, habes.

FONS EMBLEMATIS.

LEontophonon accipimus vocari animal paruum, nec alibi nascens, quam vbi leo gignitur; quo gustato, tanta illa vis, ac cæteris quadrupedum imperitans ilico expiret. Ergo corpus eius adustum aspergunt alij carnibus, polentæ modo, insidiantes feræ, necantque etiam cinere: tam contraria est pestis. Haud immeritò igitur odit leo, visumque frangit, & citra morsum exanimat. Ille contra vrinam spargit prudens, hanc quoque leoni extialem. Ita Plinius l. 8. c. 38. eademque scribit Solinus c. 30. Aristoteles verò in mirandis narrationibus refert in Syriâ esse animalculum, quod leontophonon vocatur, quod leonem in cibo sumptum enecet. Sumit autem leo non sponte, sed fugit hoc animal: at Venatores captum à se, tostumque albæ polentæ instar, alteri cuipiam animali inspergunt, vnde feram, si quæ gustauerit, perire aiunt continuò.

INTERPRETATIO.

1. ERuditè Greg. Nazianzenus orat 39. in sancta lumina: *Quoniam*, inquit, *Dæmon vitij parens*

& effector, ideo se inuicto quodam robore præditum esse existimabat, quia nos Diuinitatis *spe obiectâ, tanquam illecebrâ quadam, in fraudem induxerat: eâ de causâ ipse quoque prætextu carnis inescatur, vt dum quasi in Adamum impetum facit, in Deum incurrat, atque ita nouus Adamus pristinæ saluti, atque incolumitati veterem afferat, sententiaque aduersus carnem pronuntiata rescindatur, morte nimirum à carne oppressâ, atque extinctâ.* Hinc Tartareus leo Christi non minus quàm leontophoni carnem sibi lethiferam exitialemque persentiens, & latitans in eâ venenum subodoratus, illam implacabili persequitur odio, atque vt leontophonon leo pedum nisibus laniat, sic per Sacramentarios sacratissimam hostiam, citra morsum, vel vnguibus discerpsit, vel pedibus proculcauit, vel canibus lacerandam obiecit; vt olim fecere Donatistæ, & recentius Caluinistæ, qui referente Rossæo lib. de iustâ Reipub. authoritate, in Ecclesiam diœcesis Carnotensis, vbi Sacerdos incruentum offerebat sacrificium, irrumpentes, proculcatâ pedibus hostiâ, effusoque in terram pretioso sanguine, calice loco matulæ abutentes, & Sacerdotem ad vrinam bibendam adigentes, mox eumdem simul cum crucifixi imagine fune colligatum multis sclopetorum glandibus transfixerunt. An non hæc execranda non sine horrore legens sacrilegia, tibi videre videris rabidos leones leontophonon vnguibus, citra morsum, discerpentes? An non hæretici Inferni leonis vngues dici possunt, quibus exitiale sibi Sacramentum inauditâ rabie lacerauit? meritò igitur Smidelinus Lutheranus ait: *Spiritus Caluinisticus mendax est, homicida, ater, pessimus, fugitiuus, lubricus, diabolicus, falsus, furiosus, verbosus, crassus, cæcus. Caluinismus, Arianismus, Mahumetismus fratres sunt,*

tres caligæ eiuſdem panni, camarina in quam multæ hæreſes confluxerunt, vltima Sathanæ ira. Quô enim vlterius pertingere poſſet ira Sathanæ, quàm vt hæc inaudita ſacrilegia perpetraret? Smidelino ſubcribit Lutherus l. 1. contra Goldaſtum c. 12. *Caluiniſtæ, ait, ſunt fanatici, progenies viperina, animicidæ, impij, blaſphemi, deceptores, ſanguinarij, infernales moloſſi, Turcæ à Sathana miſſi & obſeſſi, Mahumetani baptiſati, perdiabolati, tranſdiabolati, ſuperdiabolati.* Nihil addo quia omnibus numeris Sacramentariorum iconem abſoluit. Nec mihi ſuccenſeant ſi eos ſtygij leonis vngues appellem; quandoquidem eiuſdẽ Draconis ſquamæ ab ipſis Lutheranis nominentur. His enim verbis Auguſtanæ confeſſionis hiſtoriam terminant: *Deo ſoli gloria, Diabolo & ſquamis ipſius Sacramentariis Zuinglianis, & Caluinianis perpetua confuſio & ignominia.*

2. Cæterum implacabilis illa leonis inferni rabies, & odium quod in adorabilem hoſtiam per impios exequitur, ſatis indicat leontophonon in eius perniciem natum ſub eadem deliteſcere, cuius carne, quaſi præſentis noxæ veneno, non ſecus ac perfidus Iudas diſrumpatur, cuius odore longius abigatur. Quod olim Deus promiſerat Leuit. 26. 5. *Comedetis panem veſtrum in ſaturitate*, id eſt, Lyrano interprete, *panem Euchariſtiæ, qui dat hîc plenitudinem gratiæ, & poſtea ſatietatem gloriæ.* Sed quid ex Euchariſtici panis eſu conſequetur? *Auferã malas beſtias, & gladius non tranſibit terminos veſtros*, id eſt, ait Lyranus, *aufferam Dæmonum furias, quorum per Chriſtum reſtricta eſt poteſtas, & Dæmonum virtus non præualebit ſuper vos.* Nempe minimâ venerabilis hoſtiæ particulâ, veluti leontophoni cinere, laniatur immanis leo, ac ſæuiſſimê cruciatur, quòd ſuperbiâ turgidus, Salua-

toris in Sacramento exinaniti non ſuſtineat humilitatem; quantumque carnem noſtram impuram, vt eſcam ſuo palato congruentem olim appetiit, tantum virginalem Domini carnem nunc execratur & abhorret; nouit enim ſuum in eâ latere exitium, & ſuarum ſuggeſtionum remedium, vt qui carne prius triumphauerat, modò carne triumphetur. Tertullianus l. ad martyres c. 1. eorum victorias exaggerat, quòd diabolum in propriâ domo, hoc eſt, in carcere gentilium Dæmonum & malefactorum domicilio conculcarent. *Domus*, inquit, *Diaboli eſt & carcer, in quâ familiam ſuam continet. Sed vos ideo in carcerem perueniſtis, vt illum etiam in domo ſuâ conculcetis: iam enim foris congreſſi conculcaueratis.* Verùm eò glorioſior Chriſti & diabolo triumphus, quò nunc illum in propriâ domo conculcet; quænam propria domus illius, niſi Adæ caro, quâ velut carcere miſeras animas captiuas tyrannicè detinebat? at vbi à Verbo aſſumpta eſt caro, de propriâ domo eiectus eſt, & in ipſamet carne conculcatus, quâ poſteros Adæ ſubiugarat. Enimuerò cur crudelis bellua à viuâ & immortali triumphantis Domini carne non abhorreret, cum ſic arida ſanctorum oſſa, & cineres exhorreſcat, vt indè diriſſimè torqueatur. Audi Chryſoſt. ho. 26. in 2. ad Corinth. *Sanctorum oſſa dæmones ſiſtunt & torquent, cùm nullus videatur, nullus immineat* Dæmonis *lateribus: audiuntur tamen clamores, dilacerationes, flagella, tormenta*, D*æmone non ferente admirandam illam virtutem; & qui corpora geſtarunt, incorporeas ſuperant poteſtates. Puluis, oſſa, cineres inuiſibiles illas affligunt naturas.* Itane verò torqueretur ſancti alicuius cinere, nec glorioſo ſancti ſanctorum corpore cruciaretur?

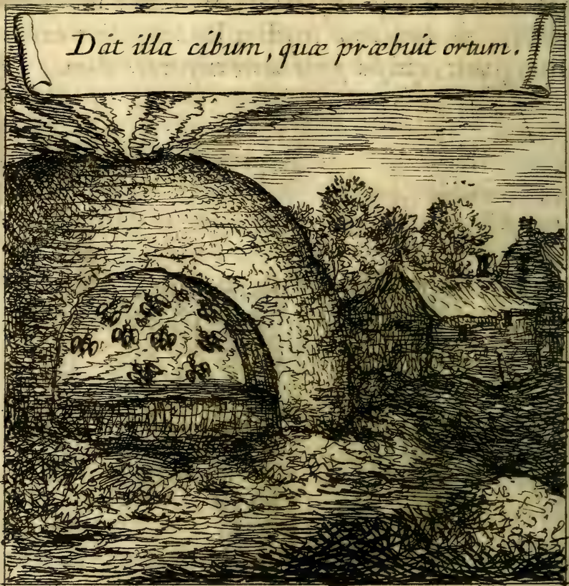
3. Propterea D. Thomas expendens illud Ioan.

13. 30. *cum accepisset buccellam*, dæmonem ait non permisisse Iudæ proditori, vt acceptam buccellam stomacho susciperet, ne confestim ipse eodem loco cedere vi Sacramenti cogeretur, tanta est inter vtrumque antipathia. *Diabolus, inquit, qui iam intrauerat in cor Iudæ, timens ne si panem comederet, eum cedere oporteret, non valentem in eodem loco cum Iesu consistere, non permisit Iudam panem comedere: quæ enim conuentio Christi ad Belial?* Multa quidem in huiusce antipathiæ confirmationem huc adduci possent exempla. Vnicum profero à Pico Mirandul. lib. de strigibus relatum, de nonnullo simplici Sacerdote, qui viaticum corporis Christi collo suspensum, ad ægrum deferens, & cuiusdam obuij fraude, in conuentum strigum ilico deductus, in quo regina pro solio sedens, à præsentibus humi sese prosternentibus adorabatur: cum eam Deiparam esse putaret, accessit post reliquos adoraturus, & arculam sanctissimi Sacramenti collo detractam, in illius gremio deposuit. Quo facto omnis illa mirabilis spectaculi pompa confestim euanuit. Nimirum sicut gustata leontophoni carne, *tãta illa vis leonis*, inquit Plinius, *ac cæteris quadrupedum imperitans ilico expirat:* Ita leo stygius tot magis, & strigibus imperitans; ad adorabilis hostiæ contactum protinus auffugit, erupit, expirauit. Nec indignum obseruatu censeo leontophonum nõ solum ex se leonẽ interimere, verum & eamdem vim habere alteri cuipiam animali inspersum, adeo vt si feram ipsius carne pastam leo deuoret, repentinâ morte corruat. Vt inde Christianus intelligat, dæmonem non tantum à nostris sacrariis, virtute corporis Christi ibidem præsentis arceri, verùm insuper à quolibet diuinâ carne saginato profligari: nihil enim magis extimet, quàm homi-

nem Sacramento refectum, adeo vt non minus ab eius acceſſu, quàm leo à leontophoni morſu abhorreat. Immò verò audacter aſſero Chriſti carnem magis excruciare dæmonem noſtro pectore reconditam, quàm in altaris ſolio reſidentem, quòd incredibilis illius virtus ipſo potiſſimum vſu comprobetur. Rugire igitur poterit, & fidelem Chriſtophorum à longè ſollicitare, mordere nuſquam audebit, ne latitante myſtici leontophoni carne diſrumpatur, qui *ſub pane latens euiſcerat hoſtem.*

EMBLEMA LXXIX.

PYRAVSTA IN CYPRIIS FORNACIBVS NATA, FLAMMIS VICTITANS.

La mesme qui m'inspira l'ame
M'entretient de sa pure flame.

79

SVggerit igni genis fornax alimenta Pyraustis;
Præbuit his ortum, præbet & illa cibum.

APODOSIS.

Cum diuina caro fornax ſit amoris: in eius
Naſcitur ardenti multa pyrauſta ſinu.
Feruentes animas, totidem tibi finge pyrauſtas,
Quas immortali gignit, alitque foco.
Fornacis Deus ignis edax incendia nutrit,
Hîc reperit cunas, atque pyrauſta dapes.
Ni flammatus amor te fecerit ante pyrauſtam;
Fornacis rapidis immoriere rogis.

FONS EMBLEMATIS.

SCribit Ariſtoteles, l. 5. de anim. c. 19. fornaces ærarias Cypriæ inſulæ, vbi Chalcites lapis crematur, beſtiolas pennatas paulò muſcis grandioribus maiores incolere, medio igne ſecuras; adeo qui omnia conſumit, nonnulla viuificat; namque exules rogis pereunt. Inimicum naturæ elementum, minutis naturis fauet. Eſt quod impune flammas violet. Cui ſubſcribit Seneca, l. 5. nat. quæſt. qu. 36. Plinius l. 11. c. 36. ait vocari pyrales, à quibuſdam pyrauſtas, & quandiu ſunt in igne viuere: cum euaſerunt longiore paulò volatu, emori. Verum Nierembergius l. 4. c. 18. docet Pyrauſtas in igne quidem gigni, non tamen ex igne; quoniam fornacum ærariarum impurus ignis eſt, turbulentus vapore & halitu, quos fumus inuoluit, & quos emittunt metalla, & aduſti lapides. Itaque ex aqueâ aut terreâ ſubſtantiâ iſta animalia erumpunt, in medio ignis.

INTERPRETATIO.

1. D. P. Auguſtinus l. 21. de ciuit. c. 2. Ex pyrauſtis in igne naſcentibus, nec niſi in igne viuentibus, probat viua reproborum corpora in æter-

norum ignium durare poſſe tormentis, ait enim *eſſe animalia profectò corruptibilia, quia mortalia, quæ tamen in mediis ignibus viuant: nonnullum etiam genus vermium in aquarum calidarum ſcaturigine reperiri, quarum feruorem nemo impune contrectat: illos autem non ſolum ſine vllâ ſui læſione, ibi eſſe, ſed extrà eſſe non poſſe. Quippe natura*, inquit infrà, *conuenientibus vegetantur illis, non cruciantur elementis. Quaſi non incredibilius ſit vegetari, quàm cruciari talibus rebus. Mirabile eſt enim dolere in ignibus, & tamen viuere; ſed mirabilius viuere in ignibus, nec dolere. Si autem hoc creditur, cur non & illud*? Quidni mihi liceat ex iiſdem animantibus ignigenis argumentum eruere, quo probem electorum animas in ardenti Ieſuanæ humanitatis fornace conceptas, non niſi in eadem poſſe viuere, aut aliunde quàm diuini amoris igne poſſe nutriri; adeo vt longius ab Eucharisticâ fornace auolantes emoriantur? quandoquidem illis huiuſmodi mortem Chriſtus interminetur Ioan. 6. *Niſi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis.* Vitam verò æternam, ſi eâdem in fornace permaneant, polliceatur: *Qui manducat meam carnem, habet vitam æternam.* Eſt ſanè charitatis fornax Euchariſtia, vndique flammas amoris eructans, quibus piæ mentes incaleſcunt & accenduntur: Nec id mirum, cum in eâ deliteſcat Diuinitas, quæ *ignis conſumens* Deuteron. 4. 24. & dicitur, & eſt. At ſi quis ad eam acceſſerit animam carnalium voluptatum fœno plenam deferens, ilico voracibus incendiis abſumetur; qui verò, aut charitate auream, aut caſtitate argenteam, aut patientiâ adamantinam detulerit, cœleſtem inde ſplendorem mutuabitur, & æmulam futuræ gloriæ claritatem depromet. *An neſcitis*, inquit appoſitè Chry-

ſoſt. ho. de ſancto Philogonio, *quia hæc menſa plena eſt igne ſpirituali ; & quemadmodum fontes aquæ vim exundant, ita hæc flammam quandam arcanam? Ne igitur acceſſeris ſtipulam afferens, non ligna, non fœnum, ne augeas incendium, exuratque animam ad communionem accedentem : ſed accedens affer lapides pretioſos, aurum argentumque, quò puriorem reddat materiam, multoque cum lucro diſcedas, & ſi quid mali eſt, abigas omnino.* Nimirum, vt ait Apoſtolus 1. Cor. 3. *Si quis superædificat ſupra fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretïoſos, ligna, fœnum, ſtipulam ; vniuſcuiuſque opus manifeſtum erit: dies enim* Domini *declarabit, quia in igne reuelabitur, & vniuſcuiuſque opus quale ſit, ignis probabit.* Si *cuius opus manſerit, quod ſuperædificauit, mercedem accipiet ; ſi cuius opus arſerit, detrimentum patietur.*

2. Itaque fornax Euchariſtica, quæ Pyrauſtas fouet & nutrit, paleas deuorat & abſumit. Quid parit pyrauſtas, niſi Chriſti charitas? Quid facit paleas, niſi mundi vanitas? ſi Chriſtiana charitas te pyrauſtam fecerit, ſecurus ad fornacem accede, illius igne purgaberis, illuminaberis, accenderis, nutrieris. Si mundana vanitas te paleam fecerit, eodem igne deuoraberis, & nigreſces. De hoc enim igne ſpiritali idem fere ſentio, ac de materiali Auguſtinus l. 21. de ciuit. c. 4. *Quo*, inquit, *quæque aduſta nigreſcunt, cùm ipſe ſit lucidus, & penè omnia quæ ambit & lambit colore pulcherrimo decolorat, atque ex prunâ fulgidâ carbonem teterrimum reddit. E contrario lapides igne candente percocti, & ipſi fiunt candidi.* Si lignum igitur aut palea fueris, igne Sacramentali quamuis candido & ſplendido nigreſces ; ſi virtutum ſoliditate lapis extiteris, eodem igne candeſces, qui pro materiæ diuerſitate diuerſos & op-

poſitos ſortitur effectus. Vt enim ignis fornacis Babylonicæ, tres admirabiles pueros, quos flammis crepitantibus coronabat, ſeruauit illæſos, Chaldæos ipſi pabula miniſtrantes, quamuis foris ſtarent exuſſit & abſumpſit: & vt cum Chryſoſtomo loquar hom. de tribus pueris: *Furatur paſtus alienos incendium, nam conſumpſit quos prope inuenit, quia ieiunat in ſuis; cuſtodiam ſuam vehementer horreſcens, ne iam faciat vel ipſo fumo ſanctis quos tuetur iniuriam, foris tantum ducit vrere*: Ita plane flamma fornacis Euchariſticæ feruentes animas quaſi totidem pyrauſtas, & ſeruat inuiolabiles, & nutrit fameſcentes, & radiis coronat; ſacrilegos verò ipſam irritantes, quamuis foris circunſtent, deuorat & conſumit. Meritò igitur Author libri de ſalutaribus documentis apud Auguſt. to. 4. ſic infert c. 43. *Deus noſter ignis conſumens eſt, qui conſumpturus eſt aduerſarios. Accedamus ad Deum antequam conſumamur ab illo; poſtulantes vri cor noſtrum, & renes noſtros. Et iterum: quoniam probaſti nos Deus, & igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum. Apertiſſimè enim patet, quia ſi hîc ab illo non vrimur, illîc velut aduerſarij conſumemur.*

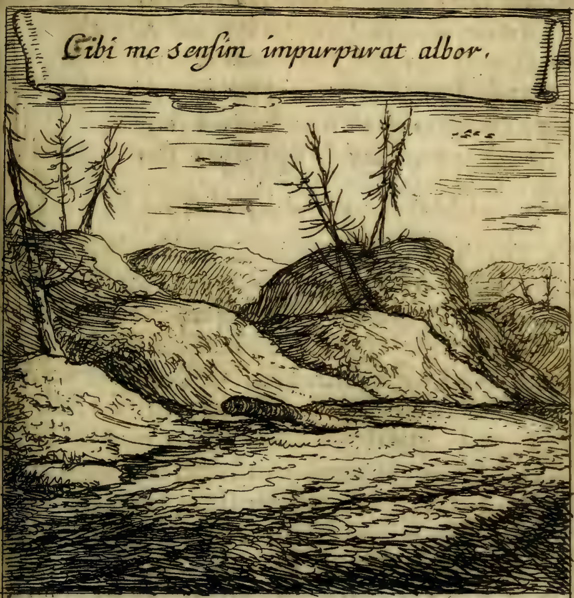
3. Sanctus Epiphanius l. de vitâ Prophetarum c. 5. ſcribit quod *quum Heliam eniteretur parens eius, eiuſmodi Sobac patri viſio apparuit. Viri niueum quemdam præ ſe ferentes habitum puſionem ſalutabant, matriſque vberibus in ignem alluebant, quin & flammam ignis, cibi loco, miniſtrabant.* Vnde nihil mirum ſi flammâ paſtus ab Angelis, totus igneus euaſerit, & vt ait Eccleſiaſticus c. 48. *Surrexerit quaſi ignis, & verbum eius quaſi facula ardebat, ſi ter ignem de cœlo deiecerit, & receptus fuerit in turbine ignis in curru equorum igneorum.* Quid enim aliud

quàm faculas eructaret, flammâ paſtus? quid euomeret niſi quod prius deglutierat? quid aliud quàm ignem vir igneus efflaret? Porrò Euchariſtia ignis eſt deuorans, quo quiſquis alitur, non ſecus ac Helias totus igniuomus euadit, vndique diuini faces amoris eructans. Et ne dubites nos in ſacrâ ſynaxi flammâ paſci, ac igne cœleſti ſaginari, audi S. Ephrem l. de naturâ Dei non ſcrutandâ: *Hoc ſanè excedit omnem admirationem, omnem mentem, omnémque ſermonem quod fecit nobis, vnigenitus filius Chriſtus Saluator noſter, ignem & ſpiritum manducandum, ac bibendum præſtitit nobis corpus ſcilicet & ſanguinem ſuum.* Quidni enim corpus, quidni ſanguis ille cenſeatur ignis, cum innumeris gloriæ rutilent ac corruſcent fulgetris, ac ſempiternos Empyrei ardores redoleant, eoſque Euchariſticis conuiuis inſpirent. Proinde mirari deſino ſi plerique à ſacrâ Communione recedentes flammas ore & naribus efflare viſi ſint, cùm amoris fornacem pectore geſtarent, quin etiam B. Ida Louanienſis, vt in eius vita legitur, cap. 19. ita charitatis igne æſtuabat hoc igne ſpiritali paſta, vt non ſolum ad eius præſentiam, ſed vel ad ſolam illius memoriam totis artubus arderet. Siquidem aliquando conſpiciens Virginem ſacra complicantem corporalia, tanto feruore correpta eſt, vt omnia eius membra ardere viderentur. Iure igitur Chryſoſtomus hom. 61. ad pop. non ignarus nos igne paſci dum ſacra myſteria percipimus, hortatur vt *tanquam leones ignem ſpirantes ab hac menſâ recedamus.* Æquum eſt enim vt corde & ore flammam eructet, qui flammiuomo Chriſti

corpore ſaginatur. Felices igitur animæ, quæ in ardenti Dominicæ humanitatis natæ fornace, eiuſdem igne ſpiritali fouentur, & nutriuntur, quibuſque veluti pyrauſtis in igne naſcentibus & igne veſcentibus, fornax *dat illa cibum, quæ præbuit ortum.*

EMBLEMA LXXX.

VERMIS CANDIDVS IN NIVE NASCENS, EIVSDEM ESV SENSIM PVRPVRASCENS.

Inſenſiblement ce mets blanc
Me donne vne couleur de ſang.

80

Candida vermiculo nix incunabula præbet,
Concolor hinc matri redditur, atque cibo.
Attamen hîc ſenſim rutilo ſe murice veſtit,
Fulget & in mediâ purpura viua niue.

APODOSIS.

Nix diuina caro est niueis speciebus operta,
Languet vbi casto stricta libido gelu.
In niueis animus cunis candore refulgens
Nascitur, & nitidæ se niue carnis alit.
Paulatim nix purpureum parit illa colorem;
Quique niuescebat carne, cruore rubet.
Principio qui virgo fuit, fit postmodo martyr:
Mens intacta nitet, membra cruenta rubent.
De niue virgineæ carnis noua purpura surgit,
Vnde triumphanti fit toga digna Deo.

FONS EMBLEMATIS.

QVærunt physiologi, an nix possit viuentia generare? Affirmant Aristoteles, Strabo, Plinius, Agricola, Olaüs & Scaliger posse gigni vermiculos in niue; quod in eâ multum sit aëris, & spiritus, qui postea concalefactus illos generet. Ad hæc humidum cum calore aliquo est, iuxta Aristotelem, quare nix titulo humiditatis non omnino friget. Gelu autem omnino infœcundum puto. Has bestiolas niueas, vermes appellat. Appollonides, oripas, siue montanas teredines Theophanes. Sunt candidi hi vermiculi, & in vetustiore niue rutili: Nam & ipsa nix senio purpuratur. Tanti alboris canities rubor est. Ita Nierembergius l. 4. 21.

INTERPRETATIO.

1. QVod hîc Eucharistiam, & virginalem Christi carnem niueis opertam symbolis, niui comparem, nullus vt autumo damnabit, quandoquidem inter vtramque parallelum instituere non ardui negotij sit. *Nix*, inquit Augustinus ser. de trans-

de transfiguratione, *& candorem nimium habet, & calorem omnino non recipit: sic electi cum peruenerint ad claritatem Dei, obtinebunt munditiæ candorem, & nullum sentient aliquando de criminis corruptione calorem:* Sic ille: ego verò aio; sic caro Christi candorem nimium habet, vtpote quæ millies sole splendidior, & ineffabili gloriæ claritate, quasi niueâ stolâ vestita, innocentiæ candore cæteris beatis præfulgeat; Et calorem omnino non habet, quippe quæ sancti spiritus obumbratione, quæ castificum frigus aduexit, & libidinis ardorem extinxit, in vtero virginali formata fuerit. Nix est nubes friabili densitate conglaciata, vt aiunt Conimbricenses, vnde Plinius l. 2. c. 60. eam ex imbris humore mollius coacto gigni asserit. Christus imber fuit cordis humani solum sterile cœlesti irrigatione fœcundás, cuius caro in Sacramentalium specierum nube mollius coacta in niuem transiit, cuius esu, & innatâ castitatis frigiditate fideles albescunt, vti frigidarum regionum incolæ, in quibus nix perennat, niuei sunt coloris. Generatur nix potissimum hyeme, vel initio veris, & in montes frequenter decidit: Niuea Christi caro veris initio, videlicet die 25. Martij in sinu Virginis genita est, & hyeme 25. Decembris decidit, at nube Sacramentali mollius coacta in montem Sion Eucharistiæ institutione celebrem, & deinceps in altaria labitur. Nix toto anno montes illos obsidet, qui longius à terrâ dissiti cœlo viciniores existunt: nix Eucharistica iugiter & singulis anni diebus iis mentibus insidet, quarum conuersatio in cælis est, quæque à terrenis sordibus secretæ, quæ sursum sunt sapiunt, non quæ super terram. Niues in alto mari non cadere scribit Plinius l. 2. c. 103. in fine: Nix Eucharistica raro, aut nunquam

in impios decidit, quorum cor velut mare feruens quieſcere non poteſt, quique turbulentis vitiorum fluctibus, procul à terra viuentium, alto mundi æquore iactantur. *Multitudo niuis*, inquit Theophraſtus initio lib. 2. de cauſis plantarum, *magnopere prodeſt, vt paulatim colliqueſcens ſubeat ſolum, nec vniuerſus humor influxu vnico ruens dilabatur. Ita enim & terra fermentari optimè poteſt, calore circumoccluſo, atque coërcito, quod ſeminibus vehementer conducit: fibris enim ſubnixa firmataque compreſſu frigoris, ſimul ac miteſcere tempus inceperit, celeriter atque vniuerſa erumpunt:* Electi mortalis vitæ tempore herbeſcenti frumenti ſegeti non abſimiles, non mediocriter Euchariſticæ niuis beneficio pingueſcunt, & augentur: duplici de causâ, tum quod euaneſcentem charitatis calorem comprimat, & intus agat in bonorum operum radices; tum quod diutius, quàm momentanea ſancti Spiritus inſpiratio, perſeuerans, cœleſti gratiarum humore ſenſim diſtillante, teneras virtutum plantas quaſi vbere nutrit, vnde celeriter in auream tritici meſſem dominicis inferendam horreis excreſcant. Tandem vt parallelum finiam, niui plurimum ineſt aëris, & ſpiritus, hinc candor eius eximius: carni Dominicæ tota incubat Spiritus ſancti plenitudo, vnde præcipuus eius ſplendor & virtus oritur: *Spiritus enim eſt qui viuificat, caro non prodeſt quicquam.* Sine ſpiritu, quo ſpiritales euadunt, quotquot Euchariſticâ niue cooperiuntur,

2. Porrò in hac niue piæ mentes, quaſi niuei vermes oriuntur, & eâdem veſcuntur; matri & alimoniæ ſuæ concolores, hoc eſt, & angelicâ puritate, & innocentiæ candore conſpicuæ, vtpote innocentis agni lotæ ſanguine, qui candorem po-

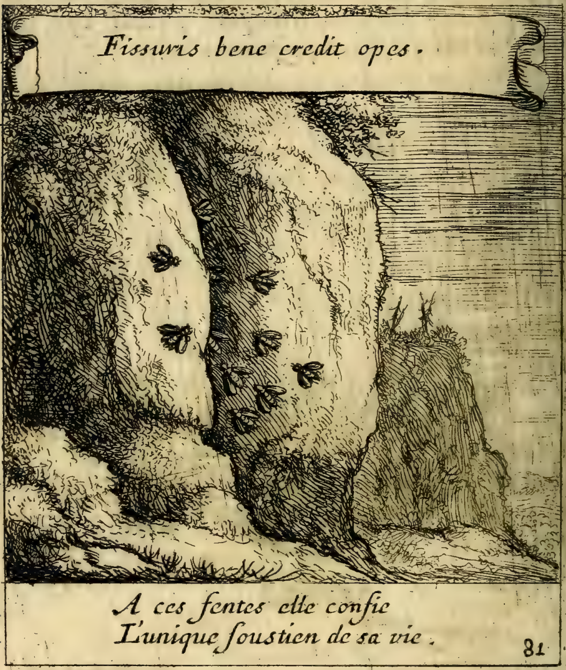
tius, quàm ruborem affundat. Siquidem vt fœminæ post partum sanguis in lac immutatur, vt infantem quem sanguine concepit, deinceps lacte nutriat; ita postquam adoranda Saluatoris humanitas, animas in cruce sacro cruore peperit, idem cruor in lac transiit, quo deinceps ad immortalitatem alerentur. *Oportebat enim*, inquit August. in Psal. 33. *Vt lactesceret, & ad paruulos perueniret.* Hinc Petrus regeneratos hoc lac concupiscere hortatur, ep. 2. c. 1. *Quasi modò geniti infantes rationabile sine dolo lac concupiscite*; Cuius lactis ea sit virtus, vt suprà niuem dealbet, quos intingit. Quamobrem August. sermone de martyribus, expendens illud Apoc. 7. *Lauerunt stolas suas in sanguine agni*, ait: *Sanguis agni lauat, non maculat: habet quidem ruborem, sed non potest maculare candorem.* Quare non potest maculare candorem, nisi quia sensim amittit ruborem, & in lac transiens niueum induit candorem. De animabus isto lacte lotis dixit Propheta regius psal. 67. *Niue dealbabuntur in Selmon*, hoc est, candescent vt Selmon mons Ephraim perpetuis albescens niuibus, quamvis alioquin de se cauernosus, horridus, & vmbrosus, vnde & ei nomen ab vmbrâ; quod non caret mysterio; quod sic edisserit D. Th. opusc. 58. c. 24. *Selmon mons Dei est, & interpretatur vmbra, & sicut dicit Glossa corpus Christi significat; quia sicut vmbra fit de lumine & corpore, ita in corpore Christi est lumen Diuinitatis, & caro humanitatis. In hoc monte vmbroso super niuem dealbabuntur fideles, quia virtute corporis Christi incomparabiliter à maculâ peccatorum emundantur.* Adeo vt si peccata fuerint vt coccinum, id est, diuini sanguinis coccino respersa, quasi nix dealbentur, à candore lucis æter-

næ, ſic enim Euchariſtiam ſupra vocabat Honorius tertius.

3. Cæterum vt ipſa nix vetuſtate rubeſcit, teſte Plinio l. 11. c. 25. quod partes aëreæ, vnde candor oriebatur, in niue ſenſim extabeſcant; quin & in Armeniâ vltrò rubentes niues decidere ſcribit Euſtathius in commentar. ſuper λ Iliados, ob efflatos è minio, quo regio illa ſcatet, exhalationes, quæ aëris præualentes partibus, natiui ſoli colorem niuibus inſpergunt: ita naſcentes in eâ vermiculi, qui principio candent, paulatim in vetuſtiore niue, cuius canities rubor eſt, purpurantur. Quid ad rem Euchariſticam magis appoſitum? quippe caro Domini quæ ſeorſim à ſanguine, vi verborum ſub panis ſpecie ponitur, tota niuea videtur; vtpote nullo cruoris rubore inſperſa; verùm quia natiua partium in viuo corpore connexio cruorem abeſſe non ſinit, continuò carnis diuinæ nix, illius admixtione purpuraſcit. Vnde nil mirum ſi quæ prius genuerat virgines caſtitatis candore conſpicuos, ſenſim pariat martyres proprio ſanguine purpuratos. Hinc vetus Eccleſiæ mos fuit, vt caſtiſſimis fidelibus fidem coram tyranno profeſſuris Euchariſtia porrigeretur; vt qui prius illius eſu canduerant liliati virgines, ſenſim eâdem roſei martyres ruſſarentur. Audiendus Cyprianus ep. 54. *Nunc fortibus & viuentibus communicatio à nobis danda eſt, vt quos excitamus & hortamur ad prælium, non inermes & nudos relinquamus, ſed protectione ſanguinis & corporis Chriſti muniamus. Et cùm ad hoc fiat Euchariſtia, vt poſſit accipientibus eſſe tutela, quos tutos contra aduerſarium volumus, munimento dominicæ ſaturitatis armemus, &c.* Sic beata

Agnes de diuinæ carnis niue lactea, ſenſim facta eſt de cruoris eius murice roſea: vnde & dicebat: *Mel & lac ex eius ore ſuſcepi, & ſanguis eius ornauit genas meas. Iam corpus eius corpori meo ſociatum eſt, quod cùm amauero caſta ſum, cùm tetigero munda ſum, cùm accepero virgo ſum.* Primùm virgo niuea, deinde martyr purpurea, quæ proinde meritò huius Emblematis vſurpare potuit epigraphem: *Cibi me ſenſim impurpurat albor.*

EMBLEMA LXXXI.
APIS PALESTINÆ IN RVPIS FISSVRIS MELLIFICANS.

SÆpe Palestina per florida rura vagantes
Fissa sinu angusto petra receptat apes.
Illa vices aluearis obit, sibi credita seruat
Mella, nec hospitibus pabula lecta rapit.

APODOSIS.

Scissa petra est Iesus; fissuram cordis hiulci
Turgida virtutum floribus intret apis.
Hîc stipet secura fauos, non condita plagis
Mella, nec ingestas aufferet hostis opes.
Tutus ab insidiis Sathanæ est meritorius actus,
Quem sacra diuini corporis antra tegunt.
Mel sanctorum operum, de vulnere hiante saporem
Promit, vt inde famem temperet alma Trias.

FONS EMBLEMATIS.

IN Palestinâ & regionibus calidioribus, tanta apum copia esse solet, vt cum aluearibus capi non possint, in syluas auolent, & aut in arborum truncis, aut in rupium fissuris mellificent. Ita Nierembergius lib. de miraculosis naturis terræ sanctæ c. 101.

INTERPRETATIO.

1. MIra planè Saluatoris cum ape similitudo, adeo vt ex Plinianis sententiis vtriusque parallelum contexere minimè sit operosum. *Apum coitus visus est nunquam*, ait Plinius l. 11. c. 16. *plures existimauere oportere confici floribus compositis aptè atque vtiliter.* Cui subscribit Ambros. 5. hexam. c. 21. dum eas è foliis, & herbis ore suo prolem legere asserit: Christus sine coitu, solo sancti Spiritus incubitu, in florido Mariæ sinu, de virginali sanguine, & Virginearum virtutum floribus aptè compositis conceptus est, iuxta illud Bernardi ho. 1. de Aduentu, *virginitate placuit, concepit humilitate.* Vnde Virgo è flosculo humilitatis, diuinam prolem ore suo legisse visa est, dum Angeli verbis consentiens,

in hanc vocem erupit; *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.* Ex Plinio *quod exclusum est, primum videtur vermiculus candidus iacens transuersus, adhærensque*: *Christus in vtero Virginis quasi niueus vermiculus prodit, ei sic adhærens, vt ab ipso Tertull. lib. de carne Christi c. 20. matri suæ concarnatus & conuisceratus dicatur; quin & in præsepio iacuit quasi tenerrimus ligni vermiculus. Hinc Gaudentius edisserens illud psal. 21.* Ego autem sum vermis, & non homo, ait tract. 19. in Ioan. *Vermi seipsum iam tunc per prophetam se comparare dignatus est, & hoc quidem non sine ingentis ratione mysterij: constat enim sine coitu generantis, futuræ apis vermem nasci, quem velut apem virginem permansurum, Virgo mater dedit.* Ex Plinio l. 11. c. 5. *Inter insecta omnia principatus apibus, & iure præcipua admiratio, solis ex eo genere hominum causâ genitis* Quod, vt ait Ambros. loco cit. *Fructus eius ab omnibus desideretur, & indiscretâ sui gratiâ, regibus pariter ac mediocribus æquali suauitate dulcescat, nec solum voluptati, sed etiam saluti sit*: Christus hominum causâ natus est, quippe qui ex Symbolo Niceno, propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis; cuius fructus, nempe mel Eucharisticum, non mediocribus duntaxat, sed etiam regibus delicias præbet, & internis vitiorum vlceribus medetur. Apes ab arborum lacrymis opus suum ordiuntur ex Aristotele 9. hist. anim. c. 40. & Plinio l. 11. c. 6. quibus accinit Virgilius 4. Georg.

Narcissi lacrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamina.

Sic & Christus in præsepio vagiens, à lacrymis & gemitibus, labores suos auspicatus est. Ex Plinio

c. 19. *Apibus inimica est Echo resultanti sono, qui pauidas alterno pulsat ictu.* Nato Domino hostilis quoque fuit Echo illa, qua in Magorum aduentu Ierosolyma personuit, & quam audiens Herodes turbatus est: vnde subitanea pueruli in Ægyptum fuga, tot alternis pulsati ictibus, quot satellitum gladiis in innocentes adactis. Cætera prosequi non libet.

2. Si tanta nascentis Domini cum ape similitudo, non minor ipsius in Eucharistiâ latentis cum eadem affinitas. Apis succum conficit dulcissimum, ac saluberrimum: *Siue ille fit cœli sudor, siue quædam syderum saliua*, inquit Plinius c. 12. sed aculeum habet, quo eumdem à furibus tueatur. Christus mel Eucharisticum planè cœleste, ad Angelorum hominumque delicias confecit, sed aculeum exeruit, quo fures sacrilegos arceret, ore Apostoli, seuerissimum iis iudicium interminans. Quanquam, vt verum fatear, apum regi videatur in hoc amoris Sacramento similior, qui ex Plinio c. 16. & 17. nitore multum à vulgo differt, cuique forma præstantior, pennæ breuiores, ingressus celsior, & in fronte macula quodam diademate candicans, quique propriâ maiestate satis armato, natura quidem, sicut cæteris, aculeum dederit, sed eius vsum illi tantum negauerit. Christus enim in Eucharistiâ, corporis animæque gloriâ Angelos & homines longè supereminet, cui Diuinitatis forma præcellentior, cui pennæ breuiores, quòd è sacris speciebus, dum incorruptæ permanent, auolare nequeat, cui in fronte diuinæ Verbi hypostaseos diadema candicat, cui demum natiuâ maiestate tuto, insit quidem vltricis iustitiæ terribilis aculeus, raro tamen in impios exerendus, quòd

iuſtitiæ præpollens clementia iram eius inermem eſſe voluerit, vt de Apum rege cenſet Seneca l. 1. de clementia c. 19. *Vt non ſolum magnitudine corporis præſtet, & ſpecie*, inquit Ambroſius loco cit. *ſed (quod in rege præcipuum eſt) & morum manſuetudine: Nam etſi habet aculeum, tamen eo non vtitur ad vindicandum.* Ideò Bernardus ſer. 2. de Aduentu eumdem api comparans ita ſcribit: *Apis habet mellis dulcedinem, habet & aculei punctionem. Attamen ad nos veniens, ſolum mel attulit, & non aculeum, miſericordiam, & non iudicium: Nam filius hominis non venit vt iudicet, ſed vt ſaluet.* Atque vtinam par Chriſtianis ineſſet erga Dominum, quæ apum circa regem obedientia, fidelitas & reuerentia, de quibus ita Plinius l. 1. c. 17. *Mira plebei circa eum obedientia. Cùm procedit vnà eſt totum examen, circaque eum conglobatur, cingit, protegit; circa eum ſatellites quidam lictoreſque aſſidui, cuſtodes authoritatis. Cùm proceſſere, ſe quæque proximam illi eſſe cupit, & in officio conſpici gaudet, feſſum humeris ſubleuant, validius fatigatum ex toto portant; vbicunque ille conſedit, ibi cunctarum caſtra ſunt.* Nonne iſta legens tibi videris triumphalem Dei abſconditi pompam intueri, dum quotannis magnifico per vrbium compita aulæis & floribus ſtrata defertur apparatu, Sacerdotum humeris, quaſi ex nimio erga homines amore fatigatus; conglobatâ circa illum fidelium turbâ, & Angelis arcanæ maieſtatis cuſtodibus iuſti furoris aculeo munitis, ne quis impune ſuo principi vim inferat. *Apibus*, inquit Ambroſ. *in commune omnibus labor, communis cibus, communis operatio, communis vſus & fructus eſt, communis volatus.* Nonne Chriſto nobiſ-

cum omnia communia, communis mensa, communis cibus & potus, communis meritorum valor, communis gloria? vnde cum D. Thoma canit Ecclesia:

Se nascens dedit socium,
Conuescens in edulium,
Se moriens in pretium,
Se regnans dat in præmium.

3. Cæterum vt apis securius in rupis fissura, quàm in vimineo alueari mellificat, quod ibidem fauos sciat à furibus immunes; ita Christus in foraminibus petræ, hoc est, in carnis suæ cicatricibus, quasi apis theandricorum operum floribus onusta, suauissimi cruoris mel reposuit, ad suorum annonam. Quæritur an apes mel conficiant? an è cœlo defluum tantum in aluearia exportent? negat Aristot. 5. de animal. c. 22. mel conficere; affirmant alij à Seneca ep. 84. relati, illas ingenitá sibi proprietate collectum è floribus rorem in saporem illum immutare, prius ventriculis concoctum. Ros quidem melli conficiendo peridoneus Domini cruor, attamen mellis Eucharistici tunc solummodo saporem mihi; tunc habuisse videtur, cum Domini stomacho in vltimâ cœna multo charitatis ardore concoctus est, vt eum non ex vulneribus duntaxat, sed ex intimis etiam visceribus exugeremus; quod iis expressit verbis Cyprian. de Cœnâ Domini: *Ipsum Domini sanguinem sugimus, & intra ipsa Redemptoris nostri vulnera figimus linguam*, vtique vt ex mysticæ petræ fissuris, mel eius pectoris calore digestum eruamus. Christum igitur imitetur fidelis anima, & quasi apis solers con-

fectos de virtutum floribus bonorum operum fauos ſacroſanctæ humanitatis fiſſuris credat, certa quod nec mundus, neque diabolus quaſi lacertuli apum laboribus infenſi, mel hiſce foraminibus reconditum vſquam ſuffurari poterunt. Hic tutò laboret, hîc victitet, hîc meritorum fœtus congerat, & melliſluas iis *fiſſuris bene credat apes.*

EMBLEMA LXXXII.

ARANEVS LACERTVLI OS FILO OBLIGANS, PRIVSQVAM ILLVM MACTET.

Auant que mon venin le touche
I'ay soing de luy fermer la bouche.

82

ANte lacertorum constringit Araneus ora,
Quam morsu inspiret virus, eosque necet.

APODOSIS.

Talibus insidiis animas circumuenit hostis;
Carne Dei vesci dum vetat, ora ligat.
Faucibus obstructis, lethali sauciat ictu:
Sæuior est plagâ qualibet ista fames.
Mentis vita sita est diuinæ carnis in esu;
Carnem adimens, vitam subtrahit, ergo necat.

FONS EMBLEMATIS.

ARaneus paruos lacertos aggressus, circundat os, & filis obducit, donec cohibeat; mox adhærens morsum defigit; inquit Aristoteles, ex quo Plinius l. 11. c. 24. Venantur, ait, & lacertarum catulos aranei, hos primum telâ inuoluentes, tunc demum labra vtraque morsu apprehendentes. Amphitheatri spectaculo cum contigit, sunt ex eo & auguria.

INTERPRETATIO.

1. QVemadmodum Christus probè intelligens admirabiles Eucharistiæ fructus, passim nos ad eius participationem inuitat, & quandam in hoc alioqui tremendo mysterio audaciam inspirans, os præ timore obstructum aperit, tum ad carnem suam edendam, tum ad sanguinem bibendum clamitans: *Venite comedite panem, & bibite vinum quod miscui vobis.* Immò & inuitatui præceptum adnectens, ait: *Hoc facite in meam commemorationem.* Nihil ardentius concupiscens, quàm nobiscum vniri, & commisceri: sic è contrario Diabolus haud ignarus nihil esse sibi hoc Sacramento funestius, & exitialius, nihil hominibus, quorum gloriæ inuidet, ad salutem vtilius; nihil non molitur, vt eos à sacrâ sy-

naxi auocet, & intorto de repetitis criminibus ſtamine velut araneus hiantia famelicorum lacertulorum ora obſtruat, vnde lethalis ſequatur inedia, & planè damnabilis panis ſuperſubſtantialis, ac dominici calicis abſtinentia. Hunc aduerſarij dolum, has inſidias Cyrillus Alex. l. 3. in Ioan. c. 37. his aperit verbis, ne fideles hoſtili fraude diu ieiuni macie conficiantur & intereant: *Sciant baptiſati homines, & diuinæ gratiæ participes facti, ſi rarius in Eccleſiam proficiſcantur, & longo temporum ſpatio, propter ſimulatam religionem, myſticè communicare Chriſto recuſent, ab æternâ ſe vitâ procul depellere. Sed variæ ſunt diaboli, multiplicesque ad decipiendum inſidiæ: Nam primum ad viuendum turpiter inducit, deinde cum malis onerati fuerint, tunc abhorrere à Chriſti gloriâ perſuadet, quâ poſſent à turpitudine voluptatis, quaſi ab ebrietate reuocari.* Quid ad rem noſtram accommodatius? ibi enim per *gloriam Chriſti*, dubio procul Euchariſtiam intelligit, quam ante ipſum S. Ignatius epiſt. 14. *gloriam Dei* nominauerat. Hæc igitur aſtutia eſt infernalis aranei, vt primum fideles ad flagitia quæuis inducat, quibus filum exitiale deducens, eorum ora ſenſim ita obligat, & obducit; vt ad immortales Euchariſticæ menſæ epulas hiare non poſſint. Huiuſmodi ſibi filum ab inimico contextum agnoſcit Auguſt. l. 8. conf. c. 5. *Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & conſtrinxerat me. Quippe ex voluntate peruersâ facta eſt libido; & dum ſeruitur libidini, facta eſt conſuetudo; & dum conſuetudini non reſiſtitur, facta eſt neceſſitas, quibus quaſi anſulis quibuſdam ſibimet innexis (inde catenam appellaui) tenebat me obſtrictum dura ſeruitus.*

2. Cur autem Christianis insidians aduersarius, ex peccandi libidine, consuetudine, moralique necessitate, filum exitiale deducat, plures ei rationes suppetunt. Prima quidem, quoniam nos à sacris mysteriis auertens, & ora, ne quid ex iis degustemus, obstruens, vires eius inualescunt, quæ ipsorum participatione labefactantur; acuuntur ignita illius iacula, quæ Dominici corporis vmbone obtunduntur; suumque in animas nostras hac arte retorquet supplicium. Nouit enim veram esse hanc Ignatij ep. 14. sententiam: D*ate itaque operam, vt sæpius congregemini ad gloriam Dei: quando enim sæpius in idem loci conuenitis, labefactantur vires Sathanæ, & ignita illius ad peccata iacula irrita resiliunt: nostra enim concordia & consensus fidei, exitium illius, & satellitum eius supplicium est.* Secunda verò, quoniam nos periculosè saucios originalis concupiscentiæ iaculo probè sciens, diuinæ carnis dictamnum subtrahit, quatenus hærens lateri fatalis arundo vitam nobis citius aufferat. Meminit enim Euchariftiam ex eodem Ignatio *esse pharmacum immortalitatis, mortis antidotum, medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala.* Et ex sancto Martiali ep. ad Burdigal. c. 3. *hoc solo remedio vitam nobis præstandam, & mortem effugandam.* Tertia vt toties mortis ictum nobis inferat, quoties nos à sacrâ Communione retrahit. *Quis enim ambigit,* inquit Sanctus Basilius ad Cæsariam patritiam, *quin frequens vitæ participatio nihil aliud sit, quàm pluribus modis viuere?* Ac proinde ex opposito, quin frequens vitæ neglectus sit pluribus modis emori, ac interire? sanè, vt vita salusque

que animæ in crebrâ Sacramenti perceptione ſita eſt, ſic peſtis eius, & interitus in diuturnâ illius abſtinentiâ, ſi Chryſoſtomo credimus, hom. 24. in 1. ad Corinth. *Vt frigida ad Eucharistiam acceſſio periculoſa eſt, ita nulla myſticæ illius cœnæ participatio peſtis est, & interitus. Ipſa namque menſa animæ noſtræ vis eſt, nerui mentis, fiduciæ vinculum, ſpes, ſalus, lux, & vita noſtra.*

3. Sunt & aliæ rationes quibus permouetur Infernalis araneus, ad obſtruenda fidelium ora, ne miros Euchariſtiæ fructus, illius vſu, percipiant, quas mihi ſuggerit Hugo Cardinalis in c. 6. Ioan. Prima eſt, vt ſic eos ab vnitate corporis Chriſti, id eſt, Eccleſiæ ſeparet; quoniam ex Apoſtolo 1. Cor. 10. vnum corpus multi ſumus, qui de vno pane & vno calice participamus. Quod his verbis expreſſit Cyprianus ſer. 6. de orat. dom. *Ne dum abſtenti, & non communicantes à cœleſti pane prohibemur, à Chriſti corpore ſeparemur.* Secunda, vt ita nos diuini, ac regalis epuli contemptores efficiat, iiſque homicidis ſimiles, qui Matth. 22. ſummi regis ſeruos ad epulum inuitantes *contumeliis affectos occiderunt.* Parum eſt homicidis comparari, quos tanti contemptus Sacramenti verè deïcidas efficit, vtpote grauiſſimi ſceleris conſcios. Tertia, vt nos inhoſpitales, & erga Dominum humaniſſimum peregrinâ Sacramentalium Symbolorum veſte indutum, prorſus inhumanos efficiat, dum illum ſtantem ad oſtium & pulſantem, inauditâ barbarie ſui pectoris hoſpitio ſuſcipere detrectant; quibus proinde Chriſtus, in iudicij die, idem omnino quod

reliquis damnatis dicturus eſt : *Hoſpes eram, & non collegiſtis me.* Nouit enim aduerſarius Dominum iis qui illum receperunt dediſſe poteſtatem filios Dei fieri ; contrà verò filios fore diaboli, quotquot illum in Euchariſtiâ peregrinum, pectoris hoſpitio recipere negligunt. Quarta, vt tremendi contemptu myſterij, in quo nouum & æternum teſtamentum quotidie renouatur, dum ſanguis noui & æterni teſtamenti è calice funditur, conuincantur eiuſdem infractores teſtamenti, iiſdem obnoxij ſuppliciis, ac ſi filium Dei conculcaſſent, & ſanguinem teſtamenti polluiſſent. Poſtrema denique vt à fonte plenitudinis gratiarum longius diſſiti, quaſi ſcirpi humore deſtituti confeſtim inareſcant, iuxta illud Iobi 4. *Nunquid virere poteſt ſcirpus abſque humore?* Iis ergo de cauſis callidus inferni araneus Chriſtianorum veluti fameſcentium lacertulorum ora conſtringit, ne vitalibus inhient epulis, eoſque fatali neceſſarij panis abſtinentiâ perimit. Dici etiam poteſt os noſtrum obſtruere, hoc eſt, feruens Euchariſtiæ deſiderium, quod eſt os fameſcentis animæ, ne dilatatum vberi gratia repleatur ; iuxta Domini promiſſum Pſal. 80. *Dilata os tuum, & implebo illud.* Quod ad rem noſtram flectit Richardus Victor. l. 1. de Spiritu ſancto : *Si ad illam internam, inquit, & ſupernam dulcedinem inhias, ſi ad veram ſuauitatem ſuſpiras, audi quid tibi diuinitus præcipitur, & attende quid ſimul tibi promittitur : dilata os tuum, & implebo illud. Certè ſi terrena oblectamenta eſuris, ſi terrenas voluptates ſitis, melius tibi eſt*

os contrahere, quam dilatare, deſiderium ſuum reſtringere, quam extendere, cum nuſquam locorum inuenias, vnde illud ſatiare valeas. Quidnam eſt illud os interioris hominis, niſi deſiderium cordis? Os ergo cordis obſtruit inimicus, dum feruens Euchariſtia deſiderium extinguit. Vnde ſequitur, vt homo præ inediâ moriatur. *Prius ora ligat, tum mactat.*

EMBLEMA LXXXIII.

FORMICA TRITICVM QVÆRENS, IN TATI INSIDIANTIS OS LAPSA INTERIT.

FRumento formica inhians prædonis in ora
Labitur, & structis interit insidiis.
Quid iuuat ingenti granum vitale labore
Colligere, hostili si perit illa dolo?

APODOSIS.

Dum malè frumentum ſacris homo carpit in aris,
Dæmonis in fauces præda inopina ruit.
Quippe dolis, altaris iter prædator iniquus
Obſidet, vt viuens inferat eſca necem.
Conuenit electis animabus triticum, Auerni
Gutture ſorptus obit, qui reus illud edit.
Sæua eſt mors animæ vitiorum inducta veneno;
Aſt immortali eſt ſæuior orta cibo.

FONS EMBLEMATIS.

TAtus, Indis Aiotochelus, ſolertis ingenij monſtrum, plurimùm delectatur formicis; inuenit modum quo ſine labore, immò cum quiete ſuâ illas venetur, vt in os concurrat præda. Cubat ſupinus in formicarum grana conuehentium ſemitis, caudâ ſuper ventrem vſque ad os protensâ, quæ cruſtata & rigens eſt; venter tamen longiuſculis, & tenuiſſimis veſtibus pilis, incommodam viam formicis præſtat. Quare per caudam procedentes, rectâ incidunt in inſidias, & cibum hoſti vltrò miniſtrant. Ita Nierembergius lib. 1. hiſt. nat. c. 18.

INTERPRETATIO.

1. DVm formicas, meſſis tempore, per arua concurſantes, cum obuiis quaſi colloquentes, grana tritici ſua in horreola ad annonam conuehentes, per otium mihi conſpicere licuit, illico venit in mentem frequens olim Chriſtianorum circa diuina altaris myſteria concurſus, vt frumentum electorum, & granum illud frumenti, quod in terrâ ſemel mortuum multum fru-

ctum attulit, non solum pectore reconderent, sed etiam in proprias domos, ad multorum mensium annonam, maximè persecutionis tempore, comportarent, vt testatur Basilius ad Cæsaream Patritiam his verbis: *Omnes qui in eremo monasticam vitam degunt, vbi non est Sacerdos, communionem domi habentes accipiunt. In Alexandriâ verò atque Ægypto, vnusquisque etiam ex his qui ex populo sunt, vt plurimum habet Communionem domi suæ, & cum vult per seipsum assumit.* Verùm vt formicis collecta semina conuehentibus in viâ supinus Tatus exitiales struit insidias; quo fit vt dum triticum mirâ in opere sedulitate quæritant, in ipsius os prolapsæ pereant improuiso interitu: ita plerosque fideles altaris frumento temerè inhiantes pari fraude circumuenit diabolus, & eodem tempore, quo vitale triticum in pectorum horrea comportant, immani gutturis hiatu crudeliter absorbet. Quod primum quidem execrabili Iudæ contigit, qui temerè frumentum carpens Eucharisticum meruit à Sathana deuorari; de quo Ioan. c. 13. ait: *Et post buccellam introiuit in eum Sathanas.* Vtique in sacrilegæ Communionis vltionem. Quod enim cum reliquis Apostolis Eucharistiam sumpserit docet inter alios Patres August. tract. 62. in Ioan. & in Psal. 10. ait: *Christus traditorem suum tantâ patientiâ pertulit, vt ei primam Eucharistiam confectam manibus suis, & ore suo commendatam, sicut cæteris Apostolis traderet.* Cui subscribunt tum Chrysost. hom. in Matth. initio tomi 2. *Cum proditor ineffabilibus mysteriis communicasset, idem permansit, & diuinâ mensâ suscepturus in melius commutari noluit; quia tali animo mysteriis susceptis, nec timore, nec beneficio, nec honore melior factus est:* Tum S. Leo

ſer. 7. de paſſ. *Nec ab hoc myſterio traditore ſubmoto, vt nullâ iniuriâ exaſperatus offenderetur, qui in voluntariâ erat impietate perſtiturus. Ipſe enim ſibi fuit materia ruinæ, & cauſa perfidiæ, ſequens diabolum ducem, & nolens Chriſtum habere rectorem.*

3. Conſtat igitur ex Lucæ narratione Iudam cum reliquis Euchariſtiam ſuſcepiſſe, & quidem antequam buccellam intinctam de manu Domini reciperet, poſtquam introiuit in eum Sathanas. Nec operoſum eſt Lucam & Ioannem ad concordiam redigere, dum ille c. 22. antequam proditor menſæ accumberet, ait in eum intraſſe ſatanam; hic verò poſt buccellam: primùm enim ad Iudam acceſſit aduerſarius, quaſi obſidens vt ei proditionem inſpiraret; poſtea verò ſacrilegæ communionis reum pleniſſimè poſſedit, vt illo deinceps veluti re ſuâ ad libitum abuteretur. Quidni enim eum inuaderet, qui Domini corpus indignè inuaſerat? quidni eum occuparet, quem deteſtanda communio diabolum fecerat, cum Eccleſ. 13. omne animal diligat ſibi ſimile? quidni illum deglutiret, qui non diiudicans corpus Domini, iudicium ſibi deglutierat? Nemo repente fit ſummus, nec Iudas repente de Apoſtolo factus eſt diabolus, & diaboli cibus. Multis quidem piaculis ſeſe antea obſtrinxerat, pecuniam in vſum familiæ Apoſtolicæ ſuffuratus fuerat, cum Sacerdotum principibus de Magiſtri traditione pepigerat, neque propterea plenè diabolus deicidam animum occupauerat: verum vbi tot tantiſque criminibus indignam Communionem adiunxit, vbi tam enorme ſacrilegium quaſi coronidem omnis impietatis impoſuit, tunc eum diabolus plenè

possedit. Quod haud dubiè voluit Tertull. l. de anima c. 11. *Iudam quoque, ait, aliquando cum electis deputatum, vsque ad loculorum officium, etsi iam fraudatorem, traditorem tandem, nondum tamen diabolus intrauit.* Donec videlicet proculcato Domini corpore malitiam consummasset. Nimirum callidus hostis velut imperator qui vrbem munitissimam oppugnat, primùm quidem aggere castrensi circumuallat, tum mœnia machinis tormentisque bellicis diruit, mox per laceri muri hiatum irruptionem tentat, tandemque per calcata ciuium cadauera victor arcem occupat; ita miserum proditorem suis dudum suggestionibus concusserat, & admissorum anteà criminum pilis, cordis arci labem, & ruinam intulerat; ast vbi per sacrilegam communionem legitima ruina facta est qua iustitueretur oppugnatio, confestim triumphator intus irrupit. Quod elegantibus verbis expressit Chrysost. hom. 82. in Matth. *Non subitò, neque sub vno momento; sed sensim, diligenter facto periculo hominem ingreditur: sensim enim ad eum accedens & pulsans, postquam apertum sibi esse habitaculum cognouerat, totus deinceps hîc spirauit, & planè ipsum superauit.* Quandónam verò Iudas pulsanti domum interiorem aperuit, nisi quum ad excipiendum Domini corpus impurum os reserauit? vnde & Tatus infernalis etiam os suum tunc aperuit, vt male onustam cœlesti tritico formicam deuoraret.

3. Cæterum quod olim execrando proditori contigit, vt post bucellam à Sathana penitus occuparetur; idem omnino plerisque accidit, vbi sacra mysteria polluerunt, quos & ipsis Ener-

gumenis peiores censet Chrysost. hom. 60. ad pop. Dicam *aliquid terribilius*, inquit, *non tam graues energumenos intus esse, quàm istos, vt ait Paulus, vt Christum conculcent, & sanguinem testamenti communem existiment, & gratiam Spiritus afficiant contumelia. Dæmonium enim patiente peior est, qui postquam peccauit, accedit.* At quorsum energumeno censetur peior, nisi quia perfidi Iudæ imitatur impietatem, eiusdemque deicidij reus, eumdem meretur cruciatum, idem omninò supplicium? rectè siquidem dixit Beda relatus à D. Thoma in catena ad c. 22. Luc. *Væ homini illi qui ad mensam Domini indignè accedens, ad exemplum Iudæ, filium hominis tradit, non quidem Iudæis, sed peccatoribus membris suis.* Itaque ne quis Eucharistico frumento, formicæ instar inhians, in hostis insidiantis os incidat, & ab ipso sorbeatur; prius probet seipsum, & sic de pane illo edat: quam probationem necessariam ita declarat Tridentina Synodus sess. 13. c. 7. *Vt nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissâ Sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat; quod à Christianis omnibus, etiam ab ijs Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus, perpetuò seruandum esse decreuit, modo non desit illis copia confessoris.* Omnis enim sceleris alicuius sibi conscius, nisi sic prius se probauerit & pœnitentiæ lauacro sordes animæ abluerit, iudicium intra viscera recondit, non diiudicans corpus Domini, non alimentum, sed tormentum; non vinum, sed venenum accipit, & cœlesti vitalique *frumento inhians, cadit hostis in ora.*

ZOOPHYTA.
EMBLEMA LXXXIV.
PVRPVRA VNO ICTV CÆSA FVLGIDIOR QVAM DIV PASSA.

Cæsa repentino quæ Purpura corruit ictu,
Sanguine vt affundit imperiale iubar:
Sic minus illa micat longi quæ tabe doloris
Languit, & fulgor quò rutilabat, abit.

APODOSIS.

Christus vti murex pretioso sanguine turgens,
Non semel humano cæsus amore cadit.
Primum in monte Sion diuisus cuspide verbi
Corruit, & rutilo vasa cruore replet.
Tormentis mox fractus obit Caluariæ in alto
Culmine, tristem animam paßio longa rapit.
Purior hic sanguis, quo pocula sacra refulgent;
Ille minus purus, quo crucis ara madet.
Vnico enim primus fluxit rutilantior ictu,
Nec dolor expreßit, sed violentus amor.
Vsque ad delicias à Numine nunquid amamur?
Bis perit, vt fiat purpura viua cruor.
Quid dico bis? quotidie cadit ictus amoris
Cuspide, vt exornet fulgidiore togâ.

FONS EMBLEMATIS.

CRuoris Purpuræ præcipua dignatio lanis tingendis, si præsertim vno ictu lapidis cædatur; alioquin dolorem aliquandiu sustinens amittit colorem. Nierembergius l. de miraculosis terræ promissæ naturis. c. 93.

INTERPRETATIO.

1. VT purpuræ siue muricis caro, apud Romanos, in mensarum deliciis, & fulgidus cruor nigrantis rosæ colore sublucens, tingendis Principum vestibus summopere fuit expetitus; vnde huiusmodi conchylia sic de purpurato epulone apud Martialem l. 13 conqueruntur.

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas
Induis, & non est hoc satis, esca sumus.

Ita Dominus Iesus, & alimenti, & ornamenti vim

obtinens, tum carne ſuauiſſimâ conuiuas ſuos ad immortalem vitam exaturat, & ſanguine pretioſiſſimo ad inæſtimabilem gloriam exornat; quòd nihil carne ipſius ſit dulcius ad ſaporem, nihil venuſtius ad decorem. Dilectus noſter candidus, & rubicundus, qui roſas inter Martyrum, & Virginum lilia paſcitur, vt ſponſæ ſui ſanguinis murice miram affundit venuſtatem, ſic eiuſdem fulgore propriam illuminat humanitatem; nec aliunde, ſed de ſuo pulchreſcit. Pulcher quidem in circumciſionis myſterio, pulcher in horto, pulcher in prætorio, pulchrior in patibulo, vtpote inibi ſui cruoris ornatus coccino: ſed in ſanctiſſimo planè Sacramento pulcherrimus, quod ibidem dilutiori, viuaciorique purpurâ ſit indutus. Enimuerò ſicut nullus olim triumphum agebat niſi purpuratus, ita nec Chriſtus imperator noſter vſquam triumphauit, niſi proprio ſe cruore prius impurpurarit. Primum quidem de tribus regibus gentium primitiis, ſuos ad pedes aduolutis, in ſtabulo Bethlehem, triumphauit glorioſius, quàm rex Ægypti Seſoſtris, captiuorum regum quadrigis vectus; verùm adhuc recenti cruentæ circumciſionis vulnere tunc erat purpuratus. Triumphauit in Euchariſtiâ de mundi poteſtatibus, cùm ab Eligio hom. 8. de Euchar. vocetur. *Sacramentum quo ſubiugatus eſt mundus*; verum & proprij ſanguinis hauſtu largiori, tunc erat impurpuratus. Triumphauit in horto de militibus, quum fulmineâ voce perculſos humi proſtrauit: at nunquid ille tunc ſangnineo cruore madidus, & proinde purpuratus? triumphauit demum in cruce verè triumphali, vbi *expolians principatus & poteſtates traduxit confidenter*,

palàm triumphans illos in ſemetipſo : At nullibi magis, quam ibi purpuratus. Demum in cælum aſcendens magnificè triumphauit ſed: & tunc purpuratus apparuit: niſi enim purpurâ veſtiretur, minimè Angelorum exercitus apud Iſaiam c. 63. ſciſcitaretur : *Quis eſt iſte qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra*? & iterum *Quare ergo rubrum eſt veſtimentum tuum ſicut calcantium in torculari?* Quem locum ediſſerens Tertull. lib. 4. contra Marcion. c. 40. innuit triumphatorem noſtrum non de hoſtili, ſed de proprio ſanguine fuiſſe purpuratum. *Spiritus*, inquit, *propheticus veluti iam contemplabundus Dominum ad Paſſionem venientem, carne ſcilicet veſtitum, vt in eâ paſſum, cruentum habitum carnis in veſtimentorum rubore deſignat, conculcatæ & expreſſæ vi paſſionis tanquam de foro torcularis; quia exinde quaſi cruentati homines, de vini rubore deſcendant. Iuxta illud, lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ pallium ſuum : Stolam & amictum carnem demonſtrans, & vinum ſanguinem.*

2. At nunquid etiam regali Euchariſtiæ epulo triumphator noſter accubuit purpuratus? nunquid Sacramentalis ferculi Salomoni noſtro deſtinati aſcenſus omnino purpureus, vel vt Septuaginta legunt, eleuatio eius purpura? quis id neget? Cum Sacramentum iſtud inſtituens, calicem quem diſcipulis porrigebat prior ipſe biberit, & proprij cruoris murice os, linguam, pectus & viſcera imbuerit, & in ſanguine vuæ ſtolam ſuam lauerit, iuxta prophetiam Iacob de Meſſia, in filij Iudæ perſona loquentis Gen. 49. *Lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ pallium ſuum.* Stola interior veſtis eſt, pallium exterior; ſtola interiores humanitatis à verbo aſſumptæ partes, quæ Euchariſtico vino

imbutæ fuerunt, denotat; pallium exteriores, quæ pluribus plagis purpurafcunt. Stolam igitur fuam in vltimâ cœna rex nofter impurpurauit, dum haufto calice palatum, fauces & pectus diuinum fui fanguinis imbuit murice, & vuæ fanguine rubefecit: Vt enim cum Cypriano loquar l. 2. ep. 3. ad Cæcilium: *Quo modo ad potandum vinum veniri non poteft, nifi botrus calcetur ante, & prematur; fic nec nos fanguinem Chrifti poffemus bibere, nifi Chriftus calcatus prius fuiffet, & preffus; & calicem prior biberet, quem credentibus propinaret.* Porrò in vltimâ cœnâ vinum Euchariſticum cum difcipulis bibit; ergo myfticus botrus iam calcatus fuerat, & preffus nondum quidem torculari crucis, fed torculari charitatis, quo expreffus eft vuæ fanguis, in quo ftolam fuam lauit, hoc eft interiora impurpurauit. *Rectè enim*, ait Gaudentius tract. 2. *Vini fpecie fanguis eius exprimitur: quia cum ipfe in Euangelio dicat: Ego fum vitis vera, fatis declarat fanguinem fuum effe omne vinum, quod in figurâ paffionis eius offertur. Vnde fanctiffimus Patriarcha Iacob de Chrifto prophetauerat dicens: lauabit in vino ftolam fuam, & in fanguine vuæ pallium fuum.* Quam doctrinam Brixienfis Epifcopus, ex Tertulliano defumpfit l. 4. contra Marcionem, vbi fic differit: *Multò manifeftius Genefis in benedictione Iudæ, ex cuius tribu, carnis cenfus Chrifti proceffurus, iam tunc Chriftum in Iuda delineabat: lauabit, inquit in vino ftolam fuam, & in fanguine vuæ amictum fuum: ftolam & amictum carnem demonftrans, & vinum fanguinem.* Ne quis verò de Domini cruore in Caluaria fufo vinum iftud acciperet, non autem de eo quem in Euchariſticâ cœna prior haufit, addit Septimius: *Ita & nunc fanguinem fuum in vino confecrauit, qui tunc vinum in fanguine figurauit.* Igitur in vuæ torcu-

lari amoris expressæ sanguine, stolam suam lauit, hoc est, interiora pretioso sanguinis murice intinxit. Pallium verò, hoc est, exteriora corporis eiusdē vuæ torculari doloris expressæ sanguine purpurauit. Audi Bernardum tract. de passione c.4. *Non defuit purpura vestis irrisoria: chlamydem enim coccineam circumdederunt ei; quamuis ipse vestem corporis sui, sanguinis sui pretiosissimi effusione multò nobilius purpurauit: purpura enim non plus quàm bis tingitur; ipse verò purpuram corporis sui. non solum bis, sed etiam tertiò, sanguineo torrente pertinxit. Ecce sponsus tuus, ô sponsa, rubricatur in sudore, in flagellatione, in crucifixione.* In Eucharistiâ igitur triumphator noster rubricatus est interius, in Caluariâ autem exterius, illic stolam, hîc pallium vuæ sanguine lauit, vnde totus exiret purpuratus.

3. Verùm Eucharistiæ purpura longè floridior & viuacior, quod in eâ, quàm in Caluariâ sanguis effluxerit purior & fulgidior. Cur ita? quoniam murex noster mysticus vnico amoris ictu cæsus est in epulo, ac proinde viuidior & fulgentior manauit purpura, quæ in patibulo fluxit turbida & languida quòd diuturnos ibi dolores sustinuisset. Quamuis enim idem omnino cruor extiterit qui calicem imbuit, & crucem; calicis tamen defæcatior fuit, quam crucis, quod hunc violentus dolor, illum spontaneus amor expresserit; hic à purpurâ diu pasſâ, ille à viuidâ profluxerit. Nimirum in Sacramentali epulo repentino amoris quasi purpurarij tinctoris ictu mactata procubuit, at in fatali patibulo repetitis acerbissimi doloris ictibus occubuit. In Eucharistiâ solo consecratorij verbi gladio cæsa est, in Caluariâ clauis pluribus, post diuturnos cruciatus attrita est. Purpuræ cruor pretiosus tingendis lanis ex-

petitus manat, non ex reliquo corpore, ſed ex gutture: ineſt enim mediis faucibus vena candida, quâ exſectâ gladio fulgidus ille liquor effluit. Chriſti ſanguis qui in cruce ſolum de ipſius corpore fluxit, in cœnâ de ipſiuſmet ore manauit: niſi enim verba conſecrationis calicis ore protuliſſet, calix minime pretioſo liquore ſpumaſſet, cuius natiuum fulgorem non mediocriter flammea, quâ tunc eius cor æſtuabat, charitas adauxit. Hinc cant. 4. dicitur: *Sicut vitta coccinea labia tua.* Quem locum edifferens Gillebertus ſer. 24. in cant. ait: *Concepta in corde charitas quaſi ignis flammigerans coccineo colore labia inficit, per quæ erumpit. Calor de excelſo miſſus in corde, germanum labiis præſtat colorem. Quid enim aliud ſibi vult quod coccinea dicuntur, niſi quod in hoc flammea demonſtrantur, eo quod coccus igneo rubet colore. Bene coccinea labia, quæ hunc ignem non ſolum in terram, ſed & in cœlum mittunt, denique & ipſum* Dominum *cœli ſuccendunt. Charitas vitta eſt, charitas coccus eſt.* Quoniã igitur diuinus cruor in Euchariſticâ cœnâ è Chriſti faucibus erupit, non ex manibus, aut pedibus vt in Caluariâ; nec ex humanitate diu paſsâ, pallidâ iam & languidâ; ſed ex eadem multo amore feruidâ, multo ſpiritu viuidâ promanauit, vnico charitatis quaſi Sacerdotis immolantis ictu, proptereà magis tingendis & ornandis animabus nunc expetitur, vtpote purpura floridior & ardentior quæ *pretioſa magis mactata repente.*

EMBLEMA

EMBLEMA LXXXV.

PINNA TESTA CONCLVSA, PISCES PROTENSA CARVNCVLA ILLICIENS.

Pinna mari placido, conchæ se pandit hiatu,
Byßinaque extremis retia tendit aquis.
Callida piscatrix latitat, caro prominet extrà,
Dulce quidem incautis piscibus illicium.

Quos vigil vt vidit mordere audacius escam
Pinnophylax, prædæ tempus adesse monet.
Is pinnæ comes & custos, & sedulus index,
Cui bona capturæ portio iure venit.
Pinna quidem pisces irretit, & attrahit escâ:
Vt prædetur, eget Pinnophylacis ope.

APODOSIS.

Escam aperit, seseque operit Seruator hiantum
Ora cicatricum pandit, vt intus eas.
Carnis amatorem dulcedine carnis inescat;
Quid fugis insidias, quas Deus ipse struit?
Vmbra Sacramenti est tibi rete; caruncula, Christi
Corpus; hians Pinnæ conchula, plaga patens.
Nec tamen hîc solus nos irretire valeret,
Huic nisi mysta suam iungere vellet opem.
Vt monitis animas in tensa synaxeos vrget
Retia, sic prædæ parte potitus ouat.
Non pudeat te carne capi, laqueisque teneri,
Sponte quibus Deitas illaqueata manet.

FONS EMBLEMATIS.

PInna animal marinum, de genere concharum est, pandit se hiatu testarum, & carunculam extra conchas prominentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus. Cum cancro comparandi cibi societatem facit, eamque ob rem cancer, cum piscem quempiam adnatare videt, illam leuiter morsu admonet. Tum pinna magis ac magis suas conchas patefacit, intraque eas piscis adnantis caput recipit, comprimitque; & piscem ita captum in cibo consumit. Ita Ælianus l. 3. de anim. c. 29. Pinnam verò sic describit Rondeletius: Duabus grandibus patula

eſt conchis, in arenâ affixa viuit, teſta foris eſt aſpera, colore fuſco, intus nitidi & argentei ſplendoris, ab inferiore & ſtrictiori parte, in amplam latitudinem extenditur; illic arctiſſimè clauduntur teſtæ, hîc facile diducuntur, intus multum eſt carnis: cuius omnes partes ex byſſo alligantur: eſt autem byſſus hic molliſſima lana & delicatiſſima, quam expandit per modum retis piſcatorij, in quam vbi incautos piſciculos, & conchylia dolosè attraxerit, iis veſcitur. Pinnæ iconem habes apud Geſnerum de Aquatilibus pag. 731. Pinnophylacis verò apud eumdem pag. 159. pinna verò gallicè *Nacre* dicitur.

INTERPRETATIO.

1. PInna peregregium mihi videtur Euchariſtiæ ſymbolum; naſcitur iis potiſſimum in locis, vbi ſalſis oceani fluctibus dulcis fluuiorum aqua commiſcetur, vt ſcribit Geſnerus in corollario de pinna lit. F. eo loco, eoque tempore Euchariſtia nata eſt, quo Chriſtus fons aquæ ſalientis in vitam æternam, ac proinde dulciſſimæ, amariſſimæ paſſionis fluctibus ſeſe permiſcuit. Pinna duabus conchis clauſa deliteſcit; Euchariſtiæ geminis panis & vini ſpeciebus. Pinna arenæ firmiter affixa viuit; Euchariſtia aræ affixa viuet & vigebit ad conſummationem vſque ſæculi. Pinnæ teſta foris aſpera, & colore fuſco, intus eſt nitidi & argentei ſplendoris; Euchariſtia vilis extrinſecus & obſcura, intus autem tota gloriæ fulgore radiat; vnde quiſquis ſacramentales ſpecies fidei oculo penetrat, humanitatem gloriæ dotibus conſpicuam, Verbum Patris æterni ſplendorem, demùm ipſammet diuinitatem immenſo

iubare redimitam illico deprehendit. Pinna ab inferiori strictiorique parte, in amplam latitudinem extenditur; Eucharistiæ altera pars inferior & angustior, videlicet panis & vini symbola; altera superior & latior, nempe gloriosa Christi humanitas. Pinnæ pro testarum capacitate plurimum inest carnis; Eucharisticæ conchæ, pro specierum quantitate, multum inest diuinæ carnis, cum sub exili hostiæ particulâ tota delitescat. Pinnæ caro dulcis, mollis & candida maximè sapit, si maceretur aceto, inquit Gesnerus; talis & Christi caro: quidni enim mollis agni mitissimi caro? quidni candida, quæ verbo, quod candor est lucis æternæ, copulatur? sed eò fidelibus suauius sapit, quò sæpius prauiæ contritionis aceto maceratur. Pinnæ caro, referente eodem Gesnero, valet aduersus dorycnij venenum, quod strychni genus est, & drachmæ pondere datur, vt quis sibi placeat, & sese pulcherrimum existimet: duplicatum verò pondus maiorem insaniam creat, spectris vanis animo obuersantibus; triplicatum perpetuas gignit furias, immò & mortem adfert: quo quidem ad viuum exprimitur amor sui, qui Babylonem extruxit, vsque ad contemptum Dei. Vbi enim virus istud cor nostrum occupauit, nostra suspicimus & admiramur, vitia virtutes censemus; exinde fastu turgidi perpetuis ambitionis furiis agitamur. Nullum autem aduersus hoc venenum efficacius antidotum, carne Domini sacris in mysteriis ad nostram erudionem exinaniti. Quid enim ad deprimendam hominis ambitionem potentius, numinis abiectione?

2. Pinna ſeſe pandens in littore, & orbum luminibus corpus intus minutis piſcibus offerens, eoſdem circùm natantes byſſinis retibus ſenſim implicat, & protensâ carunculâ ſuauiter allicit, vt audacius aſſultantes arripiat, & in propriam ſubſtantiam conuertat. Idem omnino præſtitit Dei Filius: ſiquidem aſſumptam carnem, & humanitatem incredibili pulchritudine vel barbaris amabilem, noſtris, dum vixit, exhibuit aſpectibus, vt peccatrices animas in cœnoſo ſæculi huius æquore natantes illiceret, & illecebrarum laqueis irretiret. Sic diuinitatis occultæ ſplendore, qui in ipsâ etiam facie relucebat, Matthæum attraxit; ſic Magdalenam cœno libidinis immerſam mirâ vultus pulchritudine, quæ nihil niſi diuinum anhelabat, allexit, vt oſculis ſugentibus caſtificam carnem prægustaret, & feruentis ore deſiderij ſacram Euchariſtiam, vel ante ipſius inſtitutionem, prælibaret. De quâ ſic eleganter diſſerit S. Paulinus epiſt. 4. *Quia vocandæ ex gentibus imaginem Eccleſiæ præferebat, omnia in ſemetipſâ myſterij ſalutaris inſignia geſſit. Vncta eſt chriſmate ſui muneris, pœnitentiæ lacrymas habuit in lauacrum, viſcera charitatis in ſacrificium, & ipſum viuum viuificantemque panem manibus & ore ſumpſit: ſanguinem quoque calicis, antequam fieret calix ſanguinis, oſculis ſugentibus prælibauit. Beata quæ Chriſtum in carne guſtauit, & in ipſo corpore, Chriſti corpus accepit!* An non piam hanc pœnitentem dominicis affixam pedibus, & ſacratiſſimam ipſius carnem auidis oſculis lambentem & ſugentem intuens, tibi videre videris piſciculum è pinnæ teſtâ pendulum, carunculæ mordentem illicium, & byſſinis retibus implicatum? Nimirum vbi Magdalena ſpecioſum formâ præ

filiis hominum vidit, sibimet periit, vt deinceps illi soli viueret, qui peccatricem animam deperibat. *Verè efficax est*, ait Gillebertus ser. 20. in Cant. *& violenta visio tua, bone Iesu, quæ intuentium in se rapit affectus. Vis accipere quàm sit efficax? cùm exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum. Quid verò, cùm humiliatus fueris ad terram? nonne omnium ad te trahes animos?* Sanè non adeò potenter animas rapit Saluatoris in cœlum exaltatio, ac ipsius in terram demissio. Verum nullibi pinna nostra mystica efficacius carnis suæ prætendit illicium, quam in Sacramento altaris, vbi peccatores innumeros, quasi totidem carni inhiantes pisciculos irretit, irretitos absumit, & immenso charitatis ardore in sese conuertit; adeò vt alimentum feliciter transeat in alitum, nocens in innocentem, Christianus in Christum, verbo dicam, homo in Deum, qui homo factus est, vt homines Deos faceret Deus homo. Etenim animæ conuersio cibus eius est, de quo dixit Ioan. 4. *Ego habeo cibum manducare, quem vos nescitis.* Quem cibum edisserens: subiunxit: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me.* Quæ porrò voluntas Patris est, nisi sanctificatio nostra, quæ Pœnitentiæ lauacro inchoata, Eucharistiæ Sacramento consummatur?

3. Verum vt Pinna nunquam prædatur sine comite pinnophylace, qui cancer dapis affectatator ab aliis nominatur, quique pisciculos audacius accedentes speculatus, pinnam morsu leui admonet, vt sese comprimat, & prædam cum eadem partitur: Ita nec Christus in Sacramento venatur animas, sine Sacerdote,

qui eas absolutione Sacramentali prius emaculatas in Eucharistica retia piis exhortationibus impellat, sequutus hac in re mentem Trident. Synodi sess. 22. c. 6. optantis fideles in singulis missis, in quibus sese pandit pinna mystica, eiusdem cassibus irretiri, & carne saginari. *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus vberior proueniret.* Sedulus expetitæ venationis index, ac peruigil pinnophylax Sanctus Ignatius, Ephesios his ad sacram synaxim verbis excitans: *Date operam vt crebrius congregemini ad Eucharistiam, & gloriam Dei.* Sedulus etiam pinnophylax Sacerdos ille, qui iuxta veteris Ecclesiæ morem, vti refert Dionysius l. de Eccles. hier. c. 3. p. 2. sumptâ prius Eucharistiâ, ad populum præsentem conuersus clamabat: *Venite, fratres, ad Communionem.* Item Sanctus Basilius sic ad Cæsariam Patritiam scribens: *Communicare per singulos dies, & participare de sacro corpore, & sanguine Christi pulchrum est, & valde vtile.* Idcirco & prædæ partem, hoc est, frequentis Eucharistiæ vsus fructum & meritum iure suo sibi vindicat Sacerdos, cuius ministerio & hortatu fideles quasi pisciculi in pinnæ latentis, siue Dei absconditi casses suauiter pertrahuntur. Neque verò feliciter succederet huiusmodi venatio, nisi specierum testis inclusa delitesceret. Quis enim gloriosam ipsius carnem inaccessibili luce circumfusam attingere præsumeret, nisi sese Symbolis occuluisset? Panis quidem &

vini ſpecies oſtendit, quibus delectantur homines, & alliciuntur; at ne terreat, diuinitatem ſimul, & humanitatem abſcondit: *Patet illicium, ſed delitet illex.*

EMBLEMA LXXXVI.

OSTREI INDICI SANGVIS TRANSIENS IN GEMMAS.

OStrea fixa ſtylo pretioſo ſanguine manant;
Eoas & opes gutta cruenta parit.

APODOSIS.

Tot gemmas peperit, quot guttas corpore fudit
Saucius innumeris Christus acuminibus.
Exceptus cratere liquor fulgore pyropos
Vincit, & extremo quicquid in orbe micat.
Gratiæ habes gemmas diuini sanguinis haustu;
Gloriæ inextinctum gutta dat vna iubar.
Ille mori nimiâ præ paupertate meretur,
Qui nec opes; calices euacuando, velit.

FONS EMBLEMATIS.

OStreum quoddam Indicum stylo traiectum saniem emittit, quæ excepta laterculo concrescit in margaritam, vti refert Philostratus in vitâ Apollonij lib. 2. cap. vltimo.

INTERPRETATIO.

1. QVot guttæ diuini sanguinis, tot gemmæ pretij inæstimabilis; quot stillæ calicis Eucharistici, tot pyropi & carbunculi flammeo Iesuanæ charitatis fulgore conspicui. Quid enim eo sanguine pretiosius, cuius gutta, propter hypostaticam ipsius cum verbo connexionem, & abluendis totius mundi criminibus, & exoluendo redemptionis humanæ pretio, si Clementi sexto smumo Pontifici, & Angelico Doctori credimus, plusquã sufficiat? Pretiosa certè sacris in codicibus pleraque legimus: pretiosum Dei sermonem 1. Reg. 3. *Sermo Domini erat pretiosus.* Pretiosam, in Dauidis oculis, Saülis animam, eiusdem lib. c. 26. 21. *Eo quòd pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis.* Pretiosiorem cunctis opibus & gemmis sapientiam, Prouerb. 3. *Beatus homo qui inuenit sapien-*

tiam: pretiosior est cunctis opibus; Vnguenta pretiosa Eccles. 7. Pretiosam in conspectu Domini sanctorum mortem psal. 115. *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Inter quæ pretiosa, mors ipsa sanctorum facile præcellit. Quippe pretiosus sermo Domini, ad pretiosam mortem, vt medium ad finem collineat; vt igitur quicquid in mediis elucet amabilius, à finis ordine deriuatur, ita quicquid diuino sermoni pretiosum inest, à pretiosiori bonæ mortis fine promanare videtur. Pretiosa quidem hominis anima, vtpote & indelebili Trinitatis charactere signata, & immortalitate suppar Angelis, & Christi sanguine veluti regali murice impurpurata: sed ei sanctam pretiosamque mortem adime, quid, amabo, supererit, aut natiuæ venustatis, aut superni splendoris, aut gratiæ cœlestis, aut gloriosæ immortalitatis? Immò verò laruis Erebi deformior, diuinique mox furoris victima, flammæ inextinguibilis cedet in pabulum. At fortasse viris sapientibus sapientia sanctorum morte videbitur pretiosior? Vos omnes quotquot nunc in Inferis ardetis Philosophi iudices hîc interpello, sapientiamne bonâ morte pretiosiorem ducitis? nisi vobis residuam naturalis iudicij scintillulam tenebrosi carceris horror extinxerit, vel gehennâ hanc veritatis confessionem extorquente, felicem mortem inflanti & inflammanti sapientiæ præcellere vna voce clamabitis. Puderet me sanctorum mortem cum gemmis vnguentisque pretiosis componere: quot enim reges gemmis rutili, quot pontifices in suâ inauguratione balsamo delibuti, illius fragrantiam scelerum fœtore corrupere? non ita quos semel pretiosæ mortis vnguen-

tum inunxerit, cuius odor ſuauiſſimus triumphalem cœli curiam implet, & perfundit. Itaque mors ſanctorum inter pretioſa ſuperius enumerata cenſetur pretioſiſſima. At vnde ſuum illud incomparabile pretium, niſi à pretioſiori Chriſti ſanguine mutuatur? de quo S. Petrus 1. ep. 1. ait: *Non corruptibilibus auro & argento redempti eſtis, ſed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati Chriſti.* Huius ſanguinis incomparabile pretium, pretioſam reddidit mortem ſanctorum. Audi Auguſtinum tract. 92. in Ioan. *Sanguine Chriſti comparati eſtis, agnoſcatis pretium veſtrum: ille quippe emit, qui pretioſum ſanguinem fudit. Pretioſus ſanguis eſt illius ſine peccato: fecit tamen ipſe ſuorum ſanguinem pretioſum, pro quibus dedit ſanguinis pretium. Nam ſi ſuorum ſanguinem non faceret pretioſum, non diceretur: pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius.* Cum igitur de pretioſo Chriſti ſanguine ſuum mors ſanctorum trahat pretium, relinquitur iuxta Ariſtotelis effatum *propter quod vnumquodque tale, & illud magis* diuini cruoris guttas quibuslibet rebus pretioſis eſſe pretioſiores.

2. Neque verò ſummum infinitumque huiuſce ſanguinis pretium ignorat Eccleſia; vnde ſub grauibus pœnis cauet, ne quid illius è ſacro calice in altare defluat, quod periculoſior ſit vnius guttulæ iactura, quam omnium Indiæ gemmarum. Hinc Pius Aquileienſis Pontifex pœnam ſtatuit in Sacerdotem, cuius negligentiâ de ſanguine Domini aliquid ſtillauerit. *Pœnitentiam, inquit, agat quadraginta diebus, ſi in terram aliquid deciderit: ſi ſuper altare, tribus diebus: ſi ſuper linteum ſuperius, quatuor: ſi in infe-*

rius defluxerit, nouem diebus: si vsque ad quartum, viginti diebus: vbicumque ceciderit, si recipi potest, lambatur: sin aliter, aut lauetnr, aut radatur: quicquid lotum aut rasum est, comburatur, & cinis in sacrarium mittatur. Et Tertullianus l. de Corona militis c. 3. quantum gemmis orientis Eucharistici calicis guttas præferret satis his innuit verbis: *Calicis aut panis etiam nostri aliquid decuti in terram anxiè patimur* Meritò quidem, cùm sub minimâ calicis guttulâ, panisque particulâ pretiosiores cœlorum gazæ delitescant. Altè etiam de Eucharistiâ sentiebat Tharsicius Acolythus, qui ab Ethnicis maluit lapidibus grandinari, quàm inæstimabilem tanti Sacramenti iis prodere margaritam; de quo sic scribit Romanum Martyrologium die decimâ quintâ Augusti: *Romæ S. Tharsicij acolythi, quem pagani cùm inuenissent corporis Christi Sacramenta portantem, cœperunt disquirere quid gereret: at ille indignum iudicans porcis prodere margaritas, tandiu ab illis mactatus est fustibus, donec exhalaret spiritum; & reuoluto eius corpore sacrilegi discussores, nihil Sacramentorum Christi in manibus, aut in vestibus eius inuenerunt.* Igitur æquus rerum ponderator Tharsicius Sacramenta corporis & sanguinis Domini margaritas æstimauit, quas ne porcis obiiceret, & sacrilegis discussoribus proderet, maluit è saucio corpore lapidibusque grandinato, sanguinis guttas in totidem vniones conuertendas profundere, quibus regis martyrum ornaret purpuram, & coronam imperialem illuminaret.

3. Enimuerò vt ostreum Indicum non diffluit in margaritas, nisi prius stylo traiiciatur: ita nec nobis ex Eucharistico calice diuini cruo-

ris vniones colligere liceret, niſi Chriſtus ſpinis, clauis & lanceâ transfigeretur. Quippe huiuſmodi margaritæ non Erythræi maris conchis, ſed hiulcis Sacroſanctæ humanitatis agnoſcuntur vulneribus; nec mireris ſanguinis guttas conuerti in vniones niueo candore ſplendidos, cùm potius deberent tranſire in carbunculos igneo fulgore rutilos, flammaſque imitantes pyropos: quoniam diuinus cruor ita rubet, vt ſimul etiam candicet, & vt martyres impurpurat, ita virgines exalbat. Rationem profert Sanctus Bernardus ſer. 1. paſchæ; *quia exiuit cum eo, & in eo etiam aqua dealbans, & teſtimonium perhibet ipſe qui vidit. Aut certè candent in ſanguine agni nouelli, ſanguine lacteo, candido & rubicundo; ſicut habes in Cantico canticorum: Dilectus meus, ait ſponſa, candidus & rubicundus, electus ex millibus.* Itaque Dominici ſanguinis guttæ facile in niueos tranſeunt vniones, quod ita ſint ex cruore rubeæ, vt ex aquâ permixtâ ſint candidæ. Vnde & conſecrando vino calicis aqua permiſcetur, vt vtriuſque profluuium ex hiulco Chriſti latere promanaſſe ſignificetur; ne quis etiam dubitet Euchariſtico calici parem ineſſe animas exalbandi virtutem, & illius guttas totidem eſſe margaritas. Sanè Chriſti Domini cor conchæ margaritiferæ comparat Doctor idem mellifluus tract. de paſſione c. 3. quòd lanceâ vulneratum tot gemmas pepererit, quot ſanguinis guttas effudit. *Bona margarita cor tuum, bone Ieſu, quam foſſo agro tui corporis inueniemus. Quis hanc magaritam abiiciat? Quin potius dabo omnia, omnes cogitationes & affectus mentis commutabo, & comparabo illam mihi.*

Nouerat planè diuini cruoris guttas totidem eſſe margaritas beata Agnes, quæ de immortali ſponſo diſſerens, aiebat: *Dexteram meam & collum meum cinxit lapidibus pretioſis, tradidit auribus meis inæſtimabiles margaritas, & circumdedit me vernantibus atque coruſcantibus gemmis.* Vis ergo, fidelis anima Chriſti ſponſa, iiſdem gemmis exornari, Dominicum calicem ebibe: huius enim *quot guttæ, tot gemmæ.*

EMBLEMA LXXXVII.

CONCHA MARGARI-
TIFERA FVRIS MANVM
AMPVTANS.

DEgit in oceani fundo ditißima concha,
Nec tamen hoſtiles effugit illa manus.
At digitos teſtarum acie præſcindere nouit,
Vlta ſuas læſi ſanguine furis opes.

APO-

APODOSIS.

Concha Sacramenti turgescit diuite gemmâ,
Nec patitur spurcas inuiolata manus.
Thesauro non cuique licet latitante potiri,
Respuit infamem gemma pudica sinum.
Diuitias aperit iustis, operitque scelestis;
Innocuos ditat, sacrilegosque necat.
Illatam sibi vim sentit, vi vimque repellit:
Vim facis? at vires experiere Dei.

FONS EMBLEMATIS.

COncha margaritifera cum manum videt, comprimit sese, operitque opes suas, gnara propter illas se peti: manumque si praeueniat, acie suâ abscindit, nullâ iustiore pœnâ, & aliis munita suppliciis. Ita Plinius l. 9. c. 35. subscribit Athenæus l. 3. Qui venantur margaritas, inquit, in periculo versantur, si in hiantes conchas manum rectâ immiserint: tunc enim comprimunt, ac sæpe digitos præcidunt, aliquando nonnullis statim morientibus. Qui verò à latere manum subiecerint, facile conchas à saxis auellunt. Quin & Hispani, ait Cardanus, referunt præcisas quandoque manus à margaritiferis ostreis, & ob id edictum pietate plenum à Cæsare emanasse.

INTERPRETATIO.

1. QVid aliud est Eucharistia, quam concha margaritifera, quæ geminis Sacramentalium specierum testis, inæstimabile Iesuanæ humanitatis margaritum includit, ad fidelium animarum ornatum & alimentum. Verum vt con-

cha piſcatoris manus præſentiens, ſuas opes teſtarum compreſſione confeſtim occulit, hoſtileſque digitos præacuta labrorum margine præſcindit, non aliis iuſtioribus munita ſuppliciis, quibus infamem hominum puniat auaritiam: Ita concha Euchariſtica ſacrilegos arcano vnioni inhiantes ſauciat, obſcænis eorum manibus nonnunquam in ſceleris vltionem præciſis. In cuius rei typum lib. 1. Reg. c. 5. legimus, duas Dagonis palmas, ad arcæ Domini, quæ Euchariſtiam adumbrabat, præſentiam abſciſſas fuiſſe. Quid enim per huius idoli manus niſi idololatriæ operatio deſignatur, ſi Hugoni Victor. l. 5. alleg. c. 8. & S. Gregorio in eumdem locum, credimus: quæ quidem Dæmonis palmæ virtute ſanctiſſimi Sacramenti præciſæ ſunt, dum homines idolis offerre ſacrificia deſtiterunt, & deinceps in eorum adoratione manus ſuas oſculari detrectarunt. Quod luculenter docuit Cyrillus Hieroſol. catecheſi 4. myſtag. his Chriſtum verbis alloquens: *Ante tuum aduentum, Domine, Dæmones hominibus pollutam menſam parabant: ſed poſtquam aduenisti, paraſti in conſpectu meo menſam myſticam & ſpiritalem, aduerſariam ei quæ parabatur à dæmonibus; cum hæc communionem cum illis, iſta cum Deo habeat.* Reuera præcipua, ad idolis immolandum, illecebra fuit olim ſolemne illud epulum, cui accumbentes Ethnici victimarum comedebant adipes, & vinum libaminum largius hauriebant, iuxta illud Moſis in ſuo cantico: *De quorum victimis comedebant adipes, & bibebant vinum libaminum*: quas profanas epulas ſubſtituto cœleſti Euchariſtiæ conuiuio Saluator penitus aboleuit, vbi & incruentæ victimæ comedimus

adipem, & diuini cruoris haurimus calicem vino libaminum ſuauiorem. Radix inſuper idololatriæ extitit innata homini, ad opus manuum ſuarum adorandum, procliuitas; quam vt radicitus euelleret Dominus Euchariſtiam inſtituens, Sacerdotibus opus ſuum, hoc eſt, ipſius corpus ab ipſis confectum adorare permiſit, humanæ veluti propenſioni ſuauiter acquieſcens; & ſuæ immemor maieſtatis, ad infelicis figmenti ſeſe compoſuit arbitrium, quaſi homini diceret: pronus es ad opus manuum tuarum adorandum, agedum, per me licet: corpus meum conſecrationis ſermone confice, & opus iſtud tuum cole, nec timeas illud adorando delinquere, immo delictum foret non adorare. Tibi etiam contingat quod ethnicis imprecatur meus propheta: *ſimiles illis fiant qui faciunt ea.* Corpori meo, operi tuo ſimilis eſto; nec enim vlla deformitas, ſed potius deiformitas ex iſtâ reſultabit ſimilitudine. Hanc, ni fallor, à Deo poſtulabat gratiam miſera gentilitas Cant. 1. 6. *Indica mihi vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum.* Quippe veri numinis ſodales non alij, quàm Dij gentium, quos ne deinceps adoret, orat ſibi indicari vbinam cubet & paſcat verus Deus, videlicet altare incruentum, vbi tanquam ſponſus animarum recumbit, eaſque proprio paſcit corpore, in meridie ſuæ erga nos flagrantiſſimæ charitatis.

2. Itaque cum idolorum adorationes palmæ ſint Dagonis, & manus dæmonis, ex S.Gregorio: fortè quod olim ſimulachra colerentur manu verſus ea porrectâ, eâque ſtatim reuerenter ad oſculum relatâ, ita vt palma ad Deum conuerſa, ea-

dem ad os reuerteretur, vt teſtatur Apuleius l. 4. de aſino aureo: *Multi admiratione ſtupidi, & admouentes oribus ſuis dexteram, priori digito in erectum pollicem, vt ipſam prorſus Deam Venerem religioſis adorationibus venerabantur*, ſequitur concham Euchariſticam, dum ſacrilegam numinum adorationem ſuſtulit, manus quodammodo dæmonis amputaſſe. Verùm proh, dolor! nonnulli etiam Sacerdotes ſublatam Euchariſtiæ virtute idololatriam reſtituunt, dum ſeſe fornicatione, quæ ex Apoſtolo Epheſ. 5. idolorum ſeruitus eſt, polluunt, & verſus impudicam Venerem manus porrigentes, eaſdem poſtmodum adorabundi exoſculantur. Num manus iſtæ præcidendæ, quæ ſacro delibutæ oleo, quo tremenda, vt par eſt, tractarent myſteria, impudicis tactibus violantur? Num in iſtos Sacerdotes meritò poteſt torqueri iſtud è Tertulliani pharetrâ ſpiculum l. de idolol. c. 7. quod vibrat in idolorum artifices: *Totâ die ad hanc partem zelus fidei perorabit, ingemens Chriſtianum ab idolis in Eccleſiam venire, de aduerſariâ officinâ, in domum* Dei, *attollere ad* D*eum patrem manus matres idolorum, his manibus adorare, quæ foris aduerſus Deum adorantur, eas manus admouere corpori* Domini, *quæ Dæmoniis corpora conferunt.* Et infrà: *Proh ſcelus! ſemel Iudæi Chriſto manus intulerunt; iſti quotidie corpus eius laceſſunt. O manus præcidendæ! viderint iam an per ſimilitudinem dictum ſit: ſi te manus tua ſcandalizat, amputa eam. Quæ magis amputandæ, quàm in quibus* Domini *corpus ſcandalizatur?* Hæc enim miniſtris altaris ſacrilegis mirificè congruunt, qui ab aduerſariâ Veneris officinâ in domum Dei veniunt, ab harâ ad aram; qui

his manibus adorant, quæ foris aduersus Deum adorantur, quandoquidem easdem manus quibus sacratissimam hostiam populo exhibent adorandam, scortis exosculandas porrigant. Quidni igitur manus iis præcidendæ vti perfidis à Christo ad Dæmonem transfugis? vt Quintum Fabium Maximum olim fecisse scribit Valerius Max. lib. 2. c. 7. qui militum, qui è Romanis præsidiis ad hostes transfugerant, captique erant manus abscidit, vt trunca brachia gestantes defectionis metum reliquis iniicerent. Quidni vbi sceleris admissi pœnitent, cum militibus à Iuliano Apostata deceptis ad Christum clamitent. *Manus amputa, quas scelerate porreximus*, vt habetur apud Nazianzenum orat. 3. hæc enim manuum præciso visa est Ethnicis iusta defectionis & sacrilegij pœna. Quid igitur mirum si concha Eucharistica simile de impiis furibus supplicium sumat. Vidi enim militem qui cum sacram pyxidem è templi sacrario aufferre nisus esset, sequenti die explosâ catapultâ, disruptæ fistulæ fragmento dextrâ manu truncatus est. Noui & quemdam Sacerdotem, cui catapultæ fragmine sacri digiti abscissi fuere, quibus contractui simoniaco pridie subscripserat, & sacram hostiam indignè contrectarat. Sed & eamdem manuum abscissionem, mortisque pœnam sacrilegis iura decernunt, quam Parisiis anno 1645. quidam ciuis Carnotensis, ob iniectas in Eucharistiam manus, iustissimè luit. Nimirum ij omnes quasi fures diuinæ carnis vnioni pretiosissimo inhiantes, à Conchâ nostrâ, manuum præcisione plecti meruerunt.

3. Dicet aliquis, si Sacramentalis margaritæ

venatio adeo periculosa sit, præstat ab eâ deinceps abstinere. Verùm periculosa non est nisi amantibus periculum: sicut enim, referente superius Athenæo, ij soli periclitanur, qui in hiantes conchas margaritiferas rectâ manum immiserint, tunc enim comprimunt sese, ac digitos præcidunt: qui verò à latere manum subiecerint, facile conchas à saxis auellunt, & vnionibus potiuntur: ita ij solum in æternæ damnationis versantur periculo, qui lethalis sibi culpæ conscij, rectâ, hoc est, nullâ contritione & confessione præmissâ, concham Eucharisticam arripiunt. Verùm longe absunt à salutis discrimine, qui à latere manum subiiciunt, hoc est, qui præmissâ exomologesi ad latus Domini diuinæ fontem misericordiæ confugiunt, securi siquidem Dominici corporis inæstimabile venantur margaritum. Quapropter Cyprianus epistolis 10. 11. & 15. & lib. de lapsis grauiter conqueritur nonnullos contra Domini præceptum & legem, ante peractam ab iis pœnitentiam, ad communionem admitti, Cui consentit Clerus Romanus in eleganti ad hunc Africæ Primatem epistolâ, inter Cypriani epistolas trigesimâ primâ, vbi monet hoc non esse cogitatum nuper consilium, vt exomologesim & pœnitentiam præmittant, sed antequam esse seueritatem, antiquam fidem, antiquam disciplinam, & euangelici vigoris tenorem illibatum. Quin & Fabianus Papa Philippum Christianorum Imperatorum primogenitum, ad sacram communionem admittere renuit, donec humili confessione peccata expiasset, vt referunt Eusebius l. 6. c. 27. & Nicephorus l. 5. c. 25. quo seueritatis exemplo liquet quàm strictè primis Ecclesiæ temporibus seruata fuerit ea lex præmit-

tendæ exomologeſis, cum nequidem Imperator ab illâ exemptus fuerit, etſi alioquin metuendum eſſet, ne ſi cum eo ſeuerius ageretur fidem recenter ſuſceptam abiiceret. Proinde peccator caueat, ne rectâ manum ſacrilegam in Euchariſticam concham immittat; ſed potius eam à latere ſubiiçiat, ſubiiciendo culpas ſuas clauibus Eccleſiæ, quæ conchæ noſtræ teſtas ei facile reſerabunt, vt interiori margarito potiatur, quod vltrò dignè ſuſcipienti porrigit; at verò *furi gemmam operit, vindictam aperit.*

ARBORES.

EMBLEMA LXXXVIII.

ARBOR SANCTA INSVLÆ FERREÆ, PERENNI NEBVLÆ RORE DIFFLVENS.

Ie verse l'eau pour leur Breuage,
A la faueur de ce nuage.

88

ARbor adest celebris, lignorum gloria, de qua
Torrida cæleſtes inſula promit aquas.
Eminet excelſi plantata cacumine montis,
Æternumque virens tollit ad aſtra caput.

Nubis obumbratur denso velamine vertex,
Deciduoque comas iugiter imbre rigat.
Indigenis hæc vna sat est ad quoslibet vsus,
Ceu manaret apex fonte perennis aquæ.
Nubi debet aquas, etenim nisi nube lateret,
Arida cœlesti rore careret humus.

APODOSIS.

Nube Sacramenti latitans arentia Iesus
Corda superfuso sanguinis imbre rigat.
Non flores, fructusue vllos Ecclesia ferret,
Rorida ni nubes sacra fluenta daret.
Nec latices daret ille suos, nisi nube lateret,
Ergo Sacramenti gratia nube fluit.
Christus vt irroret, latitat sub nube; rigari
Rore merere, sub hac si bene nube lates.

FONS EMBLEMATIS.

ADmirandum quoddam naturæ arcanum in ferri insula è Canariis, quas Fortunatas nonnulli appellant, obseruatum est, cuius omnes qui de eâ insula scripsere recentiores mentionem faciunt: nempe hic arborem esse, quæ aquam potui idoneam subministret, non modo totius illius insulæ incolis, sed ipsorum etiam pecoribus & armentis necessariam: quandoquidem alioqui careant & fluminibus & lacubus, & fontibus & puteis, vnde aquam potui aptam haurire possint. Est autem ea arbor ab Hispanis sancta, ab indigenis Garoë dicta, duabus à mari leucis versus septentrionem dissita, in excelsi montis vertice, cuius trunci ambitus est duodecim pedum, diameter quatuor, altitudo quadraginta, ramorum circuitus centum viginti. Ra-

mi deorſum proni perennibus virentes foliis; paulò iuglandis maioribus propemodum terram lambunt. Cincta eſt muro ad fontis normam ſtructo, vt aquam ex illâ ſtillantem excipiat. Singulis enim diebus binis horis ante lucem tegitur arbor densâ quadam nebulâ, donec exortus ſol ſuo calore nebulam diſcutiat, & diſſoluat: toto autem illo tempore, quo nebula arborem inumbrat, & obtegit, exſudat illa, atque ex trunco ramis & foliis multam aquam præbet in lacunam illam circum arborem factam guttatim ſtillantem, quæ valde ab excellentiâ & bonitate commendatur. Occupatâ porrò ab Hiſpanis primum eâ inſulâ, valde mirabantur ſe neque flumina, neque fontes, neque puteos inuenire: Interrogati autem incolæ vnde aquam peterent, reſpondebant ſe pluuialem in quædam vaſa colligere ad vſum neceſſariam, prius tamen admirandâ illâ arbore arundinibus & aliâ materiâ contecta, vt facilius Hiſpanos eiicerent non reperientes aquam dulcem in totâ illâ inſulâ. Sed fraus detecta fuit à muliere, cum qua Hiſpanus quidam conſuetudinem habuit. Is rem vt erat ſtatim tribuno ſuo aperit: ille ridere, & fabulam cenſere. Nihilominus arborem detegere iubens, non fabulam, ſed rem veram eſſe experitur. Sed primates incolæ intelligentes à muliere proditum aquæ arcanum, clam illam tollendam curarunt. Ouiedus rem eſſe certam affirmat, idemque teſtantur Linſchotus, & Ferdinandus de Figueroa. Quidam hanc inſulam pluuialiam Plinij eſſe cenſent, in qua ſcribit l. 6. c. 32. nullam eſſe aquam, niſi ex imbribus. ita Hieronymus Benzonus in fine lib. tertij hi-

ſtoriæ noui orbis, in deſcriptione Canariarum.

INTERPRETATIO.

1. QVid inſula ferrea, ſterilis, inaquoſa, & ſolis ardoribus torrida, niſi mundus? quid in eâ arbor ſancta, in montis apice, diuinæ prouidentiæ manu plantata, niſi Sacroſancta Chriſti humanitas, excelſiſſimâ Verbi diuini ſuffulta hypoſtaſi? quid denſa nebula arboris verticem operiens, niſi niuea Sacramentalium nubecula Symbolorum? quid imber exorto ſole iugiter è roridâ nube defluens, niſi cœleſtium pluuia gratiarum, ex Euchariſticâ nube iuſtitiæ ſolis radiis, & charitatis æſtu reſolutâ decidens? Mundus quidem inaquoſæ huic comparatur inſulæ: iſtud ab Auguſtino accipe ſer. 8. de natiuit. Ioan. Bapt. *Vacua Dei timore pectora, & Spiritu ſancto arentia, deſerto ſquallentis eremi comparantur. Deſertus enim erat hic mundus, ante Chriſti aduentum, & ab omni culturâ Dei, fidei, & timoris alienus, peccatorum ſpinis obſitus ſquallebat tanquam ager incultus, & nullum penitus fructum, nullam bonorum operum fœcunditatem obtulerat.* Quam quidem comparationem fuſius idem Doctor proſequitur in Pſal. 62. his verbis: *Sæculum iſtud eſt deſertum. Parum eſt terra deſerta, vbi nullus hominum habitat, inſuper & ſine viâ, & ſine aquâ. Vtinam vel viam haberet iſtud deſertum; vtinam illuc homo incurrens, vel noſſet quâ exiret. Non videt hominem ad ſolatium, non videt viam qua exeat deſertum. Ergo ibi diuertit, ſed vtinam eſſet vel aqua, vnde reficeretur, qui inde non poteſt exire.* In hac vaſtâ mundi ſolitudine, in hoc ſterili ſæculo, quaſi in aridâ fer-

ri insulâ Deus misericors sanctam Vnigeniti humanitatem velut imbriferam conseuit arborem, in præcelso diuinæ ipsius hypostaseos cacumine, vt aridum cordis humani solum supernis gratiarum imbribus irrigaret. *Malum desertum*, subdit loco cit. Augustinus, *horribile & timendum; & tamen* Deus *misertus est nobis, & fecit nobis viam in deserto D. N. Iesum* Christum, *& fecit nobis consolationem mittendo ad nos prædicatores Verbi sui, & dedit nobis aquam in deserto, implens Spiritu sancto prædicatores suos, vt fieret in eis fons aquæ salientis in vitam æternam.* Felix arbor Saluatoris humanitas, quæ sitientibus potum, æstuantibus refrigerium, & solatium præstat; cuius in vmbrâ nullus libidinis ardorem, aut gehennæ patietur incendium.

2. Pulchrè & eleganter Plinius in proœmio l. 23. de arboribus ait, *primum hominum cibum fuisse inde, & sic inductos cœlum spectare, pascique & nunc ex se posse.* Quod iure merentiori arbori nostræ Eucharistiæ congruit, vnde præcipuus hominum non solum cibus, sed & potus: quæque cùm tota cœlestis sit, & vsque ad Empyrei fastigium ramos attollens, animas in terram pronas, & cœlestium inanes ad cœli conspectum & cœlestis gloriæ desiderium inducit. Vnde & in eam quadrat, quod ibidem de se arbor pronuntiat: *Plurimum homini voluptatis ex me est. Ego succum vini, liquorem olei gigno; Ego palmas & poma, totque varietates: neque, vt tellus, omnia per labores, aranda tauris, terenda areis, deinde saxis, vt quando quantoue opere cibi fiant. At ex me parata omnia, nec curuo adornanda aratro, nec curâ laboranda, sed*

ſeſe porrigentia vltro : & ſi pigeat attingere , etiam cadentia. Quis enim edi erat quantum voluptatis aut vtilitatis ex hac arbore myſticâ percipiamus ? cum ſuauiſſimos nobis fructus vltro porrigat de ſe , ſi pigeat attingere , noſtrum in ſinum cadentes. Quibus enim nunc non licet digitis Euchariſtiam attrectare , illi cadentem vltrò de manu Sacerdotis excipiunt , nullò labore , ſummâ cum voluptate· Verùm niſi Sacramentalium nube ſpecierum obtegeretur , non inde iugis gratiarum imber in arida mortalium pectora diffunderetur. Quippe ſublatâ illa qua noſtris attemperatur aſpectibus , nebulâ , tot innatæ ſibi gloriæ coruſcaret fulgetris , vt nullus non dico attingere manibus , aut ex eâ cibum potumue depromere , ſed nequidem appropinquare præſumeret. Proinde rorida accidentium nubes miraculoſam operiens arborem , facit vt vberior donorum cœleſtium pluuia in areſcentes animas defluat , qua ſitibundæ potantur, torridæ refrigerantur, incultæ fœcundantur : hinc Drogo Hoſtienſis de Sacramento Dominicæ paſſionis , Deum abſconditum alloquens , ita diſſerit appoſitè : *Quæ eſt nubes quæ præcedit veros Iſraëlitas , niſi veriſſimum & ſanctiſſimum corpus tuum , quod in altari ſumimus ; in quo velatur nobis altitudo Dei , immenſitas maieſtatis tuæ: cuius & calorem & ſplendorem mortalis infirmitas ſuſtinere non poſſet , niſi mediatrix nubes interpoſita , & ardorem temperaret deſuper , & tutam ſubtus te viam demonſtraret ?*

3. Igitur Sacramentalis nubeculæ beneficio iugis gratiarum imber , in aridum Eccleſiæ ſolum defluit , ex arbore ſanctâ , vnde irrigata

& fœcundata fit quaſi hortus irriguus, & paradiſus voluptatis, ſi D. Thomæ fidem adhibeamus, qui in opuſculo de Sacramento altaris, quærens quænam ſit ſpiritalis ſuauitas gratiæ, quæ de diuini ſanguinis vſu exoritur? reſpondet: *Quod facit animam tanquam Paradiſum Dei. 1. Petri, 1. in aſperſione ſanguinis Ieſu Chriſti, gratia vobis & pax multiplicetur, gratia virtutum fertilitas, pax, dulcedo cordis, atque ſerenitas, huius ſuauitatis gratia per irrigationem ſanguinis Chriſti comparatur Paradiſo Dei. De ſuauitate huius gratiæ Eccleſ. 40. Gratia ſicut Paradiſus in benedictionibus, id eſt, ſicut hortus Dei in variis deliciis & fructibus, Ierem. 31. erit anima mea, ſicut hortus irriguus.* Proinde quiſquis ſitit & æſtuat, ad hanc arborem imbriferam accedat, & mox refrigerabitur, quippe rore caſtifico libidinis ardorem temperat, & terrenarum voluptatum ſitim extinguens, æternarum deſiderium accendit. Nouerat hanc Euchariſtiæ vim S. Ambroſius, hinc Chriſtum ſub ſacris ſpeciebus deliteſcentem alloquens ait in 1. oratione ad Miſſam: *Cœleſti rore benedictionis tuæ extingue in corpore meo totum fomitem ardentem libidinis, vt maneat in me tenor totius caſtitatis animæ & corporis. Mortifica in me carnis ſtimulos, & omnes libidinis commotiones, & da mihi veram & continuam caſtitatem* Nimirum ros ex hac myſticâ arbore extillatus in corda hominum, pudicum ac virginale ſecum frigus aduehit, & Sacramentalis nebula nos obumbrans à concupiſcentiæ tuetur ardoribus: quaſi Chriſtus ſub eâ latitans nos & ad vmbræ refrigerium, & ad roris hauſtum his inuitaret verbis: *Sub nube latens fluo rore perenni.*

EMBLEMA LXXXIX.

VITIS VLMVM COLLAPSAM AMPLEXV FOVENS, ET VVIS CORONANS.

Clauiculis ætate grauem pro viribus vlmum
Fulcit, & amplexu vitis amica fouet.
Palmitibus ſtringit moribundam, vuiſque coronat,
Mortis in extremâ ſorte fidelis amans.

APODOSIS.

Talis adest efflanti animam seruator amico,
Labentemque humeris tollit ad æstra suis.
Semianimem calicis generoso roborat haustu,
Suppositoque pium corpore gestat onus.
Inuiolata fides, & amor post fata superstes
Exhibet æternæ pignus amicitiæ
Ecquid amicitiam mundi miserabilis ambis,
Qui tibi in extremis ferre recuset opem?
Deserit ille suos in mortis agone clientes,
Quò fulcro fragili deficiente cadant.
Proiice te in Christum, non sese fidus amicus
Subtrahet, ibit ouans desuper astra comes.
Labenti innixum labi non stare necesse est:
Innixus mundo labili in ima rues.
Christus at in mediâ labentem morte tenebit:
Stans etenim stantes, quos tenet, ille facit.

FONS EMBLEMATIS.

VItes Italicæ vt plurimum vlmis maritantur: vt hoc fulcro firmatâ earum imbecillitate, fructus proferant vberiores, vuasque suauiores, ait Iuuenal. sat. 8.

Stratus enim palmes, viduas desiderat vlmos,
Vuaque plena mero fœcundâ pendet ab vlmo.

Vt canit Petronius Arbiter. quod ad mores transtulit Plutarchus lib. de adulatoribus vitandis: Vites, inquit, effusis palmitibus proxima quæque arbusta clauiculis suis complexæ lætiores fiunt: sic plures per amicitiam sibi adiungere felicissimum est. Audiendus Ambrosius l. 3. hexam. c. 12. *Nihil gratius florentis odore vitis: siquidem de flore earum succus expressus poculi genus conficit, quod & voluptati sit & saluti*

saluti. Deinde quis non miretur ex acino vinaceo, vitem vsque in arboris summum cacumen prorumpere, quam velut quodam amplexu, fouet, & quibusdam brachiis ligat, & circundat lacertis, pampinis vestit, sertis vuarum coronat? quæ ad imitationem vitæ nostræ primum viuam defigit radicem; deinde quia natura flexibilis & caduca est, clauiculis quasi manibus quibusdam, quicquid apprehenderit, stringit, hisque se erigit, & attollit.

INTERPRETATIO.

1. VT vitis flexilibus palmitibus, ac clauiculis vlmum stantem amplexa,&ita se sursum erigens, Saluatorem in crucem exaltatum; ita eadem vlmo collapsæ quasi compatiens, & irrupta adhærens copulâ, eumdem Dominum Christiano in extremis agenti opitulantem, & sacri corporis viatico sustinentem aptissimè repræsentat. *Gratior*, inquit Bernard. tract. de pass. Domini c. 7. *solet esse foliorum vitis vmbra, cum ipsa leuata super quamdam struem lignorum huc & illuc distenditur: videamus si vera vitis nostra aliquando eleuata fuerit & distenta, & si qua tunc ad nostram protectionem dulcium verborum folia emiserit. Quòd eleuata fuerit testatur de se, dicens: Ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum. Hæc exaltatio de cruce dicta est. Et vide quam aptè lignorum strues, super quam vites eleuari solent, crucem signet: cancellantur enim, hoc est, ex transuerso componuntur, & sic super hæc vitis eleuata distenditur conuenientius. Cancellantur ligna Crucis, eleuantur, in illam distenditur brachiis, & toto corpore vitis nostra. In tantum enim in Cruce distentus fuit, vt dinumerari potuissent omnia membra eius.* En vitis nostra super stantem Crucis arborem erecta, vt nos suorum vmbrâ

ramorum à libidinis ardore protegeret. Nunc eam inclinatam, & cum fideli moribundo collapsam, eumque piis manibus quasi quibusdam clauiculis strictissimè complectentem admiremur. Notum est, quantum Dominus adhuc mortalis humanæ naturæ in Adamo lapsæ compassus fuerit, quàmque indissolubili charitatis nexu eidem adhæserit. Quod eleganter edisserit Doctor mellifluus lib. cit. c. 5. *Totum corpus ipsius vitis*, inquit, *aliis arboribus & arbustis deformius inuenitur, & quasi penitus inutile videtur & abiectum, nec ipso aspectu amabile. Talis erat Christus per affectum compassionis, deinde per defectum passionis. Et quia verè susceperat affectiones nostras, videamus quomodo affici solent homines circa eos quos amant. Quis nesciat hominem circa amicum suum periclitantem sæpe tanto affectu, & dolore moueri, vt corporis sui detrimentum incurrat? Si hoc præstat homo homini, quantum* Deum *hominem Iesum putas homini præstitisse? si tu pro vno homine per compassionem periculum corporale incurris, quid putas Dominum Iesum pro omnibus hominibus tolerasse? omnes enim sui erant, & omnes mortaliter infirmi erant. Si Paulus cum infirmantibus infirmabatur, quid benignus Iesus, cùm esset conseruus & frater, cum conseruis & fratribus? Quid Dominus & pater pro creaturâ & filiis? Ardebat Paulus quasi esset radio solis accensus; quantum ipsum solem putas exarsisse? si vsque ad tantam infirmitatem per affectum compassionis accessit, qui scintillam charitatis habuit; quid sentiendum putas de ipsâ charitate, de cuius plenitudine omnes acceperunt? Nec aliquo modo dubitandum, quin infirmitatem & exterminationem corporis incomparabilem sustinuerit, qui etiam venerat crucem sustinere, & præ cæteris tantò magis fuerit confectus, quantò maior in eo fuit compassionis affectus.* En quantum vitis nostra, hu-

manæ naturæ quaſi vlmo vetuſtate collapſæ compaſſa fuerit.

2. Nec minor nunc eiuſdem Domini licet immortalis, erga moribundos fratres compaſſionis affectus, quāuis enim auocet gloria, qua nunc ſub Sacramēto fruitur, attamen reuocat natura: non enim ita eſt impaſſibilis vt ſit incompaſſibilis. Verus ille amicus eſt electus ex millibus, amicitiam ad extremū vſque diē ſeruans inuiolabilem, nuſquā deſerēs niſi prius ipſe deſeratur, nobis proinde tantò debet eſſet pretioſior, quantò verus inter homines amicus rarior: cum quotquot hactenus effluxere ſæcula, vix vnam aut alteram ſynceræ amicitiæ iconem abſoluere potuerint. Siquidem vt Zeuxis quærentibus cur tardius lōgoque tempore pingeret reſpondit, ſe longo tempori pingere, id eſt, æternitati; ſic perpetuam amicitiam conflare non licet, niſi longâ vitæ conſuetudine. Hinc Eccleſ. 6. dicitur: *Amico fideli nulla eſt comparatio, & non eſt digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius.* Et rurſus: *amicus fidelis, medicamentum vitæ & immortalitatis.* Quis porrò mortalium alteri mortali queat eſſe medicamentum immortalitatis? ſanè id Deo abſcondito ſingulariter conuenit, cum S. Ignatius Euchariſtiam vocet in ep. ad Epheſ. *Pharmacum immortalitatis, mortis antidotum, vitam in Deo concilians per Ieſum Chriſtum, medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala.* Ille primum cum homine eximium amicorum par compoſuit, vbi par eſſe cœpit; amor Deum inuenit, hominem fecit; amor imparem reperit, parem reddidit: quòd ea ſit ſynceræ vis amicitiæ aut pares inuenire, aut facere. Nunquid enim nobis æquari voluit, qui frater noſter eſſe & dici non erubuit? Nulla verò ſtrictior quàm

inter fratres amicitia, quòd deceat illos quos eiuſdem vteri continuerunt anguſtiæ, nuſquam ſibi in quibuſlibet ærumnarum deeſſe anguſtiis. *Eſt amicus ſocius menſæ*, inquit Sapiens Eccleſ. 6. *& non permanebit in die neceſſitatis*. Chriſtus autem etſi ſocius menſæ Euchariſticæ, non deſinit in die neceſſitatis permanere ſocius epularum, ſocius ærumnarum, & ideo fidelis amicus in die anguſtiæ, quia prius extitit ſocius menſæ; fidelior in aduerſis, quàm in proſperis; cui ſufficiat cum Lazari ſororibus dicere: *Ecce quem amas infirmatur. Non enim amat & deſerit*, ait Auguſt. tract. 49. in Ioan. de quo Prouerb. 17. ſcribitur: *Omni tempore diligit, qui amicus eſt, & frater in anguſtiis comprobatur.* Quid eſt omni tempore? in vitâ, & morte, poſt mortem, in æternum, quibus in anguſtiis fraternus probatur affectus, niſi in mortis anguſtiis?

3. Sententiosè Iſocrates apud Maximum ſer. de amore fraterno, ait: *Non decet fratres, vt lances in ſtaterâ, altero humiliato, alterum extolli.* Chriſtus autem & Chriſtianus fratres ſunt; altero igitur mortalis ægritudinis pondere humiliato, alterum extolli minimè decet; imò potius, vti vitis vlmo maritata, ipſa labente collabitur, ita Chriſtum Chriſtiano in mortis lectulo decumbenti compati conuenit, & quaſi iacenti coniacere. Enimverò omnia fidelis amici munia tunc exequitur, viſitat infirmum, triſtem conſolatur, iter ad patriam meditantem ſacri corporis viatico munit, cum dæmone luctaturum extremâ roborat vnctione, nec deeſt amico, cùm omnia deſunt: nouit enim ſuauiorem eſſe in aduerſis amici præſentiam, qui mœrorem animi ærumnaſque par-

tiendo faciat leuiores. Quæ porrò maior vſquam neceſſitas, quàm in homine moribundo; quippe qui ſit à medicis deploratus, mortis inſtantis, iudicij imminentis, gehennæ iudicium ſubſequentis horrore perculſus, Dæmonis tunc maximè ſæuientis ſuggeſtionibus agitatus, omnibus fere ſenſibus deſtitutus; cui memoria admiſſorum recordatione ſcelerum, imaginatio ſpurcis phantaſmatibus obturbatur, cuique mox cum tota æternitate ſiue miſerâ, ſiue beatâ vnico decertandum eſt inſtanti? Equidem tunc maximè cum Dauide poteſt in has miſerabiles voces erumpere: *Cor meum conturbatum eſt, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipſum non eſt mecum. Amici mei, & proximi mei aduerſum me appropinquauerunt, & ſteterunt, & qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.* Sic autem derelicto, omnique ope & ſolamine deſtituto adeſt amicus incomparabilis, iacentem erigit, mœſtum ſui cruoris hauſtu recreat, fameſcentem carne ſaginat, tota denique tum humanitate, tum diuinitate communit. Nec inuiolabilis eius amicitia ſupremâ die limitatur, verùm & poſt mortem animam in purgatoriis ignibus æſtuantem ſui corporis vmbrâ refrigerat. Quinetiam veteres vt amorem eius poſt fata ſuperſtitem deſignarent, fidelium cadaueribus Euchariſtiam quaſi futuræ germen reſurrectionis alligabant. Quæ conſuetudo poſtmodum abrogata eſt à multis Conciliis, Carthagineſi 3. c. 6. *Placuit vt corporibus defunctorum Euchariſtia non detur: dictum eſt enim à Domino; accipite & edite: cadauera autem nec accipere poſſunt, nec edere.* Antiſſiodorenſi Can. 12. *Non licet mor-*

tuis nec Euchariſtiam , nec oſculum tradi. Et Concilio quiniſexto Can. 83. *Nemo cadaueribus mortuorum Euchariſtiam impertiatur.* Ex hac tamen veteris Eccleſiæ praxi liquet perpetuam eſſe Seruatoris in Sacramento erga nos amicitiam, cum olim frigida fidelium corpora ſuo foueret amplexu. Nimirum vt vitis ramis & clauiculis cadentem vlmum ſuſtinere nititur : ſic vitis noſtra myſtica *cadentis amici perſtat in amplexu.*

EMBLEMA XC.
BALSAMVS VITRO INCIDENDA, NON FERRO, NE MORIATVR.

Ma douce, et Soëfue liqueur
Abhorre la moindre rigueur.

90

B*Alsamus incidi vitro splendente peroptat,*
Duritie ferri læsa repente perit.
Elicit eximium vitri scissura liquorem;
Nulla sed è gladij vulnere gutta fluit.

APODOSIS.

Carnis aromaticæ scißuris balsama Iesus
Stillat, eas cuspis ferrea perdit opes.
Cordis durities suaui est inimica liquori,
Quem vitreus premit virginitatis amor.
Mundities animæ crystallo purior ipsâ
Attrahit in castum diues aroma sinum.
Balsameo quicumque cupis sudore perungi,
Abiice duritiem, suscipe munditiem.

FONS EMBLEMATIS.

OMnibus odoribus præfertur balsamum, vni terræ Iudææ concessum. Malleolis seri dicitur, properat nasci intra tertium annum fructum ferens. Folium proximum rutæ, perpetuâ comâ. Sæuiere in eamdem Iudæi, sicut in vitam quoque suam. Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice est. Semen eius vino proximum gustu, colore rufum. Ramus crassior, quàm myrto. Inciditur vitro, lapide, osseisue cultellis. ferro lædi vitalia odit. Emoritur protinus, eadem amputari superuacua patiens. Incidentis manus libratur artifici temperamento, ne quid vltra corticem violet. Succus è plagâ manat, quem opobalsamum vocant, suauitatis eximiæ, sed tenui gutta. Plinius l. 12. c. 25.

INTERPRETATIO.

1. MAgna balsamum inter, ac sanctissimum Sacramentum similitudo perfacile reddit vtriusque parallelum. Omnibus odoribus præfertur balsamum, ait Plinius: Vnde Serrarius l. 2. in Iosue q. 4. in c. 2. putat ita nuncupari quasi

Baal-Schemen, *id est*, *Princeps vnguentum*, *quod inter cætera principes partes obtineat.* Reliquis Sacramentis præcellit Euchariſtia, vtpote eorumdem admirabile complementum, cuius fragrantiâ militans ouanſque perfunditur Eccleſia. Ideo D. Th. opuſc. 58. c. 4. de Euchariſtia accipit illud Eccleſ. 49. *Memoria Iosiæ in compoſitionem odoris facta opus pigmentarij. Memoria Ioſiæ*, inquit, *est memoriale Saluatoris, vel ſacrificium altaris: hoc factum est opere pigmentarij, ſcilicet ex operibus Diuinitatis, & Humanitatis ſuæ, vt ſuauiſſimo honeſtatis & pietatis odore, ad ſe trahat fideles Eccleſiæ, Cant.* 1. *Oleum effuſum nomen tuum. Hinc omnes qui verè credunt, ob ſpem gratiæ & deuotionis, ad hoc ſacrificium videndum & adorandum ad Eccleſiam frequenter & reuerenter accurrunt.* In balſamo, præcipua gratia lacrymæ, ait Plinius, ſecunda ſemini, tertia cortici: In Sacramento præcipua gratia diuino ſanguini, cui generis humani redemptionem ſcriptura ſingulariter attribuit; ſecunda ſemini, id eſt, admirandis Euchariſtiæ fructibus; tertia cortici, id eſt, panis & vini Symbolis. Ex Theophraſto l. 4. de plantis c. 6. lacryma balſamo manat, tum in caudice, tum in apice, quum æſtus maximè angit. E ſuperiori Chriſti parte nempe Diuinitate fluxit vnionis hypoſtaticæ balſaminum, quo in ſummum Sacerdotem, & Regem inunctus eſt. Sed & inferiori parte, videlicet humanitate, ſanguineis diffluxit lacrymis, cùm nimiæ charitatis æſtus angeret, vt amoris ardor dedignatus anguſtias pectoris, per poros hianteſque plagas foras erumperet. Balſamus aquis gaudet, ex Solino c. 38. gaudet & lacrymis Euchariſtia: quid enim auidius ſitiat quàm pœnitentiæ latices, quibus

affatim irrigata vberiorem gratiæ ſuccum extillat? hæc amariſſimi fletus vnda dominico ſanguini vtiliter admiſcetur; & fortaſſis, vt notat Arcudius, Græci Sacerdotes, ideo conſecrato calici feruidam aquam immiſcent, vt innuant feruentes contritionis igne lacrymas pretioſo cruori permiſcendas eſſe.

2. Balſami lacryma febres cum horrore venientes perunctis leuiores facit, ex Plinio: febres animæ non ſolum leuiores facit, ſed etiam omnino diſſipat Euchariſtiæ balſaminum, illam potiſſimum quæ de mortis omnium terribilium terribiliſſimi horrore contrahitur. Multiplici ſiquidem horrore anima ex fatiſcente corpore mox exitura percellitur, ſiue inſtantis iudicij metu, ſiue ex æterni cruciatus formidine, ſiue ex ſcelerum recordatione quæ commiſſa nouit, remiſſa neſcit; hinc oritur periculoſæ febris tremor. Nihil verò aduerſus eam Euchariſtico balſamo potentius: quid enim tantopere iudicij timeat rigorem, quæ ſecum habet ipſum iudicem? Cur metuat gehennam, quæ poſſidet in ipſius accepto pignore gloriam? Quid vereatur mortem æternam, quæ Chriſti carne ſaginata, eodem atteſtante, habet vitam æternam? quid adeo trepidet pro peccatis, quæ madet ſanguine fuſo pro peccatis? Balſami lacryma rigores ſoluit: rigidum, & implacabilem animum ad clementiam flectit Euchariſtia. Quis enim vel vindictæ cupidiſſimus agnini cruoris balſamo illitus, non illico mitigetur?

3. Demum aliis prætermiſſis, Balſamus vitro, lapide, oſſeiſue cultellis inciditur; ferro lædi vitalia odit, emoritur protinus; vt ſupra ex Pli-

nio retulimus. Chriſtus quidem primum lapideo cultro circumciſus balſamei ſanguinis guttas è plagâ manantes Eccleſiæ ſponſæ obtulit, in arrham vberioris balſamini, quod inciſo lanceâ clauiſque innocentis humanitatis cortice, feruenti charitatis meridie profuſurus erat. Exhinc pridie quàm pateretur, ſplendido ſui erga nos amoris inciſus vitro, calicem Eucharisticum balſameo liquore ſpumantem diſcipulis propinauit hauriendum: nec enim ambigi poteſt, quin in vltimâ cœnâ mactatus amoris cultello pretioſum cruorem fuderit, cùm ex S. Luca, vt in calice contentus effuſus fuerit. Denique myſtica noſtra balſamus ferreis vnguibus inciſa copioſius quidem fragrantis cruoris opobalſamum effudit, verum protinus ferri impatiens, læſiſque vitalibus emarcuit. An non ferrei vngues, ſcorpiones illi, quibus tenerum corpus à cohorte in Pilati prætorio laniatum eſt? An non ferrei vngues claui illi, quibus artus innocui ſæuiſſimè transfixi fuere? ſudat adhuc in tremendo altari rediuiua noſtra balſamus, & ex amoris inciſuris inæſtimabiles cruoris guttas extillat, verùm ibi ferro lædi vitalia odit, & ferrei cordis duritiem vtpote ſuauiſſimo liquori inimicam execratur. *Quid ergo cor durum?* inquit Bernardus l. 1. de Conſideratione c. 2. *Ipſum eſt quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec precibus mouetur, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia eſt, ad conſilia infidum, ad iudicia ſæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad diuina, præteritorum obliuiſcens, præſentia negligens, futura non prouidens. Ipſum eſt cui*

præteritorum, præter ſolas iniurias, nihil omnino non præterit, præſentium nihil non perit, futurorum nulla, niſi forte ad vlciſcendum, proſpectio ſeu præparatio eſt. Et vt breui cuncta horribilis mali mala complectar, ipſum eſt quod nec Deum timet, nec hominem reueretur. Nihil verò hac ferreâ cordis humani duritie Euchariſticæ balſamo hoſtilius; *Liquori durities inimica meo.*

FLORES.

EMBLEMA XCI.

GRANADILLA INDICA DOMINICÆ PASSIONIS INSIGNIBVS CONSPICVA.

HInc procul illecebris nati discedite flores;
Ite leues Floræ luxuriantis opes.
Hinc procul impuro Veneris rosa tincta cruore,
Quique trucidatum fles hiacynthe ducem.

Deliciæ Granadilla meæ, mea sola voluptas,
Præ Paradisæis floribus vna places.
Quippe mei plagas Domini, extremumque laborem
Subiicis ante oculos, flos pretiose, meos.
Instrumenta necis, fixique insignia præfers
Numinis, & rubris vulnera picta notis.
Tortilis assurgit medio de flore corona,
Clauorumque trium, summa nigredo tenet.
At calices fundumque color violaceus ornat,
Magnificis regum congruus exequiis.
Quinque cicatrices diuinæ carnis adumbrat
Purpura, & intingens paruula fila rubor.
Nec sine re, firmum languentia membra pedamen
Sustinet, erecta tristis imago necis.
Tota Dei patientis ibi est funesta supellex:
Pictaque in exiguo passio flore nitet.

APODOSIS.

Viuificæ mortis flos Eucharisticus icon
Vulnera hiulca Dei, suppliciumque refert.
Mystica diuinum renouat granadilla dolorem:
Iste sed est multo mixtus amore dolor.
Quem dolor in ligno quondam mactauit, eumdem
Quotidie verbi cuspide mactat amor.
Lancea seiunxit pretiosum à carne cruorem:
Lingua Sacerdotum par quoque præstat opus.
Ductibus eximiis mors hîc expressa theandri:
Hinc pia mens floris gestit odore trahi.
Cordis humum diuinus amor sic excolat, vt flos
Pullulet in casto tempus in omne sinu.
Et calices flos iste suos sic explicet, vt cor
Suaue salutiferæ fragret odore necis.
Angulus est cordi triplex, vnum insere clauum
Cuilibet, & spinis sit redimitus apex.

Crux medium teneat, centroque medullitus hærens
Passio; sic fieri cor granadilla potest.

FONS EMBLEMATIS.

FLorum omnium facile princeps Granadilla, Caluariæ fœtus, flos passionis, omni Christi patientis supellectile conspicuus, & gloriosis, crucis, columnæ, spineæ coronæ, quinque vulnerum, trium clauorum, & ipsius lanceæ clarus insignibus accuratè describitur à Roüillio in historiâ plantarum peregrinarum. At præ cæteris florem hunc admirandum gallicis versibus verè floridis elegantissimè delineauit, & eius iconem dedit Cerizerius l. 4. consolationis Theologiæ, poësi primâ, quem consule.

INTERPRETATIO.

1. NOn mediocris floris & mortis est affinitas, vnde floris hieroglyphico hominis adũbratur mortalitas, *qui quasi flos egreditur & conteritur*, & instar herbæ solstitialis repente exortus, repentinò occidit. Eapropter Ambrosius l. 3. hexam. c. 7. expendens illud Isaiæ c. 40. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri; exsiccatum est fœnum, & occidit flos*, ita differit: *Viret gloria hominis in carne quasi fœnum, & quæ putatur esse sublimis, exigua quasi herba est; germinat vitæ viriditatem in specie, non in fructu soliditatem hilarioris vitæ, quasi flos prætendens iucunditatem, breuiori spatio occasura, sicut herba fœni, quod priusquam euellatur arescit. Quæ enim firmitudo in carne? quæ salubritas potest esse diuturna? hodie videas adolescentem validum pubescentis ætatis virtute florentem, gratiæ specie, suaui colore; crastinâ die tibi facie & ore mutatus occurrit.* Flos igitur idoneum mortis futuræ

ſymbolum, vnde nihil mirum ſi granadillæ mortis ſuæ notas Dei filius impreſſerit, cui adhuc mortali ſicut nihil vnquam occurrit mortis ſuæ cogitatione iucundius, vnde & inter Thaboris glorias de eadem cum Moyſe & Elia, ſumma cum voluptate diſſerebat: ita nunc eidem immortali, nihil magis, quàm paſſionis recordatio arridet. Idcirco illuſtria eiuſdem monimenta tum in ordine naturæ, tum in ordine gratiæ reliquit, ne noſtris excideret animis doloris eius & amoris exceſſus. In ordine naturæ, omnem paſſionis hiſtoriam viuis coloribus eximiiſque ductibus in granadillâ depinxit, vt quoties illius pulchritudinem admiramur, toties mortis eius recordaremur. Nihil enim Domino fuit antiquius, quàm vt iſtud infinitæ ſuæ dilectionis ſpecimen, ab hominum, quos in finem dilexit, obliuione vindicaret.

2. Verùm in ordine gratiæ longè pulchrius ſuæ paſſionis monumentum Euchariſtico flori impreſſit. Fuit olim in more poſitum, vti in vita S. Ioannis eleemoſynarij legitur, vt eo die, quo quis ad imperij faſtigium euectus, ſceptro, diademate, purpurâ, cæteriſque imperialis maieſtatis inſignibus induebatur, eidem à nonnullo ſculptore vel architecto quinque varij coloris lapides proponerentur, vt ex illis vnum ſeligeret, vnde ſibi vellet extrui mauſolæum: quatenus audito tumuli nomine, mortis futuræ memoria, animi faſtum temperaret. Magnificum vltimæ cœnæ apparatum cogitanti mihi, diuinus amor quaſi ſolers architectus regi regum Chriſto inter paſchales epulas, multiplicem mihi videtur obtuliſſe materiem, vnde ſuę iamjam imminentis paſſionis monimẽtum erigi mallet, Chriſtuſque quoniam inter epulandũ huiuſmodi data eſt optio

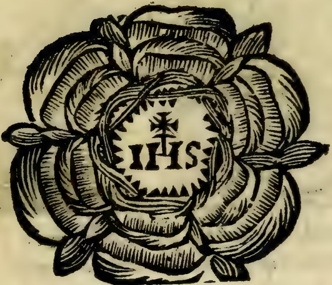
panem

panem & vinum in suæ mortis memoriale selegisse, adeoque Eucharistiam suæ passionis expressiuam instituisse. Et verò nullam viuaciorem mortis suæ imaginem nostris oculis subiicere poterat; cùm in hoc Sacramento, vi verborum posito seorsim à carne sanguine, iugiter à Sacerdotibus immoletur, incruentâ vtique immolatione, quâ primum in vltimâ cœnâ amoris sacrificantis ictu procubuit. Quòd enim tunc quodam mortis genere occubuerit, ex ipsius verbis Matth. 12. euinci potest: *Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.* Hinc enim liquet Dominum tribus noctibus vitâ functum in terræ corde futurum. At quomodo tres noctes, immò & trium noctium partes inuenire poteris, nisi eumdem priusquam in cruce morte sensibili periret, in Sacramento morte mysticâ obiisse fatearis? constat enim ab horâ nonâ qua sanctissimam efflauit animam, vsque ad primam Sabbati, qua resurrexit, duas solummodo noctes effluxisse, ac proinde nisi nox institutione sancti Sacramenti celebris iis duabus addatur, ternarium noctium numerum haberi non posse. Igitur pridie quàm in cruce moreretur, iam mysticâ morte verbi consecratorij gladio immolatus occubuerat. Hæc est eximia Gregorij Nyss. doctrina orat. 1. de resurr. *Si reipsa præfinitum horum dierum numerum planè vis perspicere, (neque enim illi parum deest, si post horam nonam parasceues tempus consideres, qua quidem horâ Dominus Patris manibus spiritum commendauit) paulisper attende, & fortasse quod quæris inuenies. Qui enim potestate suâ cuncta disponit, non ex proditione sibi impendentem necessitatem, non Iudæorum quasi prædonum impetum, non iniquam Pilati sententiam expe-*

ctat, vt eorum malitia ſit communis hominum ſalutis principium, & cauſa; ſed conſilio ſuo anteuertit, & arcano ſacrificij genere, quod ab hominibus cerni non poterat, ſeipſum pro nobis hoſtiam offert, & victimam immolat, Sacerdos ſimul exiſtens, & agnus Dei, qui mundi peccatum tollit. Quando id præſtitit? cum corpus ſuum diſcipulis congregatis, edendum, & ſanguinem bibendum præbuit, tunc apertè declarauit Agni ſacrificium iam eſſe perfectum. Nam victima corpus non eſt ad edendum idoneũ, ſi animatum ſit: quare cùm corpus edendum, & ſanguinem bibendum diſcipulis exhibuit, iam arcanâ & non aſpectabili ratione corpus erat immolatum, vt ipſius myſterium peragentis poteſtati collibuerat, & anima in illis erat, in quibus eadem ipſa poteſtas illam depoſuit, ſimulque cum diuinâ virtute, quæ cum illa erat coniuncta, in eâ regione cordis verſata eſt.

3. Quæ autem aptior cruentæ Chriſti immolationis expreſſio, quàm eiuſdem incruenta noſtris in aris immolatio? Euchariſtia ergo Granadillę non abſimilis, cuius ſingulæ partes paſſionem Domini repræſentant. Siue enim conſecrationem ſpectes, qua ſanguis ſeorſim à corpore ponitur; ſeu Sacerdotis communionem, qua conſumitur hoſtia, ſiue Miſſæ ceremonias, nihil occurret quod non paſſionem ſpiret, quod non Caluariam redoleat. Siquidem in hoc admirabili Paradiſi flore non tortilem quidem coronam aſpicias, ſed intextum è ſpinarum punctionibus quaſi totidem carbunculis gloriæ diadema, quo Ieſuani capitis illuminatur cæſaries; ibi non tres claui, ſed illuſtres clauorum fixuræ etiamnum hiantes ad animarum azylum; ibi denique natiuis expreſſa coloribus tota Dei moriẽtis hiſtoria, iuxta illud Apoſtoli: *Quotieſcumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem* Domini *annuntia-*

bitis, donec veniat: id est, interpretatur Theophyla-ctus, *eo affectu debetis esse imbuti, cùm sumitis Eucha-ristiam, perinde quasi in illâ ipsâ Christi essetis vesperâ, adeoque cœnâ, eidemque accumberetis thoro, & ab ipso Christo acciperetis sacrum illud. Illa enim ipsa est cœna, & illam ipsam mortem annuntiamus, id est, demonstra-mus vsque ad secundum eius aduentum.* Facessant igitur carnalium rosæ voluptatum, quibus impij sese co-ronare properant antequam marcescant, sola nobis fragret immarcessibilis Eucharistiæ granadilla, horti Ecclesiastici decus, & florum ocellus, eâ cor nostrum coronemus, ne nostris vnquam animis ex-cidat Dominicæ passionis memoria: Cum ipsa *vi-uifica sit viua expressio mortis.*

PLANTÆ.
EMBLEMA XCII.
RORARIA IVGI RORE SVB ARDENTI SOLE MADENS.

Roris amans, vitreisque nitens roraria guttis,
Perpetui roris nomen & omen habet.
Sol vbi languentes radiis ardentibus herbas
Afflat, & æstiuo lumine torret agros.

In foliis rorella cauis argentea roris
Grana tenet nitido ſplendidiora vitro.
Planta humilis, ſed rore tamen famoſa perenni;
Mirum ex ætherea poſſe madere face.

APODOSIS.

Rore madent humiles animæ, quas vulnere manans
Iugis adorandi corporis humor alit
Quò magis interius ſol Euchariſticus ardet,
Flammatoque magis lumine corda calent:
Hoc magis æthereo florent perfuſa liquore;
Cœleſteſque fouet feruidus æſtus aquas.
Gratiæ abundanti quicunque madeſcere rore
Percupis, hunc ſolem ſuſpice, rore flues.
Nec ſtupeas, ſi rore ſinum ſol igneus implet:
Roridâ enim nebulâ delitet, vnde pluit.

FONS EMBLEMATIS.

ROraria paruula quidem planta, ſed elegans, veteribus forſan incognita, ſed aduerſus pleroſque morbos efficax, potiſſimùm verò contra tabem & phthiſim ſalutaris, formâ capillaribus herbis affini, naſcens arenoſis ac riguis locis, hac in re meretur admirationem, quod ardentibus meridiani ſolis expoſita radiis, ſua tamen folia inſtar puſilli cochlearis concaua roſcido ſemper humore madida conſeruat; adeo vt tenera foliorum lanugo diuerſis roris guttulis inſtar vnionum pellucidis ſemper humectetur. Vnde roraria dicta eſt à recentioribus, à nonnullis rorella, à Dodenæo hiſtoriæ ſtirpium, pemptadis 3. l. 5. c. 17. vocatur ros ſolis, à rore quo ſub ardentiſſimo ſolis æſtu madet, quam & ibidem ſic deſcribit: parua & humilis hæc herba eſt, foliola habet in tenuibus pediculis pauca, exi-

gua, rotunda, aliquantulum concaua, vnà cum cauliculis hirsuta, ac rubentia, ardentissimis temporibus, subque feruidissimo solis æstu, ipsà meridie, ac post, rore humoreque madentia. Cauliculi inter hæc surgunt quadrantales, aut minores, in quibus flosculi candiduli, tenuissimæ ac capillaceæ radiculæ sunt. Nascitur locis desertis apricis, sed riguis: colligitur cum Cæli constitutio serenissima fuerit.

INTERPRETATIO.

1. QVid aptius per rorariam, humilem quidem, sed elegantem plantam, iugi rore madidam, ac niueo flore conspicuam, quàm B. Virginem intelligam, quæ sub ardenti iustitiæ solis aspectu, cœlestem Verbi diuini rorem humili sinu suscepit, & illibatum Paradisi florem virginali radice protulit? Illa quidem instar rorariæ perhumilis, quæ Dei filium, quem Prophetæ sitibundi quasi rorem mellifluum his olim vocibus expetebant: *Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum*, potentiori humilitatis, quàm integritatis illecebrâ suum in gremium attraxit. Nouerat enim editiora loca rore carere, quo humiliora madent; tum quòd vapor ex quo ros gignitur non nisi è locis cauis & humidis exhaletur, tum maximè quod venti sublimiora loca perflantes vaporem dissipent, eiusdemque in rorem concretionem impediant. S*i igitur*, ait Bernardus ser. 1. super Missus est, *Maria humilis non fuisset, super eam Spiritus sanctus non requieuisset: si super eam non requieuisset, nec impræ gnasset; quomodo enim de ipso semetipso conciperet? patet itaque quia vt de Spiritu sancto conciperet, sicut ipsa perhibet, respexit Deus humilitatem ancillæ suæ potius, quàm virginitatem: & si placuit ex virgini-*

tate, tamen ex humilitate concepit. Vnde constat quia etiam vt placeret virginitas, humilitas proculdubio fecit. Ideo igitur ambrosius Verbi diuini ros è cœlo in Mariæ sinum decidit, quia præ omnibus sese humilem exhibuit: sicut enim roraria roscido nullatenus humore madefieret, nisi paruula folia cochlearis instar concaua, quibus ros adhæreſcit, explicaret; ita nec cœlesti rore Virgo innocens humectaretur, nisi prius humiliaretur, eâ quidem humilitate quæ fœcundam integritatem, ad diuinam efferret maternitatem. Vt autem rorella inter plantas humillima candidulis floribus turget, ita Virgo perhumilis niueum incarnati Dei florem protulit, Iesum, inquam, nomine & omine Nazarenum. Audi Bern. ser. 2. de aduentu: *Virgo Dei genitrix virga est, flos filius eius. Flos itaque filius Virginis, flos candidus, flos in quem prospicere desiderant Angeli, flos ad cuius odorem reuiuiscunt mortui, & sicut ipse testatur, flos campi, & non horti: campus enim sine omni humano floret adminiculo; sic omnino Virginis aluus floruit; sic inuiolata Mariæ viscera tanquam pascua æterni viroris florem protulere, cuius pulchritudo non videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marcescat.* Itaque rorellæ planè similis candidum florem concepit, vbi feruentibus æternis solis afflata radiis, concauo humilitatis sinu, Dei filium quasi rorem excepit, cuius arcana generatio, & occultus in terram virginalem illapsus; & quidem noctu, quo maximè tempore ros defluit: *Cùm enim quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet; omnipotens sermo tuus de cœlo in terram prosiliuit*, Sap. 18. 14. Et vide si non vtrumque solem videlicet & rorem connectat Ecclesia; dum in vigilia Nat. ita canit: *Orietur sicut sol*

Saluator mundi, & descendet in vterum Virginis sicut imber super gramen. En rorella sub ardenti sole rore madida.

2. Quidni & huic plantæ fidelem animam assimilem, quæ solis Eucharistici irradiata fulgoribus, iugi gratiarum imbre,& margaritifero diuini cruoris rore perfunditur? Ros suauem & vitalem halitum animantibus aspirat, vt noxium calorem mitiget: idem præstat ros è sacro calice defluus, teste Chrysost. ho. 46. in Ioan. *Si quis æstuat, ad hunc fontem se conferat, & recreabitur: æstus mitigat non solares, sed quos ignitæ sagittæ imprimunt.* Ros terram irrigando fœcundat, & herbescentem segetum viriditatem euocat ac nutrit: Nil etiam diuino cruore fœcundius, ab eo enim omnis Ecclesiæ fertilitas, cum omnia sanctorum merita inæstimabili illius merito fulciantur. Ros orientis solis afflatu concrescens transit in manna, aduersus plerosque morbos efficax: pretiosi liquor calicis charitatis ardore condensatus,nobis aduersus ægritudines animæ remedium suggerit. *Calix benedictione solemni sacratus,* verba sunt Cypr. de cœna Dom. *ad totius hominis vitam salutemque proficit, simul medicamentum & holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgandas iniquitates existens.* Ros nonnisi nocte serenâ gignitur, cum cœlum tranquillum est; eo enim aut ventis,aut violentis imbribus infestato,vapor sursum euocari nequit, nec in rorem concrescere: Nisi tranquilla sit anima eâ quiete perfruens quæ mitibus ac humilibus corde promittitur, nunquam rore cœlesti perfundetur. Duplicem in scripturis rorem subtiliter distinxit Gillebertus ser. 42. in Cant. expendens illud Cant. *Caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium.* Rorem videlicet noctis, cuius guttæ

gelidæ ſint & tenebroſæ, & rorem lucis,cuius guttæ ſplendidæ ſint & feruidæ, iuxta illud Iſaiæ 26. *Ros tuus, ros lucis.* Ros Euchariſticus gelidis & tenebroſis mentibus ros noctis eſt; iis verò quas & gratiæ ſplendor, & iuſtitiæ ſol illuſtrat, ros lucis à Chriſto velut à lumine exaltato defluens. Hinc Auguſt. enucleans hunc verſum Pſ. 132. *Sicut ros Hermon qui deſcendit in montem Sion*, vbi præmiſit Hermon Hæbræis idem eſſe ac lumen exaltatum; ſubdit diuini cruoris rorem non aliunde, quàm ab illo lumine exaltato in aram crucis promanare. *Hermon*, inquit, *interpretari dicitur lumen exaltatum. A Chriſto ergo ros; nam nullum lumen exaltatum, niſi Chriſtus. Quomodo exaltatum eſt? Primò in cruce, poſtea in cœlo. Ergo lumen exaltatum Chriſtus; inde eſt ros Hermon, optate rorem iſtum, compluimini inde.* Quem verò alium quam lucis rorem, ab iſto lumine rorido noſtras in aras exaltato expectare libeat, cuius illitu mentis cæcitas, mortis vmbra, errorumque tenebræ diſſipentur? Appoſitè Laurentius Iuſtinianus in faſciculo amoris c. 1. *Aperuit*, inquit, *in cœnaculo poſita, atque in ſuorum Dei ſapientia conuentu Diſcipulorum conſtituta os ſuum, indeque dilectionis præcepta, tanquam Diuinitatis luminaria, & amoris emiſit iacula, quatenus vniuerſam illuſtraret Eccleſiam, eamque ſaluberrimo transfigeret vulnere charitatis.* Nimirum ros è Sacramento defluens, ita eſt de iuſtitiæ ſolis ſplendore lucidus, vt de eiuſdem ardore ſit feruidus, vnde mentem ſimul illuminat & accendit.

3. At vnde rorariæ foliis ros iugiter adhæret, niſi quia riguis & imis naſcitur locis, ex quibus vapor ardore ſolis euocatus in rorem facile concreſcit? vis ergo cœleſtium imbre gratiarum irrigari, & diuino cruore iugiter irrorari, eſto planta humilis

ſecus fontem Saluatoris, ſecus decurſus aquarum in vitam æternam ſalientium. Non enim defluet ros ſalutaris, non deſcendet irrorans Dominus, niſi prius per ſynceram humilitatem deſcendas. Audi Auguſt. in pſ. 33. v. 19. *Altus eſt Deus, humilis eſt Chriſtianus: ſi vult vt altus Deus vicinetur illi, ille humilis ſit. Magna myſteria, fratres, Deus ſuper omnia eſt: erigis te, & non illum tangis, humilias te, & ipſe ad te deſcendit.* Superbis enim reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Itaque ſi rorariæ inſtar coram Euchariſtico ſole deprimar, ſi concauo humilitatis ſinu rorantes ipſius radios excipiam, tunc affluet, *mihi ros ſupero ex ardore perennis.*

FRVCTVS.

EMBLEMA XCIII.

PEPO NIVEVM AGNVM INTRA CORTICEM INCLVSVM HIATV PRODENS.

Caro latitans inuitat ad esum.

La chair que couure mon escorce
Leur est vne puissante amorce.

93

Candidus erumpens agnellus hiante peponis
Cortice, Tartariæ regibus eſca datur.
Vellere ſplendenti veſtit, quos carne ſaginat;
Vnus & ad veſtes ſufficit, atque dapes.

APODOSIS.

Cortice ſub niueo ſpecierum candidus Agnus
Delitet, Agnetis martyris vnus amor.
Non niſi regales animas hæc nobilis eſca
Addecet, angelicis diffluа deliciis.
Vindictæ cupidos molli nec vellere veſtit,
Carne nec infames integer agnus alit.
Si cupis his nutriri epulis, rex eſto, rebelles
Cordis & affectus relligione doma.
Nî prius integritas niueum te fecerit agnum,
Non agni nitidâ carne mereris ali.

FONS EMBLEMATIS.

BEatus Odoricus in itinere quo perrexit ad magnum Cham Tartarorum, referente Rhamuſio: rem, *ait*, admirabilem ſcribo, non à me viſam, ſed ab hominibus verè fide dignis auditam, aſſerentibus in quodam regno eſſe aliquos montes nomine Capeſcos, vbi naſcuntur permagni pepones, qui matureſcentes aperiuntur; & intra eos reperitur animal, ad inſtar agni puſilli, quod habet peponem & carnem ſimul. *Et rurſus in alio loco*: quodam die, *inquit*, vidi belluam ad magnitudinem agni albam ad inſtar niuis, cuius lana æmula goſſypij facile à cute vellebatur. Circunſtantes interpellati dicebant, datam à magno Cham cuidam Baroni pro carne optimâ humano victui inter alias omnes, ad regum delicias. Subdiderunt montem eſſe Capeſci nomine, in quo pepones naſcuntur magni, qui matureſcentes hiant, & huiuſmodi beſtiam exerunt.

INTERPRETATIO.

1. INter eximia Euchariſtiæ Symbola, vix fortaſſis occurret elegantius eo, quem tabula repræ-

ſentat, pepone ſingulari, cuius hiatu niueus agnus erumpit: conſtat enim Chriſtum in ſcripturis paſſim agni nomine deſignari, cuius ea vox ex Ierem. 11. 19. *Et ego quaſi agnus manſuetus qui portatur ad victimã*, cuius cãdido vellere veſtimur, carnibus alimur, cruore inebriamur; quem S. Andreas omnipotenti Deo immolabat quotidie, *cuius carnem poſtquam omnis populus credentium manducauerit, ipſe qui ſacrificatus eſt integer perſeuerat & viuus.* Nec myſterio vacat perpetuum illud duorum agnorum holocauſtum, quorum alter mane, alter veſpere, ex Dei præcepto Numer. 28. offerebatur, cæteris omnibus Moſaicæ legis præcelluiſſe ſacrificiis: id enim non aliunde ortum habuit, quàm quod iuge nouæ legis holocauſtum, agnum, inquam, Euchariſticum viuacius adumbraret. Huic enim ſempiterno duorum agnorum holocauſto reliquæ omnes, ſiue ex auibus, ſiue ex pecoribus victimæ, quaſi appendices adiungebantur; quo nobis inſinuaretur omnia impropria bonorum operum ſacrificia, & omnes eleemoſynarum, ieiuniorum, ac orationum hoſtias, ab agno Euchariſtico quaſi principe victimâ vim præcipuam, valoremque mutuari. Eapropter in veteri teſtamẽto gratior Deo ſemper extitit ex agno, quàm ex quauis aliâ animante hoſtia, vt patet in Iuſto Abel ouium primogenita videlicet agnos immolante, in Abraham agnum maſculum loco filij iugulante, in Hebræis agnum paſchalem in Ægypto Dei iuſſu mactantibus, eiuſque cruore ſuperliminaria domorum illinentibus: quod huiuſmodi mite, ſimplex, caſtum & innocens animal, agni Euchariſtici puritatem, manſuetudinem, innocentiam, cæteraſque virtutes ad viuum repræſentaret; cuius nunc ſangnine domus interioris ſuperliminare linimus, dum in ſacrâ

ſynaxi paſſionis eius recordamur, vt exponit Gregor. M. ho. 22. in Euangelia, his verbis: *Quis ſit ſanguis agni non iam audiendo ſed bibendo didicimus, qui ſanguis ſuper vtrumque poſtem ponitur, quando non ſolum ore corporis, ſed etiam ore cordis hauritur: Nam qui ſic Redemptoris ſui ſanguinem accipit, vt imitari paſſionem illius nondum velit, in vno tantum poſte ſanguinem poſuit. Quid verò eſt illum ponere in ſuperliminaribus domorum? mens noſtra domus eſt, cuius domus ſuperliminare eſt ipſa intentio, qua præeminet actioni: qui igitur intentionem cogitationis ſuæ ad imitationem Dominicæ Paſſionis dirigit, in ſuperliminari domus agni ſanguinem ponit.*

2. Chriſtus igitur ſub accidentium cortice velut agnus deliteſcit, quem eo nomine ter in Miſſâ veneratur Eccleſia, ex Sergij Pontificis inſtituto anno 701. decantans: *Agnus Dei qui tollis peccata mundi miſerere nobis.* Iure quidem Agnus Dei, tum quod ſoli Deo offeratur, tum quod ita ſit homo, vt Dei ſit filius: filij autem agni vulgo nuncupantur, vt obſeruauit Clemens Alex l. 1. Pædag. c. 5. *Quoniam* inquit, *ſcriptura pueros & infantes agnos vocat, Deum qui eſt Verbum, qui propter nos homo factus eſt, qui nobis in omnibus aſſimilari volebat, vocauit agnum Dei, filium Dei, infantem Patris*, vtique quatenus hominem. Quò reſpexit S. Paulini muſa dum pueros à baptiſmo recentes, & vt loquitur, niueos corpore, mente, habitu, agnos appellauit, vtpote Dei agno paſtos, iuxta morem veteris Eccleſiæ:

Circunſtanſque rudes feſtis altaribus agnos
Cura, ſalutiferis imbuit ora cibis.

Vt autem ex agni Emblematcii lanâ goſſypij æmulâ veſtes regiæ confici ſolent; ſic ex agni Euchariſtici vellere, animæ nuditas operitur; quippe qui, vt cum Hieronymo loquar, *non ſolum ſanguine ſuo nos re-*

demit, sed & lanis operuit, vt algentes infidelitate, suâ veste calefaceret, vt audiremus Apostolum nobis loquentem: quotquot in Christo baptisati estis, Christum induistis. Sic ille in c. 53. Isaiæ, quam doctrinam videtur hausisse ex Gregor. Nazianz. oratione in sanctum pascha, vbi sic disserit: *Agnus sumitur ob innocentiam nempe, & veteris nuditatis indumentum: talis etenim hostia propter nos oblata incorruptibilitatis est & vocatur indumentum.* Porrò sicut agni nostri caro, præ omnibus regiæ mensæ ferculis sapida, solis præbet delicias regibus, iis, inquam, qui domitis cupiditatibus, triumphatisque vitiis sibimet gloriosè & feliciter imperant; ita vellus eiusdem aureo Iasonis vellere pretiosius, non nisi regales animas induit & exornat, quæ diuinæ consortes naturæ, Deoque ipso saginatæ, nil nisi diuinum spirant, nil nisi præcelsum & illustre moliuntur.

3. Tandem vt agnellus Symbolicus peponis hiatu proditur, quem aliàs sub eius cortice delitescere nemo suspicaretur; ita fidei lumine penetrato sacrarum cortice specierum, Agnus Dei intus latitans fidelibus aperitur, qui sacrilegis & infidelibus operitur. Hiabat plane cortex Sacramētalis, suoque latentem agnum hiatu prodebat Pio Petri Damiani parenti, qui cum factus monachus Abbati suo sacrum facienti singulari deuotione ministraret, *quadam die*, vti refert Damianus l. 6. ep. 24. *perlecto Euangelio, cum cœlestes ille victimas immolaturus esset, agum iuxta altare vidit assistere, quem cum voluisset repente corripere, tremefactus expauit, manumque in eum extendere non præsumpsit. Cumque ad id peruentum esset, vt corpus Dominicum frangeretur, præfatum agnum super mensam altaris vidit quem cum defixis obtutibus denuò miraretur, repente disparuit. Quod dum Venera-*

bilis Abbas ex relatione illius qui hoc viderat, agnouiſſet, occultandum eſſe præcepit. Cum igitur ſub Sacramenti cortice viuus & verus agnus lateat, cuius vellere induimur, cuius carne paſcimur, cuius ſanguine potamur: quotquot refrigeſcente iam charitate algemus, quotquot ex diuturniori inediâ fameſcimus, quotquot interni peccati fomitis æſtu ſitimus, ad hunc Agnum niue candidiorem, amabilem Agnetum ſponſum ardenter hiemus, ipſius lanâ veſtiendi, ipſius carne ſaginandi, ipſius cruore inebriandi. Noſtra quidem nuditas, fames, & ſitis, ſatis ſuperque nos ad illum ore ac pectore ſuſcipiendum mouent & excitant: ſed etiamſi huiuſmodi deeſſet inuitatus, ſuauiter nos, ac fortiter ſub Sacramenti cortice *caro latitans inuitat ad eſum,*

ASTRA

ASTRA.

EMBLEMA XCIV.

STELLA NEBVLOSA CANCRI, EX QVINQVE STELLVLIS CONFLATA.

Ce nuage qui paroist blanc
Porte cinq astres dans son flanc. 94

PLuribus ex ſtellis, queis conſtellatio Cancri
Splendicat, una magis, quæ nebuloſa, placet.
Quinque ſubobſcuro conſtantes lumine ſtellas
Continet arcano nubila ſtella ſinu.

APODOSIS.

Inclusum nebulis Sacramentalibus astrum
Fulget in altari, quinque minora ferens.
Quinque cicatrices totidem nebulosa videntur
Astra, quibus Domini splendet hiulca caro.
Sub specierum vmbrâ magis æstuat ignis amoris;
Erumpunt mediis sidera vulneribus.
Vulneribus mihi, Christe, tuis vt sidera donas;
Sic inflige tuis vulnera sideribus.
Quæ mihi fulgureis infliges vulnera stellis,
Vulnera amoris erunt; vulnera amoris amo.

FONS EMBLEMATIS.

IN vnicâ stellâ nebulosâ cancri, spectantur per tubum opticum quini stellarum tumuli, ex nubilo constantes lumine, aliquot intermicantibus stellis; inter quas & circumcirca candidum affusum lumen, albæ instar nubis. Ita Nierembergius l. 2. hist. Natur. c. 15.

INTERPRETATIO.

1. PVlchrè Sapiens c. 7. sapientiam increatam, incarnatamque describens, ait: *Emanatio quædam est claritatis omnipotentis Dei sincera: & ideo nihil inquinatum in eam incurrit. Candor est enim lucis æternæ, & speculum sine maculâ Dei maiestatis.* Quippe Christus in Sacramento delitescens planè sincera est diuinæ claritatis emanatio, nihil tenebrosum, nihil inquinatum admittens, & verè candor lucis æternæ etiamnum quoad humanitatem, quæ ibidem niueo incomparabilis gloriæ splendore redimita, tum militantem, tum triumphantem illuminat Ecclesiam, soli suppar, qui vt cum S. Dionysio

loquar c. 4. de diuininis nominibns, *totus lucens & splendidus semper, omnibus etiam quæ eius lucem capere possunt collucet, habetque lumen per omnia diffusum, sursum & deorsum; ac si quid est quod ei non participet, id eius luminis tenuitati aut paruitati non est tribuendum, sed iis quæ quia apta non sunt ad capiendum lumen, ad illud capiendum non explicantur. Itaque illius radius immensâ splendoris magnitudine penetrat, ad vitam excitat, alit, auget, absoluit, purgat, renouat, colligit, conuertitque ad se omnia.* Quibus verbis nihil ad rem Eucharisticam accomodatius. Christus enim in Sacramenti nebulâ sursum in cœlis, deorsum in templis gloriæ quidem lumen comprehensoribus, gratiæ verò radios viatoribus diffundit, vtpote ad capiendam eius lucem idoneis: quòd si qui sint qui diffusum vndique lumen non excipiant, id non luminis tenuitati, sed prauæ eorum dispositioni tribuendum; quòd lethalis culpæ, vel infidelitatis catenâ constricti, ad splendorem eius capiendum non explicentur. Quos enim suæ claritatis capaces inuenerit, illos ad vitam immortalem excitat, gratiam, quæ animæ vita est, adaugendo, illos alit vitali suæ carnis, & sanguinis influxu, illos à peccatis plerisque sæpius absoluit, illos purgat & renouat affusâ spiritus nouitate, & ampliori gratiâ illos colligit, & per terrena dispersos ad vnum & totius vnitatis centrum, vi sacræ Communionis, reducit; illos denique non solum ad se, verùm & in se conuertit.

2. At vnde ista immensa diuinæ carnis claritudo, & admirabilis sideris nostri splendor? nisi ab eius occasu, à quo præclariores glorias fœneratur? Vnde non nisi vergente passionis occasu, in Ecclesiæ cœlo Sacramentali inuolutum nebulâ ortum est, vt mortalibus innueret se præcipuos ab instãtis mortis oc-

casu mutuari fulgores: nisi enim prius in cruce occubuisset, non iam immensam ex hiulcis cicatricibus, quasi totidem stellarum intermicantium tumulis, circumquaque spargeret claritatem. Cui proinde mirè conuenit quod de sole Zeno Veronensis ser. de resurr. differit: *Sol quotidie nascitur, eademque die qua nascitur, moritur; nec tamen instantis finis sorte terretur suos vt repigret cursus, vt horas ac momenta producat, vt saltem paulò diutius diei sui demoretur in vitâ; sed fidelis semper, semper intrepidus, ad sepulchrum noctis cognatæ contendit, scius in ipsâ se habere quod viuit. Denique adimitur ei ortus, si ei auferatur occasus.* Quid pulchrius? quippe sidus nostrum eadem die, hoc est, intra 24. horarum spatium, qua in Eucharistiâ oritur, in Caluariâ moritur; nec tamen instantis finis sorte terretur, quin imò alacrius ad mortem immortalis gloriæ obstetricem contendit, haud nescium se in ipsâ habiturum quòd beate viueret, quòd ex quinque cicatricum stellis gloriæ radios vibraret: adeo vt ei prorsus ademptus foret ortus, si talis ei fuisset ablatus occasus. Siquidem ab huiusmodi occasu ortus est beatæ immortalitatis splendor, quo nunc sub specierum nebulâ, sole micantius effulget, & in sacri corporis vulneribus cæperunt radiare quinque sydera, ex quibus stella nebulosa coalescit. Nimirũ diuinus noster triumphator plagarũ cicatrices in rediuiuo corpore seruare voluit, vt indelebiles victoriarum suarũ notas, & augustos vberioris gloriæ suæ characteres; *Quasi*, inquit August. ep. 48. ad Deo gratias q. 1. *si quisquam vir fortis pro patriâ dimicans, multa aduersa vulnera exciperet, & peritissimo medico qui hæc ita curare valeret, vt & cicatrices nullæ apparerent, ipse potius diceret, sic se velle curari, vt magis essent in corpore suo vestigia vulnerum,*

tanquam tituli gloriarum.

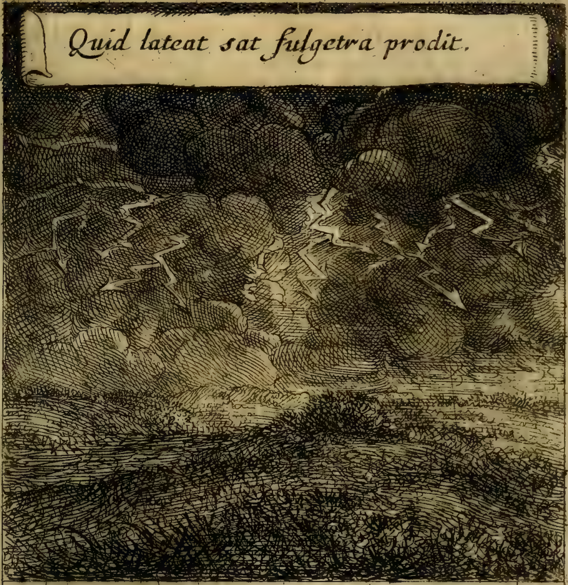
3. Vulgò docent Astrologi sidera non solius lucis & motus interuentu, sed per alias etiam occultas vires aliarum qualitatum effectrices, quas influentias vocant, in mundum sublunarem influere: adeo vt non solam lucem motu circumuectam, ad omnia effecta quę ipsis ascribuntur sufficere existiment; sed insuper speciales cœlestium corporum exigant afflatus: quibus subscribunt D. Th. quodl. 6 art. 19. & D. Bonauent. in 2. dist. 14. q. penult. Nebulosa quidem Dominicæ humanitatis stella, micantibus quinque cicatricum stellulis, in ipsos cœlites accidentalis gloriæ influit augmentum, & nouis in dies illustrationibus, piisque affectionibus fideles animas illuminat & accendit: verum insuper per arcanam virtutem martyribus militaturis inuictam fortitudinem inspirat, dum ad sacrorum vulnerum aspectum, inflicta sibi vulnera incredibili tolerant alacritate. Quod eleganter edisserit Bern. Ser. 61. in Cant. *Vult benignus dux deuoti militis vultum & oculos in sua sustolli vulnera, vt illius ex hoc animum erigat, & exemplo sui reddat ad tolerandum fortiorem. Enimuerò non sentiet sua, cum illius vulnera intuebitur. Stat martyr tripudians & triumphans, toto licet lacero corpore, & rimante latera ferro, non modo fortiter, sed & alacriter sacrum è carne suâ circumspicit ebullire cruorem. Vbi ergo tunc anima martyris? nempe in tuto, nempe in petra, nempe in visceribus Iesu, vulneribus nimirum patentibus ad introeundum. Si in suis esset visceribus, scrutans ea ferrum profecto sentiret, dolorem non ferret, succumberet, & negaret. Nunc autem in petrâ habitans, quid mirum si in modum petræ duruerit? Ergo ex Christi vulneribus martyris fortitudo, inde planè potens ad bibendum calicem Domini, & calix hic inebrians quàm præclarus est!*

præclarus inquam atque iucundus, non minus imperatori ſpectanti, quàm militi triumphanti. Vide quantam martyri fortitudinem ſtellæ noſtræ nebuloſæ ſacrarum cicatricum ſtellulis intexmixtæ conſpectus influat, vt non ſentiat ſua, dum ſui imperatoris glorioſa vulnera contuetur Idcirco Dominus per niueam accidentium nebulam quinque plagarum ſtellulas oſtendit, vt earum influxu & intuitu martyrij candidatus animetur, nec refugiat calicem mortis, dominico prius calice inebriatus: Immò potius ducis exemplo triumphales plagas ambiat, quibus caro rediuiua ſtellis micantius in cœlo fulgebit. *Non enim*, inquit Auguſt. l. 22. de ciuit. c. 20. *deformitas in eis, ſed dignitas erit, & quædam quamuis in corpore, non corporis, ſed virtutis pulchritudo fulgebit.* Vis ergo diuini ſideris Sacramentali nebulâ inuoluti afflatu inter aduerſa roborari? quinque cicatricum ſtellulas intuere, nubem, fidei acie penetra: *quinque latent hac ſidera nube.*

METEORA.

EMBLEMA XCV.

FVLMEN INTRA NVBEM SVIS SE PRODENS FVLGETRIS.

L'esclair foudroyant nous reuele,
Ce qu'en son sein elle recele.

95

SIc vbi visceribus terræ expiratus in auras
Halitus intrauit nubis inane latus:
Carceris algentes crebro velut ariete muros
Concutit, ardorem frigidus auget obex.

Terrifico reboans mugitu concaua nubes,
Fulminea prolis pondere pressa gemit.
Fit via vi, prodit soboles, ruptoque parentis
Ventre, reluctantes dissipat igne notos.
Seque cauâ fornace rotans flagrantibus alis
Auolat, & campis, qua data porta, furit.
Ignea declarant arcanum fulgura fulmen,
Proditur & proprio lumine flamma latens.

APODOSIS.

Fulmen inardescit Sacramentalibus vmbris;
Nube coarctatum fulgetra crebra vibrat.
Nubibus è sacris erumpens gloria carnis,
Angelicas acies luce micante beat.
Nubibus è sacris erumpens fulgur amoris,
Vrit adorandâ corda pudica face.
Nubibus è sacris erumpens flamma furoris
Destinat æternis impia corda rogis.
Sacrilegos terrore quatit, recreatque fideles,
Fulget iis, illis fulgurat atque tonat.
Angustâ nunc nube latens euadet hiulco
Ventre minax, summi tempore iudicij.
Proque tribunali residens, in nube coruscâ,
Vltor inextincto puniet igne reos.
Non furor illius fatali fulmine perdet,
Quos modo vitali fulmine aduret amor.

FONS EMBLEMATIS.

FVlmen est exhalatio ignita, quæ sæpius intra nubem in lapidem concrescit, qui tanquam bombardæ globus truditur. Incenditur verò talis exhalatio, quæ admodum sicca esse debet, vel per motum, vel per antiperistasim, & quia accensa rarefit, magnoque conatu exitum è nube frigidâ &

densâ ac diu reluctanti quærit, dum eam tandem rumpit, horrendum edit tonitruum. Porrò fulmen intra nubem latitans siue sit subtile & penetrans, siue crassius & ad modum cunei terebrans, antequam è nube magno impetu excutiatur, crebris solet sese prodere fulgetris, siue præmisso fulgure. Fulmen autem à fulgure differt, quia spiritus fulguris & rarior ac minus compactus, sparsim & per interualla incenditur; fulminis verò vno ictu ac totus confertim. Deinde quia maiori vi ad fulmen opus est, quàm ad fulgur: vnde vult Seneca fulgur nihil aliud esse, quàm flammam futuram fulmen, si plus virium habuisset. Hæc carptim ex Conimbricensibus tract. 2. in lib. meteor. c. 5. vide plura c. 4. vbi de fulgure disputant.

INTERPRETATIO.

1. FVlmen Verbum Patris, cuius coruscationes illuxerunt orbi terræ, cuius Euangelium quasi *vox tonitrui in rotâ*: vt ait Psaltes Ps. 76. 19. quod de cœlo diuinitus intonans mundum rotæ designatum hieroglyphico concusserit. Scribit Pierius l. 30. c. 27. Clearchum Heracleæ tyrannum eò deuenisse dementiæ, vt & fulmen ferret, & filium tonitruum appellaret. At Pater æternus verè altitonans, verbum suum quasi fulmem fœcundæ memoriæ sinu concepit, quod iuxta Isaiæ votum c. 64. 1. cœlos dirumpens, in hæc ima descendit, motu quodam irregulari, quo solent ruere fulmina. Sicut enim illa ideo feruntur obliquè, quod hinc natura ignis sursum euocet, hinc verò vis qua impelluntur è nube deorsum premat: vnde neutrâ vi alteri cedente, necesse est vt mediâ ferantur viâ, donec fracto ignis sursum nitentis conatu, in infima labantur; vnde

etiam oritur vt montes & editiora loca primùm feriant, quòd eis obliquè ruentibus primùm obuiam fiant: ita planè Verbum Patris è cœlis obliquo, vt sic loquar, motu descendit: quod hinc sursum illud euocaret ignea erga Angelos charitas, illinc deorsum deprimeret vehemens erga homines pietas: vnde contigit vt Mariam Virginem quasi montem excelsissimum afflaret, immò & integra illius viscera penetraret. Olympias Alexandri mater priori nocte qua se viro adiunxit, existimauit facto tonitru, in vterum sibi fulmen illabi, ex cuius ictu magnum excitatum est incendium; verum id somnium inane extitit: At B. Virgo Dei filium quasi fulmen è cœlo lapsum, immensum diuini amoris vbique excitaturum incendium, verissimè castis suscepit visceribus, sine vllâ virginalis vteri scissurâ, qui subtilissimâ fulmineæ prolis flammâ penetratus est, non terebratus. Hoc fulmen intra Mariani sinus angustias conceptum, nunc inter Sacramentalium nubem specierum magis ac magis inardescit: quippe sicut exhalatio aduersus vrgentia gelidæ nubis latera vnito robore obluctans, & ex pugnâ inualescēs ignescit; ita Christus pridie quàm pateretur, hostili Iudaicæ inuidiæ frigore circumobsessus, sese intra angustam accidentium nubem recepit, quasi sparsas vires recolligens; vnde factus validior in flammas infinitæ charitatis, qua suos in finem dilexit, & amoris fulgetras exarsit, quibus fidelium corda ad consummationem vsque sæculi collustrabit & accendet.

2. Seneca l. 2. natur. quæstionum c. 40. tria facit fulminum genera, primum quod terebrat, alterum quod dissipat, postremum quod vrit, quæ quidem in se collecta complecti videtur Eucharisticum ful-

men. Primum terebrans admodum ſubtile, flammæ tenuitate, obuia quæque facile penetrat: ita Deus abſconditus ſuauiter in cœleſtes animas illapſus, præcordia puriſſimo dilectionis igne permeat & peruadit. Secundum fulmen diſſipans ex coacto ſulphuris halitu concretum rumpit id omne, in quod impingit, & vt aiunt Conimbricenſes loco cit. *Per id foramen quo ingreſſum eſt regreditur*: Non abſimile fulmen Euchariſticum, ſiquidem impia rumpit pectora, ac per os ſacrilegum, quo ingreſſum eſt, illicò regreditur. Appoſitum ex Cypriano l. de lapſis exemplum accipe: *Puella paruula quæ panem mero mixtum de idolorum immolatione guſtauerat, vbi de manu diaconi paululum ſanguinis Dominici accepit, illicò ſequutus eſt ſingultus & vomitus. In corpore atque ore violato Euchariſtia permanere non potuit, ſanctificatus in Domini ſanguine potus de pollutis viſceribus erupit. Tanta eſt poteſtas Domini, tanta maieſtas.* Quid autem aliud eſt Sacramentum ex ore violato erumpere, quàm fulmen diſſipans per idem foramen, quo introiuit, confeſtim exire? Poſtremum tandem fulmen magis igneum eſt, quàm flammeum; vnde & magnas ignium notas percuſſis inurit, quas tribus modis imprimit: vel enim vrit tantum, vel accendit tantum, vel etiam comburit. Quippe poteſt aliquid vri, non tamen comburi: & comburi aliquid poteſt, non tamen accendi: Nihil tamen accendi poteſt, quod non vratur, licet fieri poſſit vt accenſum non comburatur. Vrit Euchariſticũ fulmen incipientes, accendit progredientes, comburit perfectos. Primus igitur infuſæ dilectionis gradus vſtio, ſecundus accenſio, tertius combuſtio. Vrit incipientes inchoatæ charitatis ardore; progredientes accendit vberioris gratiæ flammâ. Sic Xauerium vehemen-

tius accendit,vt fulguris inſtar tot Indiæ regna per-uolaret, & eo quo flagrabat incendio ſuccenderet: Hinc interioris flammæ præcordia depopulantis impatiens clamabat: *Satis eſt Domine, ſatis eſt.* Sic B. Monicam accendit, vt à ſacrâ mensâ ſurgens nil niſi cœleſtia ſpiraret, & amore nimio languida diceret: *Volemus in cœlum.* Denique perfectiſſimos comburit: tantum enim in cordis altari dilectionis incendium excitat, vt victimam ſimul & aram omnino conſumat. Sic Virgo Deipara filij corpore iugiter paſci ſolita, voraci myſtici fulminis flammâ penitus combuſta,præ nimio ergaDeum amore creditur extincta. Sic Apoſtolus clamitans: *Viuo ego iam non ego, viuit verò in me Chriſtus.*

3. Cæterum fulmen noſtrum, Sacramentali nube coarctatum, tribus potiſſimum ſeſe prodere ſolet fulgetris; primo gloriæ, altero gratiæ, tertio gehennæ. Primum è glorioſâ Chriſti erumpens humanitate, quoſlibet beatorum ſpirituum ordines afflat, & ad tanti venerationem myſterij inducit. Audi Chriſoſt. ho. 83. in Matth. *Ea re nos alimur, quam Angeli videntes tremunt, nec abſque pauore, propter fulgorem qui inde reſilit aſpicere poſſunt.* Meritò quidem, quis enim fulmen ſuis ſe prodens fulgetris intrepidus intueatur? Secundum gratiæ fulgetrum fideles animas in tanti contemplatione Sacramenti defixas pleno venerationis horrore percellit. Ab hoc fulgetro charitatis ardores, & ſcientiarum lumina tum Angelicus, tum Seraphicus Doctores deprompſere. Ab hoc B. Ioannes Saguntinus Eremitani noſtri Ordinis iubar, & Salamanticæ patronus, cœleſtium arcanorum notitiam ſingulis diebus hauriebat. Poſtremum gehennæ fulgetrum ſacrilegos vltrici flammâ deuorat & abſumit,de quibus Cypria-

nus l. de lapsis: *Nec hic esse sine pœnâ possunt, quamuis necdum dies venerit pœna. Plectuntur interim quidam, quo cæteri corrigantur. Exempla sunt omnium tormenta paucorum.* E multis vnum seligam. *Cùm quadam mulier arcam suam in quâ Domini sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est, ne auderet attingere.* At, amabo, quid aliud extitit ignis iste fulgureus ex arcâ prosiliens, quàm vindictæ fulgetrum? Similiter nefarius ille lictor, qui Olympij Exarchæ iussu, S. Martinum Papam Missam celebrantem occidere nisus, emicante sanctissimæ hostiæ fulgure confestim excœcatus est. Appositè Chrysost. ho. 24. in Acta Apost. sic in eos qui consecrationis horâ garriebant inuehitur: *Non esset mirum, si fulmen emitteretur, non solùm in eos, sed etiam in nos: digna enim fulmine sunt hæc. Quando hi qui horrendâ horâ rident abstinebunt à risu? quando abstinebunt à nugis, qui in tempore benedictionis garriunt, nec Deum timent.* Denique sententia illa iudicialis; *Ite maledicti in ignem æternum*, quæ sacrilegos omnes obruet, Eucharistici fulminis fulgetrum erit. Proinde in Sacramentali nube *quid lateat sat fulgetra produnt.*

MONTES.

EMBLEMA XCVI.

ÆTNA NIVOSO VORTICE FLAMMAS IVGITER ERVCTANS.

ÆTna ſuo ſecreta fouens incendia damno
Sulphur inexhauſtum feruido ab ore vomit,
Quod mirere magis, glacies hiberna cacumen
Occupat, in medius inuiolata rogis.

Iuratumque hyemi seruant incendia fœdus,
Flammaque cognatas lambit amica niues.
Pacificos hostes in eodem culmine cernas,
Sulphuris hinc imbres, hinc volitare niues.
Viuit inextinctis niueo sub tegmine fornax
Ignibus; ardentem nix alit alta focum.

APODOSIS.

Sub niueo Deus orbe latens incendia nutrit,
Sidereasque vomit cordis in ima faces.
Quo magis exterius premitur, magis æstuat intus,
Hostiæ & in puncto clausus anhelat amor.
Quos mihi feruores flammatus anhelitus afflat!
Nempe teperet amor, ni latitaret amans.

FONS EMBLEMATIS.

CLaudianus l. 1. de raptu Proserpinæ, Ætnam montem describens, inter alia hæc ad rem nostram opportuna & accommodata habet:

Sed quamuis nimio feruens exuberet æstu,
Scit niuibus seruare fidem, pariterque fauillis
Durescit glacies tanti secura vaporis,
Arcano defensa gelu, fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

INTERPRETATIO.

1. PRæclarè D. Dionysius l. de cœlesti hierac. c. 15. *Sancti Theologi*, inquit, *superessentialem, & quæ formari nequit essentiam in igne sæpenumerò describunt, tanquam qui multas quodammodo visibiles (si dictu fas est) diuinæ proprietatis imagines præ se ferat.* Nec enim mediocris inter ignem & Deum absconditum intercedit affinitas, vt idcirco sæpius ignis nomine SS. Patres Eucharistiam expresserint. Hinc in S. Ia-

cobi liturgiâ Sacerdos ita populum alloquitur: *Dominus nos benedicat, & dignos nos faciat, qui puris forcipibus accipiamus igneum carbonem, & imponamus in ora fidelium, ad purgationem & renouationem animarum ipsorum, & corporum. Amen.* Cui Damaſcenus accinit l. 4. orthod. fidei c. 14. *Accedamus deſiderio ardenti, manus in crucis modum formantes Crucifixi corpus ſuſcipiamus, & apponentes oculos & labia & frontem, diuinum carbonem concipiamus, vt ignis in nobis deſiderij eo ex carbone comburat peccata noſtra, & illuminet corda noſtra, & participatione diuini ignis igniamur, & deificemur. Carbonem vidit Iſaias; carbo autem ſimplex non eſt, ſed vnitus igni: ſic panis communionis ſimplex non eſt, ſed vnitus* Diuinitati. Itaque ſacra Chriſti humanitas vi hypoſtaticæ cum verbo, quod ignis conſumens eſt, vnionis, tota igneſcit & inflammatur: adeo vt altaris noſtri diuinus ignis æquiori titulo illuſtria illa mereatur epitheta, quæ Veſtæ igni Romani veteres attribuere: quippe peruigil eſt, ſemper durans, æternus, ſempiternus, inextinctus, immortalis, perpetuò ardens, & vſque ad ſæculi conſummationem noſtris in aris perſeueraturus, ad deſignandam non tam imperij, quàm Eccleſiæ Romanæ perennitatem. De quo iure poſſit affirmari, quod de vulgari igne ſcribit Plinius l. 2 Nat. hiſt. c. 107. *Se ipſe parit, & minimis creſcit ſcintillis*, cùm Chriſtus quotidie ſeipſum in ſacris myſterijs generet, ſanctiſſimum corpus ſuum, quod de diuinitate ignitum eſt, creando, vt ait Cypr. ſer. de cœnâ Dom. poſt medium.

2. Memorat Ariſt. l. 2. de cœlo c. 13. tex. 73. Pythagoræos ignem in terræ centro conſtituiſſe, eumque totius mundi focum appellaſſe. Quod etiam teſtatur Plutarchus 3. de placitis philoſophorum c. 11.

Euchariſtia totius mundi focus iure merentiori dici poteſt,in Eccleſiæ cẽtro, hoc eſt, in incruento altari diuinitus conſtituta,quo quidem foco deſtituta frigeſceret,& innumeri fideles paulatim euaneſcente deuotionis ardore, præ nimio ſuperuenientis culpæ gelu tandem interirent. Ad hunc perennem focum incaleſcunt ſatis alioquin ex ſe ardentes Seraphini, nouumque charitatis videntur concipere feruorem, quoties ad hanc flammiuomam æterni amoris fornacem propius acedunt. Inardeſcunt & algidi fideles, & proſilientibus inde ſcintillis vehementer accenſi verè dicere poſſunt, quod olim poëta Ethnicus:

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus illo.

Vnde ſi mirum videatur nonnullis philoſophis ignẽ in cœli lunaris concauo conſtituentibus, qui fieri poſſit, vt immenſa illa ignis moles,& vis Vulcania, profunditatis 120578. milliarium cætera elementa non abſumat, cum ipſius voracitati proxima quæque cedere ſoleant : multò videtur mirabilius quod immenſa charitatis fornax iugiter in altari ardeat, nec tamen aſtantium corda voracibus flammis conſumat. Ardebant olim Ancyrani ciues, quibus inter manus S. Martyris & Pontificis ſui Clementis ſacram hoſtiam eleuantis, globum igniuomum circumquaque fulgetra iaculantem intueri licuit. Ardebat & Catharina Senenſis quæ flammiuomam fornacem in altari,tremendæ loco victimæ, non ſemel aſpexit. Quidni & intimis medullis inardeſcant fideles quoties globum illum igneum in mille faculas diſſilientem pectoribus excipiunt; quoties in hanc amoris fornacem, vt idonea cœleſtis ignis alimenta coniiciuntur? reuera vt varia metalla ſi quis in accenſam fornacem iniiciat, videbit illico

illius calore congregari homogenea,&heterogenea disgregari; ita propemodum eadé fornacis Eucharisticæ effecta licet admirari:homogenea siquidem, hoc est,fideles eiusdem secum diuinæ naturæ consortes, viuaque eiusdem mystici corporis membra congregat & vnit, cum sit pacis Sacramentum, & charitatis fraternæ vinculum; ad quam expressius designandam, *Christus corpus & sanguinem suum in eis rebus commendauit quæ ad vnum aliquid rediguntur: ex multis namque granis vnus panis efficitur, & ex multis racemis vinum confluit*, vt loquitur August. tract.26. in Ioan.& tractatu sequente explicat quænam sint illa homogenea,quæ fornax nostra congregat: *Manemus autem in illo, cùm sumus membra eius; vt autem simus membra eius vnitas compaginat, vt compaginet vnitas, quid facit nisi charitas*? Quomodo verò disgreget heterogenea, mortua nimirũ membra à viuis secernens, rursus his verbis edisserit: *Hæc dicuntur vt amemus vnitatem, & timeamus separationem. Nihil enim sic debet formidare Christianus, quàm separari à corpore Christi: si enim separatur à corpore Christi, non est membrum eius; si non est membrum eius, non vegetatur spiritu eius.* Vtrumque ignis Eucharistici effectum his verbis eleganter complexus est S. Dionysius l. de Eccles. hierar. c. 3. *Vnicum illud ac simplex, arcanumque Iesu Verbum diuinissimum, per assumptionem humanitatis nostræ, in compositionem simul & aspectum, sine vllâ sui immutatione, pro suâ bonitate benignitateque processit, nostrique secum viuificam communionem benignè excogitauit, ea quæ in nobis humilia sunt, diuinissimis suis vniens excellentiis, vt & nos ipsi tanquam membra corpori, per eiusdem immaculatæ ac diuinæ vitæ identitatem congruamus; ne corruptibilibus necati passionibus, diuinis istis sanissimisque mem-*

bris incongrui, vitæque incapaces exiſtamus.

3. Ne multa, quemadmodum in Ætna perpetuis famoſo incendiis, inextinguibilis ardet fornax, ſub illæſis cacuminis niuibus, ita ſub intactâ triticearum niue ſpecierum flagrat immenſæ charitatis fornax Seraphicorum ardorum inexhauſta ſcaturigo. Siquidem ibi flammata Chriſti præcordia tanto feruore exæſtuant, vt niſi per hiulcarum foramina cicatricum exundanti intus incendio via pateret, neceſſe foret ſacri corporis latera diſrumpi. In hac amoris fornace facile eſt nos in Chriſtum transformari, & deificari; vt deinceps illius vitâ viuamus cui intimè copulamur. Sicut enim ferrum in fornacem iniectum ita ignis qualitates poris imbibit, vt ipſo igne etiamnum acrius vrat: ſic & nos ita diuinæ fornacis igne penetrabimur, vt non ſolum Chriſtophori, verum & dij, vt ita loquar, efficiamur. *Qualis niueo ſub tegmine fornax!*

FONTES.

EMBLEMA XCVII.

PHIALA IORDANIS INSCRVTABILIS PROFVNDITATIS.

D*At Iordanis aquis fons inſcrutabilis ortum,*
Cui phialæ nomen forma rotunda dedit.
Nuſquam deprimitur, nec reſtagnante redundans
Vortice, ſe labiis continet ipſe ſuis.

Quanta per arcanos huc influit vnda meatus,
Tanta per occultas effluit inde vias.

APODOSIS.

Iure calix Domini est phiala inscrutabilis, intus
Ore sub angusto grandis abyssus inest.
Iugiter hinc manat cælestis gratia: quippe
Iugis in hanc supero defluit axe latex.
Quid sitiens mundi cisternam quæris hiulcam?
Est sedanda sitis fonte perennis aquæ.
Nullo exhauritur fons inscrutabilis haustu;
Cisterna arescet, iugiter ille fluet.

FONS EMBLEMATIS.

PHiala dicitur fons ex quo Iordanis fluuius, vt Iosephus & Hegesippus testantur, ducit originem; qui quidem situs est in regione Trachonitide, non longè à viâ qua à Cæsareâ Philippi, seu Paneade, inter Orientem & Austrũ, in Trachonitidẽ ascenditur; à qua ciuitate ad 120. stadiũ siue quindecim mille passibus distat. Propriè quidem à rotunditate phiala dicitur, rotæ speciem præferens. Est autem fons hic imperscrutabilis profunditatis, ac semper intra labra sua cohibet vndam, perpetuâ aquâ plenus, nec vnquam deficiens, nec vnquam exuberans; sed quãtum aquæ scaturigine iniicitur, tantum per abditos subterraneos meatus in Dan, siue Paneadem fontem Iordanis eiicit, atque transmittit. Multo tempore ignoratum fuit hoc esse Iordanis principium, quod tandẽ à Tetrarcha quodam Trachonitidis Philippo hac arte deprehensum est: Is namque missis in phialam paleis, inuenit eas apud Panium in fontem Dan redditas, vnde antea fluuius Iordanis nasci credebatur. Ita Nierem-

bergius lib. de miracul. Naturis terræ promissæ cap. 1.

INTERPRETATIO.

1. NOn abs re Tertull. de resur. carnis c. 16. carnem Domini terræ promissionis assimilat, his verbis: *Ipsam terram sanctam Iudaicum propriè solum reputant, carnem potius Domini interpretandam, quæ exinde in omnibus Christum indutis, sancta sit terra, verè sancta per incolatum Spiritus sancti, verè lacte & melle manans per suauitatem spei ipsius, verè Iudæa per* Dei *familiaritatem.* Nec enim ideo solum huic terræ comparatur, quòd sancta sit, aut lacte ac melle manet, aut Deo sit familiaris & affinis; sed quod in eâ sit phiala Iordanis inscrutabilis, diuinus, inquam, cruor Eucharistico cratere conclusus, cuius vndâ fidelium corda subterlabente, iugiter Ecclesiæ paradisus irrigatur, iuxta mentem Alberti M. dist. 3. tract. 1. c. 7. ita scribentis: *Fons delectationis est corpus Christi, & riui deriuati à fonte sunt quæ singulis viribus & potentiis, & membris dirigantur: & ad quæcumque non venit hoc nutrimentum pietatis, hæc arescunt, & marcescunt. Iste est fons de quo dicitur Gen. 2. fons ascendebat de terrâ, hoc est, de terreno corpore Domini in Sacramento, irrigans vniuersam superficiem* Paradisi. *Paradisus enim locus deliciarum est in nutrimentis Ecclesiæ, in quem locum iste fons delectationis influit, & omnia irrigat interiora animæ & corporis ad quæ deriuatur.* Nec mirum si corpus Domini pretioso manans sanguine cum Paradisæo fonte conferatur, cùm in eo omnis plenitudo Diuinitatis inhabitet, & ipsum Verbum Patris, verè fons sapientiæ in excelsis, cuius latices ad-

mirans S. Bernardus exclamat in fine ser. de paſſione: *O æternum, ſubſtantiale & inacceſſibile, clarum & dulce profluuium fontis abſconditi ab oculis omnium mortalium, cuius vnda ſine ortu, cuius profundum ſine fundo, cuius altum ſine termino, cuius amplitudo incircumſcrutabilis, cuius puritas imperturbabilis! Eructauit te cor Dei altiſſimi de ſuâ impenetrabili abyſſo, & de plenitudine tuâ nos omnes accepimus. Tu enim largiſſimè fons omnis boni, ſeptemplicis gratiæ pretioſum flumen de theſauris tuis emittis, cuius ſuaui dulcore huius noſtri maris, id eſt, noſtræ infirmitatis ſalſuginem mitigare dignaris. Flumen olei lætitiæ, flumen vini meraciſſimi, torrens voluptatis qua glorioſam ciuitatem Hieruſalem quæ ſurſum eſt, iugiter potas, & lætabundâ ebrietate facis æſtuare, cuiuſque deſiderabilibus guttis refocillari ſitibundæ fauces exulis populi tui iugiter à te expectant,* Domine.

2. Porrò ſi Chriſtus fons huiuſmodi ſit, cuius profundum ſine fundo, cuius altum ſine termino, cuius amplitudo incircumſcrutabilis; idem audacter aſſeruero de calice diuini ſanguinis, verè phialâ inſcrutabilis profunditatis, cuius liquor immensè diffunditur, cuius pretium infinitè extenditur, cuius incomprehenſibilis altitudo credenda ſit, non diſcutienda, cuius arcanas virtutes mirari liceat, non rimari. Cùm enim ad pleraque Dei opera, ſcrutabunda mentis noſtræ cogitatio peruenire nequeat, multo minus inſcrutabilia poterit Euchariſtiæ myſteria penetrare, aut Dominici ſanguinis fundum perſcrutari, ne ab immensâ abyſſo ſorbeatur, Hinc S. Ephrem lib. de naturâ Dei minimè ſcrutandâ, temerariam tanti Sacramenti ſcrutationem prohibet, & Chriſtianum ſic alloquitur: *Quid ſcrutaris inſcrutabilia? Si ita curios èrimaris, non iam fidelis vocaberis, ſed curioſus. Eſto fide-*

lis, atque innocens, particiꝑa immaculato corpori Domini tui, fide pleniſſimâ certus quod Agnum ipſum integrum comedis. Ignis immortalis ſunt myſteria Chriſti, noli temerè ea perſcrutari, ne in ipſorum perſcrutatione comburaris. Dicam ego ad propoſitum: phiala diuini ſanguinis inſcrutabilis eſt,non ſecus ac phiala Iordanis; noli temerè eam perſcrutari, ne in ipſius perſcrutatione ſubmergaris. Sicut enim fertur Ariſtoteles in ſcrutando multiplici Euripi acceſſu & receſſu periiſſe, cum hac voce: O abyſſe cum te capere nequeam, tu me cape; ita in huius inſcrutabilis phialæ curiosâ inueſtigatione, mens humana fidei bolide deſtituta naufragatur. Quorſum enim curioſius explores quî fieri poſſit, vt in admirabili hac phialâ, totus Chriſti cruor qui nunc in venis & arteriis glorioſi ipſius corporis fluit, ſub minimâ vini contineatur guttulâ, & ſub eadem non ſolum integrum corpus, & immortalis anima,ſed & perſona Verbi, totaque deliteſcat Diuinitas, immo & tota Trinitas? inſcrutabilia ſunt iſta, & planè inueſtigabilis huius phialæ profunditas, altitudo eius caret termino, profunditas fundo. *Fide percipe*, inquit Chryſol. ſer. 141. *quia ne minima quidem operum Dei aſſequi poteris ſine fide, dicente ſcripturâ, omnia opera eius in fide, pſal. 32. ſed tu hîc totum vis de ratione conſtare, vbi totum conſiſtit ex fide. Quod tamen non ſine ratione ſubſiſtit, ſed ratione Dei non tuâ, homo. Quid tam rationabile, niſi vt Deus quicquid voluerit poſſit? qui quod vult non poteſt, Deus non eſt.*

3. Nemo igitur mortalium præſumat ſine fidei bolide inſcrutabilem explorare phialam, nemo audeat huic horrendo ſcrutinio ſeſe propriis intricare conatibus, & importunus ſcrutator tremenda illius pertentare myſteria: at vltro & hu-

militer concedat Deum aliquid potuiſſe facere, quod ſe fateatur inueſtigare nō poſſe, quandoquidem in huiuſmodi pauendis arcanis, tota ratio facti ſit ipſa facientis omnipotentia. Quamuis enim fidei lumine poſſit nonnullas huius myſterij veritates vtcunque penetrare, caueat tamen ne ſe comprehendiſſe exiſtimet, aut fundum inueſtigabilis crateris exploraſſe. *Nemo enim*, ait S. Leo ſer. 9. de Nat. Dom. *ad cognitionem veritatis magis propinquat, quàm qui intelligit in rebus diuinis, etiamſi multum proficiat, ſemper ſibi ſupereſſe quod quærat. Nam qui ſe ad id in quod tendit, perueniſſe præſumit, non quæſita reperit, ſed in inquiſitione deficit.* Quemadmodum ergo ſcrutator phialæ Iordanis inani labore conſumitur, quòd ipſa ſit inſcrutabilis; ſic & qui ſcrutator eſt altitudinis Euchariſticæ, ab inſcrutabili cœleſtium arcanorum abſorbebitur voragine, non ſecus ac innumerabiles Sacramentarij, qui temerariè diuini calicis profunditatem explorantes lamentabili naufragio perierunt. Et vnde iſtud naufragium, niſi quia ſcrutari voluerunt inſcrutabilia, & prius intelligere, quàm credere? quare infidelitas intellectum clauſit, quem fides aperuiſſet. Abſit igitur vt diuini calicis profunditatem ſcrutari præſumam, cùm ſit *phiala inſcrutabilis.*

FLVVII.

EMBLEMA XCVIII.

ALPHÆVS SVBTER MARE FONTEM ARETHVSÆ CONVENIENS.

AMplexus Alphæe tuos Arethusa recusat;
Quid vis in refugæ Naïdis ire sinum?
Nonne vides ab amante maris te vortice amaro
Diuidi? an hunc obicem vi superare putas?

Forte per occultos succensus amore meatus
Ibis, amabilibus clamque frueris aquis?
Perge, dolos intermedium non sentiet æquor:
Si palam nequeas, clam frui amante licet.

APODOSIS.

Christe lates, niueoque libens inuolueris orbe;
Carne latente tuus se mage prodit amor.
Sic animæ diuinus amans vniris amanti,
Complexuque potes commodiore frui.
Nemo cicatricum radios, & fulgetra ferret,
Non vibrata tuis lumina luminibus.
Clam tete insinuas in pectus amabile: fodit
Hos tibi cuniculos ingeniosus amor.
Si latitas, magis hac vehemens amor arte patescit:
Nec patuisset amor, ni latuisset amans.

FONS EMBLEMATIS.

ALphæi & Arethusæ amores nemo nescit, qui vel quintum librum Metamorph. Ouidij, vel caput 21. lib. 8. mythologiæ Natalis Comitis legerit. Alphæus enim venationi deditus incidit in Arethusæ venantis amorem, quam cùm nimis vrgeret, ope Dianæ delata est in Ortygiam insulam, iuxta Syracusas; ibique in sui nominis fontem conuersa, sicut & Alphæus in sui nominis fluuium ob nimiam desiderij vehementiam; qui vel ipsum fontem magno licet maris Adriatici diuisum spatio subter mare delapsus conuenit, è Græciâ Syracusas vsque decurrens, & Arethusæ alueo impermixtas vndas immiscet. Scio Strabonem l. 6. Geographiæ multis aduersus Timæum Philosophum, & Pindarum verbis contendere, fieri non posse, vt Alphæus per cuniculos aquas suas subter mare in fontem

Arethusæ inuehat, quod os habeat palam in mare irrumpens, nec vllo telluris hiatu absorbeatur. verum & oppositum euincunt ea oraculi Delphici carmina:

Trinacriam supra medio iacet insula ponto,
Ortygiam dicunt, vbi cana fluenta refundit
Alphæus, Siculæ hinc Arethusæ & iungitur vndæ.

Et quòd constet peculiarem cursus huius fluminis esse naturam, vt modò sub terram sese occultet, modo è cauernis foras prodeat, idque sæpius, donec Adriaticum mare subterlapsus, in Ortygiâ insulâ fonti Arethusæ immisceatur, teste Nicanore l. 3. de fluminibus. Ex quo mirabili fontis & fluuij confluxu, orta est de amoribus Alphæi & Arethusæ fabula. Alphæus enim fluuius cum primum è Phylacæ Symbolisque emanauit, sese in agrum Tegeatarum abscondit, postea in Asæum erumpens cum aquâ Eurotæ communi alueo per spatium viginti stadiorum defertur; tum rursus in cuniculum quemdam ingressi delabuntur sub terram, donec erumpat Eurotas in agrum Laconicum. At Alphæus in fines Megalopolitanorum, inde verò Olympiam præterlabens prorumpit in Nauale Elæorum supra Cyllenem, mareque intrat Adriaticum. Fieri verò potest vt pars Alphæi, per cuniculos illos quibus absconditur, subter mare Arethusam conueniat. Breuiter Solinus c. 11. de Arethusâ & Alphæo verum est hactenus, quod conuenerunt fons, & amnis.

INTERPRETATIO.

1. CHristus Dominus antonomasticè sponsus triplici titulo nuncupætur, quod & humanæ naturæ in nuptiali virginalis vteri thalamo, quasi sponsæ charissimæ copulatus sit, & Ecclesiæ gentium

quasi coniugi, relictâ matre Synagogâ, adhæserit, & cuilibet animæ fideli amore coniugali in sacrâ synaxi societur. De prioribus huius incomparabilis sponsi nuptiis sic breuiter S. August. in Ps. 18. *In virginali vtero*, inquit, *Deus natura humana, tanquam sponsus sponsa copulatus est.* De secundis nuptiis fusè passim idem Doctor disserit, maximè l. de verâ innocentiâ c. 327. vbi exponens qua ratione legem matrimonialem Genes. c. 2. latam obseruauerit, ait: *Reliquit Christus Patrem, quia cum in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens: hoc est enim, reliquit Patrem, non quia deseruit & recessit à Patre, sed quia non in eâ formâ apparuit, qua æqualis est Patri. Reliquit autem & matrem relinquendo Synagogam Iudæorum, de qua secundùm carnem natus est, inhærendo Ecclesiæ, quam ex omnibus gentibus congregauit.* Vbinam verò huius castissimi matrimonij consummatio facta est, nisi in cruce, quum præ nimio amore languidus, & præ vehementi dolore moribundus, in hanc vocem erupit: *Consummatum est*? hinc August. eiusdem lib. c. sequenti subnectit: *Dormit Adam, vt fiat Eua: moritur Christus, vt fiat Ecclesia. Dormienti Adam fit Eua de latere: mortuo Christo, lanceâ percutitur latus, vt profluant Sacramenta, quibus formetur Ecclesia.* De posterioribus eiusdem sponsi cum animâ fideli nuptiis iterum ita disserit idem Pater ser. 6. de verbis Domini: *Concupiuit sponsus vester animam quam fecit: quoniam vt pulchram faceret, fœdam adamauit: pro infideli & fœdâ sanguinem fudit, fidelem ac pulchram reddidit, dona sua in te amauit. Quid enim sponso tuo contulisti? quid in dotem in priore patre, & priore populo accepistis? Nonne luxuriam & pannos peccatorum? abiecit pannos tuos, discidit cilicium tuum, miser-*

tus eſt vt ornaret, ornauit vt amaret.

2. Priores nuptias celebrauit Dei filius in vtero Virginis,ex eodem Auguſt. tract. 1. in epiſt. Ioan. *In vtero virginali, velut in ſponſi thalamo coniuncti ſunt duo ſponſus & ſponſa; ſponſus Verbum, caro ſponſa.* Secundas in thalamo crucis,iuxta eumdem l. de Symbolo ad catechum. c.6. *Aſcendat ſponſus noſter thalami ſui lectum, id eſt, crucem, dormiat moriendo, aperiatur latus eius, & Eccleſia prodeat Virgo; vt quomodo Eua facta eſt ex latere Adæ dormientis, ita etiam Eccleſia formetur ex latere Chriſti in cruce pendentis.* Poſteriores quotidie celebrat in Sacramento altaris, verè nuptiali thalamo animæ fidelis, quam his idcirco verbis compellat idem Auguſt.to.9.tract.de quarta feria c. 6. *Tu anima Chriſtiana, quæ aſcenſura es ex ſacratiſſimo fonte, rubore atque decore perfuſa, nimis ſpecioſa, & nimis candida, ſerua decorem tuum; agnoſce quid fueris, & quid eris, vide ne deſeras menſam ſponſi tui. Vt pulchra permaneas, carnem eius quotidie manducabis; vt vitam æternam habeas, ſanguinem eius potabis. Vide ne deſeras hanc menſam.* Nempe fidelem animam ſalutari lauacro emaculatam hortatur, vt in nuptiali Euchariſtiæ thalamo quotidie ſponſi corpori, caſto copuletur amplexu, nec floridum illum lectulum deſerat, vbi cœleſtibus inter amantis oſcula potiri poſſit deliciis.In prioribus nuptiis virginis Dei Patris virgo filius virginem duxit, videlicet humanitatem Spiritus ſancti obumbratione virginaliter formatam, de virginali Mariæ ſanguine materiatam, nullâ peccati labe, nullâ libidine violatam. *Quod enim* inquit Auguſt.l. 2. de pecc. meritis c. 24. *carnis ſuſcepit, id profecto ſuſcipiendo mundauit. Ideo Virginem matrem non lege carnis peccati, id eſt, non concupiſcentiæ carnalis motu concipientem quam elegerat,*

creauit, de qua crearetur elegit. In poſterioribus nuptiis, de meretricibus virgines fecit, vt virgo cum virginibus nuberet. Quòd enim Eccleſia gentium meretrix, extiterit antequã Chriſto nuberet, docet idem Auguſt. ſer.119. de tempore: *Magna eſt ſponſo & ſingularis dignatio, meretricem Eccleſiam inuenit, virginem fecit. Quia meretrix fuit non debet negare, ne obliuiſcatur miſericordiam liberantis. Quomodo non erat meretrix, quando poſt idola & dæmonia fornicabatur? Et venit, & virginem fecit. In fide virgo eſt; in carne paucas habet virgines ſanctimoniales; in fide omnes virgines debet habere & fœminas, & viros. Nam vultis noſſe quàm virgo ſit? Apoſtolum Paulum audite amicum ſponſi, audite Zelantem ſponſo non ſibi: Aptaui vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto. Virgo ergo eſt Eccleſia, virgo eſt, virgo ſit; caueat ſeductorem, ne inueniat corruptorem. Dicturus es forte, ſi virgo eſt, quomodo parit filios? Aut ſi non parit filios, quomodo dedimus nomina noſtra, vt de eius viſceribus naſceremur? Reſpondeo, & virgo eſt, & parit, Mariam imitatur quæ Dominum peperit.* Quòd ſi meretrix extitit Eccleſia, ergo & animæ ex quibus ipſa coaleſcit, quod in Adamo præuaricante ſeſe Dæmoni proſtituerint, & à Deo legitimo ſponſo recedentes fornicatæ ſint. Sed quas meretrices inuenit, per baptiſmum virgines fecit, eaſque deinceps proprio corpore & ſanguine dotauit, vt ſponſis virginibus virgo ſponſus in æternum adhęreret.

3. Porrò in his diuinis & regalibus nuptiis latebras ambiuit Dei filius, vt ſuis facilius & ſtrictius copularetur amantibus, atque vt de prioribus taceam, in quibus Diuinitatem ſuam humanitatis aſſumptæ velamine contexit, ne mortalium oculos intolerabili gloriæ fulgore perſtringeret: conſtat in poſteriobus ita Diuinitatem & humanitatem ſuam

Sacramentalibus operuiſſe Symbolis, vt vtriuſque tremenda maieſtas planè deliteſcat. Iure quidem; quis enim vel ſolius humanitatis, glorioſique corporis ineffabile iubar, inconniuenti palpebrâ ſuſtineret, niſi intermediâ ſpecierum nebulâ radiorum obtunderetur acies? quis regum regem maximum vili pectoris tugurio ſecurus exciperet, niſi exutâ gloriæ fulgurante purpura, noſtræ pannos indueret egeſtatis, & in altaris Sacramento, vbi diuitias omnes ſui erga nos amoris effudit, ſtupendæ trophæum erigeret humilitatis? ſanè niſi ſub accidentium velo deliteſceret incredibilis ſponſi claritas, nunquam ipſius erga ſponſam tantopere pateſceret charitas, nec tam arcta inter amantes intercederet affinitas. Latet igitur de induſtriâ, vt ſponſæ tantum ſuis latebris inſpiret amorem, quantum olim ſuis fulgetris incuſſerat horrorem. Siquidem Exodi 19. & 20. cùm in apicem montis Sinaï magnifico deſcendiſſet apparatu, terribilis buccinæ ſonitus, horrificus vocum fragor, & erumpens quaſi ex ſuccenſa fornace flammeus vortex multâ permixtus caligine, tanto filios Iſraël pauore concuſſit, vt crebris præſentis numinis perſtricti fulguribus, procul à montis fumantis radicibus recederent, clamitantes: *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur*: quòd ad tantos fulgores imbecillis eorum pupilla conniueret. Nec dubium eſt, quin maiori nunc percelleremur formidine, ſi noſtris in ſacrariis maieſtatis ſuæ pompam omnem explicaret; vnde vt fidelem animam vti ſponſam dilectiſſimam ſuos alliceret in amplexus, & coniugalem fiduciam eidem inſpiraret, radiantem vultum in Sacramento operuit, iubar abſcondit latebras affectauit, haud neſcius amorem & ma-

ieſtatem

ieſtatem vix in vnâ ſede diu commorari poſſe; quidni igitur amet, eum, qui ne plus formidaretur, quàm amaretur, innatæ ſibi gloriæ inſignia exuit? Quidni præamantem ſponſum redamet? quandoquidem teſte Auguſtino l. de catechizandis rudibus c. 4. *Nulla maior eſt ad amorem inuitatio, quàm praeuenire amantem, & nimis durus eſt animus, qui ſi dilectionem nolebat impendere, nolit rependere.* Amet ergo amabilem ſponſum, qui ſub ſpeciebus Euchariſticis *latet vt melius iungatur amanti.*

GEMMÆ.

EMBLEMA XCIX.

GLOBVS GEMMEVS IN VARIOS LAPIDES PRETIOSOS DISSILIENS.

Le monde n'a rien dans son rond
Plus beau que ce globe fecond.

99

GEmmeus ecce globus, ſolis pulcherrima proles,
E gemitu erumpit parturientis humi.
Sub terræ latebris quum iam maturuit, vltrò
Subſiliens matris prodit hiante ſinu.

Grandine gemmarum pretiosum soluitur ouum;
Eximiásque operit quas premit intus opes.
Ad gemitum gemmis inhians celer aduolat Indus,
Et radiosa legens frustula, diues abit.

APODOSIS.

Sub sacris latitat globus excellentior vmbris,
Quo nihil immensus rarius orbis habet.
Quanta coarctatur gemmarum copia stricto
Limite! quale iubar, quantaque gaza poli!
Virtutum grauidus gemmis, quot frustula spargit,
Chrysolithos totidem, sardonichasque vomit.
Delitet in nitidi fragmento quolibet orbis,
Tota Trias, totus Christus, & alma caro.
Nonne Trias adamas adamabilis omnia supra?
Non splendens Iesus, vnio, onyxque caro?
Accurras quicunque cupis ditescere, gemmas
Virtutum omnigenas conferet iste globus.
Nec, nisi dissiliat poterit ditare; dolore
Cor tibi dissiliat, dissilietque globus.

FONS EMBLEMATIS.

TErrestres quosdam globos (quos coccos vocant) terra parit in occidentali Indiâ; ego dixerim illos oua solis: creantur sub terra, ad statum tempus maturescunt; tunc edito ingenti strepitu disrumpitur terrâ, & globus subsiliens, spargens in ipsâ fractione varias gemmas, quibus infectus delitebat, amethystos, topazios, & alios laoides crystallinos. Notus iam Indis gemitus ille parturientis humi, statim quærunt, quâ sonus venerat, grandinem pretiosam. Ita Nierembergius lib. 16. Natur. c. 1.

INTERPRETATIO.

1. GLobus gemmeus adorabilis Iesus orbiculari conclusus hostiâ, cuius gloriosi corporis quot partes, tot censentur adamantes; cuius pretiosi sanguinis quot guttæ, tot gemmæ; cuius beatæ humanitatis quot radij, totidem chrysoliti. Globus iste ab æquis rerum ponderatoribus supra omnes vtriusque Indiæ diuitias æstimatur, quoniam non est digna ponderatio auri & argenti in comparatione illius; ab iniquis verò & infidelibus vulgo despicitur, nec pro merito suspicitur, quoniam non fidei, sed carnis oculo conspicitur, cum nihilominus solâ fide pretium eius agnoscatur. Omnis gloria eius ab intus, vnde à piis fidelibus, pro dignitate ponderatur, quod illius dignitas fidei lumine penetretur. Ita verò inæstimabilibus gemmis infertus est intus, vt quolibet illius frustulo omnes vnà diuitiæ delitescant. Verè siquidem cecinit Doctor Angelicus in Eucharistica prosâ:

Fracto demum Sacramento,
Ne vacilles, sed memento
Tantum esse sub fragmento,
Quantum toto tegitur.

2. Quis autem gemmas, quibus grauidus est, explicet? nũquid triangularis adamas, sanctissima Trinitas? nunquid incomparabilis margarita Diuinitas, cuius pretiosa frustula, gloriosa sint attributa? Nunquid beata Saluatoris anima gloriæ lumine perfusa, & beatificæ charitatis ardore succensa, carbunculus est flammeum iubar anhelans? an non eius venerandum caput & corpus tot rutilat sardonicibus, quot spinarum, verberum, clauorumque cicatricibus? An non diuini cruoris stillulæ, toti-

dem non maris Erythræi, ſed Empyrei gemmulæ? neque tamen gemmeus Euchariſtiæ globus omnes promiſcuè locupletat, quia nemo illius fruitione diteſcit, niſi cum diſſilit; iis autem ſolummodo diſſilit, quibus corda verè dolore contrita, præ nimio charitatis æſtu diſſiliunt. Illo verò in pretioſa diſſiliente fruſtula, nullus eſt qui non breui euadat opulentus, niſi forſan in iis colligendis nimium extiterit lentus: cuius enim amor prorſus eſt violentus, illico de ſparſarum collectione gemmarum efficitur opulentus. Nonne de illius fruſtulo, hoc eſt de ſacratiſſimæ hoſtiæ fragmento, ſupra modum ditatus eſt Seraphicus Doctor, innumerabiles in eo margaritas adeptus? Proinde minimè deinceps opus eſt Indias peruagari, aut terrarum orbem circuire ad varias vtriuſque ſolis opes comparandas, quandoquidem vnicus Euchariſtiæ globus cuilibet obuius excellentiores cœli gazas anguſto ſinu coërceat. *Hoc nil orbis habet pretioſius orbe.*

AROMATA.
EMBLEMA CENTESIMVM.
STACTE MYRRHÆ CORTICE SPONTE FLVENS, PRETIOSIOR.

Celle qui sort sans violence
Sur l'autre emporte l'excellence.

100

MYrrha perexiguis hirsuta arbuscula spinis,
Corticis incisi vulnere sudat opes.
Inter aromaticos Stacte pretiosa liquores
Non violenta adamat vulnera, sponte fluit.

Suauius hac lacrymâ condita cadauera ſpirant;
Vel minimas ſordes purus abhorret odor.

APODOSIS.

Myrrha Redemptoris corpus; ſpontanea ſtacte eſt
Diuini calicis fuſus amore liquor.
Dulcius emanans ſanguis ſine vulnere fragrat;
Aptior hæc noſtris gutta medela malis.
Quas furor hoſtilis lacrymas expreßit hiulco
Cortice, non tanti duco, nec inde linor.
Horrorem incutiunt virgæ, crux, lancea, claui;
Quo ſpumant calices gratior ille cruor.
Ecquid inhorreſcis crebros ad ſanguinis hauſtus,
Quem tibi manantem ſponte propinat amor?

FONS EMBLEMATIS.

IN Arabiæ ſaltibus myrrha prouenit, cuius radices, vt vitium, raſtris proficiunt, ablaqueationibus gaudent, nudatæ pinguiore fluunt lacrymâ: ſponte manans pretioſior ex eâ ſudor eſt, elicitus corticis vulnere vilior iudicatur. Cortex in vertiginem flexus, & ſpinis hiſpidus, folium oliuæ ſimile. Ita Solinus c. 36. ſequutus magiſtrum Plinium l. 12. c. 15. de myrrhæ arbuſculis ita diſſerentem: Inciduntur bis & ipſæ, iiſdemque temporibus (id eſt ſicut thuriferæ arbores, quæ æſtate & hyeme inciduntur ad autumni, veriſque vindemiam) ſed à radice vſque ad ramos, qui valent. Sudant autem ſponte, priuſquam incidantur, ſtacten dictam, cui nulla præfertur.

INTERPRETATIO.

1. VT Stacte, quam myrrha ſponte ſuâ, priuſquam incidatur, exudat, huic præfertur la-

crymæ, quam violenta corticis ſciſſura elicit: Ita plane cruor Dominicus qui ſponte ſuâ, feruenti diuinæ charitatis æſtu, in Euchariſticum calicem effluxit, ſuauior ab Eccleſiâ iudicatur, eo, quem verberum, ſpinarum, clauorumque cuſpides, ex inciſo myrrhæ noſtræ myſticæ cortice violenter elicuere. Prior cruoris effuſio in epulo, deliciis affluit, quia ſpontanea; poſterior in patibulo horreſcit ſuppliciis, quia violenta. Sponte in Euchariſticâ cœnâ ſanguinis ſui ſtacten ſudauit, Diuini amoris auſtro aromaticum propriæ humanitatis hortum perflante, ſuaui tepidoque flabello: violenter in Caluariæ lanienâ turbidum è ſciſſuris aroma profudit, ſæuiente Iudaici furoris Aquilone. Porro vt amoris auſter, furoris aquilone iucundior; ita prorſus ſpontanea Euchariſtiæ ſtacte, violento Caluariæ aromate videtur Eccleſiæ gratior, ſuauior, & fragrantior. Hinc amabilis ſponſa Cant. 4. 16. optat hoſtilis furoris Aquilonem ſurgere & abire longius; diuini verò amoris auſtrum hortum ſuum iugiter perflare, vt ſponte fluat diuini ſanguinis aroma: *Surge Aquilo, & veni Auſter, perfla hortum meum, & fluent aromata.* Violentæ igitur cruoris effuſionis Author furor Iudaicus, ſpontaneæ amor Chriſti infinitus, quo ſuos in finem dilexit: in hoc enim vehementiam ſui erga nos amoris oſtendit, quòd antequam clauis corpus eius incideretur; ſponte ſuâ cruorem effudit. Audi Chryſoſtomum ho. 24. in 1. ad Corinth. *Non tantum ſanguinem effudit, ſed nos eius participes effecit. Quid hoc admirabilius? dic quæſo? quid amabilius? hoc & amantes faciunt, cum amatos intuentur alienorum cupiditate allectos, propriis elargitis ſuadent, vt ab illis abſtineant: ſed amantes quidem in pecuniis, veſtibus, poſſeſſionibus hanc oſtendunt cupiditatem, in*

proprio sanguine nemo vnquam. Christus autem & in hoc curam & vehementem in nos dilectionem ostendit. Inenarrabilis enim amoris argumentum exhibuit, dum nulla vi, sed sponte cruoris stacten exudans, eamdem nobis ad bibendum propinauit.

2. At, inquis, nonne eadem myrrhæ arbuscula in monte Sion, & Golgotha plantata? nonne idem Iesus in epulo, & in patibulo? nonne vtrobique idem aromaticus liquor? idem omnino cruor? quî fit igitur, vt sponte fluens sit suauior & pretiosior? Reuera quamuis idem planè sit sanguis, quo sacri spumant calices, & quo Golgothici rubent silices, eiusdemque valoris & pretij, nimirũ infiniti, ab eadem Verbi personâ necessario fluxu deriuati, gratiorem tamen fragrantiam exhalat sponte stillatus in Eucharistiâ, quam violenter elicitus in Caluariâ. Quippe liquor iste alioquin purissimus & suaueolens, quandam, vt ita loquar, graueolentiam ex funestis passionis Dominicæ circunstantiis, ex Iudæorum liuore, gentium furore, Sacerdotum blasphemiis conuitiisque, quasi quibusdam admixtis fæcibus contraxerat, adeo vt luto permixtus, equorumque ac carnificum pedibus proculcatus non mediocrem haurire cupientibus horrorem ingeneraret. At verò qui sponte, nullo prius inflicto vulnere, de venis arteriisque Domini manauit, longè purior, ac defæcacior, ac proinde suauior ac fragrantior extitit, quòd solius amoris iaculo fuerit elicitus, non de lacero, saucio, & semianimi corpore, sed viuido, & vegeto, & paradisæum suffitum exhalante. Siquidem Christi cruor in Eucharisticâ cœnâ quasi botrus Cypri in vineis Engaddi, non torculari crucis expressus, non vindemiatoris pede protritus, sed præ nimia musti copiâ sponte dis-

ruptus, pretiosum calicem, quo deinceps animæ fideles inebriarentur, impleuit, cuius potus in posterum non horrori foret, sed honori; iuxta illud Eccles. 24. 23. *Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis.* Hoc est, interprete D. Thoma opusc. 58. *vinum honoris ortum de flore vitis est sanguis Christi pretiosus, natus de virginitate. Multum itaque commendat sanguinis Christi pretiositatem & nobilitatem, quod à nullâ, vt alius sanguis, corruptione, sed à virginali flore sumpsit exordium.*

3. Equidem vt humanum sanguinem in propriâ specie de vulnere recenti manantē exsugere barbarum prorsus & inhumanum est: quod prima fronte videatur horribilius sanguinem auidis labris haurire, quàm fundere: Ita sanguinem Domini verè diuinum & humanum sub alienâ vini specie bibere non solum humanum est, sed etiam diuinum. Nemo sine horrore dominicum cruorem è latis profundisque manuum, pedumque vulneribus fluentem bibere posset, quem nunc summâ cum voluptate è pretioso calice distillatum bibit. Vnde hoc, nisi quia violenter in cruce promanat, sponte autem ex Eucharistico calice distillat nullis fæcibus turbidus, sed limpidus, proindeque magis ad potũ idoneus? Fuerit igitur violenter effusus humanæ redemptionis pretium, at non nisi sponte stillatus potuit Ecclesiæ sitientis esse poculum. Apposité B. Laurentius Iustinianus ser. de Euchar. *Semel pro te datum est pretium, sed quotidie consecratur poculum, tibique apponitur, vt bibas. Bibas, inquam, vt inebrieris, non vino in quo est luxuria, sed amore, sed exultatione, sed iubilo. Inebriat profectò calix iste sanguis Domini, ex toto corde diligentem alienat à se, & copulat Christo quem sumit. Ipsum Dominum audi per Prophetam dicentem: Et calix*

meus inebrians quàm præclarus est. Fœcundum namque sapientiâ, fœcundum virtutibus, moribus redimitum & sanctitate conspicuum reddit cum dilectione bibentem. Certè B. Magdalena crucifixos dilectissimi magistri pedes amanter osculans, nunquam de lambendo illius calido fumantique sanguine cogitauit: quippe nouerat tunc illum dari in pretium, non ad potum. Eumdem verò postmodum ab Apostolis sibi propinatum ingenti cum delectatione auidissimè bibit, vtpote limpidiorem, fragrantiorem, suauiorem. Quis enim ineffabiles explicet delicias quibus fideles animæ nectareo calice madidæ perfunduntur, quibus bibere sit viuere, mori verò à potu abstinere? Hinc B. Maria Oegniacensis, vt refert Iacobus de Vitriaco, *nonnunquam cùm sitim vitalis sanguinis Domini diutius ferre non posset, post Missarum solemnia, petebat sibi copiam fieri, vel nudi calicis in altari diu conspiciendi.* Nimirum vt illius aspectu sitientis, desiderantis, anhelantis ardor vtcunque temperaretur. Cœlestis enim epuli nectar, & beatæ immortalitatis ambrosiam redolet calix Eucharisticus, & supra omnia regum pocula sapit vel minima aromatici liquoris guttula, vtpote non vi, sed sponte, solius amoris vulnere, qua stacte, de myrrhæ nostræ cortice deflua: *præcellit quæ sponte fluit.*

FINIS CENTVRIÆ prima Emblematum.

Si quid in hoc primo Orphei Eucharistici volumine humana deliquit infirmitas, S. Matris Ecclesiæ Romanæ correctioni lubens subiicio. Si quid laude dignum Deus absconditus suggessit, eidem vltro consecro.

Soli Deo honor & gloria.

COPIE DV PRIVILEGE du Roy.

LOVYS par la Grace de Dieu Roy de France,& de Nauarre,A nos Amez& Feaux Conseillers les Gens tenans nos Cours de Parlemens, Maistres des Requestes ordinaires de nostre Hostel ,Baillifs, Senechaux, Preuosts, leus Lieutenants, & à tous nos Iusticiers, & Officiers qu'il appartiendra, SALVT. Nostre bien-aymé Frere AVGVSTIN CHESNEAV, Professeur en Theologie, Religieux Augustin de la Communauté de Bourges,Prouince S.Guillaume, Visiteur & Prieur des Augustins reformez de Poictiers de la mesme Prouince & Communauté, Nous a fait remonstrer qu'il a composé vn Liure latin intitulé *Orpheus Eucharisticus, siue Deus absconditus Humanitatis illecebris illustriores mundi partes ad se pertrahens, vltroneas arcana maiestatis adoratrices.* Diuisé en plusieurs Tomes,chacun contenant cent Emblemes historiques, en tailles douces, expliquées en vers & proses latines, à la gloire du Tressaint Sacrement de l'Autel, duquel ouurage les tailles douces peuuent estre separez. Mais craignant qu'apres le trauail de plusieurs années, & grands frais employez, tant pour les desseins noueaux, & graueure desdites tailles douces, que l'impression du Liure, quelques vns ne voulussent entreprendre de faire imprimer ledit Liure, & coppier lesdites tailles douces, pour les vendre auec ledit Liure, ou separement,ou mesme par intelligence qu'ils auroient auec les estrangers, leur faire imprimer ledit Liure, & coppier lesdites

tailles douces, pour en faire en suitte le debit dans nostre Royaume, ce qui tourneroit au grand preiudice de l'exposant, s'il n'y estoit pourueu de nos lettres necessaires, humblement requerant icelles. A ces causes desirant bien fauorablement traicter ledit exposant, luy auons permis & octroyé, permettons & octroyons, de grace speciale, par ces presentes, de faire imprimer lesdits ouurages en plusieurs Tomes, & grauer lesdites tailles douces, par tels Imprimeurs, Libraires, & Graueurs que bon luy semblera, en tels Volumes, characteres, & tant de fois que bon luy semblera, comme aussi de traduire, ou faire traduire en langue Françoise lesdits ouurages, durant le temps & espace de dix ans à commencer du iour que chacun Volume sera acheué d'imprimer. Deffendons à tous Imprimeurs, Libraires, & Graueurs, & autres persõnes de quelque qualité qu'ils soient, d'imprimer, grauer ou faire Imprimer & grauer vendre & distribuer d'autre impressiõ & graueure, que de celle de l'Impr. & Graueur, ausquels ledit exposant aura transporté ledit Priuilege. Cõme aussi de debiter lesdits ouurages, & tailles douces imprimées ou copies par les estrãgers, par toutes les terres & seigneuries de nostre obeyssance, sans le consentement dudit exposant, ou de ceux ayant charge de luy, sur peine de confiscation des Exemplaires, & de trois mil liures d'amende, le tiers à nous, vn tiers aux pauures enfermez, & l'autre tiers audit exposant, & de tous despens dõmages, & interests enuers luy, à la charge d'en mettre trois exemplaires, à sçauoir deux en nostre Bibliotheque à present gardée au Cõuent des Cordeliers, en nostre ville de Paris, & le troisiesme en celle de nostre cher & feal le sieur Se-

guier, Chancelier de France, auant que les expo-ser en vente, à peine de nullité des presentes. Si vous mandons que tout le contenu en ces presentes vous fassiez souffrir, vser & jouïr pleinement & paisiblement ledit exposant, & ceux qui auront pouuoir de luy, sans souffrir qu'il leur soit fait, ou dōné aucun trouble, ou empeschemēt. Mandons au premier nostre Huissier ou Sergent sur ce requis de faire pour l'executiō desdites presentes tous actes, saisies, & exploits necessaires, sans demander autre permission, nonobstant oppositions, ou appellations quelconques, clameur de Haro, Charte Normande, & autres lettres à ce contraires. Voulons qu'en mettant au commencement ou à la fin vne coppie des presentes, ou extraict d'icelles, elles soient tenuës pour deuëment signifiées. Car tel est nostre plaisir. Donné à Paris le vingt-huictiesme jour d'Aoust, l'an de Grace mille six cent cinquante six, & de nostre regne le quatorziesme, signé par le Roy en son Conseil Ceberet, & scellé du grand Sceau de cire jaune à simple queuë.

Ledit R. P. Chesneau a traicté dudit Priuilege auec Florentin Lambert Marchand Libraire à Paris, comme il apert par acte passé pardeuant Notaires le 30. Aoust 1656.

Registré sur le Liure de la Communauté le 20. Fevrier 1657. conformement à l'Arrest du Parlement du dix-neufiesme Auril 1653. à condition que le present Priuilege sera transporté à vn Marchand Libraire ou Maistre Imprimeur.

BALLARD Scindic.

APPROBATIO LECTORUM in sacra Theologia ex Ordine S. P. Augustini.

NOs infrascripti sacræ Theologiæ Lectores Communitatis Bituricensis Ord.Erem.Sancti P. Augustini, fidem facimus, Nos de mandato Reuerendi admodum P. Theophili Daguindeau, eiusdem Communitatis, & Ordinis Prouincialis, librum perlegisse, cui titulus est *Orpheus Eucharisticus, &c.* à R. P. Augustino Chesneau, Priore Pictauiensi, ac Prouinciæ nostræ Visitatore compositum, in quo nihil quod fidei orthodoxæ, aut bonis moribus aduersatur reperimus; ac proinde prælo mandari posse in bonum publicum censemus, in quorum fidem subsignauimus, datum Pictauij die prima Nouembris anni *1656.*

F. SIMEON LE PAGE
Lector sacræ Theologiæ.

F. A. PROVST Eremita Augustinianus & Lector in sacra Theologia.

APPROBATIO R. ADMODUM P. Prouincialis eiusdem Ordinis.

NOs Frater Theophilus Daguindeau, Augustinensium Prouinciæ sancti Guillelmi, aliàs Communitatis Bituricensis Prior Prouincialis, visa attestatione Patrum Theologorum, quibus examen commisimus Libri, cui Titulus, *Orpheus Eu-*

charisticus, &c. editi à R. P. Augustino Chesneau, Conuentus nostri Pictauiensis Priore, & Prouinciæ nostræ Visitatore, libenter annuimus vt prodeat in lucem, & typis mandetur: datum in Conuentu nostro Barroducæo die 14. Februarij 1657.

F. THEOPHILVS DAGVINDEAV
Prouincialis.

APPROBATIO DOCTORVM in sacra Theologia ex alma Facultate Parisiensi.

NOs infrascripti sacræ Theologiæ in Facultate Parisiensi Doctores, vidimus & legimus librum, cui Titulus est, *Orpheus Eucharisticus siue Deus Absconditus, &c. Tomus primus.* Authore P. Augustino Chesneau Victreensi, Communitatis Bituricensis Ordinis Eremitarũ sancti Augustini sacræ Theologiæ Lectore, quem luce dignissimum iudicauimus, vt qui eruditione & pietate plenus, & ad venerandũ, colendumque Sanctæ Eucharistiæ Sacramentum Lectoribus vtilis. In cuius rei fidem subscripsimus, die 1. Martij 1657.

L. BAIL.
I. DVMETS Doct. Sorbon.

SERIES EMBLEMATVM

FMBLEMA PROOEMIALE.

Humana sacra.

Humana profana.

Aues.

Quadrupedes.

Pisces.

Serpentes.

Insecta.

Zoophyta.

Arbores.

Flores.

Plantæ.

Fructus.

INDEX RERVM.

QVÆ hîc subijcitur posterior tabella, de thesauro Dei absconditi, compendio quodam diuitias profert. Quibus vt fruatur candidus Lector, quæ sequuntur notet & aduertat. 1. Hîc non esse obseruandos paginarum numeros, vt in priori Indice, sed Emblematum ordinem sequendum cum suis numeris. 2. Vocabula quædam sic breuiata, vt E. significet Emblema. M. metrum seu poësim. F. fontem seu ea quæ in fonte iacent. I. interpretationem; quæ littera, si sola reperiatur, designat ea quæ requiris, per totam interpretationem sparsa esse. Item numeros post Stellulam additos pertinere ad interpretationem Emblematis proximè notati. Denique vbi habetur E. per totum, recurrendum esse ad longiorem titulum in præcedenti indice positũ, & tunc per totum Emblema tam proprietates rei quæ inuestigatur, quàm allegoriam & historiam explicari. Idem per proportionem iudicandum de oratione panegyrica designatâ per has literas Pan. & Præfatione per istas Præf. additis numeris conuenientibus.

A.

Accipiter.

Adamus.

Ætna.

Agnus.

Album.

Alimentum.

Amicitia, amor.

Angeli.

C

Cæcus.

Calix Euchariſticus.

Caro.

Chriſtus.

Christus in Eucharistia.

E.

Eucharistiæ dignitas.

Euchariſtiæ productio.

Euchariſtiæ ſuſceptio, & diſpoſitio ad illam.

Domus

Frequens Euchar. Suſceptio.

Peccata in Euchariſtiam.

e

Mira & Prodigia per Euchariſtiam.

Euchar. effectus.

Ritus ad Euchar. pertinentes.

Exercitus.

F.

Filius.

Formicæ.

Genuensis Ecclesia.

Globus

Granadilla Indica.

H.

Hæretici.

Maria Deipara.

Miſſa.

Mors.

Nix.

Orpheus.

P.

Peccator. Peccatum.

Pinna.

Purpura.

R.

Serpens.

Seruitus.

Species Euchar.

Spongia.

Triumphus.

Velum

Vestis

Viperæ.

Virginitas.

Vitis

Vulnera

FINIS.

ERRATA TYPOGRAPHICA CORRIGE, *legendo vt sequitur.*

PAgina 19. linea 21. lege suauius. pag. 26. lin. 14. Eucharistiam. pag. 39. lin. 17. quam de. pag. 42. lin. 8. S. Laur. lin. 16. Rhetorica pag. 56. lin. 1. quod acceperant. pag. 61. lin. 6. pelliciens. pag. 62. lin 1. abruptis. pag. 65. lin. 21. nihil 69. lin. 10. præfatione. pag. 7. lin 20 quid. pag. 81. lin. 22. Isidorum. pag. 87. lin. vlt. emundet. pag. 91 lin. 9. eumque. pag. 99. lin. 6. primogenæ lin. 12. agunt. pag. 103. lin. 16 profanati 108. lin. 8. vindictam pag. 109. lin. 22. prodebitoris. pag. 134. lin. antep. auream. pag. 137. lin. 28 veluti. pag. 140. lin. 18. Ierosolymam. 146. lin. 16. est. 1 8. lin. giacrilegis 161. lin. 20. fine macula. lin. sequenti; filius, luxuriosi sumunt. pag. 165. lin. 1. transiecit. pag. 179. lin. 14. ita totam. lin. 27. exanimis pag. 188 lin. 22. gaudet ali. 189. lin. 20. videas. pag. 194. lin. 20. in hunc modum lin. 24. deinceps ab. 196. lin. 16. synaxi. pag. 204. lin. 1. ad mortem properare. pag. 205. lin. 5. quâ per peccatum. pag. 209. lin antepen. aucupio. pag. 213. lin 3. aureis. pag. 236. lin. 7. huiusmodi. pag. 24. lin. 6. sic. D. pag. 260. lin. 21. populi. pag. 262. lin. 13 edoceret. 275. lin. 19. Nouergia. 285. lin. 2. cibusque 281. lin. 1. quietam. pag. 298. curat Sanguinis, pag. 299. lin. vlt. collyrii. pag. 304. lin. 6. igneus alget amor 5. pag. 309. lin. 16. aperire. pag. 316. lin. 20. vnde. pag. 334 lin. 2. angustis. pag. 349. lin. 7. Quid. lin. 21. quisque. pag. 350. lin. 16. quàm pag. 352. lin. 8. fragrantis pag. 360. lin. 31. audiuimus pag. 366. lin. 29. calcant. 368. lin. 5 exinaniens pag. 385. in fine, querimonia. pag. 388. lin. 11. Felices. ibid. culpæ. pag. 401. paulò ante finem, pectus. pag. 402 lin. 28. eligis. pag. 407. lin. 4. perdere. pag. 425. lin. 8. effigie pag. 433. paulò ante finem coloribus. pag. 463. lin. 11. sustentare. lin. pen. græcam. 467. lin. 15. *ichthus* pag. 470. lin. 23. à colluuione. pag. 481. in 1. versu expugnata. pag. 482. lin. 3. vitæ. pag. 494. lin. 10. lenita em. pag. 495. lin pen. nisi pag. 502. lin 9. aliâque. pag. 508. paulò ante finem. quotidiana pag. 522. lin. 14. pectoris. pag. 524. nobilitatis indubitatum. pag. 535. lin. 13. quem aliis. pag. 546. lin. 1. legit pag. 549. lin 15. de diabolo. pag. 569. lin. 23. cuique propriâ. pag. 613. lin. 16. præcisio. pag. 614 lin. 4. periclitantur. lin. 26. antiquam. 624. in fonte primus versus ad Iuuen, secundus ad Petron. pertinet. pag. 654. paulò ante finem, Emblematici. pag. 691 paulò ante finem, lapides. 699 paulò ante finem, quia stacte.

Secundus locus pag. 685. citatus, non omnibus obuius, inuenitur etiam tract. 9. in Euang. Ioan. post medium.

Alios minores defectus, numero paucos, nullo negotio supplebit Lector vt vnius aut alterius litteræ, accentus, virgulæ, diphthongi immutationem, additionem, omissionem vel inuersionem; notabit etiam dictiones vno aut altero loco perperam vnitas aut diuisas.

FINIS.

Laudetur vbique & jugiter, sanctissimum Altaris Sacramentum.